

§ 63

Dnr 2017/KS 0101 10

Årsredovisning för Tyresö kommun 2016

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Årsredovisning för Tyresö kommun 2016 godkänns.
2. 96 194 tkr överförs avseende investeringsprojekt som påbörjats men inte avslutats under 2016 enligt bilaga 1.
3. -5 522 tkr överförs avseende intäktsfinansierade verksamheters resultat 2016.

Särskilt yttrande

Kristjan Vaigur (S) lämnar särskilt yttrande för de tjänstgörande socialdemokraternas räkning (bilaga).

Maire Åkesdotter (MP) lämnar särskilt yttrande (bilaga).

Inger Gemicioglu (V) lämnar ersätтарыttrande (bilaga).

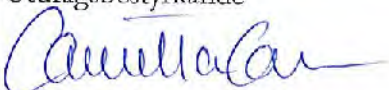

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat en årsredovisning för kommunens verksamhet och ekonomi för 2016. Syftet med årsredovisningen är att ge politiker, medborgare och andra intressenter en bild av hur kommunens ekonomi och verksamhet har utvecklats under året. Årsredovisningen visar hur verksamheterna har finansierats och hur ekonomin ser ut vid årets slut. Här redovisas också hur resultatet blev i förhållande till den antagna budgeten, om åtagandena för verksamheten har uppfyllts och en bedömning görs om den framtida utvecklingen.

En sammanställning av investeringsprojekt som påbörjats men inte avslutats under 2016 har upprättats, se bilaga 1. Sammantaget för projekten uppgår budget som föreslås överföras till 2017 till 96 194 tkr. I kommunen finns också ett antal intäktsfinansierade enheter vars ekonomiska resultat förs över i ny räkning påföljande år. Det sammanlagda beloppet uppgår till -5 522 tkr.

Kommunledningsutskottet har berett ärendet och föreslår att

Justerandes sign 		Utdragsbestyrkande
---	---	--

kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige att godkänna årsredovisningen för 2016, att 96 194 tkr överförs avseende investeringsprojekt som påbörjats men inte avslutats under 2016 enligt bilaga 1 samt att -5 522 tkr överförs avseende intäktsfinansierade verksamheters resultat 2016. Sedan kommunledningsutskottets behandling har redaktionella ändringar gjorts i årsredovisningen.

Bilagor

Kommunledningsutskottet protokollsutdrag 2017-03-23 §44 del 1.pdf

Kommunledningsutskottet protokollsutdrag 2017-03-23 §44 del 2.pdf

Tjänsteskrivelse Årsredovisning för Tyresö kommun 2016.pdf

Årsredovisning för Tyresö kommun 2016.pdf

Bilaga 1 Resultatenheter och överföringar årsredovisning 2016.pdf

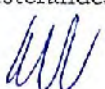

Barn- och utbildningsnämnden 2017-02-22 § 10 Verksamhetsberättelse 2016.pdf

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden protokollsutdrag 2017-02-14 §4.pdf

Socialnämndens protokollsutdrag 2017-02-22 § 1011.pdf

Kultur- och fritidsnämnden protokollsutdrag 2017-02-20 §2.pdf

Byggnadsnämnden verksamhetsberättelse 2016 Protokollsutdrag 2017-02-22 § 2.pdf

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

Särskilt yttrande

Kommunstyrelsen 2017-04-04

§ 63 Årsredovisning för Tyresö kommun 2016

Vi socialdemokrater valde att delta i beslutet att godkänna årsredovisning för Tyresö kommun 2016. Det är mycket i verksamheten som ger anledning till glädje och stolthet över det gångna året och det är utan tvekan tack vare goda insatser från alla anställda i olika delar av vår kommun som skapar möjligheten för oss att känna den glädjen och stoltheten och som ska ta åt sig äran för ett bra år.

Vad gäller budgeten och verksamheten sammantaget för kommunen och för de olika nämndernas ansvarsområden så kan vi konstatera att vi hade ett annat alternativ till kommunplan och budget för 2016, ett alternativ som vi anser genomgående skulle skapat klart bättre förutsättningar och ett starkare resultat för den samlade verksamheten inom Tyresö kommun.

Kommunen redovisade för 2016 ett resultat på 27 miljoner kronor inklusive jämförelsestörande poster. De totala investeringarna uppgick netto till 244 miljoner kronor, vilket till 57 procent finansierades av skatter. Detta i sin tur innebar att kommunen behövde ta nya lån för att finansiera investeringarna.

Vi hänvisar till våra yttranden i de olika nämnderna avseende årsredovisningen, där vi bl a med oro ser på utvecklingen med en hög personalomsättning och en hög och stigande sjukfrånvaro som sedan flera år i rad går i fel riktning. Vi ser nu på satsningen på det systematiska arbetsmiljöarbetet som en väg till förbättrade resultat och en positiv utveckling för kommunens anställda.

Vi konstaterar också att ett antal beslut under 2016 kommer att leda till ökande kostnader och åtaganden för kommunen, såväl inom äldreomsorgen som inom skolan och förskolan, vilket vi även lyfter fram i våra yttranden i berörda nämnder.

Behoven inom äldreomsorgen är inte tillgodosedda och det krävs stora investeringar i såväl lokaler som verksamhet för att klara behoven. Likaså krävs det krafttag och insatser för att upprätthålla Tyresös mål som en av de bästa skolkommunerna i Sverige.

Utöver det kan vi även konstatera att gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden nu valt att helt stryka den högskoleförberedande delen från det egna gymnasiet, även det ett beslut som vi starkt motsatte oss.

Tyresö växer i befolkningsantal och behovet av bostäder ökar. Det är positivt att det nu planeras för ett ökat bostadsbyggande men vi anser att det behövs ett större inslag av hyresrätter för att skapa några realistiska möjligheter för våra unga att kunna hitta en egen bostad i den egna kommunen!

För den socialdemokratiska gruppen i kommunstyrelsen

Kristjan Vaigur

särskilt yttrande

Kommunstyrelsen 4 april 2017

§ 63 Årsredovisning för Tyresö kommun 2016

Miljöpartiet presenterade ett eget förslag till kommunplan, vilket skulle inneburi ett välkommet tillskott på drygt 33 miljoner kronor till välfärdens kärnverksamheter – skola och omsorg. Miljöpartiet oroas stort över Tyresö kommuns ekonomi, där de långsiktiga ekonomiska målen inte nåtts sedan 2011. Läs nedan:

Strategiskt mål: God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter

"KOMMUNENS SAMLADE RESULTAT I DEN REGULJÄRA VERKSAMHETEN (EXKLUSIVE JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER) UPPGÅR TILL MINST TVÅ PROCENT AV SKATTEINTÄKTER OCH STATS BIDRAG UNDER MANDATPERIODEN

MÅLET ÄR INTE UPPFYLLT.

Kommunen nådde inte det finansiella mål att resultatet i den löpande verksamheten ska motsvara 2 procent av skatter och bidrag 2016. Den senaste femårsperioden har resultatet i genomsnitt varit 1,3 procent av skattenettet, vilket innebär att målet inte heller nåtts hittills under mandatperioden.

INVESTERINGAR I DEN SKATTEFINANSIERADE VERKSAMHETEN FINANSIERAS VIA SKATTEINTÄKTER

MÅLET ÄR INTE UPPFYLLT.

Av årets totala investeringar finansierade kommunen 57 procent med egna medel, resten har finansierats med nya lån, vilket gjort att kommunens skulder ökat från 700 mkr till 820 mkr."

Tyresö befinner sig i ett expansivt läge, många människor och företag vill flytta hit, bygga hus och etablera sig här. Detta är positivt! Flera exempel förtjänas att lyftas fram från det gångna året, bl.a. förbättrat skolresultat, en låg arbetslöshet, hög självförsörjningsgrad hos invånarna, snyggt och rent i kommunen, samt ett fint kvalitetsarbete. Den fortsatt höga sjukfrånvaron bland kommunens anställda (7,6 procent jämfört med målet om under 4 procent) måste tas på högsta allvar! Inte att förvånas över är sjukfrånvaron som högst i de kvinnodominerade arbetena, inom barn- och utbildningsförvaltningen och inom socialförvaltningen. Här handlar det både om löner och antal personal. På miljösidan ser vi också problem med t.ex. att insamlat hushållsavfall och grovavfall fortsätter att minska trots en ökad befolkning.

för Miljöpartiet de Gröna i Tyresö

Marie Åkesdotter

Vänsterpartiet

ERSÄTTARYTTRANDE

Kommunstyrelsens sammanträde 2017-04-04
§ 63 Årsredovisning Tyresö Kommun 2016

Vänsterpartiet hade om vi haft rösträtt i kommunstyrelsen godkänt alliansens redovisning av budget 2016. Godkännandet ska ses endast som ett tekniskt godkännande av siffrorna. Vänsterpartiets tidigare och framförda politiska prioriteringar gäller oförändrat och finns i Vänsterpartiets budgetförslag 2016 i vår alternativa kommunplan 2016-2019. Alliansens årsredovisning innehåller också en del politiska vägval och åsikter som Vänsterpartiet inte delar.

Vi är kritiska till att alliansens budget år efter år alltför snävt tilltagen, vilket årligen leder till besparingar främst inom socialnämndens och barn- och utbildningsnämndens område. Resultatet för dessa två nämnder redovisar varje år ett underskott, vilket visar på att alliansen årligen försöker klara verksamheterna med alltför små medel för att till varje pris undvika skattehöjningar. Detta sker enligt vår uppfattning på bekostnad av kvalitet, hög arbetsbelastning för de anställda och framför allt sämre service till våra Tyresöbor.

Beträffande detaljer om vår uppfattning om situationen för socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden hänvisar vi till våra två ersättaryttranden; socialnämnden 2017-02-22 verksamhetsberättelse 2016 samt barn- och utbildningsnämnden 2017-02-22 verksamhetsberättelse 2016.

För Vänsterpartiet i Tyresö

Inger Gemicioglu
Inger Gemicioglu

MB

årsredovisning
2016

tyresö kommun

Så läser du Tyresö kommuns årsredovisning

Del 1 FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Den första delen innehåller förvaltningsberättelsen som enligt den kommunala redovisningslagen ska upprättas i årsredovisningen. Den utgör en sammanfattning av årsredovisningen, där väsentliga delar av kommunens ekonomi och verksamhet fokuseras. I Tyresö kommuns förvaltningsberättelse redovisas inledningsvis en omvärldsanalys, följt av en framtidsbedömning som belyser Tyresö kommuns möjligheter och risker utifrån kända förhållanden. Därefter redovisas sammanfattande finansiell analys av kommunen och sammanställd redovisning. Vidare presenteras en uppföljning av kommunfullmäktiges prioriterade mål samt en sammanställning av kommunens kvalitet i korthet. I förvaltningsberättelsen återfinns också en personalekonomisk redovisning.

Del 2 TYRESÖ KOMMUNS VERKSAMHET

I denna del redovisas delar av den verksamhet som bedrivs i Tyresö kommuns nämnder och verksamhetsområden samt i bolag under 2016. Del 2 delas upp i verksamhetsområden. Inom varje område beskrivs viktiga händelser och trender utifrån olika perspektiv. Varje område avslutas med en kort framtidsbedömning.

Del 3 FINANSIELL ANALYS AV KONCERN OCH KOMMUN

Koncernredovisningen kallas i kommunsektorn för sammanställd redovisning. Inledningsvis i denna del redovisas en finansiell analys av den sammanställda redovisningen. Därefter följer en djuplodande finansiell analys av kommunens räkenskaper och en redovisning görs av god ekonomisk och långsiktig hushållning, balanskravet och resultatutjämningsreserv. Med Tyresö kommun avses nämnderna och kommuncentrala poster. I anslutning till analysen finns en redovisning som visar vilken verksamhet kommunens skatteintäkter används till. Därefter analyseras i avsnittet "finansiell uppföljning och riskhantering" kommunens finansiella åtagande i form av bland annat upplåning. Avslutningsvis i del 3 återfinns kommunens driftsredovisning inklusive nämndernas ekonomiska utfall samt kommunens investeringsredovisning.

Del 4 FINANSIELLA SAMMANSTÄLLNINGAR

Avsnittet innehåller räkenskapsrapporter, noter, redovisningsprinciper samt ordlista för kommun och koncern.

Fotografer: Ulf Berglund, Niklas Ericsson, Lars Fuglesang, Hans Källgren, Håkan Lindgren, Johan Rydle, Carl-Olof Strand, Lars Ternblad, Susanne Wälström, Ryno Quantz, Bildbyrån Scandinav, BjörnSthlm, Kenneth Hellman, Fredrik Gerling, Riksbanken samt Tyresö kommuns egna bilder.

Arkitektbilder: Link Arkitektur och Joliark.

Innehåll

Kommunstyrelsens ordförande.....	4
Vision för 2030	5
Politik och organisation	6
Kommunstyrelsens ledamöter 2016	7

Förvaltningsberättelse

Omvärldsanalys	10
Framtidsbedömning	12
Sammanfattande finansiell analys	13
På väg mot vision och mål	14
Kommunens personal	24
Tyresös kvalitet i korthet 2016.....	29

Tyresö kommuns verksamhet

Förskola	36
Grundskola	38
Individ- och familjeomsorg	40
Omsorg om personer med funktionsnedsättning.....	42
Äldreomsorg	43
Gymnasieskola	45
Vuxenutbildningen	47
Arbetscentrum.....	49
Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar	50
Plan och exploatering	52
Väghållning och park	54
Miljö och trafik.....	56
Vatten och avlopp	58
Renhållning	59
Bygglov	60
Näringsliv	62
Gemensam verksamhet.....	63

Finansiell analys och räkenskaper

Sammanställd redovisning	68
Finansiell analys av Tyresö kommun.....	70
Vad används 100 kronor av skattepengarna till?.....	74
Finansiell uppföljning och riskhantering.....	75
Driftredovisning	78
Investeringsredovisning	78

Finansiella sammanställningar

Resultaträkning	83
Balansräkning	84
Kassaflödesanalys	86
Noter.....	87
Redovisningsprinciper.....	98
Ordlista	100

Kommunstyrelsens ordförande

Tyresö har haft en stark tillväxt under 2016 och verksamheterna är på god väg att nå de övergripande målen för mandatperioden.

År 2016 har varit ett bra år för Tyresö kommun. Det sammantagna resultatet om +27 miljoner kronor är i nivå med budget. För andra året i rad hamnar Tyresö bland de 50 bästa skolkommunerna och företagsklimatet rankas nu bland landets 25 bästa.

– Det är särskilt roligt att den positiva utvecklingen i Tyresös skolor håller i sig. Alla som jobbar i skolan, och eleverna, kan sträcka på sig. Vi måste nu fortsätta fokusera på bättre villkor för lärarna och ett pedagogiskt ledarskap med fokus på kunskap och goda resultat. Vi arbetar också vidare med att stärka förskolläraernas roll och minska barngrupperna. Trots tillväxten i Tyresö har vi lyckats bygga ut förskolan i takt. Vi har medvetet valt en snävare förskolegaranti på tre månader, jämfört med lagkravet på fyra månader, och vi lever upp till det, säger kommunstyrelsens ordförande Fredrik Saweståhl (M).

Inom äldreomsorgen har under 2016 alla vård- och omsorgsboenden i Tyresö kommun Silviacertifierats, och under våren 2017 ska även den kommunala hemtjänsten certifieras. Silviacertifieringen är en utbildning i demensvård som blir en kvalitetsstärkning i hela äldreomsorgen.

– Jag är stolt över att vi är först i landet att gå ut så brett och kvalitetssäkra all personals bemötande av boende och anhöriga. Vi har också kommit långt med att HBTQ-certifiera socialförvaltningens vuxnenhet och försörjningsstödsenhet, säger Fredrik Saweståhl.

Fokus på god integration

En svårighet under 2016 har varit att hitta bostäder till de nyanlända som anvisas kommunen via den nya bosättningslagen. Totalt sett kom cirka 100 nyanlända till Tyresö under 2016. Historiskt sett har Tyresö lyckats väl med arbetet att integrera personer som har invandrat till Sverige.

Arbetslösheten bland utrikesfödda Tyresöbor var vid årsskiftet 7,3 procent, vilket är betydligt lägre än motsvarande siffror för länet och riket som är 10,3 respektive 15,9 procent.

– Nu när vi tar emot fler nyanlända är det viktigt att vi lyckas med att skala upp det framgångsrika arbetet med integrationen, med att få in barnen i skolan på ett bra sätt, och se till att de vuxna lär sig svenska och kommer ut i jobb. När det gäller integrationen i samhällslivet har föreningar och civilsamhälle också en viktig roll.

VISION FÖR 2030:

Tyresö är den mest attraktiva kommunen
i Stockholmsregionen

Attraktivt att bo och bygga i Tyresö

Den politiska visionen är att Tyresö ska vara en av Sveriges attraktivaste kommuner 2030. Då ska här bo 60 000 invånare, vilket motsvarar en tillväxttakt om 300 lägenheter per år. Under 2016 färdigställdes 393 bostäder, och invånarantalet steg med 926 till 47 103. Under kommande år växer den nya stadsdelen Norra Tyresö Centrum upp och flera andra byggprojekt i olika kommundelar färdigställs.

– Det är glädjande att det finns ett så stort intresse för att bygga nya bostäder och utveckla servicen i Tyresö. Allt tyder på att vi kommer att nå tillväxtnålet. Förra året vann många nya detaljplaner laga kraft, flera nya är på väg att antas och snart är vi i mål med vår nya översiktsplan, säger Fredrik Saweståhl.

Översiktsplanen som ska antas våren 2017 har engagerat Tyresöbor, företagare och föreningar på ett mycket positivt sätt, allt från den tidiga dialogen 2014 till samrådet 2015 och granskningsfasen under 2016.

– Översiktsplanens inriktning känns nu väl förankrad och är en god grund för hållbar tillväxt i dialog med medborgarna. Satsningen på några centrum och tydliga stråk mellan kommundelarna kommer att förstärka kommunens kvaliteter nära storstad, natur och vatten, säger Fredrik Saweståhl.

En utmaning att växa

Tyresös tillväxt bidrar till den goda utvecklingen i Stockholmsregionen, och fler Tyresöbor ger möjlighet att stärka välfärden och den kommunala servicen. Men tillväxten ställer också stora krav på planering och framförhållning. Det behövs fler platser i förskolor och skolor, fler äldreboenden och mer service. Trafiken på våra huvudvägar belastas också hårdare.

– Vi har mycket tankar och idéer om hur vi ska lösa trafiksituationen och vi för dialog med både Trafikverket och Stockholms stad kring Gudöbroleden. Åtgärder för att förbättra framkomligheten på Tyresövägen är på gång och arbetet är i startgropparna.

– Det kostar att växa och vi förtroendevalda behöver jobba hårt med att hålla ordning på kommunens ekonomi så att varje skattekrona används på det mest effektiva sättet. Jobbar vi målmedvetet och med fokus på resultat har vi goda förutsättningar att nå vår vision, säger Fredrik Saweståhl.

Kommundirektören

Under 2016 har kommunens service och kvalitet över lag utvecklats väl. Årets medborgarundersökning visar att Tyresöborna tycker att Tyresö är en bra plats att bo och leva på. De ger kommunens verksamheter gott betyg. Vi har höga ambitioner och kvittot på det är att vi ligger väl över snittet i jämförelse med andra kommuner, vare sig det gäller brukarnöjdhet, betyg, företagsklimat, information eller påverkansmöjligheter.

I medarbetarundersökningen får ledarskapet gott betyg och medarbetarna känner sig delaktiga. Ändå är det en utmaning för oss att i den hårda konkurrensen om arbetskraft lyckas locka till oss rätt kompetens. Här finns en genuin vilja att förbättra och nå resultat. Genom gott ledarskap skapar vi rätt förutsättningar att tillsammans nå goda resultat. Därför satsar vi på våra ledare och har startat ett omfattande chefs- och ledarutvecklingsprogram.

Vi går en spännande framtid till mötes. Det är viktigt att vi slipar vår förmåga att möta de utmaningar och möjligheter som exempelvis flyktigmottagning och ökad digitalisering bjuder på.

Bo Renman

Politik och organisation

Tyresö leds under mandatperioden 2015–2018 av en allians bestående av Moderata samlingspartiet, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna. De har majoritet i kommunfullmäktige som är kommunens högsta beslutande instans. De tar beslut i kommunövergripande frågor. Kommunstyrelsen förbereder alla ärenden som ska tas upp i kommunfullmäktige och ansvarar för att kommunfullmäktiges beslut genomförs.

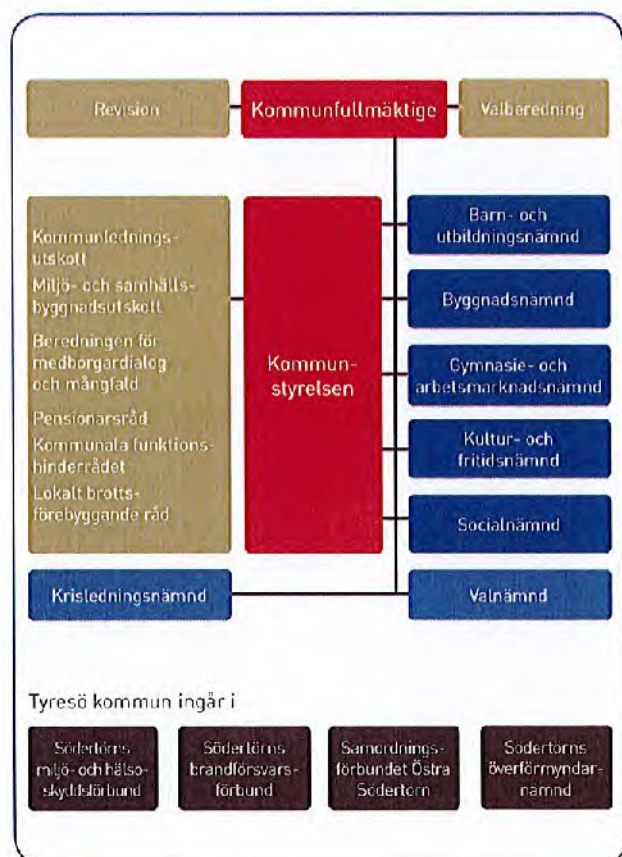
Kommunens förvaltningar styrs av nämnder som består av politiker. Nämnderna beslutar om mål och riktlinjer för sina respektive områden.

Huvudansvaret för den kommunala verksamheten ligger hos de förtroendevalda politikerna.

Tjänstemannaorganisation

Kommundirektören är Tyresö kommuns högste tjänsteman. Han leder kommunens förvaltningar, som under 2016 var fem till antalet:

- *Kommunstyrelseförvaltningen* ansvarar för kommunövergripande frågor: ekonomi, HR, kommunkansli, kommunikation, kvalitet, säkerhet samt Servicecenter, tekniska kontoret och konsult- och servicekontoret.
- *Barn- och utbildningsförvaltningen* som omfattar förskola, grundskola och fritidshem.
- *Socialförvaltningen* som omfattar äldreomsorg, individ- och familjeomsorg samt omsorg om personer med funktionsnedsättning.
- *Stadsbyggnadsförvaltningen* som omfattar plan och exploatering, naturvård, kart- och mättningsarbeten samt bygglov.
- *Utvvecklingsförvaltningen* som omfattar gymnasium, vux-
enutbildning, arbetsmarknad samt kultur och fritid.

Kommunstyrelsens ledamöter 2016

Fredrik Saweståhl (M)

Mats Lindblom (L)

Anita Mattsson (S)

Ann-Christin Svensson (M)

Andreas Jonsson (M)

Dick Bengtson (M)

Kristjan Vaigur (S)

Jannice Rockstroh (S)

Carl-Johan Karlson (S)

Marie Åkesdotter (MP)

Jörgen Bengtsson (SD)

Ulrica Riis-Pedersen (C)

Leif Kennerberg (KD)

Förvaltnings- berättelse

1

Enligt fjärde kapitlet i den kommunala redovisningslagen ska kommunen upprätta en förvaltningsberättelse i årsredovisningen. Den ska vara en sammanfattning av årsredovisningen där väsentliga delar av kommunens ekonomi och verksamhet fokuseras.

1. Omvärldsanalys

Syftet med detta avsnitt är att ur ett omvärldsperspektiv beskriva samhällsutvecklingen i Tyresö.

2. Framtidsbedömning

I detta avsnitt redovisas och diskuteras vilka förväntningar som finns på framtiden utifrån konkreta och kända förhållanden.

3. Sammanfattande finansiell analys

Den sammanfattande finansiella analysen lyfter fram de viktigaste finansiella trenderna inom kommunen, vissa större enskilda bolag och den sammanställda redovisningen (koncernen).

4. På väg mot vision och mål

En viktig del av styrningen i Tyresö kommun utgörs av de prioriterade målen som kommunfullmäktige har fastställt i budgeten. Här sker en uppföljning av dessa mål.

5. Tyresös kvalitet i korthet 2016

”Kommunens Kvalitet i Korthet” är ett verktyg för att jämföra kommuner med varandra ur ett medborgarperspektiv.

6. Kommunens personal

Förvaltningsberättelsen ska beskriva ”väsentliga personalförhållanden”. Detta avsnitt fokuserar på kommunens personal ur ett antal aspekter.

Omvärldsanalys

Tyresös befolkning ökade

Befolkningen i Sverige ökade under året och väntas passera 10 miljoner invånare i början av 2017. Ökningen beror främst på invandring. Folkmängden ökar i alla kommuner i Stockholms län och Tyresös befolkning hade vuxit till **47 065 invånare i november. Inflyttningen till Tyresö sker framför allt från Stockholms stad.**

Svensk ekonomi

Den svenska ekonomin avslutades starkt 2016 och BNP beräknas ha ökat med 3,5 procent för helåret. Räkner man bort effekterna av skottårets extra dag blir tillväxten 3,2 procent. För 2017 räknar Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) med en fortsatt hög tillväxt i svensk ekonomi med en BNP-tillväxt på 2,8 procent, baserat på att exporten väntas ta fart liksom hushållens konsumtion. Däremot beräknas investeringar och offentlig konsumtion växa lite långsammare.

Den fortsatt positiva utvecklingen innebär att sysselsättningen och skatteunderlaget växer snabbt. Arbetslösheten väntas i slutet av 2017 krympa ner mot samma nivåer som vid föregående högkonjunktur, strax innan finanskrisen. Trots det väntas löneutvecklingen bli fortsatt dämpad. Det gäller även inflationen, där konsumentprisindex (KPI) tros hålla sig under 2 procent 2017. Riksbanken antas därför vänta med att höja styrräntan till i början av 2018.

Resursanvändningen i svensk ekonomi väntas stanna på en hög nivå nästa år, följt av ett mer normalt konjunkturläge. Det innebär att BNP, sysselsättning och skatteunderlag utvecklas svagare. Särskilt svag blir utvecklingen 2019 och 2020. BNP beräknas då årligen växa med cirka 1,5 procent att jämföra med 2,2 procent 2018 och 3–4 procent 2015–2017. Sysselsättningen räknad i arbetade timmar beräknas samtidigt sluta öka. För kommunsektorns del innebär det en betydligt svagare utveckling av skatteunderlaget än de närmaste åren. För kommunernas del innebär det stora utmaningar när befolkningen och behoven av skola, vård och omsorg samtidigt växer snabbt.

Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP*	3,9	3,2	2,8	2,2	1,6	1,5
Sysselsättning, timmar*	1,0	1,9	1,5	0,3	0,0	0,0
Relativ arbetslöshet, nivå	7,4	6,9	6,5	6,4	6,5	6,7
Timplön, nationalräkenskaperna	3,2	2,3	3,0	3,1	3,4	3,4
Timplön, konjunkturlönestatistiken	2,4	2,6	2,9	3,1	3,4	3,4
Konsumentpris, KPIF-KS	0,6	1,3	1,7	1,9	2,0	2,0
Konsumentpris, KPI	0,0	1,0	1,6	2,3	2,7	2,8
Realt skatteunderlag	2,1	2,3	2,0	0,8	0,4	0,5
Befolkning	1,1	1,2	1,3	1,2	1,1	1,1

*Kalenderkorrigerad utveckling.

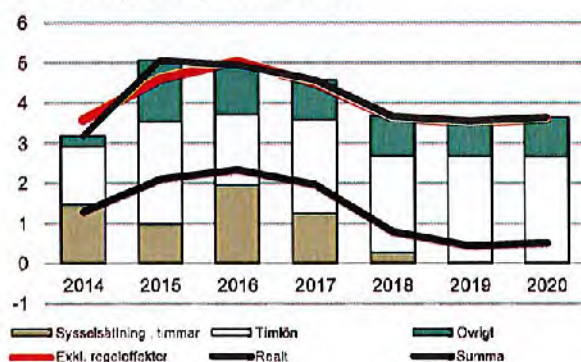

Ökningen av skatteunderlaget stannar av 2018

Den starka tillväxten av skatteunderlaget 2015 väntas fortsätta 2016 och 2017 (se diagram 1). År 2016 ökade antalet arbetade timmar dubbelt så mycket som 2015 men den totala löneökningen var ganska liten. Samtidigt ökade de sociala ersättningarna svagt och grundavdragen steg mer än året innan. Den sammantagna effekten blir en dämpad ökning av skatteunderlaget.

År 2017 dämpas skatteunderlagets ökning ännu mer i takt med att utvecklingen av sysselsättningen bromsar in samt minskade utbetalningar av sjukpenning och arbetslöshetsersättningar.

Utveckling av skatteunderlag, sysselsättning och löner
Procent respektive procentenheter

Källa: Skatteverket och SKL.

Från och med 2018 blir skatteunderlagets ökning mindre än den genomsnittliga sedan millennieskiftet. Det beror framför allt på att den långa perioden med sysselsättningsökning upphör när konjunkturtoppen passeras. Uppgifterna är hämtade från SKL, www.skl.se, 2017-02-17.

Förändringar som kan påverka kommunen

Nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och unga

Från och med den 1 juli 2017 inför regeringen ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga. Det nya ersättningssystemet baseras i huvudsak på schabloner, vilket kommer att begränsa hur mycket ersättning kommunerna får från staten. I samband med införandet kommer regeringen att inrätta en fond under 2017 och 2018 för att stödja kommunernas omställning.

Eventuell vinstreglering för välfärdsföretag

Den pågående välfärdsutredningen diskuterar möjligheten att begränsa vinster i välfärden, det vill säga att sätta ett tak för hur stora överskott som privata bolag inom vård, skola och omsorg får ta ut i vinst i verksamheten. Förslaget har väckt kritik från privata välfärdsaktörer men även inom kommunsektorn. Om förslaget blir verklighet är bedömningen att det bland annat skulle leda till färre privata välfärdsentreprenörer och därmed stora utmaningar att klara välfärden, för kommuner med många privata utförare.

Framtidsbedömning

Tyresö kommun har under en ganska lång tid klarat att ha en kraftig tillväxt och samtidigt behålla en god ekonomisk hushållning. De senaste åren har kommunens ekonomi dock utvecklats sämre än i jämförbara kommuner. Det ekonomiska resultatmålet, ett överskott på två procent av skatter och statsbidrag, har Tyresö inte uppnått sedan 2011, och resultatet i den ordinarie verksamheten har en negativ utveckling. Det ställer särskilt stora krav på att kunna möta de utmaningar en växande befolkning och ett omfattande investeringsprogram ställer på kommunen.

Omfattande migration

Storstockholm växer med nya invånare. En stor andel är personer födda i andra länder än Sverige. De utrikesfödda är viktiga för den långsiktiga försörjningen av arbetskraft och tillför nya kompetenser och erfarenheter. Inflyttningen ställer samtidigt höga krav på den offentliga servicen.

Tyresö, liksom andra kommuner i regionen, står inför utmaningar som bland annat handlar om integration och livsförutsättningar vad gäller boende, utbildning och arbete, med risker för boendesegregation och att det tar lång tid att etablera sig på arbetsmarknaden.

Befolkningen ökar och det kostar att växa

Tyresö har en ung befolkning jämfört med genomsnittet i riket, men snittåldern ökar och kommunen står inför en kraftig ökning av antalet äldre de närmaste åren, samtidigt som antalet barn och unga ökar. När totalbefolkningen växer ökar efterfrågan på bostäder men också efterfrågan på lokaler för vård, skola och omsorg. Kommunen kommer att behöva göra stora investeringar de närmaste åren. Det kräver en långsiktig planering och styrning för att klara att finansiera kärnverksamheternas utveckling och Tyresös omfattande investeringsprogram.

En utmaning är att skapa ekonomisk stabilitet och förutsägbarhet. Att ha kontroll över intäkter och kostnader samt hög budgetföljsamhet blir särskilt viktigt de närmaste åren, vilket i sin tur kräver noggrann uppföljning av behoven inom verksamheterna och hur effektivt de använder sina pengar.

Tyresö har jämfört med många andra kommuner ett fördelaktigt urgångsläge med ekonomisk tillväxt. Kommunens långsiktiga handlingsförmåga behöver dock bli starkare. Genom att etablera plusresultat på minst två procent de kommande åren stärks kommunens ekonomi successivt, vilket ökar beredskapen för att parera oväntade händelser och möta eventuella lågkonjunkturer.

Det är viktigt för många tillväxtkommuner att ha en hög resultatnivå eftersom de närmaste åren innebär ökade investeringar och ökade kostnader på grund av befolkningsförändringar. Detta måste finansieras, och en viktig grundplac är att redovisa ett resultat som gör att kommunen kan finansiera merparten av investeringarna själv, utan att behöva låna alltför mycket. Kommunen håller på att ta fram en långsiktig finansiell analys som redovisar investeringsbehovet fram till år 2030. Analysen ska ligga till grund för beslut om finansiella mål och hur kommunen ska finansiera kommande investeringar.

Sammanfattande finansiell analys

Koncernen Tyresö kommun

I koncernen Tyresö kommun ingår, förutom kommunen själv, Tyresö Näringslivs AB och Tyresö Vindkraft AB. Koncernens resultat 2016 uppgick till 130 miljoner kronor efter finansiella poster. Motsvarande resultat 2015 blev 36 miljoner kronor.

(mkr)	2014	2015	2016
Årets resultat	210	29	122
Balansomslutning	4 084	4 359	4 580
Jämförelsestörande poster	183	14	64
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster	210	15	58
Soliditet (%)	11	12	15

Tyresö kommun

Tyresö kommun redovisade 2016 ett resultat på 27 miljoner kronor inklusive jämförelsestörande poster. Resultatet exklusive jämförelsestörande poster var 37,5 miljoner, vilket var betydligt högre än 2015 (0,5 miljoner). Orsaker till det förbättrade resultatet var att skatteintäkterna ökade med 139 miljoner jämfört med 2015 och att verksamhetsintäkterna ökade med 123 miljoner. Verksamhetens kostnader inklusive avskrivningar ökade med 125 miljoner.

De totala investeringarna uppgick till 278 miljoner kronor brutto och 244 miljoner netto. Investeringsvolymen var högre än 2015, men måttlig med tanke på det omfattande investeringsprogrammet. Nettoinvesteringarna finansierades till 57 procent av skatter. Det innebär att kommunen behövde ta nya lån för att finansiera investeringarna.

Koncernen Tyresö kommun redovisade 2016 ett resultat på 122 miljoner kronor. Det var betydligt högre än 2015, och beror dels på kommunens högre resultat samt Tyresö Bostäders vinst på 75 miljoner från fastighetsförsäljning.

Tyresö kommun i siffror

(mkr)	2014	2015	2016
Verksamhetens kostnader	2 481	2 661	2 887
Årets resultat	6	15	27
Jämförelsestörande poster	0	14	-11
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster	6	1	38
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster i relation till skatter och generella statsbidrag	0,3	0,0	1,6
Bruttoinvesteringar	145	197	278
Nettoinvesteringar	108	182	244
Balansomslutning	2 260	2 476	2 694
Soliditet (%)	3	5	6

God ekonomisk hushållning ur ett resultatperspektiv

Ett av kommunens finansiella mål är att årets resultat i den ordinarie verksamheten över tid ska uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag. År 2016 blev resultatet 1,6 procent av skatter och bidrag. Den senaste femårsperioden har Tyresö redovisat ett genomsnittligt resultat på 1,3 procent exklusive jämförelsestörande poster.

Investeringsverksamheten

Bruttoinvesteringarna uppgick till 278 miljoner kronor 2016. Räknar man bort investeringsbidrag på 34 miljoner var investeringarna 244 miljoner, vilket alltså var nettoinvesteringarna som kommunen själv betalade för. Investeringsnivån var högre än 2015.

Balanskravet uppfylldes

Kommunen uppfyllde 2016 det lagstadgade balanskravet och har uppfyllt balanskravet under alla år sedan 1994.

På väg mot vision och mål

Kommunens uppdrag är att erbjuda service och tjänster av hög kvalitet till kommunens invånare, för deras olika skeden i livet. Det kräver att kommunen har en helhets-syn, medborgarfokus och arbetar långsiktigt. För att kommunens resurser ska utnyttjas effektivt och ge högsta möjliga kvalitet är det också viktigt att medarbetare på alla nivåer inom kommunen är involverade och delaktiga i kvalitetsarbetet.

En gemensam vision och fem strategiska målområden är ledstjärnor för allt arbete inom Tyresö kommun. Utifrån målområdena formulerar kommunen strategiska mål och särskilda uppdrag för hela mandatperioden.

Målstyrningen ska ge Tyresöborna största möjliga nytta för skattepengarna och för att kommunens vision ska kunna förverkligas krävs att alla arbetar mot målen. Alla mål följs upp med hjälp av indikatorer, till exempel kvalitetsmått och nyckeltal. Resultaten analyseras och används av kommunen sedan i sin verksamhetsutveckling. Det här avsnittet redovisar uppföljningen av de strategiska målen och de särskilda uppdragen till och med 2016. Avsnittet avslutas med en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen.

Strategiska målområden

- Livskvalitet – den attraktiva kommunen.
- Medborgarfokus – varje Tyresöbo i centrum.
- Blomstrande näringsliv.
- God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter.
- Attraktiv arbetsgivare.

Måluppfyllelse 2016

Strategiskt mål: Livskvalitet
1 TYRESÖ ÄR EN AV SVERIGES MEST
ATTRAKTIVA BOENDEKOMMUNER

MÅLET BEDÖMS VARA UPPFYLLT I HÖG GRAD.

Expansiv kommun

Det är populärt att bo i Tyresö. Det byggs nya lägenheter och småhus på många platser i kommunen – ofta i naturnära lägen. 2016 överträffades målet att bygga 300 nya bostäder under året, 393 bostäder färdigställdes. Antalet bostäder i antagna detaljplaner ger goda möjligheter till hög bostadsproduktion för många år framöver.

Många nya byggprojekt är på gång och befolkningen uppgår nu till över 47 000 invånare. Det nya Strandbadet och båtmarinan med plats för nästan 200 båtar samt hundrastgården invid Wättinge Gårdsväg har invigts.

Under hösten pågick arbetet för fullt med att få infrastrukturen på plats i Tyresö kommuns största stadsbyggnadsprojekt de närmaste åren – Norra Tyresö Centrum. Projektet, som omfattar 1 000 resurseffektiva bostäder som främjar en hållbar livsstil, börjar med byggandet av ett 16-våningshus. Tyresöborna har fått vara med och påverka gatunamnen som bygger på temat vatten.

Nöjda medborgare

Medborgarundersökningen 2016 visar att Tyresöborna är nöjda med sin kommun. Tyresö är en bra plats att bo och leva på, kommunens verksamheter får gott betyg och informationen är god. Resultatet för de tre övergripande måtten var bättre än snittet i både riket och länet, och även en förbättring av Tyresös egna värden jämfört med den senaste mätningen. Andelen Tyresöbor som skulle rekommendera vänner och bekanta att flytta till Tyresö var 79 procent i senaste undersökningen.

Information

Allt fler följer kommunen i sociala medier och "gillar" inlägg där. Kommunens Facebooksida hade nära 7 250 följare vid årsskiftet – en ökning med drygt 850 sedan 2015. Verksamheterna kan visa upp sig på Instagram genom en "stafett" och antalet följare på Instagram har ökat starkt till närmare 1 500 vid årsskiftet – 450 fler än i början av 2016.

Social och ekologisk hållbarhet

Andelen invånare i Tyresö som får ekonomiskt bistånd är låg. Däremot utgör vuxna biståndstagare med långvarigt ekonomiskt bistånd en stor andel av dessa, 28 procent, vilket är i nivå med riksgenomsnittet och 10 procentenheter lägre än länet.

Kommunen har utvecklat sin samverkan med polisen med en ny kommunpolis på plats i Tyresö och ett antal beslutade medborgarlöften. Tyresö ingår tillsammans med Nacka och Värmdö i projektet *Huskurage*. Huskurage är en metod för att förebygga våld genom att ge grannar verktyg att agera.

Kulturutbudet är stort och föreningslivet är både omfattande och aktivt. Kulturskolan, fritidsgårdarna och Café

Bonza är exempel på bra ungdomsverksamheter. Bergfotens fritidsgård som riktar sig till personer med funktionsnedsättning arbetar framgångsrikt med delaktighet och är mycket välbesökt. Deltagandet i föreningslivet i kommunen fördelar sig jämnt mellan flickor och pojkar i åldern 7–20 år.

Tack vare samordnade varutransporter har kommunerna på Södertörn, Tyresö inräknat, lyckats halvera koldioxidutsläppen. Det var ett av målen med satsningen och detta har uppnåtts efter bara ett år. Förutom den direkta miljövinsten var målet även en ökad trafiksäkerhet vid skolor och förskolor, genom att antalet lastbilar som levererar till enheterna minskat till en sjättedel av det tidigare antalet.

Andelen miljöfordon per invånare är 22 procent i Tyresö, vilket är bättre än i länet i övrigt. Även andelen miljöfordon i kommunens egen verksamhet är högre än i många andra kommuner. Målet för ekologiska livsmedel i organisationen har uppnåtts, men måttet baseras på inköpssumman, inte mängden eller antalet produkter, vilket gör det svårt att bedöma måluppfyllelsen och effekterna. Andelen varierar också en hel del mellan olika enheter. Därför behöver kommunen göra en djupare analys av inköpen.

Bäst att bo

Tidningen Fokus rankar Sveriges kommuner i den årliga undersökningen Bäst att bo. Tyresö klättrade 2016 till plats 24 av landets 290 kommuner. I rankingen, som omfattar ett 40-tal faktorer från huspriser, ohälsotal, tillgång till bredband och medeltemperatur till andel unga, sysselsättningsgrad och skattesats, hamnade Tyresö totalt på plats tio av länets 26 kommuner. Tyresö har klättrat på rankingen sju år i rad.

Indikator – Livskvalitet	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Medborgarundersökning – Tyresös medborgare bedömer hur det är att bo och leva i kommunen. (NR, nöjd-region-index 0–100)	67	71	-	70	
Tyresös placering i tidningen Fokus ranking. (Plats)	44	35	28	24	
Andel inköpta ekologiska livsmedel i organisationen. (%)		26	28	30	30
Miljö och trafik – andel miljöbilar i den kommunala organisationen. (%)		43,2	42,3	44,4	100

2 TYRESÖ ÄR EN AV SVERIGES BÄSTA SKOLKOMMUNER

MÅLET BEDÖMS VARA I HÖG GRAD UPPFYLLT.

Förskola

90 procent av vårdnadshavarna anger att de är nöjda med förskoleverksamheten, men trenden är svagt nedåtgående. Upplevelsen av trygghet och fokus på lärandet har stabila resultat. Barns och vårdnadshavares delaktighet är fortfarande ett område som behöver bli bättre. Att se utvecklingen 2017 blir intressant eftersom den nya organisationen då bör ha stabiliserat sig och många processer som startade 2016 för att stärka den pedagogiska verksamheten borde börja ge effekt i förskolan.

Grundskola

Tyresö hamnade 2016 på plats 48 av Sveriges 290 skolkommuner i SKI:s årliga ranking Öppna jämförelser. Resultatet innebär att kommunen klättrat på listan och sedan 2015 är Tyresö en av de 50 bästa skolkommunerna i landet – ett mål som kommunen haft länge.

Grundskolan nådde höga resultat för det strategiska målet att vara en av Sveriges bästa skolkommuner. Eleverna har höga kunskapsresultat. Meritvärde, andel behöriga till gymnasiet samt andel elever med fullständiga betyg har ökat de senaste åren. Dock sjönk resultatet något när det gäller elever med fullständiga betyg vårterminen 2016. För områdena delaktighet och trygghet var resultaten ökande eller stabila. Eleverna är i hög grad nöjda med sin skola.

Kvalitetsarbetet i fokus

Kommunen bedömer att kvaliteten i den löpande verksamheten i förskola och grundskola som helhet är hög, men att den är ojämn, framför allt bland förskolorna. Många processer startades 2016 för att kvalitetssäkra styrning och uppföljning av verksamheten. Förändringsarbetet tar tid och det tar ofta ett par år innan effekterna märks.

Det systematiska kvalitetsarbetet har varit i fokus 2016. Dels har läroplansmålen vävts in i målstyrningen och enheternas planer har förändrats från att vara beskrivande enhetsplaner till aktivitetsstyrda och framåtsyftande aktivitetsplaner. Barn- och utbildningsförvaltningen har utvecklat resultatdialoger där verksamhetschefen tillsammans med varje förskolechef eller rektor diskuterar förskolans eller skolans resultat.

Gymnasium

Andelen nior från Tyresö kommun som söker till Tyresö gymnasium är fortfarande låg. Ett regionalt arbete har pågått de senaste åren med syfte att göra det möjligt för varje elev att komma in på sitt förstahandsval. Konkurrensen om eleverna är stor och många unga väljer gymnasieutbildning i närliggande kommuner. Antalet elever på Tyresö gymnasium har minskat från cirka 1 400 till 550 elever sedan 2011. Under våren 2016 beslutade kommunen att stoppa intaget till de högskoleförberedande programmen och fasa ut dessa. Samtidigt kunde Tyresö gymnasium under hösten starta fullsatta klasser på yrkesprogrammen vilket gör att det vid årsskiftet ändå var fler elever på Tyresö gymnasium än vid vårterminens slut.

Indikator – Livskvalitet	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Grundskola – sammanvägt resultat i grundskolan, alla skolor. (Plats)	158	113	49	48	50
Gymnasieskola – andel elever som fullföljt gymnasieutbildning efter fyra år. (%)		71,30	79,60	76,90	
Förskola – andel föräldrar som instämmer i påståendet "Jag är nöjd med verksamheten i mitt barns förskola" (föräldrakät). (%)		93	91	90	

Strategiskt mål: Medborgarfokus 3 TYRESÖBORNA ÄR NÖJDA MED DEN KOMMUNALA SERVICEN MÅLET BEDÖMS VARA I HÖG GRAD UPPEFYLLT.

Socialtjänst

I Tyresö kommun är de äldre ganska nöjda sammantaget med äldreomsorgen. Resultaten kommer från Socialstyrelsens årliga brukarundersökning och har inte ändrats särskilt mycket de senaste tre åren. Tyresö hade något sämre resultat än snittet i både riket och länet inom vård- och omsorgsboende och resultatet har försämrats något sedan mätningen 2015. För hemtjänsten var värdet i nivå med rikssnittet. Resultaten varierar mellan 73 och 100 procent i landets kommuner och Tyresö hade bland de 25 procent lägsta värdena av Sveriges kommuner.

Inom individ- och familjeomsorgen görs nationella brukarundersökningar sedan två år tillbaka. Tyresö hade höga värden i undersökningen. Brukarnas bedömning totalt inom individ- och familjeomsorg visar att 88 procent är nöjda, vilket är ett bättre resultat än för alla deltagande kommuner. Inom barn- och ungdomsvård svarade 100 procent av de som besvarat enkäten att de är nöjda.

Tekniska serviceområden

I undersökningen Kritik på teknik som genomförs vart tredje år har invånare i Tyresö tyckt till om kommunens tekniska service (209 av ett urval på 500 personer besvarade enkäten). Mest nöjda är Tyresöborna med vinterväghållning,

vattenkvalitet och avfallshantering. Lägst omdömen får trafiksäkerhet på den egna gatan, standarden på gator och vägar och skötsel av lekplatser. Tyresös värden var i nivå med snittet för övriga deltagande kommuner. Renhållningen i kommunen håller hög kvalitet vilket visar sig i en minimal andel reklamationer på de utförda tjänsterna.

Kultur och fritid, vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser

I SCB:s medborgarundersökning rankas kommunens idrotts- och motionsanläggningar högt och Tyresö låg över snittet bland deltagande kommuner. Måttet för kulturområdet var på samma nivå som 2014.

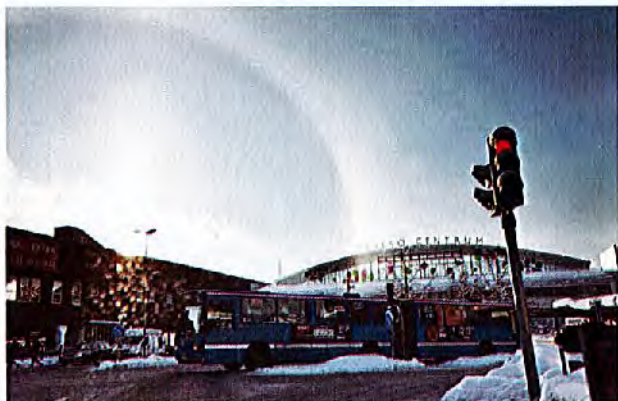
Det systematiska kvalitetsarbetet i Våga Visa, ett samarbete om utvärdering av kulturskoleverksamhet, visade en kundnöjdhet på 95 procent för kulturskolan. Andelen som anser att de har inflytande i kulturskolans verksamhet har ökat. Kommunen gjorde en temagranskning av fritidsgårdarna 2016. Enkätens resultat visar att besökarna är nöjda med verksamheten.

Synpunkter, felanmälningar och kvalitetsgranskning

Under 2016 inkom 1 845 klagomål, 71 beröm och 342 förslag till kommunens gemensamma synpunktshantering. Det var en ökning jämfört med 945 synpunkter 2015. Att synpunkter och felanmälningar lämnas via samma kanal underlättar för medborgarna som inte behöver bedöma vilken typ av ärende de har. Kvalitetsgranskningar inom förskola och socialtjänst visar att en hög andel av brukare, anhängiga och föräldrar är nöjda med servicen och insatserna.

Indikator – Medborgarfokus	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Medborgarundersökning – vad tycker medborgarna i Tyresö kommun om kommunens verksamheter? (NMI, nöjd-medborgar-index 0–100)	56	61	0	59	

**4 TYRESÖBORNA KAN PÅVERKA
KOMMUNENS VERKSAMHET
MÅLET BEDÖMS VARA I HÖG GRAD UPPFYLLT.**

I SCB:s medborgarundersökning fick Tyresö bättre resultat än genomsnittet för alla deltagande kommuner 2016. Den faktor som fått högst betyg i Tyresö är information. **Lägst betyg fick faktorn påverkan. Tyresö fick högre betyg än genomsnittet på områdena kontakt och information.** Resultat för faktorerna påverkan och förtroende var i nivå med genomsnittet.

Kommunen har tagit fram ett program för medborgardialog. Det innehåller bland annat metoder för medborgarna att kunna påverka. För att göra det enklare för kommunmedborgare att lämna förslag och påverka politiska beslut och verksamheter har kommunen infört Tyresö-initiativet. Alla som är över 16 år och som bor, studerar eller arbetar i Tyresö kan lämna förslag till Tyresös politiker. Genom Tyresöinitiativet blir förslagen synliga för alla, så att andra privatpersoner kan visa sitt stöd genom att skriva under dem. När ett förslag har fått minst 50 underskrifter ska politikerna i den berörda nämnden ta upp förslaget som ett beslutsärende och sedan publicera sitt beslut via Tyresöinitiativet inom tre månader.

**Strategiskt mål: Blomstrande näringsliv
5 TYRESÖ HÖR TILL DE 25 BÄSTA
KOMMUNERNA I SVERIGE NÄR DET GÄLLER
FÖRETAGSKLIMATET**

MÅLET BEDÖMS VARA I HÖG GRAD UPPFYLLT.

År 2016 klättrade Tyresö kommun från plats 62 av 290 till att nu ha Sveriges 18:e bästa företagsklimat enligt Svenskt Näringslivs ranking. Det innebär att kommunen har nått målet att bli en av de 25 högst rankade kommunerna. Det företagsarna gav kommunen allra bäst betyg på 2016 var allmänhetens attityd till företagande. En del av rankingen bygger på statistik där Tyresö är bland de 10 procent bästa kommunerna vad gäller nyföretagsamhet, marknadsförsörjning, entreprenader och andel invånare i arbete.

Indikator – Medborgarfokus	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Medborgarundersökning – vad tycker medborgarna i Tyresö kommun om inflytandet i kommunen? (NIU, nöjdhetsindex 0–100)	36	45	0	47	

6 TYRESÖS FÖRETAGARE ÄR NÖJDA MED DEN SERVICE OCH DET BEMÖTANDE DE FÅR I KOMMUNEN

MÅLET BEDÖMS VARA I HÖG GRAD UPPFYLLT.

Enligt Stockholm Business Alliance (SBA) undersökning 2016 blev NKI (nöjd-kund-index) 70 för Tyresö och kommunen hamnade på plats 25 totalt. Det var under SBA:s mål på NKI 75 men Tyresö har ett högt betyg enligt undersökningen.

Kommunen har sjösatt en utförarwebb med information till privata utförare inom socialtjänsten, friskolor och fristående förskolor. Här finns också information till utförare som hyr lokal av kommunen och till entreprenörer inom det tekniska området.

7 ARBETSLÖSHETEN ÄR BLAND DE LÄGSTA I REGIONEN OCH SYSSELSÄTTNINGSGRADEN HÖG

MÅLET ÄR I HÖG GRAD UPPFYLLT.

Arbetslösheten bland unga i åldern 16–24 år har minskat. Kommunen måste förbättra uppföljningen av de ungdomar som varken studerar eller arbetar. Kommunerna i Sverige är ålagda att föra ett register över de ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret. Aktivitetsansvaret omfattar ungdomar som inte fyllt 20 år och som inte deltar i eller inte har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola, nationella eller individuellt utformade program i gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning. Elever som går något av introduktionsprogrammen ingår i kommunens aktivitetsansvar, eftersom ett introduktionsprogram inte är (eller motsvarar) ett nationellt program. Under 2016 rekryterades en studie- och yrkesvägledare med ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret.

I övriga grupper var arbetslösheten oförändrat låg i Tyresö, runt tre procent arbetslösa av andelen invånare. Andelen förvärvsarbetsbetande var högre i Tyresö än i både länet och riket.

Indikator – Blomstrande näringsliv	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Företagare bedömer kommunens företagsklimat – Svenskt Näringsliv. (Plats)	26	43	62	18	25
Tyresös rankning i "Årets företagarkommun". (Plats)	175	39	46	0	25
Så uppfattar företagare utanför kommunen den service de fått från kommunen – SBA Servicemätning. (Plats)		69	68	70	75
Arbetslösa i kommunen i åldern 16–24 år – andel av invånarna. (%) Källa: Arbetsförmedlingen och SCB.	5,3	4,0	3,1	3,2	
Arbetslösa i kommunen i åldern 18–64 år – andel av invånarna. (%) Källa: Arbetsförmedlingen och SCB.	4,4	3,5	3,2	3,2	

Strategiskt mål: God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter

8 KOMMUNENS SAMLADE RESULTAT I DEN REGULJÄRA VERKSAMHETEN (EXKLUSIVE JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER) UPPGÅR TILL MINST TVÅ PROCENT AV SKATTEINTÄKTER OCH STATS BIDRAG UNDER MANDATPERIODEN MÅLET ÄR INTE UPPFYLLT.

Kommunen nådde inte det finansiella målet att resultatet i den löpande verksamheten ska motsvara 2 procent av skatter och bidrag 2016. Den senaste femårsperioden har resultatet i genomsnitt varit 1,3 procent av skattenettet, vilket innebär att målet inte heller nåtts hittills under mandatperioden.

Indikator – God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Ekonomi – årets resultat i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämnning. [%]	0,3	0,0	1,6	2,0

9 INVESTERINGAR I DEN SKATTEFINANSIERADE VERKSAMHETEN FINANSIERAS VIA SKATTEINTÄKTER MÅLET ÄR INTE UPPFYLLT.

Av årets totala investeringar finansierade kommunen 57 procent med egna medel, resten har finansierats med nya lån, vilket gjort att kommunens skulder ökat från 700 mkr till 820 mkr.

Indikator – God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Andel nettoinvesteringar i skattefinansierad verksamhet som finansierats med egna medel (skattefinansieringsgraden av nettoinvesteringar). [%]	87	68	57	100

**10 VARJE VERKSAMHETSOMRÅDE SKA
BEDRIVAS INOM RAMEN FÖR TILLDELADE
EKONOMISKA RESURSER**
MÅLET ÄR DELVIS UPPFYLLT.

För kommunen som helhet var det redovisade resultatet i linje med den justerade budgeten för 2016. Flera verksamheter hade dock budgetavvikelser, såväl underskott som överskott. De verksamheter som redovisade stora överskott mot budget var bland annat väghållning och park samt renhållning, medan bland annat omsorg om personer med funktionsnedsättning och gemensam verksamhet redovisade underskott.

Indikator – God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Ekonomiskt resultat. [mkr]	40	6	15	27	27

Strategiskt mål: Attraktiv arbetsgivare
**11 MEDARBETARNA REKOMMENDERAR
TYRESÖ KOMMUN SOM ARBETSGIVARE**
MÅLET ÄR DELVIS UPPFYLLT.

I medarbetarundersökningen hösten 2016 var medarbetarindex högre för Tyresö än för andra kommuner som gjort samma undersökning. 51 procent av medarbetarna kan rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare och 30 procent gav neutrala svar, det vill säga 3 på en skala 1–5. Måttet är inte jämförbart med tidigare år eftersom man då bara kunde svara ja eller nej. 2015 svarade 81 procent ja på frågan om de kan rekommendera Tyresö som arbetsgivare. Tolkningen är inte enkel och även om de flesta inte svarar nej, är personalomsättningen hög i många verksamheter, både bland chefer och medarbetare. Att behålla duktiga medarbetare och chefer är väldigt viktigt eftersom det är dyrt att rekrytera ny personal och det påverkar även effektiviteten i verksamheterna.

Frågor som fick sämre resultat i medarbetarundersökningen var hur förslag och idéer fångas upp och välkomnas i organisationen. Många av medarbetarna är också osäkra på hur de bidrar till utvecklingen i kommunen, det vill säga hur de är delaktiga i det gemensamma arbetet mot mål och vision.

Balansen mellan arbete och privatliv blir allt viktigare och ett gott exempel på hur man kan främja det är stadsbyggnadsförvaltningens ”satellitkontor” på Högbergsgatan i Stockholm. Syftet med lokalen är att effektivisera stadsbyggnadsförvaltningens arbete eftersom verksamheten innebär många möten och samarbeten inne i Stockholm.

Under 2016 tog kommunen fram ett chefs- och ledarprogram för att få en kommunövergripande ledarutveckling. HR-avdelningen behöver tydliggöra sitt uppdrag och tjänsteutbud eftersom knappt 60 procent av kommunens chefer vet vilket stöd de kan få från HR-avdelningen.

Indikator – Attraktiv arbetsgivare	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Andel av kommunens anställda som skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare. [%]			81	51*	

* Inte jämförbart mellan 2015 och 2016.

**12 MEDARBETARNAS SJUKFRÅNVARO ÄR LÄGRE ÄN FYRA PROCENT
MÅLET ÄR INTE UPPFYLLT FÖR 2016.**

Sjukfrånvaron 2016 var i stort sett oförändrad från förra året, 7,6 procent. Fortfarande är sjukfrånvaron för hög för att kommunen ska kunna nå målet 4 procent 2018. Under 2016 har HR-avdelningen arbetat med att förbättra processerna för rekrytering, rehabilitering och arbetsmiljö. Det gjordes i ett nära samarbete med berörda verksamheter. Utvärderingsföretaget PwC granskade under hösten 2016 kommunens rehabiliteringsprocess och bedömde den som godkänd.

Indikator – Attraktiv arbetsgivare	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Den totala sjukfrånvaron i hela kommunen. [%]	7,3	7,4	7,6	7,6	4,0

13 SYSSELSÄTTNINGSGRADEN ÄR ANPASSAD TILL DE ANSTÄLLDAS ÖNSKEMÅL

MÅLET ÄR I HÖG GRAD UPPFYLLT.

Medarbetarundersökningen visar att 90 procent av de anställda har den sysselsättningsgrad de önskar. Andelen heltidsanställda var 77 procent.

Indikator – Attraktiv arbetsgivare	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Andel av de anställda i kommunen som anger att sysselsättningsgraden är anpassad till deras önskemål. [%]	-	90	90	

Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen

Resultaten visar att Tyresö är en av regionens mest attraktiva boendekommuner. Utmaningen är att vara en expansiv kommun och samtidigt nå goda resultat och samma eller högre kvalitet. Tyresöborna är nöjda med den kommunala servicen och känner att de kan påverka kommunen. Många mål för verksamheterna uppfylldes och resultaten var generellt över eller i nivå med andra kommuner. Resultaten varierar samtidigt från mycket goda inom vissa områden och acceptabla inom andra. För att bli en kommun i toppklass behöver alla verksamheter ha en hög och jämn nivå. Samverkan med näringslivet fungerar väl i Tyresö och företagsklimatet är gott.

För de finansiella målen är resultaten däremot inte tillfredsställande. Resultatmålet på två procent av skatter, generella statsbidrag och utjämning har kommunen inte nått under de senaste fem åren. Andelen av kommunens investeringar som finansierats av skatteintäkter var mindre än 57 procent 2016, och upplåningen ökade med 120 mkr för att betala resterande investeringar.

Medarbetarna ger goda omdömen i medarbetarundersökningen, men en hög personalomsättning och hög sjukfrånvaro är oroande eftersom Tyresö behöver engagerade och delaktiga medarbetare som trivs och stannar kvar. För att både kunna rekrytera och behålla kompetenta chefer och medarbetare behövs nytänkande och kulturförändringar. Krav och förväntningar förändras och Tyresö kommun behöver följa med i utvecklingen för att vara en attraktiv arbetsgivare.

Den sammanfattande bedömningen är att för målområdena Livskvalitet, Medborgarfokus och Blomstrande näringsliv uppfylldes målen i hög grad. Målen inom målområdet God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter uppfylldes inte och målen uppfylldes delvis för Attraktiv arbetsgivare.

Kommunens personal

Tyresö kommun har engagerade medarbetare och ett gott ledarskap. Det framgår av medarbetarundersökningen som gjordes hösten 2016.

Undersökningen visar också att kommunens medarbetare överlag är tillfreds med det arbete de utför. Resultatet för detta medarbetarindex var 69 (av index 0–100). Det är högre än snittet på 64 bland de hundratals andra organisationer och företag som gjort samma undersökning.

Ledarskapsindex som mäter det utövade ledarskapet blev 73, att jämföra med snittet på 67. Det är ett gott betyg till Tyresö kommuns chefer.

Enkäten mäter också hållbart medarbetarengagemang (HME) enligt en modell som alla kommuner använder. I Tyresö ökade måttet för medarbetarengagemang till 79 (76 år 2015) vilket var över kommunsnittet på 77.

Medarbetarenkäten är en bra utgångspunkt för det fortsatta arbetet med Tyresös attraktivitet som arbetsgivare.

Attraktiv arbetsgivare

Ett av Tyresö kommuns fem strategiska mål är att vara en attraktiv arbetsgivare. Detta för att kunna attrahera, rekrytera, anställa och behålla rätt kompetens.

Kopplat till målet finns tre indikatorer.

<p>Sysselsättningsgraden är anpassad till de anställdas önskemål</p>	<p>Andelen heltidsanställda har ökat de senaste tre åren. 77 procent har heltidsanställning, vilket är en högre andel än kommunsnittet. I medarbetarenkäten 2016 svarade 89 procent att de har den sysselsättningsgrad de önskar, 4 procent vill arbeta mer och 7 procent mindre.</p>
<p>Anställda rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare</p>	<p>51 procent kan rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare. 30 procent var neutrala och 19 procent kunde inte rekommendera Tyresö som arbetsgivare. Årets resultat är inte jämförbart med tidigare resultat på grund av ny mätmetod.</p>
<p>Sjukfrånvaron ligger under 4 procent 2018</p>	<p>Sjukfrånvaron var 7,6 procent 2016, samma som 2015. Det är det första året sedan 2011 som sjukfrånvaron inte ökade. HR-avdelningen har tagit fram en rehabiliteringshandbok för chefer, som de kunnat använda från januari 2016. Rehabiliteringshandboken ingår vid chefsutbildning i rehabilitering. Sjukfrånvaron ökar i hela landet och många fastnar i långa sjukskrivningar på grund av Försäkringskassans tak för hur många som ska beviljas sjukersättning tills vidare. Långa väntetider till primärvård och specialistvård bidrar också till längre sjukskrivningar. Sedan 2011 har andelen långa sjukskrivningar ökat från 46 procent till 53 procent av den totala sjukfrånvaron i Tyresö.</p>

samhällsutvecklings

HÖGA AMBITIONER. NÄRA LIVET.

Chefsutveckling

En viktig pusselbit för att utveckla ledarskapet i Tyresö kommun är att tydliggöra förväntningar och önskad ledarskapskultur. Kommundirektörens ledningsgrupp har tillsammans med kommunens chefer under våren och hösten 2016 arbetat med att ta fram en ny ledarfilosofi. Ledarfilosofin beskriver de grundläggande förhållningssätt och beteenden kommunen som arbetsgivaren strävar efter. Fokus ligger på resultat och ledorden är *dialog, engagemang, helhetssyn, tillit och mod*.

Chefs- och ledarprogrammet

Kommunen tog fram ett nytt chefs- och ledarprogram 2016. Programmet ska förbättra Tyresö kommuns förmåga att leverera värde till sina invånare på kort och lång sikt utifrån kommunens mål, samt stärka och utveckla cheferna i deras roll. Programmet bidrar även till att nå det strategiska målet "attraktiv arbetsgivare", både när det gäller att attrahera och rekrytera chefer och medarbetare, och att behålla och utveckla chefer och medarbetare.

Programmet består av tre delar:

- Chefen som arbetsgivare.
- Chefen som ekonomi- och verksamhetsansvarig.
- Chefen som ledare.

Inom varje del finns olika blockutbildningar som utvärderas löpande för att kommunen ska kunna förfina programmets innehåll vartefter. För att ledarprogrammet ska ge resultat är det obligatoriskt för alla chefer att delta i chefs- och ledarprogrammet. Över tid ska alla ledare ha gått alla utbildningar.

Chefen som arbetsgivare. Hösten 2016 har HR-avdelningen erbjudit interna utbildningar inom företrädesrätt och LAS, rekrytering, arbetsmiljö, rehabilitering, löneöversyn och grund i arbetsrätt. Samma utbildningar erbjuds våren 2017 plus en utbildning i arbetsrätt/misskötsamhet samt en utbildning i lönebildning.

Chefen som ekonomi- och verksamhetsansvarig. Hösten 2016 erbjöds cheferna utbildningen "Så fungerar kommunens ekonomi" som även erbjöds våren 2017.

Chefen som ledare. Hösten 2016 förberedde kommunen upphandling av denna del i programmet. En arbetsgrupp har tagit fram förfrågningsunderlag för upphandlingen, som beräknas vara klar med val av leverantör i februari 2017 och färdigt avtal i mars 2017. Chefen som ledare kommer att innehålla både individuell ledarutveckling och ledningsgruppsutveckling.

Under 2016 anordnade kommunen också fyra chefsdagar för alla chefer, med olika teman:

- Framtidspaning och en modell för omvärldsanalys.
- Chefens roll som ledare.
- Rollen som ledare i en politiskt styrd organisation.
- Arbete med medarbetarenkäten och summering av året.

Kompetensutveckling för medarbetare

HR-avdelningen har genomfört en introduktionsutbildning för nya medarbetare under året. Utöver detta har all personal erbjudits utbildning i hjärt-lungräddning samt brandskyddsutbildning. HR-avdelningen bjöd även in all personal till en halvdagsutbildning om pensionsfrågor.

Arbete med hälsa och arbetsmiljö

Hälsoprofiler

Sedan 2007 erbjuds alla medarbetare i kommunen att göra en hälsoprofil vart tredje år via företagshälsovården. I undersökningen ingår provtagning, ett cykelergometer-test och ett samtal med företagssköterska. Om något onormalt hittas vid provtagningen erbjuds medarbetaren en tid hos företagsläkare eller företagssköterska.

År 2016 genomförde 517 medarbetare en hälsoprofil och 88 av dem följdes upp av företagsläkare eller företagssköterska. Uppföljningen har handlat om blodtryck, blodsocker, sköldkörtel, prostata, blodvärde med mera.

Friskvård

Under 2016 beviljades 1 181 medarbetare friskvårdspeng (1 170 år 2015). I genomsnitt betalade kommunen ut 1 366 kr per person i friskvårdspeng (1 359 år 2015). Medarbetarnas användning av friskvårdspengen ökade marginellt från 2015, liksom kommunens kostnader för den.

Personalstöd

Kommunens anställda har via företaget Falck Healthcare tillgång till personalstöd via telefon dygnet runt. Frågorna kan vara både arbetsrelaterade och privata. I tjänsten ingår upp till fem enskilda samtal med en terapeut vid behov.

Under 2016 hanterade Falck Healthcare 217 ärenden, vilket var 40 ärenden fler än 2015. Andelen arbetsrelaterade ärenden minskade med 6 procentenheter jämfört med 2105 till 39 procent av alla ärenden.

Tilläggsjänster är vanligtvis extra stödsamtal (förutom de fem som ingår) och som bekostas av arbetsplatsen.

(%)	Arbetsrelaterat	Privatrelaterat	Tilläggs- tjänster	Totalt
Andel ärenden 2016	39	54	7	100
Andel ärenden 2015	45	50	5	100
Andel ärenden 2014	28	66	6	100

Rehabilitering

HR tog fram en rehabiliteringshandbok i början av 2016. Den fungerar som ett stöd för chefer i deras rehabiliteringsansvar, och har bidragit till ett intensivare rehabiliteringsarbete under året.

Vid rehabilitering är den anställda och chef nyckelpersoner. Företagshälsovården och HR fungerar som ett stöd i processen. Försäkringskassan bjuds ofta in till rehabiliteringsmöten men deltar sällan. En sköterska vid företagshälsovården samordnar tider för rehabiliteringsmöten med anställd, chef och företagsläkare. Vid behov kallar sköterskan även in Försäkringskassans personal och en representant från HR.

Under 2016 hölls 537 rehabiliteringsmöten med läkare jämfört med 458 möten 2015. I övrigt har företagsläkare haft 181 telefon- och e-postkonsultationer jämfört med 102 under 2015. Dessutom har företagshälsovården genomfört vaccinationer och ergonomibesök, och några verksamheter har haft besök av arbetsmiljöingenjör.

Antal anställda

Antal månadsanställda	2016	2015	2014
Totalt	2 679	2 601	2 614
Kvinnor	2 096	2 041	2 062
Män	583	560	552

Siffrorna avser månadsavlönade, alla anställningsformer.

Från 2015 till 2016 ökade antalet månadsanställda med 78 personer varav 55 kvinnor och 23 män.

Antal tillsvidareanställda

	2016	2015	2014
Totalt	2 403	2 352	2 317
Kvinnor	1 914	1 862	1 839
Män	489	490	478

Siffrorna avser månadsavlönade tillsvidareanställda.

Antal tillsvidareanställda ökade med 51 personer sedan 2015.

Antal årsarbetare

Antal månadsavlönade tillsvidareanställda omräknat till heltidstjänster

	2016	2015	2014
Totalt	2 273	2 224	2 177
Kvinnor	1 807	1 756	1 720
Män	466	467	457

Siffrorna avser månadsavlönade tillsvidareanställda omräknat till heltidstjänster.

Antal årsarbetare ökade med 49 personer.

Könsfördelning (chefer och alla anställda)

Siffrorna visar 2016 (2015 och 2014 inom parentes i den ordningen)

Grupp	Kvinnor (%)	Män (%)
Alla anställda	78 (78, 79)	22 (22, 21)
Chefer	68 (64, 63)	32 (36, 37)

Siffrorna avser månadsavlönade, alla anställningsformer.

Könsfördelningen mellan kvinnor och män i kommunen är densamma som 2015. Könsfördelningen bland medarbetare i arbetsledande position speglar ännu inte könsfördelningen bland alla anställda, men skillnaden fortsätter att minska. Trenden med en ökande andel kvinnliga chefer är tydlig.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid	2016	2015	2014
Total sjukfrånvaro	7,6	7,6	7,0
>=60 dagar	53,6	52,4	51
Kvinnor	8,3	8,4	7,7
Män	4,7	4,9	4,4
<29 år	6,8	7,2	7,4
30-49 år	6,9	7,3	6,6
50-66 år	8,6	8,2	7,3

Siffrorna avser månadsavlönade, alla anställningsformer.

Den totala sjukfrånvaron i kommunen var 7,6 procent precis som 2015. Det var det första året efter 2011 som sjukfrånvaron inte ökat. Särskilt glädjande är att sjukfrånvaron minskade i åldersgrupperna upp till 29 år och 30-49 år.

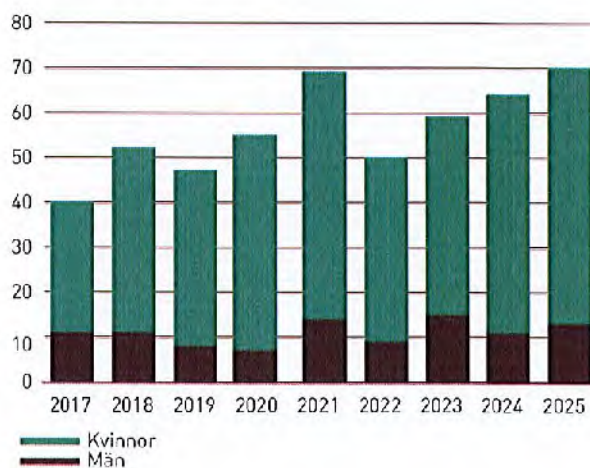
Sjuklön

(tkr)	2016	2015	2014
Kommunens direkta kostnader för sjuklön	18 118	16 518	15 845

Kostnaden för sjuklön ökade både 2015 och 2016. Sjukfrånvaron ökade däremot inte mellan 2015 och 2016 och den korta sjukfrånvaron, som är mest kostsam när det gäller sjuklön, minskade. Fler medarbetare kan bidra till ökade kostnader, liksom Försäkringskassans strängare tillämpning av sina regler.

Pensionsprognos

Diagrammet visar en prognos över hur många tillsvidareanställda som fyller 65 år 2017–2026, även uppdelat på andel kvinnor och män.

Tyresös kvalitet i korthet 2016

Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK) är ett verktyg för att jämföra kommuner med varandra ur ett medborgarperspektiv.

2016 deltog 251 kommuner i detta jämförelsenätverk som drivs av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Kommunernas kvalitet undersöks årligen ur följande fem perspektiv:

- tillgänglighet
- trygghet
- information och delaktighet
- effektivitet
- kommunen som samhällsutvecklare.

Syftet med undersökningen är att ge de förtroendevalda en samlad bild av den egna kommunens kvalitet i jämförelse med andra kommuner. Redovisningen är även ett användbart underlag i dialogen med medborgarna. Här presenteras hur Tyresö placerar sig jämfört med andra kommuner.

När KKiK-resultaten redovisas använder SKL en färgkodning

där de 25 procent av kommunerna som har bäst resultat får grön markering, de 25 procent av kommunerna som har sämst resultat får röd markering och resterande kommuner med medelresultat får gul markering. Färgen i tabellen visar alltså Tyresös resultat i förhållande till övriga kommuner, och inte en gradering av om resultatet är bra eller dåligt.

Jämförelse mellan Tyresö och andra kommuner

GRÖN Tyresö tillhör de 25 % av kommunerna som har bäst resultat.

GUL Tyresö tillhör de 50 procent av kommunerna som placerar sig i mitten.

RÖD Tyresö tillhör de 25 % av kommunerna med sämst resultat.

Kommunens tillgänglighet	Tyresö 2016
1. Hur stor andel av medborgarna som skickar in en enkel fråga via e-post får svar inom två arbetsdagar? (%)	95
2. Hur stor andel av medborgarna som tar kontakt med kommunen via telefon får ett direkt svar på en enkel fråga? (%)	58
3. Hur stor andel av medborgarna uppfattar att de får ett gott bemötande när de via telefon ställt en enkel fråga till kommunen? (%)	80
4a. Hur många timmar/vecka har huvudbiblioteket öppet utöver tiden 8-17 på vardagar?	13
4b. Hur många timmar/vecka har simhallen öppet utöver tiden 8-17 på vardagar?	49
4c. Hur många timmar/vecka har återvinningscentralen öppet utöver tiden 8-17 på vardagar?	20
5. Hur stor andel av de som erbjudits plats inom förskoleverksamheten har fått plats på önskat placeringsdatum? (%)	43
6. Hur lång är väntetiden för dem som inte fått plats för sitt barn inom förskoleverksamheten på önskat placeringsdatum? [Dagar]	28
7. Hur lång är väntetiden i snitt för att få plats på ett äldreboende från ansökan till erbjudande om plats? [Dagar]	76
8. Hur lång är handläggningstiden i snitt för att få ekonomiskt bistånd vid nybesök? [Dagar]	10

Trygghetsaspekter i kommunen	Tyresö 2016
9. Hur trygga känner sig medborgarna i kommunen? (Index 0-100)	62
10. Hur många olika vårdare besöker en äldre person med hemtjänst under en 14-dagarsperiod? [Personer]	11
11. Hur många barn per personal är det i kommunens förskolor? [Planerad]	5,8

Delaktigheten och kommunens information	Tyresö 2016
13. Hur god är kommunens webbinformation till medborgarna? Andel av maxpoäng. (%)	87
14. Hur väl möjliggör kommunen för medborgarna att delta i kommunens utveckling? (Index 0-100)	56
15. Hur väl upplever medborgarna att de har insyn och inflytande över kommunens verksamhet? (Index 0-100)	47

Kommunens effektivitet	Tyresö 2016
16. Vad är kostnaden för ett inskrivet barn i förskolan? (Kronor)	120 858
17a. Elever i åk 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (som eleven läser), hemkommun. (%)	84,3
17b. Vilket resultat når elever i årskurs 3 i kommunen i de nationella proven? (%)	78
18. Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet. (%)	92,4
19. Elevers syn på skolan och undervisningen i årskurs 8. Sammanvägt resultat. (%)	75
20. Kostnad per betygspoäng. (Kronor)	320
21. Andel elever som fullföljer gymnasieutbildningen i kommunen. (%)	71,7
22. Kostnad per elev i ett gymnasieprogram. (Kronor)	107 672
23. Vilka kvalitetsaspekter finns inom särskilt boende? (%)	80
24. Vad kostar en plats i kommunens särskilda boende? (Kronor)	751 849
25. Andel brukare som är ganska/mycket nöjda med sitt särskilda boende. (%)	76
26. Vilket omsorgs- och serviceutbud har hemtjänst finansierad av kommunen? (%)	73
27. Vad är kostnaden per vårdtagare inom hemtjänsten i kommunen? (Kronor)	250 664
28. Andel brukare som är ganska/mycket nöjda med sin hemtjänst. (%)	88
29. Vilka kvalitetsaspekter finns inom LSS grupp- och serviceboende? (%)	78
30. Andelen ungdomar som inte kommit tillbaka inom ett år efter avslutad insats/utredning. (%)	78

Kommunen som samhällsutvecklare	Tyresö 2016
31. Andelen förvärvsarbetare i kommunen. [%]	84
32. Hur stor andel av befolkningen får försörjningsstöd? [%]	1,9
33. Hur många nya företag har startats per 1000 invånare i kommunen?	7,4
34. Vad ger förelagarna för sammanfattande omdöme om kommunens service för företagen? (Index 0-100)	70
35. Hur högt är sjukpenningtalet bland kommunens invånare? (Dagar)	11,1
36. Hur effektiv är kommunens hantering och återvinning av hushållsavfall? [%]	36
37. Hur stor är kommunorganisationens andel miljöbilar av totalt antal bilar? [%]	44,4
38. Hur stor är andelen inköpta ekologiska livsmedel? [%]	30
39. Hur ser medborgarna på sin kommun som en plats att bo och leva på? (Index 0-100)	70

Tyresö kommuns verksamhet

2

I denna del redovisas delar av den verksamhet som bedrevs i Tyresö kommuns nämnder och bolag under 2016.

1. Förskola
2. Grundskola
3. Individ- och familjeomsorg
4. Omsorg om personer med funktionsnedsättning
5. Äldreomsorg
6. Gymnasieskola
7. Vuxenutbildning
8. Arbetscentrum
9. Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar
10. Plan och exploatering
11. Vaghållning och park
12. Miljö och trafik
13. Vatten och avlopp
14. Renhållning
15. Bygglov
16. Näringsliv
17. Gemensam verksamhet

Förskola

Viktiga händelser

Ökad efterfrågan

Efterfrågan på förskoleplatser ökade under våren 2016, vilket ledde till att det uppstod en brist på platser i februari. För att avhjälpa platsbristen öppnades bland annat fyra nya avdelningar i två provisoriska paviljonger.

Nya riktlinjer för barngruppernas storlek

År 2016 kom Skolverket ut med nya riktmärken för barngruppernas storlek i förskolan. Tolv kommunala förskolor fick statsbidrag för att minska barngrupperna och har påbörjat arbetet med att skapa mindre barngrupper – oftast genom organisationsförändringar och mindre ombyggnationer. En behovsanalys för lokalbehoven inom förskola och grundskola har tagits fram för att ha en bättre framtida beredskap.

Särskilda satsningar

Två efterfrågade satsningar genomfördes inom förskolan: arbetskläder till all pedagogisk personal köptes in och pedagogiska nätverk för att stärka de kollegiala lärprocesserna startades.

Verksamheten

	2014	2015	2016
Nettokostnad (mkr)	267,5	277,1	284,5
Barn i kommunal förskola i Tyresö kommun	1 618	1 655	1 712
Barn i kommunal förskola i annan kommun	14	6	8
Barn i fristående förskola	938	971	980
Barn i kommunal pedagogisk omsorg i Tyresö kommun	5	5	5
Barn i fristående pedagogisk omsorg i Tyresö kommun	69	64	60
Totalt	2 644	2 701	2 765

Ny organisation

Den 1 januari 2016 infördes förvaltningens nya organisation. Förskoleverksamheten skiljdes från grundskolans organisation och verksamhetscheferna för förskola och grundskola blev chefer för förskolechefer respektive rektorer. Omorganisationen har utvärderats och en klar majoritet av de hundratalet intervjuade har ställt sig positiva till den genomförda omorganisationen.

Mål och resultat

Barn- och utbildningsnämnden har tre delmål för att nå målet att bli en av Sveriges bästa skolkommuner. För att nå målet ska förskola och skola präglas av trygghet, delaktighet och höga resultat.

Inom förskolan bedöms målet delvis vara uppfyllt. 90 procent av vårdnadshavarna anger att de är nöjda med förskoleverksamheten, men trenden är svagt nedåtgående. Upplevelsen av trygghet och fokus på lärandet har relativt stabila resultat. Barns och vårdnadshavares delaktighet är fortsatt ett område som behöver ges fokus.

Resultaten för det strategiska målområdet att vara en attraktiv arbetsgivare är relativt låga inom förskolan. Sjukfrånvaron ökar och når över tio procent inom förskolan under 2016. Förskolan har också låga resultat vad gäller hur många anställda som skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare.

Förskolan når goda resultat vad gäller det strategiska målområdet god och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Tyresö växer och förvaltningen behöver skapa fler platser i förskolan för att möta behoven.

- Förvaltningen har ett fortsatt fokus på värdegrunden ”En förskola och skola för var och en 2.0”.
- **Det finns ett behov av ett stärkt 1–16-årsperspektiv.** Detta är särskilt viktigt när organisationens två verksamhetsområden utvecklas i olika takt.
- Förvaltningen inleder en större satsning på digitalisering. En IKT (informations- och kommunikationsteknik)-strategi för förvaltningen togs fram under 2016. Området är strategiskt viktigt och kräver fortsatt fokus för att bli framgångsrikt.
- **Attraktiv arbetsgivare** är ett strategiskt målområde som ges prioritet. Fokus ligger på pedagogisk utveckling och ett nära pedagogiskt ledarskap. Rekrytering av kompetent personal till förskolan är en utmaning i hela Stockholmsområdet, och marknadsföring av Tyresö kommun som arbetsgivare blir allt viktigare. Förskolan kommer fortsatt att kompetensutveckla sin personal inom bland annat barnsyn, förhållningssätt och barns lärmiljöer. För att vända den negativa trenden för sjukfrånvaron krävs en rad insatser, varav några är påbörjade.

Läs mer i barn- och utbildningsnämndens verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Grundskola

Viktiga händelser

Ökat antal nyanlända

Läsåret 2015/2016 fördubblades andelen nyanlända ungdomar (94 stycken) jämfört med läsåret innan.

Trots ökningen fick nyanlända

snabbt en skolplacering i kommunen. Modersmålstjänsterna utökades och spridningen bland skolor som tog emot nyanlända ökade under 2016.

Lärarlönelyftet

Regeringens satsning Lärarlönelyftet ökade lönespridningen bland lärare och höjde medellönen. Kommunen fick totalt 12,5 miljoner i statliga medel till satsningen. Satsningen kom 22 legitimerade förskollärare och 242 legitimerade lärare, utbildade fritidspedagoger och modersmålslärare till del. Satsningen blir permanent i Tyresö kommun.

Verksamheten under året

	2014	2015	2016
Nettokostnad (mkr)	629,3	656,4	701,6
Elever i kommunal grundskola inklusive grundsärskola i Tyresö kommun	5 189	5 280	5 270
Elever i kommunal grundskola inklusive grundsärskola i annan kommun	120	89	124
Elever i fristående grundskola	1 241	1 332	1 309
Totalt	6 550	6 701	6 703

Kompetensutveckling av samtliga lärare

Under 2016 beslutades att alla grundskolor i kommunen ska ha påbörjat satsningen på bedömning för lärande (BFL) inom två år. Satsningen är en kompetensutveckling för lärare som syftar till att stärka pedagogernas förmåga att tidigt utvärdera elevens planerade kunskapsutveckling, samt ytterst göra elever till ägare av sitt eget lärande.

Systematisk resultatuppföljning

Under hösten startade arbetet med en systematisk resultatuppföljning av varje skola. Alla elevers kunskapsutveckling följs nu upp och utvärderas fyra gånger per år. Syftet är främst att tidigt identifiera och agera när det finns behov av insatser utöver den vanliga undervisningen.

Ny organisation

Den 1 januari 2016 realiserades förvaltningens nya organisation. Förskoleverksamheten skiljdes från grundskolans organisation och verksamhetscheferna för förskola och grundskola blev chefer för förskolechefer respektive rektorer. Omorganisationen har utvärderats och en klar majoritet av de hundratalet intervjuade har ställt sig positiva till den genomförda omorganisationen.

Mål och resultat

År 2016 kom Tyresö kommun på plats 48 av 290 kommuner i SKL:s ranking över landets skolkommuner, vilket är en placering bättre än 2015. Barn- och utbildningsnämnden har tre delmål för att nå målet att bli en av Sveriges bästa skolkommuner. För att nå målet ska förskola och skola präglas av trygghet, delaktighet och höga resultat.

Grundskolan når höga resultat, och eleverna har höga kunskapsresultat. Meritvärde, andel behöriga till gymnasiet samt andel elever med fullständiga betyg har haft en positiv utveckling de senaste åren. Det var något sämre resultat när det gäller elever med fullständiga betyg vårterminen 2016. Även områdena delaktighet och trygghet visar ökande eller stabila resultat. Eleverna är i hög grad nöjda med sin skola.

Resultaten för det strategiska målområdet att vara en attraktiv arbetsgivare är relativt låga för grundskolan. Sjukfrånvaron ökar och når över sju procent. Grundskolan har också låga resultat vad gäller hur många anställda som skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare.

Grundskolan når inte lika höga resultat som förskolan vad gäller det strategiska målområdet god och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter. Förvaltningen arbetar intensivt på flera nivåer för att förbättra detta.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

- Förvaltningen har ett fortsatt fokus på värdegrunden ”En förskola och skola för var och en 2.0”.
- **Det finns ett behov av att stärka perspektivet 1–16 år.** Detta är särskilt viktigt att slå vakt om när organisationens två verksamhetsområden utvecklas i olika takt.
- Förvaltningen inleder en större satsning på digitalisering. En informations- och kommunikationsteknik-strategi för förvaltningen togs fram under 2016. Området är strategiskt viktigt och kräver fortsatt fokus för att bli framgångsrikt.
- Attraktiv arbetsgivare är ett strategiskt målområde som ges prioritet för att vända den negativa trenden för sjukfrånvaron. Här krävs en rad insatser, varav några är påbörjade.
- För att nå målet om god hushållning och effektiva verksamheter krävs fortsatta resultatdialoger och en kvalitetsutveckling av verksamhetsstödet för fördjupat analys- och förbättringsarbete på såväl förvaltnings- som enhetsnivå.
- Lokalbehoven förändras över åren och förvaltningen behöver arbeta strategiskt och med en god framförhållning för att använda lokalerna effektivt.

Läs mer i barn- och utbildningsnämndens verksamhetsberättelse.
Se tyreso.se/namnder

Individ- och familjeomsorg

Viktiga händelser

Under 2016 hade socialförvaltningen stort fokus på rekrytering av personal. Personalsituationen inom främst barn- och ungdomsenheten samt familjevårdsenheten med familjerätt, var mycket ansträngd under början av året – och detta fick stora konsekvenser i form av långa väntetider och långa utredningstider.

Personalsituationen förbättrades dock sammantaget under året, på såväl barn- och ungdomsenheten som familjevårdsenheten. I slutet av 2016 var det bara ett fåtal tjänster som inte var besatta med ordinarie personal.

Den 1 januari 2016 genomfördes en organisationsförändring som innebar att utförarenheter från individ- och familjeomsorgen, så som socialpsykiatri och resursenheten, flyttades över till verksamheten för personer med funktionsnedsättning.

Under året inrättades två metodstödjtjänster med syfte att skapa ett bättre mottagande och en bättre introduktion för nya socialsekreterare, men också för att på olika sätt utveckla arbetet inom avdelningen för att bättre möta brukarnas behov.

Migrationsverket fördelar ensamkommande barn till kommunerna

Verksamheten

	2014	2015	2016
Nettokostnad (mkr)	161,0	160,5	150,6
Utbetalt försörjningsstöd (mkr)	22,2	22,5	18,8
Nyckeltal			
Antal hushåll med försörjningsstöd	2 927	2 832	2 417

utifrån en för varje kommun fastställd andel av det totala antalet flyktingar som väntas söka asyl i Sverige. Hänsyn tas till kommunernas tidigare mottagande av asylsökande, nyanlända samt mottagande av ensamkommande. Tyresö blev under 2016 inte tilldelat några ytterligare ensamkommande asylsökande barn.

Boendekedjan 2, för ensamkommande barn och ungdomar, startades upp med elva platser. Inspektionen för vård och omsorg har genomfört granskningar av båda boendekedjorna utan anmärkningar.

Försörjningsstöds- och vuxenheten påbörjade under 2016 en HBTQ-certifiering. Syftet är att samtliga anställda ska ha en sådan grundkunskap kring HBTQ-frågor att de inte avsiktligt eller oavsiktligt utsätter någon för diskriminering eller kränkande behandling. Certifieringen ska vara klar under 2017.

Mål och resultat

I Tyresö kommun behöver endast en låg andel av befolkningen ekonomiskt bistånd. Bedömningen är att andelen fortsatt kommer att understiga två procent.

Omförhandlingar av avtal med externa vårdgivare medförde märkbara kostnadsminskningar för placeringar av ensamkommande flyktingbarn.

Ett flertal upphandlingar inom olika områden genomfördes eller påbörjades under 2016. Lag om valfrihetssystem (LOV) infördes för boendestöd, vilket också innefattar personer med missbruksproblematik.

Barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden gav 2016 förvaltningarna tre gemensamma särskilda uppdrag. I fokus för de olika uppdragen är målgrupper som förvaltningarna gemensamt ansvarar för, där det finns behov av att utveckla former för stöd och samverkan. Arbetsgrupper med deltagare från de olika förvaltningarna har bildats. Uppdragen har delvis kunnat slutföras.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Den stora utmaningen, som individ- och familjeomsorgen delar med de flesta andra kommuner, är att rekrytera och behålla kompetent personal. En god arbetsmiljö, med allt vad det innebär, samt möjligheter till utveckling i sin yrkesroll är viktiga delar för att detta ska lyckas.

Förändringar i världsläget kommer också att få effekter för verksamheten, i form av ökat eller minskat antal ensamkommande barn och ungdomar. Samverkan – såväl inom avdelningen som med andra aktörer – är ett viktigt område att utveckla och som kan innebära att individ- och familjeomsorgen blir bättre på att möta klienternas behov.

Läs mer i socialnämndens verksamhetsberättelse.
Se tyreso.se/namnder

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Viktiga händelser

En ny myndighetschef för omsorg om personer med funktionsnedsättning och äldreomsorg började i februari.

Sedan april 2016 omfattas insatsen boendestöd i Tyresö kommun av lagen om valfrihetssystem (LOV). Insatsen omfattar ett drygt hundratal brukare och för närvarande kan brukarna välja bland fyra utförare, inklusive den kommunala utföraren.

Nämnden beslutade i början av året att upphandla personlig assistans i kommunal regi. På uppdrag av kommunen kommer den privata utföraren Omsorgshuset i Stockholm AB att utföra den personliga assistansen, med start den 1 februari 2017. Merparten av de tillsvidareanställda medarbetare som arbetade inom den kommunala personliga assistansen valde att gå över till Omsorgshuset.

Under året togs två nya gruppboendestäder i drift, Villa Linde och Tärningen, vilka drivs i privat regi. Även en ny servicebostad, Granängsringen, tillkom. Granängsringen drivs i kommunal regi.

Den 1 januari 2016 genomfördes en organisationsförändring för verksamheten i kommunal regi. För avdelningens del innebär det att utförarenheter från individ- och familjeomsorgen, så som socialpsykiatri och resursenheten, flyttades över till verksamheten för personer med funktionsnedsättning.

Personalförsörjning i utförarverksamheterna var en stor utmaning under 2016.

Som en del i att underlätta framtida rekrytering påbörjades ett samarbete med vuxenskolan C3L, vilket har varit mycket uppskattat och lett till att flera studenter valt inriktning specialpedagogik. Det finns också en överenskommelse med vuxenskolan som innebär att förvaltningens verksamheter erbjuder praktikplatser.

Verksamheten

	2014	2015	2016
Nettokostnad (mkr)	208,1	230,9	269,3
Volymnyckeltal			
Antal med daglig verksamhet	147	163	159

Mål och resultat

Kostnaderna för personlig assistans enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ökade. Ökningen berodde först och främst på Försäkringskassans snabba aviseringar om indragen personlig assistans, men också på långa handläggningstider i väntan på beslut om personlig assistans enligt socialförsäkringsbalken.

Kostnaderna för daglig verksamhet ökade under året och förklaras främst av förändrade nivåbedömningar och att kostnaderna för turbundna resor, till och från daglig verksamhet, har ökat.

Under året verkställdes två nya ärenden inom boende LSS barn och unga, vilket innebar ökade kostnader. Inom insatsen boende LSS vuxna, verkställdes ytterligare ett beslut under hösten. Ett vite för icke verkställda beslut betalades också under året.

Övriga insatser inom LSS som led-sagning, avlösarservice och korttidsvistelse hade en mindre efterfrågan jämfört med budgeterad volym.

Kostnaden för utförandet av personlig assistans i kommunal regi har under flera år överstigit intäkterna från schablonersättningen. Socialnämnden beslutade därför att verksamheten ska drivas av privat utförare från den 1 februari 2017.

Den årliga brukarundersökningen visar att Tyresöborna är nöjda med information och bemötande vid kontakt med myndigheten för äldre och personer med funktionsnedsättning. Målvärdet för handläggningstider uppnås dock inte.

Framtiden - nya mål och prioriteringar

En av de viktigaste uppgifterna för myndigheten för personer med funktionsnedsättning är att beskriva framtida behov av lämpliga bostäder för personer med olika grad av funktionsvariation. Detta för att kunna möta kommande behov av boende i kommunen, för personer med rätten till boende enligt LSS.

Myndigheten behöver också ta höjd för kontinuerlig kompetensutveckling, som en del i en pågående verksamhetsutveckling. Exempelvis innebär förändringar i lagstiftningen ett behov av vidareutveckling inom juridikområdet. Myndighetens ambition är att ständigt vara uppdaterad om gällande lagkrav och ha god kunskap om andra aktörers förväntningar på myndigheten.

För att kunna fortsätta vara en väl fungerande och god arbetsplats behöver myndigheten fokusera på att attrahera och behålla engagerade och kompetenta handläggare. Tillgången på erfarna medarbetare minskar. Utan kvalificerade handläggare kan kvaliteten på utredningarna påverkas negativt, vilket på sikt skulle kunna äventyra rättssäkerhet och dessutom vara kostnadsdrivande.

Läs mer i socialnämndens verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Äldreomsorg

Viktiga händelser

En ny myndighetschef för omsorg om personer med funktionsnedsättning och äldreomsorg började i februari. Omsättningen av handläggare var relativt hög under slutet av året och resulterade i ett antal lediga tjänster. Ett omfattande rekryteringsarbete genomfördes under samma period och tjänsterna är delvis tillsatta, eller tillsätts under början av 2017.

Under året sadades avtalet med primärvården i Stockholms läns landsting upp avseende delegerade hälso- och sjukvårdsinsatser i ordinarie boende. Det innebär att de delegeringar som hemtjänsten, såväl kommunal som privat utförare utfört på uppdrag av landstinget, upphör den 9 januari 2017.

I början av 2016 utfärdade Arbetsmiljöverket ett föreläggande angående Björkbacken. Föreläggandet avser i huvudsak hygienutrymmen som inte uppfyller kraven i Arbetsmiljöverkets föreskrifter gällande god arbetsmiljö. Föreläggandet innebär att åtgärder behöver göras för att Björkbacken ska kunna fortsätta sin verksamhet. Åtgärderna ska vara gjorda senast i mitten av 2019.

Med anledning av föreläggandet beslutade socialnämnden under våren att utveckla avdelningen Vitsippan. En renovering för att möta

Verksamheten

	2014	2015	2016
Nettokostnad (mkr)	289,2	301,5	312,5
Köpta platser (mkr)	24,6	34,2	36,8
Volymnyckeltal			
Antal hemtjänsttagare över 65 år inklusive larm	649	679	704
Antal hemtjänsttagare över 65 år exklusive larm	491	517	523

Arbetsmiljöverkets krav bedömdes inte vara genomförbar. Ett utredningsarbete påbörjades under hösten för att finna alternativ verksamhet i Vitsippans lokaler.

Ett pilotprojekt för att förbättra patientsäkerheten och läkemedels hanteringen genom digital signering, påbörjades på avdelning Kastanjen på Björkbackens vård- och omsorgsboende. Under 2017 kommer projektet att övergå till ett arbetssätt som används på samtliga enheter på Björkbackens vård- och omsorgsboende.

Silviacertifiering genomfördes för samtliga vård- och omsorgsboenden i både kommunal respektive privat regi. Silviacertifieringen är en satsning på att utveckla demensvården och innebär att personalen på vård- och omsorgsboendena genomgått en utbildning inom demensvård, för att ge de äldre högsta möjliga livskvalitet. Planering av certifiering av hemtjänstutförarna påbörjades och genomförandet kommer att ske under 2017.

Mål och resultat

Under 2016 påverkades äldreomsorgen i kommunal regi av ökade kostnader genom en oförutsedd löneökning på cirka fyra procent. Löneökningen gällde yrkesgruppen undersköterskor och påverkade resultatet negativt.

Avsaknaden av en ordinarie verksamhetschef inom äldreomsorgen i kommunal regi har fördöjt genomförandet av nödvändiga besparingsåtgärder.

Andelen brukare som anger att de är nöjda eller mycket nöjda med hemtjänsten, enligt Socialstyrelsens årliga nationella undersökning under 2016, är större jämfört med 2015 – men målvärdet uppnås inte. Andelen brukare som anger att de är nöjda eller mycket nöjda inom vård- och omsorgsboende under 2016 är mindre jämfört med 2015, och målvärdet uppnås inte.

En utredning av förutsättningarna att införa lagen om valfritetssystem

(LOV) för vård- och omsorgsböcnden genomfördes. Socialnämnden beslutade utifrån utredningen att inte införa LOV utan fortsätta tillämpa upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). En upphandling av ytterligare platser i vård- och omsorgsboende påbörjades.

De privata utförarna påbörjade aktiviteter kring mat och måltider, och frågan uppmärksammades på branschråd. Från och med årsskiftet tog kommunen över restaurang Utsikten som distribuerar maten till Björkbackens vård- och omsorgsboende, samt matlådorna.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Myndigheten för äldreomsorg behöver beskriva framtida behov av lämpliga vård- och omsorgsplatser för äldre personer i kommunen. Detta för att kunna möta det faktiska behovet av vård- och omsorgsplatser, på kort och lång sikt. Strävan är att minska antalet köpta vård- och omsorgsplatser utanför den egna kommunen, av kostnadsskäl, men också för att möta kommuninvånarnas önskemål.

Myndigheten behöver också arbeta med ständig kompetensutveckling och vara uppdaterad om aktuell lagstiftning och kommande lagförändringar

för att möta de förväntningar som ställs. I samspillet med andra huvudmän, exempelvis stat och landsting, behöver myndigheten utöka sin juridiska förmåga att bevaka det kommunala intresset i olika samverkansfrågor – inte minst för att kommunen ska undvika att axla ett större ansvar än vad som är rimligt och lagstadgat.

I dagsläget är myndigheten en god arbetsplats där det finns ett högt engagemang och hög kompetens hos handläggarna. För att kunna fortsätta vara en väl fungerande myndighet, är ett högprioriterat område att behålla och attrahera kompetenta och erfarna handläggare.

Läs mer i socialnämndens verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Gymnasieskola

Viktiga händelser

Alla elever kan söka till alla utbildningar i hela Stockholms län och bli antagna på lika villkor.

För Tyresö gymnasium har konkurrensen om eleverna blivit större och många unga väljer gymnasieutbildning i närliggande kommuner. Under våren fattades ett beslut om att stoppa antagningen till och fasa ut de högskoleförberedande programmen. Samtidigt har Tyresö gymnasium kunnat starta fulla klasser på yrkesprogrammen, vilket gjorde att gymnasiet vid årsskiftet **ändå hade flera elever än i våras**. Arbetet med att skapa marknadsföring som passar gymnasiet nuvarande innehåll har påbörjats. En inkluderande formulering som Tyresö gymnasium börjat jobba med är ”Ditt intresse – ditt jobb”. Den har legat till grund för höstens marknadsföring på gymnasie-mässan och även ett lyckat arrangemang i Tyresö centrum som bjöd på både information, prova-på-aktiviteter och samverkan med näringslivet. Nu ökar elevkullarna igen, vilket förhoppningsvis kommer innebära att **ännu fler elever vill gå i Tyresö**. Flest elever går på el- och energiprogrammet. Intresset för Tyresö gymnasiesärskola är fortsatt högt och utbildningen är av erkänt hög kvalitet.

Verksamhetsmätt

	2013	2014	2015	2016
Nettokostnad, mkr	199,0	196,4	203,1	207,1
Nyttjandegrad, andel av 16–18-åringar i gymnasieskolan, %	104	102,5	102,5	103
Antal elever på Tyresö gymnasium	628	546	493	523
- varav elever från annan kommun	191	162	156	141
Antal elever i friskolor	714	739	751	776
Antal elever i andra kommuner	669	697	730	765
Antal elever i Tyresö gymnasiesärskola	38	40	39	37
- varav elever från annan kommun	15	18	18	19
Antal elever i annan gymnasiesärskola	11	5	6	9

Under våren deltog många i ett projekteringsarbete kring att bygga ett kultur- och kunskapscenter som skulle inrymma både kulturverksamheter och gymnasie- och vuxenutbildning. Projektet lades ner, men de tankar och idéer som växte fram om samverkan mellan framförallt gymnasiet och vuxenutbildningen lever vidare. Mycket av det som kom fram går att realisera i den **byggnad där verksamheterna finns idag**.

Förvaltningen har ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret, alltså uppföljning av unga mellan 16–20 år som inte går på gymnasiet. Under året har en särskild studie- och yrkesvägledare med ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret

anställts, och rutiner håller på att ta form. Att fånga upp denna grupp unga människor är en uppgift där utvecklingsförvaltningens breda verksamhetsfält kommer väl till pass, då det kan vara väldigt olika insatser som behövs.

Mål och resultat

Gymnasieskolan arbetar för det strategiska målet ”Tyresö är en av Sveriges bästa skolkommuner”. Andelen folkbokförda elever som fullföljer gymnasieutbildningen inom fyra år med gymnasieexamen eller studiebevis är 76,9 procent. Tyresö ligger ungefär på samma nivå som riket i övrigt.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

I framtiden behövs ett fortsatt fokus på god kvalitet på yrkesförberedande program och utveckling av dessa. Det är också viktigt att nå ut med marknadsföring för att fler elever ska vilja börja på Tyresö gymnasium.

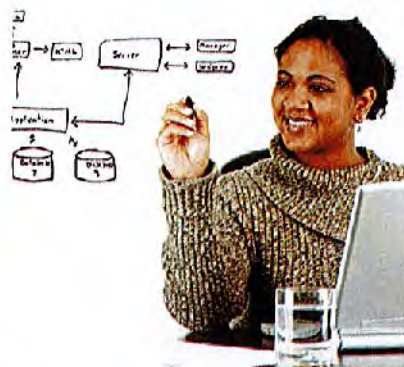
Tyresö gymnasium har fått ett ökat antal elever på språkinträdning och erbjuder den utbildning de nyanlända eleverna har rätt till. Kartläggning av språkinträdning och en utredning av elevhälsan har gjorts, vilket har lett till en förstärkning av elevhälsan med 50 procent skolskötterska och 50 procent skolkurator. I kartläggningen framkom också att flera nyanlända ungdomar har efterfrågat att kunna börja läsa mot ett yrke i kombination med språkinträdning, vilket kommer att vara möjligt nästa läsår.

Läs mer i gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Vuxenutbildning

Viktiga händelser

Vuxenutbildningen har under de senaste åren fått en allt viktigare plats i integrationen av nyanlända. Centrum för livslångt lärande (C3L)/Tyresö komvux hade under 2016 ett fortsatt högt antal elever som läser svenska som andraspråk.

Tyresö är en av fyra Stockholmskommuner som 2016 ingick i ett pilotprojekt i samarbete med Kommunerna i Stockholms län (KSL) att erbjuda svenska med yrkesinriktning (SFI/Y) för studerande utan tidigare yrkeserfarenhet eller branschspecifik utbildning. Tyresö startade under hösten en SFY-inriktning mot vård- och omsorgsutbildning. Under 2016 startade också ett nytt kunskapslyft med utbildningsplatser inom universitet, högskolor och komvux, som främjar det livslånga lärandet och ger människor större möjlighet att byta bana. För komvux innebär satsningen ökade statsbidrag till kommunerna inom yrkesvux år 2016–2019.

Verksamhetsmätt

	2014	2015	2016
Nettokostnad (mkr)	24,4	26,0	26,5
Antal elever per termin exklusive SFI* och SFX**	vt 14: 779	vt 15: 820	vt 16: 832
	ht 14: 786	ht 15: 850	ht 16: 876
Totalt antal elever på SFI och SFX	SFI 360	SFI 432	SFI 468
	SFX 86	SFX 117	SFX 129
Antal elever i gymnasial yrkesutbildning	350	541	563
Antal elever som genomfört yrkesutbildning under året (några utbildningar sträcker sig även över nästa termin) (inte YH***)	163	229	213
Antal elever i YH-utbildning	103	75	73
Antal elever som genomfört YH-utbildning	28	23	28

*SFI: Svenska för invandrare

**SFX: Svenska för yrkesutbildade

***YH: Yrkehögskoleutbildning

Mål och resultat

Vuxenutbildningen i Tyresö svarar under målet att vara en av Sveriges bästa skolkommuner.

Vuxenutbildningen möter detta mål bland annat genom att anpassa utbildningen efter den studerandes behov och förutsättningar som därför kan variera till både längd och innehåll. Vuxenutbildningen är i dag mångkulturell och flexibel i sin struktur.

Skolan ser att efterfrågan på yrkesutbildningar som snabbt leder till jobb ökar och även att efterfrågan på distansstudier ökar. C3L har genom åren erbjudit olika utbildningsvägar för elever som väljer att kombinera studier med praktik, till exempel bussförare och barnskötare. C3L och gymnasiet kommer fortsätta att utveckla samarbetet för att kunna bredda utbudet samt kvalitetsutveckla utbildningarna.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Verksamheten växer inom ämnet svenska som andraspråk, vilket ställer krav på kunskaper om andraspråkselevs utmaningar inom alla ämnen. Konkurrensen om lärarna i Stockholmsregionen, speciellt i ämnet svenska som andraspråk, är och kommer att vara mycket stor.

I budgetpropositionen för 2016 aviserade regeringen ett förslag om rätt till komvux. Förslaget, som träder i kraft 1 januari 2017, innebär att det finns en rättighet att läsa klart gymnasiet oavsett var man bor eller när man bestämmer sig för att göra det. Det betyder också att det finns möjlighet att läsa till ämnen för att senare kunna studera vidare på universitetet eller få motsvarande grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

Under 2017 kommer C3L med statsbidrag från Specialpedagogiska skolmyndigheten att utveckla hur verksamheten bättre ska möta elever med behov av specialpedagogiskt stöd.

För statsbidrag inom yrkesvux införs 2017 krav på regional samverkan med minst tre kommuner som ansöker gemensamt. Tyresö avser att samarbeta med Haninge och Nyuåshamn.

Läs mer i gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Arbetscentrum

Viktiga händelser

Kvarnhjulet fungerade under oktober 2015 till mars 2016 som ett evakueringsboende. Det krävdes stora insatser av såväl kommunanställda som föreningsliv och civilsambälle. I mars 2016 trädde en ny bosättningslag i kraft. Den nya lagen innebär att en kommun ska kunna anvisa att ta emot nyanlända personer som har beviljats uppehållstillstånd.

En väg in är en myndighetsgemensam mottagning för personer som har behov av samordnat stöd för att komma till arbete, studier och egen försörjning. Projektet har samverkats med Samordningsförbundet Östra Södertörn och fallit mycket väl ut. Projektet har under 2016 utvärderats och är nu en del av den ordinarie verksamheten.

Mål och resultat

För arbetscentrums del är det främsta målområdet blomstrande näringsliv, med det underliggande målet att arbetslösheten i Tyresö är bland de lägsta i regionen. Arbetslösheten är fortfarande bland de lägsta i länet och riket, 2 procent öppet arbetslösa i Tyresö mot 2,8 procent i länet och 3,10 procent i riket. De som blir anvisade till arbetscentrum har varit borta i allt längre perioder från arbetsmarknaden. Trots detta har 76 procent gått vidare till arbete eller studier efter det stöd de fått från arbetscentrum och deras samarbetspartners. Det är en

Verksamhetsmätt

	2014	2015	2016
Nettokostnad (mkr)	9,3	8,6	10,0
Arbetslösheten* 16-64 år			
Tyresö (%)	4,6	4,0	4,3
Kvinnor (%)	4,5	3,9	4,2
Män (%)	4,7	4,1	4,2
Stockholms län	6,8	6,4	6,3
Riket	8,6	8,2	8,0

* Siffrorna är andelen av den registerbaserade arbetskraften från januari månad för år 2014-2016.

ökning med 14 procent från 2015, vilket tyder på att verksamheten är väl fungerande och fyller sitt syfte.

Den stora utmaningen för integrationsenhetens arbete är bostadsbristen. Den nya bosättningslagen innebär att Tyresö kommun anvisades att ta emot 170 nyanlända med permanent uppehållstillstånd under 2016. Kommunen har lyckats ta emot 55 personer från anläggningsboenden. Resterande 115 personer ska tas emot under 2017. Dessutom förväntas Tyresö tilldelas ytterligare cirka 233 personer år 2017.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Läget på bostadsmarknaden gör det svårt att hitta långsiktiga lösningar för människor som kommer till Tyresö för att börja sina nya liv. Det väcker i sin tur frågor kring hur arbete med lyckad integration ska genomföras och hur all den kompetens och de erfarenheter som kommit till oss

ska tas tillvara. Under 2017 kommer utvecklingsförvaltningen att arbeta med att ta fram en ny integrationsplan, stora tankar och idéer behöver konkretiseras i de dagliga uppgifterna.

Under sommaren 2016 fick 102 ungdomar sommarjobb och lika många arbetsgivare fick ersättning med 50 procent av lönekostnaden för dem. Inför nästa år har nämnden gett avdelningen i uppdrag att ta fram förslag för att öka antalet ungdomar som får sommarjobb.

Inför 2017 kommer samarbetet med Samordningsförbundet att ökas ytterligare i projektet Mobilisering inför arbete. Projektet beviljades medel i oktober 2016 av Europeiska socialfonden och riktar sig till personer mellan 16 och 64 år som står särskilt långt från arbetsmarknaden.

Läs mer i gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar

Viktiga händelser

En ny arrendator har tillträtt på Uddby gård efter att gården brukats av samma familj i tre generationer. I samband med detta har en omfattande ombyggnation genomförts där. Samtidigt har utvecklingen av Alby fortsatt, till exempel har arbetet med att uppdatera och komplettera skyltning till sevärdheter påbörjats. Det nya Strandbadet invigdes under våren, en multisportarena vid Kumla skola har anlagts och nya utegym har kommit på plats.

På Trollbäckens IP har omfattande arbete gjorts. Fontanahallen har fått ett nytt kylaggregat och friidrottsanläggningen tenoveras. Projektningen av en ny ishall i Tyresö centrum och en sporthall i anslutning till Formuddens nya skola är i full gång.

Förstudier har gjorts för parkourpark, anläggning av groddammar i Alby samt om- och nybyggnation på Färdalaridskola. Den planerade breddningen av motionsspåren i Alby kommer inte att genomföras. Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund gav inte dispens från reservatsföreskrifterna.

Nya samarbeten mellan kulturskolan och fritidsgårdarna resulterade i spännande lovaktiviteter och möjligheter att prova på olika verksamheter. Inför 2017 har kulturskolan fått bidrag från Kulturrådet för att nå nya

Verksamhetsmätt

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Nettokostnad (mkr)	104,6	117,4	118,0
Biblioteket			
Antal öppettimmar	5 526	5 704	5 928
Antal besökare	318 552	326 147	319 735
- varav besökare på webben	97 000	96 779	93 972
Antal utlån	215 285	199 061	191 233
Kultur			
Antal besökare i konsthallen	23 400	27 435	19 435
Fritidsgårdar			
Antal årsöppettimmar	3 822	3 822	3 753
Upplevelser av inflytande i verksamheten	75 %	82 %	90,5 %
Kulturskolan			
Andel elever i kulturskolan/invånare 7-19 år	17 %	16 %	14,5 %
Antal elever	1 402	1 340	1 251
Fritid			
Antal deltagare i föreningslivet i åldrarna 7-20 år		6 328	7 347
- varav flickor		3 070	3 589
- varav pojkar		3 258	3 758

grupper av barn och unga. Fritidsgårdarna drev under sommaren ett bad i Krusboda vilket gav ungdomar möjlighet till aktiviteter och sommarjobb. Café Bonzas sommarcafé vid Skatemark 135 bidrog också till sysselsättning för skolediga barn och sommarjobb för ungdomar.

Profiltid, som innebär att föreningar driver fritids för barn i åldrarna 9-12 år, har fortsatt med

fyra anordnare. Verksamheten kommer att permanentas från och med hösten 2017.

På kulturområdet arrangerades en musikvecka för första gången. Biblioteken utökade sin uppsökande verksamhet. Samarbetet med barn- och utbildningsförvaltningen kring *Skapande skola*-projektet fortsatte och alla elever erbjöds kulturupplevelser och eget skapande.

Mål och resultat

Verksamheterna inom bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar har uppfyllt följande mål. I Naturvårdsverkets rapport om Sveriges friluftskommun 2016, har Tyresö ett förbättrat resultat jämfört med 2015. I Statistiska centralbyråns medborgarundersökning rankas kommunens idrotts- och motionsanläggningar högt och Tyresö ligger över snittet bland deltagande kommuner. Målet att öka måttet för kultur är inte uppnått, det ligger kvar på samma nivå som vid föregående mätning. Målet att bibehålla antalet besökare till biblioteket är inte uppnått, det har minskat.

Alla uppdrag har genomförts inom planerad tid. Verksamhetsrådets ekonomi är i balans och redovisar ett överskott.

En temagranskning av fritidsgårdarna genomfördes under 2016. Enkätresultat visar att besökarna är nöjda med verksamheten. Det systematiska arbetet med att utveckla verksamheten pågår och samtliga enhetsmål har uppfyllts. Resultaten har förbättrats sedan 2014.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Befolkningen i Tyresö blir större och verksamheterna inom kultur- och fritidsområdet behöver utvecklas. Det är viktigt att analysera och ta hänsyn till anläggningsförsörjningsplanen i det fortsatta planeringsarbetet i kommunen. Kostnaden för Lokalt aktivitetsstöd, ett bidrag till föreningar, beräknas att öka.

Kulturskolan samverkar med övriga kulturaktörer i kommunen och bidrar till ett rikare kulturutbud. För att nå nya målgrupper behöver utbudet inom kulturskolan utvecklas ytterligare.

På Wättingestråket, intill Skatepark 135, planeras det för en parkourpark som ska ge ytterligare aktiviteter för ungdomar.

Åtgärder för att hitta aktiviteter för nyanlända personer och människor med funktionsvariationer fortsätter. Alla verksamheter behöver delta i arbetet med kommunens integrationsstrategi.

Utvecklingen av Alby fortsätter.

De brukarundersökningar som genomfördes på biblioteket samt inom föreningslivet på kultur- och fritidsområdet ska analyseras för att se om några åtgärder måste göras.

Biblioteket i Tyresö centrum har haft färre besökare 2016 mot 2015. För att öka antalet besökare genomfördes fler aktiviteter på och utanför biblioteket, samt en tydligare marknadsföring av dessa. Biblioteket testade bland annat att anordna pop-up-bibliotek på badstränder och andra platser i Tyresö under sommaren. Biblioteket behöver utveckla arbetet med att nå nya målgrupper.

Läs mer i kultur- och fritidsnämndens verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Plan och exploatering

Viktiga händelser

År 2016 var ett händelserikt år för stadsbyggnadsförvaltningen på många sätt. Dels var det första året som ny förvaltning, efter att uppdelningen av stadsbyggnadsförvaltningen och tekniska kontoret skedde från det som tidigare var samhällsbyggnadsförvaltningen. Dessutom har den goda konjunkturen i byggbranschen lett till att antalet ärenden och projekt i både planerings- och genomförandefas är historiskt högt på förvaltningen. I samband med att den nya organisationen kom till så bildades också flera nya enheter på förvaltningen.

I slutet av oktober öppnade förvaltningen också ett satellitkontor på Högbergsgatan 91, mitt på Södermalm i centrala Stockholm. Syftet med lokalen är att effektivisera förvaltningens arbete ytterligare eftersom många möten och samarbeten sker inne i Stockholm. Det är också ett sätt att underlätta vardagen för medarbetarna och öka attraktiviteten vid rekrytering. Det nya kontoret har varit mycket uppskattat av medarbetarna redan från start och bokningsgraden har varit hög.

Läs mer i miljö- och samhällsbyggnadsutskottets verksamhetsberättelse.
Se tyreso.se/namnder

Resultaträkning för verksamhetsområde 10

Belopp (tkr)	2014	2015	2016
Intäkter			
Taxor och avgifter	6 294	7 729	12 017
Kommunbidrag	17 586	18 000	22 000
Övriga intäkter	1 284	1 734	9 014
Summa intäkter	25 164	27 462	43 031
Kostnader			
Personalkostnader	14 561	10 542	15 779
Lokalkostnader	1 280	1 764	2 260
Finansiella kostnader	1 997	2 606	2 414
Övriga kostnader	6 816	12 612	22 546
Summa kostnader	24 654	27 524	42 999
Resultat	510	-62	32

Verksamheten

Sammanställning av detaljplaner 2016

Vid årsskiftet 2016–2017 var nittion detaljplaner pågående och en detaljplan överklagad. Under 2016 har

- sju detaljplaner vunnit laga kraft
- sju detaljplaner antagits
- åtta detaljplaner varit utställda för granskning (åtta stycken har avslutat granskningskedet)
- en detaljplan skickats ut för underrättelse
- elva detaljplaner varit utställda för samråd
- tretton stycken beslut om planbesked fattats.

På grund av många projekt samt en stor omsättning av personal har arbetstempot på stadsbyggnadsförvaltningen varit hårt under året. Därför har förvaltningen arbetat aktivt för att förbättra arbetsmiljön för alla medarbetare.

Under året har dessutom ett stort fokus lagts på att hitta ett strategiskt tillvägagångssätt för att säkerställa kontroll och uppföljningen av ekonomin och kvaliteten i investeringsbudgeten.

Mål och resultat

En ny översiktsplan för Tyresö började ta form under 2016 och ett förslag ställdes ut för granskning där över 200 yttranden kom in. Tanken är att den nya översiktsplanen ska kunna antas under våren 2017.

Utbyggnaden på Östra Tyresö har fortsatt under året och en av höjdpunkterna var färdigställandet av Rakstabron som innebär att kollektivtrafik för första gången kan ta sig ut genom området. En annan populär entreprenad som blev färdig var det nya Strandbadet.

Norra Tyresö centrum, som kommunen arbetat med på ett planeringsstadium under de senaste åren, tog fysisk form under året. Arbetet med infrastrukturen avslutades lagom till årsskiftet och gav plats och förutsättningar för att börja bostadsbyggandet inom den första etappen. Programmet för Wättinge, kommunens nästa stora stadsutvecklingsprojekt, antogs under slutet av året. Här finns möjlighet att skapa ett nytt attraktivt bostadsområde, precis i anslutning till Tyresö centrum.

Detaljplanearbetet för att möjliggöra en ny skola, äldreboende, förskola och bostäder vid Fornuddsparken fortsatte. Planen var ute på granskning under våren 2016 där en av paragraferna överklagades i flera instanser. Detta gjorde att antagandet av detaljplanen har dröjt.

Under hösten 2016 sattes arbetet med att rusta upp Fornuddsparken igång på allvar. Först ut var fornlämningsområdet i parkens södra del som är en del av det som kallas etapp 1.

Påbörjade bostäder – projekt

	2016	Byggherre
Bollmora – Norra Tyresö centrum etapp 1	105	BoTrygg
Strand – Grindstolpen 1	63	TYSN AB
Totalt	168	

Färdigställda bostäder – kommundelar

	2016	2015	2014
Bollmora	252	220	207
Trollbäcken	37	22	32
Strand	84	56	154
Östra Tyresö	20	7	8
Totalt	393	305	401

Färdigställda bostäder – projekt

	2016	Byggherre
Bollmora UR-tomten	162	JM
Strandängarna	55	Besqab
Malmstigen	6	Listudden
Tegvägen	25	PEAB
Töresjövägen	76	ByggVesta
Totalt	324	

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Den stora konkurrensen om kompetent och välutbildad personal i byggbranschen gör att personalomsättningen och arbetsbelastningen varit relativt hög under 2016. Under 2017 kommer förvaltningen därför att fortsätta arbetet genom att ta fram handlingsplaner för en förbättrad arbetsmiljö enhetsvis. Medarbetare som behöver extra coaching kan även erbjudas det, individuellt eller i grupp. Vi utgår också från livshjulet i våra medarbetar-

samtal för att få en helhetssyn av våra medarbetares livssituation och hur vi som arbetsgivare kan underlätta vardagen.

I och med att antalet projekt och dess komplexitet ökar så har också behovet av samordning mellan projekten ökat. Mark- och exploateringsavdelningen har under 2016 lagt mycket tid på att kvalitetssäkra processer och arbetssätt. Framöver kommer det att krävas större samordning av byggtrafik, etableringsplatser, ledningsdragning och tidplaner vilket kan kräva nya typer av tjänster.

Väghållning och park

Viktiga händelser

I oktober kunde Tyresös första hundrastgård invigas vid Wättinge gårdsväg efter önskemål från medborgarna. Den har både en öppen yta och naturmark, är inhägnad, belyst och har ett väderskydd.

Den 9 november föll det dryga fyra decimeter snö under dygnet. När snöfallet var som ymnigast fokuserade flertalet maskiner på att hålla huvudvägar öppna för att senare arbeta ikapp på ordinarie distrikt. Den samlade bedömningen är att trots den stora snömängden klarades snöröjningen av på ett bra sätt med de resurser som stod till förfogande.

Projektering inför en omdaning och utveckling av Fornuddsparken initierades.

Verksamhet

Verksamheten bedrivs till största delen med löpande drift efter rutiner anpassade efter årstid och behov.

Belägningsprogrammet har utökats, vilket har gett positiva effekter i form av bättre standard på främst det äldre vägnätet i västra Tyresö.

Under 2016 påbörjades arbetet med kommunens grönplan i samarbete med stadsbyggnadsförvaltningen. En lekpark rustades upp med ny lekutrustning och belysning, och målet är att fortsätta med att förbättra minst en lekpark per år. Längs med gång- och cykelvägar har fler parkbänkar satts upp.

Indikator	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2016
Medborgarundersökning, nöjd-medborgar-index – Gator och vägar.	51	62	62
Medborgarundersökning, nöjd-medborgar-index – Gång- och cykelvägar.	53	60	61

Enligt undersökningen ”Kritik på teknik” ligger vi kvar på samma nivå från 2014 och framåt för gator och vägar medan nöjdheten ökat vad gäller gång- och cykelvägar.

Verksamhetsmätt	2014	2015	2016
Antal felanmälningar och synpunkter.	1 473	1 151	2 570*

* Inkludera både synpunkter och felanmälningar. År 2014–2015 är endast felanmälningar inräknade.

Servicenivån att synpunkter och felanmälningar ska besvaras eller åtgärdas inom tio arbetsdagar har med några få undantag hållits.

Mål och resultat

Under snöstormen i början av november, då vinterväghållningen tog längre tid i anspråk än vid ett normalsnöfall, nådde vi inte upp till de loften som ges i kvalitetsgarantierna.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Fler områden byggs ut i östra Tyresö och tidigare etablerade områden förtätas och faller under kommunalt huvudmannaskap, vilket på sikt leder till att driftområdet för vägunderhåll utökas.

För att kunna bedöma kommande underhållsbehov av vägnätet och framtida ökade driftkostnader är ett nära samarbete med stadsbyggnadsförvaltningen viktigt.

Utmaningen för verksamheten är att i takt med att kommunen växer, säkerställa och utveckla en långsiktig hållbar standard i vägnätet. Risken för skador på vägbanor ökar då andelen tyngre fordon ökar när kommunen byggs ut.

Synpunkter och felanmälningar ökar i antal, i och med att det nu finns fler olika möjligheter att lämna dem. Trenden pekar på att antalet anmälningar kommer att ligga kvar på en hög nivå eller öka i antal.

Läs mer i miljö- och samhällsbyggnadsutskottets verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Miljö och trafik

Viktiga händelser

Omvärldsbevakning visar att digitalisering av trafikmiljö och fordon börjar ta fart. Redan nu utvecklar och testkör man framtidens självkörande fordon. Lagstiftning ses över för att göra det möjligt att automatisera, och lokala trafikföreskrifter är idag digitala och laddas upp i nationella databaser. Försäkringsbolag erbjuder lägre premier för de som kör laglydigt och redovisar det genom teknisk utrustning i bilarna. Detta ställer högre krav på kommunens trafikreglering, vägmärken och lokala trafikföreskrifter än tidigare.

Under 2016 blev Klövberget naturreservat och en entré till reservatet har ställts i ordning och skyltats upp.

Verksamhet

För miljö- och trafikverksamheten innebär medborgarfokus många kontakter med Tyresöbor kring frågor som rör trafikmiljön. Trafikfrågor engagerar, berör och påverkar individen. Verksamheten får många synpunkter, förslag och klagomål som rör trafiksäkerhet, trygghet, framkomlighet, buller och vibrationer. Frågeställningarna är ofta komplexa och kräver utredning och eftertanke samtidigt som förväntningarna på snabba svar och åtgärder är höga. Frågeställningar, synpunkter och förslag måste dock

värderas sakligt och korrekt och prioriteringar mellan olika åtgärder måste göras noggrant.

Klimatstrategin har reviderats och mål och åtgärder har följts upp. En del mål har omformulerats och några har lagts till för att harmoniera med nationella och regionala mål. Strategin har slagits samman med den tidigare energiplanen till en energi- och klimatstrategi.

Diskussioner har förts med Trafikverket och Stockholms trafikförvaltning om att förlänga körfältet för kollektivtrafik på Gudöbroleden. De har även

tillfrågats om möjligheten att anlägga cirkulationsplatser för att minska problemen med köbildning på Gudöbroleden. Vattenfall har tillfrågats om möjligheten till att anlägga infartsparkeringar under kraftledningarna längs Skrubba Malnväg, men de anser att det är olämpligt. Inga av de föreslagna åtgärderna har ännu genomförts.

Kommunens gick med i Sveriges Ekokommuner och Tyresö är nu en av nätverkets 101 medlemmar. Kommunen har samtidigt begärt

	2014	2015	2016
Nettoreultat (mkr)	-0,9	-1,4	+1,2
Inrapporterade [sjukhus och polis] personskadorna i trafikolyckor i Trafikverkets databas Strada*			
Dödsolyckor	1	0	1
Allvarliga olyckor	4	2	4
Måttliga olyckor	23	37	26
Lindriga olyckor	62	65	63
Totalt	90	104	94
Inkomna synpunkter, felanmälningar och förslag till miljö- och trafikavdelningen inom verksamhetsområde 12 (miljö och trafik)	Ingen uppgift	Ingen uppgift	247

*Antalet personskadorna 2016 är preliminära uppgifter.

	2012	2013	2014
Utsläpp av CO2-ekvivalenter/invånare (beräkningsmodellen förfinas i takt med att tidigare uppgifter justeras och resultaten kan därför variera över tid)	0,68 ton	0,66 ton	0,63 ton

uttråde ur det europeiska samarbetet Borgmästaravtalet.

Energi- och klimatrådgivningen (EKR) har under året haft rådgivning till allmänhet, företag och lokala organisationer. En webbaserad solkarta, som visar hur väl lämpade byggnaders tak är för att installera solpaneler för el- eller varmvattenproduktion, har tagits fram i samarbete mellan EKR, länets alla kommuner och Kommunförbundet Stockholms län (KSL).

Fixa laddplats är ett EKR-projekt som tagit fram vägledningar om hur bostadsrättsföreningar, hyresvärdar och samfällighetsföreningar kan gå till väga för att etablera laddplatser för elfordon. I projektet erbjuds även ett antal kostnadsfria seminarier för allmänheten.

Ett utredningsarbete för att anlägga en gång- och cykelbro över Gudö å påbörjades under året. Konsultstöd har upphandlats och en utredning om läget pågår.

Mål och resultat

Andelen miljöfordon i kommunens verksamheter var 46 procent fram till och med den 30 juni 2016. Målet är att ställa om kommunens fordon till 100 procent miljöbilar, elfordon inkluderade.

Tyresö kommun deltar sedan 2014 i Cykelfrämjandets Kommunvelometer. Den granskar och jämför kommuners arbete med cykelfrågor. I Kommun-

velometern 2016 fick Tyresö 34,5 poäng, en minskning med 1 poäng jämfört med 2015. Totalt sett hamnade Tyresö på 26:e plats av samtliga 48 kommuner och på 7:e plats av 20 kommuner med en befolkning under 50 000. Bland de 12 Stockholmskommunerna som deltog hamnade Tyresö på 6:e plats.

Enligt Transportstyrelsens statistik skedde 94 sjukhus- eller polisrapporterade olyckor i Tyresö 2016. Det är en liten minskning jämfört med 104 olyckor 2015.

Under året hanterades 131 långtidsuppställda fordon, 207 schakt-tillstånd, 275 trafikordningsplaner, 38 transportdispenser och 40 mark-upplåtelse.

Det utfärdades 1 789 felparkeringsavgifter (allmän mark) och 231 kontrollavgifter (tomtmark) av kommunens upphandlade parkeringsövervakningsbolag Nokas.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Synpunkter, förslag och klagomål

Under 2017 ska det tas fram nya rutiner för hantering av inkomna synpunkter, förslag och klagomål. Arbete med hanteringen kommer till viss del ske i grupp för att säkerställa kvaliteten på svar och likabehandling av medborgares synpunkter, förslag och klagomål. Regelbundna avstäm-

ningar med Servicecenter ska göras för att höja kunskapen hos dem och därmed öka andelen ärenden som de själva kan ge svar på.

En särskild rutin för förslag ska etableras. Likaså ska hanteringen ses över av ärenden och synpunkter som rör polisens insatser, det vill säga önskemål om kontroller.

Dialog med skolor ska föras för att öka trafiksäkerheten och tryggheten längs skolvägar och för att kunna prioritera olika förslag på trafiksäkerhetsåtgärder.

Digitalisering och automatisering

Samtliga lokala trafikföreskrifter ska ses över för att säkerställa den geografiska kvaliteten på trafikregleringar, det vill säga att föreskrifter och vägmärken verkligen avser samma sak och samma sträckning. Kompletterande föreskrifter kan behöva skrivas och onödiga avslutas.

Åtgärder till klimatstrategi

Nya åtgärder för att klara energi- och klimatstrategins mål ska tas fram under 2017. Åtgärderna ska prioriteras och börja genomföras.

Läs mer i miljö- och samhällsbyggnadsutskottets verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Vatten och avlopp

Viktiga händelser

Under 2016 har utformningen av ny dagvattenanpassad VA-taxa påbörjats. Den nya taxan ska ge en rättvisare fördelning av dagvattenkostnaderna bland VA-abonnenterna.

En ny, större dagvattenanläggning har byggts vid Prästängen, Krusboda. Detta har gjorts för att minska miljöpåverkan på våra sjösystem. Anläggningen med dess vattenspegel förskönar också miljön i området.

En SMS-tjänst har införts som innebär att brukare och abonnenter på ett snabbt och smidigt sätt kan informeras om akuta eller planlagda störningar i vattendistributionen.

Verksamhet

VA-verksamheten har under det gångna året haft en god utveckling. Gamla delar av VA-nätet, främst i Trollbäcken och Lindalen samt Hanviken, har förnyats i hög takt. Även arbetet med att komma till rätta med tillskottsvatten till spillvattennätet har **intensifierats. Fastighetsägare som fått** sina interna ledningssträckor inventerade och inspekterade drar nytta av de framtagna resultaten för den egna drifren och underhållet av sina VA-system och fastigheter.

Årets medborgarundersökning, utförd av Statistiska centralbyrån, ger VA-verksamheten mycket goda betyg. Resultaten för Tyresö som helhet är långt över medelvärdet i landet och högst i Stockholmsregionen.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Under 2017 fortsätter förnyelsen av gamla VA-ledningar i hög takt, liksom inventering och arbetet med att minska felkopplingar i VA-nätet. Förslaget till en ny dagvattenanpassad VA-taxa kommer att färdigställas för att eventuellt kunna börja tillämpas från 2018. Dessutom kommer ytterligare anläggningar att projekteras och utformas för att ta hand om dagvatten från bebyggelseområden.

Under 2017 kommer en e-tjänst, som ger medborgare möjlighet att få en överblick över sina löpande VA-tjänster och rapportera vattenförbrukning med mera, göras tillgänglig via tyreso.se.

Del av dagvattenanläggningen i Prästängen under utförande.

Mål och resultat

Förnyelse av gamla VA-ledningar, inspektion av ledningar och arbeten med att minska felkopplingar i VA-nätet har bidragit till att minska skade- och kostnadsrisker förknippade med översvämningar, skador på fastigheter och miljöpåverkan på mark och vatten. Detta gynnar både VA-kollektivet och berörda fastighetsägare. Förnyelsen av gamla ledningar innebär även att leveranssäkerheten för och kvaliteten på vårt dricksvatten kan fortsätta hålla en mycket god nivå.

Läs mer i miljö- och samhällsbyggnadsutskottets verksamhetsberättelse.
Se tyreso.se/namnder

Renhållning

Viktiga händelser

Kommunfullmäktige har antagit renhållningsenhetens förslag till ny taxa för renhållningsavgifter för 2017. Taxeändringen beror bland annat på att vissa renhållningstjänster har förändrats och att kostnaderna för insamling av matavfall har ökat. Taxeförslaget syftar till att optimera avfallshanteringen, minska avfallsmängderna och öka återvinningsgraden i avfallet.

Även en lokal renhållningsordning med föreskrifter för avfallshanteringen i Tyresö kommun arbetades fram och antogs under verksamhetsåret.

Verksamhet

Andelen reklamationer på slam-, hushålls- och matavfallstömning var under 2016 totalt 0,14 procent av antalet utförda tjänster. Andelen reklamationer är en viktig indikator på verksamhetens kvalitet, både vad gäller själva insamlingen och hur informationen om tjänsterna nått fram.

Under 2016 arbetade renhållningsenheten med flera konkurrensutsättningar. Bland annat upphandlades behandling av matavfall tillsammans med Värmdö kommun och Nacka vatten och avfall AB. Dessutom upphandlades insamling och transport av hushålls-, mat- och grovavfall, slam och fettavfall samt drift och skötsel av kretsloppscentralen.

Insamlade mängder	2014	2015	2016
Hushållsavfall, ton	8 734	8 678	8 669
Matavfall, ton	546	665	745
Grovavfall, ton	11 234	9 677	9 107
Färligt avfall, ton	149	143	203
Slam, kbm	13 583	14 845	12 979

Mål och resultat

Trots att befolkningmängden ökade i kommunen 2016 har totala mängden insamlat hushållsavfall och grovavfall fortsatt att minska. Mängden insamlat matavfall har ökat kontinuerligt till följd av att fler bostäder och verksamheter anslutit sig till insamlings-systemer.

Informationskampanjer har genomförts via tyreso.se, samt på Tyresö kommuns Instagramkonto under hashtaggen #tyresosorterar. Renhållningsenheten har även genomfört informationskampanjer om nyttan med återvinning, samt deltagit i de regionala kampanjerna "Miljönärvänlig" och "Sortera matresten".

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Under 2017 kommer flera viktiga entreprenadavtal inom renhållningens verksamhetsområde att träda i kraft. De nya avtalen innebär att vi kommer kunna erbjuda både förbättrade och nya tjänster, exempelvis behovshämtning för matavfall och insamling av fler materialslag på kretsloppscentralen.

Ytterligare ett prioriterat område är att under 2017 införa en e-tjänst som ger medborgare möjlighet att få en överblick över sina renhållningstjänster, samt själva ändra abonnemangsform och beställa tömningar med mera.

Läs mer i miljö- och samhällsbyggnadsutskottets verksamhetsberättelse.
Se tyreso.se/namnder

Bygglov

Viktiga händelser

År 2016 var ett händelserikt år för stadsbyggnadsförvaltningen på många sätt. Dels var det första året som ny förvaltning efter att uppdelningen av stadsbyggnadsförvaltningen och tekniska kontoret skedde från det som tidigare var samhällsbyggnadsförvaltningen. Dessutom har den goda konjunkturen i byggbranschen lett till att antalet ärenden och projekt i både planerings- och genomförandefas är historiskt högt på förvaltningen. I samband med att den nya organisationen kom till så bildades också flera nya enheter på förvaltningen.

I slutet av oktober öppnade förvaltningen också ett satellitkontor på Högbergsgatan 91, mitt på Södermalm i centrala Stockholm. Syftet med lokalen är att effektivisera förvaltningens arbete ytterligare eftersom många möten och samarbeten sker inne i Stockholm. Det är också ett sätt att underlätta vardagen för medarbetarna och öka attraktiviteten vid rekrytering. Det nya kontoret har varit mycket uppskattat av medarbetarna redan från start och bkningsgraden har varit hög.

Bygglovenheten har arbetat för ökad digitalisering, bland annat genom att införa ett e-arkiv som

Handläggningstider – lov (veckor)	2014	2015	2016	Mål 2016
Tid från komplett ärende till beslut – medel	2,4	3	3,8	6

Mittbygge (nämndmål 2016 – 18 %)	2014	2015	2016	Mål 2016
Andel ärenden inkomna via mittbygge.se (%)	3	15	19	18

I enlighet med målet om effektivitet är det glädjande att se att andelen elektroniska ansökningar har fortsatt att öka och ligger över nämndmålet.

kommer att kunna användas med start 2017. Man har kommit ett steg närmare att digitalt beslutsstämpla bygglovsärenden som inkommer via e-tjänsten mittbygge.se.

Bevakning av ärenden och obligatoriska ventilationskontroller har under det gångna året fått ökad uppmärksamhet, uppgifter som tidigare släpats efter. Detta har blivit möjligt då bygglovskoordinatorerna, som tillhör förvaltningens stab, på olika sätt arbetat med att effektivisera sin verksamhet.

Verksamhet

För att förbättra servicen till medborgarna valde byggnadsnämnden att under 2016 fokusera på områdena information och effektivitet. Arbetet med information har bland annat resulterat i en utveckling av webbplatsen så att merparten av informationsmaterialet om bygglov finns samlat där.

Effektivitet valdes för att detta område skattas som det viktigaste hos de som söker bygglov.

Då verksamheten redan 2016 hade näst kortast handläggningstid inom bygglovsalliansen har detta varit en stor utmaning. Enheten har under 2016 behållit handläggningstider långt under målet på sex veckor, trots att både antalet bygglovsansökningar och beslut har ökat de senaste åren. Handläggningstiderna har dock blivit längre än under 2015, vilket kan förklaras bland annat genom den ökade ärendemängden i kombination med flera vakanser på bygglovsenheten. Det beror också på att bygglovskoordinatorernas effektivisering skapat mer undetlag att hantera för bygglovhandläggarna. För att kunna behålla en hög kvalitet och en rimlig arbetssituation för medarbetarna har det under hösten varit prioriterat att rekrytera fler medarbetare.

Mål och resultat

Slutresultatet för verksamheten blev drygt 800 tkr högre än budgeterat. Det beror främst på ökade intäkter i form av bygglovavgifter med flera stora bygglov. En annan orsak är att personalkostnaderna minskade med 700 tkr, eftersom enheten haft minst en vakant tjänst under hela året.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

För att kunna behålla de korta handläggningstiderna och den goda servicen och samtidigt fatta rättssäkra beslut kommer det vara nödvändigt att prioritera arbetsmiljön för att både på kort och lång sikt kunna behålla och rekrytera personal. Fokus ligger på ökad kundnöjdhet och lyhördhet för vad som i kommande rapporter pekas ut som verksamhetens svagheter. Den årliga undersökningen av kundnöjdhet ska följas upp vid två tillfällen under 2017 och utvärderas i närtid.

Årets satsningar ska göras inom områdena för effektivitet, kompetensutveckling och utveckling av stödfunktioner så att handläggarna kan fokusera på svåra bedömningar i ärenden.

Läs mer i byggnadsnämndens verksamhetsberättelse.
Se tyreso.se/namnder

Näringsliv

Viktiga händelser

I samband med Svenskt Näringslivs undersökning om kommuners företagsklimat rankades Tyresö som nummer 18 i hela landet 2016. Det var en förbättring med 44 positioner, varför Tyresö utsågs som årets klättrare i Stockholms län.

Verksamhet

Årets företagarkonferens har haft ett stabilt och relativt högt deltagande. Näringslivschefen har också deltagit i

andra företagsnätverk, besökt enskilda företag och samverkat i regionala nätverk som fokuserar på utveckling av företagsklimat och fler arbetstillfällen genom att underlätta för nystartade företag.

Tyresö Näringslivsdag genomfördes för fjärde året. Företagsmässan flyttade denna gång in i Tyresö köpcentrum och tendens att utställarplatserna snabbt bokas stärktes ytterligare. I samband med näringslivsdagen arrangerades även en mycket välbesökt rekryteringsmessa i samarbete med Arbetsförmedlingen.

På näringslivsdagen utdelas priser till Årets företagare. För att stärka handeln har ett pris för Årets butik i Tyresö kommun införts sedan några år tillbaka. Syftet med detta pris är att få medborgare att handla i kommunen.

Ett arbete med att ta fram en besöksnärringsstrategi inleddes under 2016 med en workshop för representanter från berörda företagare. Uppslutningen var god och deltagarna bidrog med många goda tankar.

Mål och resultat

Det är ett strategiskt mål att Tyresö ska höras till de 25 bästa kommunerna i Sverige när det gäller företagsklimat. Målet anses uppnått då Tyresö placerar sig på plats 18 när det gäller företagsklimat, enligt Svenskt Näringslivs undersökning.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Arbete med att fördjupa kontakterna med det lokala näringslivet ska fortsätta och företagarnas behov analyseras djupare. En besöksnärringsstrategi ska tas fram och ligga till grund för samarbetsförslag med näringen.

Läs mer i verksamhetsberättelsen för näringsliv
Se tyreso.se/namnder

Gemensam verksamhet

Viktiga händelser

Under 2016 har arbetet med att tillämpa beslutstödssystemet Bestyr gått snabbt framåt. En förvaltningsorganisation har fastställts och processteamet har hittat arbetsformer. Det har satsats på resurser för förvaltning, stöd och utveckling inför 2017. Arbetet med att vidareutveckla styrprocessen till att omfatta även verksamhetsstyrning och uppföljning har påbörjats.

Kommunfullmäktige har antagit ett nytt program för medborgardialog. Programmet ska öka medborgarnas **insyn och inflytande i kommunens verksamhet och beslut**. Syftet är att dialogerna blir en mer naturlig del i kommunens arbete. Under året har en e-tjänst, Tyresöinitiativet, som ökar medborgarnas möjlighet att påverka tagits fram.

Under året infördes ett strategiskt IT-råd med uppdrag att samordna den digitala utvecklingen inom kommunen.

En förstudie för att utveckla webbplatsen tyreso.se samt intranätet har genomförts och under 2017 kommer webbplatserna att byggas om.

Arbetet med att upphandla e-arkiv till kommunen har inletts. E-arkiv kommer att möjliggöra en effektivare ärende- och dokumenthantering och är en förutsättning för ökad digitalisering i kommunen.

Planering för att införa och driftsätta ett e-handelssystem (e-inköp) har pågått under hela året och involverat samtliga verksamheter i kommunen. Systemet driftsätts i början av januari 2017 och övergår i förvaltning under första kvartalet 2017.

Den bosättningslag som infördes den 1 mars 2016 har ställt stora krav på kommunerna att ordna boenden till nyanlända. Under året har ett omfattande arbete pågått för att hitta nya boendelösningar för såväl nyanlända som för personer med särskilda sociala behov. Modulhus har köpts in för att möta behoven kortsiktigt och ska tillfälligt placeras i olika kommundelar.

Samordnad varudistribution har implementerats i sin helhet i kommunen och numera går majoriteten av alla frekventa leveranser, såsom livsmedel och kontorsmaterial, i samordningen. Införandet har fungerat väl i Tyresö.

Verksamhet

Under 2016 har kommunen tillsammans med polisen arbetat fram medborgarlöften. Det är en del av polisens nya styrmodell. Målet med medborgarlöften är att öka tryggheten, förebygga brott samt öka medborgarnas och lokalsamhällets delaktighet i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. En e-tjänst har publicerats på tyreso.se där medborgare kunnat lämna synpunkter på trygghet och brottslighet i Tyresö. Resultatet och analyser har legat till grund för medborgarlöftet och revidering av existerande samverkansöverenskommelser.

En handlingsplan mot våldsbejakande extremism har tagits fram.

Ett annat initiativ, I landslag för ett vackrare Tyresö, syftar till att samla olika aktörer i samhället för att **intensifiera arbetet mot klotter, nedskräpning med mera**.

Under 2016 har HR-avdelningen arbetat med att förbättra rekryterings-, rehabiliterings- och arbetsmiljöprocesserna. Det har gjorts i ett nära samarbete med berörda verksamheter. Utvärderingsföretaget PwC har under hösten 2016 granskat kommunens rehabiliteringsprocess och funnit att den är godkänd.

Inom konsult- och servicekontoret har efterfrågan på upphandlingsstöd ökat i takt med kommunens expansion med många nybyggnads- och ombyggnadsprojekt.

Mål och resultat

Ett mål för gemensam verksamhet är att kommunikation och information ska bidra till en positiv bild av Tyresö. I SCB:s attitydundersökning 2016 fick Tyresö ett betyg väl över snittet både som region och för verksamheterna. 79 procent av de svarande skulle rekommendera vänner och bekanta att flytta till Tyresö. I samma undersökning får information ett betyg väl över snittet. Nära 7 250 följde vid årsskiftet kommunens Facebook-sida – en ökning med drygt 850 i år. Verksamheterna kan visa upp sig på Instagram genom en ”stafett” och antalet som följer på Instagram har ökat starkt och är vid årsskiftet nära 1 500 – en ökning från 450 vid årsskiftet.

Lätt annat mål gällde att förbättra närbarheten. Nya arbetsmetoder har införts där alla inkomna ärenden till servicecenter dokumenteras i Arvise och ärenden som inte kan besvaras direkt delegeras till rätt kompetens som ger svar till medborgaren.

Enligt rapporten Öppna jämförelser framgår att energiförbrukningen i kommunens lokaler har minskat kraftigt sedan 2009, en minskning med över 20 procent de senaste fem åren. Under 2016 kan dock en uppgång konstateras av energiförbrukningen i kommunens lokaler. Prognosen visar uppgång på 6-7 procent i förskolor och cirka 2-3 procent för grundskolor.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Följande områden behöver prioriteras:

- Utveckling av beslutstödssystemet med en ny funktion som kallas Samlad rapportering. Det ger möjlighet att skapa heltäckande rapporter för verksamhetsberättelser och rapporter till politiken.
- Vägledning till och kompetensökning av kommunens chefer när det gäller uppföljning och analysarbete. Kvalitetsarbetet behöver breddas från planering och sammanställningar av resultat, till koll på resultat, analys och ständiga förbättringar.
- Arbetet med att höja kvaliteten på registratur och tjänsteskrivelser och höja nivån på kunskaper kring offentlighet och sekretess behöver fortsätta och utvecklas.
- E-arkiv ska upphandlas. Detta är ett långsiktigt arbete och kommer att utgöra en viktig del i kommunkansliets utvecklingsarbete under flera år framöver.
- E-inköp ska breddas så att merparten av kommunens leverantörer ansluts till inköpssystemet. Detta för att få ut full potential av systemet och att öka inköpsstyrning och medvetenhet.

- Den strategiska IT-utvecklingen ska prioriteras. Efterfrågan på IT-stöd kommer att öka i takt med att förvaltningarna i sina verksamhetsutvecklingar kommer att sätta en digital lösning först. IT-avdelningen måste kompetensförstärka och utvecklas för att åstadkomma detta stöd.
- Måltidsverksamheten som övergår i central styrning behöver säkerställa kvalitetsstyrning, höja personalens kompetens och integrera mat och måltid i ordinarie verksamhet.
- Det beslutade webbprojektet har målet att bättre integrera e-tjänster med informationen på webbplatsen tyreso.se.
- Inför 2018 behövs ett genomgripande arbete med internuminformationen, både som arbetsverktyg och för att bygga en gemensam kultur. Intranätet ska personaliseras ytterligare så att det blir lättare att hitta relevant information och för att underlätta erfarenhetsutbyte.
- Arbetet med att kommunicera vårt arbetsgivarvarumärke behöver också fortsätta, externt för att rekrytera, internt för att skapa vi-känsla och behålla medarbetare.

Läs mer i verksamhetsberättelsen för gemensam verksamhet.
Se tyreso.se/namnder

Finansiell analys
och räkenskaper

3

Med Tyresö kommun avses nämnderna och kommuncentrala poster, det vill säga den skattefinansierade verksamheten. I denna del analyseras kommunens finansiella ställning och utveckling ur ett antal perspektiv.

1. Sammanställd redovisning
2. Finansiell analys av Tyresö kommun
3. Finansiella nyckeltal
4. Vad används 100 kronor av skattepengarna till?
5. Finansiell uppföljning och riskhantering
6. Driftredovisning
7. Investeringsredovisning

Sammanställd redovisning

För den kommunala koncernen där Tyresö kommun, Tyresö Bostäder AB, Tyresö Näringslivsaktiebolag och Tyresö Vindkraft AB ingår, upprättas en så kallad sammanställd redovisning. Koncernens resultat för 2016 uppgick till 122,3 miljoner, att jämföra med 28,8 miljoner föregående år. Resultatförbättringen beror på att Tyresö Bostäder AB 2016 redovisade en vinst vid försäljning av fastigheter i Krusboda.

I hur de olika enheterna i koncernen bidragit till resultatet framgår av tabellen nedan.

Organisation	2014	2015	2016
Tyresö kommun	5,7	14,8	27,0
Tyresö Bostäder AB	204,8	23,7	91,6
Tyresö Näringslivsaktiebolag	-0,3	-0,2	0,0
Tyresö Vindkraft AB		0,0	0,0
Eliminering	-0,4	-9,5	3,7
Koncernens resultat	209,8	28,8	122,3

Kommunala bolag

Tyresö Bostäder AB

Tyresö Bostäder är ett allmännyttigt bostadsbolag som ska äga, förvalta och hyra ut bostäder i Tyresö kommun och främja en miljömässigt hållbar energianvändning. Bolaget kan också äga aktier och andra andelar i bolag med liknande verksamhet. Bolaget är helägt av Tyresö kommun. Det började som stiftelse 1962 och ombildades till aktiebolag 1994. Huvuddelen av fastigheterna är byggda eller ombyggda under 1980-talet.

Resultatet för 2016 var 91,6 mkr efter skatt, vilket kan jämföras med 19,0 mkr 2015. Skillnaden beror främst på försäljningen av fastigheter i Krusboda som gav en vinst på 74,7 mkr.

Den totala uthyrningsbara ytan uppgick vid årsslutet 2016 till 233 394 kvm som innefattade 3 069 lägenheter (215 808 kvm) och 158 lokaler (17 586 kvm).

Efterfrågan på bostäder är fortsatt stor, vid årsskiftet stod drygt 27 000 i bolagets intressenkö och antalet

intresseanmälningar per ledig lägenhet varierade under året mellan 800 och över 2 100. Omflyttningen 2016 uppgick till 8,1 procent för hela året, varav 2,7 procent var interna omflyttningar inom bolagets bestånd. Vid årsskiftet var alla lägenheter antingen uthyrda, under kontraktstecknande eller under renovering.

I januari 2016 tecknade Tyresö Bostäder en överenskomst med Hyresgästföreningen om hyresnivån för 2016 och 2017, som innebar en höjning med 0,75 procent från och med den 1 mars 2016. Det ger en genomsnittlig hyresnivå på 1 122 kr/kvm. Från och med den 1 januari 2017 blir hyreshöjningen 0,75 procent.

Bolaget hade i genomsnitt 39,5 anställda under 2016 varav 13 kvinnor. Omräknat till heltider (årsarbetare) motsvarade Tyresö Bostäders personal 36 årsarbetare.

Årets investeringar i pågående projekt uppgick till 59,3 mkr och investeringar i fastighetsinstallationer och övriga inventarier omfattade 0,7 mkr. Den totala underhållskostnaden för 2016 uppgick till 38,5 mkr.

Tyresö Näringslivs AB

Tyresö Näringslivsaktiebolags ändamål är att köpa, förvalta och sälja mark samt förvärva, bygga och förvalta lokaler för näringslivsändamål. Bolaget äger mark och en bostadsfastighet inom det så kallade Brädgårdsområdet. Större delen av marken som bolaget äger hyrs ut till Tyresö kommun. Utöver uthyrning av marken finns fyra bostadshyresgäster och fyra lokalhyresgäster i byggnaderna inom området. Tyresö kommun sköter förvaltning och uthyrning av bolagets byggnader.

Bolaget har inte haft någon anställd personal.

Tyresö Näringslivs AB gjorde ett nollresultat 2016. Enligt den ekonomiska planen kommer bolaget att gå med förlust till och med 2017, då den så kallade fusionsspärren upphör. Fusionsspärren inträdde vid bolagets fusion med Fastighetsbolag Maria Sofia AB och bolaget kan efter 2017 sälja denna fastighet.

Tyresö Vindkraft AB

Tyresö Vindkraft AB bildades 2014 och har som ändamål att äga och leasa ut vindkraft till Tyresö kommun och dess bolag. Bolaget övertog driften av ett vindkraftverk i Bösjövarden i Mora kommun den 18 december 2014.

Bolaget redovisar alltid ett nollresultat eftersom ägaren, Tyresö kommun, alltid kommer att täcka bolagets kostnader. Vindkraftverket leasas av Tyresö kommun och Tyresö Bostäder. Leasingavtalet är utformat så att bolagets självkostnad täcks av leasingavgifterna.

Övrigt ägande

Tyresö kommun har även andelar i Stiftelsen Tyrestaskogen, Södertörns brandförsvärsförbund, Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund, Södertörns överförmyndarnämnd, Världus AB samt Stockholmsregionens Försäkring AB.

Stiftelsen Tyrestaskogen är ansvarig för driften av områdena i naturreservatet Tyresta. Stiftelsens uppgift är att förvalta och utveckla områdena och Tyresta by enligt fastslagna bestämmelser och skötselplan.

Södertörns brandförsvärsförbund är ett kommunalförbund som bedriver räddningstjänst i kommunerna Botkyrka, Ekerö, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje och Tyresö. Inom medlemskommunerna finns åtta räddningsstyrkor dygnet runt, tre deltidstyrkor, åtta räddningssvårn och en regional räddningscentral. På dagtid under vardagar finns dessutom fem mindre räddningsstyrkor och under övrig tid finns extrapersonal i beredskap.

Räddningscentralen Stockholms län drivs sedan 2009 tillsammans med Brandkåren Attunda. Räddningscentralen Stockholms län hanterar medlemskommunernas och Brandkåren Attundas uppdrag. Därmed omfattar räddningsregionen idag 16 kommuner. Antalet uppdrag för medlemskommunerna med olika former av larm- och jourfunktioner växer kontinuerligt.

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund bildades 2008 av de tre kommunerna Haninge, Nynäshamn och

Tyresö. Förbundets uppdrag är att bedriva den prövning och tillsyn som kommunerna är skyldiga att utföra enligt miljöbalken, livsmedelslagen och andra lagar, förordningar och föreskrifter – med undantag av strandskyddstillsynen. Förbundet ska också erbjuda medlemskommunerna kompetens avseende medlemmarnas arbete med frivilliga åtaganden inom miljöområdet. Förbundet ska också ge det stöd inom fysisk planering och bygglovsverksamhet som respektive medlemskommun efterfrågar inom förbundets kompetensområde. Förbundet ska besvara remisser från medlemmarna, ansvara för information inom verksamheten, bistå medlemmarna med expertkunskaper samt delta i kommunernas krisberedskapsplanering. Förbundets verksamhet finansieras delvis genom anslag då de tre kommunerna betalar en medlemsavgift, men ungefär hälften av förbundets kostnader täcks av avgifter som tas ut vid tillsyn av verksamheter.

I varje kommun ska det finnas en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd. Tyresö kommun har i samverkan med Botkyrka, Huddinge, Nynäshamn och Haninge en gemensam nämnd, Södertörns överförmyndarnämnd. Nämndens huvuduppgift är att utöva tillsyn och kontroll över förmyndarskap, godmanskap och förvalterskap. Syftet är att förhindra att barn eller myndiga personer som inte själva kan ta tillvara sin rätt, missgynnas ekonomiskt eller rättsligt.

Världus AB bildades 1994 av 25 kommuner i Stockholms län (alla utom Stockholm) för att erbjuda vård-, behandlings- och rådgivningstjänster för i första hand barn och unga.

Tyresö kommun blev under 2008 delägare i **Stockholmsregionens Försäkring AB (SRF)**. SRF:s syfte är att i samarbete med kommunerna samordna upphandling och förvaltning av samlade försäkringslösningar. Bolaget ska tillföra kommunerna ökad kompetens inom försäkringsområdet och vara en resurs inom riskhantering, skadeförebyggande arbete och försäkring.

Kommunen är även medlem i **Kommuninvest ekonomisk förening** sedan 2010.

Finansiell analys av Tyresö kommun

Resultatet för 2016 blev 27,0 mkr. I resultatet ingår en extra avsättning till pension för förtroendevalda på 10,5 mkr som en jämförelsestörande post. Resultatet utan den jämförelsestörande posten var därmed 37,5 mkr. År 2015 var resultatet 0,5 mkr.

Under 2016 uppgick investeringarna i anläggningstillgångar till 278 mkr jämfört med 197 mkr 2015. Av investeringarna finansierades 34 mkr genom investeringsinkomster¹, jämfört med 15 mkr 2015.

Nettoinvesteringarna finansierades till 57 procent av skatter, vilket innebär att 43 procent har finansierats med lån.

Modell för finansiell analys

Kartläggningen och analysen av resultat, utveckling och ställning för Tyresö kommun görs med en modell som utgår från fyra väsentliga finansiella aspekter. Aspekterna är finansiellt resultat, kapacitetsutveckling, riskförhållanden samt kontrollen över den finansiella utvecklingen. Målet är att utifrån dessa fyra aspekter kunna fastställa om kommunen har en god ekonomisk hushållning.

RESULTAT OCH KAPACITET

Intäkter och kostnader i verksamheten (mkr)

mkr	2014	2015	2016
Verksamhetens intäkter	476	556	678
Verksamhetens kostnader	2 481	2 661	2 887

Intäkterna ökade med 123 mkr eller 22 procent jämfört med 2015. Framför allt var det bidragen som ökade med 114 mkr (53 procent) och försäljningsintäkterna från markförsäljning, som ökat med 13 mkr. Bidragsökningen omfattar främst bidrag från Migrationsverket.

Kostnaderna ökade med 226 mkr eller 10 procent från föregående år. Kostnadsökningarna fanns främst inom köp av verksamhet som var 116 mkr eller 14 procent högre, till stor del på grund av fler köpta platser inom vård och omsorg. Lönekostnaden var 68 mkr eller 5,7 procent högre, vilket beror på en ökning av antalet årsarbetare med 2,1 procent och en lönekostnadsökning med 3,6 procent. Övriga kostnader ökade med sammanlagt 28 mkr eller 52 procent mot föregående år, vilket i huvudsak beror på högre kostnader för tillfälligt inhyrd personal.

Skatte- och nettokostnadsutvecklingen

Förändring i %	2014	2015	2016
Skatteintäktsutveckling	2,7	6,0	5,7
Skatter, generella statsbidrag och utjämning	2,7	4,9	6,2
Nettokostnadsutveckling	5,7	4,7	5,9

Skatteintäkter och generella bidrag ökade med 6,2 procent och verksamheternas nettokostnader med 5,9 procent, vilket innebär att intäkterna ökade något mer än kostnaderna.

ÅRETS RESULTAT OCH JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER

(mkr)	2014	2015	2016
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster	6	1	37,5
Jämförelsestörande poster	0	14	-10,5
Årets resultat	6	15	27,0
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster i relation till skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning (%)	0,3	0,0	1,6

Resultatet för 2016 blev 27 mkr inklusive en jämförelsestörande post på 10,5 mkr för pensionsavsättning till förtroendevalda. Det var främst ökade bidragsintäkter som förbättrat resultatet jämfört med 2015.

God ekonomisk hushållning ur ett resultatperspektiv

Ett av kommunens finansiella mål är ett överskott på minst 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Det innebär för Tyresös del att resultatet borde uppgå till 47 mkr för att nå upp till målet. Överskottet behövs för att kunna finansiera mer av kommunens investeringar med skatter istället för lån.

¹ Investeringsinkomster är inkomster som hjälper till att finansiera en investering, det kan till exempel vara statliga investeringsbidrag, anslutningsavgifter för vatten och avlopp med mera.

DRIFTKOSTNADSANDEL

(%)	2014	2015	2016
Verksamhetens intäkter minus kostnader			
exklusive avskrivningar och jämförelsestörande poster	95,2	94,0	94,1
Avskrivningar	4,2	4,5	4,3
Driftkostnadsandel före jämförelsestörande poster och finansnetto	99,3	98,5	98,4
Finansnetto	0,4	0,2	0,0
Driftkostnadsandel efter finansnetto	99,7	98,7	98,4
Jämförelsestörande poster (netto)	0	0,6	-0,4
Driftkostnadsandel	99,7	99,4	98,8

Driftkostnadsandelen visar hur stor andel av skatteintäkterna som går åt till att driva verksamheterna. Om den totala driftkostnadsandelen är mindre än 100 procent har kommunen en positiv balans mellan löpande kostnader och intäkter. En driftkostnadsandel på 97–98 procent anses generellt uppfylla god ekonomisk hushållning. För Tyresös del tar de löpande driftkostnaderna en alltför stor andel av skatteintäkter, statsbidrag och utjämningsbidrag. Avskrivningarnas andel av driftkostnaderna har varit drygt 4 procent de senaste tre åren. Jämför man däremot mot materiella anläggningstillgångar i balansräkningen framgår att dessa ökat med över 13 procent de senaste två åren. Anledningen till att inte avskrivningarna ökat i samma takt är bland annat att andelen pågående investeringar har ökat och för dessa har avskrivningarna inte börjat göras. Trogen kommer avskrivningarnas andel av de totala driftkostnaderna att öka framöver eftersom kommunen står inför omfattande investeringar.

Finansnettots andel av intäkterna har fortsatt att minska, vilket beror på det låga ränteläget.

ÅRETS INVESTERINGAR

	2014	2015	2016
Investeringar brutto (mkr)	145	197,1	278,2
Investeringar netto (mkr)	107,6	182,1	244,2
Investeringsvolym brutto/nettokostnader (%)	7	9,0	12,0
Investeringsvolym netto/nettokostnader (%)	5	8,3	10,5

Investeringarna var högre än 2015 och stiger också i relation till verksamheternas nettokostnader. Investeringarna omfattar främst omvandlingsområden i östra Tyresö och utveckling av Norra Tyresö Centrum.

SKATTEFINANSIERINGSGRADEN AV INVESTERINGAR

Skattefinansieringsgraden av investeringar mäter hur stor andel av investeringarna som kommunen kan betala med de skatteintäkter som återstår när den löpande driften är betald. Om skattefinansieringsgraden är 100 procent eller mer betyder det att kommunen inte behöver låna till sina investeringar.

(%)	2014	2015	2016
Skattefinansieringsgraden av bruttoinvesteringar	60,4	57,4	50,2
Skattefinansieringsgraden av nettoinvesteringar	81,4	62,2	57,1

Skattefinansieringsgraden av nettoinvesteringarna var drygt 57 procent, vilket innebär att kommunen behövde ta nya lån för att täcka delar av årets investeringar.

LIKVIDITET UR ETT RISKPERSPEKTIV

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. I nyckeltalet sätts kommunens omsättningstillgångar i relation till kortfristiga skulder. Kassalikviditeten bör analyseras tillsammans med soliditeten. En ökande kassalikviditet i kombination med oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunen har stärkt sitt ekonomiska handlingsutrymme.

(%)	2014	2015	2016
Kassalikviditet	72	88	95

Kassalikviditeten var något högre vid slutet av 2016, främst beroende på att kommunens ökade fordringar på Migrationsverket ökat.

SOLIDITET ENLIGT BALANSRÄKNINGEN

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga betalningsförmåga. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats med eget kapital.

(%)	2014	2015	2016
Soliditet exklusive pensionsförpliktelser som intjänats före 1998	41,1	38,7	36,6

Soliditeten enligt balansräkningen har haft en nedåtgående trend de senaste åren. En orsak är att kommunen ökat sina lån och inte fullt ut kunnat finansiera investeringar med skattemedel, en annan är att de kortfristiga fordringarna ökat. Detta nyckeltal tar ingen hänsyn till de pensionsförpliktelser som intjänats före 1998, eftersom de redovisas utanför balansräkningen.

SOLIDITET INKLUSIVE PENSIONS FÖRPLIKTELSE

Om pensionsförpliktelser som intjänats före 1998 inkluderas i balansräkning och soliditetsmått blir soliditeten lägre, men trenden blir den motsatta, det vill säga då ökar soliditeten. Anledningen är att pensionsförpliktelser minskar vartefter dessa pengar betalas ut.

	2014	2015	2016
Soliditet inklusive pensionsförpliktelser som intjänats före 1998 (%)	2,5	4,6	6,4

PENSIONS FÖRPLIKTELSE

(mkr, inklusive särskild löneskatt)	2014	2015	2016
Pensionsförpliktelser intjänade efter 1998	181	193	208
Pensionsförpliktelser intjänade före 1998	874	845	812
Total pensionsförpliktelse	1055	1038	1020

Kommunens pensionsförpliktelser inklusive särskild löneskatt uppgick 2016 till 1 020 mkr, alltså drygt en miljard kronor. Pensionsförpliktelser intjänade före 1998 har minskat och de efter 1998 har ökat. Totalt handlar det om en minskning med 18 mkr.

KOMMUNALSKATT

Den kommunala skattesatsen var 19,50 kr per intjänad hundralapp 2016. Jämfört med snittet i Stockholms län är skattesatsen i Tyresö relativt hög även om skillnaden har minskat senaste åren.

Skattesats (%)	2014	2015	2016
Tyresö	19,48	19,48	19,50
Stockholms län	18,27	18,43	18,52
Skillnad	1,21	1,05	0,98

KOMMUNENS BORGENSÅTAGANDE

Borgensåtagande som andel av verksamhetens kostnader är ett nyckeltal som beskriver en risk. Om gäldenären (den part som kommunen gått i borgen för) får betalningssvårigheter överförs risken och betalningsansvaret till kommunen. Genom att jämföra kommunens totala borgensåtagande med bruttokostnaderna för kommunen, får man fram den eventuella resultateffekten som andel av de övriga kommunala kostnaderna.

Borgensåtagande i % av verksamhetens bruttokostnader	2014	2015	2016
Tyresö	61	59	51
Stockholms län	33	34	-

Tyresö kommun har ett högt borgensåtagande som motsvarar omkring 50 procent av bruttokostnaderna. Borgensåtagandet har minskat på grund av att Tyresö Bostäder har betalat av 100 mkr på sina lån.

Sammanfattande kommentar

Resultatet för kommunen är för svagt för att nå upp till god ekonomisk hushållning. Även åren 2013–2015 nådde inte kommunen överskotts målet på 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Soliditeten har också en sjunkande trend.

Tyresö står inför utmaningen att befolkningen förändras med fler barn och ökat behov av platser inom barnomsorg och skola, men även en ökad andel äldre, vilket kräver mer äldreomsorg. Det finns ett stort investeringsbehov som på sikt orsakar avskrivningskostnader. För att möta kostnadsökningarna hade kommunen behövt ett större överskott från den löpande verksamheten, för att kunna investera i skolor, äldreboenden med mera utan att behöva låna pengar.

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH BALANSKRAVET

Enligt kommunallagen ska kommunen fastställa mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Enligt samma lag ska kommunens ekonomi vara i balans, det vill säga att de löpande intäkterna ska överstiga kostnaderna (det så kallade balanskravet). Dessa mål har Tyresö kommun beslutat om:

1. *Kommunens samlade resultat, i den reguljära verksamheten (exklusive jämförelsestörande poster), uppgår till minst 2 procent av skatteintäkter och statsbidrag under mandatperioden.*

Utifrån siffrorna för 2016 innebär det 47 mkr per år. Det målet har kommunen inte uppnått de senaste åren. De senaste fem åren har resultatet exklusive jämförelsestörande poster varit i genomsnitt 1,3 procent (1,6 procent 2016).

2. *Investeringar i den skattefinansierade verksamheten finansieras via skatteintäkter.*

Av kommunens totala investeringar finansierades 57 procent av skatteintäkter. Resten har finansierats genom nya lån. Målet har inte uppnåtts.

BALANSKRAVET

När man bedömer om kommunen uppfyller balanskravet ska även realisationsvinster och eventuellt tidigare underskott tas med i beräkningen.

Årets resultat (mkr)	27,0
Samtliga realisationsvinster	0,0
Realisationsvinster som inte står i överensstämmelse med god ekonomisk hushållning	0,0
Realisationsvinster till följd av försäljning som står i överensstämmelse med god ekonomisk hushållning	0,0
Orealiserade förluster i värdepapper	0,0
Återföring av realiserade förluster i värdepapper	0,0
BALANSKRAVSRESULTAT	27,0

Av balanskravsutredningen framgår att kommunen uppfyllde balanskravet 2016.

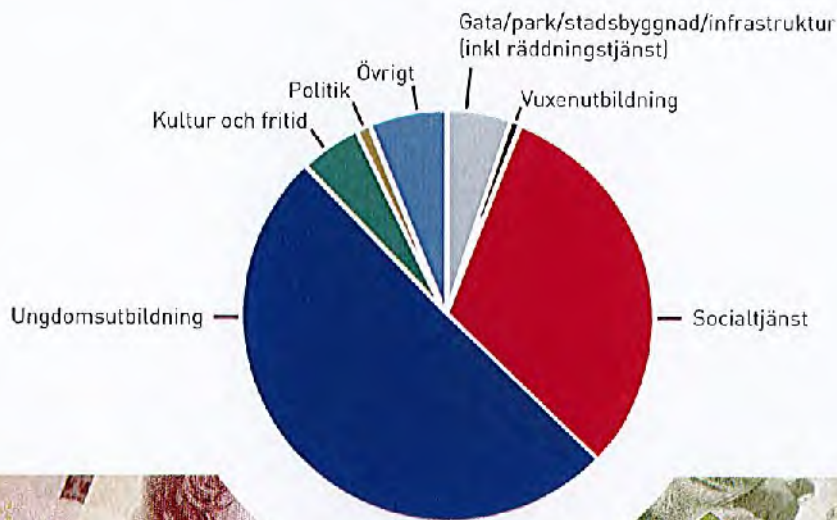
RESULTATUTJÄMNINGSRESERV

Kommunfullmäktige beslutade i december 2013 att tills vidare inte utnyttja möjligheten att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv.

Vad används 100 kronor av skattepengarna till?

	kronor		kronor
Gata/park/stadsbyggnad/infrastruktur	5,01	Ungdomsutbildning	50,58
varav räddningstjänst	1,27	varav förskola	12,24
varav plan och exploatering	0,95	varav grundskola	29,41
varav väghållning och park	2,70	varav gymnasium	8,92
varav miljö och trafik	0,18	Kultur och fritid	5,09
varav bygglovsverksamhet	0,20	varav kultur och fritid	5,09
varav VA och renhållning	-0,29	Politik	0,96
Vuxenutbildning	1,13	Övrigt	5,67
Socialtjänst	31,56	SUMMA	100,00
varav äldreomsorg	13,47		
varav individ- och familjeomsorg	6,49		
varav funktionsnedsättning	11,61		

Finansiell uppföljning och riskhantering

Tyresö kommuns totala upplåning uppgick vid utgången av 2016 till 820 mkr.

Under året har lån på 300 mkr omsatts och ytterligare 120 mkr har nyupplånats.

Kommunens genomsnittliga räntebindningstid uppgick vid årsslutet till 636 dagar, jämfört med 715 dagar ett år tidigare. Den genomsnittliga räntan på kommunens låneskuld har fortsatt att minska och uppgick vid utgången av 2016 till 0,60 procent jämfört med 1,01 procent 2015. Minskningen av genomsnittlig ränta beror på att äldre lån har omsatts och det extremt låga ränteläget. Kommunen har numera även viss kort upplåning i portföljen till negativ ränta.

Kommuninvest och övriga investerarrelationer

Tyresö kommun ger inte ut egna kommunobligationer och har därför inte direktkontakt med investerare. Kommunen är däremot delägare i Kommuninvest som är en medlemsorganisation utan vinstintresse där kommunen har alla sina lån samlade. Det kan möjligen anses som en risk att enbart ha en motpart för upplåningen, men kommunen bedömer att Kommuninvest har en sådan riskspridning i

den upplåning de själva gör att skillnaden mellan att låna hos fler aktörer i praktiken inte sänker affärsrisken. De har stor bredd och spridning i upplåning i olika valutor och obligationer världen över. Kommuninvest är även klassade som en systemviktig aktör av Finansinspektionen. Kommuninvests medlemskap i Riksbankens betalningssystem Rix förstärker tillgången till likviditet vid eventuell oro på de finansiella marknaderna, genom möjlighet att delta i Riksbankens marknadsaktiviteter och genom omedelbar tillgång till krediter. Under finanskrisen var Kommuninvest en av få aktörer som kunde erbjuda återfinansiering.

Tyresö kommuns finanspolicy

Tyresö kommuns finanspolicy beslutades av kommunfullmäktige 2014. Målet för skuldförvaltningen är att genom aktiv upplåning minimera kostnaderna i förhållande till bindningstid och tillräcklig likviditet. Syftet är att trygga finansieringen på både kort och lång sikt genom stabilitet och förutsägbarhet vad gäller framtida räntekostnader. Upplåningen i förhållande till finanspolicyen är fördelad enligt tabellen nedan.

Räntebindningstid	2016		2015		Enligt policy		
	(mkr)	(%)	(mkr)	(%)	Normal	Min	Max
0-1 år	300	37	300	43	40	30	50
1-2 år	160	20	100	14	20	12,5	27,5
2-3 år	220	27	100	14	20	12,5	27,5
3-4 år	100	12	100	14	10	5	15
4-5 år	40	5	100	14	10	5	15
5-6 år					0		10
7-8 år					0		10
8-9 år					0		10
9-10 år					0		10
10- år					0		10
SUMMA	820		700		0		10

Risker

Vi har haft en längre period av extremt lågt ränteläge i Sverige. Under hela 2016 var Riksbankens styrränta negativ. Prognoserna kring framtida ränteuppgångar har varit försiktiga. Riksbankens prognos är nu att reporäntan kommer ligga fast under 2017, för att sedan börja höjas gradvis under 2018. Ligger den prognosen fast kan vi förvänta oss att de långa räntorna kommer höjas gradvis under 2017, samtidigt som de korta räntorna ligger still. Kommande år räknar vi med stigande finansiella kostnader på grund av stigande räntor.

Kommunen står inför omfattande investeringar i bland annat skolor, omsorgsboenden och ny ishall, men även infrastrukturinvesteringar i takt med att kommunen växer. I dagsläget finansieras investeringarna långt ifrån med egna medel, utan blir finansierade med lån. Fortgår denna utveckling kommer kommunens låneskuld att växa och en allt större del av kommunens budget kommer att åtgå till att betala finansiella kostnader på lån. De 820 mkr som idag är finansierade till 0,6 procents ränta kostar knappt 5 mkr om året i finansiella kostnader. Om låneskulden skulle öka till 1 miljard om något år samtidigt som den

genomsnittliga upplåningskostnaden ökar till exempelvis 4 procent skulle de finansiella kostnaderna för skulden öka till 40 mkr och det är långt ifrån något extremt scenario.

De senaste åren har kommunens resultat varit för svagt för att nå upp till överskotts målet om 2 procent på skatter och generella statsbidrag. Det saknas därför utrymme för kraftigt ökade finansiella kostnader.

Definitioner av risker – och kommunens strategi i korthet för att möta riskerna

Finansieringsrisk innebär svårigheter att ta nya lån och sätta om befintliga lån. Kommunens lån är idag samlade hos Kommuninvest som är en mycket stabil motpart och klassas som en systemviktig aktör av Finansinspektionen. Kommunen har även upparbetade kontakter med affärsbankerna.

Ränterisk är ett mått på hur mycket kommunens resultat påverkas vid en förändring av marknadsräntan. Ränterisken begränsas genom restriktioner för andelen kort och lång räntebindning i enlighet med finanspolicyen.

Valutarisk är ett mått på hur mycket kommunens resultat påverkas vid en given förändring av valutakursen på lån i utländsk valuta. Den risken är inte aktuell för Tyresö då kommunen har som riskpolicy att enbart vara exponerade i svensk valuta.

Motpartsrisk avser risker som uppstår om en motpart inte fullgör sina förpliktelser. Kommunen har alla sina lån hos Kommuninvest. Det kan möjligen ses som en risk, men Kommuninvest är i detta sammanhang en stabil motpart och eftersom de klassas som en systemviktig aktör hos Finansinspektionen har de möjlighet att vända sig direkt till Riksbanken.

Likviditetsrisk är risken att en placering av ett överskott inte kan omsättas till likvida medel utan kostnad. Likviditetsrisk vid upplåning avser risken att kommunen inte har tillgång till pengar för att kunna göra betalningar. Likviditetsrisken hanterar kommunen genom att göra kontinuerliga likviditetsprognoser och anpassa upplåningen efter prognosen. Utöver det finns en checkräkningskredit som kommunen kan använda vid behov.

Finansiella nyckeltal

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsförmåga. I nyckeltalet relateras kommunens omsättningstillgångar till kortfristiga skulder.

(%)	2014	2015	2016
Kassalikviditet	72	88	95

Kassalikviditeten ökade något 2016 beroende på att de kortfristiga fordringarna ökat jämfört med 2015.

Soliditet enligt balansräkningen är ett mått på kommunens långsiktiga ekonomiska handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats via eget kapital (samlade skatteintäkter). Eftersom soliditeten bestäms av relationen mellan tillgångar och skulder påverkas den av hur tillgångarna värderas. En relativt stor del av kommunens anläggningstillgångar är byggnader och mark. Erfarenhetsmässigt brukar försäljningar av den sortens tillgångar ge intäkter som är större än det bokförda värdet. Även de finansiella anläggningstillgångarna, främst aktier i Tyresö Bostäder, har troligen ett bokfört värde som är avsevärt lägre än det verkliga värdet vid en eventuell försäljning. Därmed har tillgångarna i kommunens balansräkning som är redovisade till anskaffningsvärde sannolikt ett högre marknadsvärde. Det innebär att den verkliga soliditeten, om tillgångarna varit marknadsvärderade, troligen är betydligt högre än vad tabellen nedan anger.

(%)	2014	2015	2016
Soliditet enligt balansräkningen	41,1	38,7	36,6

Soliditeten enligt balansräkningen är i fallande skala. Länet i förhållande till totala tillgångar är i ökande trend.

Soliditet inklusive pensionsförpliktelser är ett annat soliditetsmått där man inkluderar pensionsförpliktelser som intjänats före 1998 och som ligger utanför balansräkningen. Detta soliditetsmått är därför lägre. Denna soliditet ökade jämfört med 2015, vilket beror på att kommunens ansvarsförbindelse för pensionerna minskade från 845 mkr 2015 till 812 mkr vid utgången av 2016.

(%)	2014	2015	2016
Soliditet inklusive pensionsförpliktelser	2,5	4,6	6,4

Kommunens borgensåtagande

Kommunen tecknar i vissa fall borgen för lån till kommunägda bolag, men ibland även för andra externa verksamheter. Kommunens samlade borgensåtagande för lån uppgick vid utgången av 2016 till 1 458 mkr, vilket var en minskning med 102 mkr från 2015. Minskningen beror i huvudsak på att ett borgensåtagande för Tyresö Bostäder AB minskat. För mer information om detta, se not 21 i årsredovisningen.

Skatteintäkter i förhållande till lån

Sett över tid är det inte bra om kommunens lån hos banker och kreditinstitut ökar mer än vad skatteintäkterna gör.

[mkr]	2014	2015	2016
Skatteintäkter, generella bidrag och utjämning	2 107	2 210	2 348
Utestående lån	570	700	620
Lån/skatteintäkter	27,1	31,7	34,9

Under 2016 uppgick kommunens lån som andel av skatteintäkter, generella bidrag och utjämning till 34,9 procent, en ökning från 2015 likväl som 2014. En del av ökningen förklaras genom att kommunens kassalikviditet var högre än 2015 beroende på en större andel statsbidragsfordringar. Generellt kan ändå sägas att ju högre en lånenivå är i relation till intäkterna, desto högre är den ekonomiska risken för kommunen. Skulle skatteintäkterna börja minska, exempelvis genom en kraftig lågkonjunktur, samtidigt som räntan stiger kan kommunen hamna i ett mycket bekymmersamt läge. Vid ett sådant scenario skulle en större andel av kommunens intäkter behöva användas till att betala räntor på lånen. Vad ett "godkänt" nyckeltal är kan diskuteras, men exempelvis Malmö stad har satt som mål att andelen inte får överstiga 30 procent.

Driftredovisning

Nämndernas nettokostnader uppgick till totalt 2 303 miljoner kronor (drygt 2,3 miljarder), vilket var 2,9 miljoner kronor (0,0 procent) mindre än budgeterat. De största underskotten uppstod inom socialnämndens ansvarsområde där det sammanlagda underskottet blev 13,4 miljoner. Detta trots att flyktingverksamheten gett ett överskott på 13,5 miljoner. I övrigt redovisar barn- och utbildningsnämnden ett underskott på 7,5 miljoner. Kultur- och fritidsnämnden samt gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden redovisar istället större överskott.

Verksamhetsområden (mkr)	Intäkter	Kostnader	Netto kostnader	Kommunbidrag	Avvikelse
Kommunstyrelsen					
GEMENSAM VERKSAMHET	320,1	412,0	91,9	82,3	-9,6
KOMMUNALFÖRBUND med mera	0,0	40,5	40,5	41,3	0,8
POLITISK VERKSAMHET	0,1	22,2	22,2	22,2	0,0
NÄRINGSLIV	0,1	1,3	1,2	1,2	0,0
PLAN OCH EXPLOATERING	30,5	52,5	22,0	22,0	0,0
VÄGHÅLLNING OCH PARK	4,7	67,3	62,6	70,7	8,1
MILJÖ, TRAFIK OCH ÖVRIGT	1,2	5,5	4,2	5,5	1,2
VATTEN OCH AVLOPP	69,8	69,4	-0,5	0,0	0,5
RENHÅLLNING	47,3	41,0	-6,3	0,0	6,3
Byggnadsnämnden					
BYGGLOVSVERKSAMHET	5,7	10,3	4,6	5,4	0,8
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden					
ARBETSCENTRUM	13,1	23,2	10,0	10,5	0,5
varav flyktingverksamhet	8,4	7,4	-1,0	0,0	1,0
VUXENUTBILDNING	15,2	41,5	26,3	26,7	0,4
GYMNASIESKOLA	24,0	231,1	207,1	215,1	8,0
Kultur- och fritidsnämnden					
BIBLIOTEK, KULTUR OCH FRITID, FRITIDSGÅRDAR	11,5	129,5	118,0	124,8	6,8
Barn- och utbildningsnämnden					
FÖRSKOLA	26,6	310,7	284,1	284,2	0,1
GRUNDSKOLA	46,2	728,7	682,5	674,9	-7,6
Socialnämnden					
INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG	134,1	284,8	150,6	154,2	3,6
varav flyktingverksamhet	117,8	104,2	-13,5	0,0	13,5
ÄLDREOMSORG	213,4	525,8	312,5	309,0	-3,5
OMSORG OM PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING	192,4	461,7	269,3	255,8	-13,5
Summa verksamhetsområden	1 155,9	3 458,9	2 303,0	2 305,9	2,9

Investeringsredovisning

Investeringarna 2016 uppgick till 234 miljoner kronor netto. Av investeringarna användes 64 procent till olika exploateringsområden, främst på Östra Brevik och Norra Tyresö Centrum, 2 procent till väghållning och park inklusive gång- och cykelbanor, 7 procent gick till vård- och omsorgsområdena, 11 procent till utbildningsområdet och 7 procent till fritidsområdet. 6 procent gick till VA och renhållning.

Tabellen nedan visar de största investeringsprojekten i kommunen.

PROJEKT (mkr)	INKOMST < år 2017	UTGIFT < år 2017	NETTO < år 2017
Exploatering Solberga	0,0	123,1	123,1
Utbyggnad Tyresövägen	0,6	21,7	21,1
Norra Tyresö Centrum	53,8	80,2	26,4
Exploatering Strandängarna	39,5	44,2	4,8
Masshanteringsplats Mediavägen	0,0	20,8	20,8
Brevik Ugglevägen, etapp 9	0,0	46,9	46,9
Sociala boenden	0,0	12,6	12,6
Gruppboende Tärningen	0,0	10,8	10,8
LSS-boende Villa Linde	0,4	15,3	14,9

Nedan redovisas investeringarna under 2016.

INVESTERINGS- OCH EXPLOATERINGSREDOVISNING

INVESTERINGAR (mkr)	INKOMST	UTGIFT	NETTO	BUDGET	DIFF
EXPLOATERING OMVANDLINGSMRÅDEN					
Solberga, etapp 7	0,0	- 77,1	- 77,1	- 30,0	- 47,1
Brevik Ugglevägen, etapp 9	0,0	- 35,7	- 35,7	- 14,0	- 21,7
Brobänken, etapp 10	0,0	- 2,3	- 2,3	- 5,0	2,7
Övrigt	0,0	- 2,5	- 2,5	- 6,8	4,3
VERKSAMHETSLOKALER					
Sociala boenden	0,0	- 12,6	- 12,6	- 25,0	12,4
Ny visningsgård Uddby	0,0	- 6,6	- 6,6	- 8,3	1,7
Utbyggnad Radiövägen	0,0	- 8,1	- 8,1	- 2,0	- 6,1
Kylaggregat Fontanahallen	0,0	- 4,5	- 4,5	- 6,5	2,0
Ny skola Fornudden	0,0	- 3,3	- 3,3	- 5,0	1,7
Bergfoten ventilation	1,0	- 7,9	- 6,9	- 8,5	1,6
Sofieberg tillagningskök	0,0	- 3,4	- 3,4	- 10,0	6,6
Gruppboende Tärningen	0,0	- 5,2	- 5,2	- 1,3	- 4,0
Ombyggnad löparbanor Trollhällen IP	0,0	- 1,1	- 1,1	- 9,5	8,4
Ny ishall	0,0	- 0,3	- 0,3	- 1,4	1,0
Övrigt	0,4	- 2,1	- 1,7	- 14,1	12,4

INVESTERINGAR (mkr)	INKOMST	UTGIFT	NETTO	BUDGET	DIFF
FASTIGHET SAMLINGSANSLAG					
Bergfoten skola VVS	0,0	-6,3	-6,3	-6,5	0,2
Kardemumman paviljong	0,0	-2,0	-2,0	-2,0	0,0
Tyresö förskola upprustning paviljong	0,0	-3,4	-3,4	-3,5	0,1
Uddby gård visningshagar	0,0	-1,4	-1,4	-1,5	0,1
Övrigt	0,3	-4,7	-4,4	-11,5	7,1
TYRESÖVÄGEN					
Tyresövägen 3 körfält	0,0	-1,8	-1,8	-16,0	14,2
Övrigt	0,4	-0,3	0,0	-9,0	9,0
CYKELPLAN					
Gång- och cykelväg Sljörnvägen	0,0	-0,3	-0,3	-0,3	0,0
Övrigt	1,6	-0,1	1,5	-3,7	5,2
VÄG OCH PARK					
MAN Lastbil, YDB815	0,0	-3,2	-3,2	-3,5	0,3
Wille 455B redskapsbärare	0,0	-0,8	-0,8	-1,0	0,2
Wille 665 redskapsbärare	0,0	-1,0	-1,0	-1,0	0,0
Gångbana Alby skogsväg	0,0	-0,9	-0,9	-1,0	0,1
Övrigt	4,0	-1,4	2,6	-5,6	8,2
KULTUR OCH FRITID					
Alby friluftsområde, ny vision	0,0	-0,5	-0,5	-4,0	3,5
Multisportarena Kumla	0,0	-1,1	-1,1	-1,0	-0,1
Övrigt	0,7	-0,3	0,3	0,0	0,3
KOMMUNDIREKTÖRENS ANSLAG					
Övrigt	0,0	-0,1	-0,1	-5,0	4,9
ÖVRIGT					
Övrigt	0,0	6,0	6,0	-14,1	20,0
NORRA TYRESÖ CENTRUM					
Simvägens förlängning	0,0	-19,2	-19,2	-15,0	-4,2
Små justeringar Tyresö C vägnät	0,0	-5,4	-5,4	-3,0	-2,4
Parkeringshus Tyresövallen	0,0	-0,9	-0,9	-2,0	1,1
Exploateringsbidrag Järnet 7	2,4	0,0	2,4	12,0	-9,6
Exploateringsbidrag Forellen kvarter 8	15,6	0,0	15,6	38,7	-23,1
Övrigt	0,0	-2,0	-2,0	-27,9	25,9
EGENFINANSIERADE PROJEKT					
Strandängarna	0,1	-23,8	-23,8	0,0	-23,8
Grindstolpen	4,0	0,0	4,0	-1,5	5,5
Exploatering Wättinge	0,0	-3,1	-3,1	-2,0	-1,1
Övrigt	0,4	-1,3	-1,0	-15,8	14,8

INVESTERINGAR (mkr)	INKOMST	UTGIFT	NETTO	BUDGET	DIFF
VATTEN OCH AVLOPP					
Dagvattendammar Prästänge	0,0	-4,3	-4,3	-4,5	0,2
VA-ledningar Tellusvägen	0,0	-2,4	-2,4	-2,5	0,1
VA-ledning Linblomsvägen	0,0	-1,8	-1,8	-2,0	0,2
VA-ledningar Njupgränd	0,0	-1,1	-1,1	-1,5	0,4
Övrigt	3,7	-3,0	0,7	-11,4	12,1
RENHÅLLNING					
Masshanteringsplats Mediavägen	0,0	-3,5	-3,5	-3,0	-0,5
Övrigt	0,0	-0,5	-0,5	-1,0	0,5
SAMMANLAGT	34,4	-268,4	-234,1	-279,9	45,8

Finansiella sammansättningar

4

Här återfinns de lagstadgade
räkenskapsrapporterna med
tilläggsupplysningar.

1. Resultaträkning
2. Balansräkning
3. Kassaflödesanalys
4. Noter
5. Redovisningsprinciper
6. Ordlista

Resultaträkning

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Verksamhetens intäkter	Not 1	678,3	555,7	476,1	899,9	775,3	713,3
Verksamhetens kostnader	Not 2	-2 886,8	-2 661,4	-2 481,8	-3 016,6	-2 788,3	-2 614,3
Avskrivningar	Not 3	-101,5	-99,7	-88,2	-142,4	-139,8	-129,8
Jämförelsestörande poster	Not 4	-10,5	14,3	-	64,2	14,3	182,6
Verksamhetens nettokostnad		-2 320,5	-2 191,1	-2 093,4	-2 194,9	-2 138,5	-1 848,2
Skatteintäkter	Not 5	2 124,1	2 009,4	1 896,3	2 124,1	2 009,4	1 896,3
Generella statsbidrag och utjämning	Not 6	224,1	200,9	210,9	224,1	200,9	210,9
Finansiella intäkter	Not 7	8,2	6,5	7,2	3,0	0,7	1,5
Finansiella kostnader	Not 8	-8,8	-10,8	-15,3	-26,8	-36,8	-50,7
Jämförelsestörande finansiella poster		-	-	-	-	-	-
Resultat efter finansiella poster		27,0	14,8	5,7	129,6	35,7	209,8
Aktuell och uppskjuten skatt bolag		-	-	-	-7,3	-6,8	-
Extraordinära intäkter		-	-	-	-	-	-
Extraordinära kostnader		-	-	-	-	-	-
ÅRETS RESULTAT		27,0	14,8	5,7	122,3	28,8	209,8

Balansräkning

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
TILLGÅNGAR							
Anläggningstillgångar							
Materiella anläggningstillgångar							
Mark, byggnader och anläggningar	Not 9	2 032,8	1 872,6	1 795,4	3 851,1	3 652,1	3 564,4
Maskiner och inventarier	Not 10	73,8	68,0	62,2	76,6	71,0	66,2
Finansiella anläggningstillgångar	Not 11, 12	129,0	119,5	91,7	67,4	57,7	30,2
Summa anläggningstillgångar		2 235,6	2 060,2	1 949,3	3 995,1	3 780,8	3 660,8
Omsättningstillgångar							
Förråd, exploateringsstillgångar m m	Not 13	74,8	75,9	64,0	74,8	75,9	64,0
Kortfristiga fordringar	Not 14	230,0	177,6	182,3	223,9	169,6	175,3
Kassa, bank	Not 15	153,5	162,9	64,7	286,3	332,6	183,5
Summa omsättningstillgångar		458,3	416,3	310,9	585,0	578,0	422,7
SUMMA TILLGÅNGAR		2 693,9	2 476,5	2 260,2	4 580,1	4 358,9	4 083,6
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER							
Eget kapital	Not 16						
Årets resultat		27,0	14,8	5,7	122,3	28,8	209,8
Resultatutjämningsreserv		-	-	-	-	-	-
Övrigt eget kapital		958,6	943,8	924,0	1 373,1	1 344,3	1 129,8
Summa eget kapital		985,6	958,6	929,7	1 495,4	1 373,1	1 339,6
Avsättningar							
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	Not 17	219,3	193,6	181,2	219,3	193,6	181,2
Övriga avsättningar		-	-	-	43,5	38,7	34,9
Skulder							
Långfristiga skulder	Not 18	1 083,3	935,5	804,2	2 353,5	2 307,9	2 135,2
Kortfristiga skulder	Not 19	405,7	388,9	345,2	468,4	445,6	392,8
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		2 693,9	2 476,5	2 260,2	4 580,1	4 358,9	4 083,6

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER							
Panter och därmed jämförliga säkerheter		-	-	-	-	-	-
Ansvarförbindelser							
Pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder och eller avsättningar	Not 20	812,3	845,0	874,0	812,3	845,0	874,0
Övriga ansvarförbindelser	Not 21, 22	1 458,4	1 560,8	1 507,2	179,5	179,7	167,5
Hyses- och leasingåtaganden	Not 23	536,8	571,2	585,0	485,1	510,0	506,5
SUMMA PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER		2 807,5	2 977,0	2 966,2	1 476,9	1 534,7	1 548,0
Skulder		55,3 %	53,5 %	50,9 %	61,6 %	63,2 %	61,9 %
Soliditet (exklusive panter och ansvarförbindelser)		36,6 %	38,7 %	41,1 %	32,6 %	31,5 %	32,8 %
Soliditet (inklusive pensionsförpliktelser)		6,4 %	4,6 %	2,5 %	14,9 %	12,1 %	11,4 %

Kassaflödesanalys

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN							
Årets resultat		27,0	14,8	5,7	122,3	28,8	209,8
Justering för av- och nedskrivningar		101,5	99,7	88,2	148,2	139,8	129,8
Justering för gjorda avsättningar		25,7	12,5	8,1	25,7	12,5	7,2
Justering för uppskjuten skatt		-	-	-	4,8	3,0	-
Justering för övriga ej							
likviditetspåverkande poster		-14,7	-13,7	-14,4	-89,7	-18,5	-11,0
Medel från verksamheten före							
förändring av rörelsekapital		139,6	113,2	87,6	211,3	165,6	335,7
Ökning (-) / Minskning (+) av förråd, exploatering		10,3	-11,9	-4,4	10,3	-11,9	-4,4
Ökning (-) / Minskning (+) av kortfristiga fordringar	Not 14	-52,4	4,7	-15,7	-54,3	5,7	-7,5
Ökning (+) / Minskning (-) av kortfristiga skulder	Not 19	16,8	43,7	53,3	22,8	52,9	56,6
Kassaflöde från den löpande verksamheten		114,3	149,6	120,8	190,1	212,3	380,5
INVESTERINGSVERKSAMHETEN							
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar		-	-	-	-	-	-
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	Not 9, 10	-268,2	-182,8	-145,0	-352,9	-236,4	-149,7
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0,0	0,0	3,7	80,1	0,3	43,3
Investering i finansiella tillgångar		-10,1	-14,4	0,0	-10,1	-14,4	0,0
Försäljning av finansiella tillgångar		-	-	-	-	-	-
Bidrag (investerings-, VA- och gatukostnadsersättning)		34,0	15,0	37,4	34,0	15,0	28,4
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-244,2	-182,1	-104,0	-249,0	-235,5	-78,0
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN							
Nyupptagna lån	Not 18	120,0	130,0	-	120,0	171,4	-
Amortering av långfristiga skulder	Not 18	-	-	-40,0	-102,2	-	-305,0
Ökning (-) / Minskning (+) av långfristiga fordringar	Not 12	0,5	0,7	-4,3	0,7	0,9	1,3
Minskning av avsättningar på grund av utbetalningar		-	-	-	-	-	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		120,5	130,7	-44,3	18,5	172,3	-303,7
Årets kassaflöde		-9,4	98,2	-27,6	-40,3	149,1	-1,2
Likvida medel vid årets början	Not 15	162,9	64,7	92,3	332,6	183,5	184,6
Likvida medel vid årets slut	Not 15	153,5	162,9	64,7	286,3	332,6	183,5
Förändring av likvida medel		-9,4	98,2	-27,6	-46,2	149,1	-1,2

Noter

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut
		2016	2015	2014	2016	2015	2014
Not 1 Verksamhetens intäkter							
Försäljningsintäkter		18,6	5,3	6,2	18,6	5,3	6,2
Taxor och avgifter		188,1	189,3	175,8	172,1	173,9	175,8
Hyror och arrenden		67,1	65,2	62,5	305,6	305,2	295,1
Bidrag		330,4	230,4	179,6	330,4	230,4	179,6
varav återbetalning AFA, se jämförelsestörande post	Not 4	-	- 14,3	-	-	- 14,3	-
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster		52,8	51,8	47,4	52,8	51,8	47,4
Exploateringsintäkter		21,2	27,3	3,2	21,2	18,3	3,2
Realisationsvinster		0,0	0,0	0,7	0,0	0,0	0,7
Försäkringsersättningar		0,0	0,6	0,7	0,0	0,6	0,7
Övriga intäkter		0,0	0,0	0,0	- 0,8	4,0	4,6
Summa verksamhetens intäkter		678,3	555,7	476,1	899,9	775,3	713,3
Not 2 Verksamhetens kostnader							
Löner och sociala avgifter		1 277,3	1 208,9	1 171,1	1 303,9	1 233,6	1 196,0
Pensionskostnader		94,4	92,3	88,7	96,7	94,0	90,2
Köp av huvudverksamhet		936,2	820,1	723,3	936,2	820,1	723,3
Lämnade bidrag		67,4	67,5	67,1	67,4	67,5	67,1
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader		106,5	103,7	89,7	243,2	232,9	196,6
Bränsle, energi och vatten		54,9	54,6	57,6	54,0	54,3	57,6
Lokal- och markhyror		55,4	55,0	56,5	27,0	26,4	56,5
Hyra/leasing anläggningstillgång		11,4	12,8	9,6	8,9	12,8	9,6
Förbrukningsinventarier och förbrukningsmaterial		78,1	73,2	63,0	78,1	73,2	63,0
Tele, IT-kommunikation och postbefordran		5,8	6,3	7,2	5,8	6,3	7,2
Kostnader för transportmedel, transporter och resor		21,8	20,8	20,1	21,8	20,8	20,1
Försäkringspremier och riskkostnader		11,2	13,8	11,7	11,2	13,8	11,7
Övriga främmande tjänster		84,3	78,7	68,3	84,3	78,7	68,3
Realisationsförluster och utrangering		0,5	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0
Övriga kostnader		81,5	53,6	47,6	77,6	53,8	47,1
Summa verksamhetens kostnader		2 886,8	2 661,4	2 481,3	3 016,6	2 788,3	2 614,3
Not 3 Avskrivningar							
Byggnader och anläggningar		90,8	88,6	77,8	130,6	127,7	118,4
Maskiner och inventarier		10,8	11,1	10,4	11,8	12,1	11,4
Summa avskrivningar		101,5	99,7	88,2	142,4	139,8	129,8

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut
		2016	2015	2014	2016	2015	2014
Not 4 Jämförelsestörande poster							
<i>Jämförelsestörande poster</i>							
Pensionsavsättning förtroendevalda	- 10,5	-	-	- 10,5	-	-	
Premieåterbetalning från AFA							
Försäkring	-	14,3	-	-	14,3	-	
Vinst vid avyttring av fastighet Tyresö bostäder	-	-	-	74,7	-	182,6	
Summa jämförelsestörande poster	- 10,5	14,3	0,0	64,2	14,3	182,6	
Not 5 Skatteintäkter							
Preliminär kommunalskatt	2 131,6	2 010,8	1 900,8	2 131,6	2 010,8	1 900,8	
Preliminär slutavräkning							
innevarande år	- 9,5	2,0	- 15,4	- 9,5	- 3,1	- 15,4	
Slutavräkningsdifferens föregående år	1,9	- 3,4	11,0	1,9	1,6	11,0	
Summa skatteintäkter	2 124,1	2 009,4	1 896,3	2 124,1	2 009,4	1 896,3	
Not 6 Generella statsbidrag och utjämning							
Inkomstutjämningsbidrag	62,4	47,4	40,8	62,4	47,4	40,8	
Strukturbidrag	-	4,7	4,6	-	4,7	4,6	
Införandebidrag	-	-	15,0	-	-	15,0	
Regleringsbidrag	- 1,6	- 1,7	10,2	- 1,6	- 1,7	10,2	
Kostnadsutjämningsbidrag	99,8	83,3	87,7	99,8	83,3	87,7	
Kommunal fastighetsavgift	71,5	69,7	68,3	71,5	69,7	68,3	
Generella bidrag från staten	13,0	4,0	-	13,0	4,0	-	
Avgift till LSS-utjämning	- 21,1	- 6,4	- 15,8	- 21,1	- 6,4	- 15,8	
Summa generella statsbidrag och utjämning	224,1	200,9	210,9	224,1	200,9	210,9	
Not 7 Finansiella intäkter							
Aktieutdelning kommunägda bolag	0,2	0,6	0,6	0,0	0,2	0,1	
Borgensavgift kommunägda bolag	5,1	5,4	5,7	-	-	-	
Överskottsutdelning Kommuninvest	2,2	-	-	2,2	-	-	
Ränteintäkter	0,3	0,0	0,3	0,5	0,0	0,3	
Ränteintäkter på utlånade lån	0,1	0,3	0,5	0,1	0,3	0,5	
Ränteintäkter på kundfordringar	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
Övriga finansiella intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	
Summa finansiella intäkter	8,2	6,5	7,2	3,0	0,7	1,5	
Not 8 Finansiella kostnader							
Räntekostnader på upptagna lån	5,9	8,1	12,8	23,8	34,0	48,2	
Räntekostnader på pensionsskuld	2,4	2,3	2,1	2,4	2,3	2,1	
Räntekostnader på leverantörsskulder	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
Övriga finansiella kostnader	0,4	0,4	0,3	0,5	0,4	0,3	
Summa finansiella kostnader	8,8	10,8	15,3	26,8	36,8	50,7	

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Not 9 Mark, byggnader och anläggningar							
Ingående anskaffningsvärde		2 727,5	2 532,4	2 222,1	5 025,8	4 786,2	4 511,2
Årets investeringar		80,7	202,9	310,2	132,7	252,0	328,5
Årets försäljningar/utrangeringar		-104,9	-7,8	-	-128,8	-8,6	-57,4
Årets uppskrivningar		-	-	-	-	-3,9	3,9
Årets nedskrivningar		-	-	-	-	-	-
Utgående anskaffningsvärde		2 703,2	2 727,5	2 532,4	5 029,6	5 025,8	4 786,2
Ingående ackumulerade avskrivningar		-1 132,3	-1 051,5	-973,8	-1 660,5	-1 541,1	-1 437,8
Årets försäljningar/utrangeringar		104,8	7,8	-	117,5	8,3	15,1
Årets avskrivningar		-90,8	-88,6	-77,9	-128,6	-127,7	-114,5
Årets nedskrivningar		-	-	-	3,9	-	-3,9
Utgående avskrivningar		-1 118,3	-1 132,3	-1 051,5	-1 667,7	-1 660,5	-1 541,1
Pågående projekt		447,9	277,5	314,5	489,2	286,9	319,6
Utgående bokfört värde		2 032,8	1 872,6	1 795,4	3 851,1	3 652,1	3 564,4
Not 10 Maskiner och inventarier							
Ingående anskaffningsvärde		274,4	288,7	273,7	294,5	308,7	293,2
Årets investeringar		15,7	14,2	18,6	16,5	14,3	20,3
Årets försäljningar/utrangeringar		-7,2	-28,4	-3,7	-9,7	-28,4	-4,8
Utgående anskaffningsvärde		282,9	274,4	288,7	301,4	294,5	308,7
Ingående ackumulerade avskrivningar		-211,9	-229,3	-221,6	-229,1	-245,4	-237,8
Årets försäljningar/utrangeringar		6,7	28,4	2,7	9,2	28,4	3,8
Årets avskrivningar		-10,8	-11,1	-10,4	-11,8	-12,1	-11,4
Utgående avskrivningar		-216,0	-211,9	-229,3	-231,7	-229,1	-245,4
Pågående projekt		6,9	5,5	2,9	6,9	5,5	2,9
Utgående bokfört värde		73,8	68,0	62,2	76,6	71,0	66,2
Not 10a Nettoinvesteringar							
Årets investeringsutgifter, enligt not 9 och 10		96,4	217,1	328,9	149,2	266,3	348,8
Förändring av pågående arbete, enligt not 9 och 10		171,8	-34,3	-183,8	203,7	-30,1	-199,3
Årets investeringsinkomster		-34,0	-15,0	-37,4	-34,0	-15,0	-28,4
Summa nettoinvesteringar		234,2	167,8	107,6	319,2	221,4	121,3

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Not 11 Finansiella							
anläggningstillgångar – aktier							
och andelar							
Aktier i Tyresö Bostäder AB		50,0	50,0	50,0	-	-	-
Aktier i Tyresö Näringslivsaktiebolag		12,5	2,5	2,5	-	-	-
Aktier i Tyresö Vindkraft AB		0,1	0,1	0,1	-	-	-
Aktier i Stockholmsregionens Försäkrings AB		4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Övriga aktier		0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Kommuninvest ekonomisk förening		40,7	30,6	2,1	40,7	30,6	2,1
Andel i bostadsrätter		10,4	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4
Tyrestaskogen, grundfond		3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Summa aktier och andelar		121,1	101,0	72,5	58,5	48,4	19,9
Not 12 Finansiella							
anläggningstillgångar – långfristiga							
fordringar							
Tyresö Näringslivsaktiebolag		-	10,0	10,0	-	-	-
Utlämnade gatukostnadslån		6,4	6,9	7,6	6,4	6,9	7,6
Avgår kortfristig del av långfristigt lån		-0,5	-0,5	-0,6	-0,5	-0,5	-0,6
Övriga långfristiga fordringar		2,0	2,1	2,2	3,0	2,9	3,2
Summa långfristiga fordringar		7,9	18,5	19,3	8,9	9,3	10,2
Summa finansiella							
anläggningstillgångar	Not 11, 12	129,0	119,5	91,7	67,4	57,7	30,2
Not 13 Förråd,							
exploateringsstillgångar med mera							
Förråd presentartiklar och gåvor		0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2
Exploateringsmark Trollbäcken		9,9	9,9	4,3	9,9	9,9	4,3
Exploateringsmark Bollmora		10,6	15,6	15,3	10,6	15,6	15,3
Exploateringsmark Tyresö Strand		40,7	36,8	37,0	40,7	36,8	37,0
Exploateringsmark Östra delarna av Tyresö		13,2	13,2	7,1	13,2	13,2	7,1
Summa förråd, exploaterings-							
tillgångar med mera		74,8	75,9	64,0	74,8	75,9	64,0

(mkr)	Not	Kommunen		Sammanställd redovisning			
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Not 14 Kortfristiga fordringar							
Kundfordringar		24,3	26,8	34,2	20,1	22,3	31,6
Värdereglering av kundfordringar		-1,8	-3,7	-4,1	-1,8	-3,7	-4,1
Fordran statsbidrag		62,3	28,0	8,1	62,3	28,0	8,1
Skattefordringar		30,5	24,2	21,2	30,5	24,2	21,2
Övriga kortfristiga fordringar		33,4	5,8	46,6	34,7	7,7	46,0
Upplupna ränteintäkter		5,1	5,4	5,7	5,1	5,4	5,7
Upplupna skatteintäkter		3,8	1,9	0,3	3,8	1,9	0,3
Forutbetalda kostnader/upplupna intäkter		72,4	89,2	70,3	69,3	83,8	66,6
Summa kortfristiga fordringar		230,0	177,6	182,3	223,9	169,6	175,3
Not 15 Kassa och bank							
PlusGiro		3,0	4,0	6,0	3,0	4,0	6,0
Bankmedel, övriga banker		150,5	158,9	58,6	283,3	328,6	177,5
Summa kassa och bank		153,5	162,9	64,7	286,3	332,6	183,5
Tyresö kommun har en koncernkontokredit på 150 mkr som inte var utnyttjad vid bokslutstillfället.							
Not 16 Eget kapital							
Ingående kapital enligt balansräkningen*		953,1	938,3	932,6	1 367,6	1 339,6	1 136,9
Justering eget kapital Tyresö Bostäder		-	-	-	-	-	1,4
Justering eget kapital**		5,5	5,5	-8,6	5,5	4,7	-8,6
Periodens resultat		27,0	14,8	5,7	122,3	28,8	209,8
Summa eget kapital		985,6	958,6	929,7	1 495,4	1 373,1	1 339,6

*I kommunens totala egna kapital ingår skuld till Renhållnings-kollektivet med 1,6 mkr och till VA-kollektivet med 2,1 mkr (se även not 24).

**Justering eget kapital består av justering timlöner.

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut
		2016	2015	2014	2016	2015	2014
Not 17 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser							
Specifikation per förmån							
Pensionsbehållning		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Förmånsbestämd ÅP		157,4	144,8	133,9	157,4	144,8	133,9
Pension till efterlevande		1,1	1,1	1,0	1,1	1,1	1,0
PA-KL pensioner		8,9	9,5	10,1	8,9	9,5	10,1
Särskild avtalspension ÖK-SAP		-	0,0	0,7	-	0,0	0,7
Löneskatt		40,6	37,7	35,4	40,6	37,7	35,4
Summa specifikation		208,1	193,0	181,2	208,1	193,0	181,2
Avsättning för förtroendevaldas pensioner		9,0	0,4	-	9,0	0,4	-
Löneskatt		2,2	0,1	0,0	2,2	0,1	0,0
Summa avsatt till pensioner, förtroendevalda		11,2	0,6	0,0	11,2	0,6	0,0
Ingående avsättning pensioner, exklusive ÖK-SAP		155,3	145,1	138,9	155,3	145,1	138,9
Försäkring		-	-	-	-	-	-
Räntesuppräkning		2,4	2,3	2,1	2,4	2,3	2,1
Basbeloppsuppräkning		-0,6	0,3	-0,3	-0,6	0,3	-0,3
Nya utbetalningar		-5,5	-5,1	-4,8	-5,5	-5,1	-4,8
Sänkning av diskonteringsränta		-	-	-	-	-	-
Intjänad PA-KL		-	-	0,0	-	-	0,0
Slutbetalning FÅP		-	-	0,5	-	-	0,5
Intjänad förmånsbestämd ålderspension		15,6	12,8	8,5	15,6	12,8	8,5
Nya efterlevandepensioner		0,3	0,2	0,1	0,3	0,2	0,1
Övrig post		-0,1	-0,3	0,0	-0,1	-0,3	0,0
Utgående avsättning, exklusive särskild löneskatt		167,5	155,3	145,1	167,5	155,3	145,1
Löneskatt		40,6	37,7	35,2	40,6	37,7	35,2
Summa avsatt till pensioner, exklusive ÖK-SAP		208,1	193,0	180,4	208,1	193,0	180,4
Ingående avsättning pensioner ÖK-SAP		0,0	0,7	0,3	0,0	0,7	0,3
Förändring under året ÖK-SAP		0,0	-0,6	0,3	0,0	-0,6	0,3
Utgående avsättning, exklusive särskild löneskatt		0,0	0,0	0,7	0,0	0,0	0,7
Löneskatt		0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,2
Summa avsatt till pensioner ÖK-SAP		0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,8
Summa avsättning för pensioner och liknande förpliktelser		219,3	193,6	181,2	219,3	193,6	181,2
Actualiseringsgrad		97,0 %	97,0 %	96,0 %	97,0 %	97,0 %	96,0 %

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Not 18a Långfristiga skulder							
Lån i banker och kreditinstitut (se specifikation innehav, not 18a)		820,0	700,0	570,0	2 099,2	2 081,4	1 910,0
Gatukostnadsbidrag		62,7	49,2	53,1	62,7	49,2	53,1
VA-anslutningsbidrag		71,6	72,6	63,2	71,6	72,6	63,2
Investeringsbidrag		128,9	113,7	117,9	119,9	104,7	108,9
Summa långfristiga skulder		1 083,3	935,5	804,2	2 353,5	2 307,9	2 136,2
Not 18b Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut							
Lån som förfaller inom							
0-1 år		300,0	300,0	270,0	620,0	725,0	1 065,0
1-3 år		380,0	200,0	200,0	950,0	755,0	520,0
3-5 år		140,0	200,0	100,0	529,2	601,4	225,0
Senare än 5 år		-	-	-	-	-	100,0
Summa		820,0	700,0	570,0	2 099,2	2 081,4	1 910,0
Kreditgivare							
Nordea Hypotek		-	-	100,0	-	100,0	335,0
Handelsbanken		-	-	-	-	-	100,0
Kommuninvest		820,0	700,0	470,0	2 099,2	1 906,4	1 400,0
SEB		-	-	-	-	75,0	75,0
Summa kreditgivare		820,0	700,0	570,0	2 099,2	2 081,4	1 910,0

Investeringsbidrag, gatukostnadsersättningar och anslutningsavgifter periodiseras linjärt under samma nyttjandetid som motsvarande tillgång har.

Checkräkningskrediten uppgår till 150 mkr, varav 0 mkr var utnyttjad per 2016-12-31

Kommunens snittränta 2016-12-31 uppgick till 0,60 %

Tyresö Bostäders snittränta 2016-12-31 uppgick till 1,13 % inklusive derivat, exklusive borgensavgift

Tyresö Vindkrafts AB låneskuld uppgick till 39,2 mkr per 2016-12-31 och räntan är bunden till 0,83 %

Kommunens räntebindningstid uppgår till 636 dagar

Tyresö Bostäders räntebindningstid uppgår till 450 dagar

(mkr)	Not	Kommunen		Sammanställd redovisning			
		Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut
		2016	2015	2014	2016	2015	2014
Not 19 Kortfristiga skulder							
Leverantörsskulder		107,5	124,2	101,2	133,0	140,1	113,5
Personalens skatter och avgifter		46,8	41,8	39,6	46,8	41,8	39,6
Moms och punktskatter		5,3	4,0	7,3	5,3	4,0	7,3
Övriga kortfristiga skulder		46,0	37,4	22,8	58,6	45,0	25,1
Upplupna pensionskostnader		44,2	42,7	40,8	44,2	42,7	40,8
Upplupen löneskatt		11,2	11,2	11,9	11,2	11,2	11,9
Upplupna semesterlöner		67,2	60,2	57,5	67,2	60,2	57,5
Upplupna räntekostnader		1,7	1,5	1,5	1,7	1,5	1,5
Förutbetalad skatteintäkt		9,5	3,1	15,4	9,5	3,1	15,4
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		66,4	62,6	47,1	91,0	95,9	80,2
Summa kortfristiga skulder		405,7	388,9	345,2	468,4	445,6	392,8
Not 20 Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulder och eller avsättningar							
Ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998							
Ingående ansvarsförbindelse		663,6	686,5	716,1	663,6	686,5	716,1
Räntauppräknig		7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4
Basbeloppsuppräknig		1,4	4,8	0,2	1,4	4,8	0,2
Gamla utbetalningar		-32,5	-32,5	-31,9	-32,5	-32,5	-31,9
Sänkning av diskonteringsränta		-	-	-	-	-	-
Aktualisering		-0,2	-2,0	1,6	-0,2	-2,0	1,6
Bromsen		-	-	-4,3	-	-	-4,3
Övrig post		-1,5	-0,6	-2,6	-1,5	-0,6	-2,6
<i>Utgående ansvarsförbindelse, exklusive särskild löneskatt</i>		<i>638,1</i>	<i>663,6</i>	<i>686,5</i>	<i>638,1</i>	<i>663,6</i>	<i>686,5</i>
Löneskatt		154,8	161,0	166,5	154,8	161,0	166,5
Summa pensionsförpliktelser KPA		792,9	824,5	853,0	792,9	824,5	853,0
Pensionsskuld Söderörnns Brand-försvetsförbund, inklusive löneskatt		19,4	20,4	21,0	19,4	20,4	21,0
Summa pensionsförpliktelser		812,3	845,0	874,0	812,3	845,0	874,0

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Not 21a Borgensåtaganden							
Tyresö Bostäder AB		1 240,0	1 340,0	1 340,0	-	-	-
Tyresö Vindkraft AB		39,2	41,4	-	-	-	-
Tyresö Sportcenter AB		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Tyresö Nya Badanläggning AB		140,0	140,0	131,6	140,0	140,0	131,6
Trollbäckens Tennisklubb		4,0	4,0	-	4,0	4,0	-
Brf Hanviken (Aniara)		34,6	34,8	34,9	34,6	34,8	34,9
Övriga långa lån		0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2
Summa borgensåtaganden		1 458,4	1 560,8	1 507,2	179,2	179,4	167,2

Not 21b Solidarisk borgen

Tyresö kommun har i september 2010 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 286 kommuner som per 2016-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Tyresö kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2016-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 346 091 313 278 kronor och totala tillgångar till 338 153 308 936 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 2 576 374 647 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 2 516 520 411 kronor.

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Not 22 Övriga ansvarsförbindelser							
Garantiåtagande FASTIGO		-	-	-	0,3	0,3	0,3
Summa övriga ansvarsförbindelser		0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3
Not 23 Hyres- och leasingåtaganden							
Inom 1 år		5,6	2,7	4,8	1,6	1,7	0,5
Senare än ett år men inom fem år		20,8	23,8	35,0	18,5	16,0	23,3
Senare än fem år		510,4	544,7	545,2	465,0	492,3	482,7
Summa hyres- och leasingåtaganden		536,8	571,2	585,0	485,1	510,0	506,5
Summa panten och ansvarsförbindelser	Not 20-23	2 807,5	2 977,0	2 966,2	1 476,9	1 534,7	1 548,0

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Not 24 Vatten och avlopp							
Resultatrapport Vatten och avlopp							
Verksamhetens intäkter		71,9	68,5	67,4			
Verksamhetens kostnader		-56,5	-57,5	-55,7			
Avskrivningar		-8,8	-8,2	-5,9			
Verksamhetens nettokostnader		6,6	2,8	5,8			
Finansiella intäkter		-	-	-			
Finansiella kostnader		-4,0	-4,6	-2,4			
Årets resultat		2,6	-1,8	3,4			
Avsättning/återföring förutbetald intäkt VA-kollektivet		-2,1	1,4	-1,4			
Resultat efter bokslutsdisposition		0,5	-0,5	2,0			
Balansrapport Vatten och avlopp							
Anläggningstillgångar		259,7	256,5	176,2			
Omsättningstillgångar		2,3	7,4	8,3			
Summa tillgångar		262,0	264,0	184,5			
Ingående eget kapital		-0,5	1,4	-2,1			
Årets resultat		2,6	-1,8	3,5			
Summa eget kapital		2,1	-0,5	1,4			
Kortfristiga skulder		2,5	2,8	4,3			
Långfristiga skulder		257,4	261,6	178,9			
Summa avsättningar och skulder		259,9	264,4	183,1			
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		262,0	264,0	184,5			

Redovisningsprinciper

Kommunen

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR), vilket bland annat innebär följande:

- Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.
- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst tre år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen i Tyresö kommun har satts till 50 000 kr. För investeringar i hyrda lokaler har gränsen beslutats till 500 000 kr.

Anläggningstillgångar

Enligt rekommendation RKR 18,1 bokförs investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar som en förutbetalad intäkt och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Avskrivningar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning, det vill säga med lika stora nominella belopp varje år. Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk. För tillgångar i form av mark och pågående arbeten gör kommunen inga avskrivningar.

Intervall, avskrivningstider:

Byggnader	3–50 år
Maskiner och inventarier	3–25 år
Aktier och andelar	ingen avskrivning
Mark och bostadsrätter	ingen avskrivning

Omrövning av nyttjandeperiod ska ske om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt.

Kommunen tillämpar komponentavskrivning enligt rekommendation RKR 11,4. För anläggningstillgångar med komponenter som har olika nyttjandeperiod och där

varje komponents anskaffningsvärde är betydande i förhållande till totalt anskaffningsvärde för investeringen ska uppdelning göras på komponenter. Detta för att avskrivningarna ska ge en rättvisande resultatredovisning.

Egen nedlagd tid som är direkt hänförlig till investeringsprojekt debiteras investeringen med faktisk lönekostnad, enligt RKR 11,4.

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4,2.

Lånekostnader

Lånekostnader belastar resultatet för den period kostnaderna avser, enligt huvudmetoden i rekommendation RKR 15,1, vilket innebär att inga lånekostnader ingår i anskaffningsvärdet för investeringar.

Pensionsskuld

Pensionsskuld före 1998 redovisar Tyresö kommun som en ansvarsförbindelse, enligt blandmodellen. Pensionsskuld som uppkommit från och med den 1 januari 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen och årets förändring redovisas som verksamhetskostnad i resultaträkningen. Pensionsskuldens räntekostnad redovisas bland finansiella kostnader i resultaträkningen. Pensionsförpliktelser värderas enligt RIPS.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster särredovisas på egen rad i resultaträkningen samt i not. För att en post ska betraktas som jämförelsestörande ska den uppgå till ett väsentligt belopp samt vara av sådant slag att den är viktig att uppmärksamma vid jämförelse med andra perioder, enligt RKR 3,1.

Sammanställd redovisning

I den kommunala koncernen ingår samtliga bolag och kommunförbund i vilka kommunen har ett betydande inflytande. Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Konsolidering sker med proportionell metod.

Kommunkoncernens medlemmar och ägarandelar

• Tyresö Bostäder AB	100 %
• Tyresö Näringslivsaktiebolag	100 %
• Tyresö Vindkraft AB	100 %
• Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund	29,6 %
• Södertörns överförmyndarnämnd	13,16 %
• Södertörns brandförsvarsförbund	9,04 %
• Stockholmsregionens Försäkring AB	4,07 %
• Världus AB	5,5 %

Samtliga bolag där kommunens ägarandel överstiger 20 % av rösterna konsolideras, med undantag för Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund där konsolideringsskyldighet ej föreligger, enligt rekommendation RKR 8,2, på grund av marginell ekonomisk betydelse för kommunen.

De kommunala bolagen tillämpar årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Vid avvikelser i redovisningsprinciper mellan kommunen och de kommunala bolagen är kommunens redovisningsprinciper vägledande för den sammanställda redovisningen.

Ordlista

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Tillgångar i mark, byggnader, maskiner och inventarier.

ANSLAG

En summa pengar som kommunfullmäktige sagt att en viss verksamhet får kosta. Den nämnd som tilldelats ett ramanslag måste hålla sig inom denna ram.

AVSKRIVNINGAR

Planmässig värdenedsättning av anläggningstillgångar, ungefär motsvarande förslitningen.

BALANSKRAV

Lagkrav på att kommuner ska bedriva sin verksamhet så att intäkterna överstiger kostnaderna varje budgetår. Om balanskravet inte uppfylls, det vill säga att ett underskott uppstår, måste motsvarande överskott uppnås senast det andra budgetåret efter att underskottet uppstod.

BALANSRÄKNING

Visar kommunens ekonomiska ställning på bokslutsdagen samt hur kapitalet har använts (tillgångar) och hur det anskaffats (skulder och eget kapital).

BLANDMODELLEN

De redovisningsregler som idag gäller för kommuner och landsting. Enligt reglerna ska pensionsåtaganden som ingåtts före 1998 inte redovisas i balansräkningen, medan pensionsåtaganden som ingåtts senare måste redovisas.

DRIFTBUDGET

Den del av kommunens budget som innehåller anslag för den löpande driften av olika verksamheter (alltså inga investeringar).

FINANSNETTO

Ränteintäkter minus räntekostnader.

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

För verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning (KL 8 kap 4–5§).

INTERNRÄNTA

Kalkylmässig ränta för det kapital (bundet i anläggnings- och omsättningstillgångar) som utnyttjas inom en viss verksamhet.

INTÄKT

Periodiserad inkomst, förekommer endast i driftbudgeten.

INVESTERING

Den händelse då kommunen anskaffar anläggningar, inventarier etc som har en varaktighet under flera år. Investeringar i kommunen har definierats som objekt överstigande 50 000 kronor och med en varaktighet på minst tre år.

INVESTERINGSBUDGET

Den del av kommunens budget som innehåller anslag för investeringar i anläggningar, inventarier etc med en varaktighet under flera år.

KAPITALKOSTNADER

Benämning för internränta och avskrivning.

KASSAFLÖDESANALYS

Visar hur kommunen har finansierat sin verksamhet. Skillnaden mellan tillförda och använda medel beskriver hur kommunens rörelsekapital har förändrats.

KORTFRISTIGA SKULDER

Lån och skulder som ska återbetalas inom ett år.

KOSTNAD

Periodiserad utgift, förekommer endast i driftbudgeten.

LÅNGFRISTIGA SKULDER

Skulder som ska återbetalas senare än ett år framåt.

NETTODRIFTKOSTNADER

Driftkostnader efter avdrag för driftbidrag, avgifter och ersättningar. Finansieras med skattemedel.

OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR

Tillgångar i förråd, fordringar, kassa och bank.

PERIODISERING

Fördelning av kostnader och intäkter på de redovisningsperioder till vilka de hör.

REALISATIONSVINST

Skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde för en tillgång, till exempel mark eller byggnader.

RESULTATRÄKNING

Sammanfattar årets kostnader och intäkter och visar årets resultat samt redovisar hur det egna kapitalet förändrats.

SOLIDITET

Andelen eget kapital av de totala tillgångarna, det vill säga graden av egna finansierade tillgångar.

Saker vi är stolta över...

- Goda resultat i medborgarundersökningar
- Starkt föreningsstöd, aktiva föreningar
- Entreprenörsanda
- Hög sysselsättningsgrad
- Hög trafiksäkerhet (topp 10 i landet)
- Låga koldioxidutsläpp
- Högt valdeltagande
- God medborgarinformation via Servicecenter och webb
- Positivt ekonomiskt resultat 20 år i rad

tyresö kommun

Postadress 135 81 Tyresö
Besöksadress Marknadsgård 2
Telefon 08-578 291 00

E-post kommun@tyreso.se
www.tyreso.se
www.facebook.se/tyresokommun

UTDRAG

§ 44

Dnr 2017/KS 0101 10

Årsredovisning för Tyresö kommun 2016**Kommunledningsutskottets förslag till kommunstyrelsen för förslag till kommunfullmäktige**

1. Årsredovisning för Tyresö kommun 2016 godkänns.
2. 96 194 tkr överförs avseende investeringsprojekt som påbörjats men inte avslutats under 2016 enligt bilaga 1.
3. -5 522 tkr överförs avseende intäktsfinansierade verksamheters resultat 2016.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat en årsredovisning för kommunens verksamhet och ekonomi för 2016. Syftet med årsredovisningen är att ge politiker, medborgare och andra intressenter en bild av hur kommunens ekonomi och verksamhet har utvecklats under året.

Årsredovisningen visar hur verksamheterna har finansierats och hur ekonomin ser ut vid årets slut. Här redovisas också hur resultatet blev i förhållande till den antagna budgeten, om åtagandena för verksamheten har uppfyllts och en bedömning görs om den framtida utvecklingen.

En sammanställning av investeringsprojekt som påbörjats men inte avslutats under 2016 har upprättats, se bilaga 1. Sammantaget för projekten uppgår budget som föreslås överföras till 2017 till 96 194 tkr. I kommunen finns också ett antal intäktsfinansierade enheter vars ekonomiska resultat förs över i ny räkning påföljande år. Det sammanlagda beloppet uppgår till -5 522 tkr.

Bilagor

Tjänsteskrivelse Årsredovisning för Tyresö kommun 2016.pdf

Årsredovisning Tyresö kommun.pdf

Bilaga 1 Resultatenheter och överföringar årsredovisning 2016.pdf

Barn- och utbildningsnämnden 2017-02-22 § 10 Verksamhetsberättelse 2016.pdf

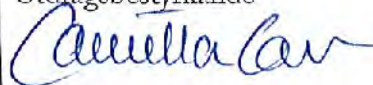
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden protokollsutdrag 2017-02-14 §4.pdf

Socialnämndens protokollsutdrag 2017-02-22 § 1011.pdf

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kultur-och fritidsnämnden protokollsutdrag 2017-02-20 §2.pdf

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

Tyresö kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
Ingrid Bardh
Tf ekonomichef

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-03-21

1 (2)

Diarienummer

Dnr 2017/KS 0101 10

Kommunledningsutskottet

Årsredovisning för Tyresö kommun 2016

Förslag till beslut

Kommunledningsutskottets förslag till kommunstyrelsen för förslag till kommunfullmäktige att

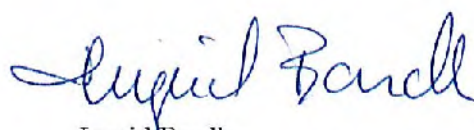
- Godkänna årsredovisning för Tyresö kommun 2016
- Besluta att överföra 96 194 tkr avseende investeringsprojekt som påbörjats men inte avslutats under 2016 enligt bilaga 1.
- Besluta att överföra -5 522 tkr avseende intäktsfinansierade verksamheters resultat 2016.

Kommunstyrelseförvaltningen

Bo Renman

Kommundirektör

Ingrid Bardh

Tf ekonomichef

Beskrivning av ärendet

Årsredovisning 2016

Kommunstyrelseförvaltningen har upprättat en årsredovisning för kommunens verksamhet och ekonomi för 2016.

tyresö kommun

Syftet med årsredovisningen är att ge politiker, medborgare och andra intressenter en bild av hur kommunens ekonomi och verksamhet har utvecklats under året. Årsredovisningen visar hur verksamheterna har finansierats och hur ekonomin ser ut vid årets slut. Här redovisas också hur resultatet blev i förhållande till den antagna budgeten, om åtagandena för verksamheten har uppfyllts och en bedömning görs om den framtida utvecklingen.

Redovisningen omfattar fyra avsnitt:

- Förvaltningsberättelse
- Tyresö kommuns verksamhet
- Finansiell analys av koncern och kommun
- Finansiella sammanställningar

Årsredovisningen har granskats av kommunens revisorer.

Överföring av investeringsmedel

En sammanställning av investeringsprojekt som påbörjats men inte avslutats under 2016 har upprättats. Sammantaget för projekten enligt bilaga 1 uppgår budget som ska överföras till 2017 till 96 194 tkr.

Överföring av resultat

I kommunen finns ett antal intäktsfinansierade enheter vars ekonomiska resultat förs över i ny räkning påföljande år. Det sammanlagda beloppet uppgår till -5 522 tkr, fördelat på följande verksamheter

Förskola	-2 341
Grundskola	-5 284
Hemtjänst	-739
LSS, daglig verksamhet	+1 039
Avlösning/ledsagning funktionsnedsättning	+667
Gemensam verksamhet (fastighet)	+1 136
Totalt	-5 522

årsredovisning
2016

tyresö kommun

Så läser du Tyresö kommuns årsredovisning

Del 1

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Den första delen innehåller förvaltningsberättelsen som enligt den kommunala redovisningslagen ska upprättas i årsredovisningen. Den utgör en sammanfattning av årsredovisningen, där väsentliga delar av kommunens ekonomi och verksamhet fokuseras. I Tyresö kommuns förvaltningsberättelse redovisas inledningsvis en omvärldsanalys, följt av en framtidsbedömning som belyser Tyresö kommuns möjligheter och risker utifrån kända förhållanden. Därefter redovisas sammanfattande finansiell analys av kommunen och sammanställd redovisning. Vidare presenteras en uppföljning av kommunfullmäktiges prioriterade mål samt en sammanställning av kommunens kvalitet i korthet. I förvaltningsberättelsen återfinns också en personalekonomisk redovisning.

Del 2

TYRESÖ KOMMUNS VERKSAMHET

I denna del redovisas delar av den verksamhet som bedrivs i Tyresö kommuns nämnder och verksamhetsområden samt i bolag under 2015. Del 2 delas upp i verksamhetsområden. Inom varje område beskrivs viktiga händelser och trender utifrån olika perspektiv. Varje område avslutas med en kort framtidsbedömning.

Del 3

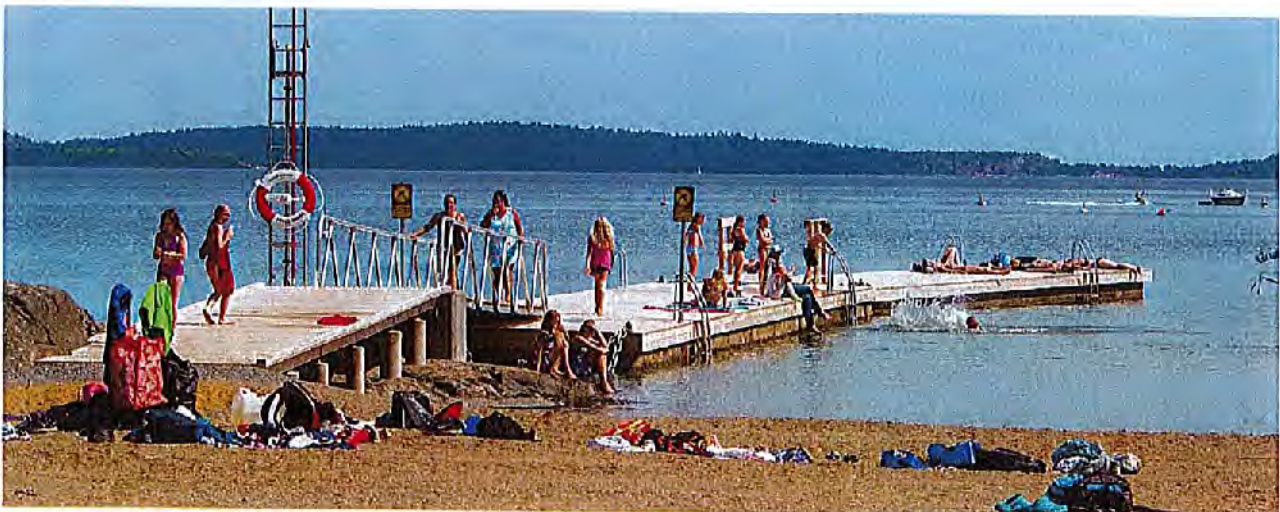
FINANSIELL ANALYS AV KONCERN OCH KOMMUN

Koncernredovisningen kallas i kommunsektorn för sammanställd redovisning. Inledningsvis i denna del redovisas en finansiell analys av den sammanställda redovisningen. Därefter följer en djuplodande finansiell analys av kommunens räkenskaper och en redovisning görs av god ekonomisk och långsiktig hushållning, balanskravet och resultatutjämningsreserv. Med Tyresö kommun avses nämnderna och kommuncentrala poster. I anslutning till analysen finns en redovisning som visar vilken verksamhet kommunens skatteintäkter används till. Därefter analyseras i avsnittet "finansiell uppföljning och riskhantering" kommunens finansiella åtagande i form av bland annat upplåning. Avslutningsvis i del 3 återfinns kommunens driftsredovisning inklusive nämndernas ekonomiska utfall samt kommunens investeringsredovisning.

Del 4

FINANSIELLA SAMMANSTÄLLNINGAR

Avsnittet innehåller räkenskapsrapporter, noter, redovisningsprinciper samt ordlista för kommun och koncern.

Fotografer: Ulf Berglund, Niklas Ericsson, Lars Fuglesang, Hans Källgren, Håkan Lindgren, Johan Rydle, Carl-Olof Strand, Lars Ternblad, Susanne Walström, Ryno Quantz, Bildbyrån Scandinav, BjörnSthlm, Kenneth Hellman, Riksbanken samt Tyresö kommuns egna bilder

Arkitektbilder: Link Arkitektur

Innehåll

Kommunstyrelsens ordförande	4
Vision för 2030	5
Politik och organisation	6
Kommunstyrelsens ledamöter 2016	7

Förvaltningsberättelse

Omvärldsanalys	10
Framtidsbedömning	12
Sammanfattande finansiell analys	13
På väg mot vision och mål	14
Kommunens personal	24
Tyresös kvalitet i korthet 2016	29

Tyresö kommuns verksamhet

Förskola	36
Grundskola	38
Individ- och familjeomsorg	40
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	42
Äldreomsorg	43
Gymnasieskola	45
Vuxenutbildningen	47
Arbetscentrum	49
Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar	50
Plan och exploatering	52
Väghållning och park	54
Miljö och trafik	56
Vatten och avlopp	58
Renhållning	59
Bygglov	60
Näringsliv	62
Gemensam verksamhet	63

Finansiell analys och räkenskaper

Sammanställd redovisning	68
Finansiell analys av Tyresö kommun	70
Vad används 100 kronor av skattepengarna till?	74
Finansiell uppföljning och riskhantering	75
Driftredovisning	78
Investeringsredovisning	78

Finansiella sammanställningar

Resultaträkning	83
Balansräkning	84
Kassaflödesanalys	86
Noter	87
Redovisningsprinciper	98
Ordlista	100

Kommunstyrelsens ordförande

Tyresö har haft en stark tillväxt under 2016 och verksamheterna är på god väg att nå de övergripande målen för mandatperioden.

År 2016 har varit ett bra år för Tyresö kommun. Det sammantagna resultatet om +27 miljoner kronor är i nivå med budget. För andra året i rad hamnar Tyresö bland de 50 bästa skolkommunerna och företagsklimatet rankas nu bland landets 25 bästa.

– Det är särskilt roligt att den positiva utvecklingen i Tyresös skolor håller i sig. Alla som jobbar i skolan, och eleverna, kan sträcka på sig. Vi måste nu fortsätta fokusera på bättre villkor för lärarna och ett pedagogiskt ledarskap med fokus på kunskap och goda resultat. Vi arbetar också vidare med att stärka förskolläraernas roll och minska barngrupperna. Trots tillväxten i Tyresö har vi lyckats bygga ut förskolan i takt. Vi har medvetet valt en snävare förskolegaranti på tre månader, jämfört med lagkravet på fyra månader, och vi lever upp till det, säger kommunstyrelsens ordförande Fredrik Saweståhl (M).

Inom äldreomsorgen har under 2016 alla vård- och omsorgsboenden i Tyresö kommun Silviacertifierats, och under våren 2017 ska även den kommunala hemtjänsten certifieras. Silviacertifieringen är en utbildning i demensvård som blir en kvalitetsstärkning i hela äldreomsorgen.

– Jag är stolt över att vi är först i landet att gå ut så brett och kvalitetssäkra all personals bemötande av boende och anhöriga. Vi har också kommit långt med att HBTQ-certifiera socialförvaltningens vuxenhet och försörjningsstödsenhet, säger Fredrik Saweståhl.

Fokus på god integration

En svårighet under 2016 har varit att hitta bostäder till de nyanlända som anvisas kommunen via den nya bosättningslagen. Totalt sett kom cirka 100 nyanlända till Tyresö under 2016. Historiskt sett har Tyresö lyckats väl med arbetet att integrera personer som har invandrat till Sverige.

Arbetslösheten bland utrikesfödda Tyresöbor var vid årsskiftet 7,3 procent, vilket är betydligt lägre än motsvarande siffror för länet och riket som är 10,3 respektive 15,9 procent.

– Nu när vi tar emot fler nyanlända är det viktigt att vi lyckas med att skala upp det framgångsrika arbetet med integrationen, med att få in barnen i skolan på ett bra sätt, och se till att de vuxna lär sig svenska och kommer ut i jobb. När det gäller integrationen i samhällslivet har föreningar och civilsamhälle också en viktig roll.

VISION FÖR 2030:

Tyresö är den mest attraktiva kommunen
i Stockholmsregionen

Attraktivt att bo och bygga i Tyresö

Den politiska visionen är att Tyresö ska vara en av Sveriges attraktivaste kommuner 2030. Då ska här bo 60 000 invånare, vilket motsvarar en tillväxttakt om 300 lägenheter per år. Under 2016 färdigställdes 393 bostäder, och invånarantalet steg med 926 till 47 103. Under kommande år växer den nya stadsdelen Norra Tyresö Centrum upp och flera andra byggprojekt i olika kommunaldelar färdigställs.

– Det är glädjande att det finns ett så stort intresse för att bygga nya bostäder och utveckla servicen i Tyresö. Allt tyder på att vi kommer att nå tillväxtmålet. Förtra året vann många nya detaljplaner laga kraft, flera nya är på väg att antas och snart är vi i mål med vår nya översiktsplan, säger Fredrik Saweståhl.

Översiktsplanen som ska antas våren 2017 har engagerat Tyresöbor, företagare och föreningar på ett mycket positivt sätt, allt från den tidiga dialogen 2014 till samrådet 2015 och granskningsfasen under 2016.

– Översiktsplanens inriktning känns nu väl förankrad och är en god grund för hållbar tillväxt i dialog med medborgarna. Satsningen på några centrum och tydliga stråk mellan kommunaldelarna kommer att förstärka kommunens kvaliteter nära storstad, natur och vatten, säger Fredrik Saweståhl.

En utmaning att växa

Tyresös tillväxt bidrar till den goda utvecklingen i Stockholmsregionen, och fler Tyresöbor ger möjlighet att stärka välfärden och den kommunala servicen. Men tillväxten ställer också stora krav på planering och framförhållning. Det behövs fler platser i förskolor och skolor, fler äldreboenden och mer service. Trafiken på våra huvudvägar belastas också hårdare.

– Vi har mycket tankar och idéer om hur vi ska lösa trafiksituationen och vi för dialog med både Trafikverket och Stockholms stad kring Gudöbroleden. Åtgärder för att förbättra framkomligheten på Tyresövägen är på gång och arbetet är i startgroparna.

– Det kostar att växa och vi förtroendevalda behöver jobba hårt med att hålla ordning på kommunens ekonomi så att varje skattekrona används på det mest effektiva sättet. Jobbar vi målmedvetet och med fokus på resultat har vi goda förutsättningar att nå vår vision, säger Fredrik Saweståhl.

Kommundirektören

Under 2016 har kommunens service och kvalitet över lag utvecklats väl. Årets medborgarundersökning visar att Tyresöborna tycker att Tyresö är en bra plats att bo och leva på. De ger kommunens verksamheter gott betyg. Vi har höga ambitioner och kvittot på det är att vi ligger väl över snittet i jämförelse med andra kommuner, vare sig det gäller brukarnöjdhet, betyg, företagsklimat, information eller påverkansmöjligheter.

I medarbetarundersökningen får ledarskapet gott betyg och medarbetarna känner sig delaktiga. Ändå är det en utmaning för oss att i den hårda konkurrensen om arbetskraft lyckas locka till oss rätt kompetens. Här finns en genuin vilja att förbättra och nå resultat. Genom gott ledarskap skapar vi rätt förutsättningar att tillsammans nå goda resultat. Därför satsar vi på våra ledare och har startat ett omfattande chefs- och ledarutvecklingsprogram.

Vi går en spännande framtid till mötes. Det är viktigt att vi slipar vår förmåga att möta de utmaningar och möjligheter som exempelvis flyktmottagning och ökad digitalisering bjuder på.

Bo Renman

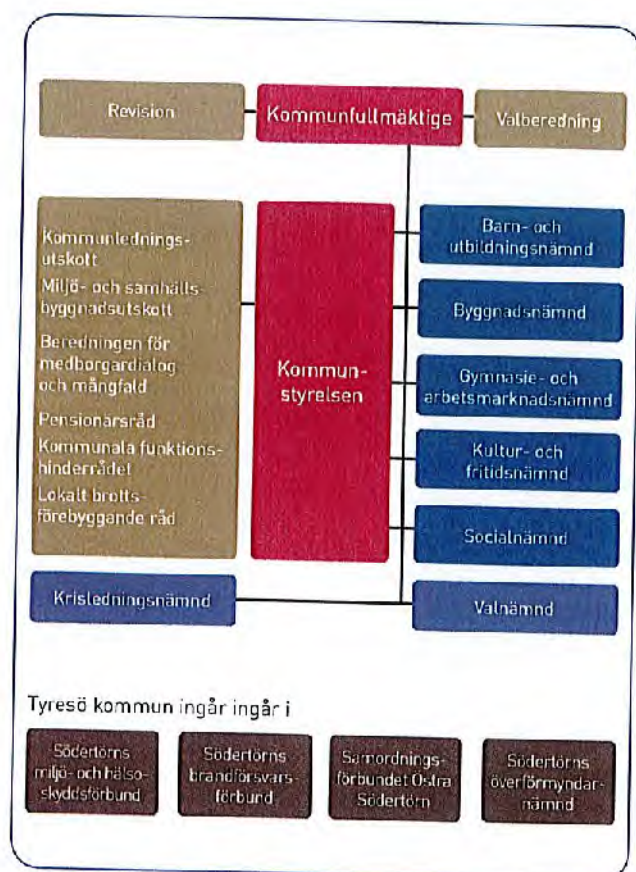

Politik och organisation

Tyresö leds under mandatperioden 2015–2018 av en allians bestående av Moderata samlingspartiet, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna. De har majoritet i kommunfullmäktige som är kommunens högsta beslutande instans. De tar beslut i kommunövergripande frågor. Kommunstyrelsen förbereder alla ärenden som ska tas upp i kommunfullmäktige och ansvarar för att kommunfullmäktiges beslut genomförs.

Kommunens förvaltningar styrs av nämnder som består av politiker. Nämnderna beslutar om mål och riktlinjer för sina respektive områden.

Huvudansvaret för den kommunala verksamheten ligger hos de förtroendevalda politikerna.

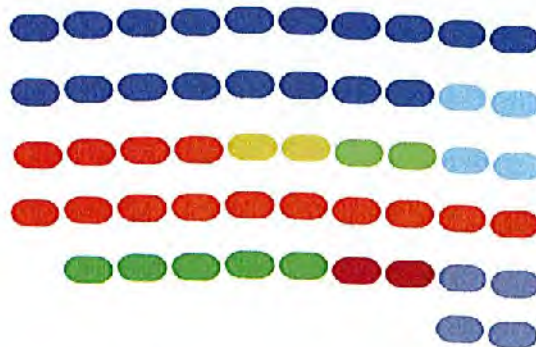
Tjänstemannaorganisation

Kommundirektören är Tyresö kommuns högste tjänsteman. Han leder kommunens förvaltningar, som under 2016 var fem till antalet:

- *Kommunstyrelseförvaltningen* ansvarar för kommunövergripande frågor: ekonomi, HR, kommunkansli, kommunikation, kvalitet, säkerhet samt Servicecenter, tekniska kontoret och konsult- och servicekontoret.
- *Barn- och utbildningsförvaltningen* som omfattar förskola, grundskola och fritidshem.
- *Socialförvaltningen* som omfattar äldreomsorg, individ- och familjeomsorg samt omsorg om personer med funktionsnedsättning.
- *Stadsbyggnadsförvaltningen* som omfattar plan och exploatering, naturvård, kart- och mättningsarbeten samt bygglov.
- *Utvecklingsförvaltningen* som omfattar gymnasium, vuxenutbildning, arbetsmarknad samt kultur och fritid.

TYRESÖ KOMMUNFULLMÄKTIGE

I september 2014 hölls val till kommunfullmäktige. Väljarna röstade fram fördelningen av platserna i kommunfullmäktige:

MAJORITET

Moderaterna	18
Folkpartiet	4
Centern	2
Kristdemokraterna	2
Summa mandat	26

OPPOSITION

Socialdemokraterna	14
Miljöpartiet	5
Vänsterpartiet	2
Sverigedemokraterna	4
Summa mandat	25

Kommunstyrelsens ledamöter 2016

Fredrik Saweståhl (M)

Mats Lindblom (L)

Anita Mattsson (S)

Ann-Christin Svensson (M)

Andreas Jonsson (M)

Dick Bengtson (M)

Kristjan Vaigur (S)

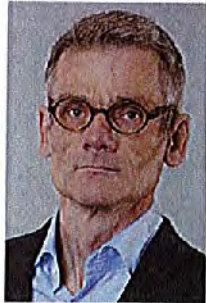
Jannice Rockstroh (S)

Carl-Johan Karlson (S)

Marie Åkesdotter (MP)

Jörgen Bengtsson (SD)

Ulrica Riis-Pedersen (C)

Leif Kennerberg (KD)

Förvaltnings- berättelse

1

Enligt fjärde kapitlet i den kommunala redovisningslagen ska kommunen upprätta en förvaltningsberättelse i årsredovisningen. Den ska vara en sammanfattning av årsredovisningen där väsentliga delar av kommunens ekonomi och verksamhet fokuseras.

1. Omvärldsanalys

Syftet med detta avsnitt är att ur ett omvärldsperspektiv beskriva samhällsutvecklingen i Tyresö.

2. Framtidsbedömning

I detta avsnitt redovisas och diskuteras vilka förväntningar som finns på framtiden utifrån konkreta och kända förhållanden.

3. Sammanfattande finansiell analys

Den sammanfattande finansiella analysen lyfter fram de viktigaste finansiella trenderna inom kommunen, vissa större enskilda bolag och den sammanställda redovisningen (koncernen).

4. På väg mot vision och mål

En viktig del av styrningen i Tyresö kommun utgörs av de prioriterade målen som kommunfullmäktige har fastställt i budgeten. Här sker en uppföljning av dessa mål.

5. Tyresös kvalitet i korthet 2016

”Kommunens Kvalitet i Korthet” är ett verktyg för att jämföra kommuner med varandra ur ett medborgarperspektiv.

6. Kommunens personal

Förvaltningsberättelsen ska beskriva ”väsentliga personalförhållanden”. Detta avsnitt fokuserar på kommunens personal ur ett antal aspekter.

Omvärldsanalys

Tyresös befolkning ökade

Befolkningen i Sverige ökade under året och väntas passera 10 miljoner invånare i början av 2017. Ökningen beror främst på invandring. Folkmängden ökar i alla kommuner i Stockholms län och Tyresös befolkning hade vuxit till 47 065 invånare i november. Inflyttningen till Tyresö sker framför allt från Stockholms stad.

Svensk ekonomi

Den svenska ekonomin avslutades starkt 2016 och BNP beräknas ha ökat med 3,5 procent för helåret. Räkner man bort effekterna av skottårets extra dag blir tillväxten 3,2 procent. För 2017 räknar Sveriges Kommuner och Landsting (SKI) med en fortsatt hög tillväxt i svensk ekonomi med en BNP-tillväxt på 2,8 procent, baserat på att exporten väntas ta fart liksom hushållens konsumtion. Däremot beräknas investeringar och offentlig konsumtion växa lite långsammare.

Den fortsatt positiva utvecklingen innebär att sysselsättningen och skatteunderlaget växer snabbt. Arbetslösheten väntas i slutet av 2017 krympa ner mot samma nivåer som vid föregående högkonjunktur, strax innan finanskrisen. Trots det väntas löneutvecklingen bli fortsatt dämpad. Det gäller även inflationen, där konsumentprisindex (KPI) tros hålla sig under 2 procent 2017. Riksbanken antas därför vänta med att höja styrrentan till i början av 2018.

Resursanvändningen i svensk ekonomi väntas stanna på en hög nivå nästa år, följt av ett mer normalt konjunkturläge. Det innebär att BNP, sysselsättning och skatteunderlag utvecklas svagare. Särskilt svag blir utvecklingen 2019 och 2020. BNP beräknas då årligen växa med cirka 1,5 procent att jämföra med 2,2 procent 2018 och 3–4 procent 2015–2017. Sysselsättningen räknad i arbetade timmar beräknas samtidigt sluta öka. För kommunsektorns del innebär det en betydligt svagare utveckling av skatteunderlaget än de närmaste åren. För kommunernas del innebär det stora utmaningar när befolkningen och behoven av skola, vård och omsorg samtidigt växer snabbt.

Nyckeltal för den svenska ekonomin

Procentuell förändring om inte annat anges

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BNP*	3,9	3,2	2,8	2,2	1,6	1,5
Sysselsättning, timmar*	1,0	1,9	1,5	0,3	0,0	0,0
Relativ arbetslöshet, nivå	7,4	6,9	6,5	6,4	6,5	6,7
Timlön, nationalräkenskaperna	3,2	2,3	3,0	3,1	3,4	3,4
Timlön, konjunkturlönestatistiken	2,4	2,6	2,9	3,1	3,4	3,4
Konsumentpris, KPIF-KS	0,6	1,3	1,7	1,9	2,0	2,0
Konsumentpris, KPI	0,0	1,0	1,6	2,3	2,7	2,8
Realt skatteunderlag	2,1	2,3	2,0	0,8	0,4	0,5
Befolkning	1,1	1,2	1,3	1,2	1,1	1,1

*Kalenderkorrigerad utveckling.

Ökningen av skatteunderlaget stannar av 2018

Den starka tillväxten av skatteunderlaget 2015 väntas fortsätta 2016 och 2017 (se diagram 1). År 2016 ökade antalet arbetade timmar dubbelt så mycket som 2015 men den totala löneökningen var ganska liten. Samtidigt ökade de sociala ersättningarna svagt och grundavdragen steg mer än året innan. Den sammantagna effekten blir en dämpad ökning av skatteunderlaget.

År 2017 dämpas skatteunderlagets ökning ännu mer i takt med att utvecklingen av sysselsättningen bromsar in samt minskade utbetalningar av sjukpenning och arbetslöshetsersättningar.

Från och med 2018 blir skatteunderlagets ökning mindre än den genomsnittliga sedan millennieskiftet. Det beror framför allt på att den långa perioden med sysselsättningsökning upphör när konjunkturtoppen passeras. Uppgifterna är hämtade från SKL, www.skl.se, 2017-02-17.

Förändringar som kan påverka kommunen

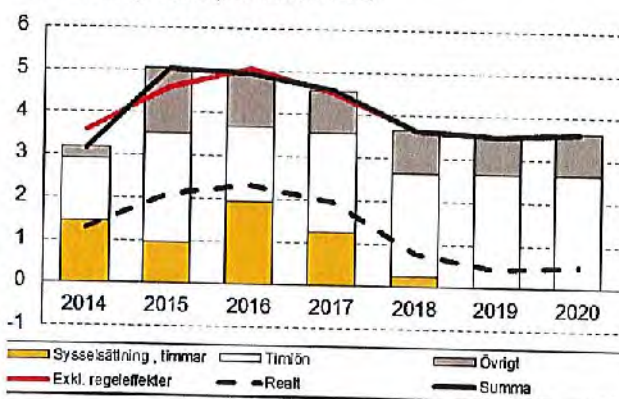
Nytt ersättningssystem för mottagande av ensamkommande barn och unga

Från och med den 1 juli 2017 inför regeringen ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn och unga. Det nya ersättningssystemet baseras i huvudsak på schabloner, vilket kommer att begränsa hur mycket ersättning kommunerna får från staten. I samband med införandet kommer regeringen att inrätta en fond under 2017 och 2018 för att stödja kommunernas omställning.

Eventuell vinstreglering för välfärdsföretag

Den pågående välfärdsutredningen diskuterar möjligheten att begränsa vinster i välfärden, det vill säga att sätta ett tak för hur stora överskott som privata bolag inom vård, skola och omsorg får ta ut i vinst i verksamheten. Förslaget har väckt kritik från privata välfärdsaktörer men även inom kommunsektorn. Om förslaget blir verklighet är bedömningen att det bland annat skulle leda till färre privata välfärdsentreprenörer och därmed stora utmaningar att klara välfärden, för kommuner med många privata utförare.

Utveckling av skatteunderlag, sysselsättning och löner
Procent respektive procentenheter

Källa: Skatteverket och SKL.

Framtidsbedömning

Tyresö kommun har under en ganska lång tid klarat att ha en kraftig tillväxt och samtidigt behålla en god ekonomisk hushållning. De senaste åren har kommunens ekonomi dock utvecklats sämre än i jämförbara kommuner. Det ekonomiska resultatmålet, ett överskott på två procent av skatter och statsbidrag, har Tyresö inte uppnått sedan 2011, och resultatet i den ordinarie verksamheten har en negativ utveckling. Det ställer särskilt stora krav på att kunna möta de utmaningar en växande befolkning och ett omfattande investeringsprogram ställer på kommunen.

Omfattande migration

Storstockholm växer med nya invånare. En stor andel är personer födda i andra länder än Sverige. De utrikesfödda är viktiga för den långsiktiga försörjningen av arbetskraft och tillför nya kompetenser och erfarenheter. Inflyttningen ställer samtidigt höga krav på den offentliga servicen.

Tyresö, liksom andra kommuner i regionen, står inför utmaningar som bland annat handlar om integration och livsförutsättningar vad gäller boende, utbildning och arbete, med risker för bostadssegregation och att det tar lång tid att etablera sig på arbetsmarknaden.

Befolkningen ökar och det kostar att växa

Tyresö har en ung befolkning jämfört med genomsnittet i riket, men snittåldern ökar och kommunen står inför en kraftig ökning av antalet äldre de närmaste åren, samtidigt som antalet barn och unga ökar. När totalbefolkningen växer ökar efterfrågan på bostäder men också efterfrågan på lokaler för vård, skola och omsorg. Kommunen kommer att behöva göra stora investeringar de närmaste åren. Det kräver en långsiktig planering och styrning för att klara att finansiera kärnverksamheternas utveckling och Tyresös omfattande investeringsprogram.

En utmaning är att skapa ekonomisk stabilitet och förutsägbarhet. Att ha kontroll över intäkter och kostnader samt hög budgetföljsamhet blir särskilt viktigt de närmaste åren, vilket i sin tur kräver noggrann uppföljning av behoven inom verksamheterna och hur effektivt de använder sina pengar.

Tyresö har jämfört med många andra kommuner ett fördelaktigt utgångsläge med ekonomisk tillväxt. Kommunens långsiktiga handlingsförmåga behöver dock bli starkare. Genom att etablera plusresultat på minst två procent de kommande åren stärks kommunens ekonomi successivt, vilket ökar beredskapen för att parera oväntade händelser och möta eventuella lågkonjunkturer.

Det är viktigt för många tillväxtkommuner att ha en hög resultatnivå eftersom de närmaste åren innebär ökade investeringar och ökade kostnader på grund av befolkningsförändringar. Detta måste finansieras, och en viktig grundpelare är att redovisa ett resultat som gör att kommunen kan finansiera merparten av investeringarna själv, utan att behöva låna alltför mycket. Kommunen håller på att ta fram en långsiktig finansiell analys som redovisar investeringsbehovet fram till år 2030. Analysen ska ligga till grund för beslut om finansiella mål och hur kommunen ska finansiera kommande investeringar.

Sammanfattande finansiell analys

Koncernen Tyresö kommun

I koncernen Tyresö kommun ingår, förutom kommunen själv, Tyresö Näringslivs AB och Tyresö Vindkraft AB. Koncernens resultat 2016 uppgick till 130 miljoner kronor efter finansiella poster. Motsvarande resultat 2015 blev 36 miljoner kronor.

(mkr)	2014	2015	2016
Årets resultat	210	29	122
Balansomslutning	4 084	4 359	4 580
Jämförelsestörande poster	183	14	64
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster	210	15	58
Soliditet (%)	11	12	15

Tyresö kommun

Tyresö kommun redovisade 2016 ett resultat på 27 miljoner kronor inklusive jämförelsestörande poster. Resultatet exklusive jämförelsestörande poster var 37,5 miljoner, vilket var betydligt högre än 2015 (0,5 miljoner). Orsaker till det förbättrade resultatet var att skatteintäkterna ökade med 139 miljoner jämfört med 2015 och att verksamhetsintäkterna ökade med 123 miljoner. Verksamhetens kostnader inklusive avskrivningar ökade med 125 miljoner.

De totala investeringarna uppgick till 278 miljoner kronor brutto och 244 miljoner netto. Investeringsvolymen var högre än 2015, men måttlig med tanke på det omfattande investeringsprogrammet. Nettoinvesteringarna finansierades till 57 procent av skatter. Det innebär att kommunen behövde ta nya lån för att finansiera investeringarna.

Koncernen Tyresö kommun redovisade 2016 ett resultat på 122 miljoner kronor. Det var betydligt högre än 2015, och beror dels på kommunens högre resultat samt Tyresö Bostäders vinst på 75 miljoner från fastighetsförsäljning.

Tyresö kommun i siffror

(mkr)	2014	2015	2016
Verksamhetens kostnader	2 481	2 661	2 887
Årets resultat	6	15	27
Jämförelsestörande poster	0	14	-11
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster	6	1	38
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster i relation till skatter och generella statsbidrag	0,3	0,0	1,6
Bruttoinvesteringar	145	197	278
Nettoinvesteringar	108	182	244
Balansomslutning	2 260	2 476	2 694
Soliditet (%)	3	5	6

God ekonomisk hushållning ur ett resultatperspektiv

Ett av kommunens finansiella mål är att årets resultat i den ordinarie verksamheten över tid ska uppgå till minst 2 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämningsbidrag. År 2016 blev resultatet 1,6 procent av skatter och bidrag. Den senaste femårsperioden har Tyresö redovisat ett genomsnittligt resultat på 1,3 procent exklusive jämförelsestörande poster.

Investeringsverksamheten

Bruttoinvesteringarna uppgick till 278 miljoner kronor 2016. Räknar man bort investeringsbidrag på 34 miljoner var investeringarna 244 miljoner, vilket alltså var nettoinvesteringarna som kommunen själv betalade för. Investeringarnas nivå var högre än 2015.

Balanskravet uppfylldes

Kommunen uppfyllde 2016 det lagstadgade balanskravet och har uppfyllt balanskravet under alla år sedan 1994.

På väg mot vision och mål

Kommunens uppdrag är att erbjuda service och tjänster av hög kvalitet till kommunens invånare, för deras olika skeden i livet. Det kräver att kommunen har en helhets-syn, medborgarfokus och arbetar långsiktigt. För att kommunens resurser ska utnyttjas effektivt och ge högsta möjliga kvalitet är det också viktigt att medarbetare på alla nivåer inom kommunen är involverade och delaktiga i kvalitetsarbetet.

En gemensam vision och fem strategiska målområden är ledstjärnor för allt arbete inom Tyresö kommun. Utifrån målområdena formulerar kommunen strategiska mål och särskilda uppdrag för hela mandatperioden.

Målstyrningen ska ge Tyresöborna största möjliga nytta för skattepengarna och för att kommunens vision ska kunna förverkligas krävs att alla arbetar mot målen. Alla mål följs upp med hjälp av indikatorer, till exempel kvalitetsmått och nyckeltal. Resultaten analyseras och används av kommunen sedan i sin verksamhetsutveckling. Det här avsnittet redovisar uppföljningen av de strategiska målen och de särskilda uppdragen till och med 2016. Avsnittet avslutas med en sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen.

Strategiska målområden

- Livskvalitet – den attraktiva kommunen.
- Medborgarfokus – varje Tyresöbo i centrum.
- Blomstrande näringsliv.
- God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter.
- Attraktiv arbetsgivare.

Måluppfyllelse 2016

Strategiskt mål: Livskvalitet

1 TYRESÖ ÄR EN AV SVERIGES MEST ATTRAKTIVA BOENDEKOMMUNER

MÅLET BEDÖMS VARA UPPFYLLT I HÖG GRAD.

Expansiv kommun

Det är populärt att bo i Tyresö. Det byggs nya lägenheter och småhus på många platser i kommunen – ofta i naturnära lägen. 2016 överträffades målet att bygga 300 nya bostäder under året, 393 bostäder färdigställdes. Antalet bostäder i antagna detaljplaner ger goda möjligheter till hög bostadsproduktion för många år framöver.

Många nya byggprojekt är på gång och befolkningen uppgår nu till över 47 000 invånare. Det nya Strandbadet och båtmarinan med plats för nästan 200 båtar samt hundrastgården invid Wättinge Gårdsväg har invigts.

Under hösten pågick arbetet för fullt med att få infrastrukturen på plats i Tyresö kommuns största stadsbyggnadsprojekt de närmaste åren – Norra Tyresö Centrum. Projektet, som omfattar 1 000 resurseffektiva bostäder som främjar en hållbar livsstil, börjar med byggandet av ett 16-våningshus. Tyresöborna har fått vara med och påverka gatunamnen som bygger på temat vatten.

Nöjda medborgare

Medborgarundersökningen 2016 visar att Tyresöborna är nöjda med sin kommun. Tyresö är en bra plats att bo och leva på, kommunens verksamheter får gott betyg och informationen är god. Resultatet för de tre övergripande måtten var bättre än snittet i både riket och länet, och även en förbättring av Tyresös egna värden jämfört med den senaste mätningen. Andelen Tyresöbor som skulle rekommendera vänner och bekanta att flytta till Tyresö var 79 procent i senaste undersökningen.

Information

Allt fler följer kommunen i sociala medier och "gillar" inlägg där. Kommunens Facebooksida hade nära 7 250 följare vid årsskiftet – en ökning med drygt 850 sedan 2015. Verksamheterna kan visa upp sig på Instagram genom en "stafett" och antalet följare på Instagram har ökat starkt till närmare 1 500 vid årsskiftet – 450 fler än i början av 2016.

Social och ekologisk hållbarhet

Andelen invånare i Tyresö som får ekonomiskt bistånd är låg. Däremot utgör vuxna biståndstagare med långvarigt ekonomiskt bistånd en stor andel av dessa, 28 procent, vilket är i nivå med riksgenomsnittet och 10 procentenheter lägre än länet.

Kommunen har utvecklat sin samverkan med polisen med en ny kommunpolis på plats i Tyresö och ett antal beslutade medborgarlöften. Tyresö ingår tillsammans med Nacka och Värmdö i projektet *Huskurage*. Huskurage är en metod för att förebygga våld genom att ge grannar verktyg att agera.

Kulturutbudet är stort och föreningslivet är både omfattande och aktivt. Kulturskolan, fritidsgårdarna och Café

Bonza är exempel på bra ungdomsverksamheter. Bergfotens fritidsgård som riktar sig till personer med funktionsnedsättning arbetar framgångsrikt med delaktighet och är mycket välbesökt. Deltagandet i föreningslivet i kommunen fördelar sig jämnt mellan flickor och pojkar i åldern 7–20 år.

Tack vare samordnade varutransporter har kommunerna på Södertörn, Tyresö inräknat, lyckats halvera koldioxidutsläppen. Det var ett av målen med satsningen och detta har uppnåtts efter bara ett år. Förutom den direkta miljövinsten var målet även en ökad trafiksäkerhet vid skolor och förskolor, genom att antalet lastbilar som levererar till enheterna minskat till en sjättedel av det tidigare antalet.

Andelen miljöfordon per invånare är 22 procent i Tyresö, vilket är bättre än i länet i övrigt. Även andelen miljöfordon i kommunens egen verksamhet är högre än i många andra kommuner. Målet för ekologiska livsmedel i organisationen har uppnåtts, men mättet baseras på inköpssumman, inte mängden eller antalet produkter, vilket gör det svårt att bedöma måluppfyllelsen och effekterna. Andelen varierar också en hel del mellan olika enheter. Därför behöver kommunen göra en djupare analys av inköpen.

Bäst att bo

Tidningen Fokus rankar Sveriges kommuner i den årliga undersökningen Bäst att bo. Tyresö klättrade 2016 till plats 24 av landets 290 kommuner. I rankningen, som omfattar ett 40-tal faktorer från huspriser, ohälsotal, tillgång till bredband och medeltemperatur till andel unga, sysselsättningsgrad och skattesats, hamnade Tyresö totalt på plats tio av länets 26 kommuner. Tyresö har klättrat på rankningen sju år i rad.

Indikator – Livskvalitet	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Medborgarundersökning – Tyresös medborgare bedömer hur det är att bo och leva i kommunen. (NRI, nöjd-region-index 0–100)	67	71	-	70	
Tyresös placering i tidningen Fokus rankning. (Plats)	44	35	28	24	
Andel inköpta ekologiska livsmedel i organisationen. (%)		26	28	30	30
Miljö och trafik – andel miljöbilar i den kommunala organisationen. (%)		43,2	42,3	44,4	100

2 TYRESÖ ÄR EN AV SVERIGES BÄSTA SKOLKOMMUNER
MÅLET BEDÖMS VARA I HÖG GRAD UPPFYLLT.

Förskola

90 procent av vårdnadshavarna anger att de är nöjda med förskoleverksamheten, men trenden är svagt nedåtgående. Upplevelsen av trygghet och fokus på lärandet har stabila resultat. Barns och vårdnadshavares delaktighet är fortfarande ett område som behöver bli bättre. Att se utvecklingen 2017 blir intressant eftersom den nya organisationen då bör ha stabiliserat sig och många processer som startade 2016 för att stärka den pedagogiska verksamheten borde börja ge effekt i förskolan.

Grundskola

Tyresö hamnade 2016 på plats 48 av Sveriges 290 skolkommuner i SKL:s årliga rankning Öppna jämförelser. Resultatet innebär att kommunen klättrat på listan och sedan 2015 är Tyresö en av de 50 bästa skolkommunerna i landet – ett mål som kommunen haft länge.

Grundskolan nådde höga resultat för det strategiska målet att vara en av Sveriges bästa skolkommuner. Eleverna har höga kunskapsresultat. Meritvärde, andel behöriga till gymnasiet samt andel elever med fullständiga betyg har ökat de senaste åren. Dock sjönk resultatet något när det gäller elever med fullständiga betyg vårterminen 2016. För områdena delaktighet och trygghet var resultaten ökande eller stabila. Eleverna är i hög grad nöjda med sin skola.

Kvalitetsarbetet i fokus

Kommunen bedömer att kvaliteten i den löpande verksamheten i förskola och grundskola som helhet är hög, men att den är ojämn, framför allt bland förskolorna. Många processer startades 2016 för att kvalitetssäkra styrning och uppföljning av verksamheten. Förändringsarbete tar tid och det tar ofta ett par år innan effekterna märks.

Det systematiska kvalitetsarbetet har varit i fokus 2016. Dels har läroplansmålen vävt in i målstyrningen och enheternas planer har förändrats från att vara beskrivande enhetsplaner till aktivitetsstyrda och framåtsyftande aktivitetsplaner. Barn- och utbildningsförvaltningen har utvecklat resultatdialoger där verksamhetschefen tillsammans med varje förskolechef eller rektor diskuterar förskolans eller skolans resultat.

Gymnasium

Andelen nior från Tyresö kommun som söker till Tyresö gymnasium är fortfarande låg. Ett regionalt arbete har pågått de senaste åren med syfte att göra det möjligt för varje elev att komma in på sitt förstahandsval. Konkurrensen om eleverna är stor och många unga väljer gymnasieutbildning i närliggande kommuner. Antalet elever på Tyresö gymnasium har minskat från cirka 1 400 till 550 elever sedan 2011. Under våren 2016 beslutade kommunen att stoppa intaget till de högskoleförberedande programmen och fasa ut dessa. Samtidigt kunde Tyresö gymnasium under hösten starta fullsatta klasser på yrkesprogrammen vilket gör att det vid årsskiftet ändå var fler elever på Tyresö gymnasium än vid vårterminens slut.

Indikator – Livskvalitet	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Grundskola – sammanvägt resultat i grundskolan, alla skolor. (Plats)	158	113	49	48	50
Gymnasieskola – andel elever som fullföljt gymnasieutbildning efter fyra år. (%)		71,30	79,60	76,90	
Förskola – andel föräldrar som instämmer i påståendet "Jag är nöjd med verksamheten i mitt barns förskola" (föräldrakät). (%)		93	91	90	

Strategiskt mål: Medborgarfokus

3 TYRESÖBORNA ÄR NÖJDA MED DEN KOMMUNALA SERVICEN

MÅLET BEDÖMS VARA I HÖG GRAD UPPFYLLT.

Socialtjänst

I Tyresö kommun är de äldre ganska nöjda sammantaget med äldreomsorgen. Resultaten kommer från Socialstyrelsens årliga brukarundersökning och har inte ändrats särskilt mycket de senaste tre åren. Tyresö hade något sämre resultat än snittet i både riket och länet inom vård- och omsorgsboende och resultatet har försämrats något sedan mätningen 2015. För hemtjänsten var värdet i nivå med rikssnittet. Resultaten varierar mellan 73 och 100 procent i landets kommuner och Tyresö hade bland de 25 procent lägsta värdena av Sveriges kommuner.

Inom individ- och familjeomsorgen görs nationella brukarundersökningar sedan två år tillbaka. Tyresö hade höga värden i undersökningen. Brukarnas bedömning totalt inom individ- och familjeomsorg visar att 88 procent är nöjda, vilket är ett bättre resultat än för alla deltagande kommuner. Inom barn- och ungdomsvård svarade 100 procent av de som besvarat enkäten att de är nöjda.

Tekniska serviceområden

I undersökningen Kritik på teknik som genomförs vart tredje år har invånare i Tyresö tyckt till om kommunens tekniska service (209 av ett urval på 500 personer besvarade

enkäten). Mest nöjda är Tyresöborna med vinterväghållning, vattenkvalitet och avfallshandling. Lägst omdömen får trafiksäkerhet på den egna gatan, standarden på gator och vägar och skötsel av lekplatser. Tyresös värden var i nivå med snittet för övriga deltagande kommuner. Renhållningen i kommunen håller hög kvalitet vilket visar sig i en minimal andel reklamationer på de utförda tjänsterna.

Kultur och fritid, vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser

I SCB:s medborgarundersökning rankas kommunens idrotts- och motionsanläggningar högt och Tyresö låg över snittet bland deltagande kommuner. Måttet för kulturområdet var på samma nivå som 2014.

Det systematiska kvalitetsarbetet i Våga Visa, ett samarbete om utvärdering av kulturskoleverksamhet, visade en kundnöjdhet på 95 procent för kulturskolan. Andelen som anser att de har inflytande i kulturskolans verksamhet har ökat. Kommunen gjorde en temagranskning av fritidsgårdarna 2016. Enkätens resultat visar att besökarna är nöjda med verksamheten.

Synpunkter, felanmälningar och kvalitetsgranskning

Under 2016 inkom 1 845 klagomål, 71 beröm och 342 förslag till kommunens gemensamma synpunktshandling. Det var en ökning jämfört med 945 synpunkter 2015. Att synpunkter och felanmälningar lämnas via samma kanal underlättar för medborgarna som inte behöver bedöma vilken typ av ärende de har. Kvalitetsgranskningar inom förskola och socialtjänst visar att en hög andel av brukare, anhöriga och föräldrar är nöjda med servicen och insatserna.

Indikator – Medborgarfokus	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Medborgarundersökning – vad tycker medborgarna i Tyresö kommun om kommunens verksamheter? (NM), nöjd-medborgar-index 0–100)	56	61	0	59	

4 TYRESÖBORNA KAN PÅVERKA KOMMUNENS VERKSAMHET

MÅLET BEDÖMS VARA I HÖG GRAD UPPFYLLT.

I SCB:s medborgarundersökning fick Tyresö bättre resultat än genomsnittet för alla deltagande kommuner 2016.

Den faktor som fått högst betyg i Tyresö är information. Lägst betyg fick faktorn påverkan. Tyresö fick högre betyg än genomsnittet på områdena kontakt och information. Resultat för faktorerna påverkan och förtroende var i nivå med genomsnittet.

Kommunen har tagit fram ett program för medborgardialog. Det innehåller bland annat metoder för medborgarna att kunna påverka. För att göra det enklare för kommunmedborgare att lämna förslag och påverka politiska beslut och verksamheter har kommunen infört Tyresö-initiativet. Alla som är över 16 år och som bor, studerar eller arbetar i Tyresö kan lämna förslag till Tyresös politiker. Genom Tyresöinitiativet blir förslagen synliga för alla, så att andra privatpersoner kan visa sitt stöd genom att skriva under dem. När ett förslag har fått minst 50 underskrifter ska politikerna i den berörda nämnden ta upp förslaget som ett beslutsärende och sedan publicera sitt beslut via Tyresöinitiativet inom tre månader.

Strategiskt mål: Blomstrande näringsliv

5 TYRESÖ HÖR TILL DE 25 BÄSTA KOMMUNERNA I SVERIGE NÄR DET GÄLLER FÖRETAGSKLIMATET
MÅLET BEDÖMS VARA I HÖG GRAD UPPFYLLT.

År 2016 klättrade Tyresö kommun från plats 62 av 290 till att nu ha Sveriges 18:e bästa företagsklimat enligt Svenskt Näringslivs ranking. Det innebär att kommunen har nått målet att bli en av de 25 högst rankade kommunerna. Det företagen gav kommunen allra bäst betyg på 2016 var allmänhetens attityd till företagande. En del av rankingen bygger på statistik där Tyresö är bland de 10 procent bästa kommunerna vad gäller nyföretagsamhet, marknadsförsörjning, entreprenader och andel invånare i arbete.

Indikator – Medborgarfokus	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Medborgarundersökning – vad tycker medborgarna i Tyresö kommun om inflytandet i kommunen? (NIL, nöjdhetsindex 0–100)	36	45	0	47	

6 TYRESÖS FÖRETAGARE ÄR NÖJDA MED DEN SERVICE OCH DET BEMÖTANDE DE FÅR I KOMMUNEN MÅLET BEDÖMS VARA I HÖG GRAD UPPFYLLT.

Enligt Stockholm Business Alliance (SBA) undersökning 2016 blev NKI (nöjd-kund-index) 70 för Tyresö och kommunen hamnade på plats 25 totalt. Det var under SBA:s mål på NKI 75 men Tyresö har ett högt betyg enligt undersökningen.

Kommunen har sjösatt en utförarwebb med information till privata utförare inom socialtjänsten, friskolor och fristående förskolor. Här finns också information till utförare som hyr lokal av kommunen och till entreprenörer inom det tekniska området.

7 ARBETSLÖSHETEN ÄR BLAND DE LÄGSTA I REGIONEN OCH SYSSELSÄTTNINGSGRADEN HÖG MÅLET ÄR I HÖG GRAD UPPFYLLT.

Arbetslösheten bland unga i åldern 16–24 år har minskat. Kommunen måste förbättra uppföljningen av de ungdomar som varken studerar eller arbetar. Kommunerna i Sverige är ålagda att föra ett register över de ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret. Aktivitetsansvaret omfattar ungdomar som inte fyllt 20 år och som inte deltar i eller inte har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola, nationella eller individuellt utformade program i gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning. Elever som går något av introduktionsprogrammen ingår i kommunens aktivitetsansvar, eftersom ett introduktionsprogram inte är (eller motsvarar) ett nationellt program. Under 2016 rekryterades en studie- och yrkesvägledare med ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret.

I övriga grupper var arbetslösheten oförändrat låg i Tyresö, runt tre procent arbetslösa av andelen invånare. Andelen förvärvsarbetande var högre i Tyresö än i både länet och riket.

Indikator – Blomstrande näringsliv	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Företagare bedömer kommunens företagsklimat – Svenskt Näringsliv. (Plats)	26	43	62	18	25
Tyresös rankning i "Årets företagarkommun". (Plats)	175	39	46	0	25
Så uppfattar företagare utanför kommunen den service de fått från kommunen – SBA Servicemätning. (Plats)		69	68	70	75
Arbetslösa i kommunen i åldern 16–24 år – andel av invånarna. (%) Källa: Arbetsförmedlingen och SCB.	5,3	4,0	3,1	3,2	
Arbetslösa i kommunen i åldern 18–64 år – andel av invånarna. (%) Källa: Arbetsförmedlingen och SCB.	4,4	3,5	3,2	3,2	

Strategiskt mål: God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter

8 KOMMUNENS SAMLADE RESULTAT I DEN REGULJÄRA VERKSAMHETEN (EXKLUSIVE JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER) UPPGÅR TILL MINST TVÅ PROCENT AV SKATTEINTÄKTER OCH STATSBI DRAG UNDER MANDATPERIODEN

MÅLET ÄR INTE UPPFYL LT.

Kommunen nådde inte det finansiella mål att resultatet i den löpande verksamheten ska motsvara 2 procent av skatter och bidrag 2016. Den senaste femårsperioden har resultatet i genomsnitt varit 1,3 procent av skattenettot, vilket innebär att målet inte heller nåtts hittills under mandatperioden.

Indikator - God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Ekonomi - årets resultat i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämnin g. [%]	0,3	0,0	1,6	2,0

9 INVESTERINGAR I DEN SKATTEFINANSIERADE VERKSAMHETEN FINANSIERAS VIA SKATTEINTÄKTER
MÅLET ÄR INTE UPPFYL LT.

Av årets totala investeringar finansierade kommunen 57 procent med egna medel, resten har finansierats med nya lån, vilket gjort att kommunens skulder ökat från 700 mkr till 820 mkr.

Indikator - God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Andel nettoinvesteringar i skattefinansierad verksamhet som finansierats med egna medel (skattefinansieringsgraden av nettoinvesteringar). [%]	87	68	57	100

10 VARJE VERKSAMHETSOMRÅDE SKA BEDRIVAS INOM RAMEN FÖR TILLDELADE EKONOMISKA RESURSER
MÅLET ÄR DELVIS UPPFYLTT.

För kommunen som helhet var det redovisade resultatet i linje med den justerade budgeten för 2016. Flera verksamheter hade dock budgetavvikelser, såväl underskott som överskott. De verksamheter som redovisade stora överskott mot budget var bland annat våghållning och park samt renhållning, medan bland annat omsorg om personer med funktionsnedsättning och gemensam verksamhet redovisade underskott.

Indikator - God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Ekonomiskt resultat, (mkr)	40	6	15	27	27

Strategiskt mål: Attraktiv arbetsgivare

11 MEDARBETARNA REKOMMENDERAR TYRESÖ KOMMUN SOM ARBETSGIVARE
MÅLET ÄR DELVIS UPPFYLTT.

I medarbetarundersökningen hösten 2016 var medarbetarindex högre för Tyresö än för andra kommuner som gjort samma undersökning. 51 procent av medarbetarna kan rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare och 30 procent gav neutrala svar, det vill säga 3 på en skala 1–5. Mättet är inte jämförbart med tidigare år eftersom man då bara kunde svara ja eller nej. 2015 svarade 81 procent ja på frågan om de kan rekommendera Tyresö som arbetsgivare. *Tolkningen är inte enkel och även om de flesta inte svarar nej, är personalomsättningen hög i många verksamheter, både bland chefer och medarbetare. Att behålla duktiga medarbetare och chefer är väldigt viktigt eftersom det är dyrt att rekrytera ny personal och det påverkar även effektiviteten i verksamheterna.*

Frågor som fick sämre resultat i medarbetarundersökningen var hur förslag och idéer fångas upp och välkomnas i organisationen. Många av medarbetarna är också osäkra på hur de bidrar till utvecklingen i kommunen, det vill säga hur de är delaktiga i det gemensamma arbetet mot mål och vision.

Balansen mellan arbete och privatliv blir allt viktigare och ett gott exempel på hur man kan främja det är stadsbyggnadsförvaltningens "satellitkontor" på Högbergsgatan i Stockholm. Syftet med lokalen är att effektivisera stadsbyggnadsförvaltningens arbete eftersom verksamheten innebär många möten och samarbeten inne i Stockholm.

Under 2016 tog kommunen fram ett chefs- och ledarprogram för att få en kommunövergripande ledarutveckling. HR-avdelningen behöver tydliggöra sitt uppdrag och tjänsteutbud eftersom knappt 60 procent av kommunens chefer vet vilket stöd de kan få från HR-avdelningen.

Indikator – Attraktiv arbetsgivare	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Andel av kommunens anställda som skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare. [%]			81	51*	

* Inte jämförbart mellan 2015 och 2016.

12 MEDARBETARNAS SJUKFRÅNVARO ÄR LÄGRE ÄN FYRA PROCENT

MÅLET ÄR INTE UPPFYLLT FÖR 2016.

Sjukfrånvaron 2016 var i stort sett oförändrad från förra året, 7,6 procent. Fortfarande är sjukfrånvaron för hög för att kommunen ska kunna nå målet 4 procent 2018. Under 2016 har HR-avdelningen arbetat med att förbättra processerna för rekrytering, rehabilitering och arbetsmiljö. Det gjordes i ett nära samarbete med berörda verksamheter. Utvärderingsföretaget PwC granskade under hösten 2016 kommunens rehabiliteringsprocess och bedömde den som godkänd.

Indikator – Attraktiv arbetsgivare	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Den totala sjukfrånvaron i hela kommunen. [%]	7,3	7,4	7,6	7,6	4,0

13 SYSSELSÄTTNINGSGRADEN ÄR ANPASSAD TILL DE ANSTÄLLDAS ÖNSKEMÅL

MÅLET ÄR I HÖG GRAD UPPFYLLT.

Medarbetarundersökningen visar att 90 procent av de anställda har den sysselsättningsgrad de önskar. Andelen heltidsanställda, 77 procent, var i nivå med snittet i både riket och Stockholms län.

Indikator – Attraktiv arbetsgivare	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2018
Andel av de anställda i kommunen som anger att sysselsättningsgraden är anpassad till deras önskemål. [%]	-	90	90	

Sammanfattande bedömning av måluppfyllelsen

Resultaten visar att Tyresö är en av regionens mest attraktiva boendekommuner. Utmaningen är att vara en expansiv kommun och samtidigt nå goda resultat och samma eller högre kvalitet. Tyresöborna är nöjda med den kommunala servicen och känner att de kan påverka kommunen. Många mål för verksamheterna uppfylldes och resultaten var generellt över eller i nivå med andra kommuner. Resultaten varierar samtidigt från mycket goda inom vissa områden och acceptabla inom andra. För att bli en kommun i toppklass behöver alla verksamheter ha en hög och jämn nivå. Samverkan med näringslivet fungerar väl i Tyresö och företagsklimatet är gott.

För de finansiella målen är resultaten däremot inte tillfredsställande. Resultatmålet på två procent av skatter, generella statsbidrag och utjämning har kommunen inte nått under de senaste fem åren. Andelen av kommunens investeringar som finansierats av skatteintäkter var mindre än 57 procent 2016, och upplåningen ökade med 120 mkr för att betala resterande investeringar.

Medarbetarna ger goda omdömen i medarbetarundersökningen, men en hög personalomsättning och hög sjukfrånvaro är oroande eftersom Tyresö behöver engagerade och delaktiga medarbetare som trivs och stannar kvar. För

att både kunna rekrytera och behålla kompetenta chefer och medarbetare behövs nytänkande och kulturförändringar. Krav och förväntningar förändras och Tyresö kommun behöver följa med i utvecklingen för att vara en attraktiv arbetsgivare.

Den sammanfattande bedömningen är att för målområdena Livskvalitet, Medborgarfokus och Blomstrande näringsliv uppfylldes målen i hög grad. Målen inom målområdet God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter uppfylldes inte och målen uppfylldes delvis för Attraktiv arbetsgivare.

Kommunens personal

Tyresö kommun har engagerade medarbetare och ett gott ledarskap. Det framgår av medarbetarundersökningen som gjordes hösten 2016.

Undersökningen visar också att kommunens medarbetare överlag är tillfreds med det arbete de utför. Resultatet för detta medarbetarindex var 69 (av index 0–100). Det är högre än snittet på 64 bland de hundratals andra organisationer och företag som gjort samma undersökning.

Ledarskapsindex som mäter det utövade ledarskapet blev 73, att jämföra med snittet på 67. Det är ett gott betyg till Tyresö kommuns chefer.

Enkäten mäter också hållbart medarbetarengagemang (HME) enligt en modell som alla kommuner använder. I Tyresö ökade måttet för medarbetarengagemang till 79 (76 år 2015) vilket var över kommunsnittet på 77.

Medarbetarenkäten är en bra utgångspunkt för det fortsatta arbetet med Tyresös attraktivitet som arbetsgivare.

Attraktiv arbetsgivare

Ett av Tyresö kommuns fem strategiska mål är att vara en attraktiv arbetsgivare. Detta för att kunna attrahera, rekrytera, anställa och behålla rätt kompetens.

Kopplat till målet finns tre indikatorer.

Sysselsättningsgraden är anpassad till de anställdas önskemål	Andelen heltidsanställda har ökat de senaste tre åren. 77 procent har heltidsanställning, vilket är en högre andel än kommunsnittet. I medarbetarenkäten 2016 svarade 89 procent att de har den sysselsättningsgrad de önskar, 4 procent vill arbeta mer och 7 procent mindre.
Anställda rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare	51 procent kan rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare. 30 procent var neutrala och 19 procent kunde inte rekommendera Tyresö som arbetsgivare. Årets resultat är inte jämförbart med tidigare resultat på grund av ny mätmetod.
Sjukfrånvaron ligger under 4 procent 2018	Sjukfrånvaron var 7,6 procent 2016, samma som 2015. Det är det första året sedan 2011 som sjukfrånvaron inte ökade. HR-avdelningen har tagit fram en rehabiliteringshandbok för chefer, som de kunnat använda från januari 2016. Rehabiliteringshandboken ingår vid chefsutbildning i rehabilitering. Sjukfrånvaron ökar i hela landet och många fastnar i långa sjukskrivningar på grund av Försäkringskassans tak för hur många som ska beviljas sjukersättning tills vidare. Långa väntetider till primärvård och specialistvård bidrar också till längre sjukskrivningar. Sedan 2011 har andelen långa sjukskrivningar ökat från 46 procent till 53 procent av den totala sjukfrånvaron i Tyresö.

samhällsutvecklings

HÖGA AMBITIONER. NÄRA LIVET.

Chefsutveckling

En viktig pusselbit för att utveckla ledarskapet i Tyresö kommun är att tydliggöra förväntningar och önskad ledarskapskultur. Kommundirektörens ledningsgrupp har tillsammans med kommunens chefer under våren och hösten 2016 arbetat med att ta fram en ny ledarfilosofi. Ledarfilosofin beskriver de grundläggande förhållningssätt och beteenden kommunen som arbetsgivaren strävar efter. Fokus ligger på resultat och ledorden är *dialog, engagemang, helhetsyn, tillit och mod*.

Chefs- och ledarprogrammet

Kommunen tog fram ett nytt chefs- och ledarprogram 2016. Programmet ska förbättra Tyresö kommuns förmåga att leverera värde till sina invånare på kort och lång sikt utifrån kommunens mål, samt stärka och utveckla cheferna i deras roll. Programmet bidrar även till att nå det strategiska målet "attraktiv arbetsgivare", både när det gäller att attrahera och rekrytera chefer och medarbetare, och att behålla och utveckla chefer och medarbetare.

Programmet består av tre delar:

- Chefen som arbetsgivare.
- Chefen som ekonomi- och verksamhetsansvarig.
- Chefen som ledare.

Inom varje del finns olika blockutbildningar som utvärderas löpande för att kommunen ska kunna förfina programmets innehåll vartefter. För att ledarprogrammet ska ge resultat är det obligatoriskt för alla chefer att delta i chefs- och ledarprogrammet. Över tid ska alla ledare ha gått alla utbildningar.

Chefen som arbetsgivare. Hösten 2016 har HR-avdelningen erbjudit interna utbildningar inom företrädesrätt och LAS, rekrytering, arbetsmiljö, rehabilitering, löneöversyn och grund i arbetsrätt. Samma utbildningar erbjuds våren 2017 plus en utbildning i arbetsrätt/misskötsamhet samt en utbildning i lönebildning.

Chefen som ekonomi- och verksamhetsansvarig. Hösten 2016 erbjöds cheferna utbildningen "Så fungerar kommunens ekonomi" som även erbjuds våren 2017.

Chefen som ledare. Hösten 2016 förberedde kommunen upphandling av denna del i programmet. En arbetsgrupp har tagit fram förfrågningsunderlag för upphandlingen, som beräknas vara klar med val av leverantör i februari 2017 och färdigt avtal i mars 2017. Chefen som ledare kommer att innehålla både individuell ledarutveckling och ledningsgruppsutveckling.

Under 2016 anordnade kommunen också fyra chefsdagar för alla chefer, med olika teman:

- Framtidsspaning och en modell för omvärldsanalys.
- Chefens roll som ledare.
- Rollen som ledare i en politiskt styrd organisation.
- Arbete med medarbetarenkäten och summering av året.

Kompetensutveckling för medarbetare

HR-avdelningen har genomfört en introduktionsutbildning för nya medarbetare under året. Utöver detta har all personal erbjudits utbildning i hjärt-lungräddning samt brandskyddsutbildning. HR-avdelningen bjöd även in all personal till en halvdagsutbildning om pensionsfrågor.

Arbete med hälsa och arbetsmiljö

Hälsoprofiler

Sedan 2007 erbjuds alla medarbetare i kommunen att göra en hälsoprofil vart tredje år via företagshälsovården. I undersökningen ingår provtagning, ett cykelergometer-test och ett samtal med företagssköterska. Om något onormalt hittas vid provtagningen erbjuds medarbetaren en tid hos företagsläkare eller företagssköterska.

År 2016 genomförde 517 medarbetare en hälsoprofil och 88 av dem följdes upp av företagsläkare eller företagssköterska. Uppföljningen har handlat om blodtryck, blodsocker, sköldkörtel, prostata, blodvärde med mera.

Friskvård

Under 2016 beviljades 1 181 medarbetare friskvårdspeng (1 170 år 2015). I genomsnitt betalade kommunen ut 1 366 kr per person i friskvårdspeng (1 359 år 2015). Medarbetarnas användning av friskvårdspengen ökade marginellt från 2015, liksom kommunens kostnader för den.

Personalstöd

Kommunens anställda har via företaget Falck Healthcare tillgång till personalstöd via telefon dygnet runt. Frågorna kan vara både arbetsrelaterade och privata. I tjänsten ingår upp till fem enskilda samtal med en terapeut vid behov.

Under 2016 hanterade Falck Healthcare 217 ärenden, vilket var 40 ärenden fler än 2015. Andelen arbetsrelaterade ärenden minskade med 6 procentenheter jämfört med 2105 till 39 procent av alla ärenden.

Tilläggs tjänster är vanligtvis extra stödsamtal (förutom de fem som ingår) och som bekostas av arbetsplatsen.

(%)	Arbetsrelaterat	Privatrelaterat	Tilläggs-tjänster	Totalt
Andel ärenden 2016	39	54	7	100
Andel ärenden 2015	45	50	5	100
Andel ärenden 2014	28	66	6	100

Rehabilitering

HR tog fram en rehabiliteringshandbok i början av 2016. Den fungerar som ett stöd för chefer i deras rehabiliteringsansvar, och har bidragit till ett intensivare rehabiliteringsarbete under året.

Vid rehabilitering är den anställda och chef nyckelpersoner. Företagshälsovården och HR fungerar som ett stöd i processen. Försäkringskassan bjuds ofta in till rehabiliteringsmöten men deltar sällan. En sköterska vid företagshälsovården samordnar tider för rehabiliteringsmöten med anställd, chef och företagsläkare. Vid behov kallar sköterskan även in Försäkringskassans personal och en representant från HR.

Under 2016 hölls 537 rehabiliteringsmöten med läkare jämfört med 458 möten 2015. I övrigt har företagsläkare haft 181 telefon- och e-postkonsultationer jämfört med 102 under 2015. Dessutom har företagshälsovården genomfört vaccinationer och ergonomibesök, och några verksamheter har haft besök av arbetsmiljöingenjör.

Antal anställda

Antal månadsanställda	2016	2015	2014
Totalt	2 679	2 601	2 614
Kvinnor	2 096	2 041	2 062
Män	583	560	552

Siffrorna avser månadsavlönade, alla anställningsformer.

Från 2015 till 2016 ökade antalet månadsanställda med 78 personer varav 55 kvinnor och 23 män.

Antal tillsvidareanställda

	2016	2015	2014
Totalt	2 403	2 352	2 317
Kvinnor	1 914	1 862	1 839
Män	489	490	478

Siffrorna avser månadsavlönade tillsvidareanställda.

Antal tillsvidareanställda ökade med 51 personer sedan 2015.

Antal årsarbetare

Antal månadsavlönade tillsvidareanställda omräknat till heltidstjänster

	2016	2015	2014
Totalt	2 273	2 224	2 177
Kvinnor	1 807	1 756	1 720
Män	466	467	457

Siffrorna avser månadsavlönade tillsvidareanställda omräknat till heltidstjänster.

Antal årsarbetare ökade med 49 personer.

Könsfördelning (chefer och alla anställda)

Siffrorna visar 2016 (2015 och 2014 inom parentes i den ordningen)

Grupp	Kvinnor (%)	Män (%)
Alla anställda	78 [78, 79]	22 [22, 21]
Chefer	68 [64, 63]	32 [36, 37]

Siffrorna avser Månadsavlönade, Alla anställningsformer

Könsfördelningen mellan kvinnor och män i kommunen är densamma som 2015. Könsfördelningen bland medarbetare i arbetsledande position speglar ännu inte könsfördelningen bland alla anställda, men skillnaden fortsätter att minska. Trenden med en ökande andel kvinnliga chefer är tydlig.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid	2016	2015	2014
Total sjukfrånvaro	7,6	7,6	7,0
>=60 dagar	53,6	52,4	51
Kvinnor	8,3	8,4	7,7
Män	4,7	4,9	4,4
<29 år	6,8	7,2	7,4
30-49 år	6,9	7,3	6,6
50-66 år	8,6	8,2	7,3

Siffrorna avser månadsavlönade, alla anställningsformer.

Den totala sjukfrånvaron i kommunen var 7,6 procent precis som 2015. Det var det första året efter 2011 som sjukfrånvaron inte ökat. Särskilt glädjande är att sjukfrånvaron minskade i åldersgrupperna upp till 29 år och 30-49 år.

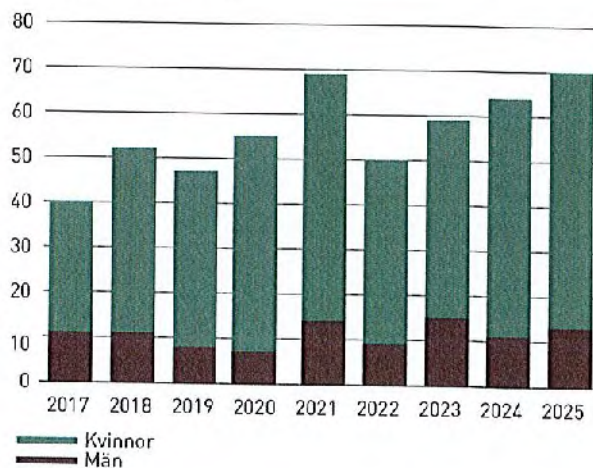
Sjuklön

(tkr)	2016	2015	2014
Kommunens direkta kostnader för sjuklön	18 118	16 518	15 845

Kostnaden för sjuklön ökade både 2015 och 2016. Sjukfrånvaron ökade däremot inte mellan 2015 och 2016 och den korta sjukfrånvaron, som är mest kostsam när det gäller sjuklön, minskade. Fler medarbetare kan bidra till ökade kostnader, liksom Försäkringskassans strängare tillämpning av sina regler.

Pensionsprognos

Diagrammet visar en prognos över hur många tillsvidareanställda som fyller 65 år 2017–2026, även uppdelat på andel kvinnor och män.

Tyresös kvalitet i korthet 2016

Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK) är ett verktyg för att jämföra kommuner med varandra ur ett medborgarperspektiv.

2016 deltog 251 kommuner i detta jämförelsenätverk som drivs av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Kommunernas kvalitet undersöks årligen ur följande fem perspektiv:

- tillgänglighet
- trygghet
- information och delaktighet
- effektivitet
- kommunen som samhällsutvecklare.

Syftet med undersökningen är att ge de förtroendevalda en samlad bild av den egna kommunens kvalitet i jämförelse med andra kommuner. Redovisningen är även ett användbart underlag i dialogen med medborgarna. Här presenteras hur Tyresö placerar sig jämfört med andra kommuner.

När KKiK-resultaten redovisas använder SKL en färgkodning

där de 25 procent av kommunerna som har bäst resultat får grön markering, de 25 procent av kommunerna som har sämst resultat får röd markering och resterande kommuner med medelresultat får gul markering. Färgen i tabellen visar alltså Tyresös resultat i förhållande till övriga kommuner, och inte en gradering av om resultatet är bra eller dåligt.

Jämförelse mellan Tyresö och andra kommuner

GRÖN Tyresö tillhör de 25 % av kommunerna som har bäst resultat.

GUL Tyresö tillhör de 50 procent av kommunerna som placerar sig i mitten.

RÖD Tyresö tillhör de 25 % av kommunerna med sämst resultat.

Kommunens tillgänglighet	Tyresö 2016
1. Hur stor andel av medborgarna som skickar in en enkel fråga via e-post får svar inom två arbetsdagar? (%)	95
2. Hur stor andel av medborgarna som tar kontakt med kommunen via telefon får ett direkt svar på en enkel fråga? (%)	58
3. Hur stor andel av medborgarna uppfattar att de får ett gott bemötande när de via telefon ställt en enkel fråga till kommunen? (%)	80
4a. Hur många timmar/vecka har huvudbiblioteket öppet utöver tiden 8-17 på vardagar?	13
4b. Hur många timmar/vecka har simhallen öppet utöver tiden 8-17 på vardagar?	49
4c. Hur många timmar/vecka har återvinningscentralen öppet utöver tiden 8-17 på vardagar?	20
5. Hur stor andel av de som erbjudits plats inom förskoleverksamheten har fått plats på önskat placeringsdatum? (%)	43
6. Hur lång är väntetiden för dem som inte fått plats för sitt barn inom förskoleverksamheten på önskat placeringsdatum? [Dagar]	28
7. Hur lång är väntetiden i snitt för att få plats på ett äldreboende från ansökan till erbjudande om plats? [Dagar]	76
8. Hur lång är handläggningstiden i snitt för att få ekonomiskt bistånd vid nybesök? [Dagar]	10

Trygghetsaspekter i kommunen	Tyresö 2016
9. Hur trygga känner sig medborgarna i kommunen? (Index 0-100)	62
10. Hur många olika vårdare besöker en äldre person med hemtjänst under en 14-dagarsperiod? (Personer)	11
11. Hur många barn per personal är det i kommunens förskolor? (Planerad)	5,8

Delaktigheten och kommunens information	Tyresö 2016
13. Hur god är kommunens webbinformation till medborgarna? Andel av maxpoäng. (%)	87
14. Hur väl möjliggör kommunen för medborgarna att delta i kommunens utveckling? (Index 0-100)	56
15. Hur väl upplever medborgarna att de har insyn och inflytande över kommunens verksamhet? (Index 0-100)	47

Kommunens effektivitet	Tyresö 2016
16. Vad är kostnaden för ett inskrivet barn i förskolan? (Kronor)	120 858
17a. Elever i åk 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (som eleven läser), hemkommun. (%)	84,3
17b. Vilket resultat når elever i årskurs 3 i kommunen i de nationella proven? (%)	78
18. Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet. (%)	92,4
19. Elevers syn på skolan och undervisningen i årskurs 8. Sammanvägt resultat. (%)	75
20. Kostnad per betygspoäng. (Kronor)	320
21. Andel elever som fullföljer gymnasieutbildningen i kommunen. (%)	71,7
22. Kostnad per elev i ett gymnasieprogram. (Kronor)	107 672
23. Vilka kvalitetsaspekter finns inom särskilt boende? (%)	80
24. Vad kostar en plats i kommunens särskilda boende? (Kronor)	751 849
25. Andel brukare som är ganska/mycket nöjda med sitt särskilda boende. (%)	76
26. Vilket omsorgs- och serviceutbud har hemtjänst finansierad av kommunen? (%)	73
27. Vad är kostnaden per vårdtagare inom hemtjänsten i kommunen? (Kronor)	250 584
28. Andel brukare som är ganska/mycket nöjda med sin hemtjänst. (%)	88
29. Vilka kvalitetsaspekter finns inom LSS grupp- och serviceboende? (%)	78
30. Andelen ungdomar som inte kommit tillbaka inom ett år efter avslutad insats/utredning. (%)	78

Kommunen som samhällsutvecklare	Tyresö 2016
31. Andelen förvärvsarbetare i kommunen. [%]	84
32. Hur stor andel av befolkningen får försörjningsstöd? [%]	1,9
33. Hur många nya företag har startats per 1000 invånare i kommunen?	7,4
34. Vad ger företagarna för sammanfattande omdöme om kommunens service för företagen? (Index 0-100)	70
35. Hur högt är sjukpenningtalet bland kommunens invånare? [Dagar]	11,1
36. Hur effektiv är kommunens hantering och återvinning av hushållsavfall? [%]	36
37. Hur stor är kommunorganisationens andel miljöbilar av totalt antal bilar? [%]	44,4
38. Hur stor är andelen inköpta ekologiska livsmedel? [%]	30
39. Hur ser medborgarna på sin kommun som en plats att bo och leva på? (Index 0-100)	70

Tyresö kommuns verksamhet

2

I denna del redovisas delar av den verksamhet som bedrevs i Tyresö kommuns nämnder och bolag under 2016.

1. Förskola
2. Grundskola
3. Individ- och familjeomsorg
4. Omsorg om personer med funktionsnedsättning
5. Äldreomsorg
6. Gymnasieskola
7. Vuxenutbildning
8. Arbetscentrum
9. Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar
10. Plan och exploatering
11. Vaghållning och park
12. Miljö och trafik
13. Vatten och avlopp
14. Renhållning
15. Bygglov
16. Näringsliv
17. Gemensam verksamhet

Förskola

Viktiga händelser

Ökad efterfrågan

Efterfrågan på förskoleplatser ökade under våren 2016, vilket ledde till att det uppstod en brist på platser i februari. För att avhjälpa platsbristen öppnades bland annat fyra nya avdelningar i två provisoriska paviljonger.

Nya riktlinjer för barngruppernas storlek

År 2016 kom Skolverket ut med nya riktmärken för barngruppernas storlek i förskolan. Tolv kommunala förskolor fick statsbidrag för att minska barngrupperna och har påbörjat arbetet med att skapa mindre barngrupper – oftast genom organisationsförändringar och mindre ombyggnationer. En behovsanalys för lokalbehoven inom förskola och grundskola har tagits fram för att ha en bättre framtida beredskap.

Särskilda satsningar

Två efterfrågade satsningar genomfördes inom förskolan: arbetskläder till all pedagogisk personal köptes in och pedagogiska nätverk för att stärka de kollegiala lärprocesserna startades.

Verksamheten

	2014	2015	2016
Nettokostnad (mkr)	267,5	277,1	284,5
Barn i kommunal förskola i Tyresö kommun	1 618	1 655	1 712
Barn i kommunal förskola i annan kommun	14	6	8
Barn i fristående förskola	938	971	980
Barn i kommunal pedagogisk omsorg i Tyresö kommun	5	5	5
Barn i fristående pedagogisk omsorg i Tyresö kommun	69	64	60
Totalt	2 644	2 701	2 765

Ny organisation

Den 1 januari 2016 infördes förvaltningens nya organisation. Förskoleverksamheten skiljdes från grundskolans organisation och verksamhetscheferna för förskola och grundskola blev chefer för förskolechefer respektive rektorer. Omorganisationen har utvärderats och en klar majoritet av de hundratalet intervjuade har ställt sig positiva till den genomförda omorganisationen.

Mål och resultat

Barn- och utbildningsnämnden har tre delmål för att nå målet att bli en av Sveriges bästa skolkommuner. För att nå målet ska förskola och skola präglas av trygghet, delaktighet och höga resultat.

Inom förskolan bedöms målet delvis vara uppfyllt. 90 procent av vårdnadshavarna anger att de är nöjda med förskoleverksamheten, men trenden är svagt nedåtgående. Upplevelsen av trygghet och fokus på lärandet har relativt stabila resultat. Barns och vårdnadshavares delaktighet är fortsatt ett område som behöver ges fokus.

Resultaten för det strategiska målområdet att vara en attraktiv arbetsgivare är relativt låga inom förskolan. Sjukfrånvaron ökar och når över tio procent inom förskolan under 2016. Förskolan har också låga resultat vad gäller hur många anställda som skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare.

Förskolan når goda resultat vad gäller det strategiska målområdet god och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Tyresö växer och förvaltningen behöver skapa fler platser i förskolan för att möta behoven.

- Förvaltningen har ett fortsatt fokus på värdegrunden ”En förskola och skola för var och en 2.0”.
- Det finns ett behov av ett stärkt 1–16-årsperspektiv. Detta är särskilt viktigt när organisationens två verksamhetsområden utvecklas i olika takt.
- Förvaltningen inleder en större satsning på digitalisering. En IKT (informations- och kommunikationsteknik)-strategi för förvaltningen togs fram under 2016. Området är strategiskt viktigt och kräver fortsatt fokus för att bli framgångsrikt.

- Attraktiv arbetsgivare är ett strategiskt målområde som ges prioritet. Fokus ligger på pedagogisk utveckling och ett nära pedagogiskt ledarskap. Rekritering av kompetent personal till förskolan är en utmaning i hela Stockholmsområdet, och marknadsföring av Tyresö kommun som arbetsgivare blir allt viktigare. Förskolan kommer fortsatt att kompetensutveckla sin personal inom bland annat barnsyn, förhållningssätt och barns lärmiljöer. För att vända den negativa trenden för sjukfrånvaron krävs en rad insatser, varav några är påbörjade.

Läs mer i barn- och utbildningsnämndens verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Grundskola

Viktiga händelser

Ökat antal nyanlända

Läsåret 2015/2016 fördubblades andelen nyanlända ungdomar (94 stycken) jämfört med läsåret innan. Trots ökningen fick nyanlända snabbt en skolplacering i kommunen. Modersmålstjänsterna utökades och spridningen bland skolor som tog emot nyanlända ökade under 2016.

Lärlönelyftet

Regeringens satsning Lärlönelyftet ökade lönespridningen bland lärare och höjde medellönen. Kommunen fick totalt 12,5 miljoner i statliga medel till satsningen. Satsningen kom 22 legitimerade förskollärare och 242 legitimerade lärare, utbildade fritidspedagoger och modersmålslärare till del. Satsningen blir permanent i Tyresö kommun.

Verksamheten under året

	2014	2015	2016
Nettokostnad (mkr)	629,3	656,4	701,6
Elever i kommunal grundskola inklusive grundsärskola i Tyresö kommun	5 189	5 280	5 270
Elever i kommunal grundskola inklusive grundsärskola i annan kommun	120	89	124
Elever i fristående grundskola	1 241	1 332	1 309
Totalt	6 550	6 701	6 703

Kompetensutveckling av samtliga lärare

Under 2016 beslutades att alla grundskolor i kommunen ska ha påbörjat satsningen på bedömning för lärande (BFL) inom två år. Satsningen är en kompetensutveckling för lärare som syftar till att stärka pedagogernas förmåga att tidigt utvärdera elevens planerade kunskapsutveckling, samt ytterst göra elever till ägare av sitt eget lärande.

Systematisk resultatuppföljning

Under hösten startade arbetet med en systematisk resultatuppföljning av varje skola. Alla elevers kunskapsutveckling följs nu upp och utvärderas fyra gånger per år. Syftet är främst att tidigt identifiera och agera när det finns behov av insatser utöver den vanliga undervisningen.

Ny organisation

Den 1 januari 2016 realiserades förvaltningens nya organisation. Förskoleverksamheten skiljdes från grundskolans organisation och verksamhetscheferna för förskola och grundskola blev chefer för förskolechefer respektive rektorer. Omorganisationen har utvärderats och en klar majoritet av de hundratalet intervjuade har ställt sig positiva till den genomförda omorganisationen.

Mål och resultat

År 2016 kom Tyresö kommun på plats 48 av 290 kommuner i SKL:s ranking över landets skolkommuner, vilket är en placering bättre än 2015. Barn- och utbildningsnämnden har tre delmål för att nå målet att bli en av Sveriges bästa skolkommuner. För att nå målet ska förskola och skola präglas av trygghet, delaktighet och höga resultat.

Grundskolan når höga resultat, och eleverna har höga kunskapsresultat. Meritvärde, andel behöriga till gymnasiet samt andel elever med fullständiga betyg har haft en positiv utveckling de senaste åren. Det var något sämre resultat när det gäller elever med fullständiga betyg vårterminen 2016. Även områdena delaktighet och trygghet visar ökande eller stabila resultat. Eleverna är i hög grad nöjda med sin skola.

Resultaten för det strategiska målområdet att vara en attraktiv arbetsgivare är relativt låga för grundskolan. Sjukfrånvaron ökar och når över sju procent. Grundskolan har också låga resultat vad gäller hur många anställda som skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare.

Grundskolan når inte lika höga resultat som förskolan vad gäller det strategiska målområdet god och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter. Förvaltningen arbetar intensivt på flera nivåer för att förbättra detta.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

- Förvaltningen har ett fortsatt fokus på värdegrunden ”En förskola och skola för var och en 2.0”.
- Det finns ett behov av att stärka perspektivet 1–16 år. Detta är särskilt viktigt att slå vakt om när organisationens två verksamhetsområden utvecklas i olika takt.
- Förvaltningen inleder en större satsning på digitalisering. En informations- och kommunikationsteknik-strategi för förvaltningen togs fram under 2016. Området är strategiskt viktigt och kräver fortsatt fokus för att bli framgångsrikt.
- Attraktiv arbetsgivare är ett strategiskt målområde som ges prioritet för att vända den negativa trenden för sjukfrånvaron. Här krävs en rad insatser, varav några är påbörjade.
- För att nå målet om god hushållning och effektiva verksamheter krävs fortsatta resultatdialoger och en kvalitetsutveckling av verksamhetsstödet för fördjupat analys- och förbättringsarbete på såväl förvaltnings- som enhetsnivå.
- Lokalbehoven förändras över åren och förvaltningen behöver arbeta strategiskt och med en god framförhållning för att använda lokalerna effektivt.

Läs mer i barn- och utbildningsnämndens verksamhetsberättelse.
Se tyreso.se/namnder

Individ- och familjeomsorg

Viktiga händelser

Under 2016 hade socialförvaltningen stort fokus på rekrytering av personal. Personalsituationen inom främst barn- och ungdomsenheten samt familjevårdsenheten med familjerätt, var mycket ansträngd under början av året – och detta fick stora konsekvenser i form av långa väntetider och långa utredningstider.

Personalsituationen förbättrades dock sammantaget under året, på såväl barn- och ungdomsenheten som familjevårdsenheten. I slutet av 2016 var det bara ett fåtal tjänster som inte var besatta med ordinarie personal.

Den 1 januari 2016 genomfördes en organisationsförändring som innebar att utförareheter från individ- och familjeomsorgen, så som socialpsykiatri och resursenheten, flyttades över till verksamheten för personer med funktionsnedsättning.

Under året inrättades två metodstödjämsnster med syfte att skapa ett bättre mottagande och en bättre introduktion för nya socialsekreterare, men också för att på olika sätt utveckla arbetet inom avdelningen för att bättre möta brukarnas behov.

Migrationsverket fördelar ensamkommande barn till kommunerna

Verksamheten

	2014	2015	2016
Nettokostnad (mkr)	161,0	160,5	150,6
Utbetalt försörjningsstöd (mkr)	22,2	22,5	18,8
Nyckeltal			
Antal hushåll med försörjningsstöd	2 927	2 832	2 417

utifrån en för varje kommun fastställd andel av det totala antalet flyktingar som väntas söka asyl i Sverige. Hänsyn tas till kommunernas tidigare mottagande av asylsökande, nyanlända samt mottagande av ensamkommande. Tyresö blev under 2016 inte tilldelat några ytterligare ensamkommande asylsökande barn.

Boendekedjan 2, för ensamkommande barn och ungdomar, startades upp med elva platser. Inspektionen för vård och omsorg har genomfört granskningar av båda boendekedjorna utan anmärkningar.

Försörjningsstöds- och vuxenheten påbörjade under 2016 en HBTQ-certifiering. Syftet är att samtliga anställda ska ha en sådan grundkunskap kring HBTQ-frågor att de inte avsiktligt eller oavsiktligt utsätter någon för diskriminering eller kränkande behandling. Certifieringen ska vara klar under 2017.

Mål och resultat

I Tyresö kommun behöver endast en låg andel av befolkningen ekonomiskt bistånd. Bedömningen är att andelen fortsatt kommer att understiga två procent.

Omförhandlingar av avtal med externa vårdgivare medförde märkbara kostnadsminskningar för placeringar av ensamkommande flyktingbarn.

Ett flertal upphandlingar inom olika områden genomfördes eller påbörjades under 2016. Lag om valfrihetssystem (LOV) infördes för boendestöd, vilket också innefattar personer med missbruksproblematik.

Barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden gav 2016 förvaltningarna tre gemensamma särskilda uppdrag. I fokus för de olika uppdragen är målgrupper som förvaltningarna gemensamt ansvarar för, där det finns behov av att utveckla former för stöd och samverkan. Arbetsgrupper med deltagare från de olika förvaltningarna har bildats. Uppdragen har delvis kunnat slutföras.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Den stora utmaningen, som individ- och familjeomsorgen delar med de flesta andra kommuner, är att rekrytera och behålla kompetent personal. En god arbetsmiljö, med allt vad det innebär, samt möjligheter till utveckling i sin yrkesroll är viktiga delar för att detta ska lyckas.

Förändringar i världsläget kommer också att få effekter för verksamheten, i form av ökat eller minskat antal ensamkommande barn och ungdomar. Samverkan – såväl inom avdelningen som med andra aktörer – är ett viktigt område att utveckla och som kan innebära att individ- och familjeomsorgen blir bättre på att möta klienternas behov.

Läs mer i socialnämndens verksamhetsberättelse.
Se tyreso.se/namnder

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Viktiga händelser

En ny myndighetschef för omsorg om personer med funktionsnedsättning och äldreomsorg började i februari.

Sedan april 2016 omfattas insatsen boendestöd i Tyresö kommun av lagen om valfrihetssystem (LOV). Insatsen omfattar ett drygt hundratal brukare och för närvarande kan brukarna välja bland fyra utförare, inklusive den kommunala utföraren.

Nämnden beslutade i början av året att upphandla personlig assistans i kommunal regi. På uppdrag av kommunen kommer den privata utföraren Omsorgshuset i Stockholm AB att utföra den personliga assistansen, med start den 1 februari 2017. Merparten av de tillsvidareanställda medarbetare som arbetade inom den kommunala personliga assistansen valde att gå över till Omsorgshuset.

Under året togs två nya gruppboendestäder i drift, Villa Linde och Tärningen, vilka drivs i privat regi. Även en ny servicebostad, Granängsringen, tillkom. Granängsringen drivs i kommunal regi.

Den 1 januari 2016 genomfördes en organisationsförändring för verksamheten i kommunal regi. För avdelningens del innebar det att utförarenheter från individ- och familjeomsorgen, så som socialpsykiatri och resursenheten, flyttades över till verksamheten för personer med funktionsnedsättning.

Personalförsörjning i utförarverksamheterna var en stor utmaning under 2016.

Som en del i att underlätta framtida rekrytering påbörjades ett samarbete med vuxenskolan C3L, vilket har varit mycket uppskattat och lett till att flera studenter valt inriktning specialpedagogik. Det finns också en överenskommelse med vuxenskolan som innebär att förvaltningens verksamheter erbjuder praktikplatser.

Verksamheten

	2014	2015	2016
Nettokostnad (mkr)	208,1	230,9	269,3
Volymnyckeltal			
Antal med daglig verksamhet	147	163	159

Mål och resultat

Kostnaderna för personlig assistans enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ökade. Ökningen berodde först och främst på Försäkringskassans snabba aviseringar om indragen personlig assistans, men också på långa handläggningstider i väntan på beslut om personlig assistans enligt socialförsäkringsbalken.

Kostnaderna för daglig verksamhet ökade under året och förklaras främst av förändrade nivåbedömningar och att kostnaderna för turbundna resor, till och från daglig verksamhet, har ökat.

Under året verkställdes två nya ärenden inom boende LSS barn och unga, vilket innebar ökade kostnader. Inom insatsen boende LSS vuxna, verkställdes ytterligare ett beslut under hösten. Ett vite för icke verkställda beslut betalades också under året.

Övriga insatser inom LSS som ledsagning, avlösarservice och korttidsvistelse hade en mindre efterfrågan jämfört med budgeterad volym.

Kostnaden för utförandet av personlig assistans i kommunal regi har under flera år överstigit intäkterna från schablonersättningen. Socialnämnden beslutade därför att verksamheten ska drivas av privat utförare från den 1 februari 2017.

Den årliga brukarundersökningen visar att Tyresöborna är nöjda med information och bemötande vid kontakt med myndigheten för äldre och personer med funktionsnedsättning. Målvärdet för handläggningstider uppnås dock inte.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

En av de viktigaste uppgifterna för myndigheten för personer med funktionsnedsättning är att beskriva framtida behov av lämpliga bostäder för personer med olika grad av funktionsvariation. Detta för att kunna möta kommande behov av boende i kommunen, för personer med rätten till boende enligt LSS.

Myndigheten behöver också ta höjd för kontinuerlig kompetensutveckling, som en del i en pågående verksamhetsutveckling. Exempelvis innebär förändringar i lagsiftningen ett behov av vidareutveckling inom juridikområdet. Myndighetens ambition är att ständigt vara uppdaterad om gällande lagkrav och ha god kunskap om andra aktörers förväntningar på myndigheten.

För att kunna fortsätta vara en väl fungerande och god arbetsplats behöver myndigheten fokusera på att attrahera och behålla engagerade och kompetenta handläggare. Tillgången på erfarna medarbetare minskar. Utan kvalificerade handläggare kan kvaliteten på utredningarna påverkas negativt, vilket på sikt skulle kunna äventyra rättssäkerhet och dessutom vara kostnadsdrivande.

Läs mer i socialnämndens verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Äldreomsorg

Viktiga händelser

En ny myndighetschef för omsorg om personer med funktionsnedsättning och äldreomsorg började i februari. Omsättningen av handläggare var relativt hög under slutet av året och resulterade i ett antal lediga tjänster. Ett omfattande rekryteringsarbete genomfördes under samma period och tjänsterna är delvis tillsatta, eller tillsäts under början av 2017.

Under året sadades avtalet med primärvården i Stockholms läns landsting upp avseende delegerade hälso- och sjukvårdsinsatser i ordinärt boende. Det innebär att de delegeringar som hemtjänsten, såväl kommunal som privat utförare utfört på uppdrag av landstinget, upphör den 9 januari 2017.

I början av 2016 utfärdade Arbetsmiljöverket ett föreläggande angående Björkbacken. Föreläggandet avser i huvudsak hygienutrymmen som inte uppfyller kraven i Arbetsmiljöverkets föreskrifter gällande god arbetsmiljö. Föreläggandet innebär att åtgärder behöver göras för att Björkbacken ska kunna fortsätta sin verksamhet. Åtgärderna ska vara gjorda senast i mitten av 2019.

Med anledning av föreläggandet beslutade socialnämnden under våren att avveckla avdelningen Vitsippan. En renovering för att möta

Verksamheten

	2014	2015	2016
Nettokostnad (mkr)	289,2	301,5	312,5
Köpta platser (mkr)	24,6	34,2	36,8
Volymnyckeltal			
Antal hemtjänsttagare över 65 år inklusive larm	649	679	704
Antal hemtjänsttagare över 65 år exklusive larm	491	517	523

Arbetsmiljöverkets krav bedömdes inte vara genomförbar. Ett utredningsarbete påbörjades under hösten för att finna alternativ verksamhet i Vitsippans lokaler.

Ett pilotprojekt för att förbättra patientsäkerheten och läkemedels hanteringen genom digital signering, påbörjades på avdelning Kastanjen på Björkbackens vård- och omsorgsboende. Under 2017 kommer projektet att övergå till ett arbetssätt som används på samtliga enheter på Björkbackens vård- och omsorgsboende.

Silviacertifiering genomfördes för samtliga vård- och omsorgsboenden i både kommunal respektive privat regi. Silviacertifieringen är en satsning på att utveckla demensvården och innebär att personalen på vård- och omsorgsboendena genomgått en utbildning inom demensvård, för att ge de äldre högsta möjliga livskvalitet. Planering av certifiering av hemtjänstutförarna påbörjades och genomförandet kommer att ske under 2017.

Mål och resultat

Under 2016 påverkades äldreomsorgen i kommunal regi av ökade kostnader genom en oförutsedd löneökning på cirka fyra procent. Löneökningen gällde yrkesgruppen undersköterskor och påverkade resultatet negativt.

Avsaknaden av en ordinarie verksamhetschef inom äldreomsorgen i kommunal regi har fördröjt genomförandet av nödvändiga besparingsåtgärder.

Andelen brukare som anger att de är nöjda eller mycket nöjda med hemtjänsten, enligt Socialstyrelsens årliga nationella undersökning under 2016, är större jämfört med 2015 – men målvärdet uppnås inte. Andelen brukare som anger att de är nöjda eller mycket nöjda inom vård- och omsorgsboende under 2016 är mindre jämfört med 2015, och målvärdet uppnås inte.

En utredning av förutsättningarna att införa lagen om valfrihetssystem

(LOV) för vård- och omsorgsboenden genomfördes. Socialnämnden beslutade utifrån utredningen att inte införa LOV utan fortsätta tillämpa upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU). En upphandling av ytterligare platser i vård- och omsorgsboende påbörjades.

De privata utförarna påbörjade aktiviteter kring mat och måltider, och frågan uppmärksammades på branschråd. Från och med årsskiftet tog kommunen över restaurang. Utsikten som distribuerar maten till Björkbackens vård- och omsorgsboende, samt matlådorna.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Myndigheten för äldreomsorg behöver beskriva framtida behov av lämpliga vård- och omsorgsplatser för äldre personer i kommunen. Detta för att kunna möta det faktiska behovet av vård- och omsorgsplatser, på kort och lång sikt. Strävan är att minska antalet köpta vård- och omsorgsplatser utanför den egna kommunen, av kostnadsskäl, men också för att möta kommuninvånarnas önskemål.

Myndigheten behöver också arbeta med ständig kompetensutveckling och vara uppdaterad om aktuell lagstiftning och kommande lagförändringar

för att möta de förväntningar som ställs. I samspelet med andra huvudmän, exempelvis stat och landsting, behöver myndigheten utöka sin juridiska förmåga att bevaka det kommunala intresset i olika samverkansfrågor – inte minst för att kommunen ska undvika att axla ett större ansvar än vad som är rimligt och lagstadgat.

I dagsläget är myndigheten en god arbetsplats där det finns ett högt engagemang och hög kompetens hos handläggarna. För att kunna fortsätta vara en väl fungerande myndighet, är ett högprioriterat område att behålla och attrahera kompetenta och erfarna handläggare.

Läs mer i socialnämndens verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Gymnasieskola

Viktiga händelser

Alla elever kan söka till alla utbildningar i hela Stockholms län och bli antagna på lika villkor.

För Tyresö gymnasium har konkurrensen om eleverna blivit större och många unga väljer gymnasieutbildning i närliggande kommuner. Under våren fattades ett beslut om att stoppa antagningen till och fasa ut de högskoleförberedande programmen. Samtidigt har Tyresö gymnasium kunnat starta fulla klasser på yrkesprogrammen, vilket gjorde att gymnasiet vid årsskiftet ändå hade flera elever än i våras. Arbetet med att skapa marknadsföring som passar gymnasiets nuvarande innehåll har påbörjats. En inkluderande formulering som Tyresö gymnasium börjat jobba med är ”Ditt intresse – ditt jobb”. Den har legat till grund för höstens marknadsföring på gymnasie-mässan och även ett lyckat arrangemang i Tyresö centrum som bjöd på både information, prova-på-aktiviteter och samverkan med näringslivet. Nu ökar elevkullarna igen, vilket förhoppningsvis kommer innebära att ännu fler elever vill gå i Tyresö. Flest elever går på el- och energiprogrammet. Intresset för Tyresö gymnasiesärskola är fortsatt högt och utbildningen är av erkänt hög kvalitet.

Verksamhetsmått

	2013	2014	2015	2016
Nettokostnad, mkr	199,0	196,4	203,1	207,1
Nyttjandegrad, andel av 16–18-åringar i gymnasieskolan, %	104	102,5	102,5	103
Antal elever på Tyresö gymnasium	628	546	493	523
- varav elever från annan kommun	191	162	156	141
Antal elever i friskolor	714	739	751	776
Antal elever i andra kommuner	669	697	730	765
Antal elever i Tyresö gymnasiesärskola	38	40	39	37
- varav elever från annan kommun	15	18	18	19
Antal elever i annan gymnasiesärskola	11	5	6	9

Under våren deltog många i ett projekteringsarbete kring att bygga ett kultur- och kunskapscenter som skulle inrymma både kulturverksamheter och gymnasie- och vuxenutbildning. Projektet lades ner, men de tankar och idéer som växte fram om samverkan mellan framförallt gymnasiet och vuxenutbildningen lever vidare. Mycket av det som kom fram går att realisera i den byggnad där verksamheterna finns idag.

Förvaltningen har ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret, alltså uppföljning av unga mellan 16–20 år som inte går på gymnasiet. Under året har en särskild studie- och yrkesvägledare med ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret

anställts, och rutiner håller på att ta form. Att fånga upp denna grupp unga människor är en uppgift där utvecklingsförvaltningens breda verksamhetsfält kommer väl till pass, då det kan vara väldigt olika insatser som behövs.

Mål och resultat

Gymnasieskolan arbetar för det strategiska målet ”Tyresö är en av Sveriges bästa skolkommuner”. Andelen folkbokförda elever som fullföljer gymnasieutbildningen inom fyra år med gymnasieexamen eller studiebevis är 76,9 procent. Tyresö ligger ungefär på samma nivå som riket i övrigt.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

I framtiden behövs ett fortsatt fokus på god kvalitet på yrkesförberedande program och utveckling av dessa. Det är också viktigt att nå ut med **marknadsföring** för att fler elever ska vilja börja på Tyresö gymnasium.

Tyresö gymnasium har fått ett ökat antal elever på språkinträdning och erbjuder den utbildning de nyanlända eleverna har rätt till. Kartläggning av språkinträdning och en utredning av elevhälsan har gjorts, vilket har lett till en förstärkning av elevhälsan med 50 procent skolsköterska och 50 procent skolkurator. I kartläggningen framkom också att flera nyanlända ungdomar har efterfrågat att kunna börja läsa mot ett yrke i kombination med språkinträdning, vilket kommer att vara möjligt nästa läsår.

Läs mer i gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Vuxenutbildning

Viktiga händelser

Vuxenutbildningen har under de senaste åren fått en allt viktigare plats i integrationen av nyanlända. Centrum för livslångt lärande (C3L)/Tyresö komvux hade under 2016 ett fortsatt högt antal elever som läser svenska som andraspråk.

Tyresö är en av fyra Stockholmskommuner som 2016 ingick i ett pilotprojekt i samarbete med Kommunerna i Stockholms län (KSL) att erbjuda svenska med yrkesinriktning (SFY) för studerande utan tidigare yrkeserfarenhet eller branschspecifik utbildning. Tyresö startade under hösten en SFY-inriktning mot vård- och omsorgsutbildning. Under 2016 startade också ett nytt kunskapslyft med utbildningsplatser inom universitet, högskolor och komvux, som främjar det livslånga lärandet och ger människor större möjlighet att byta bana. För komvux innebär satsningen ökade statsbidrag till kommunerna inom yrkesvux år 2016–2019.

Verksamhetsmätt

	2014	2015	2016
Nettokostnad (mkr)	24,4	26,0	26,5
Antal elever per termin exklusive SFI* och SFX**	vt 14: 779 ht 14: 788	vt 15: 820 ht 15: 850	vt 16: 832 ht 16: 876
Totalt antal elever på SFI och SFX	SFI 360 SFX 86	SFI 432 SFX 117	SFI 468 SFX 129
Antal elever i gymnasial yrkesutbildning	350	541	563
Antal elever som genomfört yrkesutbildning under året (några utbildningar sträcker sig även över nästa termin) (inte YH***)	163	229	213
Antal elever i YH-utbildning	103	75	73
Antal elever som genomfört YH-utbildning	28	23	28

*SFI: Svenska för invandrare

**SFX: Svenska för yrkesutbildade

***YH: Yrkehögskoleutbildning

Mål och resultat

Vuxenutbildningen i Tyresö svarar under målet att vara en av Sveriges bästa skolkommuner.

Vuxenutbildningen möter detta mål bland annat genom att anpassa utbildningen efter den studerandes behov och förutsättningar som därför kan variera till både längd och innehåll. Vuxenutbildningen är i dag mångkulturell och flexibel i sin struktur.

Skolan ser att efterfrågan på yrkesutbildningar som snabbt leder till jobb ökar och även att efterfrågan på distansstudier ökar. C3L har genom åren erbjudit olika utbildningsvägar för elever som väljer att kombinera studier med praktik, till exempel bussförare och barnskötare. C3L och gymnasiet kommer fortsätta att utveckla samarbetet för att kunna bredda utbudet samt kvalitetsutveckla utbildningarna.

Framtiden - nya mål och prioriteringar

Verksamheten växer inom ämnet svenska som andraspråk, vilket ställer krav på kunskaper om andraspråkselevens utmaningar inom alla ämnen. Konkurrensen om lärtarna i Stockholmsregionen, speciellt i ämnet svenska som andraspråk, är och kommer att vara mycket stor.

I budgetpropositionen för 2016 aviserade regeringen ett förslag om rätt till komvux. Förslaget, som träder i kraft 1 januari 2017, innebär att det finns en rättighet att läsa klart gymnasiet oavsett var man bor eller när man bestämmer sig för att göra det. Det betyder också att det finns möjlighet att läsa till ämnen för att senare kunna studera vidare på universitetet eller få motsvarande grundläggande behörighet till yrkeshögskolan.

Under 2017 kommer C3L med statsbidrag från Specialpedagogiska skolmyndigheten att utveckla hur verksamheten bättre ska möta elever med behov av specialpedagogiskt stöd.

För statsbidrag inom yrkesvux införts 2017 krav på regional samverkan med minst tre kommuner som ansöker gemensamt. Tyresö avser att samarbeta med Haninge och Nynäshamn.

Läs mer i gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Arbetscentrum

Viktiga händelser

Kvarnhjulet fungerade under oktober 2015 till mars 2016 som ett evakueringsboende. Det krävdes stora insatser av såväl kommunanställda som föreningsliv och civilsamhälle. I mars 2016 trädde en ny bosättningslag i kraft. Den nya lagen innebär att en kommun ska kunna anvisas att ta emot nyanlända personer som har beviljats uppehållstillstånd.

En väg in är en myndighetsgemensam mottagning för personer som har behov av samordnat stöd för att komma till arbete, studier och egen försörjning. Projektet har samverkats med Samordningsförbundet Östra Södertörn och fallit mycket väl ut. Projektet har under 2016 utvärderats och är nu en del av den ordinarie verksamheten.

Mål och resultat

För arbetscentrums del är det främsta målområdet blomstrande näringsliv, med det underliggande målet att arbetslösheten i Tyresö är bland de lägsta i regionen. Arbetslösheten är fortfarande bland de lägsta i länet och riket, 2 procent öppet arbetslösa i Tyresö mot 2,8 procent i länet och 3,10 procent i riket. De som blir anvisade till arbetscentrum har varit borta i allt längre perioder från arbetsmarknaden. Trots detta har 76 procent gått vidare till arbete eller studier efter det stöd de fått från arbetscentrum och deras samarbetspartners. Det är en

Verksamhetsmätt

	2014	2015	2016
Nettokostnad (mkr)	9,3	8,6	10,0
Arbetslösheten* 16-64 år			
Tyresö (%)	4,6	4,0	4,3
Kvinnor (%)	4,5	3,9	4,2
Män (%)	4,7	4,1	4,2
Stockholms län	6,8	6,4	6,3
Riket	8,6	8,2	8,0

* Siffrorna är andelen av den registerbaserade arbetskraften från januari månad för år 2014-2016.

ökning med 14 procent från 2015, vilket tyder på att verksamheten är väl fungerande och fyller sitt syfte.

Den stora utmaningen för integrationsenhetens arbete är bostadsbristen. Den nya bosättningslagen innebär att Tyresö kommun anvisades att ta emot 170 nyanlända med permanent uppehållstillstånd under 2016. Kommunen har lyckats ta emot 55 personer från anläggningsboenden. Resterande 115 personer ska tas emot under 2017. Dessutom förväntas Tyresö tilldelas ytterligare cirka 233 personer år 2017.

Framtiden - nya mål och prioriteringar

Läget på bostadsmarknaden gör det svårt att hitta långsiktiga lösningar för människor som kommer till Tyresö för att börja sina nya liv. Det väcker i sin tur frågor kring hur arbete med lyckad integration ska genomföras och hur all den kompetens och de erfarenheter som kommit till oss

ska tas tillvara. Under 2017 kommer utvecklingsförvaltningen att arbeta med att ta fram en ny integrationsplan, stora tankar och idéer behöver konkretiseras i de dagliga uppgifterna.

Under sommaren 2016 fick 102 ungdomar sommarjobb och lika många arbetsgivare fick ersättning med 50 procent av lönekostnaden för dem. Inför nästa år har nämnden gett avdelningen i uppdrag att ta fram förslag för att öka antalet ungdomar som får sommarjobb.

Inför 2017 kommer samarbetet med Samordningsförbundet att utökas ytterligare i projektet Mobilisering inför arbete. Projektet beviljades medel i oktober 2016 av Europeiska socialfonden och riktar sig till personer mellan 16 och 64 år som står särskilt långt från arbetsmarknaden.

Läs mer i gymnaste- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar

Viktiga händelser

En ny arrendator har tillträtt på Uddby gård efter att gården brukats av samma familj i tre generationer. I samband med detta har en omfattande ombyggnation genomförts där. Samtidigt har utvecklingen av Alby fortsatt, till exempel har arbetet med att uppdatera och komplettera skyltning till sevärdheter påbörjats. Det nya Strandbadet invigdes under våren, en multisportarena vid Kumla skola har anlagts och nya utegym har kommit på plats.

På Trollbäckens IP har omfattande arbete gjorts. Fontanahallen har fått ett nytt kylaggregat och friidrottsanläggningen renoveras. Projektningen av en ny ishall i Tyresö centrum och en sporthall i anslutning till Fornuddens nya skola är i full gång.

Förstudier har gjorts för parkourpark, anläggning av groddammar i Alby samt om- och nybyggnation på Färdalaridskola. Den planerade breddningen av motionsspåren i Alby kommer inte att genomföras. Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund gav inte dispens från reservatsföreskrifterna.

Nya samarbeten mellan kulturskolan och fritidsgårdarna resulterade i spännande lovaktiviteter och möjligheter att prova på olika verksamheter. Inför 2017 har kulturskolan fått bidrag från Kulturrådet för att nå nya

Verksamhetsmått

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Nettokostnad (mkr)	104,6	117,4	118,0
Biblioteket			
Antal öppettimmar	5 526	5 704	5 928
Antal besökare	318 552	326 147	319 735
- varav besökare på webben	97 000	96 779	93 972
Antal utlån	215 285	199 061	191 233
Kultur			
Antal besökare i konsthallen	23 400	27 435	19 435
Fritidsgårdar			
Antal årsöppettimmar	3 822	3 822	3 753
Upplevelser av inflytande i verksamheten	75 %	82 %	90,5 %
Kulturskolan			
Andel elever i kulturskolan/invånare 7-19 år	17 %	16 %	14,5 %
Antal elever	1 402	1 340	1 251
Fritid			
Antal deltagare i föreningslivet i åldrarna 7-20 år		6 328	7 347
- varav flickor		3 070	3 589
- varav pojkar		3 258	3 758

grupper av barn och unga. Fritidsgårdarna drev under sommaren ett bad i Krusboda vilket gav ungdomar möjlighet till aktiviteter och sommarjobb. Café Bonzas sommarcafé vid Skatepark 135 bidrog också till sysselsättning för skoleldiga barn och sommarjobb för ungdomar.

Profilfritids, som innebär att föreningar driver fritids för barn i åldrarna 9-12 år, har fortsatt med

fyra anordnare. Verksamheten kommer att permanentas från och med hösten 2017.

På kulturområdet arrangerades en musikvecka för första gången. Biblioteken utökade sin uppsökande verksamhet. Samarbetet med barn- och utbildningsförvaltningen kring *Skapande skola*-projektet fortsatte och alla elever erbjöds kulturupplevelser och eget skapande.

Mål och resultat

Verksamheterna inom bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar har uppfyllt följande mål. I Naturvårdsverkets rapport om Sveriges friluftskommun 2016, har Tyresö ett förbättrat resultat jämfört med 2015. I Statistiska centralbyråns medborgarundersökning rankas kommunens idrotts- och motionsanläggningar högt och Tyresö ligger över snittet bland deltagande kommuner. Målet att öka måttet för kultur är inte uppnått, det ligger kvar på samma nivå som vid föregående mätning. Målet att bibehålla antalet besökare till biblioteket är inte uppnått, det har minskat.

Alla uppdrag har genomförts inom planerad tid. Verksamhetsområdets ekonomi är i balans och redovisar ett överskott.

En temagranskning av fritidsgårdarna genomfördes under 2016. Enkätresultat visar att besökarna är nöjda med verksamheten. Det systematiska arbetet med att utveckla verksamheten pågår och samtliga enhetsmål har uppfyllts. Resultaten har förbättrats sedan 2014.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Befolkningen i Tyresö blir större och verksamheterna inom kultur- och fritidsområdet behöver utvecklas. Det är viktigt att analysera och ta hänsyn till anläggningsförsörjningsplanen i det fortsatta planeringsarbetet i kommunen. Kostnaden för Lokalt aktivitetsstöd, ett bidrag till föreningar, beräknas att öka.

Kulturskolan samverkar med övriga kulturaktörer i kommunen och bidrar till ett rikare kulturutbud. För att nå nya målgrupper behöver utbudet inom kulturskolan utvecklas ytterligare.

På Wättingestråket, intill Skatepark 135, planeras det för en parkourpark som ska ge ytterligare aktiviteter för ungdomar.

Åtgärder för att hitta aktiviteter för nyanlända personer och människor med funktionsvariationer fortsätter. Alla verksamheter behöver delta i arbetet med kommunens integrationsstrategi.

Utvecklingen av Alby fortsätter.

De brukarundersökningar som genomfördes på biblioteket samt inom föreningslivet på kultur- och fritidsområdet ska analyseras för att se om några åtgärder måste göras.

Biblioteket i Tyresö centrum har haft färre besökare 2016 mot 2015. För att öka antalet besökare genomfördes fler aktiviteter på och utanför biblioteket, samt en tydligare marknadsföring av dessa. Biblioteket testade bland annat att anordna pop-up-bibliotek på badstränder och andra platser i Tyresö under sommaren. Biblioteket behöver utveckla arbetet med att nå nya målgrupper.

Läs mer i kultur- och fritidsnämndens verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Plan och exploatering

Viktiga händelser

År 2016 var ett händelserikt år för stadsbyggnadsförvaltningen på många sätt. Dels var det första året som ny förvaltning, efter att uppdelningen av stadsbyggnadsförvaltningen och tekniska kontoret skedde från det som tidigare var samhällsbyggnadsförvaltningen. Dessutom har den goda konjunkturen i byggbranschen lett till att antalet ärenden och projekt i både planerings- och genomförandefas är historiskt högt på förvaltningen. I samband med att den nya organisationen kom till så bildades också flera nya enheter på förvaltningen.

I slutet av oktober öppnade förvaltningen också ett satellitkontor på Högbergsgatan 91, mitt på Södermalm i centrala Stockholm. Syftet med lokalen är att effektivisera förvaltningens arbete ytterligare eftersom många möten och samarbeten sker inne i Stockholm. Det är också ett sätt att underlätta vardagen för medarbetarna och öka attraktiviteten vid rekrytering. Det nya kontoret har varit mycket uppskattat av medarbetarna redan från start och bokningsgraden har varit hög.

Läs mer i miljö- och samhällsbyggnadsutskottets verksamhetsberättelse.
Se tyreso.se/namnder

Resultaträkning för verksamhetsområde 10

Belopp (tkr)	2014	2015	2016
Intäkter			
Taxor och avgifter	6 294	7 729	12 017
Kommunbidrag	17 586	18 000	22 000
Övriga intäkter	1 284	1 734	9 014
Summa intäkter	25 164	27 462	43 031
Kostnader			
Personalkostnader	14 561	10 542	15 779
Lokalkostnader	1 280	1 764	2 260
Finansiella kostnader	1 997	2 606	2 414
Övriga kostnader	6 816	12 612	22 546
Summa kostnader	24 654	27 524	42 999
Resultat	510	-62	32

Verksamheten

Sammanställning av detaljplaner 2016

Vid årsskiftet 2016–2017 var nitton detaljplaner pågående och en detaljplan överklagad. Under 2016 har

- sju detaljplaner vunnit laga kraft
- sju detaljplaner antagits
- åtta detaljplaner varit utställda för granskning (åtta stycken har avslutat granskningskedjet)
- en detaljplan skickats ut för underrättelse
- elva detaljplaner varit utställda för samråd
- tretton stycken beslut om planbesked fattats.

På grund av många projekt samt en stor omsättning av personal har arbetstempot på stadsbyggnadsförvaltningen varit hårt under året. Därför har förvaltningen arbetat aktivt för att förbättra arbetsmiljön för alla medarbetare.

Under året har dessutom ett stort fokus lagts på att hitta ett strategiskt tillvägagångssätt för att säkerställa kontroll och uppföljningen av ekonomin och kvaliteten i investeringsbudgeten.

Mål och resultat

En ny översiktsplan för Tyresö började ta form under 2016 och ett förslag ställdes ut för granskning där över 200 yttranden kom in. Tanken är att den nya översiktsplanen ska kunna antas under våren 2017.

Utbyggnaden på Östra Tyresö har fortsatt under året och en av höjdpunkterna var färdigställandet av Rakstabron som innebär att kollektivtrafik för första gången kan ta sig ut genom området. En annan populär entreprenad som blev färdig var det nya Strandbadet.

Norra Tyresö centrum, som kommunen arbetat med på ett planeringsstadium under de senaste åren, tog fysisk form under året. Arbetet med infrastrukturen avslutades lagom till årsskiftet och gav plats och förutsättningar för att börja bostadsbyggandet inom den första etappen. Programmet för Wättinge, kommunens nästa stora stadsutvecklingsprojekt, antogs under slutet av året. Här finns möjlighet att skapa ett nytt attraktivt bostadsområde, precis i anslutning till Tyresö centrum.

Detaljplanearbetet för att möjliggöra en ny skola, äldreboende, förskola och bostäder vid Fornuddsparken fortsatte. Planen var ute på granskning under våren 2016 där en av paragraferna överklagades i flera instanser. Detta gjorde att antagandet av detaljplanen har dröjt.

Under hösten 2016 sattes arbetet med att rusta upp Fornuddsparken igång på allvar. Först ut var fornlämningsområdet i parkens södra del som är en del av det som kallas etapp 1.

Påbörjade bostäder – projekt	2016	Byggherre
Bollmora – Norra Tyresö centrum etapp 1	105	BoTrygg
Strand – Grindstolpen 1	63	TYSN AB
Totalt	168	

Färdigställda bostäder – kommundelar	2016	2015	2014
Bollmora	252	220	207
Trollbäcken	37	22	32
Strand	84	56	154
Östra Tyresö	20	7	8
Totalt	393	305	401

Färdigställda bostäder – projekt	2016	Byggherre
Bollmora UR-tomten	162	JM
Strandängarna	55	Besqab
Malmstigen	6	Listudden
Tegvägen	25	PEAB
Töresjövägen	76	ByggVesta
Totalt	324	

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Den stora konkurrensen om kompetent och välutbildad personal i byggbranschen gör att personalomsättningen och arbetsbelastningen varit relativt hög under 2016. Under 2017 kommer förvaltningen därför att fortsätta arbetet genom att ta fram handlingsplaner för en förbättrad arbetsmiljö enhetsvis. Medarbetare som behöver extra coaching kan även erbjudas det, individuellt eller i grupp. Vi utgår också från livshjulet i våra medarbetar-

samtal för att få en helhetssyn av våra medarbetares livssituation och hur vi som arbetsgivare kan underlätta vardagen.

I och med att antalet projekt och dess komplexitet ökar så har också behovet av samordning mellan projekten ökat. Mark- och exploateringsavdelningen har under 2016 lagt mycket tid på att kvalitetssäkra processer och arbetsätt. Framöver kommer det att krävas större samordning av byggtrafik, etableringsplatser, ledningsdragning och tidplaner vilket kan kräva nya typer av tjänster.

Väghållning och park

Viktiga händelser

I oktober kunde Tyresös första hundrastgård invigas vid Wättinge gårdsväg efter önskemål från medborgarna. Den har både en öppen yta och naturmark, är inhägnad, belyst och har ett väderskydd.

Den 9 november föll det dryga fyra decimeter snö under dygnet. När snöfallet var som ymnigast fokuserade flertalet maskiner på att hålla huvudvägar öppna för att senare arbeta ikapp på ordinarie distrikt. Den samlade bedömningen är att trots den stora snömängden klarades snöröjningen av på ett bra sätt med de resurser som stod till förfogande.

Projektering inför en omdaning och utveckling av Fornuddsparken initierades.

Verksamhet

Verksamheten bedrivs till största delen med löpande drift efter rutiner anpassade efter årstid och behov.

Belägningsprogrammet har utökats, vilket har gett positiva effekter i form av bättre standard på främst det äldre vägnätet i västra Tyresö.

Under 2016 påbörjades arbetet med kommunens grönplan i samarbete med stadsbyggnadsförvaltningen. En lekpark rustades upp med ny lekturustning och belysning, och målet är att fortsätta med att förbättra minst en lekpark per år. Längs med gång- och cykelvägar har fler parkbänkar satts upp.

Indikator	Utfall 2013	Utfall 2014	Utfall 2016
Medborgarundersökning, nöjd-medborgar-index - Gator och vägar.	51	62	62
Medborgarundersökning, nöjd-medborgar-index - Gång- och cykelvägar.	53	60	61

Enligt undersökningen "Kritik på teknik" ligger vi kvar på samma nivå från 2014 och framåt för gator och vägar medan nöjdheten ökat vad gäller gång- och cykelvägar.

Verksamhetsmått	2014	2015	2016
Antal felanmälningar och synpunkter.	1 473	1 151	2 590*

* Inkludera både synpunkter och felanmälningar. År 2014–2015 är endast felanmälningar inräknade.

Servicenivån att synpunkter och felanmälningar ska besvaras eller åtgärdas inom tio arbetsdagar har med några få undantag hållits.

Mål och resultat

Under snöstormen i början av november, då vinterväghållningen tog längre tid i anspråk än vid ett normalsnöfall, nådde vi inte upp till de löften som ges i kvalitetsgarantierna.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Fler områden byggs ut i östra Tyresö och tidigare etablerade områden förtätas och faller under kommunalt huvudmannaskap, vilket på sikt leder till att driftområdet för väghållning utökas.

För att kunna bedöma kommande underhållsbehov av vägnätet och framtida ökade driftkostnader är ett nära samarbete med stadsbyggnadsförvaltningen viktigt.

Utmaningen för verksamheten är att i takt med att kommunen växer, säkerställa och utveckla en långsiktig hållbar standard i vägnätet. Risken för skador på vägbanor ökar då andelen tyngre fordon ökar när kommunen byggs ut.

Synpunkter och felanmälningar ökar i antal, i och med att det nu finns fler olika möjligheter att lämna dem. Trenden pekar på att antalet anmälningar kommer att ligga kvar på en hög nivå eller öka i antal.

Läs mer i miljö- och samhällsbyggnadsutskottets verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Miljö och trafik

Viktiga händelser

Omvärldsbevakning visar att digitalisering av trafikmiljö och fordon börjar ta fart. Redan nu utvecklar och testkör man framtidens självkörande fordon. Lagstiftning ses över för att göra det möjligt att automatisera, och lokala trafikföreskrifter är idag digitala och laddas upp i nationella databaser. Försäkringsbolag erbjuder lägre premier för de som kör laglydigt och redovisar det genom teknisk utrustning i bilarna. Detta ställer högre krav på kommunens trafikreglering, vägmärken och lokala trafikföreskrifter än tidigare.

Under 2016 blev Klövberget naturreservat och en entré till reservatet har ställts i ordning och skyltats upp.

Verksamhet

För miljö- och trafikverksamheten innebär medborgarfokus många kontakter med Tyresöbor kring frågor som rör trafikmiljön. Trafikfrågor engagerar, berör och påverkar individen. Verksamheten får många synpunkter, förslag och klagomål som rör trafiksäkerhet, trygghet, framkomlighet, buller och vibrationer. Frågeställningarna är ofta komplexa och kräver utredning och eftertanke samtidigt som förväntningarna på snabba svar och åtgärder är höga. Frågeställningar, synpunkter och förslag måste dock

	2014	2015	2016
Nettoresultat (mkr)	-0,9	-1,4	+1,2
Inrapporterade (sjukhus och polis) personskador i trafikolyckor i Trafikverkets databas Strada*			
Dödsolyckor	1	0	1
Allvarliga olyckor	4	2	4
Måttliga olyckor	23	37	26
Lindriga olyckor	62	65	63
Totalt	90	104	94
Inkomna synpunkter, felanmälningar och förslag till miljö- och trafikavdelningen inom verksamhetsområde 12 (miljö och trafik)	Ingen uppgift	Ingen uppgift	247

*Antalet personskador 2016 är preliminära uppgifter.

	2012	2013	2014
Utsläpp av CO2-ekvivalenter/invånare (beräkningsmodellen förfinas i takt med att tidigare uppgifter justeras och resultaten kan därför variera över tid)	0,68ton	0,66 ton	0,63 ton

värderas sakligt och korrekt och prioriteringar mellan olika åtgärder måste göras noggrant.

Klimatstrategin har reviderats och mål och åtgärder har följts upp. En del mål har omformulerats och några har lagts till för att harmonisera med nationella och regionala mål. Strategin har slagits samman med den tidigare energiplanen till en energi- och klimatstrategi.

Diskussioner har förts med Trafikverket och Stockholms trafikförvaltning om att förlänga körfälten för kollektivtrafik på Gudöbroleden. De har även

tillfrågats om möjligheten att anlägga cirkulationsplatser för att minska problemen med köbildning på Gudöbroleden. Vattenfall har tillfrågats om möjligheten till att anlägga infartsparkeringar under kraftledningarna längs Skrubba Malmväg, men de anser att det är olämpligt. Inga av de föreslagna åtgärderna har ännu genomförts.

Kommunen gick med i Sveriges Ekokommuner och Tyresö är nu en av nätverkets 101 medlemmar. Kommunen har samtidigt begärt

utträde ur det europeiska samarbetet Borgmästaravtalet.

Energi- och klimatrådgivningen (EKR) har under året haft rådgivning till allmänhet, företag och lokala organisationer. En webbaserad solkarta, som visar hur väl lämpade byggnaders tak är för att installera solpaneler för el- eller varmvattenproduktion, har tagits fram i samarbete mellan EKR, länets alla kommuner och Kommunförbundet Stockholms län (KSI).

Fixa laddplats är ett EKR-projekt som tagit fram vägledning om hur bostadsrättsföreningar, hyresvärdar och samfällighetsföreningar kan gå till väga för att etablera laddplatser för elfordon. I projektet erbjuds även ett antal kostnadsfria seminarier för allmänheten.

Ett utredningsarbete för att anlägga en gång- och cykelbro över Gudö å påbörjades under året. Konsultstöd har upphandlats och en utredning om läget pågår.

Mål och resultat

Andelen miljöfordon i kommunens verksamheter var 46 procent fram till och med den 30 juni 2016. Målet är att ställa om kommunens fordon till 100 procent miljöbilar, elfordon inkluderade.

Tyresö kommun deltar sedan 2014 i Cykelfrämjandets Kommunvelometer. Den granskar och jämför kommuners arbete med cykelfrågor. I Kommun-

velometern 2016 fick Tyresö 34,5 poäng, en minskning med 1 poäng jämfört med 2015. Totalt sett hamnade Tyresö på 26:e plats av samtliga 48 kommuner och på 7:e plats av 20 kommuner med en befolkning under 50 000. Bland de 12 Stockholmskommunerna som deltog hamnade Tyresö på 6:e plats.

Enligt Transportstyrelsens statistik skedde 94 sjukhus- eller polisrapporterade olyckor i Tyresö 2016. Det är en liten minskning jämfört med 104 olyckor 2015.

Under året hanterades 131 långtidsuppställda fordon, 207 schakttillstånd, 275 trafikordningsplaner, 38 transportdispenser och 40 markupplåtelse.

Det utfärdades 1 789 felparkeringsavgifter (allmän mark) och 231 kontrollavgifter (tomtmark) av kommunens upphandlade parkeringsövervakningsbolag Nokas.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Synpunkter, förslag och klagomål

Under 2017 ska det tas fram nya rutiner för hantering av inkomna synpunkter, förslag och klagomål. Arbete med hanteringen kommer till viss del ske i grupp för att säkerställa kvaliteten på svar och likabehandling av medborgares synpunkter, förslag och klagomål. Regelbundna avstäm-

ningar med Servicecenter ska göras för att höja kunskapen hos dem och därmed öka andelen ärenden som de själva kan ge svar på.

En särskild rutin för förslag ska etableras. Likaså ska hanteringen ses över av ärenden och synpunkter som rör polisens insatser, det vill säga önskemål om kontroller.

Dialog med skolor ska föras för att öka trafiksäkerheten och tryggheten längs skolvägar och för att kunna prioritera olika förslag på trafiksäkerhetsåtgärder.

Digitalisering och automatisering

Samtliga lokala trafikföreskrifter ska ses över för att säkerställa den geografiska kvaliteten på trafikregleringar, det vill säga att föreskrifter och vägmärken verkligen avser samma sak och samma sträckning. Kompletterande föreskrifter kan behöva skrivas och onödiga avslutas.

Åtgärder till klimatstrategi

Nya åtgärder för att klara energi- och klimatstrategins mål ska tas fram under 2017. Åtgärderna ska prioriteras och börja genomföras.

Läs mer i miljö- och samhällsbyggnadsutskottets verksamhetsberättelse. Se tyreso.se/namnder

Vatten och avlopp

Viktiga händelser

Under 2016 har utformningen av ny dagvattenanpassad VA-taxa påbörjats. Den nya taxan ska ge en rättvisare fördelning av dagvattenkostnaderna bland VA-abonenterna.

En ny, större dagvattenanläggning har byggts vid Prästängen, Krusboda. Detta har gjorts för att minska miljöpåverkan på våra sjösystem. Anläggningen med dess vattenspegel förskönar också miljön i området.

En SMS-tjänst har införts som innebär att brukare och abonnenter på ett snabbt och smidigt sätt kan informeras om akuta eller planlagda störningar i vattendistributionen.

Verksamhet

VA-verksamheten har under det gångna året haft en god utveckling. Gamla delar av VA-nätet, främst i Trollbäcken och Lindalen samt Hanviken, har förnyats i hög takt. Även arbetet med att komma till rätta med tillskottsvatten till spillvattennätet har intensifierats. Fastighetsägare som fått sina interna ledningssträckor inventerade och inspekterade drar nytta av de framtagna resultaten för den egna driften och underhållet av sina VA-system och fastigheter.

Årets medborgarundersökning, utförd av Statistiska centralbyrån, ger VA-verksamheten mycket goda betyg. Resultaten för Tyresö som helhet är långt över medelvärdet i landet och högst i Stockholmsregionen.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Under 2017 fortsätter förnyelsen av gamla VA-ledningar i hög takt, liksom inventering och arbetet med att minska felkopplingar i VA-nätet. Förslaget till en ny dagvattenanpassad VA-taxa kommer att färdigställas för att eventuellt kunna börja tillämpas från 2018. Dessutom kommer ytterligare anläggningar att projekteras och utformas för att ta hand om dagvatten från bebyggelseområden.

Under 2017 kommer en e-tjänst, som ger medborgare möjlighet att få en överblick över sina löpande VA-tjänster och rapportera vattenförbrukning med mera, göras tillgänglig via tyreso.se.

Del av dagvattenanläggningen i Prästängen under utförande.

Mål och resultat

Förnyelse av gamla VA-ledningar, inspektion av ledningar och arbeten med att minska felkopplingar i VA-nätet har bidragit till att minska skade- och kostnadsrisker förknippade med översvämningar, skador på fastigheter och miljöpåverkan på mark och vatten. Detta gynnar både VA-kollektivet och berörda fastighetsägare. Förnyelsen av gamla ledningar innebär även att leveranssäkerheten för och kvaliteten på vårt dricksvatten kan fortsätta hålla en mycket god nivå.

Läs mer i miljö- och samhällsbyggnadsutskottets verksamhetsberättelse.
Se tyreso.se/namnder

Renhållning

Viktiga händelser

Kommunfullmäktige har antagit renhållningsenhetens förslag till ny taxa för renhållningsavgifter för 2017. Taxeändringen beror bland annat på att vissa renhållningstjänster har förändrats och att kostnaderna för insamling av matavfall har ökat. Taxeförslaget syftar till att optimera avfallshanteringen, minska avfallsmängderna och öka återvinningsgraden i avfallet.

Även en lokal renhållningsordning med föreskrifter för avfallshanteringen i Tyresö kommun arbetades fram och antogs under verksamhetsåret.

Verksamhet

Andelen reklamationer på slam-, hushålls- och matavfallstömning var under 2016 totalt 0,14 procent av antalet utförda tjänster. Andelen reklamationer är en viktig indikator på verksamhetens kvalitet, både vad gäller själva insamlingen och hur informationen om tjänsterna nått fram.

Under 2016 arbetade renhållningsenheten med flera konkurrensutsättningar. Bland annat upphandlades behandling av matavfall tillsammans med Värmdö kommun och Nacka vatten och avfall AB. Dessutom upphandlades insamling och transport av hushålls-, mat- och grovavfall, slam och fettavfall samt drift och skötsel av kretsloppscentralen.

Insamlade mängder	2014	2015	2016
Hushållsavfall, ton	8 734	8 678	8 669
Matavfall, ton	546	665	745
Grovavfall, ton	11 234	9 677	9 107
Färligt avfall, ton	149	143	203
Slam, kubm	13 583	14 845	12 979

Mål och resultat

Trots att befolkningmängden ökade i kommunen 2016 har totala mängden insamlat hushållsavfall och grovavfall fortsatt att minska. Mängden insamlat matavfall har ökat kontinuerligt till följd av att fler bostäder och verksamheter anslutit sig till insamlings-systemet.

Informationskampanjer har genomförts via tyreso.se, samt på Tyresö kommuns Instagramkonto under hashtaggen #tyresösorтерar. Renhållningsenheten har även genomfört informationskampanjer om nyttan med återvinning, samt deltagit i de regionala kampanjerna "Miljönär-vänlig" och "Sortera matresten".

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Under 2017 kommer flera viktiga entreprenadavtal inom renhållningens verksamhetsområde att träda i kraft. De nya avtalen innebär att vi kommer kunna erbjuda både förbättrade och nya tjänster, exempelvis behovshämtning för matavfall och insamling av fler materialslag på kretsloppscentralen.

Ytterligare ett prioriterat område är att under 2017 införa en e-tjänst som ger medborgare möjlighet att få en överblick över sina renhållningstjänster, samt själva ändra abonnemangsform och beställa tömningar med mera.

Läs mer i miljö- och samhällsbyggnadsutskottets verksamhetsberättelse.
Se tyreso.se/namnder

Bygglov

Viktiga händelser

År 2016 var ett händelserikt år för stadsbyggnadsförvaltningen på många sätt. Dels var det första året som ny förvaltning efter att uppdelningen av stadsbyggnadsförvaltningen och tekniska kontoret skedde från det som tidigare var samhällsbyggnadsförvaltningen. Dessutom har den goda konjunkturen i byggbranschen lett till att antalet ärenden och projekt i både planerings- och genomförandefas är historiskt högt på förvaltningen. I samband med att den nya organisationen kom till så bildades också flera nya enheter på förvaltningen.

I slutet av oktober öppnade förvaltningen också ett satellitkontor på Högbergsgatan 91, mitt på Södermalm i centrala Stockholm. Syftet med lokalen är att effektivisera förvaltningens arbete ytterligare eftersom många möten och samarbeten sker inne i Stockholm. Det är också ett sätt att underlätta vardagen för medarbetarna och öka attraktiviteten vid rekrytering. Det nya kontoret har varit mycket uppskattat av medarbetarna redan från start och bkningsgraden har varit hög.

Bygglovenheten har arbetat för ökad digitalisering, bland annat genom att införa ett e-arkiv som

Handläggningstider – lov (veckor)	2014	2015	2016	Mål 2016
Tid från komplett ärende till beslut – medel	2,4	3	3,8	6

Mittbygge (nämndmål 2016 – 18 %)	2014	2015	2016	Mål 2016
Andel ärenden inkomna via mittbygge.se (%)	3	15	19	18

I enlighet med målet om effektivitet är det glädjande att se att andelen elektroniska ansökningar har fortsatt att öka och ligger över nämndmålet.

kommer att kunna användas med start 2017. Man har kommit ett steg närmare att digitalt beslutsstämpla bygglovsärenden som inkommer via e-tjänsten mittbygge.se.

Bevakning av ärenden och obligatoriska ventilationskontroller har under det gångna året fått ökad uppmärksamhet, uppgifter som tidigare släpat efter. Detta har blivit möjligt då bygglovscoordinatorerna, som tillhör förvaltningens stab, på olika sätt arbetat med att effektivisera sin verksamhet.

Verksamhet

För att förbättra servicen till medborgarna valde byggnadsnämnden att under 2016 fokusera på områdena information och effektivitet. Arbetet med information har bland annat resulterat i en utveckling av webbplatsen så att merparten av informationsmaterial om bygglov finns samlat där.

Effektivitet valdes för att detta område skattas som det viktigaste hos de som söker bygglov.

Då verksamheten redan 2016 hade näst kortast handläggningstid inom bygglovsalliansen har detta varit en stor utmaning. Enheten har under 2016 behållit handläggningstider långt under målet på sex veckor, trots att både antalet bygglovsansökningar och beslut har ökat de senaste åren. Handläggningstiderna har dock blivit längre än under 2015, vilket kan förklaras bland annat genom den ökade ärendemängden i kombination med flera vakanser på bygglovsenheten. Det beror också på att bygglovscoordinatorernas effektivisering skapat mer underlag att hantera för bygglovhandläggarna. För att kunna behålla en hög kvalitet och en rimlig arbetssituation för medarbetarna har det under hösten varit prioriterat att rekrytera fler medarbetare.

Mål och resultat

Slutresultatet för verksamheten blev drygt 800 tkr högre än budgeterat. Det beror främst på ökade intäkter i form av bygglovavgifter med flera stora bygglov. En annan orsak är att personalkostnaderna minskade med 700 tkr, eftersom enheten haft minst en vakant tjänst under hela året.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

För att kunna behålla de korta handläggningstiderna och den goda servicen och samtidigt fatta rättssäkra beslut kommer det vara nödvändigt att prioritera arbetsmiljön för att både på kort och lång sikt kunna behålla och rekrytera personal. Fokus ligger på ökad kundnöjdhet och lyhördhet för vad som i kommande rapporter pekas ut som verksamhetens svagheter. Den årliga undersökningen av kundnöjdhet ska följas upp vid två tillfällen under 2017 och utvärderas i närtid.

Årets satsningar ska göras inom områdena för effektivitet, kompetensutveckling och utveckling av stödfunktioner så att handläggarna kan fokusera på svåra bedömningar i ärenden.

Läs mer i byggnadsnämndens verksamhetsberättelse.
Se tyreso.se/namnder

Näringsliv

Viktiga händelser

I samband med Svenskt Näringslivs undersökning om kommuners företagsklimat rankades Tyresö som nummer 18 i hela landet 2016. Det var en förbättring med 44 positioner, varför Tyresö utsågs som årets klättrare i Stockholms län.

Verksamhet

Årets företagarkonferens har haft ett stabilt och relativt högt deltagande. Näringslivschefen har också deltagit i

andra företagsnätverk, besökt enskilda företag och samverkat i regionala nätverk som fokuserar på utveckling av företagsklimat och fler arbetstillfällen genom att underlätta för nystartade företag.

Tyresö Näringslivsdag genomfördes för fjärde året. Företagsmässan flyttade denna gång in i Tyresö köpcentrum och trenden att utställarplatserna snabbt bokas stärktes ytterligare. I samband med näringslivsdagen arrangerades även en mycket välbesökt rekryteringsmessa i samarbete med Arbetsförmedlingen.

På näringslivsdagen utdelas priser till Årets företagare. För att stärka handeln har ett pris för Årets butik i Tyresö kommun införts sedan några år tillbaka. Syftet med detta pris är att få medborgare att handla i kommunen.

Ett arbete med att ta fram en besöksnäringstrategi inleddes under 2016 med en workshop för representanter från berörda företagare. Uppslutningen var god och deltagarna bidrog med många goda tankar.

Mål och resultat

Det är ett strategiskt mål att Tyresö ska höras till de 25 bästa kommunerna i Sverige när det gäller företagsklimat. Målet anses uppnått då Tyresö placerar sig på plats 18 när det gäller företagsklimat, enligt Svenskt Näringslivs undersökning.

Framtiden - nya mål och prioriteringar

Arbete med att fördjupa kontakterna med det lokala näringslivet ska fortsätta och företagarnas behov analyseras djupare. En besöksnäringstrategi ska tas fram och ligga till grund för samarbetsförslag med näringen.

Läs mer i verksamhetsberättelsen för näringsliv
Se tyreso.se/namnder

Gemensam verksamhet

Viktiga händelser

Under 2016 har arbetet med att tillämpa beslutstödssystemet Bestyr gått snabbt framåt. En förvaltningsorganisation har fastställts och processteamet har hittat arbetsformer. Det har satsats på resurser för förvaltning, stöd och utveckling inför 2017. Arbetet med att vidareutveckla styrprocessen till att omfatta även verksamhetsstyrning och uppföljning har påbörjats.

Kommunfullmäktige har antagit ett nytt program för medborgardialog. Programmet ska öka medborgarnas insyn och inflytande i kommunens verksamhet och beslut. Syftet är att dialogerna blir en mer naturlig del i kommunens arbete. Under året har en e-tjänst, Tyresöinitiativet, som ökar medborgarnas möjlighet att påverka tagits fram.

Under året infördes ett strategiskt IT-råd med uppdrag att samordna den digitala utvecklingen inom kommunen.

En förstudie för att utveckla webbplatsen tyreso.se samt intranätet har genomförts och under 2017 kommer webbplatserna att byggas om.

Arbetet med att upphandla e-arkiv till kommunen har inletts. E-arkiv kommer att möjliggöra en effektivare ärende- och dokumenthantering och är en förutsättning för ökad digitalisering i kommunen.

Planering för att införa och driftsätta ett e-handelssystem (e-inköp) har pågått under hela året och involverat samtliga verksamheter i kommunen. Systemet driftsätts i början av januari 2017 och övergår i förvaltning under första kvartalet 2017.

Den bosättningslag som infördes den 1 mars 2016 har ställt stora krav på kommunerna att ordna boenden till nyanlända. Under året har ett omfattande arbete pågått för att hitta nya boendelösningar för såväl nyanlända som för personer med särskilda sociala behov. Modulhus har köpts in för att möta behoven kortsiktigt och ska tillfälligt placeras i olika kommundelar.

Samordnad varudistribution har implementerats i sin helhet i kommunen och numera går majoriteten av alla frekventa leveranser, såsom livsmedel och kontorsmaterial, i samordningen. Införandet har fungerat väl i Tyresö.

Verksamhet

Under 2016 har kommunen tillsammans med polisen arbetat fram medborgarlöften. Det är en del av polisens nya styrmodell. Målet med medborgarlöften är att öka tryggheten, förebygga brott samt öka medborgarnas och lokalsamhällets delaktighet i det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. En e-tjänst har publicerats på tyreso.se där medborgare kunnat lämna synpunkter på trygghet och brottslighet i Tyresö. Resultatet och analyser har legat till grund för medborgarlöftet och revidering av existerande samverkansöverenskommelser.

En handlingsplan mot våldsbejakande extremism har tagits fram.

Ett annat initiativ, Handslag för ett vackrare Tyresö, syftar till att samla olika aktörer i samhället för att intensifiera arbetet mot klotter, nedskräpning med mera.

Under 2016 har HR-avdelningen arbetat med att förbättra rekryterings-, rehabiliterings- och arbetsmiljöprocesserna. Det har gjorts i ett nära samarbete med berörda verksamheter. Utvärderingsföretaget PwC har under hösten 2016 granskat kommunens rehabiliteringsprocess och funnit att den är godkänd.

Inom konsult- och servicekontoret har efterfrågan på upphandlingsstöd ökat i takt med kommunens expansion med många nybyggnads- och ombyggnadsprojekt.

Mål och resultat

Ett mål för gemensam verksamhet är att kommunikation och information ska bidra till en positiv bild av Tyresö. I SCB:s attitydundersökning 2016 fick Tyresö ett betyg väl över snittet både som region och för verksamheterna. 79 procent av de svarande skulle rekommendera vänner och bekanta att flytta till Tyresö. I samma undersökning får information ett betyg väl över snittet. Nära 7 250 följde vid årsskiftet kommunens Facebooksida – en ökning med drygt 850 i år. Verksamheterna kan visa upp sig på Instagram genom en ”stafett” och antalet som följer på Instagram har ökat starkt och är vid årsskiftet nära 1 500 – en ökning från 450 vid årsskiftet.

Ett annat mål gällde att förbättra närbarheten. Nya arbetsmetoder har införts där alla inkomna ärenden till servicecenter dokumenteras i Artwise och ärenden som inte kan besvaras direkt delegeras till rätt kompetens som ger svar till medborgaren.

Enligt rapporten Öppna jämförelser framgår att energiförbrukningen i kommunens lokaler har minskat kraftigt sedan 2009, en minskning med över 20 procent de senaste fem åren. Under 2016 kan dock en uppgång konstateras av energiförbrukningen i kommunens lokaler. Prognosen visar uppgång på 6–7 procent i förskolor och cirka 2–3 procent för grundskolor.

Framtiden – nya mål och prioriteringar

Följande områden behöver prioriteras:

- Utveckling av beslutstödssystemet med en ny funktion som kallas Samlad rapportering. Det ger möjlighet att skapa heltäckande rapporter för verksamhetsberättelser och rapporter till politiken.
- Vägledning till och kompetensökning av kommunens chefer när det gäller uppföljning och analysarbete. Kvalitetsarbetet behöver breddas från planering och sammansättningar av resultat, till koll på resultat, analys och ständiga förbättringar.
- Arbetet med att höja kvaliteten på registratur och tjänsteskrivelser och höja nivån på kunskaper kring offentlighet och sekretess behöver fortsätta och utvecklas.
- E-arkiv ska upphandlas. Detta är ett långsiktigt arbete och kommer att utgöra en viktig del i kommunkansliets utvecklingsarbete under flera år framöver.
- E-inköp ska breddas så att merparten av kommunens leverantörer ansluts till inköpssystemet. Detta för att få ut full potential av systemet och att öka inköpsstyrning och medvetenhet.

- Den strategiska IT-utvecklingen ska prioriteras. Efterfrågan på IT-stöd kommer att öka i takt med att förvaltningarna i sina verksamhetsutvecklingar kommer att sätta en digital lösning först. IT-avdelningen måste kompetensförstärkas och utvecklas för att åstadkomma detta stöd.
- Måltidsverksamheten som övergår i central styrning behöver säkerställa kvalitetsstyrning, höja personalens kompetens och integrera mat och måltid i ordinarie verksamhet.
- Det beslutade webbprojektet har målet att bättre integrera e-tjänster med informationen på webbplatsen tyreso.se.
- Inför 2018 behövs ett genomgripande arbete med interninformation, både som arbetsverktyg och för att bygga en gemensam kultur. Intranätet ska personaliseras ytterligare så att det blir lättare att hitta relevant information och för att underlätta erfarenhetsutbyte.
- Arbetet med att kommunicera vårt arbetsgivarvarumärke behöver också fortsätta, externt för att rekrytera, internt för att skapa välkänsla och behålla medarbetare.

Läs mer i verksamhetsberättelsen för gemensam verksamhet.
Se tyreso.se/namnder

Finansiell analys
och räkenskaper

3

Med Tyresö kommun avses nämnderna och kommuncentrala poster, det vill säga den skattefinansierade verksamheten. I denna del analyseras kommunens finansiella ställning och utveckling ur ett antal perspektiv.

1. Sammanställd redovisning
2. Finansiell analys av Tyresö kommun
3. Finansiella nyckeltal
4. Vad används 100 kronor av skattepengarna till?
5. Finansiell uppföljning och riskhantering
6. Driftredovisning
7. Investeringsredovisning

Sammanställd redovisning

För den kommunala koncernen där Tyresö kommun, Tyresö Bostäder AB, Tyresö Näringslivsaktiebolag och Tyresö Vindkraft AB ingår, upprättas en så kallad sammanställd redovisning. Koncernens resultat för 2016 uppgick till 122,3 miljoner, att jämföra med 28,8 miljoner föregående år. Resultatförbättringen beror på att Tyresö Bostäder AB 2016 redovisade en vinst vid försäljning av fastigheter i Krusboda.

Hur de olika enheterna i koncernen bidragit till resultatet framgår av tabellen nedan.

Organisation	2014	2015	2016
Tyresö kommun	5,7	14,8	27,0
Tyresö Bostäder AB	204,8	23,7	91,6
Tyresö Näringslivsaktiebolag	-0,3	-0,2	0,0
Tyresö Vindkraft AB		0,0	0,0
Eliminering	-0,4	-9,5	3,7
Koncernens resultat	209,8	28,8	122,3

Kommunala bolag

Tyresö Bostäder AB

Tyresö Bostäder är ett allmännyttigt bostadsbolag som ska äga, förvalta och hyra ut bostäder i Tyresö kommun och främja en miljömässigt hållbar energianvändning. Bolaget kan också äga aktier och andra andelar i bolag med liknande verksamhet. Bolaget är helägt av Tyresö kommun. Det började som stiftelse 1962 och ombildades till aktiebolag 1994. Huvuddelen av fastigheterna är byggda eller ombyggda under 1980-talet.

Resultatet för 2016 var 91,6 mkr efter skatt, vilket kan jämföras med 19,0 mkr 2015. Skillnaden beror främst på försäljningen av fastigheter i Krusboda som gav en vinst på 74,7 mkr.

Den totala uthyrningsbara ytan uppgick vid årsslutet 2016 till 233 394 kvm som innefattade 3 069 lägenheter (215 808 kvm) och 158 lokaler (17 586 kvm).

Efterfrågan på bostäder är fortsatt stor, vid årsskiftet stod drygt 27 000 i bolagets intressentkö och antalet

intresseanmälningar per ledig lägenhet varierade under året mellan 800 och över 2 100. Omflyttningen 2016 uppgick till 8,1 procent för hela året, varav 2,7 procent var interna omflyttningar inom bolagets bestånd. Vid årsskiftet var alla lägenheter antingen uthyrda, under kontraktstecknande eller under renovering.

I januari 2016 tecknade Tyresö Bostäder en överenskommelse med Hyresgästföreningen om hyresnivån för 2016 och 2017, som innebar en höjning med 0,75 procent från och med den 1 mars 2016. Det ger en genomsnittlig hyresnivå på 1 122 kr/kvm. Från och med den 1 januari 2017 blir hyreshöjningen 0,75 procent.

Bolaget hade i genomsnitt 39,5 anställda under 2016 varav 13 kvinnor. Omräknat till heltider (årsarbetare) motsvarade Tyresö Bostäders personal 36 årsarbetare.

Årets investeringar i pågående projekt uppgick till 59,3 mkr och investeringar i fastighetsinstallationer och övriga inventarier omfattade 0,7 mkr. Den totala underhållskostnaden för 2016 uppgick till 38,5 mkr.

Tyresö Näringslivs AB

Tyresö Näringslivsaktiebolags ändamål är att köpa, förvalta och sälja mark samt förvärva, bygga och förvalta lokaler för näringslivsändamål. Bolaget äger mark och en bostadsfastighet inom det så kallade Brädgårdsområdet. Större delen av marken som bolaget äger hyrs ut till Tyresö kommun. Utöver uthyrning av marken finns fyra bostadshyresgäster och fyra lokalhyresgäster i byggnaderna inom området. Tyresö kommun sköter förvaltning och uthyrning av bolagets byggnader.

Bolaget har inte haft någon anställd personal.

Tyresö Näringslivs AB gjorde ett nollresultat 2016. Enligt den ekonomiska planen kommer bolaget att gå med förlust till och med 2017, då den så kallade fusionsspärren upphör. Fusionsspärren inträdde vid bolagets fusion med Fastighetsbolag Maria Sofia AB och bolaget kan efter 2017 sälja denna fastighet.

Tyresö Vindkraft AB

Tyresö Vindkraft AB bildades 2014 och har som ändamål att äga och leasa ut vindkraft till Tyresö kommun och dess bolag. Bolaget övertog driften av ett vindkraftverk i Bösjövarden i Mora kommun den 18 december 2014.

Bolaget redovisar alltid ett nollresultat eftersom ägaren, Tyresö kommun, alltid kommer att täcka bolagets kostnader. Vindkraftverket leasas av Tyresö kommun och Tyresö Bostäder. Leasingavtalet är utformat så att bolagets självkostnad täcks av leasingavgifterna.

Övrigt ägande

Tyresö kommun har även andelar i Stiftelsen Tyrestaskogen, Södertörns brandförsvärsförbund, Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund, Södertörns överförmyndarnämnd, Världus AB samt Stockholmsregionens Försäkring AB.

Stiftelsen Tyrestaskogen är ansvarig för driften av områdena i naturreservatet Tyresta. Stiftelsens uppgift är att förvalta och utveckla områdena och Tyresta by enligt fastslagna bestämmelser och skötselplan.

Södertörns brandförsvärsförbund är ett kommunalförbund som bedriver räddningstjänst i kommunerna Botkyrka, Ekerö, Haninge, Huddinge, Nacka, Nykvarn, Nynäshamn, Salem, Södertälje och Tyresö. Inom medlemskommunerna finns åtta räddningsstyrkor dygnet runt, tre deltidsstyrkor, åtta räddningsvärn och en regional räddningscentral. På dagtid under vardagar finns dessutom fem mindre räddningsstyrkor och under övrig tid finns extrapersonal i beredskap.

Räddningscentralen Stockholms län drivs sedan 2009 tillsammans med Brandkåren Attunda. Räddningscentralen Stockholms län hanterar medlemskommunernas och Brandkåren Attundas uppdrag. Därmed omfattar räddningsregionen idag 16 kommuner. Antalet uppdrag för medlemskommunerna med olika former av larm- och jourfunktioner växer kontinuerligt.

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund bildades 2008 av de tre kommunerna Haninge, Nynäshamn och

Tyresö. Förbundets uppdrag är att bedriva den prövning och tillsyn som kommunerna är skyldiga att utföra enligt miljöbalken, livsmedelslagen och andra lagar, förordningar och föreskrifter – med undantag av strandskyddsutlysningen. Förbundet ska också erbjuda medlemskommunerna kompetens avseende medlemmarnas arbete med frivilliga åtaganden inom miljöområdet. Förbundet ska också ge det stöd inom fysisk planering och bygglovsverksamhet som respektive medlemskommun efterfrågar inom förbundets kompetensområde. Förbundet ska besvara remisser från medlemmarna, ansvara för information inom verksamheten, bistå medlemmarna med expertkunskaper samt delta i kommunernas krisberedskapsplanering. Förbundets verksamhet finansieras delvis genom anslag då de tre kommunerna betalar en medlemsavgift, men ungefär hälften av förbundets kostnader täcks av avgifter som tas ut vid tillsyn av verksamheter.

I varje kommun ska det finnas en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd. Tyresö kommun har i samverkan med Botkyrka, Huddinge, Nynäshamn och Haninge en gemensam nämnd, Södertörns överförmyndarnämnd. Nämndens huvuduppgift är att utöva tillsyn och kontroll över förmyndarskap, godmanskap och förvalterskap. Syftet är att förhindra att barn eller myndiga personer som inte själva kan ta tillvara sin rätt, missgynnas ekonomiskt eller rättsligt.

Världus AB bildades 1994 av 25 kommuner i Stockholms län (alla utom Stockholm) för att erbjuda vård-, behandlings- och rådgivningstjänster för i första hand barn och unga.

Tyresö kommun blev under 2008 delägare i Stockholmsregionens Försäkring AB (SRF). SRF:s syfte är att i samarbete med kommunerna samordna upphandling och förvaltning av samlade försäkringslösningar. Bolaget ska tillföra kommunerna ökad kompetens inom försäkringsområdet och vara en resurs inom riskhantering, skadeförebyggande arbete och försäkring.

Kommunen är även medlem i Kommuninvest ekonomisk förening sedan 2010.

Finansiell analys av Tyresö kommun

Resultatet för 2016 blev 27,0 mkr. I resultatet ingår en extra avsättning till pension för förtroendevalda på 10,5 mkr som en jämförelsestörande post. Resultatet utan den jämförelsestörande posten var därmed 37,5 mkr. År 2015 var resultatet 0,5 mkr.

Under 2016 uppgick investeringarna i anläggningstillgångar till 278 mkr jämfört med 197 mkr 2015. Av investeringarna finansierades 34 mkr genom investeringsinkomster¹, jämfört med 15 mkr 2015.

Nettoinvesteringarna finansierades till 57 procent av skatter, vilket innebär att 43 procent har finansierats med lån.

Modell för finansiell analys

Kartläggningen och analysen av resultat, utveckling och ställning för Tyresö kommun görs med en modell som utgår från fyra väsentliga finansiella aspekter. Aspekterna är finansiellt resultat, kapacitetsutveckling, riskförhållanden samt kontrollen över den finansiella utvecklingen. Målet är att utifrån dessa fyra aspekter kunna fastställa om kommunen har en god ekonomisk hushållning.

RESULTAT OCH KAPACITET

Intäkter och kostnader i verksamheten (mkr)

mkr	2014	2015	2016
Verksamhetens intäkter	476	556	678
Verksamhetens kostnader	2 481	2 661	2 887

Intäkterna ökade med 123 mkr eller 22 procent jämfört med 2015. Framför allt var det bidragen som ökade med 114 mkr (53 procent) och försäljningsintäkterna från markförsäljning, som ökat med 13 mkr. Bidragsökningen omfattar främst bidrag från Migrationsverket.

Kostnaderna ökade med 226 mkr eller 10 procent från föregående år. Kostnadsökningarna fanns främst inom köp av verksamhet som var 116 mkr eller 14 procent högre, till stor del på grund av fler köpta platser inom vård och omsorg. Lönekostnaden var 68 mkr eller 5,7 procent högre, vilket beror på en ökning av antalet årsarbetare med 2,1 procent och en lönekostnadsökning med 3,6 procent. Övriga kostnader ökade med sammanlagt 28 mkr eller 52 procent mot föregående år, vilket i huvudsak beror på högre kostnader för tillfälligt inhyrd personal.

Skatte- och nettokostnadsutvecklingen

Förändring i %	2014	2015	2016
Skatteintäktsutveckling	2,7	6,0	5,7
Skatter, generella statsbidrag och utjämning	2,7	4,9	6,2
Nettokostnadsutveckling	5,7	4,7	5,9

Skatteintäkter och generella bidrag ökade med 6,2 procent och verksamheternas nettokostnader med 5,9 procent, vilket innebär att intäkterna ökade något mer än kostnaderna.

ÅRETS RESULTAT OCH JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER

(mkr)	2014	2015	2016
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster	6	1	37,5
Jämförelsestörande poster	0	14	-10,5
Årets resultat	6	15	27,0
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster i relation till skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning (%)	0,3	0,0	1,6

Resultatet för 2016 blev 27 mkr inklusive en jämförelsestörande post på 10,5 mkr för pensionsavsättning till förtroendevalda. Det var främst ökade bidragsintäkter som förbättrat resultatet jämfört med 2015.

God ekonomisk hushållning ur ett resultatperspektiv

Ett av kommunens finansiella mål är ett överskott på minst 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Det innebär för Tyresös del att resultatet borde uppgå till 47 mkr för att nå upp till målet. Överskottet behövs för att kunna finansiera mer av kommunens investeringar med skatter istället för lån.

¹ Investeringsinkomster är inkomster som hjälper till att finansiera en investering, det kan till exempel vara statliga investeringsbidrag, anslutningsavgifter för vatten och avlopp med mera.

DRIFTKOSTNADSANDEL

(%)	2014	2015	2016
Verksamhetens intäkter minus kostnader			
exklusive avskrivningar och jämförelsestörande poster	95,2	94,0	94,1
Avskrivningar	4,2	4,5	4,3
Driftkostnadsandel före jämförelsestörande poster			
och finansnetto	99,3	98,5	98,4
Finansnetto	0,4	0,2	0,0
Driftkostnadsandel efter finansnetto	99,7	98,7	98,4
Jämförelsestörande poster (netto)	0	0,6	-0,4
Driftkostnadsandel	99,7	99,4	98,8

Driftkostnadsandelen visar hur stor andel av skatteintäkterna som går åt till att driva verksamheterna. Om den totala driftkostnadsandelen är mindre än 100 procent har kommunen en positiv balans mellan löpande kostnader och intäkter. En driftkostnadsandel på 97–98 procent anses generellt uppfylla god ekonomisk hushållning. För Tyresös del tar de löpande driftkostnaderna en alltför stor andel av skatteintäkter, statsbidrag och utjämningsbidrag. Avskrivningarnas andel av driftkostnaderna har varit drygt 4 procent de senaste tre åren. Jämför man däremot mot materiella anläggningstillgångar i balansräkningen framgår att dessa ökat med över 13 procent de senaste två åren. Anledningen till att inte avskrivningarna ökat i samma takt är bland annat att andelen pågående investeringar har ökat och för dessa har avskrivningarna inte börjat göras. Troligen kommer avskrivningarnas andel av de totala driftkostnaderna att öka framöver eftersom kommunen står inför omfattande investeringar.

Finansnettots andel av intäkterna har fortsatt att minska, vilket beror på det låga ränteläget.

ÅRETS INVESTERINGAR

	2014	2015	2016
Investeringar brutto (mkr)	145	197,1	278,2
Investeringar netto (mkr)	107,6	182,1	244,2
Investeringar bruttovolym/ nettokostnader (%)	7	9,0	12,0
Investeringar nettovolym/ nettokostnader (%)	5	8,3	10,5

Investeringarna var högre än 2015 och stiger också i relation till verksamheternas nettokostnader. Investeringarna omfattar främst omvandlingsområden i östra Tyresö och utveckling av Norra Tyresö Centrum.

SKATTEFINANSIERINGSGRADEN AV
INVESTERINGAR

Skattefinansieringsgraden av investeringar mäter hur stor andel av investeringarna som kommunen kan betala med de skatteintäkter som återstår när den löpande driften är betald. Om skattefinansieringsgraden är 100 procent eller mer betyder det att kommunen inte behöver låna till sina investeringar.

(%)	2014	2015	2016
Skattefinansieringsgraden av bruttoinvesteringar	60,4	57,4	50,2
Skattefinansieringsgraden av nettoinvesteringar	81,4	62,2	57,1

Skattefinansieringsgraden av nettoinvesteringarna var drygt 57 procent, vilket innebär att kommunen behövde ta nya lån för att täcka delar av årets investeringar.

LIKVIDITET UR ETT RISKPERSPEKTIV

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsberedskap. I nyckeltalet sätts kommunens omsättningsstillgångar i relation till kortfristiga skulder. Kassalikviditeten bör analyseras tillsammans med soliditeten. En ökande kassalikviditet i kombination med oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunen har stärkt sitt ekonomiska handlingsutrymme.

(%)	2014	2015	2016
Kassalikviditet	72	88	95

Kassalikviditeten var något högre vid slutet av 2016, främst beroende på att kommunens ökade fordringar på Migrationsverket ökat.

SOLIDITET ENLIGT BALANSRÄKNINGEN

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga betalningsförmåga. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats med eget kapital.

(%)	2014	2015	2016
Soliditet exklusive pensionsförpliktelser som intjänats före 1998	41,1	38,7	36,6

Soliditeten enligt balansräkningen har haft en nedåtgående trend de senaste åren. En orsak är att kommunen ökat sina lån och inte fullt ut kunnat finansiera investeringar med skattemedel, en annan är att de kortfristiga fordringarna ökat. Detta nyckeltal tar ingen hänsyn till de pensionsförpliktelser som intjänats före 1998, eftersom de redovisas utanför balansräkningen.

SOLIDITET INKLUSIVE PENSIONS FÖRPLIKTELSE

Om pensionsförpliktelser som intjänats före 1998 inkluderas i balansräkning och soliditetsmått blir soliditeten lägre, men trenden blir den motsatta, det vill säga då ökar soliditeten. Anledningen är att pensionsförpliktelser minskar vartefter dessa pengar betalas ut.

	2014	2015	2016
Soliditet inklusive pensionsförpliktelser som intjänats före 1998 [%]	2,5	4,6	6,4

PENSIONS FÖRPLIKTELSE

(mkr, inklusive särskild löneskatt)	2014	2015	2016
Pensionsförpliktelser intjänade efter 1998	181	193	208
Pensionsförpliktelser intjänade före 1998	874	845	812
Total pensionsförpliktelse	1055	1038	1020

Kommunens pensionsförpliktelser inklusive särskilt löneskatt uppgick 2016 till 1 020 mkr, alltså drygt en miljard kronor. Pensionsförpliktelser intjänade före 1998 har minskat och de efter 1998 har ökat. Totalt handlar det om en minskning med 18 mkr.

KOMMUNALSKATT

Den kommunala skattesatsen var 19,50 kr per intjänad hundralapp 2016. Jämfört med snittet i Stockholms län är skattesatsen i Tyresö relativt hög även om skillnaden har minskat senaste åren.

Skattesats [%]	2014	2015	2016
Tyresö	19,48	19,48	19,50
Stockholms län	18,27	18,43	18,52
Skillnad	1,21	1,05	0,98

KOMMUNENS BORGENSÅTAGANDE

Borgensåtagande som andel av verksamhetens kostnader är ett nyckeltal som beskriver en risk. Om gäldenären (den part som kommunen gått i borgen för) får betalningssvårigheter överförs risken och betalningsansvaret till kommunen. Genom att jämföra kommunens totala borgensåtagande med bruttokostnaderna för kommunen, får man fram den eventuella resultateffekten som andel av de övriga kommunala kostnaderna.

Borgensåtagande i % av verksamhetens bruttokostnader	2014	2015	2016
Tyresö	61	59	51
Stockholms län	33	34	-

Tyresö kommun har ett högt borgensåtagande som motsvarar omkring 50 procent av bruttokostnaderna. Borgensåtagandet har minskat på grund av att Tyresö Bostäder har betalat av 100 mkr på sina lån.

Sammanfattande kommentar

Resultatet för kommunen är för svagt för att nå upp till god ekonomisk hushållning. Även åren 2013–2015 nådde inte kommunen överskotts målet på 2 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Soliditeten har också en sjunkande trend.

Tyresö står inför utmaningen att befolkningen förändras med fler barn och ökat behov av platser inom barnomsorg och skola, men även en ökad andel äldre, vilket kräver mer äldreomsorg. Det finns ett stort investeringsbehov som på sikt orsakar avskrivningskostnader. För att möta kostnadsökningarna hade kommunen behövt ett större överskott från den löpande verksamheten, för att kunna investera i skolor, äldreboenden med mera utan att behöva låna pengar.

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH BALANSKRAVET

Enligt kommunallagen ska kommunen fastställa mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Enligt samma lag ska kommunens ekonomi vara i balans, det vill säga att de löpande intäkterna ska överstiga kostnaderna (det så kallade balanskravet). Dessa mål har Tyresö kommun beslutat om:

1. *Kommunens samlade resultat, i den reguljära verksamheten (exklusive jämförelsestörande poster), uppgår till minst 2 procent av skatteintäkter och statsbidrag under mandatperioden.*

Utifrån siffrorna för 2016 innebär det 47 mkr per år. Det målet har kommunen inte uppnått de senaste åren. De senaste fem åren har resultatet exklusive jämförelsestörande poster varit i genomsnitt 1,3 procent (1,6 procent 2016).

2. *Investeringar i den skattefinansierade verksamheten finansieras via skatteintäkter.*

Av kommunens totala investeringar finansierades 57 procent av skatteintäkter. Resten har finansierats genom nya lån. Målet har inte uppnåtts.

BALANSKRAVET

När man bedömer om kommunen uppfyller balanskravet ska även realisationsvinster och eventuellt tidigare underskott tas med i beräkningen.

Årets resultat (mkr)	27,0
Samtliga realisationsvinster	0,0
Realisationsvinster som inte står i överensstämmelse med god ekonomisk hushållning	0,0
Realisationsvinster till följd av försäljning som står i överensstämmelse med god ekonomisk hushållning	0,0
Orealiserade förluster i värdepapper	0,0
Återföring av realiserade förluster i värdepapper	0,0
BALANSKRAVSRESULTAT	27,0

Av balanskravsutredningen framgår att kommunen uppfyllde balanskravet 2016.

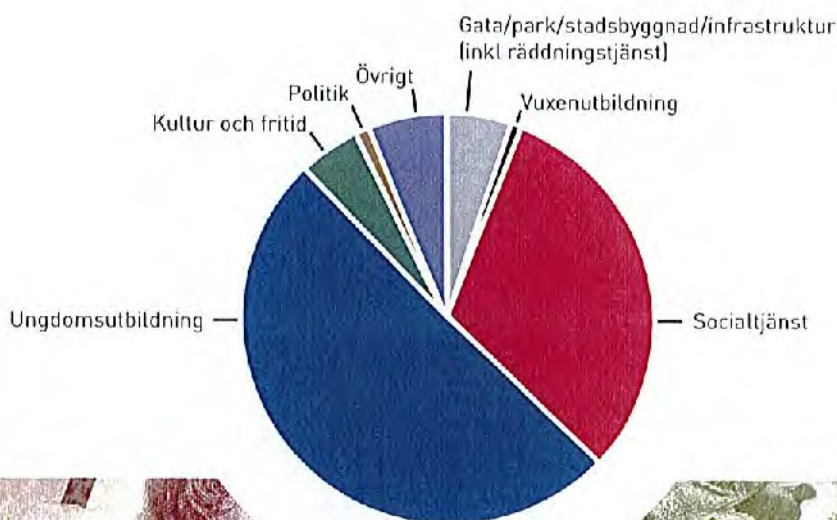
RESULTATUTJÄMNINGSRESERV

Kommunfullmäktige beslutade i december 2013 att tills vidare inte utnyttja möjligheten att reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv.

Vad används 100 kronor av skattepengarna till?

	kronor		kronor
Gata/park/stadsbyggnad/infrastruktur	5,01	Ungdomsutbildning	50,58
varav räddningstjänst	1,27	varav förskola	12,24
varav plan och exploatering	0,95	varav grundskola	29,41
varav väghållning och park	2,70	varav gymnasium	8,92
varav miljö och trafik	0,18	Kultur och fritid	5,09
varav bygglovsverksamhet	0,20	varav kultur och fritid	5,09
varav VA och renhållning	-0,29	Politik	0,96
Vuxenutbildning	1,13	Övrigt	5,67
Socialtjänst	31,56	SUMMA	100,00
varav äldreomsorg	13,47		
varav individ- och familjeomsorg	6,49		
varav funktionsnedsättning	11,61		

Finansiell uppföljning och riskhantering

Tyresö kommuns totala upplåning uppgick vid utgången av 2016 till 820 mkr.

Under året har lån på 300 mkr omsatts och ytterligare 120 mkr har nyupplånats.

Kommunens genomsnittliga räntebindningstid uppgick vid årsslutet till 636 dagar, jämfört med 715 dagar ett år tidigare. Den genomsnittliga räntan på kommunens låneskuld har fortsatt att minska och uppgick vid utgången av 2016 till 0,60 procent jämfört med 1,01 procent 2015. Minskningen av genomsnittlig ränta beror på att äldre lån har omsatts och det extremt låga ränteläget. Kommunen har numera även viss kort upplåning i portföljen till negativ ränta.

Kommuninvest och övriga investerarelationer

Tyresö kommun ger inte ut egna kommunobligationer och har därför inte direktkontakt med investerare. Kommunen är däremot delägare i Kommuninvest som är en medlemsorganisation utan vinstintresse där kommunen har alla sina lån samlade. Det kan möjligen anses som en risk att enbart ha en motpart för upplåningen, men kommunen bedömer att Kommuninvest har en sådan riskspridning i

den upplåning de själva gör att skillnaden mellan att låna hos fler aktörer i praktiken inte sänker affärsrisken. De har stor bredd och spridning i upplåning i olika valutor och obligationer världen över. Kommuninvest är även klassade som en systemviktig aktör av Finansinspektionen. Kommuninvests medlemskap i Riksbankens betalningssystem Rix förstärker tillgången till likviditet vid eventuell oro på de finansiella marknaderna, genom möjlighet att delta i Riksbankens marknadsaktiviteter och genom omedelbar tillgång till krediter. Under finanskrisen var Kommuninvest en av få aktörer som kunde erbjuda återfinansiering.

Tyresö kommuns finanspolicy

Tyresö kommuns finanspolicy beslutades av kommunfullmäktige 2014. Målet för skuldförvaltningen är att genom aktiv upplåning minimera kostnaderna i förhållande till bindningstid och tillräcklig likviditet. Syftet är att trygga finansieringen på både kort och lång sikt genom stabilitet och förutsägbarhet vad gäller framtida räntekostnader. Upplåningen i förhållande till finanspolicyen är fördelad enligt tabellen nedan.

Räntebindningstid	2016		2015		Enligt policy		
	(mkr)	(%)	(mkr)	(%)	Normal	Min	Max
0-1 år	300	37	300	43	40	30	50
1-2 år	160	20	100	14	20	12,5	27,5
2-3 år	220	27	100	14	20	12,5	27,5
3-4 år	100	12	100	14	10	5	15
4-5 år	40	5	100	14	10	5	15
5-6 år					0		10
7-8 år					0		10
8-9 år					0		10
9-10 år					0		10
10- år					0		10
SUMMA	820		700				

Risker

Vi har haft en längre period av extremt lågt ränteläge i Sverige. Under hela 2016 var Riksbankens styrränta negativ. Prognoserna kring framtida ränteuppgångar har varit försiktiga. Riksbankens prognos är nu att reporäntan kommer ligga fast under 2017, för att sedan börja höjas gradvis under 2018. Ligger den prognosen fast kan vi förvänta oss att de långa räntorna kommer höjas gradvis under 2017, samtidigt som de korta räntorna ligger still. Kommande år räknar vi med stigande finansiella kostnader på grund av stigande räntor.

Kommunen står inför omfattande investeringar i bland annat skolor, omsorgsboenden och ny ishall, men även infrastrukturinvesteringar i takt med att kommunen växer. I dagsläget finansieras investeringarna långt ifrån med egna medel, utan blir finansierade med lån. Fortgår denna utveckling kommer kommunens låneskuld att växa och en allt större del av kommunens budget kommer att åtgå till att betala finansiella kostnader på lån. De 820 mkr som idag är finansierade till 0,6 procents ränta kostar knappt 5 mkr om året i finansiella kostnader. Om låneskulden skulle öka till 1 miljard om något år samtidigt som den

genomsnittliga upplåningskostnaden ökar till exempelvis 4 procent skulle de finansiella kostnaderna för skulden öka till 40 mkr och det är långt ifrån något extremt scenario.

De senaste åren har kommunens resultat varit för svagt för att nå upp till överskottsmålet om 2 procent på skatter och generella statsbidrag. Det saknas därför utrymme för kraftigt ökade finansiella kostnader.

Definitioner av risker – och kommunens strategi i korthet för att möta riskerna

Finansieringsrisk innebär svårigheter att ta nya lån och sätta om befintliga lån. Kommunens lån är idag samlade hos Kommuninvest som är en mycket stabil motpart och klassas som en systemviktig aktör av Finansinspektionen. Kommunen har även upparbetade kontakter med affärsbankerna.

Ränterisk är ett mått på hur mycket kommunens resultat påverkas vid en förändring av marknadsräntan. Ränterisken begränsas genom restriktioner för andelen kort och lång räntebindning i enlighet med finanspolicyn.

Valutarisk är ett mått på hur mycket kommunens resultat påverkas vid en given förändring av valutakursen på lån i utländsk valuta. Den risken är inte aktuell för Tyresö då kommunen har som riskpolicy att enbart vara exponerade i svensk valuta.

Motpartsrisk avser risker som uppstår om en motpart inte fullgör sina förpliktelser. Kommunen har alla sina lån hos Kommuninvest. Det kan möjligen ses som en risk, men Kommuninvest är i detta sammanhang en stabil motpart och eftersom de klassas som en systemviktig aktör hos Finansinspektionen har de möjlighet att vända sig direkt till Riksbanken.

Likviditetsrisk är risken att en placering av ett överskott inte kan omsättas till likvida medel utan kostnad. Likviditetsrisk vid upplåning avser risken att kommunen inte har tillgång till pengar för att kunna göra betalningar. Likviditetsrisken hanterar kommunen genom att göra kontinuerliga likviditetsprognoser och anpassa upplåningen efter prognosen. Utöver det finns en checkräkningskredit som kommunen kan använda vid behov.

Finansiella nyckeltal

Kassalikviditeten är ett mått på kommunens kortsiktiga betalningsförmåga. I nyckeltalet relateras kommunens omsättningstillgångar till kortfristiga skulder.

(%)	2014	2015	2016
Kassalikviditet	72	88	95

Kassalikviditeten ökade något 2016 beroende på att de kortfristiga fordringarna ökat jämfört med 2015.

Soliditet enligt balansräkningen är ett mått på kommunens långsiktiga ekonomiska handlingsutrymme. Den visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats via eget kapital (samlade skatteintäkter). Eftersom soliditeten bestäms av relationen mellan tillgångar och skulder påverkas den av hur tillgångarna värderas. En relativt stor del av kommunens anläggningstillgångar är byggnader och mark. Erfarenhetsmässigt brukar försäljningar av den sortens tillgångar ge intäkter som är större än det bokförda värdet. Även de finansiella anläggningstillgångarna, främst aktier i Tyresö Bostäder, har troligen ett bokfört värde som är avsevärt lägre än det verkliga värdet vid en eventuell försäljning. Därmed har tillgångarna i kommunens balansräkning som är redovisade till anskaffningsvärde sannolikt ett högre marknadsvärde. Det innebär att den verkliga soliditeten, om tillgångarna varit marknadsvärderade, troligen är betydligt högre än vad tabellen nedan anger.

(%)	2014	2015	2016
Soliditet enligt balansräkningen	41,1	38,7	36,6

Soliditeten enligt balansräkningen är i fallande skala. Länet i förhållande till totala tillgångar är i ökande trend.

Soliditet inklusive pensionsförpliktelser är ett annat soliditetsmått där man inkluderar pensionsförpliktelser som intjänats före 1998 och som ligger utanför balansräkningen. Detta soliditetsmått är därför lägre. Denna soliditet ökade jämfört med 2015, vilket beror på att kommunens ansvarsförbindelse för pensionerna minskade från 845 mkr 2015 till 812 mkr vid utgången av 2016.

(%)	2014	2015	2016
Soliditet inklusive pensionsförpliktelser	2,5	4,6	6,4

Kommunens borgensåtagande

Kommunen tecknar i vissa fall borgen för lån till kommunägda bolag, men ibland även för andra externa verksamheter. Kommunens samlade borgensåtagande för lån uppgick vid utgången av 2016 till 1 458 mkr, vilket var en minskning med 102 mkr från 2015. Minskningen beror i huvudsak på att ett borgensåtagande för Tyresö Bostäder AB minskat. För mer information om detta, se not 21 i årsredovisningen.

Skatteintäkter i förhållande till lån

Sett över tid är det inte bra om kommunens lån hos banker och kreditinstitut ökar mer än vad skatteintäkterna gör.

(mkr)	2014	2015	2016
Skatteintäkter, generella bidrag och utjämningsbidrag	2 107	2 210	2 348
Utestående lån	570	700	820
Lån/skatteintäkter	27,1	31,7	34,9

Under 2016 uppgick kommunens lån som andel av skatteintäkter, generella bidrag och utjämningsbidrag till 34,9 procent, en ökning från 2015 likväl som 2014. En del av ökningen förklaras genom att kommunens kassalikviditet var högre än 2015 beroende på en större andel statsbidragsfordringar. Generellt kan ändå sägas att ju högre en lånenivå är i relation till intäkterna, desto högre är den ekonomiska risken för kommunen. Skulle skatteintäkterna börja minska, exempelvis genom en kraftig lågkonjunktur, samtidigt som räntan stiger kan kommunen hamna i ett mycket bekymmersamt läge. Vid ett sådant scenario skulle en större andel av kommunens intäkter behöva användas till att betala räntor på lånen. Vad ett "godkänt" nyckeltal är kan diskuteras, men exempelvis Malmö stad har satt som mål att andelen inte får överstiga 30 procent.

Driftredovisning

Nämndernas nettokostnader uppgick till totalt 2 303 miljoner kronor (drygt 2,3 miljarder), vilket var 2,9 miljoner kronor (0,0 procent) mindre än budgeterat. De största underskotten uppstod inom socialnämndens ansvarsområde där det sammanlagda underskottet blev 13,4 miljoner. Detta trots att flyktingverksamheten gett ett överskott på 13,5 miljoner. I övrigt redovisar barn- och utbildningsnämnden ett underskott på 7,5 miljoner. Kultur- och fritidsnämnden samt gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden redovisar istället större överskott.

Verksamhetsområden (mkr)	Intäkter	Kostnader	Netto kostnader	Kommunbidrag	Avvikelse
Kommunstyrelsen					
GEMENSAM VERKSAMHET	320,1	412,0	91,9	82,3	- 9,6
KOMMUNALFÖRBUND med mera	0,0	40,5	40,5	41,3	0,8
POLITISK VERKSAMHET	0,1	22,2	22,2	22,2	0,0
NÄRINGSLIV	0,1	1,3	1,2	1,2	0,0
PLAN OCH EXPLOATERING	30,5	52,5	22,0	22,0	0,0
VÄGHÅLLNING OCH PARK	4,7	67,3	62,6	70,7	8,1
MILJÖ, TRAFIK OCH ÖVRIGT	1,2	5,5	4,2	5,5	1,2
VATTEN OCH AVLOPP	69,8	69,4	- 0,5	0,0	0,5
RENHÅLLNING	47,3	41,0	- 6,3	0,0	6,3
Byggnadsnämnden					
BYGGLOVSVERKSAMHET	5,7	10,3	4,6	5,4	0,8
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden					
ARBETSCENTRUM	13,1	23,2	10,0	10,5	0,5
varav flyktingverksamhet	8,4	7,4	- 1,0	0,0	1,0
VUXENUTBILDNING	15,2	41,5	26,3	26,7	0,4
GYMNASIESKOLA	24,0	231,1	207,1	215,1	8,0
Kultur- och fritidsnämnden					
BIBLIOTEK, KULTUR OCH FRITID, FRITIDSGÅRDAR	11,5	129,5	118,0	124,8	6,8
Barn- och utbildningsnämnden					
FÖRSKOLA	26,6	310,7	284,1	284,2	0,1
GRUNDSKOLA	46,2	728,7	682,5	674,9	- 7,6
Socialnämnden					
INDIVID- OCH FAMILJEOMSORG	134,1	284,8	150,6	154,2	3,6
varav flyktingverksamhet	117,8	104,2	- 13,5	0,0	13,5
ÄLDREOMSORG	213,4	525,8	312,5	309,0	- 3,5
OMSORG OM PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING	192,4	461,7	269,3	255,8	- 13,5
Summa verksamhetsområden	1 155,9	3 458,9	2 303,0	2 305,9	2,9

Investeringsredovisning

Investeringarna 2016 uppgick till 234 miljoner kronor netto. Av investeringarna användes 64 procent till olika exploateringsområden, främst på Östra Brevik och Norra Tyresö Centrum, 2 procent till väghållning och park inklusive gång- och cykelbanor, 7 procent gick till vård- och omsorgsområdena, 11 procent till utbildningsområdet och 7 procent till fritidsområdet. 6 procent gick till VA och renhållning.

Tabellen nedan visar de största investeringsprojekten i kommunen.

PROJEKT (mkr)	INKOMST < år 2017	UTGIFT < år 2017	NETTO < år 2017
Exploatering Solberga	0,0	123,1	123,1
Utbyggnad Tyresövägen	0,6	21,7	21,1
Norra Tyresö Centrum	53,8	80,2	26,4
Exploatering Strändängarna	39,5	44,2	4,8
Masshanteringsplats Mediavägen	0,0	20,8	20,8
Brevik Ugglevägen, etapp 9	0,0	46,9	46,9
Sociala boenden	0,0	12,6	12,6
Gruppboende Tärningen	0,0	10,8	10,8
LSS-boende Villa Linde	0,4	15,3	14,9

Nedan redovisas investeringarna under 2016.

INVESTERINGS- OCH EXPLOATERINGSREDOVISNING

INVESTERINGAR (mkr)	INKOMST	UTGIFT	NETTO	BUDGET	DIFF
EXPLOATERING OMVANDLINGSOMRÅDEN					
Solberga, etapp 7	0,0	-77,1	-77,1	-30,0	-47,1
Brevik Ugglevägen, etapp 9	0,0	-35,7	-35,7	-14,0	-21,7
Brobänken, etapp 10	0,0	-2,3	-2,3	-5,0	2,7
Övrigt	0,0	-2,5	-2,5	-6,8	4,3
VERKSAMHETSLOKALER					
Sociala boenden	0,0	-12,6	-12,6	-25,0	12,4
Ny visningsgård Uddöy	0,0	-6,6	-6,6	-8,3	1,7
Utbyggnad Radiovägen	0,0	-8,1	-8,1	-2,0	-6,1
Kylaggregat Fontanahallen	0,0	-4,5	-4,5	-6,5	2,0
Ny skola Fornudden	0,0	-3,3	-3,3	-5,0	1,7
Bergfoten ventilation	1,0	-7,9	-6,9	-8,5	1,6
Sofieberg tillagningskök	0,0	-3,4	-3,4	-10,0	6,6
Gruppboende Tärningen	0,0	-5,2	-5,2	-1,3	-4,0
Ombyggnad löparbanor Trollbäcken IP	0,0	-1,1	-1,1	-9,5	8,4
Ny ishall	0,0	-0,3	-0,3	-1,4	1,0
Övrigt	0,4	-2,1	-1,7	-14,1	12,4

INVESTERINGAR (mkr)	INKOMST	UTGIFT	NETTO	BUDGET	DIFF
FASTIGHET SAMLINGSANSLAG					
Bergfoten skola VVS	0,0	-6,3	-6,3	-6,5	0,2
Kardemumman paviljong	0,0	-2,0	-2,0	-2,0	0,0
Tyresö förskola upprustning paviljong	0,0	-3,4	-3,4	-3,5	0,1
Uddby gård visningshagar	0,0	-1,4	-1,4	-1,5	0,1
Övrigt	0,3	-4,7	-4,4	-11,5	7,1
TYRESÖVÄGEN					
Tyresövägen 3 körfält	0,0	-1,8	-1,8	-16,0	14,2
Övrigt	0,4	-0,3	0,0	-9,0	9,0
CYKELPLAN					
Gång- och cykelväg Stjärnvägen	0,0	-0,3	-0,3	-0,3	0,0
Övrigt	1,6	-0,1	1,5	-3,7	5,2
VÄG OCH PARK					
MAN Lastbil, YDB815	0,0	-3,2	-3,2	-3,5	0,3
Wille 455B redskapsbärare	0,0	-0,8	-0,8	-1,0	0,2
Wille 665 redskapsbärare	0,0	-1,0	-1,0	-1,0	0,0
Gångbana Alby skogsväg	0,0	-0,9	-0,9	-1,0	0,1
Övrigt	4,0	-1,4	2,6	-5,6	8,2
KULTUR OCH FRITID					
Alby fritultsområde, ny vision	0,0	-0,5	-0,5	-4,0	3,5
Multisportarena Kumla	0,0	-1,1	-1,1	-1,0	-0,1
Övrigt	0,7	-0,3	0,3	0,0	0,3
KOMMUNDIREKTÖRENS ANSLAG					
Övrigt	0,0	-0,1	-0,1	-5,0	4,9
ÖVRIGT					
Övrigt	0,0	6,0	6,0	-14,1	20,0
NORRA TYRESÖ CENTRUM					
Simvägens förlängning	0,0	-19,2	-19,2	-15,0	-4,2
Små justeringar Tyresö C vägnät	0,0	-5,4	-5,4	-3,0	-2,4
Parkeringshus Tyresövallen	0,0	-0,9	-0,9	-2,0	1,1
Exploateringsbidrag Järnet 7	2,4	0,0	2,4	12,0	-9,6
Exploateringsbidrag Forellen kvarter 8	15,6	0,0	15,6	38,7	-23,1
Övrigt	0,0	-2,0	-2,0	-27,9	25,9
EGENFINANSIERADE PROJEKT					
Strandängarna	0,1	-23,8	-23,8	0,0	-23,8
Grindstolpen	4,0	0,0	4,0	-1,5	5,5
Exploatering Wättinge	0,0	-3,1	-3,1	-2,0	-1,1
Övrigt	0,4	-1,3	-1,0	-15,8	14,8

INVESTERINGAR (mkr)	INKOMST	UTGIFT	NETTO	BUDGET	DIFF
VATTEN OCH AVLOPP					
Dagvattendammar Prästänge	0,0	-4,3	-4,3	-4,5	0,2
VA-ledningar Tellusvägen	0,0	-2,4	-2,4	-2,5	0,1
VA-ledning Linblomsvägen	0,0	-1,8	-1,8	-2,0	0,2
VA-ledningar Njupgränd	0,0	-1,1	-1,1	-1,5	0,4
Övrigt	3,7	-3,0	0,7	-11,4	12,1
RENHÅLLNING					
Masshanteringsplats Mediavägen	0,0	-3,5	-3,5	-3,0	-0,5
Övrigt	0,0	-0,5	-0,5	-1,0	0,5
SAMMANLAGT	34,4	-268,4	-234,1	-279,9	45,8

Finansiella sammansättningar

4

Här återfinns de lagstadgade
räkenskapsrapporterna med
tilläggsupplysningar.

1. Resultaträkning
2. Balansräkning
3. Kassaflödesanalys
4. Noter
5. Redovisningsprinciper
6. Ordlista

Resultaträkning

(mkr)	Not	Kommunen		Sammanställd redovisning			
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Verksamhetens intäkter	Not 1	678,3	555,7	476,1	899,9	775,3	713,3
Verksamhetens kostnader	Not 2	-2 886,8	-2 661,4	-2 481,3	-3 016,6	-2 788,3	-2 614,3
Avskrivningar	Not 3	-101,5	-99,7	-88,2	-142,4	-139,8	-129,8
Jämförelsestörande poster	Not 4	-10,5	14,3	-	64,2	14,3	182,6
Verksamhetens nettokostnad		-2 320,5	-2 191,1	-2 093,4	-2 194,9	-2 138,5	-1 848,2
Skatteintäkter	Not 5	2 124,1	2 009,4	1 896,3	2 124,1	2 009,4	1 896,3
Generella statsbidrag och utjämning	Not 6	224,1	200,9	210,9	224,1	200,9	210,9
Finansiella intäkter	Not 7	8,2	6,5	7,2	3,0	0,7	1,5
Finansiella kostnader	Not 8	-8,8	-10,8	-15,3	-26,8	-36,8	-50,7
Jämförelsestörande finansiella poster		-	-	-	-	-	-
Resultat efter finansiella poster		27,0	14,8	5,7	129,6	35,7	209,8
Aktuell och uppskjuten skatt bolag		-	-	-	-7,3	-6,8	-
Extraordinära intäkter		-	-	-	-	-	-
Extraordinära kostnader		-	-	-	-	-	-
ÅRETS RESULTAT		27,0	14,8	5,7	122,3	28,8	209,8

Balansräkning

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
TILLGÅNGAR							
Anläggningstillgångar							
Materiella anläggningstillgångar							
Mark, byggnader och anläggningar	Not 9	2 032,8	1 872,6	1 795,4	3 851,1	3 652,1	3 564,4
Maskiner och inventarier	Not 10	73,8	68,0	62,2	76,6	71,0	66,2
Finansiella anläggningstillgångar	Not 11, 12	129,0	119,5	91,7	67,4	57,7	30,2
Summa anläggningstillgångar		2 235,6	2 060,2	1 949,3	3 995,1	3 780,8	3 660,8
Omsättningstillgångar							
Förråd, exploateringstillgångar m m	Not 13	74,8	75,9	64,0	74,8	75,9	64,0
Kortfristiga fordringar	Not 14	230,0	177,6	182,3	223,9	169,6	175,3
Kassa, bank	Not 15	153,5	162,9	64,7	286,3	332,6	183,5
Summa omsättningstillgångar		458,3	416,3	310,9	585,0	578,0	422,7
SUMMA TILLGÅNGAR		2 693,9	2 476,5	2 260,2	4 580,1	4 358,9	4 083,6
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER							
Eget kapital							
Årets resultat	Not 16	27,0	14,8	5,7	122,3	28,8	209,8
Resultatutjämningsreserv		-	-	-	-	-	-
Övrigt eget kapital		958,6	943,8	924,0	1 373,1	1 344,3	1 129,8
Summa eget kapital		985,6	958,6	929,7	1 495,4	1 373,1	1 339,6
Avsättningar							
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	Not 17	219,3	193,6	181,2	219,3	193,6	181,2
Övriga avsättningar		-	-	-	43,5	38,7	34,9
Skulder							
Långfristiga skulder	Not 18	1 083,3	935,5	804,2	2 353,5	2 307,9	2 135,2
Kortfristiga skulder	Not 19	405,7	388,9	345,2	468,4	445,6	392,8
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		2 693,9	2 476,5	2 260,2	4 580,1	4 358,9	4 083,6

(mkr)	Not	Kommunen		Sammanställd redovisning			
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER							
Panter och därmed jämförliga säkerheter		-	-	-	-	-	-
Ansvarsförbindelser							
Pensionsförpliktelser som inte lagits upp bland skulder och eller avsättningar	Not 20	812,3	845,0	874,0	812,3	845,0	874,0
Övriga ansvarsförbindelser	Not 21, 22	1 458,4	1 560,8	1 507,2	179,5	179,7	167,5
Hyses- och leasingåtaganden	Not 23	536,8	571,2	585,0	485,1	510,0	506,5
SUMMA PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER		2 807,5	2 977,0	2 966,2	1 476,9	1 534,7	1 548,0
Skulder		55,3 %	53,5 %	50,9 %	61,6 %	63,2 %	61,9 %
Soliditet (exklusive panter och ansvarsförbindelser)		36,6 %	38,7 %	41,1 %	32,6 %	31,5 %	32,8 %
Soliditet (inklusive pensionsförpliktelser)		6,4 %	4,6 %	2,5 %	14,9 %	12,1 %	11,4 %

Kassaflödesanalys

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsboks- slut 2016	Årsboks- slut 2015	Årsboks- slut 2014	Årsboks- slut 2016	Årsboks- slut 2015	Årsboks- slut 2014
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN							
Årets resultat		27,0	14,8	5,7	122,3	28,8	209,8
Justering för av- och nedskrivningar		101,5	99,7	88,2	148,2	139,8	129,8
Justering för gjorda avsättningar		25,7	12,5	8,1	25,7	12,5	7,2
Justering för uppskjuten skatt		-	-	-	4,8	3,0	-
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster		-14,7	-13,7	-14,4	-89,7	-18,5	-11,0
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		139,6	113,2	87,6	211,3	165,6	335,7
Ökning (-) / Minskning (+) av förråd, exploatering		10,3	-11,9	-4,4	10,3	-11,9	-4,4
Ökning (-) / Minskning (+) av kortfristiga fordringar	Not 14	-52,4	4,7	-15,7	-54,3	5,7	-7,5
Ökning (+) / Minskning (-) av kortfristiga skulder	Not 19	16,8	43,7	53,3	22,8	52,9	56,6
Kassaflöde från den löpande verksamheten		114,3	149,6	120,8	190,1	212,3	380,5
INVESTERINGSVERKSAMHETEN							
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar		-	-	-	-	-	-
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	Not 9, 10	-268,2	-182,8	-145,0	-352,9	-236,4	-149,7
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0,0	0,0	3,7	80,1	0,3	43,3
Investering i finansiella tillgångar		-10,1	-14,4	0,0	-10,1	-14,4	0,0
Försäljning av finansiella tillgångar		-	-	-	-	-	-
Bidrag (investerings-, VA- och gatukostnadsersättning)		34,0	15,0	37,4	34,0	15,0	28,4
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-244,2	-182,1	-104,0	-249,0	-235,5	-78,0
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN							
Nyupptagna lån	Not 18	120,0	130,0	-	120,0	171,4	-
Amortering av långfristiga skulder	Not 18	-	-	-40,0	-102,2	-	-305,0
Ökning (-) / Minskning (+) av långfristiga fordringar	Not 12	0,5	0,7	-4,3	0,7	0,9	1,3
Minskning av avsättningar på grund av utbetalningar		-	-	-	-	-	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		120,5	130,7	-44,3	18,5	172,3	-303,7
Årets kassaflöde		-9,4	98,2	-27,6	-40,3	149,1	-1,2
Likvida medel vid årets början	Not 15	162,9	64,7	92,3	332,6	183,5	184,6
Likvida medel vid årets slut	Not 15	153,5	162,9	64,7	286,3	332,6	183,5
Förändring av likvida medel		-9,4	98,2	-27,6	-46,2	149,1	-1,2

Noter

(mkr)	Not	Kommunen		Sammanställd redovisning			
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Not 1 Verksamhetens intäkter							
Försäljningsintäkter		18,6	5,3	6,2	18,6	5,3	6,2
Taxor och avgifter		188,1	189,3	175,8	172,1	173,9	175,8
Hyror och arrenden		67,1	65,2	62,5	305,6	305,2	295,1
Bidrag		330,4	230,4	179,6	330,4	230,4	179,6
varav återbetalning AFA, se jämförelsestörande post	Not 4	-	-14,3	-	-	-14,3	-
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster		52,8	51,8	47,4	52,8	51,8	47,4
Exploateringsintäkter		21,2	27,3	3,2	21,2	18,3	3,2
Realisationsvinster		0,0	0,0	0,7	0,0	0,0	0,7
Försäkringsersättningar		0,0	0,6	0,7	0,0	0,6	0,7
Övriga intäkter		0,0	0,0	0,0	-0,8	4,0	4,6
Summa verksamhetens intäkter		678,3	555,7	476,1	899,9	775,3	713,3
Not 2 Verksamhetens kostnader							
Löner och sociala avgifter		1 277,3	1 208,9	1 171,1	1 303,9	1 233,6	1 196,0
Pensionskostnader		94,4	92,3	88,7	96,7	94,0	90,2
Köp av huvudverksamhet		936,2	820,1	723,3	936,2	820,1	723,3
Lämnade bidrag		67,4	67,5	67,1	67,4	67,5	67,1
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader		106,5	103,7	89,7	243,2	232,9	196,6
Bränsle, energi och vatten		54,9	54,6	57,6	54,0	54,3	57,6
Lokal- och markhyror		55,4	55,0	56,5	27,0	26,4	56,5
Hyra/leasing anläggningstillgång		11,4	12,8	9,6	8,9	12,8	9,6
Förbrukningsinventarier och förbrukningsmaterial		78,1	73,2	63,0	78,1	73,2	63,0
Tele, IT-kommunikation och postbefordran		5,8	6,3	7,2	5,8	6,3	7,2
Kostnader för transportmedel, transporter och resor		21,8	20,8	20,1	21,8	20,8	20,1
Försäkringspremier och riskkostnader		11,2	13,8	11,7	11,2	13,8	11,7
Övriga främmande tjänster		84,3	78,7	68,3	84,3	78,7	68,3
Realisationsförluster och utrangering		0,5	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0
Övriga kostnader		81,5	53,6	47,6	77,6	53,8	47,1
Summa verksamhetens kostnader		2 886,8	2 661,4	2 481,3	3 016,6	2 788,3	2 614,3
Not 3 Avskrivningar							
Byggnader och anläggningar		90,8	88,6	77,8	130,6	127,7	118,4
Maskiner och inventarier		10,8	11,1	10,4	11,8	12,1	11,4
Summa avskrivningar		101,5	99,7	88,2	142,4	139,8	129,8

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Not 4 Jämförelsestörande poster							
<i>Jämförelsestörande poster</i>							
Pensionsavsättning förtroendevalda	- 10,5	-	-	- 10,5	-	-	
Premieåterbetalning från AFA							
Försäkring	-	14,3	-	-	14,3	-	
Vinst vid avyttring av fastighet Tyresö bostäder	-	-	-	74,7	-	182,6	
Summa jämförelsestörande poster	- 10,5	14,3	0,0	64,2	14,3	182,6	
Not 5 Skatteintäkter							
Preliminär kommunalskatt	2 131,6	2 010,8	1 900,8	2 131,6	2 010,8	1 900,8	
Preliminär slutavräkning							
innevarande år	- 9,5	2,0	- 15,4	- 9,5	- 3,1	- 15,4	
Slutavräkningsdifferens föregående år	1,9	- 3,4	11,0	1,9	1,6	11,0	
Summa skatteintäkter	2 124,1	2 009,4	1 896,3	2 124,1	2 009,4	1 896,3	
Not 6 Generella statsbidrag och utjämning							
Inkomstutjämningsbidrag	62,4	47,4	40,8	62,4	47,4	40,8	
Strukturbidrag	-	4,7	4,6	-	4,7	4,6	
Införandebidrag	-	-	15,0	-	-	15,0	
Regleringsbidrag	- 1,6	- 1,7	10,2	- 1,6	- 1,7	10,2	
Kostnadsutjämningsbidrag	99,8	83,3	87,7	99,8	83,3	87,7	
Kommunal fastighetsavgift	71,5	69,7	68,3	71,5	69,7	68,3	
Generella bidrag från staten	13,0	4,0	-	13,0	4,0	-	
Avgift till LSS-utjämning	- 21,1	- 6,4	- 15,8	- 21,1	- 6,4	- 15,8	
Summa generella statsbidrag och utjämning	224,1	200,9	210,9	224,1	200,9	210,9	
Not 7 Finansiella intäkter							
Aktieutdelning kommunägda bolag	0,2	0,6	0,6	0,0	0,2	0,1	
Borgensavgift kommunägda bolag	5,1	5,4	5,7	-	-	-	
Överskottsutdelning Kommuninvest	2,2	-	-	2,2	-	-	
Ränteintäkter	0,3	0,0	0,3	0,5	0,0	0,3	
Ränteintäkter på utlämnade lån	0,1	0,3	0,5	0,1	0,3	0,5	
Ränteintäkter på kundfordringar	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
Övriga finansiella intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	
Summa finansiella intäkter	8,2	6,5	7,2	3,0	0,7	1,5	
Not 8 Finansiella kostnader							
Räntekostnader på upptagna lån	5,9	8,1	12,8	23,8	34,0	48,2	
Räntekostnader på pensionsskuld	2,4	2,3	2,1	2,4	2,3	2,1	
Räntekostnader på leverantörsskulder	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
Övriga finansiella kostnader	0,4	0,4	0,3	0,5	0,4	0,3	
Summa finansiella kostnader	8,8	10,8	15,3	26,8	36,8	50,7	

(mkr)	Not	Kommunen		Sammanställd redovisning			
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Not 9 Mark, byggnader och anläggningar							
Ingående anskaffningsvärde		2 727,5	2 532,4	2 222,1	5 025,8	4 786,2	4 511,2
Årets investeringar		80,7	202,9	310,2	132,7	252,0	328,5
Årets försäljningar/utrangeringar		- 104,9	- 7,8	-	- 128,8	- 8,6	- 57,4
Årets uppskrivningar		-	-	-	-	- 3,9	3,9
Årets nedskrivningar		-	-	-	-	-	-
Utgående anskaffningsvärde		2 703,2	2 727,5	2 532,4	5 029,6	5 025,8	4 786,2
Ingående ackumulerade avskrivningar		- 1 132,3	- 1 051,5	- 973,8	- 1 660,5	- 1 541,1	- 1 437,8
Årets försäljningar/utrangeringar		104,8	7,8	-	117,5	8,3	15,1
Årets avskrivningar		- 90,8	- 88,6	- 77,8	- 128,6	- 127,7	- 114,5
Årets nedskrivningar		-	-	-	3,9	-	- 3,9
Utgående avskrivningar		- 1 118,3	- 1 132,3	- 1 051,5	- 1 667,7	- 1 660,5	- 1 541,1
Pågående projekt		447,9	277,5	314,5	489,2	286,9	319,6
Utgående bokfört värde		2 032,8	1 872,6	1 795,4	3 851,1	3 652,1	3 564,4
Not 10 Maskiner och inventarier							
Ingående anskaffningsvärde		274,4	288,7	273,7	294,5	308,7	293,2
Årets investeringar		15,7	14,2	18,6	16,5	14,3	20,3
Årets försäljningar/utrangeringar		- 7,2	- 28,4	- 3,7	- 9,7	- 28,4	- 4,8
Utgående anskaffningsvärde		282,9	274,4	288,7	301,4	294,5	308,7
Ingående ackumulerade avskrivningar		- 211,9	- 229,3	- 221,6	- 229,1	- 245,4	- 237,8
Årets försäljningar/utrangeringar		6,7	28,4	2,7	9,2	28,4	3,8
Årets avskrivningar		- 10,8	- 11,1	- 10,4	- 11,8	- 12,1	- 11,4
Utgående avskrivningar		- 216,0	- 211,9	- 229,3	- 231,7	- 229,1	- 245,4
Pågående projekt		6,9	5,5	2,9	6,9	5,5	2,9
Utgående bokfört värde		73,8	68,0	62,2	76,6	71,0	66,2
Not 10a Nettoinvesteringar							
Årets investeringsutgifter, enligt not 9 och 10		96,4	217,1	328,9	149,2	266,3	348,8
Förändring av pågående arbete, enligt not 9 och 10		171,8	- 34,3	- 183,8	203,7	- 30,1	- 199,3
Årets investeringsinkomster		- 34,0	- 15,0	- 37,4	- 34,0	- 15,0	- 28,4
Summa nettoinvesteringar		234,2	167,8	107,6	319,2	221,4	121,3

(mkr)	Not	Kommunen		Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015
Not 11 Finansiella						
anläggningstillgångar – aktier och andelar						
Aktier i Tyresö Bostäder AB		50,0	50,0	50,0	-	-
Aktier i Tyresö Näringslivsaktiebolag		12,5	2,5	2,5	-	-
Aktier i Tyresö Vindkraft AB		0,1	0,1	0,1	-	-
Aktier i Stockholmsregionens Försäkrings AB		4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
Övriga aktier		0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Kommuninvest ekonomisk förening		40,7	30,6	2,1	40,7	30,6
Andel i bostadsrätter		10,4	10,4	10,4	10,4	10,4
Tyrestaskogen, grundfond		3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Summa aktier och andelar		121,1	101,0	72,5	58,5	19,9
Not 12 Finansiella						
anläggningstillgångar – långfristiga fordringar						
Tyresö Näringslivsaktiebolag		-	10,0	10,0	-	-
Utlämnade gatukostnadslån		6,4	6,9	7,6	6,4	6,9
Avgår kortfristig del av långfristigt lån		-0,5	-0,5	-0,6	-0,5	-0,6
Övriga långfristiga fordringar		2,0	2,1	2,2	3,0	2,9
Summa långfristiga fordringar		7,9	18,5	19,3	8,9	10,2
Summa finansiella anläggningstillgångar	Not 11, 12	129,0	119,5	91,7	67,4	30,2
Not 13 Förråd,						
exploateringsstillgångar med mera						
Förråd presentartiklar och gåvor		0,3	0,3	0,2	0,3	0,2
Exploateringsmark Trollbäcken		9,9	9,9	4,3	9,9	4,3
Exploateringsmark Bollmora		10,6	15,6	15,3	10,6	15,3
Exploateringsmark Tyresö Strand		40,7	36,8	37,0	40,7	36,8
Exploateringsmark Östra delarna av Tyresö		13,2	13,2	7,1	13,2	7,1
Summa förråd, exploaterings-tillgångar med mera		74,8	75,9	64,0	74,8	64,0

(mkr)	Not	Kommunen		Sammanställd redovisning			
		Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut
		2016	2015	2014	2016	2015	2014
Not 14 Kortfristiga fordringar							
Kundfordringar		24,3	26,8	34,2	20,1	22,3	31,6
Värdereglering av kundfordringar		- 1,8	- 3,7	- 4,1	- 1,8	- 3,7	- 4,1
Fordran statsbidrag		62,3	28,0	8,1	62,3	28,0	8,1
Skattefordringar		30,5	24,2	21,2	30,5	24,2	21,2
Övriga kortfristiga fordringar		33,4	5,8	46,6	34,7	7,7	46,0
Upplupna ränteintäkter		5,1	5,4	5,7	5,1	5,4	5,7
Upplupna skatteintäkter		3,8	1,9	0,3	3,8	1,9	0,3
Förutbetalda kostnader/uppplupna intäkter		72,4	89,2	70,3	69,3	83,8	66,6
Summa kortfristiga fordringar		230,0	177,6	182,3	223,9	169,6	175,3
Not 15 Kassa och bank							
PlusGiro		3,0	4,0	6,0	3,0	4,0	6,0
Bankmedel, övriga banker		150,5	158,9	58,6	283,3	328,6	177,5
Summa kassa och bank		153,5	162,9	64,7	286,3	332,6	183,5

Tyresö kommun har en koncernkontokredit på 150 mkr som inte var utnyttjad vid bokslutstillfället.

Not 16 Eget kapital

Ingående kapital enligt balansräkningen*	953,1	938,3	932,6	1 367,6	1 339,6	1 136,9
Justering eget kapital Tyresö Bostäder	-	-	-	-	-	1,4
Justering eget kapital**	5,5	5,5	- 8,6	5,5	4,7	- 8,6
Periodens resultat	27,0	14,8	5,7	122,3	28,8	209,8
Summa eget kapital	985,6	958,6	929,7	1 495,4	1 373,1	1 339,6

*I kommunens totala egna kapital ingår skuld till Renhållnings-kollektivet med 1,6 mkr och till VA-kollektivet med 2,1 mkr (se även not 24).

**Justering eget kapital består av justering timlöner.

[mkr]	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut	Årsbokslut
		2016	2015	2014	2016	2015	2014
Not 17 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelse							
Specifikation per förmån							
Pensionsbehållning		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Förmånsbestämd ÅP		157,4	144,8	133,9	157,4	144,8	
Pension till efterlevande		1,1	1,1	1,0	1,1	1,1	
PA-KL pensioner		8,9	9,5	10,1	8,9	9,5	
Särskild avtalspension ÖK-SAP		-	0,0	0,7	-	0,0	
Löneskatt		40,6	37,7	35,4	40,6	37,7	
Summa specifikation		208,1	193,0	181,2	208,1	193,0	
Avsättning för förtroendevaldas pensioner							
		9,0	0,4	-	9,0	0,4	
Löneskatt		2,2	0,1	0,0	2,2	0,1	
Summa avsatt till pensioner, förtroendevalda		11,2	0,6	0,0	11,2	0,6	
Ingående avsättning pensioner, exklusive ÖK-SAP							
		155,3	145,1	138,9	155,3	145,1	
Försäkring		-	-	-	-	-	
Ränteuppräknig		2,4	2,3	2,1	2,4	2,3	
Basbeloppsuppräknig		-0,6	0,3	-0,3	-0,6	0,3	
Nya utbetalningar		-5,5	-5,1	-4,8	-5,5	-5,1	
Sänkning av diskonteringsränta		-	-	-	-	-	
Intjänad PA-KL		-	-	0,0	-	-	
Stutbetalning FÅP		-	-	0,5	-	-	
Intjänad förmånsbestämd ålderspension		15,6	12,8	8,5	15,6	12,8	
Nya efterlevandepensioner		0,3	0,2	0,1	0,3	0,2	
Övrig post		-0,1	-0,3	0,0	-0,1	-0,3	
<i>Utgående avsättning, exklusive särskild löneskatt</i>		<i>167,5</i>	<i>155,3</i>	<i>145,1</i>	<i>167,5</i>	<i>155,3</i>	
Löneskatt		40,6	37,7	35,2	40,6	37,7	
Summa avsatt till pensioner, exklusive ÖK-SAP		208,1	193,0	180,4	208,1	193,0	
Ingående avsättning pensioner ÖK-SAP		0,0	0,7	0,3	0,0	0,7	
Förändring under året ÖK-SAP		0,0	-0,6	0,3	0,0	-0,6	
<i>Utgående avsättning, exklusive särskild löneskatt</i>		<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,7</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	
Löneskatt		0,0	0,0	0,2	0,0	0,2	
Summa avsatt till pensioner ÖK-SAP		0,0	0,0	0,8	0,0	0,8	
Summa avsättning för pensioner och liknande förpliktelse		219,3	193,6	181,2	219,3	193,6	
Aktualiseringsgrad		97,0 %	97,0 %	96,0 %	97,0 %	96,0 %	

(mkr)	Not	Kommunen		Sammanställd redovisning			
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Not 18a Långfristiga skulder							
Lån i banker och kreditinstitut (se specifikation innehav, not 18a)		820,0	700,0	570,0	2 099,2	2 081,4	1 910,0
Gatukostnadsbidrag		62,7	49,2	53,1	62,7	49,2	53,1
VA-anslutningsbidrag		71,6	72,6	63,2	71,6	72,6	63,2
Investeringsbidrag		128,9	113,7	117,9	119,9	104,7	108,9
Summa långfristiga skulder		1 083,3	935,5	804,2	2 353,5	2 307,9	2 135,2
Not 18b Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut							
Lån som förfaller inom							
0-1 år		300,0	300,0	270,0	620,0	725,0	1 065,0
1-3 år		380,0	200,0	200,0	950,0	755,0	520,0
3-5 år		140,0	200,0	100,0	529,2	601,4	225,0
Senare än 5 år		-	-	-	-	-	100,0
Summa		820,0	700,0	570,0	2 099,2	2 081,4	1 910,0
Kreditgivare							
Nordea Hypotek		-	-	100,0	-	100,0	335,0
Handelsbanken		-	-	-	-	-	100,0
Kommuninvest		820,0	700,0	470,0	2 099,2	1 906,4	1 400,0
SEB		-	-	-	-	75,0	75,0
Summa kreditgivare		820,0	700,0	570,0	2 099,2	2 081,4	1 910,0

Investeringsbidrag, gatukostnadsersättningar och anslutningsavgifter periodiseras linjärt under samma nyttjandetid som motsvarande tillgång har.

Checkräkningskrediterna uppgår till 150 mkr, varav 0 mkr var utnyttjad per 2016-12-31

Kommunens snittränta 2016-12-31 uppgick till 0,60 %

Tyresö Bostäders snittränta 2016-12-31 uppgick till 1,13 % inklusive derivat, exklusive borgensavgift

Tyresö Vindkrafts AB låneskuld uppgick till 39,2 mkr per 2016-12-31 och räntan är bunden till 0,83 %

Kommunens räntebindningstid uppgår till 636 dagar

Tyresö Bostäders räntebindningstid uppgår till 450 dagar

(mkr)	Not	Sammanställd redovisning					
		Kommunen					
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Not 19 Kortfristiga skulder							
Leverantörsskulder		107,5	124,2	101,2	133,0	140,1	113,5
Personalens skatter och avgifter		46,8	41,8	39,6	46,8	41,8	39,6
Moms och punktskatter		5,3	4,0	7,3	5,3	4,0	7,3
Övriga kortfristiga skulder		46,0	37,4	22,8	58,6	45,0	25,1
Upplupna pensionskostnader		44,2	42,7	40,8	44,2	42,7	40,8
Upplupen löneskatt		11,2	11,2	11,9	11,2	11,2	11,9
Upplupna semesterlöner		67,2	60,2	57,5	67,2	60,2	57,5
Upplupna räntekostnader		1,7	1,5	1,5	1,7	1,5	1,5
Förutbetalda skatteintäkt		9,5	3,1	15,4	9,5	3,1	15,4
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		66,4	62,6	47,1	91,0	95,9	80,2
Summa kortfristiga skulder		405,7	388,9	345,2	468,4	445,6	392,8
Not 20 Pensionsförpliktelser som inte har tagits upp bland skulder och eller avsättningar							
Ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998							
Ingående ansvarsförbindelse		663,6	686,5	716,1	663,6	686,5	716,1
Ränteuppräknig		7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4
Basbeloppsuppräknig		1,4	4,8	0,2	1,4	4,8	0,2
Gamla utbetalningar		-32,5	-32,5	-31,9	-32,5	-32,5	-31,9
Sänkning av diskonteringsränta		-	-	-	-	-	-
Aktualisering		-0,2	-2,0	1,6	-0,2	-2,0	1,6
Bromsen		-	-	-4,3	-	-	-4,3
Övrig post		-1,5	-0,6	-2,6	-1,5	-0,6	-2,6
<i>Utgående ansvarsförbindelse, exklusive särskild löneskatt</i>		<i>638,1</i>	<i>663,6</i>	<i>686,5</i>	<i>638,1</i>	<i>663,6</i>	<i>686,5</i>
Löneskatt		154,8	161,0	166,5	154,8	161,0	166,5
Summa pensionsförpliktelser KPA		792,9	824,5	853,0	792,9	824,5	853,0
Pensionsskuld Södertörns Brand- försvarsförbund, inklusive löneskatt		19,4	20,4	21,0	19,4	20,4	21,0
Summa pensionsförpliktelser		812,3	845,0	874,0	812,3	845,0	874,0

[mkr]	Not	Kommunen		Sammanställd redovisning			
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Not 21a Borgensåtaganden							
Tyresö Bostäder AB		1 240,0	1 340,0	1 340,0	-	-	-
Tyresö Vindkraft AB		39,2	41,4	-	-	-	-
Tyresö Sportcenter AB		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Tyresö Nya Badanläggning AB		140,0	140,0	131,6	140,0	140,0	131,6
Trollbäckens Tennisklubb		4,0	4,0	-	4,0	4,0	-
Brf Hanviken (Aniara)		34,6	34,8	34,9	34,6	34,8	34,9
Övriga långa lån		0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2
Summa borgensåtaganden		1 458,4	1 560,8	1 507,2	179,2	179,4	167,2

Not 21b Solidarisk borgen

Tyresö kommun har i september 2010 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 286 kommuner som per 2016-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt inlämningsanspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Tyresö kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2016-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige ABs totala förpliktelser till 346 091 313 278 kronor och totala tillgångar till 338 153 308 936 kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 2 576 374 647 kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 2 516 520 411 kronor.

[mkr]	Not	Kommunen		Sammanställd redovisning			
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Not 22 Övriga ansvarsförbindelser							
Garantiåtagande FASTIGO		-	-	-	0,3	0,3	0,3
Summa övriga ansvarsförbindelser		0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3
Not 23 Hyres- och leasingåtaganden							
Inom 1 år		5,6	2,7	4,8	1,6	1,7	0,5
Senare än ett år men inom fem år		20,8	23,8	35,0	18,5	16,0	23,3
Senare än fem år		510,4	544,7	545,2	465,0	492,3	482,7
Summa hyres- och leasingåtaganden		536,8	571,2	585,0	485,1	510,0	506,5
Summa panten och ansvarsförbindelser	Not 20-23	2 807,5	2 977,0	2 966,2	1 476,9	1 534,7	1 548,0

(mkr)	Not	Kommunen			Sammanställd redovisning		
		Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014	Årsbokslut 2016	Årsbokslut 2015	Årsbokslut 2014
Not 24 Vatten och avlopp							
Resultatrapport Vatten och avlopp							
Verksamhetens intäkter		71,9	68,5	67,4			
Verksamhetens kostnader		-56,5	-57,5	-55,7			
Avskrivningar		-8,8	-8,2	-5,9			
Verksamhetens nettokostnader		6,6	2,8	5,8			
Finansiella intäkter		-	-	-			
Finansiella kostnader		-4,0	-4,6	-2,4			
Årets resultat		2,6	-1,8	3,4			
Avsättning/återföring förutbetalda							
intäkt VA-kollektivet		-2,1	1,4	-1,4			
Resultat efter bokslutsdisposition		0,5	-0,5	2,0			
Balansrapport Vatten och avlopp							
Anläggningstillgångar		259,7	256,5	176,2			
Omsättningstillgångar		2,3	7,4	8,3			
Summa tillgångar		262,0	264,0	184,5			
Ingående eget kapital		-0,5	1,4	-2,1			
Årets resultat		2,6	-1,8	3,5			
Summa eget kapital		2,1	-0,5	1,4			
Kortfristiga skulder		2,5	2,8	4,3			
Långfristiga skulder		257,4	261,6	178,9			
Summa avsättningar och skulder		259,9	264,4	183,1			
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		262,0	264,0	184,5			

Redovisningsprinciper

Kommunen

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR), vilket bland annat innebär följande:

- Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.
- Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.
- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk eller innehav med en nyttjandeperiod om minst tre år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen i Tyresö kommun har satts till 50 000 kr. För investeringar i hyrda lokaler har gränsen beslutats till 500 000 kr.

Anläggningstillgångar

Enligt rekommendation RKR 18,1 bokförs investeringsbidrag, anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar som en förutbetalad intäkt och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Avskrivningar görs för den beräknade nyttjandeperioden med linjär avskrivning, det vill säga med lika stora nominella belopp varje år. Avskrivning påbörjas när tillgången tas i bruk. För tillgångar i form av mark och pågående arbeten gör kommunen inga avskrivningar.

Intervall, avskrivningstider:

Byggnader	3–50 år
Maskiner och inventarier	3–25 år
Aktier och andelar	ingen avskrivning
Mark och bostadsrätter	ingen avskrivning

Omprovning av nyttjandeperiod ska ske om det finns omständigheter som pekar på att det är nödvändigt.

Kommunen tillämpar komponentavskrivning enligt rekommendation RKR 11,4. För anläggningstillgångar med komponenter som har olika nyttjandeperiod och där

varje komponents anskaffningsvärde är betydande i förhållande till totalt anskaffningsvärde för investeringen ska uppdelning göras på komponenter. Detta för att avskrivningarna ska ge en rättvisande resultatredovisning.

Egen nedlagd tid som är direkt hänförlig till investeringsprojekt debiteras investeringen med faktisk lönekostnad, enligt RKR 11,4.

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4,2.

Lånekostnader

Lånekostnader belastar resultatet för den period kostnaderna avser, enligt huvudmetoden i rekommendation RKR 15,1, vilket innebär att inga lånekostnader ingår i anskaffningsvärdet för investeringar.

Pensionsskuld

Pensionsskuld före 1998 redovisar Tyresö kommun som en ansvarsförbindelse, enligt blandmodellen. Pensionsskuld som uppkommit från och med den 1 januari 1998 redovisas som en avsättning i balansräkningen och årets förändring redovisas som verksamhetskostnad i resultaträkningen. Pensionsskuldens räntekostnad redovisas bland finansiella kostnader i resultaträkningen. Pensionsförpliktelser värderas enligt RIPS.

Jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster särredovisas på egen rad i resultaträkningen samt i not. För att en post ska betraktas som jämförelsestörande ska den uppgå till ett väsentligt belopp samt vara av sådant slag att den är viktig att uppmärksamma vid jämförelse med andra perioder, enligt RKR 3,1.

Sammanställd redovisning

I den kommunala koncernen ingår samtliga bolag och kommunförbund i vilka kommunen har ett betydande inflytande. Den sammanställda redovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Konsolidering sker med proportionell metod.

Kommunkoncernens medlemmar och ägarandelar

• Tyresö Bostäder AB	100 %
• Tyresö Näringslivsaktiebolag	100 %
• Tyresö Vindkraft AB	100 %
• Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund	29,6 %
• Södertörns överförmyndarnämnd	13,16 %
• Södertörns brandförsvarsförbund	9,04 %
• Stockholmsregionens Försäkring AB	4,07 %
• Världus AB	5,5 %

Samtliga bolag där kommunens ägarandel överstiger 20 % av rösterna konsolideras, med undantag för Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund där konsolideringsskyldighet ej föreligger, enligt rekommendation RKR 8,2, på grund av marginell ekonomisk betydelse för kommunen.

De kommunala bolagen tillämpar årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Vid avvikelse i redovisningsprinciper mellan kommunen och de kommunala bolagen är kommunens redovisningsprinciper vägledande för den sammanställda redovisningen.

Ordlista

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Tillgångar i mark, byggnader, maskiner och inventarier.

ANSLAG

En summa pengar som kommunfullmäktige sagt att en viss verksamhet får kosta. Den nämnd som tilldelats ett ramanslag måste hålla sig inom denna ram.

AVSKRIVNINGAR

Planmässig värdenedsättning av anläggningstillgångar, ungefär motsvarande förslitningen.

BALANSKRAV

Lagkrav på att kommuner ska bedriva sin verksamhet så att intäkterna överstiger kostnaderna varje budgetår. Om balanskravet inte uppfylls, det vill säga att ett underskott uppstår, måste motsvarande överskott uppnås senast det andra budgetåret efter att underskottet uppstod.

BALANSRÄKNING

Visar kommunens ekonomiska ställning på bokslutsdagen samt hur kapitalet har använts (tillgångar) och hur det anskaffats (skulder och eget kapital).

BLANDMODELLEN

De redovisningsregler som idag gäller för kommuner och landsting. Enligt reglerna ska pensionsåtaganden som ingåtts före 1998 inte redovisas i balansräkningen, medan pensionsåtaganden som ingåtts senare måste redovisas.

DRIFTBUDGET

Den del av kommunens budget som innehåller anslag för den löpande driften av olika verksamheter (alltså inga investeringar).

FINANSNETTO

Ränteintäkter minus räntekostnader.

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING

För verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning [KL 8 kap 4–5§].

INTERNRÄNTA

Kalkylmässig ränta för det kapital [bundet i anläggnings- och omsättningstillgångar] som utnyttjas inom en viss verksamhet.

INTÄKT

Periodiserad inkomst, förekommer endast i driftbudgeten.

INVESTERING

Den händelse då kommunen anskaffar anläggningar, inventarier etc som har en varaktighet under flera år. Investeringar i kommunen har definierats som objekt överstigande 50 000 kronor och med en varaktighet på minst tre år.

INVESTERINGSBUDGET

Den del av kommunens budget som innehåller anslag för investeringar i anläggningar, inventarier etc med en varaktighet under flera år.

KAPITALKOSTNADER

Benämning för internränta och avskrivning.

KASSAFLÖDESANALYS

Visar hur kommunen har finansierat sin verksamhet. Skillnaden mellan tillförda och använda medel beskriver hur kommunens rörelsekapital har förändrats.

KORTFRISTIGA SKULDER

Lån och skulder som ska återbetalas inom ett år.

KOSTNAD

Periodiserad utgift, förekommer endast i driftbudgeten.

LÅNGFRISTIGA SKULDER

Skulder som ska återbetalas senare än ett år framåt.

NETTODRIFTKOSTNADER

Driftkostnader efter avdrag för driftbidrag, avgifter och ersättningar. Finansieras med skattemedel.

OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR

Tillgångar i förråd, fordringar, kassa och bank.

PERIODISERING

Fördelning av kostnader och intäkter på de redovisningsperioder till vilka de hör.

REALISATIONSVINST

Skilnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde för en tillgång, till exempel mark eller byggnader.

RESULTATRÄKNING

Sammanfattar årets kostnader och intäkter och visar årets resultat samt redovisar hur det egna kapitalet förändrats.

SOLIDITET

Andelen eget kapital av de totala tillgångarna, det vill säga graden av egna finansierade tillgångar.

Saker vi är stolta över...

- Goda resultat i medborgarundersökningar
- Starkt föreningsstöd, aktiva föreningar
- Entreprenörsanda
- Hög sysselsättningsgrad
- Hög trafiksäkerhet (topp 10 i landet)
- Låga koldioxidutsläpp
- Högt valdeltagande
- God medborgarinformation via Servicecenter och webb
- Positivt ekonomiskt resultat 20 år i rad

Bilaga 1

tkr

EXPLOATERING OMVANDLINGSOMRÅDEN

Exploatering Nyfors	4 289
Brobänken, etapp 10	2 652
Tegelbruksvägen etapp 11	829

VERKSAMHETSLOKALER

Nytt ridhus Fårdala	334
Verksamhetsanpassningar Alby friluftsområde	1 712
Utbyggnad Radiovägen	-6 085
Kylaggregat Fontanahallen	1 958
Ombyggnad löparbanor Trollbäcken IP	8 352
Ny skola Fornudden	1 682
Bergfoten ventilation	1 627
Sofiebergsskolan tillagningskök	6 632
Sågen ersättningsboende	4 584
Ny ishall	1 037
Sociala boenden	12 413
Idrottshall Fornudden	3 000
Utemiljö nya Fornuddens skola	1 000

TYRESÖVÄGEN

Tyresövägen	23 258
-------------	--------

KULTUR OCH FRITID

Alby friluftsområde, ny vision	3 500
--------------------------------	-------

ÖVRIGT

Brygga Klövberget	1 300
Skrubba LÄSK-område	500
Telegrafberget	100

NORRA TYRESÖ CENTRUM

Ombyggnad Simvägen-Bollmoravägen	1 000
Forelltorget	2 000
Nybyggnation lokalgator NTC	3 000
Floras park	500
Parkeringshus Tyresövallen	1 099
Ombyggnad Dalgränd	1 989
Vårflodsgatan	984
Järnet 7, utredning	266
Bollmorav/Dalgränd till Hasselbacken	1 627
Busstorg Tyresö Centrum	538
Simvägens förlängning till Forellen 4	-4 167
Små justeringar Tyresö C vägnät	-2 421
Fjärrvärme Bollmorahallen	700
Avlopp och fjärrvärme Bio Forellen	1 100

EGENFINANSIERADE PROJEKT

Bostäder vid Tegvägen	813
Bostäder vid Södergården	124
Grindstolpen	1 500
Granitvägen	500
Lastbilen	500
Kryddvägen	5 356
Maria Sofias Väg	352
Pluto, bostäder bollplanen	470
Gång- och cykelväg Pluto, Njupkärrsvägen	4 565
Trollbäcken Centrum, utvecklingsplan	241
Exploatering bostäder Apelvägen	432
Granängsvägen	500
UR-tomten, Njupkärrsvägen	658

RENHÅLLNING

Masshanteringsplats Mediavägen	-3 532
Sopsug Norra centrum	825

SAMMANLAGT

96 194

§ 10

Dnr 2016/BUN 0151

UTDRAG

Verksamhetsberättelse 2016

Barn- och utbildningsnämndens beslut

1. Verksamhetsberättelse för verksamhetsområde 1 förskola och pedagogisk omsorg 2016 med uppfyllelse av mål och särskilda uppdrag samt uppföljning av verksamhet, kvalitet och ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.
2. Verksamhetsberättelse för verksamhetsområde 2 grundskola inklusive grundsärskola och fritidshem 2016 med uppfyllelse av mål och särskilda uppdrag samt uppföljning av verksamhet, kvalitet och ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.

Särskilt yttrande

Socialdemokraterna och Miljöpartiet inkommer med särskilda yttranden.

Protokollsanteckning

Vänsterpartiet inkommer med ett ersätтарыttrande.

Beskrivning av ärendet

Barn- och utbildningsförvaltningen har tagit fram en verksamhetsberättelse för 2016.

Bilagor

- Verksamhetsberättelse 2016 förskola (170208) slutversion.pdf
- Verksamhetsberättelse 2016 Grundskola (170208) slutversion.pdf
- Rapport gemensamma nämnduppdrag 2016.pdf
- Tjänsteskrivelse.pdf

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Tyresö kommun
Barn och utbildningsförvaltningen
Marika Lyman
Utredare
08-5782 91 53
marika.lyman@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE
2017-02-01
1 (2)

Diarienummer
2016/BUN 0151

Barn- och utbildningsnämnden

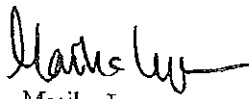
Verksamhetsberättelse 2016 för barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområden

Förslag till beslut

1. Verksamhetsberättelse för verksamhetsområde 1 Förskola och pedagogisk omsorg 2016 med uppfyllelse av mål och särskilda uppdrag samt uppföljning av verksamhet, kvalitet, ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.
2. Verksamhetsberättelse för verksamhetsområde 2 Grundskola inklusive grundsärskola och fritidshem 2016 med uppfyllelse av mål och särskilda uppdrag samt uppföljning av verksamhet, kvalitet, ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.

Barn- och utbildningsförvaltningen

Monika Larsson
Förvaltningschef

Marika Lyman
Utredare

Beskrivning av ärendet

Barn- och utbildningsförvaltningen har sammanställt verksamhetsberättelser 2016 för barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområden:

1. Förskola och pedagogisk omsorg
2. Grundskola inklusive grundsärskola och fritidshem.

Verksamhetsberättelserna redogör för uppfyllelsen av mål och särskilda uppdrag för 2016 från kommunplan och nämndplan. Verksamheten och dess kvalitet har följts upp liksom det ekonomiska resultatet. Dessutom redogörs för vidtagna åtgärder för att hantera risker och resultatet från kontrollinsatser enligt årets riskhanteeringsplan.

Mål och uppdrag 2016

Barn- och utbildningsnämnden har definierat tre delmål för att nå målet att bli en av Sveriges bästa skolkommuner. För att nå målet ska förskola och skola präglas av trygghet, delaktighet och höga resultat.

Inom förskolan bedöms målet delvis vara uppfyllt. 90 procent av vårdnadshavarna anger att de är nöjda med förskoleverksamheten, men trenden är svagt nedåtgående. Upplevelsen av trygghet och fokus på lärandet har relativt stabila resultat. Barns och vårdnadshavares delaktighet är fortsatt ett område som behöver ges fokus. Grundskolan når höga resultat. Eleverna har höga kunskapsresultat. Meritvärde, andel behöriga till gymnasiet samt andel elever med fullständiga betyg har haft en positiv utveckling de senaste åren. Något sämre resultat när det gäller elever med fullständiga betyg vårterminen 2016. Även områdena delaktighet och trygghet visar ökande eller stabila resultat. Eleverna är i hög grad nöjda med sin skola.

Resultaten för det strategiska målområdet attraktiv arbetsgivare är relativt lågt för både förskolan och grundskolan. Trenden är att sjukfrånvaron ökar och når över 10 procent inom förskolan och 7 procent i grundskolan. Andra mått som ger en indikation på hur attraktiv kommunen uppfattas som arbetsgivare är hur många anställda som skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare. Även här har förskolan och grundskolan relativt låga resultat. Frågan är mångfacetterad och ett antal faktorer har betydelse för medarbetarnas uppfattning om kommunen som en attraktiv arbetsgivare; kollegialt lärande,

likvärdighet, möjligheter till kompetensutveckling, medarbetes förutsättningar, ledarskap och arbetsmiljö är bara några aspekter.

Förskolan når goda resultat vad gäller det strategiska målområdet god och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter. Grundskolan når inte lika höga resultat. Förvaltningen arbetar intensivt på flera nivåer för ökat förtydligande av budgetprocessen, förändrat budgetarbete, tät uppföljning och analys av verksamhet och ekonomi samt en tydligare kravställning om en budget i balans för hela verksamhetsområdet.

Förskolan liksom grundskolan har en hög uppfyllelse av de särskilda uppdragen från kommunplan och nämndplan.

Viktiga händelser under 2016

Organisationen verkställs och utvärderas

Den 1 januari 2016 realiserades förvaltningens nya organisation.

Förskoleverksamheten skiljdes från grundskolans organisation och verksamhetscheferna för förskola och grundskola blev chefer för förskolechefer respektive rektorer. För att åstadkomma en organisation med en ökad likvärdighet mellan de kommunala enheterna, större möjligheter för förskolechefer och rektorer att driva ett gott pedagogiskt ledarskap samt ha en hållbar organisation där resurserna används på ett effektivt sätt, var målet att hitta en rimlig nivå på omfattning av ansvarsområde för en chef. För förskolan är riktmärket två förskolor per chef och för grundskolan en skola per rektor. Under april-oktober utvärderades omorganisationen. Ett hundratal personer intervjuades, såväl chefer och personal inom förvaltningen, som andra förvaltningschefer och chefer inom centralt placerade stödfunktioner.

Majoriteten ställde sig positiva till organisationsdelningen av förskola och grundskola, och de effekter som följer av att respektive verksamhetsområde ges fullt fokus och leds av varsin verksamhetschef. Många utvecklingsprocesser har dragits igång (exempel är bland annat justeringar inom organisation och roller samt satsningar på kollegialt lärande) och det finns stor förväntan på dess resultat.

Förändringar i riktlinjer och efterfrågan ställer krav på lokaler och organisation

I Tyresö kommun ökade efterfrågan på förskoleplatser under våren 2016, vilket ledde till att det uppstod en brist på platser i februari. Åtgärder sattes in i för att avhjälpa platsbristen. Bland annat öppnades två provisoriska paviljonger, två avdelningar vid Tyresö skola (Tyresö förskola) och två avdelningar vid Kardemummans förskola. 2016 kom Skolverket ut med nya riktmärken för barngruppernas storlek. Ett statsbidrag lämnas för att minska barngrupperna. Tolv förskolor fick statsbidrag och har påbörjat arbetet med att skapa mindre barngrupper – oftast genom organisationsförändringar och mindre ombyggnationer. En behovsanalys för lokalbehoven inom förskola och grundskola har tagits fram för att ha en bättre framtida beredskap.

Läsåret 2015/2016 fördubblades andelen nyanlända ungdomar (94 stycken) jämfört med läsåret innan. Flertalet nyanlända kom till högstadiets årskurs 8 och 9. Modersmålstjänsterna utökades och spridningen bland skolor som tog emot nyanlända ökade under 2016. Trots ökningen fick nyanlända snabbt en skolplacering. Med anledning av den ovanligt stora förändringen i elevsammansättningen i årskurs 9, tillsammans med svårigheter att betygsätta elever som kommit till Sverige kort tid innan slutbetygen sattes, ändrade Skolverket redovisningen av nyckeltalen för genomsnittligt meritvärde, gymnasiebehörighet och elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen. Ändringen infördes för att minska risken för missvisande jämförelser över tid mellan skolor och kommuner.

Särskilda insatser

Regeringens satsning Lärarlönelyftet har ökat lönespridningen bland förskollärare och lärare och höjt medellönen. Kommunen fick totalt 12,5 miljoner i statliga medel till satsningen varav 6,1 miljoner kronor nyttjades under hösten. Satsningen kom 22 legitimerade förskollärare och 242 legitimerade lärare, utbildade fritidspedagoger och modersmåls lärare till del. Satsningen blir permanent i Tyresö kommun.

Under året genomfördes två efterfrågade satsningar inom förskolan; en arbetsmiljösatsning då inköp av arbetskläder till all pedagogisk personal genomfördes samt uppstart av pedagogiska nätverk för att stärka de kollegiala lärprocesserna.

I grundskolan togs ett strategiskt beslut om att alla skolor inom två år ska ha påbörjat satsningen bedömning för lärande (BFL). Det är en kompetensutveckling för lärare som syftar till att stärka pedagogernas förmåga att tidigt utvärdera elevens planerade kunskapsutveckling, samt ytterst göra elever till ägare av sitt eget lärande. Parallellt med BFL sker ett forskningsbaserat utvecklingsarbete PRIO (Planering, Resultat, Initiativ och Organisation) i Tyresös grundskolor sedan hösten 2015. Arbetet fokuseras på att förbättra skolans stödprocesser för att kunna lägga mer tid på pedagogiska diskussioner och elevernas ökade måluppfyllelse. Hittills har 5 av 13 skolor genomlysts. Mötesstruktur och det kollegiala lärandet är utvecklingsområden som återkommer i flera skolor.

Sammanfattande slutsatser och prioriterade områden

Kvalitén i den löpande verksamheten i förskola och grundskola bedöms vara god som helhet, dock är den framförallt ojämn mellan förskolorna. Många processer har satts igång under 2016 som syftar till att kvalitetssäkra styrning och uppföljning av verksamheten. Förändringsarbete tar tid och effekterna syns oftast efter ett par år.

Det systematiska kvalitetsarbetet har fått fokus under året. Dels har de nationella målen (kvalitetsledningen) vävts in i målstyrningen och enheternas planer har fått ett förändrat innehåll och gått från en beskrivande enhetsplan till en aktivitetsstyrd och framåtsyftande aktivitetsplan. Resultatdialoger har utvecklats där verksamhetschefen tillsammans med förskolechef eller rektor för en dialog om förskolans respektive skolans resultat. Samtalen blir en utgångspunkt för skolans systematiska kvalitetsarbete. Resultatdialogerna innehåller samtal kring måluppfyllelse, kunskapsresultat, det systematiska arbetsmiljöarbetet och budgetuppföljning. Under året testades även ett nytt metodstöd för fördjupad analys av förskolans och grundskolans systematiska kvalitetsarbete, framtaget av SKL, och går under namnet Leda för resultat skola. Metoden innebär att ett grundligt analysarbete leder till ett uppdrag med tydliga mål som ges till ett förbättringsteam i verksamheten. Beslut har fattats att fortsätta utveckla metoden för skolverksamheten, och förvaltningen ska kunna erbjuda stöd i arbetssättet.

Prioriterade områden 2017/2018

Förvaltningen har utifrån resultat, riskbedömningar och kvalitetsuppföljningar identifierat ett par fokusområden som behöver arbetas vidare med under 2017 och 2018.

- Fortsatt arbete med värdegrundsarbetet – ”En förskola och skola för var och en 2.0”
- Stärka helhetssynen och förtroendet mellan verksamhet, förvaltningsledning och kommunledning.
- Stärka perspektivet 1-16 år. Särskilt viktigt att slå vakt om när organisationens två verksamhetsområden utvecklas i olika takt.
- Satsning på digitaliseringen. En IKT-strategi för förvaltningen är framtagen under 2016. Området är strategiskt viktigt och kräver fortsatt fokus för att realiseras. Satsningarna kommer att kräva tid och resurser.
- Attraktiv arbetsgivare är ett strategiskt målområde som måste ges prioritet för att vända den negativa trenden av sjukfrånvaron. Här krävs en rad insatser. Projekt är initierade.
- För att nå målet om god hushållning och effektiva verksamheter krävs fortsatta resultatdialoger och en kvalitetsutveckling av verksamhetsstödet för fördjupat analys- och förbättringsarbete på såväl förvaltnings- som enhetsnivå.
- Lokalstrategiarbetet. Behoven förändras över åren och med en god framförhållning inför förändrade behov kan resurser användas effektivt.
- Översyn av principer för resursfördelning utifrån bidrag på lika villkor.

Bilagor

1. Verksamhetsberättelse för verksamhetsområde 1 Förskola och pedagogisk omsorg 2016.
2. Verksamhetsberättelse för verksamhetsområde 2 Grundskola inklusive grundsärskola och fritidshem 2016.
3. Rapport – Gemensamma särskilda uppdrag SOC, BUN, GAN.

Rapport

Gemensamma särskilda nämnduppdrag

SOC, BUN, GAN

2016-12-19

Innehåll

1	Sammanfattning.....	4
2	Inledning.....	4
2.1	Metod.....	5
3	Projektets resultat.....	6
3.1	Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning hos barn och unga.....	6
3.1.1	Socialtjänsten.....	6
3.1.2	Skolan.....	7
3.1.3	Fortsatta uppdrag.....	8
3.2	Föräldrastöd.....	10
3.3	Nyanlända elever.....	10
3.3.1	Boendelösningar.....	10
3.3.2	Återsökning av statsbidrag.....	11
3.3.3	Samverkan med ideella krafter.....	11
3.3.4	Sommarskola.....	12
4	Resursredovisning.....	13
5	Kvarstående frågor.....	13

1 Sammanfattning

Barn- och utbildningsnämnden, Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden och Socialnämnden har 2016 gett förvaltningarna tre gemensamma särskilda uppdrag. I fokus för de olika uppdragen är målgrupper som vi gemensamt ansvarar för och där det finns behov av att utveckla former för stöd och samverkan, både inom och mellan förvaltningarna, men även med externa aktörer, såsom det civila samhället.

Arbetsgrupper med representanter från de olika förvaltningarna har bildats.

Uppdragen har delvis kunnat slutföras. Tjänster av central betydelse för att kunna genomföra en del av uppdragen är i dagsläget vakanta och arbetet föreslås fortsätta när dessa tillsatts.

2 Inledning

Barn- och utbildningsnämnden, Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden och Socialnämnden har 2016 gett förvaltningarna tre gemensamma särskilda uppdrag. I mars 2016 hade förvaltningscheferna ett inledande styrgruppsmöte och utsåg då arbetsgrupper samt formulerade gruppernas uppdrag:

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN utveckla stödet till barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och deras familjer. Målsättningen är en högre måloppfyllelse i skolan.

I arbetsgruppen har Michael Martinsson, verksamhetschef för elevhälsan på Barn- och utbildningsförvaltningen, Karin Sundström, utredare på Utvecklingsförvaltningen och Ida Marén, utredare på Socialförvaltningen, ingått.

Föräldrastöd. Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN besluta om vilket förebyggande arbete och tidiga insatser som Tyresö kommun ska erbjuda samt säkerställa uppföljning och kvalitetsmätning av insatserna. Hitta ett samlat arbetssätt mellan nämnderna där vi varje år gemensamt utvärderar arbetet och beslutar vad som gäller för nästa år.

I arbetsgruppen har Michael Martinsson, Barn- och Utbildningsförvaltningen, Lena Beskow, t.f. rektor Tyresö gymnasium, Utvecklingsförvaltningen samt Gunilla Strindevall, enhetschef på Resursenheten, Socialförvaltningen, ingått.

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN skapa en samordnande funktion för flyktingmottagandet. Boendelösningar, återsökning av statsbidrag och samverkan med ideella krafter är exempel på aktiviteter som behöver samordnas.

Helene Bergström, flyktingstrateg med placering på kommunledningskontoret har arbetat med detta uppdrag.

Barn- och Utbildningsförvaltningen och Utvecklingsförvaltningen fick gemensamt även följande uppdrag:

Gemensamt mellan BUN och GAN skapa en sommarskola efter åk 9 för att bättre förbereda nyanlända ungdomar för gymnasiestudier.

Johan Ahlquist, verksamhetschef för grundskolan, Barn- och Utbildningsförvaltningen samt Lena Beskow på Utvecklingsförvaltningen har arbetat med detta.

2.1 Metod

Arbetsgruppen för uppdraget när det gäller att utveckla stödet till barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och deras familjer, träffades ett par gånger under våren för att resonera kring uppdraget och inventera nuläge och behov. Eftersom uppdraget tangerade nämnduppdraget kring föräldrastöd lades grupperna samman och jobbade vidare gemensamt.

Sedan de tre gemensamma nämnduppdragen lämnats har en flyktingstrateg inrättats under Kommunledningsförvaltningen. Hon fick ansvaret för uppdraget om flyktingmottagande.

Nulägesbeskrivning har vi inhämtat från verksamheterna och även sett till vilket arbete som redan gjorts och som därmed finns att utgå ifrån sedan tidigare. Inledningsvis har en kartläggning gjorts där gruppen listat de åtgärder som görs i respektive förvaltningar.

I början av juni hade samtliga arbetsgrupper en avstämning med styrgruppen för att avrapportera kring hur långt vi kommit i respektive arbetsgrupp. Detta möte uppehöll sig kring struktur på samarbetet inom kommunen och behov av att ta fram en övergripande plan med formulerade mål för samverkan. Detta borgar för kontinuitet och kvalitet utifrån funktion med effektivare lösningar som vi har bra kontroll över, istället för dyrare externa lösningar. Att arbeta fram en sådan plan kräver att processer och funktioner ses över och innebär ett mer omfattande arbete. Utöver detta presenterades vid detta tillfälle ett antal punkter som förslag till hur man skulle kunna gå vidare med de olika uppdragen. Styrgruppen återkom i slutet av oktober med nya uppdrag med utgångspunkt i detta.

3 Projektets resultat

3.1 Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning hos barn och unga

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN utveckla stödet till barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och deras familjer. Målsättningen är en högre måluppfyllelse i skolan.

Målgruppen är barn och ungdomar mellan 1 och 20 år som har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och som har ett stort behov av stödinsatser, samt deras familjer.

Enligt socialtjänstlagen har socialnämnden ett tydligt uppdrag att bedriva ett förebyggande och uppsökande arbete och samverka med andra aktörer.

Av skollagen framgår att en elev som inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen och att elever i behov av särskilt stöd ska ges sådant stöd. Alla elever ska kunna erbjudas en god skolgång i Tyresö kommun som ska verka för inkludering. Alla barn och elever ska kunna utvecklas utifrån sina förutsättningar till sin fulla potential. Elevhälsan har som främsta uppgift att vara förebyggande och hälsofrämjande och stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Kan vi utveckla stöd och insatser och i större utsträckning finna hemmaplanslösningar anpassade för målgruppen är den förväntade nyttan en högre måluppfyllelse i skolan vilket innebär stora vinster för individen. På kommunnivå utvecklar vi kompetens och resurser på hemmaplan att ta hand om målgruppen och antalet externa skolplaceringar minskar.

En kartläggning av vilket förebyggande arbete för barn, ungdomar och familjer som görs i Tyresö genomfördes 2015. Av prememoria ”Förebyggande arbete för barn, ungdomar och familjer” (Dnr 2015 SN/0117 010) framgår att det finns en mängd olika insatser för barn, ungdomar och familjer generellt i kommunen.

När det gäller målgruppen för detta uppdrag har arbetsgruppen utgått från denna kartläggning och kompletterat med en genomgång och bedömning över de insatser som genomförs inom socialtjänsten och hur stödet är organiserat för elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning i grundskolan och gymnasiet.

3.1.1 Socialtjänsten

Socialtjänstens förebyggande insatser är organiserade på Resursenheten som samordnar motiverande, förebyggande, tidiga, stödjande och behandlande insatser för barn och ungdomar och deras familjer. Exempel är Mobila teamet – för barn och ungdomar som

av olika anledningar har bekymmer i skolan. Teamet ger i samarbete med skolan stöd till elever och föräldrar. Andra insatser som ges är familjeteam, kontaktperson, föräldrastöd.

Barn- och ungdomsenheten inom IFO har i maj 2016 fem barn placerade på skolor med kombinerad behandling. På biståndsavdelningen inom FO har man vanligtvis cirka 4-6 externa skolplaceringar på elevhem. Ett ärende kan aktualiseras genom IFO, då det kan finnas problem hemma, och ibland är det skolan som hör av sig, Barn- och utbildningsförvaltningen eller Utvecklingsförvaltningen om det gäller gymnasiet. Uppfattningen är att det oftast är under högstadiet ett ärende aktualiseras då det stöd skolan kan ge inom ramen för sin verksamhet, trots olika former av anpassningar, inte alla gånger motsvarar elevens behov.

När en elev väl har placerats externt går eleven ofta klart hela skolgången där. Efter högstadiet är det svårt att "ta hem" en elev och påbörja skolgång i vanligt gymnasium, ofta blir det därför en fortsatt placering även i gymnasiet.

Regelbundna samverkansmöten mellan IFO och FO är inbokade i syfte att få förståelse för varandras områden. En del personer har behov av stöd både enligt socialtjänstlagen (SoL) och lag om särskilt stöd och service (LSS) och då behöver enheterna samverka. En gemensam uppfattning både inom IFO och FO är att det finns behov av att göra ett omtag av samverkansrutiner mellan enheterna inom socialförvaltningen, mellan myndigheten för funktionsnedsättning respektive individ- och familjeomsorg, i syfte att klargöra vem som har vilken roll/funktion i gemensamma ärenden och vem som står för vilka kostnader när ett ärende är aktuellt hos båda enheter. Genom detta skulle också förståelsen och kunskapen om varandras uppdrag öka, var det börjar respektive slutar samt vilka förväntningar man kan ha på varandra. Förutom att samverkan fungerar kunskapshöjande för enheterna sinsemellan bidrar det till att föräldrar och familjer inte blir hänvisade runt, utan kan få samlad information om rättigheter och vilka insatser som kan sökas. Även utbildning kring neuropsykiatrisk funktionsnedsättning efterfrågas.

3.1.2 Skolan

En genomgång av nuläget i gymnasiet visar att 24 gymnasieungdomar hade tilläggsbelopp för särskilt stöd under vårterminen. Dessa går i många fall på skolor och program som är inriktade på elever med diagnoser inom neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NFP). Exempel på skolor är Fredrika Bremer i Haninge, Ingridskolan, Magelungen, Snitz, Fryshuset och Lunaskolan. Det finns naturligtvis elever som har NFP som går på vanliga nationella program.

Inför HT 2016 sökte 11 elever till program med särskilt stöd för elever med diagnoser inom NFP. Det gäller på nationella program och introduktionsprogram för elever som inte är behöriga. VT 2016 gick inga elever på Tyresö gymnasium i den särskilda gruppen

för Asperger som funnit på introduktionsprogrammet individuellt alternativ och preparand tidigare.

På Tyresö gymnasium har det funnits en liten grupp för elever med elever med diagnoser inom autismspektrat. Den har funnits på samhällsvetenskapsprogrammet (avslutades för ett par år sedan pga. för få sökande), introduktionsprogrammen. Denna särskilda grupp startades 2011 bl.a. för att erbjuda ett alternativ på hemmaplan för gruppen med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Denna grupp avslutades detta läsår bl.a. mot bakgrund av få sökande samt att eleverna integrerades i andra klasser.

Tyresö gymnasium bedriver ett projekt för inkludering och ökad delaktighet för elever med NPF. Medel har tilldelats från Specialpedagogiska skolmyndigheten. Det långsiktiga målet är att alla elever med neuropsykiatriska funktionshinder, utöver den grupp med så stora svårigheter att specialskolor/speciallösningar är enda alternativen, ska erbjudas en skolgång präglad av delaktighet på Tyresö gymnasium. Målet är vidare att elever med NPF ska vara i fas med sina studier och inte avbrutit sina studier i större omfattning än sina klasskamrater.

Alla elever har en klassföreläggelse till en stor klass. Specialpedagogisk resurs finns kopplad till åk 1 på fordons- och bygg och anläggningsprogrammen där NPF är vanligast. Det finns 10 elever av 31 på dessa program som har en diagnos inom NPF. Målet är att de program som har specialpedagogisk resurs kopplad till sig sedan ska kunna arbeta vidare på egen hand.

Nästa steg är att utöka detta till alla yrkesprogram och sedan till högskoleförberedande programmen. Så småningom vill Tyresö gymnasium kunna erbjuda fler av de elever med NPF och svårare social problematik och som inte studerar på Tyresö gymnasium idag en fullgod utbildning präglad av delaktighet.

3.1.3 Fortsatta uppdrag

Styrgruppen har efter arbetsgruppernas presentation i juni formulerat nedanstående uppdrag.

Resursskola

Barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen behöver utreda möjligheten att erbjuda en grundskola med kombinerat boende i Tyresö kommun. En styrgrupp ska bildas med förvaltningscheferna för respektive förvaltning. För att påbörja arbetet behöver man invänta en ny chef för barn- och elevhälsan samt chefer inom socialförvaltningen. En arbetsgrupp ska inrättas med chefen för elevhälsan,

verksamhetschef för grundskolan, och eventuellt en rektor, enhetschefer och eventuellt någon från staben inom socialförvaltningen.

Frågor att ta ställning till vid utredning av denna fråga är om elever som placerats externt ska tas hem och hur man i så fall genomför det på bästa sätt.

Handlingsplan

Förvaltningarna samverkar idag i gemensamma ärenden och till viss del finns det utarbetade rutiner för detta. Under arbetets gång har det dock framkommit behov av att formalisera samverkan kring elever och ungdomar där flera enheter och förvaltningar är inblandade och att rutinerna för samverkan behöver utvecklas. Detta för att förbättra medborgarfokus och även effektiviteten för våra verksamheter.

Barn- och utbildningsförvaltningen, Utvecklingsförvaltningen och Socialförvaltningen har ett gemensamt ansvar för målgruppen. Genom att erbjuda rätt stöd tidigt förebygger man problem som blir svårare att hantera längre fram. Barnet/ungdomen och dennes familj kan ha behov av stöd från både skola och socialtjänst på olika sätt. Utöver anpassning och stödinsatser i skolan kan personen ha stöd från myndigheten för funktionsnedsättning genom olika insatser enligt LSS (lag om stöd och service till vissa funktionshindrade). Även insatser från IFO kan vara aktuella. Rutinerna för samverkan mellan skola och socialtjänst kan utvecklas så att det blir tydligare hur samverkan ska ske för att stödet till barnet/ungdomen och dennes familj ska kunna anpassas på bästa sätt.

Styrgruppen har formulerat uppdraget att arbeta fram en handlingsplan baserat på funktion som ska innehålla en konkret rutin för ansvarsfördelning som tydliggör vem som gör vad och när, från att ett gemensamt "ärende" aktualiseras. *"Hur aktualiserar vi ett gemensamt ärende? När startar ett sådant ärende? Vem har vilken roll? Vilket stöd behöver individen och från vem? Vad vill vi åstadkomma?"* är frågor som bör besvaras av handlingsplanen/rutinen.

I sådana ärenden där det finns ett behov av samverkan är ett tänkbart scenario att en arbetsgrupp kallas samman för att gemensamt hitta en rimlig lösning. I dagsläget händer ibland att ett beslut om placering tas på en förvaltning, vilket sedan medför åtgärder och kostnader inom andra förvaltningar. Tanken är att gemensamt komma fram till en lämplig plan för barnet/ungdomen. Fokus ska ligga på målet med samverkan, d.v.s. på vilket sätt vi uppnår ett bättre resultat för individen.

Detta uppdrag är inte slutfört. I verksamheter som berörs finns vakanser på sådana tjänster som är av väsentlig betydelse i det fortsatta arbetet för att uppdraget ska kunna genomföras. En person inom barn- och elevhälsan som spelat en central roll i uppdraget har under året också avslutat sin anställning varvid arbetet tappat fart. Arbetet föreslås fortsätta när tjänsterna tillsatts.

3.2 Föräldrastöd

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN besluta om vilket förebyggande arbete och tidiga insatser som Tyresö kommun ska erbjuda samt säkerställa uppföljning och kvalitetsmätning av insatserna. Hitta ett samlat arbetssätt mellan nämnderna där vi varje år gemensamt utvärderar arbetet och beslutar vad som gäller för nästa år.

Då arbetsgruppen för föräldrastöd har arbetat gemensamt med arbetsgruppen för neuropsykiatrisk funktionsnedsättning hos barn och unga har kartläggning av förebyggande insatser i kommun varit utgångspunkt även här med att inventera, och föreslå åtgärder som kan genomföras för att bygga upp ett bra och ändamålsenligt föräldrastöd.

Två psykologer inom elevhälsan har genomfört föräldrastödsutbildningen ABC (Alla barn i centrum) under hösten 2016. Utbildningen har genomförts i tre omgångar av ABC under hösten. Responserna från aktuella föräldrar har varit bra eller mycket bra. Det har uppstått en kö av intresserade föräldrar.

Inledningsvis så vände man sig till föräldrar till förskolebarn, sedan skolklass f-3, för att avsluta med alla med alla föräldrar med barn i åldern 3- 12. Psykologerna ska utbilda sig till instruktörer och kan sedan utbilda handledare inom samtliga berörda förvaltningar.

3.3 Nyanlända elever

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN skapa en samordnande funktion för flyktmottagandet. Boendelösningar, återsökning av statsbidrag och samverkan med ideella krafter är exempel på aktiviteter som behöver samordnas.

Gemensamt mellan BUN och GAN skapa en sommarskola efter åk 9 för att bättre förbereda nyanlända ungdomar för gymnasiestudier.

3.3.1 Boendelösningar

Bogruppen för nyanlända är modifierad. Kommunens flyktmottagningsansvariga är sammankallande. Uppdraget är att skaffa bostäder för nyanlända inom ramen för bostättningslagen som trädde i kraft i mars 2016.

Kommunen har upphandlat modulbostäder, 96 stycken 1:or, fem 2:or och fem 3:or. Tio platser i kommunen utsågs av stadsbyggnadsförvaltningen. Först skulle man börja med tre platser men bygglov söktes till alla utom två platser. Grannhöran skickades ut till alla fastighetsägare i närheten som kunde komma med yttranden. I Trollbäcken skickade 140

fastighetsägare in yttranden mot placering av moduler i deras område. Den placeringen drogs in. Flera av de utsedda platserna låg runt Granängsringen, före detta parkeringsplatser. Alliansen och oppositionen gjorde en blocköverskridande överenskommelse om boenden för nyanlända. Nytt ägardirektiv till Tyresö Bostäder har lämnats, 25 procent av alla lediga hyresrätter ska gå till nyanlända, 11 lägenheter under 2017 till förturer och försöksboenden. Två modulbostäder ställs upp i närtid, Farnarstigen och Björkvägen i Tyresö strand. Kommunen fortsätter också att annonsera för att hyra privatbostäder.

3.3.2 Återsökning av statsbidrag

I början av februari gick flyktingstrategen en kurs på PwC om återsökning av bidrag från Migrationsverket för att få en överblick över allt som var sökbart. Efter den kursen träffades alla som återsökte bidrag från Migrationsverket. Reseersättning till ankomstkommun och förskolans återsökning missades under hösten 2015.

Flyktingstrategen har kartlagt att alla återsöker det som går att återsöka, vilka som återsöker och alla har tagit fram skrivna rutiner för detta. Om någon slutar ska det vara lätt att ta vid. I nuläget är alla som söker ersättningar från Migrationsverket väl insatta i rutinerna, det finns bra strukturer. På socialförvaltningen görs i nuläget omförhandlingar av boendeavtalen, där varje dygnsavgift måste innehålla mer till en lägre peng.

3.3.3 Samverkan med ideella krafter

Flyktingstrategen har haft ett möte med Tyresö församling och Rädda Barnen för att höra om intresse finns att samverka med kommunen genom att förmedla t.ex. cykelskola, naturparkour eller matlagning i naturen. Det blev ett visst gensvar men de hade sin egen agenda med "mentorskap" eller liknande. De har läxläsning och grupper av olika slag, efter behov som uppstår.

Möten har också genomförts med Vantjänsten som har en 75 procents tjänst som i nuläget mest vänder sig till äldre som behöver hjälp eller saknar någon att prata med. Man tittar om det går att starta ytterligare en del mot yngre nyanlända. På Vantjänsten talar man om "hjälpare" och "hjälpstagare". Vi tror också att de båda "benen" skulle kunna kombineras. Yngre som hjälper äldre med teknik etc. Här kan man också tänka sig att lägga ut aktiviteter som kommer in till kommunen genom sina kanaler, digitalt. Vantjänsten har språkcafé. Servicecenter ska ha en kontaktperson som arbetar med och ger information och stöd till Vantjänsten.

3.3.4 Sommarskola

Styrgruppen har gett Johan Ahlkvist och Lena Beskow i uppdrag att inkomma med rapport och utvärdering av sommarskola 2016 samt plan för sommarskola 2017. Särskilt fokus ska läggas på de elever som gått ut nian utan fullständiga betyg.

Följande har avrapporterats:

Sommarskola genomfördes på både grundskolan och gymnasiet. På grundskolan genomfördes sommarskola för elever i åk 7 och 8 under fyra skoldagar i slutet av sommaren. Totalt deltog 71 elever och alla som sökte fick plats. Eleverna läste matematik, svenska, engelska och idrott och hälsa.

På grundskolan samlar man ihop elever från Tyresös olika grundskolor för att bilda en grupp. En lärare i persiska tränade eleverna i svenska. Några av eleverna deltog även i simundervisning under fem dagar á 30 minuter/gång.

På gymnasiet genomfördes sommarskola i matte och svenska som andra språk för elever i åk 1 och 2 under två veckor i början av sommaren. De elever som deltog i sommarskolan 2016 kom från introduktionsprogrammen och åk 1 på nationella program, Tyresö gymnasium. Totalt deltog 52 elever. Sommarskolan genomfördes under två veckor i anslutning till vårterminen slut. Tre lärare och en klassassistent genomförde undervisning i svenska som andraspråk på grundskolenivå och matematik på gymnasienivå, Ma01a.

För de elever som var nära betyg var sommarskolan direkt avgörande för att eleverna skulle ha chans att gå vidare till andra studier till hösten. Lärare och elever ägnade under sommarskolan de två veckorna till restuppgifter, komplettering av inlämningar som ej var godkända samt till att testa av elevernas kunskaper som kunde påvisa den progression som eleverna gjort under de sista månaderna efter de nationella proven. Av de 9 elever som siktade mot betyg nådde alla målet.

För de elever som ej låg nära betyg fungerade sommarskolan som en chans till aktivitet under den del av sommaren som eleverna inte hade andra aktiviteter. Eleverna fick chans att lyssna, skriva, läsa och prata svenska men fokus för eleverna låg till största del inte på progression utan de såg sommarskolan mer som en fritidsaktivitet då de inte hade något annat planerat. Eleverna i denna grupp var 44 stycken. Syftena med sommarskolan 2016 ser vi som uppfyllt. Den mätbara måluppfyllelsen var god.

Plan för sommarskola 2017

Vi föreslår att syftet står oförändrat inför 2017. Den skillnaden vi föreslår är att elever som slutar årskurs 9 i Tyresö kommun och har sökt in på något av

introduktionsprogrammen på Tyresö gymnasium, också får möjlighet att delta i sommarskola.

En tanke är att dela upp sommarskolan i en vecka efter skolavslutning och en vecka före skolstart. Vissa ämnen kan erbjudas i en av perioderna och andra ämnen i båda perioderna. Fördelen om all undervisning ligger i början på sommaren är att möjligheterna att komma in på höstens utbildningar.

Att genomföra utbildningen i gymnasiets lokaler förbereder elever som kommer att gå på introduktionsprogrammen för den nya skolmiljön på ett positivt sätt. Sökta statsbidragen för sommarskolan på gymnasiet 2016 täckte uppkomna kostnader, vilket även statsbidragen för 2017 därför bör göra.

4 Resursredovisning

En del av de statliga medel som socialförvaltningen fått genom PRIO (Plan för riktade insatser inom området psykisk ohälsa) kommer att användas till utbildningar inom föräldrastöd riktade till föräldrar med barn som har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Pengarna ska användas till att utbilda instruktörer eller gruppleadare för att fler ska kunna hålla i utbildningen då det finns en stor efterfrågan. I övrigt har arbetet skett inom ramen för ordinarie verksamhet.

Statsbidrag har erhållits från Skolverket för att genomföra sommarskola.

5 Kvarstående frågor

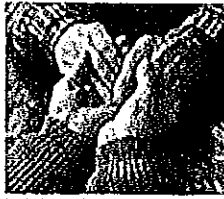
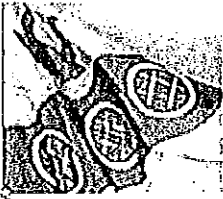
Att utreda vidare är möjligheten att erbjuda både grundskola och boende i Tyresö för elever barn/ungdomar som annars riskerar att placeras extertnt. Denna fråga skjuts upp till dess att det finns en ny förvaltningschef på socialförvaltningen samt verksamhetschef på barn- och elevhälsan på plats.

Ett annat uppdrag som inte är avslutat inom ramen för årets gemensamma nämnduppdrag är att formalisera samverkan kring elever och ungdomar där flera enheter och förvaltningar är inblandande och att utveckla och/eller upprätta rutiner baserade på roll/funktion. Detta för att förbättra medborgarfokus och även effektiviteten för våra verksamheter. Fokus ska ligga på målet med samverkan, d.v.s. på vilket sätt vi uppnår ett bättre resultat för individen. För att genomföra detta uppdrag behöver också nyckelpersoner på respektive förvaltning finnas på plats.

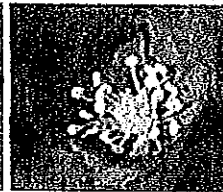
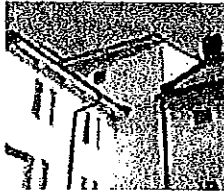

tyresö kommun - område 1

omsorg

Verksamhets-
berättelse
2016

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Viktiga händelser	4
2	Mål och resultat.....	6
2.1	Måluppfyllelse	6
	Livskvalitet - den attraktiva kommunen	6
	Tyresö är en av Sveriges bästa skolkommuner	6
	God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter	9
	Varje verksamhetsområde ska bedrivas inom ramen för tilldelade ekonomiska resurser.....	9
	Attraktiv arbetsgivare	9
	Medarbetarna rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare.....	10
	Medarbetarnas sjukfrånvaro är lägre än fyra procent.....	10
	Sysselsättningsgraden är anpassad till de anställdas önskemål.....	10
2.2	Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan.....	11
	Konkurrensutsättning	11
	Ekologiska livsmedel.....	11
	Taxor och avgifter	11
	Arbeta för ökad personaltäthet och minskade barngrupper	11
	Inleda ett målmedvetet och långsiktigt arbete med kompetensförsörjning.....	11
	Genomlys behovet av förskoleplatser i alla kommundelar	11
	Bereda förskoleplats upp till 30 timmar per vecka för barn till arbetssökande.....	12
	Möjliggör för minst en förskola med flexibla öppnings- och stängningstider	12
	Ökat fokus på språkutveckling	12
	"En skola för var och en" - inkluderande lärmiljöer	12
	Övetsyn av samtliga styrdokument.....	13
	Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN.....	13
	Föräldrastöd.....	13
	Nyanlända elever.....	13

2.3	Uppföljning av verksamhet och kvalitet.....	13
2.4	Uppföljning av verksamhet och ekonomi	17
	Resultaträkning för verksamhetsområde förskola och pedagogisk omsorg.....	18
	Driftsredovisning per verksamhet.....	19
3	Uppföljning av riskhanteringsplan.....	20
4	Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag	21
4.1	Slutsatser.....	21
4.2	Prioriterade områden att arbeta vidare med.....	22

1 Viktiga händelser

Organisationen verkställs och utvärderas

Den 1 januari 2016 realiserades förvaltningens nya organisation. Förskoleverksamheten skiljdes från grundskolans organisation och verksamhetscheferna för förskola och grundskola blev chefer för förskolechefer respektive rektorer. För att åstadkomma en organisation med en ökad likvärdighet mellan de kommunala förskolorna, större möjligheter för förskolecheferna att driva ett gott pedagogiskt ledarskap samt en hållbar organisation där resurserna används på ett effektivt sätt var målet att varje förskolechef skulle ha högst två förskolor. Under året rekryterades tre förskolechefer och organisationen gick från att ha nio biträdande förskolechefer till elva förskolechefer vid årets slut.

I syfte att stärka koncerntänket och likvärdigheten för alla våra barn och elever togs beslut om att centralisera kostnaderna för lokalhyror och lönerna för förskolechefer med start 2016. Beslutet innebar att barnpengen till förskolorna minskades och att kostnadsfördelningen handläggs på förvaltningsnivå. Förberedelser påbörjades hösten 2016 inför starten av en ny samlad kostorganisation i kommunen. Med start 2017 kommer förskolechefer att frigöras från arbetsgivaransvaret för kökspersonal samt det operativa ansvaret för måltider i förskolan. Kostnader för måltid kommer att regleras genom ett portionspris.

Den centrala administrationen har förstärkts/omorganiserats under 2016. Funktionerna hanterar resursfördelning inom förskola, administration inom barn- och elevhälsan samt kvalitet och resultatuppföljning på grundskolan. Verksamhetsstödet barn- och elevhälsan utökades med en psykologtjänst dedikerad till förskolan.

Under april till oktober utvärderades förvaltningens omorganisation. Ett hundratal personer intervjuades, såväl chefer och personal inom förvaltningen, som andra förvaltningschefer och chefer inom centralt placerade stödfunktioner. Majoriteten ställde sig positiva till delningen av förskola och grundskola och de effekter som följde av att respektive verksamhetsområde ges fullt fokus och leds av varsin verksamhetschef. Många utvecklingsprocesser har dragits igång och det finns stor förväntan på dess resultat.

Barngruppernas storlek

2016 kom Skolverket ut med nya riktmärken för barngruppernas storlek. I samband med de nya riktmärkena lanserades statsbidrag för minskade barngrupper. Tolv förskolor fick statsbidrag och har påbörjat arbetet med att skapa mindre barngrupper.

Platsbrist under våren

I Tyresö kommun ökade efterfrågan på förskoleplatser under våren 2016, vilket ledde till att det uppstod en brist på platser i februari. Det kommunala platsansvaret på tre månader gick inte att uppnå, men platsgarantin på fyra månader hölls. Åtgärder sattes in i för att avhjälpa platsbristen. Skollokaler nyttjades för förskoleverksamhet och ventilationsåtgärder på befintlig förskola gjorde att lokalerna kunde användas effektivare. Två provisoriska lösningar i form av paviljonger öppnades. Vid Tyresö skola öppnade en ny enhet, Tyresö förskola, och vid Kardemummans förskola öppnade två avdelningar.

Insatser för kompetensutveckling

I början på året genomfördes utbildning i hjärt-lungräddning (HLR) för all personal inom förskolan.

Under hösten startade ett forum för kollegialt lärande. Syftet med forumet är att genom kollegiala läroprocesser skapa samsyn bland pedagogerna i Tyresö kommuns förskolor, kvalitetssäkra den pedagogiska verksamheten samt att arbeta mot en likvärdig förskola. Samtidigt startade pedagogisk workshop med syfte att ge och få inspiration till nya pedagogiska perspektiv med fokus på lärandemiljöer och material i vardagen. Genom att utmana pedagoger att utforska, göra, tänka, agera, reflektera och analysera ges möjligheter att få med sig konkreta exempel till verksamheten.

Satsning på arbetsmiljön

Under året beslutades och genomfördes att arbetskläder köps in till all pedagogisk personal i förskolan.

Insatser mot sjukfrånvaro

En oroväckande hög sjukfrånvaro inom verksamhetsområdet fick kommunen att gå med i Uppsala universitets projekt STAMINA. Projektet är ett tvåårigt forsknings- och utvecklingsprojekt i syfte att utveckla enkla och effektiva metoder som främjar en god arbetsmiljö och verksamhet. Parallellt utreddes möjligheten att skapa en vikariepool för bemanning av personal inom den kommunala förskolan. Utredningens syfte var att hitta formerna för en vikariepool. Den förväntade nyttan är bättre arbetsmiljö, större rekryteringsbas, gemensamt regelverk (för exempelvis avtal och lönesättning, samordnad kompetensutveckling, ökad likvärdighet etcetera). Dessa effekter skulle i sin tur kunna leda till en minskning av sjukfrånvaron och på sikt minska kostnaderna för sjukfrånvaro och vikarier. Projektet väntas starta under 2017.

Statlig satsning på lärarlöner

Regeringens satsning Lärarlönelyftet har ökat lönespridningen bland förskollärarna och höjt medellönen. Bland de som uppfyllde grundkraven i förskolan var det 23 procent som fick ta del av lönepåslaget. Att andelen är lägre jämfört med grundskolan beror på att bidragets regelverk begränsade

antalet tjänster inom förskolan. Kommunen fick totalt 12,5 miljoner i statliga medel till satsningen varav 6,1 miljoner kronor användes under hösten. Förskolan fick ta del av cirka sju procent av den totala budgeten, vilket kom 22 legitimerade förskollärare till del. Satsningen blir permanent i Tyresö kommun.

Vårdnadsbidraget upphör

Vårdnadsbidraget avskaffas från den 31 januari 2016. Beviljade bidrag löper på till dess att det sågs upp eller till dess att barnet fyller tre år.

Nya planer som möjliggör långsiktigt arbete

Under året utarbetades fyra strategiska planer för förvaltningens arbete med behov av lokaler, digitalisering, säkerhet och en gemensam värdegrund.

Under året startade även en arbetsgrupp för att arbeta mer strategiskt och långsiktigt med rekrytering. Inom förskolan finns ett stort rekryteringsbehov av förskollärare och erfarna barnskötare.

Ökat fokus på säkerhetsarbete

Förvaltningen har övat sin krisorganisation vid två tillfällen. Under våren övades scenariot skolskjutning och under hösten övades scenariot gisslantagning på förskola. Utvärderingsrapporten av höstens övning visade att barn- och utbildningsförvaltningen hade bra rutiner och arbetssätt för att hantera en krissituation. Vissa förbättringsområden lyftes fram, exempelvis att tydliggöra roller och rutiner.

2 Mål och resultat

2.1 Måluppfyllelse

Strategiskt målområde

Livskvalitet - den attraktiva kommunen

Strategiskt mål

Tyresö är en av Sveriges bästa skolkommuner

Barn- och utbildningsnämnden har definierat tre delmål för att nå målet att bli en av Sveriges bästa skolkommuner. För att nå målet ska förskola och skola präglas av trygghet, delaktighet och höga resultat.

Kommentar: Målet bedöms delvis vara uppfyllt. 90 procent av vårdnadshavarna anger att de är nöjda med förskoleverksamheten, men trenden är svagt nedåtgående. Upplevelsen av trygghet och fokus på lärandet har relativt stabila resultat. Barns och vårdnadshavares delaktighet är fortsatt ett område som behöver ges fokus. Att se utvecklingen 2017 blir intressant för den fortsatta analysen. Den nya organisationen bör då ha stabiliserats och många

processer som startats 2016 för att stärka den pedagogiska verksamheten borde börja ge effekt i verksamheten.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Förskola - andel föräldrar som instämmer på påståendet "Jag är nöjd med verksamheten i mitt barns förskola" (föräldraenkät)	93,0%	91,0%	90,0%

Nämndmål

Upplevelsen av trygghet ska öka

Miljön i förskolan ska vara trygg, inkluderande och inspirerande. Det gäller såväl fysisk trygghet som den psykosociala miljön. Mobbning får inte förekomma och alla barn ska bli sedda och känna sig trygga. Miljön ska präglas av arbetsro och bidra till lust att lära och utvecklas. Samtliga barn ska vara trygga i förskolan.

Kommentar: Målet bedöms delvis vara uppfyllt. I november startade ett centralt forum för lärande i förskolan. Forumet har haft två möten under 2016. Genom forumet finns förutsättningar att forma en mer likvärdig förskola. Områden som behandlas är den pedagogiska miljön och pedagogers förhållningssätt. Genom ett långsiktigt arbete kan vi förmedla vikten av pedagogernas agerande och den miljö som barnen erbjuds. En workshop har hållits för pedagoger kring matematik och återbruk. Syftet är att ge inspiration till pedagogerna och lyfta verksamheten. Detta är ett långsiktigt arbete.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Förskola - andel föräldrar som instämmer i påståendet "Mitt barn är tryggt i förskolan" (föräldraenkät)	96,0%	94,0%	94,0%

Nämndmål

Lärandet ska öka i verksamheten

Lärandet står i centrum för förskolan och alla barn ska ges långsiktiga förutsättningar att lära och utvecklas utifrån sina förutsättningar.

Kommentar: Målet bedöms delvis vara uppfyllt. Förskolorna arbetar medvetet med både språk och matematik, men har svårt att förmedla till vårdnadshavarna vad och hur man arbetar med barnen. Ett av fokusområdena inom detta område har under 2016 varit att förstärka stödet från resurs- och utvecklingscentrum (RUC) till förskolorna. Under hösten startades ett pedagogiskt nätverk vars syfte är att gynna lärandet i förskolan.

Det pågår även en del mindre projekt som kan ge nya verktyg, bland annat "Stegen", Ipad och ett arbete kring en bok (förskolekompassen) för att hitta verktyg för barn med särskilda behov. Framöver planeras en fortbildning av all personal kring förhållningssätt runt barn med särskilda behov.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Förskola - andel föräldrar som instämmer på påståendet "Förskolan arbetar med att få barnen att förstå matematik i barnens vardag" (föräldraenkät)	74,0%	76,0%	78,0%
Förskola - andel föräldrar som instämmer på påståendet "Förskolan arbetar med att utveckla barnens intresse för språk" (föräldraenkät)	84,0%	82,0%	83,0%

Nämndmål

Barns och vårdnadshavares delaktighet i förskolan ska öka

Det är viktigt för samtliga barn och föräldrar att känna sig delaktiga i verksamheten. Genom tydlig information om vad de kan vara med och påverka och genom tillgängliga samverkanskanaler ökar delaktigheten. Delaktighet är ett förbättringsområde enligt tidigare enkäter.

Kommentar: Målet bedöms ännu inte vara uppfyllt. Omorganisationen inom förvaltningen medförde att förskolorna inte haft möjlighet att prioritera föräldraråden. Fler och fler förskolor startar åter upp föräldraråd vilket medför en ökad delaktighet. Användandet av digitala informationskanaler (bland annat bloggar) ökar bland förskolorna, vilket synliggör förskolans verksamhet för vårdnadshavare. Vid genomförda kvalitetsgranskningar framhåller vårdnadshavare bloggen som ett gott exempel.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Förskola - andel föräldrar som instämmer på påståendet "Mitt barns tankar och intressen tas tillvara" (föräldraenkät)	79,0%	78,0%	79,0%
Förskola - andel föräldrar som instämmer på påståendet "Personalen är intresserad av mina synpunkter och önskemål" (föräldraenkät)	84,0%	84,0%	81,0%

*Strategiskt målområde***God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter***Strategiskt mål*

Varje verksamhetsområde ska bedrivas inom ramen för tilldelade ekonomiska resurser

Kommentar: Totalt sett är verksamhetsområdets ekonomi i balans.

Beställarsidan visar cirka 2,5 Mkr i överskott och utförarsidan har motsvarande underskott. Demografiprognosen som låg till grund för budget på både beställar- och utförarsidan visade sig vara för offensiv. I samband med bokslutet justerades detta med en återföring till kommunens gemensamma buffert för demografiförändringar.

De viktigaste orsakerna till överskottet på beställarsidan är:

- Antalet barn med vårdnadsbidrag blev lägre än budget.
- Behovet av tilläggsbelopp för nyanlända blev lägre än budget.
- Förvaltningens gemensamma satsningar hade lägre kostnader än budget.

Obalansen på utförarsidan beror i huvudsak på högre personalkostnader i förhållande till antalet barn på enheterna. Hälften av enheterna visar underskott och hälften visar ett nollresultat eller ett överskott. De enheter som visar underskott har relativt stor variation i beläggningen under året och har inte lyckats möta variationen genom anpassning av personalstyrkan. Enheterna med balans eller överskott har en mer jämn beläggning över året samt en lägre personaltäthet. Totalt sett kan inte de enheter som visar överskott fullt ut kompensera för de enheter som visar underskott.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Ekonomiskt nettoresultat, Tkr	4 426	3 592	143

*Strategiskt målområde***Attraktiv arbetsgivare**

Tyresö kommun präglas av en god service till medborgarna. För detta krävs motiverade och kompetenta chefer och medarbetare samt ett kreativt och gott arbetsklimat. Tyresö ska stärka sin profil som attraktiv arbetsgivare för att kunna rekrytera och behålla kompetent personal. Tyresö erbjuder många vägar in till arbete i kommunen. Vi erbjuder stimulerande arbetsuppgifter i en utvecklande miljö, god arbetsmiljö, goda möjligheter till utveckling av karriären samt konkurrenskraftiga löner.

Strategiskt mål

Medarbetarna rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare.

Kommentar: Målet bedöms inte vara uppfyllt. Andelen anställda inom förskolan som kan rekommendera kommunen är lågt. Det finns många parameterar som spelar in; insyn i förvaltningens och kommunledningens arbete, möjligheter till kompetensutveckling, verksamheters förutsättningar, lön i förhållande till omkringliggande kommuner. Många insatser är påbörjade inom området och borde visa på en uppåtgående trend 2017.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Andel av de anställda som rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare.*	-	75,00%	48,00%

* Utfallen är inte jämförbara mellan åren. I enkäten 2015 var svarsalternativen "ja" respektive "nej" på frågan: "Kan du rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare?". År 2016 var frågan utformad som ett påstående: "Jag skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare", och svarsalternativen uttrycktes i en skala från 1-5: (1=instämmer inte alls ... 5=instämmer helt). Svarsalternativ 4-5 är positiva.

Strategiskt mål

Medarbetarnas sjukfrånvaro är lägre än fyra procent

Kommentar: Målet bedöms inte vara uppfyllt. Förskolan visar höga sjukfrånvarotal, långt över kommunens mål. För att vända den negativa trenden har insatser och projekt påbörjats, bland annat forskningsprojektet STAMINA.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Den totala sjukfrånvaron inom verksamhetsområdet (%)	8,10%	9,81%	10,09%

Strategiskt mål

Sysselsättningsgraden är anpassad till de anställdas önskemål

Kommentar: Målet bedöms i hög grad uppfyllt. En hög andel anställda inom förskolan anser att sysselsättningsgraden är anpassade efter deras önskemål.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Andel av de anställda som anser att sysselsättningsgraden är anpassad efter deras önskemål	-	95,00%	88,00%

2.2 Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan

Särskilda uppdrag som ska genomföras under mandatperioden (från kommunplan)

Konkurrensutsättning

Kommunal verksamhet, såväl befintlig som ny, kan med vissa undantag prövas för konkurrensutsättning. Nämnderna ska sträva efter att erbjuda olika alternativ för att ge medborgarna ökad mångfald och valfrihet.

Kommentar: Cirka 40 procent av kommunens förskolor drivs i privat regi. Fristående aktörer välkomnas inom förskolans område med kommunen som tillståndsgivare.

Ekologiska livsmedel

Nämnderna ska medverka till att andelen ekologiska livsmedel uppgår till minst 30 procent.

Kommentar: Andelen ekologiska livsmedel för verksamhetsområdet 2016 är 31 procent.

Taxor och avgifter

Alla nämnder ska årligen se över sina taxor och avgifter i syfte att avgiftsintäkterna ska bidra till verksamheternas finansiering.

Kommentar: Avgifter för förskolan styrs av nationellt reglemente om maxtaxa, vilken är indexreglerad.

Arbeta för ökad personaltäthet och minskade barngrupper

Kommentar: Uppdraget är påbörjat. Förvaltningen har lyckats minska barngrupperna på ett flertal förskolor. Majoriteten av de planerade ombyggnationerna för minskade barngrupper är påbörjade eller genomförda. Minskade barngrupper har gett ökad kvalitet inom verksamheten.

Personaltätheten ligger kvar på en låg nivå. Att öka personaltätheten är resurskrävande och har inte rymts inom befintliga ramar.

Inleda ett målmedvetet och långsiktigt arbete med kompetensförsörjning

Kommentar: Uppdraget är genomfört. Arbetet kring rekryteringsårshjul är inlett. Medel är avsatt för rekryteringsmässor och annonsering. Bland annat ska vi delta på jobbskolmässan i mars 2017 och framtidsmässan i april 2017. Arbetsgruppen kommer att arbeta fram material för att marknadsföra förskolan.

Genomlys behovet av förskoleplatser i alla kommundelar

Kommentar: Uppdraget är genomfört. Behovet av förskoleplatser är genomlyst och nya rutiner framtagna i syfte att ha bättre framförhållning i takt med att kommunen växer. I december presenterades en behovsrapport till nämnden.

Bereda förskoleplats upp till 30 timmar per vecka för barn till arbetssökande

Kommentar: Uppdraget är genomfört. En konsekvensanalys är genomförd som resulterade i att förvaltningen ska återkomma med förtydliganden kring vad som gäller för att erhålla 20, 25 respektive 30 timmar i förskolan per vecka. Förskolans riktlinjer ska uppdateras.

Särskilda uppdrag som ska genomföras under mandatperioden (från nämndplan)

Möjliggör för minst en förskola med flexibla öppnings- och stängningstider

Kommentar: Uppdraget är försenat. Förvaltningen har prioriterat att arbeta med den akuta frågan kring platsbrist, vilket medfört att riktlinjerna blivit försenade. Nämnden har beviljat uppskov till våren 2017.

Ökat fokus på språkutveckling

Förskolan ska utveckla och skapa en stimulerande mångsidig användbar miljö med god tillgång till varierat och formbart material för skapande, utforskande och upplevelser som gynnar barnens fantasi och kreativitet. Arbetsmetoder och förhållningssättet i miljön ska gynna barnens språkutveckling med fokus på läroplanens mål.

Kommentar: Uppdraget är påbörjat. Ett pedagogiskt nätverk har startat där fokus är lärmiljön. Genom att alla förskolor är representerade finns möjlighet att nå alla förskolor och skapa större likvärdighet. Genom att utveckla pedagogernas förhållningssätt till barnens lärmiljöer ges förutsättningar för att även utveckla barnens språkutveckling. Förvaltningens resurs- och utvecklingscentrum (RUC) har skapat nya rutiner som ökat förskolechefernas insyn i vilka insatser som genomförts i verksamheten.

"En skola för var och en" - inkluderande lärmiljöer

Ärligen uppdatera personal och chefer om innehållet och intentionerna i värdegrunden "En skola för var och en", med syfte att säkerställa fortsatt utveckling av inkluderande lärmiljöer.

Kommentar: Uppdraget är påbörjat. I höstens medarbetarenkät genomfördes en kulturmätning som mätte värdegrundens genomsyrande i verksamheten. Förskolan hamnade på 74 procent. Så många som 98 procent av förskolepersonalen känner till värdegrundsdokumentet. En uppdatering av dokumentet har skett och implementering och marknadsföring kommer att ske under våren 2017. Nytt är att dokumentet även inkluderar förskolan. Förvaltningen genomför en upphandling av kursledning för implementeringen som riktar sig till målgruppen chefer och förvaltningskontoret. Cheferna ansvarar i sin tur för att implementera värdegrundsdokumentet i sin verksamhet.

Särskilda uppdrag (nämnduppdrag 2016)

Översyn av samtliga styrdokument

Genomföra en total översyn av samtliga barn- och utbildningsnämndens egna styrdokument.

Kommentar: Uppdraget är påbörjat. En kartläggning av alla styrdokument inom förvaltningen är genomförd under hösten 2016. Fortsatt arbete sker under 2017.

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN

Nedan görs en kort sammanfattning av de gemensamma nämnduppdragen för barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden och gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden. För mer information se bifogad rapport, bilaga 1.

Föräldrastöd

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN besluta om vilket förebyggande arbete och tidiga insatser som Tyresö kommun ska erbjuda samt säkerställa uppföljning och kvalitetsmätning av insatserna. Hitta ett samlat arbetssätt mellan nämnderna där vi varje år gemensamt utvärderar arbetet och beslutar vad som gäller för nästa år.

Kommentar: Uppdraget är genomfört. Två psykologer inom elevhälsan har genomfört föräldrastödsutbildningen ABC (Alla barn i centrum) under hösten 2016. Psykologerna ska utbilda sig till instruktörer och kan sedan utbilda handledare inom samtliga berörda förvaltningar.

Nyanlända elever

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN skapa en samordnande funktion för flyktningmottagandet. Boendelösningar, återsökning av statsbidrag och samverkan med ideella krafter är exempel på aktiviteter som behöver samordnas.

Kommentar: Uppdraget är genomfört. Kommunen har inrättat en flyktningssamordnare som arbetat med boendelösningar, kartlagt och samordnat återsökning av statsbidrag och haft möten med bland annat Röda korset och Tyresö församling.

2.3 Uppföljning av verksamhet och kvalitet

Organisationsförändringar för mindre barngrupper

Det hårda trycket på förskoleplatser gjorde att förskolorna hade mycket stora barngrupper under våren. Statsbidrag som söktes och beviljats har lett till att ett arbete kunde startas under hösten 2016 i syfte att organisera barngrupperna på ett nytt sätt på flera av förskolorna. De kortsiktiga konsekvenserna vi sett är att vårdnadshavarna upplevt ändringar av gruppstorleken positivt. På längre sikt borde tryggheten hos vårdnadshavare öka. De minskade barngrupperna har inte

medfört en ökad personaltäthet, vilket kan göra verksamheten sårbar eftersom pedagogerna fördelas på fler grupper/avdelningar. Fortsatt uppföljning bör ske för att se vilka verkliga effekter minskade barngrupper får för barn och verksamhet.

En gemensam vision för den kommunala förskolan

Förskolecheferna har tillsammans med verksamhetschef arbetat fram en vision för förskolan. Förskolans vision ska lanseras under våren 2017. Syftet är att skapa ett starkt varumärke kring vad Tyresö kommuns förskolor står för och arbetar mot. I en hård konkurrens om utbildad personal är det viktigt att Tyresö kan locka och hålla kvar kompetent personal.

Lär miljöer/lokaler

Många förskolor i Tyresö är byggda mellan 1960-1980-talet och är relativt likartade både vad gäller byggnadernas standard och underhåll. Lokalerna är generellt slitna och har ett omfattande behov av underhåll, såväl när det gäller inre som yttre miljö. Genom den plan som finns för underhåll av förskolorna har arbetet påbörjats. Flera förskolor har under året fått nya ytskikt, vilket lyfter verksamhetens kvalitet. Mindre ombyggnationer har även skett, vilket gynnar en modernare pedagogik. När det gäller den inre miljön/lärmiljön arbetar förskolecheferna med att höja kvalitén på förhållningssätt, material och möbler. Arbetet kommer att fortsätta kommande år.

Systematiskt förbättringsarbete – Leda för resultat

Genom att delta i projektet Leda för resultat på SKL, fick vi möjlighet att prova att använda oss av ett förbättringsteam på Sofiebergs förskola. Metoden ger en bra kännedom om var förbättringsåtgärderna ska vidtas, men upplevelsen är att metoden är tidskrävande för förskolan, vilket gör den svår att använda i stor skala. Inom förskolan kan förbättringsteam användas vid enstaka tillfällen, och metoden kan vara bra för att göra en fördjupande analys inom delar av förskolan.

Kvalitetsverktyg i förskolan

Tolv av de kommunala förskolorna deltog under våren i ett pilotprojekt kring kvalitetsverktyg i förskolan, drivet av SKL. Verktyget är ett sätt att få fram jämförbara resultat med andra förskolor kring kvalitet. Verktyget gav bra diskussionsunderlag för den pedagogiska verksamheten, men hade en del brister och gav inte önskad effekt. Det återstår att se hur SKL går vidare i frågan om fortsatt utveckling av verktyget.

Arbetsgivarskap och ökad likvärdighet

För att bli en ännu bättre arbetsgivare har arbetskläder köps in till all pedagogisk personal. Detta är en satsning för att stärka koncernkänsla och likvärdigheten. Satsningen är mycket uppskattad hos medarbetarna och vårt varumärke har stärkts.

Efterfrågan på pedagogiska nätverk har varit stor bland pedagogerna inom förskolan. Centrala pedagogiska nätverk är ett exempel på kollegiala läroprocesser som lockar goda pedagoger till Tyresö kommuns förskolor.

Systematiserad dialog om måluppfyllelse och budget

Då organisationen är ny sker resultatdialoger varje kvartal mellan förskolechef och verksamhetschef. Resultatdialogerna innehåller samtal kring måluppfyllelse, det systematiska arbetsmiljöarbetet och budgetuppföljning. Målsättningen är att få igång ett fungerande årshjul. Inför 2017 kommer resultatdialogerna ske vid tre tillfällen innan tertial 1, 2 och 3. Beslutsstödssystemet Bestyr används till stor del och en utveckling av systemet kommer att medföra en ökad helhetssyn.

Medarbetarundersökning 2016

Medarbetarundersökningen genomförs vartannat år inom kommunen. Barn- och utbildningsförvaltningen fick goda resultat 2016. I medarbetarundersökningen följs bland annat tre del-index (motivation, ledarskap och styrning) och ett sammanvägt index som mäter hållbart medarbetarengagemang (HME). HME mäter nivån på medarbetarnas engagemang som chefernas och organisationens förmåga att ta tillvara på och skapa engagemang. Resultatet 2016 var att förskolan fick ett HME på 81 (av 100), förvaltningen fick ett HME på 80 och kommunen fick ett HME på 79.

Medarbetarindex (MI) speglar arbetstillfredsställelse och bygger på andel positiva svar på alla frågor i undersökningen. Förvaltningen fick ett högre (69 av 100) än snittet för andra organisationer (64 av 100).

Ledarskapsindex (LI) bygger på andel positiva svar i ledarskapsfrågor för närmaste chef. Förskolan hade ett ledarskapsindex på 72. Förvaltningen fick ett ledarskapsindex på 72 (av 100) vilket är över snittet för andra organisationer (67 av 100), men i linje med kommunen i totalt (73).

Identifierade styrkor inom förvaltningen är: engagerade medarbetare, tillgången till information och mallar, effektiva rutiner, ledarskap närmsta chef.

Områden att utforska: attraktiv arbetsgivare, möjlighet till kompetensutveckling och uppmuntran samt att hinna utföra arbetet på sin ordinarie arbetstid.

Sammanfattande resultat i årets tillsyner/granskningar

Nio tillsyner/granskningar har skett under året. En av dessa var en nystartsgranskning av en kommunal förskola. Fem förskolor har haft uppföljningsgranskning, alla drivna i fristående regi.

De utmärkande resultaten är att det systematiska kvalitetsarbetet är ett område som behöver utvecklas inom de flesta verksamheter. Årlig plan mot

diskriminering och kränkande behandling har saknats på några förskolor. Utöver detta har vissa rutiner/planer saknats och vid några få förskolor har enstaka polisutdrag på anställd personal saknats.

Infrastruktursatsningar ger förutsättningar för digitala verktyg

Under året har ett projekt genomförts för att effektivisera och kvalitetssäkra administrationen och användande av IPads genom en central managerlösning. Projektet har letts av IT tillsammans med RUC, IT-samordnare samt representanter för förskolor och skolor. Denna centrala hantering innebär en förenkling för förskolor och skolor att använda de digitala lärverktygen i undervisningen samt att förvaltningen också ser till att lagar och restriktioner följs för exempelvis Apple-ID.

Anmälningar om kränkande behandling

Under 2016 mottog barn- och utbildningsförvaltningen tre anmälningar om kränkande behandling inom förskolan. Förvaltningen har arbetat med att alla kränkningar anmäls till huvudmannen vilket har resulterat i att antalet anmälningar är fler än tidigare.

Synpunktshantering

Antalet synpunkter i synpunktshanteringssystemet har ökat mellan 2015 och 2016. Antalet verksamhetsbaserade synpunkter är cirka 45 stycken 2016, resterande frågor handlar om IT, fastighet och system. Några enstaka förslag och beröm till verksamheten har även inkommit. Fler ärenden än tidigare styrs via synpunktshanteringssystemet och hamnar därmed rätt i organisationen.

Verksamhetsmått	2014	2015	2016
Antal inkomna synpunkter inom förskola och pedagogisk omsorg	58	51	78

2.4 Uppföljning av verksamhet och ekonomi

Verksamhetsmått	2014	2015	2016
Andel årsarbetare med pedagogisk högskoleexamen (kommunal regi)	35%	33%	*
Antal barn per årsarbetare (kommunal regi)	5,9	5,9	5,8*
Marknadsandel – Andel barn i kommunal barnomsorg	62%	61%	62%
Platsansvar i förskolan (3 månader)	100%	100%	98%

* Resultat inrapporterat av kommunen men ännu inte publicerat hos Skolverket.

Kommentar

Det är en svag minskning av andel personal med pedagogisk högskoleutbildning inom förskolans verksamhet. Trenden går i samma riktning som i riket och i Stockholms län. Preliminära siffror för förskolan i Tyresö 2016 är att trenden håller i sig.

Förskolan i Tyresö har en fortsatt låg personaltäthet i jämförelse med liknande kommuner, Stockholms län och riket.

En ökad efterfrågan på förskoleplatser ledde till att det uppstod en brist i februari månad. Det kommunala platsansvaret på 3 månader gick inte att följa men platsgarantin på 4 månader kunde hållas. Flera insatser har påbörjats under året för att undvika att en liknande situation uppstår igen.

Resultaträkning för verksamhetsområde förskola och pedagogisk omsorg

Belopp i tkr	2014 utfall	2015 utfall	2016 utfall
Intäkter			
Kommunbidrag	271 928	281 778	284 679
Statsbidrag	2 800	3 100	5 700
Föräldraavgifter	16 500	17 600	19 900
Sålda platser	820	770	400
Övriga intäkter	8050	6 808	7 125
Summa intäkter	300 098	310 056	317 804
Kostnader			
Personal	-146 687	-152 453	-158 236
Köp av verksamhet	-106 736	-114 024	-114 585
Lokaler	-22 786	-23 106	-22 200
Övriga kostnader	-19 463	-16 888	-22 640
Summa kostnader	-295 672	-306 471	-317 661
Nettoresultat	4 426	3 585	143

Kommentar

Intäktsförändring

Kommunbidragen har ökat främst till följd av ökade volymer mellan 2014-2016. Även om barnantalet inte blev så högt som ursprunglig prognos för 2016, så ökade volymen barn totalt sett under perioden med 3,7 procent.

Statsbidragen har ökat genom nya bidrag för minskade barngrupper och lärarlönelyftet. Föräldraavgifterna ökar genom indexuppräknning och genom ett ökat antal barn i verksamheten. Intäkter för sålda platser till andra kommuner har sjunkit under perioden.

Intäktsposten övriga intäkter varierar mellan åren. Den största posten inom övriga intäkter är ersättning för momsbidrag. Kommunen eftersöker momsbidrag, som ingår i barnpengen till fristående aktörer inom ramen för bidrag på lika villkor.

Kostnadsförändring

Personalkostnaden har ökat under perioden 2014-2016 med 7,9 procent. Satsningen på lärarlöner (Lärarlönelyftet 2016), två lönerevisioner om drygt 2 procent per år samt den stora efterfrågan på högskoleutbildade förskollärare i Stockholms län har drivit ökningen av personalkostnaden. Subventioneringen

av arbetsgivaravgiften för unga (födda 1991 eller senare) togs bort under andra delen av 2016, vilket ytterligare är en faktor som bidragit till ökade personalkostnader.

Övriga kostnader har ökat under perioden. Inom övriga kostnader ingår främst alla måltider, underhåll av lokaler och inventarier, lekmaterial och förbrukningsvaror samt personalvård och utbildning. Satsningar på arbetskläder, anpassningar av lokaler, ombyggnationer och kompetensutveckling på enhetsnivå påverkar kostnaderna. Under året öppnades även fyra nya förskoleavdelningar.

Driftsredovisning per verksamhet

Tkt	Utfall 2016	Utfall 2016	Avvikelse
	Intäkter	Kostnader	Resultat
Förvaltningsgemensamt/ Administration	12 500	12 096	404
Förskolepeng	250 336	250 215	121
Pedagogisk omsorg	6 343	6 307	36
Vårnadsbidrag	400	178	222
Öppen förskola	1500	1428	72
Omsorg på obekvämtid	1 000	890	110
Tilläggsbelopp	11 100	9 600	1 500
Sociodemografiskt tillägg	1 500	1 481	19
Totalt beställare	284 679	282 195	2 484
Verksamhet egen regi	185 513	187 854	-2 341
Totalt VO 1	0	0	143

Kommentar

Beställarsidan

Den demografiska prognosen visade sig vara alltför optimistisk vad gäller förskolan. Totalt lämnades knappt 2,8 Mkr till kommunens gemensamma buffert (finansförvaltningen) vid bokslutet. De förvaltningsgemensamma kostnaderna blev lägre än planerat.

Antalet barn med vårdnadsbidrag sjunker under perioden och nu är endast ett fåtal kvar i systemet. Inom ramen för tilläggsbelopp avsattes medel för bidrag till nyanlända. Medlen har inte behövt användas eftersom endast ett fåtal nyanlända varit barn mellan 1-5 år.

Tilläggsbelopp för förskolan visar ett litet överskott, även då bidrag till nyanlända räknas bort. En effektivare process för ansökan, bedömning och beslut om tilläggsbelopp behövs inom förskolans område.

Verksamheter i egen regi

Totalt sett visar kommunens förskolor underskott på 2,3 Mkr som överförs till 2017. I detta ingår föregående års underskott på 0,4 Mkr, samt en ökning av semesterlöneskulden på 1,2 Mkr.

Hälften av enheterna visar ett positivt resultat. Resterande visar underskott. Den absolut främsta orsaken till underskott är obalans mellan barnantal och personalkostnad. Antalet barn i förskolan varierar under året. Under sommaren (juni och juli) slutar de som ska börja förskoleklass (vanligen cirka 20 % av barngruppen). Under augusti fylls grupperna på igen med nya barn, men vanligen fylls inte alla platser direkt. Succesivt under hösten och vintern tillkommer fler barn för att nå full beläggning tidig vår.

De förskolor som visar positivt resultat har en effektiv process för att snabbt fylla lediga platser (det vill säga de har kö med intresserade som vill börja). De kan därmed lättare hantera sitt personalbehov och därmed balans i ekonomin. De förskolor som visar negativt resultat har totalt sett mer variation i antalet barn under året och har svårare att anpassa personaltätheten till den variationen.

3 Uppföljning av riskhanteringsplan

I 2016 års nämndplan identifierades fem risker som har arbetats med under året. De tre första riskerna var kopplade till medarbetarnas arbetsmiljö och har bedömts som höga risker utav många enheter i den årliga arbetsmiljöutredningen; arbetsbelastning, luftkvalitet och buller.

I förskolornas fysiska skyddsround ingår frågor om arbetsplatsens utformning. På arbetsplatsträffar (APT) och inför den årliga utredningen som sker enligt rutin har medarbetarna möjlighet att ta upp frågor om arbetsmiljö. Verksamheten genomför rondens tillsammans med skyddsombud och även representant från fastighetsavdelningen kan kallas in för att delta. Efter genomförd årlig utredning genomförs enhetens årsplan för arbetet med arbetsmiljöarbetet. Rutiner för detta arbete har under 2016 förtydligats. Medarbetarenkäten visar en positiv utveckling gällande hur många inom förvaltningen som anser att de hinner göra ett bra arbete på ordinarie arbetstid (från 48 procent 2013 till 51 procent 2016). Ingen separat enkätuppföljning har genomförts i förskolorna för att följa upp detta ytterligare.

Under året har majoriteten av de kommunala förskolorna granskats av Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund (SMOHF), vilka har tillsynsansvar

över verksamheter inom miljö- och hälsoskydd. Alla tillsynsrapporter följs upp av verksamheten och åtgärder vidtas för att förbättra arbetsmiljön för både barn och pedagoger. Vanligt förekommande anmärkningar är ventilationsfrågor, rutiner kring giftfri förskola samt bakgrundsbuller.

Sjukfrånvaron har varit hög under 2016. Effekter av detta är hög arbetsbelastning på närvarande pedagoger och risken för långtidssjukskrivning ökar. Vikten av att ta tag i sjukfrånvaro och arbetsmiljö är stor. Genom deltagande i STAMINA (projekt för bättre arbetshälsa och ökad produktivitet) förväntas den negativa trenden för sjukfrånvaro, arbetsbelastning och arbetsmiljö vändas.

Även en ökad barnpeng till förskolan är ett sätt att förbättra personaltätheten och minska arbetsbelastningen. Under 2017 görs en politisk satsning på förskolan.

Området kränkande behandling fungerar tillfredställande inom förskolan. Förskolan har få anmälningar och ett gott resultat för de åtgärder som vidtagits. Förskolorna arbetar aktivt och har årlig plan för diskriminering och kränkande behandling. Ett arbete som ständigt måste hållas levande i verksamheten.

Det systematiska kvalitetsarbetet har under 2016 följts upp av verksamhetschefen och ett omfattande utvecklingsarbete kring styrningen av verksamhetsområdet har skett. De nationella målen ingår från och med 2017 i målkedjan i nämndplan. Syftet har varit att väva in såväl kvalitetsarbetet som målstyrningen i ett och samma system. De största förändringarna är att verksamheten skriver sina planer per läsår och inte kalenderår. Enheternas planer har även fått ett förändrat innehåll och gått från en beskrivande enhetsplan till en aktivitetsstyrd och framåtsyftande aktivitetsplan. Aktivitetsplanerna följs upp inför varje tertiärrapport och knyts samman med verksamhetsplanen. Processen hanteras digitalt i ett beslutsstödssystem där måluppfyllelsen bedöms, vilket ger förutsättningar för enheterna att ge tidiga signaler om måluppfyllelse.

4 Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag

4.1 Slutsatser

- Under 2016 har förskolan startat många långsiktiga förbättringsprocesser som syftar till att öka kvalitén inom verksamheten och så även måluppfyllelsen.
- Delningen mellan förskolan och grundskolan har bidragit till att större fokus läggs på förskolans verksamhet. Det pedagogiska ledarskapet hos förskolecheferna har ytterligare förstärkt förskolans utveckling.
- Det strategiska målet att Tyresö är en av Sveriges bästa skolkommuner är nedbrutet i tre delmål. Lärandet, delaktigheten och tryggheten ska öka i

verksamheten. Alla områden bedöms ha en uppåtående trend. Målen trygghet och lärande bedöms delvis vara uppfyllda, medan delaktigheten är ett förbättringsområde. Förskolan har en hög uppfyllelse av de särskilda uppdragen.

- Förskolans resultat vad gäller det strategiska målområdet attraktiv arbetsgivare är relativt lågt. Trenden är att sjukfrånvaron ökar och når över 10 procent inom förskolan. Cirka hälften av personalen inom förskolan skulle kunna rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare.
- Förskolan når goda resultat vad gäller det strategiska målområdet god och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter. Förvaltningen arbetar intensivt på flera nivåer inom det strategiska målområdet god hushållning och effektiva verksamheter; förtydligande av budgetprocessen, förändrat budgetarbete, tät uppföljning och analys av verksamhet och ekonomi samt en tydligare kravställning om en budget i balans.
- Kvalitén i den löpande verksamheten bedöms vara god som helhet dock är den ojämn mellan enheterna. Många processer har satts igång under 2016 som syftar till att kvalitetssäkra styrning och uppföljning av verksamheten. Förändringsarbete tar tid och effekterna syns som oftast efter ett par år.

4.2 Prioriterade områden att arbeta vidare med

- Värdegrundsarbetet måste ges fortsatt prioritering. Många medarbetare känner till förvaltningens värdegrundsdokument, och 74 procent anser att arbetsplatsen genomsyras av värdegrunden. Nämnduppdraget att uppdatera chefer och personal om innehållet i "En förskola och skola för var och en 2.0" gäller över mandatperioden.
- Ett arbete med att stärka helhetssynen och förtroendet mellan verksamhet, förvaltningsledning och kommunledning bör ges prioritet. Utvärderingen av omorganisationen och medarbetarundersökningen pekar på behovet. Ett sätt att arbeta med detta inom förvaltningen är tätare verksamhetsbesök av förvaltningsledningen och ett förtydligande av verksamhetsstödet som finns på förvaltningen.
- Organisationsutredningen och utvärderingen visade på risken att organisationen tappar helheten 1-16 år. Ett arbete för att stärka perspektivet 1-16 år bör initieras för att skapa helhetssyn i organisationen.
- Under 2016 har en IKT-strategi arbetats fram som första steg för en ökad digitalisering i förskolan. Aktiviteter kopplade till strategin måste prioriteras om strategin ska få genomslag. Satsningarna kommer att kräva tid och resurser.
- Attraktiv arbetsgivare är ett strategiskt målområde som måste ges prioritet för att vända den negativa trenden. Många parametrar spelar in för att förskolan ska upplevas vara en attraktiv arbetsgivare; kollegialt lärande, likvärdighet, möjligheter till kompetensutveckling, medarbetares förutsättningat, ledarskap och arbetsmiljö är bara några aspekter.
- God hushållning och effektiva verksamheter är ett strategiskt målområde. För fortsatt kvalitetsutveckling måste fortbildningsinsatser prioriteras för att

säkerställa att verktyget, beslutsstödssystemet BeStyr, kan användas för fördjupande analys- och förbättringsarbete.

- **Lokalstrategiarbetet** måste ha ett fortsatt fokus. Behoven förändras över åren och med en god framförhållning inför förändrade behov kan resurser användas effektivt. Utvärdering och uppdatering av framtagna plan för lokalbehov ska ske årligen. Översyn av principen för finansiering av nya lokaler bör genomföras.

- Översyn av principer för resursfördelning utifrån bidrag på lika villkor bör också ske.

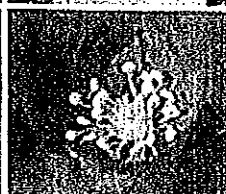

tyresö kommun område 2

tyresö kommun tyresö församling

**Verksamhets-
berättelse
2016**

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Viktiga händelser	4
2	Mål och resultat.....	7
2.1	Måluppfyllelse	7
	Livskvalitet - den attraktiva kommunen	7
	Tyresö är en av Sveriges bästa skolkommuner	7
	God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter	11
	Varje verksamhetsområde ska bedrivas inom ramen för tilldelade ekonomiska resurser.....	11
	Attraktiv arbetsgivare	12
	Medarbetarna rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare.....	12
	Medarbetarnas sjukfrånvaro är lägre än fyra procent.....	12
	Sysselsättningsgraden är anpassad till de anställdas önskemål.....	12
2.2	Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan.....	13
	Konkurrensutsättning	13
	Ekologiska livsmedel.....	13
	Taxor och avgifter	13
	Arbeta för ökad lärartäthet i lågstadiet	13
	Genomlysna behovet av grundskoleplatser i alla kommundelar	13
	Inleda ett målmedvetet och långsiktigt arbete med kompetensförsörjning	14
	Stärka studie- och yrkesvägledningen.....	14
	"En skola för var och en" - inkluderande lärmiljöer	14
	Fortsatt arbete med värdegrund och inkluderande lärmiljöer	15
	Fritidshemmens kvalitet.....	15
	Förvaltningen tar fram en IT-strategiplan	15
	Översyn av samtliga styrdokument.....	15
	Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN.....	16
	Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning hos barn och unga.....	16
	Föräldrastöd.....	16
	Nyanlända elever.....	16
	Gemensamt mellan nämnderna BUN och GAN	17
	Sommar skola	17

2.3	Uppföljning av verksamhet och kvalitet.....	17
2.4	Uppföljning av verksamhet och ekonomi	20
	Resultaträkning för verksamhetsområde grundskola och grundsärskola inklusive fritidshem	22
	Driftsredovisning per verksamhet.....	23
3	Uppföljning av riskhanteringsplan.....	25
4	Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag	26
4.1	Slutsatser.....	26
4.2	Prioriterade områden att arbeta vidare med.....	26

1 Viktiga händelser

Grundskolan uppmärksammas

Tyresö hamnar i år på plats nummer 48 av Sveriges 290 skolkommuner i SKL:s årliga ranking Öppna jämförelser. resultat som innebär att kommunen klättrat på listan och sedan 2015 är vi en av de 50 bästa skolkommunerna i landet – ett mål som kommunen haft länge. Nyboda skola har under året blivit uppmärksammad tack vare arbetet med främst nyanlända elever och haft besök av både kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke och partiledaren Anna Kinberg Batra.

Statlig satsning på lärarlöner

Regeringens satsning Lärarlönelyftet har ökat lönespänningen bland lärarna och höjt medellönen. Bland de som uppfyllde grundkraven var det 54 procent som fick ta del av lönepåslaget. Kommunen fick totalt 12,5 miljoner i statliga medel till satsningen varav 6,1 miljoner kronor nyttjades hösten 2016. Grundskolan fick ta del av cirka 84 procent av den totala budgeten vilket kom 242 legitimerade lärare, utbildade fritidspedagoger och modersmålslärare till del. Löneökningarna blir permanenta i Tyresö kommun.

Ändringar i läroplanen och utökning av timplanen

Under sommaren 2016 kom två kompletterande delar till läroplanen (lgr11) kapitel 3 för förskoleklassen samt kapitel 4 för fritidshemmet, vilket kommer att leda till en genomgång av verksamheterna.

Med start 1 juli 2016 utökades undervisningstiden i matematik med 105 timmar i grundskolan, grundsärskolan (utom träningsskolan), specialskolan och sameskolan. Den utökade undervisningstiden gällde för elever som började årskurs 4 hösten 2016 (för elever som gick i årskurs 5-9 tillämpades övergångsbestämmelser). Den totala undervisningstiden i matematik för de eleverna blev därmed minst 1 125 timmar. Enligt den kommunala finansieringsprincipen ska beslut som innebär nya obligatoriska uppgifter för kommunerna åtföljas av en statlig finansiering. Under 2016 avsattes medel för detta ändamål inom det Allmänna bidraget till kommuner.

Ny lagstiftning och nya Allmänna råd om utbildning för nyanlända elever

Med Skolverkets nya Allmänna råd från april 2016 kom tydligare skrivningar om vad som gäller för undervisning av nyanlända. Den verksamhet som bedrevs i Tyresö uppfyllde i stort kraven i de Allmänna råden. De nya kraven på kartläggning enligt Skolverkets kartläggningsmaterial ställer krav på ändrade rutiner kring mottagandet. Första mottagningsmötet (reglerat i Skollagen) sköts numera av chef för modersmålsenheten tillsammans med modersmålslärare och den nyanlända eleven. Därefter tar skolan emot och genomför två obligatoriska kartläggningar: elevens användning av skriftspråk (litteracitet) och elevens

förmåga att använda matematiskt tänkande (numeracitet). Detta kräver mer resurser lokalt än tidigare modell.

Organisationen verkställs och utvärderas

Den 1 januari 2016 realiserades förvaltningens nya organisation.

Förskoleverksamheten skiljdes från grundskolans organisation och verksamhetscheferna för förskola och grundskola blev chefer för förskolechefer respektive rektorer. För att åstadkomma en organisation med en ökad likvärdighet mellan de kommunala grundskolorna, större möjligheter för rektorerna att driva ett gott pedagogiskt ledarskap samt en hållbar organisation där resurserna används på ett effektivt sätt var målet att varje skola skulle ha en rektor. Under året rekryterades nio rektorer och organisationen gick från att ha totalt nio rektorer till tolv rektorer vid årets slut. Under hösten delades enheten Krusboda och Dalens skolor till två separata enheter. Därmed kvarstår endast en enhet med fler än en skola under samma rektor, vilket är Fornuddens skola och Sofiebergsskolan.

I syfte att stärka koncerntänket och likvärdigheten för alla våra barn och elever togs beslut om att centralisera kostnaderna för lokalhyror och rektorslöner med start 2016. Beslutet innebar att elevpengen till skolorna minskades och att kostnadsfördelningen handläggs på förvaltningsnivå. Förberedelser påbörjades hösten 2016 inför starten av en ny samlad kostorganisation i kommunen. Med start 2017 kommer rektorer att frigöras från arbetsgivaransvaret för kökspersonal samt det operativa ansvaret för måltider i skolan. Kostnader för skolmåltid kommer att regleras genom ett portionspris.

Den centrala administrationen har förstärkts/omorganiserats under 2016. Funktionerna hanterar resursfördelning inom förskola, administration inom barn- och elevhälsan samt kvalitet och resultatuppföljning på grundskolan.

Under april-oktober utvärderades förvaltningens omorganisation. Ett hundratal personer intervjuades, såväl chefer och personal inom förvaltningen, som andra förvaltningschefer och chefer inom centralt placerade stödfunktioner. Majoriteten ställde sig positiva till delningen av förskola och grundskola och de effekter som följer av att respektive verksamhetsområde ges fullt fokus och leds av varsin verksamhetschef. Många utvecklingsprocesser har dragits igång och det finns stor förväntan på dess resultat.

Andelen nyanlända ökade under 2016

Läsåret 2015/2016 tog enheten för mångfaldsfrågor emot dubbelt så många ungdomar (94 stycken) som läsåret innan. De flesta var ensamkommande ungdomar från Afghanistan, men det kom även ett antal ensamkommande ungdomar från Somalia och Eritrea. Ett fåtal familjer med uppehållstillstånd kom från Syrien. Flertalet nyanlända kom till högstadiets årskurs 8 och 9.

Modersmålstjänsterna utökades och beträffande dari blev ökningen två heltidstjänster. Spridningen bland skolor som tog emot nyanlända ökade. Trots ökningen fick nyanlända snabbt en skolplacering. För att kunna höja flerspråkiga elevers resultat och skolornas meritvärden behövs stora insatser i svenska som andra språk, studiehandledning och möjlighet att utveckla sitt modersmål.

Behoven av elevplatser utreds

Under året utreddes behovet av elevplatserna på Dalskolan. Det konstaterades att det finns ett behov av elevplatser på skolan även framöver. Trots utredningen om Dalskolans framtid sökte fler elever än tidigare till årkurs 7 på skolan.

Ett ökat behov av elevplatser i årskurserna F-3 ledde under hösten till att beslut togs om att Sofiebergskolan endast ska ta emot elever i dessa årskurser. En långsiktig strategi, ur såväl ett pedagogiskt som ekonomiskt perspektiv, är att skapa skolor där lokalerna ger möjlighet till en F-9-organisation.

Minskad administration för tilläggsbeloppen

Modellen för fördelning av tilläggsbeloppen ändrades under 2016. Tidigare ansökte skolorna om alla typ av tilläggsbelopp. Det ändrades och cirka 40 procent av tilläggsbeloppen fördelades under 2016 direkt ut till kommunala skolorna utifrån samma fördelningsprinciper som den sociodemografiska modellen. Ändringen gällde behovsnivåerna 1-3 av 4. Det nya tillvägagångssättet har lett till ett minskat ansöknings- och dokumentationsförfarande, såväl på skolnivå som på förvaltningsnivå.

Nya planer som möjliggör långsiktigt arbete

Under året utarbetades fyra strategiska planer för förvaltningens arbete med behov av lokaler, digitalisering, säkerhet och gemensamma värdegrund.

Under året startade även en arbetsgrupp för att arbeta mer strategiskt och långsiktigt med rekrytering. Inom grundskolan finns ett stort rekryteringsbehov av lärare.

Ökat fokus på säkerhetsarbete

Vid två tillfällen har förvaltningen övat sin krisorganisation. Under våren övades scenariot skolskjutning och under hösten övades scenariot gisslantagning på förskola. Utvärderingsrapporten av höstens övning visade att barn- och utbildningsförvaltningen hade bra rutiner och arbetssätt för att hantera en krissituation. Vissa förbättringsområden lyftes fram, exempelvis att tydliggöra roller och rutiner.

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Särskilt yttrande

Ärende #1 Särskilt yttrande verksamhetsberättelse 2016 DnR;

Inför 2016 såg vi socialdemokrater många behov inom förskola och grundskola som resultat efter år av nedskärningsbudgetar i Tyresö. Genom att inte höja skol- respektive barnpeng till enheterna har många verksamheter fått skära ned i sin verksamhet för att hålla den tilldelade, enligt oss socialdemokrater för snäva, budgeten.

Trots nedskärningar och effektiviseringar ser vi hur personalen i våra verksamheter dagligen gör ett fantastiskt jobb. Men höga sjukskrivningstal inom förskola och grundskolan vittnar möjligen om priset för detta, något som måste få ett trendbrott.

Vi socialdemokrater hade över 22 miljoner mer till förskola och skola i 2016 års budget, än den nu borgerliga alliansen. Pengar som hade gjort stor skillnad i våra verksamheter. De satsningar som gjordes på förskolan inför 2016, 10 miljoner, kunde genomföras tack vare regeringens välfärdssatsning. De satsningar som gjorts inom förskola och skola beror på att vi har en socialdemokratiskt ledd regering som ser vikten av att satsa på våra barn. Vi kan tack vare statliga medel i Tyresö möjliggöra ett lärarlönelyft, minskade barngrupper i förskolan och ökad personaltäthet i grundskolan. Däremot hade dessa satsningar fått än större effekt om de mötts av kommunala satsningar som möjliggjort att fler pedagoger kunnat anställas och fler lärare blivit tilldelade en löneökning. Dessa satsningar uteblev dessvärre.

Med en ökad konkurrens av närliggande kommuner har vi under de senaste åren diskuterat vikten av en lönepolitik som gör att vi kan behålla, rekrytera och attrahera de bästa pedagogerna. Med en stigande sjukskrivningsgrad inom både förskola och skola är det alarmerande att inte mer görs för att behålla de skickliga pedagogerna i Tyresö. Nu har ett projekt inletts där sjukskrivningarna ska ses över, det är positivt liksom att fackförbundens kamp för inköpet av arbetskläder till förskolepersonal, äntligen vunnit gehör och genomförts.

Ett gemensamt område som berör både förskola och grundskola är Tyresös inkluderingsarbete. För att inkludering ska fungera krävs att tillräckliga resurser tillskjuts, i form av lokaler, personal och eventuella hjälpmedel. Om det inte fungerar riskerar barn med exempelvis NPF att istället, exkluderas. Det måste finnas en flexibilitet i verksamheternas organisation att på riktigt arbeta utifrån värdegrundens skola för var och en, som är, icke att förglömma – en viktig del i skollagen.

Med de förändringar som gjorts under dels förra året, men även tidigare gällande centralisering av skolpeng, neddragning av tilläggsbelopp och nedskärningar inom verksamheterna- är det barnen som har det tuffast som drabbas hårdast- till en början. Men när stöd uteblir till en enskild elev, drabbas även en hel klass och arbetsbördan för pedagoger riskerar att bli orimligt hög. Det är beklagligt att vi ser

Socialdemokraterna i Tyresö Adress: Björkbacksvägen 37 (gaveln) Postadress: 135 40 Tyresö
Telefon: 08-712 80 30 E-post: tyreso@socialdemokraterna.se Hemsida: www.socialdemokraterna.se/tyreso

den utvecklingen i Tyresös skolor. Vi socialdemokrater är bekymrade över hur stödet i form av olika tilläggsbelopp, verkligen går till de elever som har behov.

Vi socialdemokrater i Tyresö hade ett annat budgetförslag som hade möjliggjort satsningar på Tyresös barn och unga, istället för fortsatta nedskärningar.

Kommentarer grundskolan

Att omorganisationen varit positiv för grundskolan råder inget tvivel om. Skolans rektorer har fått fokusera på grundskolans utmaningar. Det ska bli spännande att följa rektorernas arbete med enheterna då även nio nya rektorer rekryterats under året.

Däremot är vi socialdemokrater oroad över den utveckling som innebär att mer och mer av skolpengen centraliseras. Det är alltid bra att se över hur likvärdigheten i våra skolor kan förbättras och kvalitén stärkas, men ju mindre budgetutrymme som ges skolan, desto mindre handlingsutrymme blir det för rektorerna att styra över sin budget. Nu ser vi hur kostnader för städ, mat, rektorlöner, hyra och även pengar för sociodemografiskt belopp, tas från skolpengen innan den fördelas på enheterna.

Vi socialdemokrater har länge argumenterat för att hyressystemet måste ses över. Även med gjorda förändringar är vi inte framme vid en hyressättningsmodell som är rimlig utefter rådande förutsättningar. Ytterligare en översyn bör göras.

När det gäller tilläggsbeloppet för barn i behov av särskilt stöd, står att läsa på sidan sex i verksamhetsberättelsen att förändringen av "modellen för fördelning av tilläggsbeloppen" inneburit minskad administration för enheterna, och det är sant. Administrationen för skolorna har minskat och det är bra - men även resurserna till skolorna har minskat. I nämndplanen inför 2016, gick att läsa att förändringen av fördelningen av tilldelningsbeloppen noga skulle följas, någon sådan uppföljning finns inte i verksamhetsberättelsen och vi saknar en sådan analys. Vi socialdemokrater vill vara försäkrade om att barn i Tyresös skolor, ges det stöd de har rätt till. Om inkludering ska ske på rätt sätt måste rätt förutsättningar ges i form av resurser.

Grundskoleplatser

Arbetet med grundskoleplatser i en växande kommun är ett ständigt pågående arbete. Därför är det sorgligt att se den moderatledda borgerliga alliansens oförmåga att ta strategiska väl avvägda beslut för de grundskolor vi idag har i kommunen.

Dalskolan är ett tydligt exempel på detta, där den borgerliga majoriteten gått från att vilja lägga ned skolan, till att flytta den till gymnasiet och göra om den till en förskola - till att nu - vilja bygga ut den. En utbyggnad av Dalskolan är ett förslag vi socialdemokrater stöder och länge påtalat, varit det enda rimliga alternativet.

Även Sofiebergsskolan har varit under diskussion. Vi socialdemokrater hävdar att vilken verksamhet som drivs i våra enheter är politiska beslut, visserligen med behovsanalys och underlag från aktuell förvaltning för väl avvägda beslut. Men, vill politiker att en verksamhet ska finnas kvar vid en skola - arbetar politiken får att ett sådant beslut verkställs. Vi har från socialdemokratiskt håll under 2014 och 2015 uttryckt farhågor om att Sofiebergsskolans mellanstadium skulle komma att läggas

ned av Tyresös moderater, vi har beskyllts för att ljuga. Nu har mellanstadiet på Sofiebergsskolan lagts ned.

Vi uttrycker nu en stor oro över att Sofiebergsskolan, när nya Fornuddens skola byggs, överhuvudtaget inte kommer att erbjuda grundskoleplatser. Det då den nya skolan inte har underlag för det elevunderlag som det byggs för. Ekvationen är för oss enkel, då ingen skola i Tyresö tillåts ha tomma grundskoleplatser.

Det är sorgligt att det enda underlag i politiska beslut är den SWECO rapport som presenterades för en tid sedan, en rapport med många brister.

Mål och resultat

Att Tyresö ska vara en av Sveriges bästa skolkommuner är ett bra mål som vi socialdemokrater instämmer i. Vi ser hur vissa resultat är glädjande, samtidigt som vi har vi problem med de stora skillnaderna som finns mellan skolor i Tyresö, men även mellan elevgrupper på skolor. Vi anser att nämnden inte agerar tillräckligt kraftfullt för att minska klyftorna. Alla barn ska ges samma förutsättningar att nå så långt som möjligt, oavsett skola och bakgrund, så är tyvärr inte fallet idag.

Ett mål som försämrats, som det inte diskuterats om i nämnden, är det mål om att Tyresös elever har kunskap och förmåga att göra väl underbyggda val för fortsatta studier och framtida yrkesval. Det vore intressant att ta del av arbetsgruppens slutsatser och analyser i frågan.

Gällande målet om god och långsiktig hushållning delar vi socialdemokrater uppfattning att skattebetalares pengar ska hanteras varsamt och effektivt. Däremot ställer vi socialdemokrater oss den frågan om det kan vara så att den stigande sjukskrivningsgraden inom grundskolan och den oroväckande höga andelen lärare som under 2016 valde att lämna kommunen, är signaler om att verksamheten för Tyresös barn kostar mer än vad som nu budgeteras från den borgerliga politiska majoriteten?

Ett mål som nämns är det att arbeta för ökad lärartäthet i lågstadiet. Den borgerliga majoriteten med moderaterna i spetsen har gett vallöften och formulerat mål om ökad lärartäthet och ökade löner. Det är därför särskilt intressant att läsa i den borgerliga majoritetens verksamhetsberättelse att större delen av de kommunala grundskolornas underskott beror på "obalans mellan antalet elever och personalkostnader". I klartext betyder det att det finns för många lärare i Tyresös kommunala skolor. Det tror inte vi socialdemokrater. Det nämns att statsbidrag om 10.3 miljoner betalats ut från regeringen för att öka antalet lärare på lågstadiet – däremot står inte att läsa *hur* lärartätheten har förbättrats. Antalet årsarbetare som satsningen motsvarar står skrivet- dock ska vi minnas att många skolor använde bidraget för att undvika uppsägningar p.g.a det tuffa ekonomiska läget i slutet av 2016. Frågan kvarstår hur målet om ökad personaltäthet förändrats under 2016, vilket tyvärr inte framgår av verksamhetsberättelsen.

Kränkningar

Antalet anmälningar för kränkande behandlingar ökar i Tyresös grundskolor. Det är allvarligt. Att genast göra en utbildningsinsats inom området, är bra, vilket ska ske under 2017. Något som tidigare diskuterats från oss socialdemokrater i nämnden, men även föreslagits från miljöpartiet i en motion- som då röstades ned av den borgerliga majoriteten.

Fritidshem

Vi socialdemokrater saknar en redovisning kring det utvecklingsarbetet som pågår för fritidshemmens räkning. Sedan 2015 när skarp kritik riktades mot Tyresös fritidsverksamhet har inget diskuterats i nämnden avseende fritidshemmen. Det är snart två år sedan och det är anmärkningsvärt att fritidshemsverksamheten därför inte ges större utrymme i verksamhetsberättelsen.

Ekonomi

Sammantaget är det ekonomiska läget, de höga sjuktalen inom grundskolan och antalet som väljer att lämna Tyresö kommun som arbetsgivare- oroande högt och allvarligt oroande signaler om att det råder en obalans i våra verksamheter kring förväntningar om minskade barngrupper och bättre villkor och verklighetens facit med tuffare villkor. Krafttag och insatser måste snarast göras för att upprätthålla Tyresös mål som en av de bästa skolkommunerna i Sverige. Igen, vi socialdemokrater beundrar vår pedagogiska personal i Tyresö som med rådande förutsättningar gör ett fantastiskt jobb.

Att få bukt med underskott genom att förändra resursfördelningssystem från anslag till peng (läs särskola) tror vi inte är rätt lösning. En utvärdering av det förändrade pengsystemet till särskolan, som dessutom infördes innan beslut fattats, är nödvändig för att se att verksamheten tilldelas rätt resurser.

De fyra skolor som gått med underskott under 2016 hotades alla av vikarie- och inköpsstopp. Det ska ses i ljuset av en ansträngd verksamhet.

Slutligen en kommentar kring grundskolans resultat, vilket återigen visar att underskott på över 7 miljoner. Den största kostnaden inom skolan är personal. Med tanke på de senaste årens underskott med parallella nedskärningar infinner sig frågan om den borgerliga majoriteten skjuter till tillräckliga medel för befintliga behov? Sedan måste vi socialdemokrater kommentera den skrivning gällande att kostnaderna sågs ha ökat i och med att subventioneringen av arbetsgivaravgiften för unga tagits bort. Det stämmer till viss del. Den har tagits bort – men i gengäld kompenseras Tyresö kommun för den ökade kostnaden, så om nämnden och politiken tagit beslut i linje med compensationen – hade den ökade kostnaden kompenserats.

Kommentarer förskolan

Även inom förskolan vill vi socialdemokrater uttrycka ett stort tack till Tyresös pedagogiska personal som under 2016 gjort ett fantastiskt jobb inom våra verksamheter.

As

Omorganisationen som gjordes inför 2016 har varit ett rejält lyft för förskolan och inneburit att förskolechefen getts möjlighet att fokusera enbart på förskolefrågor. Det statsbidrag som tilldelats förskolan för minskade barngrupper har använts effektivt av enheterna för att möjliggöra att grupper kan delas upp under dagen. Vi socialdemokrater hade gärna sett att kommunala medel tillskjutits för att även kunna anställa fler pedagoger.

Det är glädjande att ta del av det arbetet som nu sker för att stärka den pedagogiska kvalitén inom förskolan med kollegiala forum, förstärkningar i arbetsmiljön och kompetensutvecklingsfrämjande insatser. Tillsammans med insatser mot sjukfrånvaron hoppas vi att det kan ge effekt på de alltför höga sjuktalen inom förskolan under 2017.

Gällande förskoleplatsbristen så är det beklagligt att den moderatledda borgerliga majoriteten under sina 18 år vid makten, inta tagit bättre ansvar för att tillse att vi har tillräckligt med förskoleplatser för Tyresös barn. De tillfälliga paniklösningar i form av baracker som nu ställs upp runt om i Tyresö bidrar inte till en attraktiv kommun med livskvalitet (ett mål taget från kommunplanen) för de föräldrar som oroas var och när de får en förskoleplats till sina barn.

Mål och resultat

Att 90 % av vårdnadshavarna inom förskolan är nöjda med sin förskoleplats är bra, däremot visar frågeområdet på en nedåtgående trend, vilket vi socialdemokrater tror kan bero på de stora barngrupper som Tyresö har.

Gällande målet om att lärandet ska öka i verksamheterna är det positivt att stödet från RUC stärks till enheterna.

Liksom grundskolan har förskolan ett alltför högt sjukskrivningstal och det är oroande. Med en sjukfrånvaro på över 10 % krävs krafttag. Vi väntar med spänning på projektet kring sjukskrivningarna och resultatet av det arbetet.

Förskolan gör ett litet överskott under 2016 trots tuffa ekonomiska utmaningar. Vi socialdemokrater hade dock velat se en annan verksamhet i våra förskolor och tilldelade förskolan mer resurser i vår budget för 2016, för att möjliggöra fler pedagoger, mindre barngrupper och ökat stöd till verksamheterna med ökat kvalitetsfokus som syfte.

För den socialdemokratiske gruppen

Jannice Rockstroh

Särskilt yttrande från Miljöpartiet efter möte Barn och Utbildningsnämnden 20170222

Tyresö kommun säger sig vilja vara en attraktiv arbetsgivare. Tyvärr anser inte Tyresö kommuns medarbetare att Tyresö kommun lever upp till sina ambitioner.

Enligt senaste medarbetarenkäten skulle endast fyra av tio medarbetare rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare. Sjukfrånvaron är hög (10% i förskolan) och fortsätter öka (+2% sedan 2014), oklart för vilket år i ordningen.

Det är inte acceptabelt.

Enligt tjänstemännen är det särskilt långtidssjukfrånvaron som är problematisk. På fråga vad medarbetarna själva anser nämner tjänstemännen att många medarbetare uppger att Tyresö kommun "inte är tillräckligt duktiga på att ta hand om idéer", alltså bristande delaktighet, som en huvudanledning till de dåliga och sjunkande resultaten. Särskilt verksamhetschefen för förskolan nämner att en rad åtgärder vidtagits för att häva trenden.

MP vill betona vikten av att grundligt analysera vari problemen bottnar. I det sammanhanget anser MP att forskningsprojektet Stamina - som innebär att varje enskild medarbetare inom förskolan kommer att intervjuas - är mycket angeläget. Något liknade borde göras inom grundskolan.

MP anser att om Tyresö kommuns ambition att vara en attraktiv arbetsgivare ska tas på allvar så bör resultaten ställas i relation till de bristande ekonomiska förutsättningar som den styrande majoriteten gett verksamheterna, vilket bl. a yttrar sig i kraftiga underskott, att antalet barn per pedagog i förskolan ökat de senaste åren liksom att lönerna inte är tillräckligt konkurrenskraftiga. MP uppskattar att det finns höga ambitioner hos kommunen att mäta och öka delaktigheten i skolorna men vi tror att den delaktigheten måste börja i kommunledningen och fortplanta sig till skolledare - lärare - elever - föräldrar. Kort sagt skall barn/elever och föräldrar känna sig mer hörda, måste personalen också göra det.

För Miljöpartiet i Barn och Utbildningsnämnden

Ingmar Jansson

Lennart Berglund

Lilian Nylinder

Vänsterpartiet

2016/BUN 0151

ERSÄTTARYTTRANDE

Barn- och utbildningsnämndens sammanträde 2017-02-22

Ärende 1. Verksamhetsberättelse 2016

Vänsterpartiet hade om vi haft rösträtt deltagit i beslutet att godkänna verksamhetsberättelserna för förskola och grundskola. Vi vill däremot framföra följande synpunkter;

Förskolan

Det är glädjande att förskolorna totalt sett har lyckats hålla sina budgetar. Men vi vill ändå påpeka att i Vänsterpartiets kommunplan 2016 hade vi avsatt flera miljoner mer än majoriteten och på så sätt snabbare kunnat minska barngruppernas storlek och anställa fler pedagoger.

Vi ser positivt på att förvaltningen i den nya organisationen beslutat att förskolorna är sina egna resultatenheter istället för att som tidigare höra till en större resultatenhet tillsammans med någon eller några grundskolor. Det kan enligt vår uppfattning vara en av förklaringarna till att förskolorna nu sammanlagt lyckats hålla budgeten.

Vi är kritiska till att processen med att minska barngruppernas storlek till åtminstone det av Skolverket rekommenderade barnantalet går så sakta och att de enda ansatser till detta sker med det särskilda statsbidrag som kommit vissa förskolor till del. Vi anser att det är hög tid att alliansen börjar uppfylla sitt löfte inför valet 2014 om att minska barngruppernas storlek.

Det är allvarligt att så lite som 48 % av personalen i förskolan anser att de kan rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare även om siffrorna inte är jämförbara med år 2015. Här behövs krafttag för att förbättra arbetsmiljön och arbets- och lönevillkoren för våra pedagoger i förskolan.

As

Desto mer allvarligt är den höga sjukfrånvaron som nu år 2016 uppgår till hela 10 %. Här behövs snabba åtgärder för att minska sjuktalet och vi i Vänsterpartiet befarar att det höga sjuktalet i mycket stor utsträckning beror på den höga arbetsbelastningen med alltför stora barngrupper.

Grundskolan

Vänsterpartiet ser positivt på den nya organisationen även inom grundskolans område. Tillsättandet av en central chef och det faktum att rektorerna nu fått mer till att vara de pedagoger de ska vara, kommer enligt vår övertygelse att få goda effekter på arbetet i våra grundskolor.

Ett av målen för grundskolan är att Tyresö ska bli en av Sveriges bästa kommuner. Förvisso är det bra att Tyresö nu är på plats 48 av Sveriges 290 kommuner. Målet var satt till att vi skulle vara bland de 50 bästa skolkommunerna och det är nu nått. Samtidigt vill vi i Vänsterpartiet påpeka att de indikatorer som räknas med – elevernas behörighet till gymnasium, meritvärde, föräldrar och elever som är nöjda med skolverket – inte mäter alla faktorer som borde vara grunden för en bedömning om bästa skolkommun. Till exempel finns inte indikatorn antalet elever per lärare och andelen behöriga lärare med i bedömningen.

Sedan en tid tillbaka delas tilläggsbeloppet för barn i behov av särskilt stöd ut enligt samma principer som det socioekonomiska tillägget. Detta har inneburit besparingar i administrationen. Vi är tveksamma till om tilläggsbeloppet på detta sätt kommer alla barn i behov av särskilt stöd till godo. I Tyresö har vi sedan länge fyra kriterier som ska vara uppfyllda för att en elev ska få det socioekonomiska tillägget. Om man sneglar på andra kommuner så har de flesta enbart två eller tre olika kriterier. Vänsterpartiet vill med detta säga att vi i vår kommunplan under flera år har krävt en utvärdering av det socioekonomiska tillägget och dess urvalskriterier, något som är än mer aktuellt nu är tilläggsbeloppet betalas ut på samma grunder.

Kostnaden för resor till och från skolor på grund av fler externa placeringar och resor till modersmålsundervisning har ökat väsentligt. Främst är det externa placeringar som ökat. Vänsterpartiet anser att nämnden borde fundera över om inte kostnaderna kan minskas genom att skapa nya mindre klasser med specialpedagoger i några grundskolor för att kunna minska kostnaderna.

Som vanligt saknar vi en mer utförlig redovisning för hur verksamheten på våra fritidshem fungerar och hur dessa har kunnat uppfylla målen. Till exempel skulle informationen till föräldrar förbättras, men det står ingenting om detta i årets redovisning. Vi förväntar oss en mer utförlig beskrivning till nästa år. Vi ser fram emot att få ta del av det arbete som förvaltningen nu startat för att

AS

utveckla fritidshemmens kvalitet och hoppas på en redovisning av det arbetet under innevarande år. Fritidshemspersonalen har uttryckt ett stort behov av fortbildning speciellt eftersom kommunen nu arbetar med inkluderande lärmiljöer. Det behövs specialkunskap för att kunna möta barn med olika fysiska och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Till sist några allmänna synpunkter.

Det vore önskvärt att förskola och grundskola samordnar sin bedömning av måluppfyllelse. Inom förskolan kan vi i ett fall läsa att målet är delvis uppfyllt men om vi jämför med grundskolan så anser man ett mål med samma procentsats vara helt uppfyllt.

I övrigt kan vi glädja oss åt att verksamhetsberättelserna till sin struktur och innehåll blir bättre för varje år som går och ger oss förtroendevalda en bra sammanfattning över hur verksamheterna har fungerat under året.

För Vänsterpartiet

Inger Gemicioglu

Ersättare i barn- och utbildningsnämnden

Datum 2017-02-22
Tid 18:30
Plats Bollmora

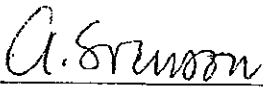

Beslutande Se närvarolista

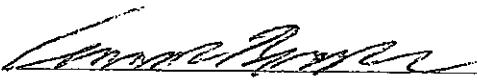
Övriga deltagare Se närvarolista

Justeringens plats och tid 2017-02-28

Paragrafer 10 - 18

Sekreterare
Marit Andersson

Ordförande
Anki Svensson Åsa de Mander § 18

Justerande
Lennart Berglund

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Observera att anslagstiden inte är samma sak som överklagandetiden.

Organ Barn- och utbildningsnämnden
Sammanträdesdatum 2017-02-22
Datum då anslaget sätts upp 2017-02-28
Datum då anslaget tas ned 2017-03-22
Förvaringsplats för protokollet Barn och utb arkiv plan 4

Underskrift
Marit Andersson

Utdragsbestyrkande

Närvarolista

Beslutande

Anki Svensson (M) (ej § 18)
Åsa de Mander (L)
Jannice Rockstroh (S)
Christer Flodfält (M)
Sonja Gustafsson (M)
Jerry Svensson (S)
Mikael Fallmo (S) (ej § 18)
Lennart Berglund (MP)
Ingmar Jansson (MP)
Ulrica Riis-Pedersen (C)
Mattias Eriksson (KD)

Ersättare

Eric Olm (M)
Rita Axelsson Florio (S) (tjänstgör § 18)
Håkan Ljung (S)
Johanna Schaub (S)
Mats Larsson (L) (tjänstgör § 18)
Inger Gemicioglu (V)
Rode Kennerberg (KD)
Helen Dwyer (C)

Frånvarande

Hampus Degramo (M)
Anna Herber (L)
Lilian Nylinder (MP)

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

UTDRAG

§ 4

Dnr 2017/GAN 0009 003

Verksamhetsberättelser 2016

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens beslut

- Verksamhetsberättelser 2016 för verksamhetsområden gymnasieskola, vuxenutbildning och arbetscentrum med mål- och uppdragsuppfyllelse samt uppföljning av verksamhet, kvalitet, ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.

Beskrivning av ärendet

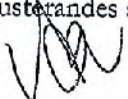

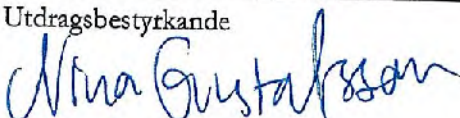
Redovisning av verksamhetsberättelse för gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsområden, se bilaga.

Bilagor

tjänsteskrivelse verksamhetsberättelsen.pdf
Verksamhetsberättelse Gymnasiet.pdf
verksamhetsberättelse Vuxenutbildning.pdf
Verksamhetsberättelse Arbetscentrum.pdf

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Justeraandes sign 		Utdragsbestyrkande Mina Gustafsson
--	---	---

Tyresö kommun
Utvecklingsförvaltningen
Frida Ryholt
Utredare
08-5782 95 09
frida.ryholt@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE
2017-01-25
1 (5)

Diarienummer
2017/GAN 0009

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden

Verksamhetsberättelse 2016 för verksamhetsområde gymnasieskola, vuxenutbildning och arbetscentrum

Förslag till beslut

- Verksamhetsberättelse 2016 för verksamhetsområden gymnasieskola, vuxenutbildning och arbetscentrum med mål- och uppdragsuppfyllelse samt uppföljning av verksamhet, kvalitet, ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.

Utvecklingsförvaltningen

Iréne Hededal
Förvaltningschef

Frida Ryholt
Utredare

tyresö kommun

Beskrivning av ärendet

Utvecklingsförvaltningen har sammanställt verksamhetsberättelse 2016 för gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsområde 6

Gymnasieskolan, 7 Vuxenutbildningen och 8 Arbetscentrum.

Verksamhetsberättelserna redogör för uppfyllelsen av mål och uppdrag för 2016 i kommunplan och nämndplan. Verksamheten och dess kvalitet har följts upp liksom det ekonomiska resultatet. Dessutom redogörs för vidtagna åtgärder för att hantera risker och resultatet från kontrollinsatser enligt riskhanteringsplanen.

Viktiga händelser under 2016

Många människor befinner sig på flykt vilket har påverkat verksamheterna.

Kvarnhjulet fungerade under våren som evakueringsboende. Det krävde stora insatser av såväl kommunanställda som föreningsliv och civilsamhälle. Den nya bostättningslagen ställer verksamheterna inför nya utmaningar. Läget på bostadsmarknaden gör att det är svårt att hitta långsiktiga lösningar, att hjälpa människor som kommer hit för att börja sina nya liv här i Tyresö. Det väcker i sin tur frågor kring hur arbete med lyckad integrationen ska genomföras och hur all den kompetens och de erfarenheter som kommit till oss ska tas tillvara. Under 2017 kommer utvecklingsförvaltningen arbeta med att ta fram en ny integrationsplan, stora tankar och idéer behöver konkretiseras i de dagliga uppgifterna.

På gymnasieområdet har förvaltningen under senare år arbetat regionalt med ett politiskt uppdrag att möjliggöra för varje elev att komma in på sitt förstahandsval. Baksidan av detta lokalt i Tyresö är att konkurrensen om eleverna är stor och många unga väljer gymnasieutbildning i närliggande kommuner. Under våren fattades ett beslut att stoppa intaget till och fasa ut de högskoleförberedande programmen. Samtidigt har Tyresö gymnasium kunnat starta upp fulla klasser på yrkesprogrammen vilket gör att gymnasiet ändå har fler elever nu än i våras. En inkluderande formulering som Tyresö gymnasium börjat jobba med är Ditt intresse – ditt jobb. Den har legat till grund för höstens marknadsföring på gymnasimässan och även ett lyckat arrangemang i Tyresö centrum som bjöd på både information, prova-på-aktiviteter och samverkan

med näringslivet. Nu ökar elevkullarna igen vilket förhoppningsvis kommer innebära att ännu fler elever vill gå i Tyresö.

Under våren deltog många i ett projekteringsarbete kring att bygga ett kultur- och kunskapscenter som skulle inrymma både kulturverksamheter och gymnasie- och vuxenutbildning. Projektet lades ner, men de tankar och idéer om samverkan mellan framförallt gymnasiet och vuxenutbildningen lever vidare. Mycket av det som kom fram går att realisera i den byggnad där verksamheterna finns idag.

Förvaltningen har ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret, alltså uppföljning av unga som fullgjort skolplikten, som ännu inte fyllt 20 år och som inte går på gymnasiet. Under året har vissa steg tagits i form av att personal är på plats, och rutiner håller på att ta form. Att fånga upp denna grupp unga människor är en uppgift där utvecklingsförvaltningens breda verksamhetsfält kommer väl till pass, då det kan vara väldigt olika insatser som behövs. Ansvarig chef bli ny tillträdande gymnasie- och vuxenutbildningschef.

Tyresö är en av fyra Stockholmskommuner som 2016 ingick i ett pilotprojekt i samarbete med Kommunerna i Stockholms län (KSL) att erbjuda svenska med yrkesinriktning för studerande utan tidigare yrkeserfarenhet eller branschspecifik utbildning (SFY). Tyresös startade under hösten en sfy-inriktning mot vård- och omsorgsutbildning.

Sammanfattande slutsatser

Gymnasieskola

I framtiden behövs ett fortsatt fokus på god kvalitet på yrkesförberedande program och utveckling av dessa. Det är också viktigt att nå ut med marknadsföring för att fler elever ska vilja börja på Tyresö gymnasium. Det finns ett ökat intresse för Tyresös gymnasiesärskola, där utbildning bedrivs av erkänt god kvalitet. Alla elever går ut på arbetsplatsförlagt lärande.

Då Tyresö kommun kommer öka mottagandet av nyanlända samt mottagandet av ensamkommande barn behöver Tyresö gymnasium erbjuda den utbildning som nyanlända har rätt till. Kartläggning av språkintrödnings och en utredning

av elevhälsan har gjorts, vilket har lett till en förstärkning av elevhälsan med 50 % skolsköterska och 50 % skolkurator. I kartläggningen framkom också att flera nyanlända ungdomar har efterfrågat att kunna börja läsa mot ett yrke i kombination med språkintrödnad, vilket kommer vara möjligt nästa läsår.

Kommunala aktivitetsansvaret

Det finns ett behov av att fler ska bli behöriga till gymnasiet, målet är 100 %. Det är också viktigt att minska avhoppet från gymnasieskolan. Målet är att alla inom tre år ska avsluta sina gymnasiestudier och att de går vidare till arbete eller vidare till studier. Det behövs ett fortsatt samarbete med vuxenutbildningen, näringslivet och arbetsmarknaden för att kunna anpassa de utbildningar som erbjuds.

Vuxenutbildningen

Vuxenutbildningen i dag är mångkulturell och flexibel i sin struktur. Verksamheten växer inom ämnet svenska som andra språk, vilket ställer krav på kunskaper om andraspråkslevers utmaningar inom alla ämnen. Vuxenutbildningen i Tyresö har en väl fungerande organisation för att ta emot nyanlända samt för att slussa dem vidare i utbildningssystemet. Skolan ser att efterfrågan på yrkesutbildningar som snabbt leder till jobb ökar och även efterfrågan på distansstudier ökar.

För vuxenutbildningen gäller nya regler från 1 januari 2017. Kravet på en examen från ett yrkesprogram i gymnasieskolan för att en vuxen ska ha rätt till komvux på gymnasial nivå tas bort. I stället införs en utökad rätt att delta i komvux på gymnasial nivå för att uppnå behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå och vänder sig till nybörjare eller till utbildning inom yrkeshögskolan. Under 2017 kommer C3L få en indikation om hur rättighetslagstiftningen kommer att påverka verksamheten.

Under 2017 kommer C3L med statsbidrag från Specialpedagogiska skolmyndigheten utveckla hur verksamheten bättre ska möta elever med behov av specialpedagogiskt stöd.

För statsbidrag inom yrkesvux införs 2017 krav på regional samverkan med minst tre kommuner som ansöker gemensamt. Tyresö avser att samarbeta med Haninge och Nynäshamn. En nyhet i budgeten är att regeringen avser att som

villkor för att ta del av det utbyggda yrkesvux ställa krav på att ansökande kommuner själva finansierar minst motsvarande antal utbildningsplatser på gymnasial nivå för vuxna..

Centrum för arbetsmarknad och integration

Årets resultat visar att Arbetscentrums verksamheter är väl anpassade efter behoven hos målgrupperna. För de unga i Tyresö saknas fortfarande en verksamhet med IT/medieinriktning som främst skulle kunna locka unga arbetsökande. Detta kräver ett budgettillskott på 1 miljon kronor.

Satsningen på En väg in tillsammans med Samordningsförbundet Östra Södertörn har fallit mycket väl ut. Inför 2017 kommer samarbetet med Samordningsförbundet att ytterligare utökas i projektet MIA. Projektet beviljades medel i oktober 2016 av Europeiska socialfonden, (ESF), det riktar sig till personer mellan 16 och 64 år som står särskilt långt från arbetsmarknaden.

En stor utmaning är de antal nyanlända personer med permanent uppehållstillstånd som kommunen förväntas bosätta under 2017, då de planer som finns beslutade om modulbostäder i bästa fall kan räcka till 90 personer. Totalt innebär det bosättning för 120 personer vilket är drygt en tredjedel av de 348 flyktingar med PUT som Migrationsverket har, eller kommer att anvisa under året.

Verksamhetsområde gymnasieskolan

Verksamhets-
berättelse
2016

tyresö kommun

Innehåll

1	Viktiga händelser	3
2	Mål och resultat.....	4
2.1	Måluppfyllelse	4
	God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter.....	6
	Attraktiv arbetsgivare.....	7
2.2	Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan.....	7
2.2.1	Gemensamma nämnduppdrag	7
2.2.2	Uppdrag till nämnden från kommunplanen.....	8
2.3	Uppföljning av kvalitetsgarantier.....	10
2.4	Uppföljning av verksamhet och kvalitet.....	11
2.5	Uppföljning av verksamhet och ekonomi.....	12
3	Uppföljning av riskhanteringsplan.....	14
3.1	Riskhanteringsplan för gymnasieskolan.....	14
4	Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag	15
5	Bilaga: Rapport gemensamma nämnduppdrag 2016	Fel! Bokmärket är inte definierat.

1 Viktiga händelser

Ett regionalt arbete med ett politiskt uppdrag har skett under de senaste åren för att möjliggöra för varje elev att komma in på sitt förstahandsval.

Konkurrensen om eleverna är stor och många unga väljer gymnasieutbildning i närliggande kommuner. Antalet elever på Tyresö gymnasium har gått från cirka 1400 elever 2011 till 550 elever 2016. Under våren 2016 fattades ett beslut att stoppa intaget till och fasa ut de högskoleförberedande programmen. Samtidigt har Tyresö gymnasium under hösten kunnat starta upp fulla klasser på yrkesprogrammen vilket gör att det vid årsskiftet är fler elever på Tyresö gymnasium än vid vårterminens slut.

Arbete med att skapa marknadsföring som passar gymnasiet med sitt nuvarande innehåll har initierats. Den formulering som gymnasiet har börjat jobba med är "Ditt intresse – ditt jobb". Den har legat till grund för höstens marknadsföring på gymnasie-mässan och även ett arrangemang i Tyresö centrum som bjöd på både information, prova-på-aktiviteter och samverkan med näringslivet. Under våren deltog många i ett projekteringsarbete kring att bygga ett kultur- och kunskapscenter som skulle inrymma både kulturverksamheter och gymnasie- och vuxenutbildning. Projektet lades ner, men tankarna och idéerna om samverkan mellan framförallt gymnasiet och vuxenutbildningen lever vidare. Mycket av det som kom fram går att realisera i den byggnad där verksamheterna finns idag.

2017 tillträder den nya gymnasie- och vuxenutbildningschefen. I tjänstens ansvar ligger även det kommunala aktivitetsansvaret, det vill säga uppföljning av unga som fullgjort skolplikten, som ännu inte fyllt 20 år och som inte går på gymnasiet. Vissa steg har tagits i form av att personal är på plats, och rutiner håller på att ta form.

2 Mål och resultat

2.1 Måluppfyllelse

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden skapar goda förutsättningar till egen försörjning för individen genom ett varierat utbud av utbildningar och sysselsättningsåtgärder. Nämnden har det kommunala ansvaret för gymnasieutbildning, arbetsmarknadsåtgärder och vuxnas lärande.

Enligt kommunplanen 2015-2018 har Tyresö kommun följande strategiska målområden.

- Livskvalitet - den attraktiva kommunen
- Medborgarfokus - varje Tyresöbo i centrum
- Blomstrande näringsliv
- God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter
- Attraktiv arbetsgivare.

För gymnasiets del är det främsta målområdet Livskvalitet - den attraktiva kommunen. Det underliggande målet är att Tyresö är en av Sveriges bästa skolkommuner.

Livskvalitet - den attraktiva kommunen

Tyresö är en av Sveriges bästa skolkommuner.

Nämndmål

Mål 1. Andel elever på Tyresö gymnasium som fullföljer sin gymnasieutbildning efter fyra år ska öka.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Gymnasieskola - Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, hemkommun, andel (%)	-	76,9 %	79,6 %	100 %

Ovanstående indikator redovisas också på kommunnivå.

Mål 2. Elevers inkludering och delaktighet inom gymnasiet ska öka.

Indikatorer

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Gymnasieskola - andel elever (%) på Tyresö gymnasium som anser att de får vara med och påverka hur man arbetar på lektionerna	36,00%	44,00%	37,00%	100 %
Gymnasieskola - andel elever (%) på Tyresö gymnasium som får vara med och påverka innehållet i undervisningen	30,00%	41,00%	41,00%	100 %
Gymnasieskola - andel elever (%) på Tyresö gymnasium som anser att deras synpunkter tas tillvara på ett bra sätt för skolan	46,00%	51,00%	49,00%	100 %

Källa: KLS Stockholms läns gemensamma elevenkät. Svarsfrekvens 65 %.

Mål 3. Elevernas kännedom om kursmål och kunskapskrav för betyg och bedömning ska öka.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Gymnasieskola - andel elever (%) som anger att "Mina lärare har informerat mig om vad som krävs för att uppnå de olika betygen"	71,00%	78,00%	74,00%	100,00%

Källa: KLS Stockholms läns gemensamma elevenkät 2015.

Mål 4. Elevernas kunskapsresultat ska öka.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017
Gymnasieskola - genomsnittligt meritvärde på Tyresö gymnasium avseende slutbetyg	13	13	12	13

Mål 5. Elevernas utbildnings- och yrkesval under och efter gymnasiet ska vara väl underbyggda där möte med studie- och yrkesvägledare är en viktig del.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Gymnasieskola - andel elever (%) som anger att "Jag har fått information och vägledning inför studier och arbete efter gymnasiet	46,00%	44,00%	63,00%	100 %

Mål 6. Samtliga elever på Tyresö gymnasium upplever god studie- och arbetsro.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Gymnasieskola - andel elever (%) på Tyresö gymnasium som upplever god studie- och arbetsro	56,00%	65,00%	57,00%	100 %

Övriga strategiska målområden där gymnasieskolan berörs

Strategiskt målområde

God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter

Strategiskt mål

Varje verksamhetsområde ska bedrivas inom ramen för tilldelade ekonomiska resurser

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017
Ekonomiskt resultat*, Tkr	-275	8 063	17 634	

* För utförligare tabell se sidan 13

*Strategiskt målområde***Attraktiv arbetsgivare***Strategiskt mål*

Medarbetarna rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017
Medarbetarundersökning - Medarbetarindex (MI)			69 %	

* Andelen anställda inom verksamhetsområdet skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare för bekanta

Strategiskt mål

Medarbetarnas sjukfrånvaro är lägre än fyra procent.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017
Den totala sjukfrånvaron inom verksamhetsområdet (%)	2,60 %	3,51 %	3,39%	< 4 %

2.2 Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan**2.2.1 Gemensamma nämnduppdrag**

Nedan görs en kort sammanfattning av de gemensamma nämnduppdragen för barn- och utbildningsnämnden, socialnämnden och gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden. För mer information se bifogad rapport.

Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning hos barn och unga

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN utveckla stödet till barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och deras familjer. Målsättningen är en högre måluppfyllelse i skolan.

En kartläggning har genomförts av nuläget. Styrgruppen bedömer att följande behöver utvecklas. Barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen behöver utreda möjligheten att erbjuda en grundskola med kombinerat boende i Tyresö kommun. Förvaltningarna samverkar idag i gemensamma ärenden och till viss del finns det utarbetade rutiner för detta. Behov finns av att formalisera samverkan kring elever och ungdomar där flera enheter och förvaltningar är

inblandande och att rutinerna för samverkan behöver utvecklas. Detta arbete behöver sättas igång när vakanser på nyckeltjänster har tillsatts.

Föräldrastöd

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN besluta om vilket förebyggande arbete och tidiga insatser som Tyresö kommun ska erbjuda samt säkerställa uppföljning och kvalitetsmätning av insatserna.

Hitna ett samlat arbetssätt mellan nämnderna där vi varje år gemensamt utvärderar arbetet och beslutar vad som gäller för nästa år. Två psykologer inom elevhälsan har genomfört föräldrastödsutbildningen ABC (Alla barn i centrum) under hösten 2016. Psykologerna ska utbilda sig till instruktörer och kan sedan utbilda handledare inom samtliga berörda förvaltningar.

Nyanlända elever

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN skapa en samordnande funktion för flyktingmottagandet. Boendelösningar, återsökning av statsbidrag och samverkan med ideella krafter är exempel på aktiviteter som behöver samordnas. Kommunen har inrättat en flyktingstrateg som arbetat med boendelösningar, kartlagt och samordnat återsökning av statsbidrag, och haft möten med bl.a. Röda korset och Tyresö församling.

Gemensamt mellan BUN och GAN skapa en sommarskola efter åk 9 för att bättre förbereda nyanlända ungdomar för gymnasiestudier. Ett förslag till innehåll och upplägg tillsammans mellan barn- och utbildningsförvaltningen och utvecklingsförvaltningen är framtaget och presenterat för nämndordföranden samt förvaltningschefer.

2.2.2 Uppdrag till nämnden från kommunplanen

Särskilda uppdrag i nämndplanen 2016, tagna från kommunplanen juni 2015 som ska genomföras under mandatperioden

Nämnderna ska medverka till att andelen ekologiska livsmedel uppgår till minst 30 procent.

Kommentar: Kommunen har säkrat upp att 20 procent av maten alltid är ekologiskt genom att ha det som ett ska-krav i upphandling som är gjord gällande kall huvudkomponent. Med huvudkomponent menas del av maträtt som utgör maträttens bas exempelvis kött och sås, fisk och sås eller köttgryta. För att nå målet 30 procent ska övriga 10 procent täckas in genom beställningen som görs av bikomponent.

Implementera framtidens gymnasium med ny profilering och nytt arbetssätt

Tyresö gymnasium arbetade under 2015 i ett projekt som handlade om lärmiljöer. Information, kommunikation och teknik (IKT), nya program, värdegrund, formativa bedömningar och ny organisation. Besök i Storbritannien på skola och mässa genomfördes. Arbeta med implementering har gjorts. 2016 har utifrån att de högskoleförberedande programmen på gymnasiet nu fasas ut, ett nytt fokusområde initierats. Arbeta pågår med marknadsföring för ny identitet baserat på vad skolan är idag. Den formulering som gymnasiet har börjat jobba med är "Ditt intresse – ditt jobb". Den har legat till grund för höstens marknadsföring på gymnasimässan och även ett arrangemang i Tyresö centrum som bjöd på både information, prova-på-aktiviteter och samverkan med näringslivet.

Genomföra etablering av nytt gymnasium för såväl högskoleförberedande som yrkesförberedande program

Under våren 2016 deltog många i ett projekteringsarbete kring att bygga ett kultur- och kunskapscenter som skulle inrymma både kulturverksamheter och gymnasie- och vuxenutbildning. Projektet lades ner, men de tankar och idéer om samverkan mellan framförallt gymnasiet och vuxenutbildningen lever vidare. Mycket av det som kom fram går att realisera i den byggnad där verksamheterna finns idag. Detta kommer att utvecklas vidare under kommande år under ledning den nya gymnasie- och vuxenutbildningschef som tillträdde 2017.

Under våren 2016 fattades ett beslut att stoppa intaget till och fasa ut de högskoleförberedande programmen.

Stärka studie- och yrkesvägledningen i syfte att minska studieavbrott på gymnasiet

Tre till fyra gemensamma möten tillsammans med studie- och yrkesvägledarna på grundskolan, gymnasiet och vuxenutbildningen har genomförts. Rekrytering har gjorts av en studie- och yrkesvägledare på Tyresö gymnasium för introduktionsprogrammen och gymnasiesärskolan.

2.3 Uppföljning av kvalitetsgarantier

Gymnasiets kvalitetsgarantier är följande

Lärande

- Du får en mentor som följer din utveckling och du får en individuell studieplan som följs upp en gång per termin.
- Du planerar, tillsammans med mentor, och med utgångspunkt i din studieplan, hur du ska förbereda dig inför större examinationer och inlämningsuppgifter.

Trygghet

- När du börjar på Tyresö gymnasium får du ta del av och förbinder dig att följa skolans ordningsregler.
- Varje lärararbetslag arbetar aktivt för att alla elever ska känna sig trygga och säkra på vår skola.
- Vi har ett starkt elevvårdsteam som finns till för dig som elev.

Inflytande

- Du, din klass och din mentor planerar prov och större inlämningsarbeten gemensamt.
- Du erbjuds möjlighet att utvärdera varje kurs.
- Vi har klassråd, programråd och skolkonferenser varje termin.

Information

- Om du är under 18 år får dina föräldrar information om din kunskapsutveckling. Det sker både digitalt via lärplattformen Vklass och i samtal med lärare.
- Du och din mentor har framåtsyftande utvecklingssamtal minst en gång per termin. Dina föräldrar är välkomna att delta.
- Skolan har nolltolerans mot alkohol, narkotika, droger och tobak.

Uppföljning av kvalitetsgarantierna har genomförts.

Lärande

Eleven får en mentor och en individuell studieplan.Handledning och planering sker mellan mentor och elev.

Trygghet

Personalen pratar med eleverna och rör sig bland dem utanför undervisningstid. Skolsköterskan har hälsosamtal och pratar om trygghet, kurator och skolsköterska informerar i klasser och genomför undersökningar gällande trygghet. Hela gymnasiet jobbar gemensamt med värdegrunden. Det finns ett elevvårdsteam dit eleven kan vända sig som består av skolläda, skolhälsovården, specialpedagoger, speciallärare och yrkes- och studievägledare.

Inflytande

Alla klasser har två mentorer som eleverna träffar minst en gång per vecka. Mentorer har mentortid och utvecklingssamtal med eleverna.

Det är skolråd två gånger per termin. Denna termin har skolrådet fokuserat på ytrenovering för skolan (måleri och enklare renovering för trevligare, fysisk miljö) och bättre skolmat.

Kursutvärderingar görs en gång per termin.

Varje klass har mentorstid en gång per vecka, under mentorstiden ska klass och mentorer diskutera skolmiljö och ha klassråd. Vissa tider avsätts för värdegrundsarbete.

Information

Skolan kommunicerar nolltolerans mot alkohol, droger och tobak. En årlig drogenkät genomförs och följs upp. Många elever röker redan när de kommer till gymnasiet i åk 1. Tyresö gymnasium arbetar med att minska rökningen. Olika modeller testas. Skolsköterskan har hälsosamtal.

Alla elever och vårdnadshavare får ta del av och skriva under Tyresö gymnasiums ordningsregler.

2.4 Uppföljning av verksamhet och kvalitet

Tyresö gymnasium

Tyresö Gymnasium nationella program har utöver nämndmålen följande nationella mål som följs upp av verksamheten:

- Elevers delaktighet, genom inflytande i sin utbildning, på gymnasiet ska öka.
- Elevernas kännedom om kursmål och kunskapskrav för betyg och bedömning ska öka.
- Elevernas kunskapsresultat ska öka.

Enkäter genomförs med eleverna åk 2 och följs upp på skolledningsnivå, med personalen och med eleverna. Gymnasiet har också ett aktivt värdegrundsarbete som gäller för såväl personal som elever. Sammanställning och uppföljning av betyg görs för alla klasser och årskurser. Skolledningen följer upp antal F.

Gymnasiesärskola

Samtliga elever på gymnasiesärskolans nationella program genomför arbetsplatsförlagt lärande (APL) anpassad så att den blir en väg in i arbetslivet. Samtliga elever på gymnasiesärskolans individuella och nationella program fullföljer sina studier utan avbrott. Samtliga elever på gymnasiesärskolans individuella och nationella program upplever god studie- och arbetsro. Samtliga elever på gymnasiesärskolans individuella och nationella program upplever att de har möjlighet till inflytande över sitt eget lärande.

Aktiviteter

- Skolledningen följer upp gymnasiesärskolans APL.
- Skolledningen följer upp resultat och betyg.

- Arbetslagsmöten genomförs en gång per vecka under läsåret.
- Utvärderingar genomförs genom enkäter till elever. Enkäterna följs upp av skolledningen och personal.

2.5 Uppföljning av verksamhet och ekonomi

Verksamhetsmått

Antal gymnasieelever	Utfall 2015	Utfall 2016
Gymnasiet		
Enskild regi	746	776
Kommunal i andra kommuner	730	765
Landsting	5	8
Summa	1481	1549
Tyresö gymnasium	494	523
<i>varav från andra kommuner</i>	<i>156</i>	<i>141</i>
<i>varav nyanlända ej folkbokf i TY</i>		<i>75</i>
<i>varav folkbokförda i Tyresö</i>	<i>338</i>	<i>307</i>
Summa gymnasieelever exkl sär	1819	1856
Gymnasiesärskoleelever		
Enskild regi	4	6
Kommunal i andra kommuner	2	3
Summa	6	9
Tyresö gymnasiesärskola	39	37
<i>varav från andra kommuner</i>	<i>18</i>	<i>19</i>
<i>varav folkbokförda i Tyresö</i>	<i>21</i>	<i>18</i>
Totalt elever folkbokförda i Tyresö	1846	1883
<i>varv gymnasiet</i>	<i>1819</i>	<i>1856</i>
<i>varav gymnasiesärskolan</i>	<i>27</i>	<i>27</i>

Resultaträkning för verksamhetsområde gymnasiet beställare

Belopp i tkr	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Intäkter	200 535	220 988	235 802
Anslag	176 370	197 958	205 881
Taxor och avgifter			
Övrigt	24 165	23 030	29 921
Kastnader	200 810	212 925	218 168
Personalkostnader	813	2 915	2993
Köp av verksamheter	140 760	148 858	157857
Interna kostnader	53 524	47 690	51488
Lokalkostnader	413	7 862	638
Övrigt	5 300	5 600	5192
Resultat	-275	8 063	17 634

Driftredovisning per verksamhet, myndighet/beställare

Verksamhet	Budget 2016	Utfall 2016	Avvikelse
Totalt Gymnasiet	0	17 634	17 634
Gymnasium	0	13 545	13 545
Särgymnasium	0	3 329	3 329
Förvaltningsgemensamt	0	760	760

Resultaträkning för verksamhetsområde gymnasiet utförare

Belopp i tkr	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Intäkter (konto 2 pos)	63 094	58 251	70 603
Anslag	60 756	54 366	62 960
Taxor och avgifter		17	16
Övrigt	2 338	3 868	7 627
Kostnader	75 239	67 232	80 222
Personalkostnader	45 901	44 786	49 874
Köp av verksamheter	21	51	178
Interna kostnader	4 204	3 966	3 537
Lokalkostnader	15 498	8 205	15 659
Övrigt	9 615	10 224	10 974
Resultat	-12 145	-8 981	-9 619

Driftredovisning per verksamhet, utförare

Verksamhet	Budget 2016	Utfall 2016	Avvikelse
Totalt Gymnasiet	-1 981	-9 619	-7 638
varav Gymnasium	-1 981	-9 933	-7 952
varav Särgymnasium	0	314	314

Kommentar*Beställarsidan:*

Förvaltningen redovisar ett överskott på totalt ca 18 mkr på helår. Enheten har fått ett tillskott för uppdaterad demografi med 4,5 mkr och migrationspengar för asylsökande elever med 4,4 mkr vilket inte var budgeterat. Intäkterna har ökat för elever från andra kommuner som går på Tyresö gymnasium mot budgeterat med ca 1,5 mkr.

Utförarsidan:

Resultatenheten Tyresö gymnasium redovisar ett underskott på 9,6 mkr på helår. Detta orsakas av att det är färre elever som sökt sig till Tyresö gymnasium än budgeterat. Den erhållna programpengen täcker inte totala kostnader. Följande program startade inte höstterminen 2016: samhällsprogrammet, teknikprogrammet och ekonomiprogrammet. Resultatenhetens lokalkostnader

har ökat i förhållande till utfall 2015 med 7,8 mkr vilket gör att enheten har svårt att klara budgeten 2016.

Åtgärder för anpassning

Följande program startar inte höstterminen 2016: samhällsprogrammet, teknikprogrammet och ekonomiprogrammet.

3 Uppföljning av riskhanteringsplan

3.1 Riskhanteringsplan för gymnasieskolan

Risk	Åtgärder	Kontrollinsatser	Ansvar
<p>Risk Att elevantalet inte ökar</p>	<p>Åtgärder Rektor och personal arbetar utifrån den Övergångsplan som arbetas fram mellan BoU och UTV. Rektor arbetar med att göra Tyresö Gymnasium känt som ett gymnasium till vilket elever vill söka sig bland unga och vårdnadshavare. Tyresö Gymnasium deltar under GY-mässan och har Öppet hus samt riktad marknadsföring i anslutning till mässan och i anslutning till GY-antagningen.</p>	<p>Kontrollinsatser Uppföljning av antalet elever: -vi når ut till under besök på grundskolor. -som besöker skolan under besöksdagar. -som besöker oss via gymnasium.se. -GY-ansökningar. -uppföljning av elevprognos.</p>	<p>Ansvar Rektor på Tyresö gymnasium</p>
<p>Risk Svårigheter att uppnå målet ”ökade kunskapsresultat”</p>	<p>Åtgärder Lärare och rektor följer och analyserar resultat och betyg. Åtgärdsprogram upprättas och följs upp med föräldrar. Elever kan få stöd av elevhälsan. Elever kan få stöd hos speciallärare. Flera resurstimmar i veckan. Utökat mentorskap för ett fåtal elever. Plan för att stödåtgärder sätts in tidigt.</p>	<p>Kontrollinsatser Uppföljning av resultat och betyg i det systematiska kvalitetsarbetet. Betygs- och resultatuppföljning i flera gånger per år. Betygsstatistik från Skolverket.</p>	<p>Ansvar Rektor på Tyresö gymnasium</p>

Samtliga risker har följts upp.

4 Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag

Gymnasieantagning

Totalt i Stockholms län har ca 28 000 elever sökt till gymnasiet 2016. Detta är 2500 fler än året innan. 78 procent är antagna till ett högskoleförberedande program och 22 procent till ett yrkesprogram, vilket är samma som vid slutantagningen 2015. El- och energiprogrammet är populärast av yrkesprogrammen. Vid slutantagningen fanns ca 3 000 lediga platser. I Tyresö kommun sökte ca 700 elever till gymnasiet 2016, vilket var ungefär samma som året innan. Andelen antagna till högskoleförberedande program respektive yrkesprogram överensstämmer med Stockholms län i övrigt. Antalet antagna till språkin introduktion har ökat kraftigt både i Tyresö och länet i övrigt jämfört med föregående år.

Andelen nior från Tyresö kommun som söker till Tyresö gymnasium är fortfarande lågt. För att få fler elever till Tyresö gymnasium behöver skolan arbeta med marknadsföring och att nå ut med arbetet till de elever som ska söka gymnasiet. Befolkningsprognosen visar att befolkningen ökar i gymnasieåldern de närmaste åren och detta gäller också för hela Stockholms län.

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden beslutade i maj att ingen antagning ska ske till de högskoleförberedande programmen och att dessa ska fasas ut. Flest elever har Tyresö gymnasium på el- och energiprogrammet. Det finns också ett ökat intresse för Tyresös gymnasiesärskola, där utbildning bedrivs av erkänt god kvalitet. Alla elever går ut på arbetsplatsförlagt lärande.

I framtiden behövs ett fortsatt fokus på god kvalitet på de yrkesförberedande programmen och utveckling av dessa. Upptagningsområdet behöver ökas. Detta genom att visa goda exempel och genom att fortsätta arbetet med att alla elever ska nå godkänt. Gymnasiet behöver jobba tydligare med värdegrund och med inkludering.

Språkin introduktion

Tyresö gymnasium behöver erbjuda den utbildning som nyanlända har rätt till. Resurser behövs till språkin introduktion på gymnasiet. Flera nyanlända ungdomar har efterfrågat att kunna börja läsa mot ett yrke i kombination med språkin introduktion. Detta kommer att vara möjligt från läsåret 2017/2018. Kartläggning av språkin introduktion och en utredning av elevhälsan gjordes, vilket ledde till en förstärkning av elevhälsan med 50 % skolskötterska och 50 % skolkurator.

Verksamhet kopplad till forskning

Koppling ska göras till aktuell forskning för att utveckla utbildningen på Tyresö gymnasium. Gymnasieutredningen presenterades i oktober 2016.

Utredningen föreslår åtgärder för att alla ungdomar ska påbörja och fullfölja en gymnasieutbildning. Utredningen lämnar också förslag som syftar till att gymnasieskolans nationella program vidareutvecklas så att de ger en bred gemensam kunskapsbas.

En annan intressant rapport som görs årligen av KSL på uppdrag av samverkansrådets kommuner, är en rapport som visar på trender och utmaningar för framtidens gymnasieskola. 2016 års rapport kompletterades med fördjupningar kring respektive nationellt program avseende elevernas sökmönster, utbudet och för yrkesprogrammen en beskrivning av arbetsmarknadens behov. Flera utmaningar och målkonflikter blir tydliga i rapporten. De kan vara värda att fundera kring inför det fortsatta arbetet med dimensionering av gymnasieutbudet i regionen

Kommunala aktivitetetsansvaret

Det finns behov av att förstärka uppföljningen av de ungdomar som varken studerar eller arbetar. Kommunerna i Sverige ska från och med den 1 januari 2015 föra ett register över de ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetetsansvaret. Aktivitetetsansvaret omfattar ungdomar som inte fyllt 20 år och som inte deltar i eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola, nationella eller individuellt utformade program i gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning. Elever som går på något av introduktionsprogrammen ingår i kommunens aktivitetensansvar, då ett introduktionsprogram inte är ett nationellt program eller motsvarar ett sådant. Det finns ett behov av att fler ska bli behöriga till gymnasiet, målet är 100 %. Det är också viktigt att minska avhoppet från gymnasieskolan. Målet är att alla inom tre år ska avsluta sina gymnasiestudier och att de går vidare till arbete eller vidare till studier.

Det behövs ett fortsatt samarbete med vuxenutbildningen, näringslivet och arbetsmarknaden för att kunna anpassa de utbildningar som erbjuds. Under 2016 rekryterades en studie- och yrkesvägledare med ansvar för det kommunala aktivitetensansvaret. Arbetet kommer fortsatt att utvecklas.

Tyresö gymnasium

Tyresö gymnasium har under 2016 fått i uppdrag att fasa ut högskoleförberedande program och kommer att fokusera på yrkesförberedande- och introduktionsprogram. På Tyresö gymnasium finns även gymnasiesärskola och Second chance school. Under 2016-2018 fasas de återstående högskoleförberedande programmen ut, tre klasser (teknikprogrammet och samhällsprogrammet). Vid slutantagningen i augusti 2016 hade gymnasiet fyllt alla erbjudna platser.

Tyresö gymnasium jobbar med digital utveckling kopplat till utbildningen. Bland annat har skolan under 2016 jobbat med kompetensutveckling med hjälp av de digitala verktygen Vklass och Google classroom. Tyresö gymnasium använder

sig av formativ bedömning. Förståelse för människors skilda bakgrund präglar arbetet - alla människors lika värde ska vara framträdande drag i arbetsmiljön. Skolan har utvecklat arbetet med attityder, studiero och värdegrund. Arbetet baseras på likabehandlingsplanen. Personalen kompetensutvecklas för att möta olika människor i sitt arbete, fokus på t ex personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF), genom föreläsningar och samtal samt läsförståelse genom läslyftet.

Prioriterade områden

- Slutför gymnasieutbildningen inom tre år
- Samordning och samverkan med studie- och yrkesvägledning tillsammans med BoU och Vuxenutbildning
- Fokus på uppföljning av unga som varken studerar eller arbetar.
- Marknadsföra Tyresö gymnasium för att få fler elever
- Utveckla yrkesprogrammen
- Satsa på teknisk utveckling
- Arbeta med inkludering
- Satsa på lovskola tillsammans med BoU. Tillsätta resurser till språkin introduktion för nyanlända
- Fokus på praktikplatser på elever på gymnasiesärskolan
- Utvärdering av Second chance school och beslut om långsiktig finansiering/inriktning
- Utveckla samverkan kring det kommunala aktivitetsansvaret

Verksamhetsområde vuxenutbildningen

Verksamhets-
berättelse
2016

tyresö kommun

Innehåll

1	Viktiga händelser	3
2	Mål och resultat	4
2.1	Måluppfyllelse	4
	Livskvalitet - den attraktiva kommunen	5
	God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter	6
	Attraktiv arbetsgivare.....	7
2.2	Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan.....	7
2.3	Uppföljning av kvalitetsgarantier	7
2.4	Uppföljning av verksamhet och kvalitet.....	8
2.5	Uppföljning av verksamhet och ekonomi	9
3	Uppföljning av riskhanteringsplan	11
4	Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag	12

1 Viktiga händelser

Vuxenutbildningen under de senaste åren fått en allt viktigare plats i integrationen av nyanlända. Centrum för LivsLångt Lärande (C3L)/Tyresö komvux hade under 2016 ett fortsatt högt antal elever som läser svenska som andraspråk. Antalet elever som läser svenska som andraspråk var högt hos vuxenutbildningarna i hela Stockholms län och samarbetet mellan kommunerna att utveckla yrkesutbildningar i kombination med svenska som andraspråk fortsatte. Tyresö är en av fyra Stockholmskommuner som 2016 ingick i ett pilotprojekt i samarbete med KSL, Kommunerna i Stockholms län, att erbjuda svenska med yrkesinriktning (sfy), för studerande utan tidigare yrkeserfarenhet eller branschspecifik utbildning. Tyresös startade under hösten en sfy-inriktning mot vård- och omsorgsutbildning. I C3L:s utbildning svenska för bussförare, SFB, utökades samarbetet med bussbolaget Nobina och elever som klarat utbildningen kunde garanteras jobb efter genomförd utbildning.

Ett nytt kunskapslyft med utbildningsplatser inom universitet, högskolor och komvux startade 2016. Det främjar det livslånga lärandet och ger människor större möjlighet att byta bana. För komvux innebär satsningen ökade statsbidrag till kommunerna inom yrkesvux åren 2016 -2019.

Utbildningskontrakt och trainee var en stor del av satsningen 2016 riktad mot dem i åldersgruppen 20-24 år, som saknar sysselsättning och gymnasieexamen. En nyhet i satsningen var det krav på överenskommelse om samarbete som krävdes mellan komvux, kommunens arbetsmarknadsenhet (Arbetscentrum) och Arbetsförmedlingen. Bakom överenskommelsen står DUA, Delegationen för unga till arbete, som fick regeringens uppdrag att främja statlig och kommunal samverkan samt utveckla nya samverkansformer. Regeringen beslutade om att målgruppen för traineejobben skulle vidgas från den 1 juni 2016 för att även omfatta nyanlända och långtidsarbetslösa som är 25 år eller äldre. Kravet om gymnasieutbildning för att få ett traineejobb slopades, vilket innebar att även personer med kortare utbildning skulle kunna ta del av insatsen. I Tyresö var utbildningskontrakt, att kunna kombinera studier med praktik eller andra arbetspolitiska program, den insats som fungerade bäst jämfört med trainee.

I budgetpropositionen för 2016 aviserade regeringen ett förslag om rätt till komvux. Det innebär att alla vuxna ska ha rätt till utbildning på komvux på gymnasial nivå som leder till grundläggande behörighet till högskolestudier och motsvarande behörighet till yrkeshögskolan samt till särskild behörighet till högskolestudier. Det betyder att det oavsett var man bor och när man i livet bestämmer sig för att läsa klart gymnasiet ska kunna göra det. Det innebär också att möjligheten finns att läsa till ämnen som gör att man kan läsa vidare på universitetet eller få motsvarande grundläggande behörighet till yrkeshögskolan. Förslaget träder i kraft 1 januari 2017.

Kommunförbundet i Stockholms län (KSL), arbetar med att skapa en gemensam vuxenutbildningsregion. Arbetet har pågått sedan en gemensam överenskommelse och handlingsplan togs fram under 2008 och undertecknades av samtliga 26 kommuner. I dagsläget är en viktig utgångspunkt att samverkan i första hand ska prioritera yrkesinriktad vuxenutbildning och att inrikta arbetet på delregionala lösningar som sedan kan utvecklas mot en gemensam vuxenutbildningsregion.

Inom C3L:s verksamhet har följande noterats:

- Efterfrågan på distanskurser är fortsatt hög och ökande
- Yrkeskurser efterfrågas i större utsträckning
- Lärlingsutbildningar för vuxna är efterfrågade och framgångsrika
- Lärlingsutbildningar passar bra för samordning med gymnasieskolan
- Statbidragen för lärlingsutbildning understiger efterfrågan
- Antalet elever i sfi-utbildning är fortsatt mycket högt
- En stor ökning har skett av antalet studerande i svenska som andraspråk
- Ökat antal sökande som är studieovana och i behov av studiestöd

En ökad konkurrens om lärarna skedde i Stockholmsområdet med riktade lärarlönesatsningar i vissa grannkommuner. Även en ökad konkurrens om lärarna märktes mellan gymnasium och vuxenutbildning där komvuxlärare inte fick ta del av det statliga lärarlönelyftet. Lärarlönelyftet på totalt ca 3 miljarder beräknas ha gett 60 000 särskilt skickliga lärare i landet en lönehöjning på i genomsnitt 3 000 kr.

2 Mål och resultat

2.1 Måluppfyllelse

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden skapar goda förutsättningar till egen försörjning genom ett varierat utbud av utbildningar och sysselsättningsåtgärder. Nämnden har det kommunala ansvaret för gymnasieutbildning, arbetsmarknadsåtgärder och vuxnas lärande.

Enligt kommunplanen 2015-2018 har Tyresö kommun följande strategiska målområden.

- Livskvalitet - den attraktiva kommunen
- Medborgarfokus - varje Tyresöbo i centrum
- Blomstrande näringsliv
- God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter
- Attraktiv arbetsgivare.

För vuxenutbildningens del är det främsta målområdet Livskvalitet – den attraktiva kommunen. Det underliggande målet är att Tyresö är en av Sveriges bästa skolkommuner.

Nedan redovisas verksamhetsmålen från nämndplanen.

Livskvalitet - den attraktiva kommunen

Tyresö är en av Sveriges bästa skolkommuner.

Mål 1. Elevers delaktighet inom vuxenutbildningen ska öka.

Indikator	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Vuxenutbildning - studerande som anger att de är nöjda med inflytandet de har över undervisningen	4,1	3,9	3,9	5,0
Vuxenutbildning - andel elever som anger att: "Jag får välja hur jag redovisar mina kunskaper"	3,6	3,4	3,3	5,0
Vuxenutbildning - andel elever som anger att: "Jag vet vem jag kan kontakta om jag har synpunkter eller klagomål"	4,0	3,8	3,8	5,0

Indikatorn är hämtade från KSL, Stockholms läns kommungemensamma studerandeenkät. Svartalternativen är 1 till 5. Stämmer inte alls har värdet (1) och Stämmer helt har värdet (5).

Källa: KSL elevenkät

Kommentar: En större andel elever läser på distans och C3L:s regel att prov i första hand ska genomföras under kontrollerade former på skolan kan vara en orsak till ett sjunkande värde för indikatorn "Jag får välja hur jag redovisar mina kunskaper"

Mål 2. Elevernas kännedom om kursmål och kunskapskrav för betyg och bedömning ska öka.

Indikator	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
"Mina lärare berättar vad som krävs för att uppnå olika betyg"*	4,2	4,1	4,3*	5,0

Indikatorn är hämtade från KSL, Stockholms läns kommungemensamma studerandeenkät. Svartalternativen är 1 till 5. Stämmer inte alls har värdet (1) och Stämmer helt har värdet (5).

* 2016 ändrades frågan i enkäten till "Jag har fått information om hur jag uppnår olika betyg".

Kommentar: En förutsättning för att eleven ska kunna ta ansvar för sina studieresultat och lärandet är att vuxenutbildningen klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har.

Mål 3: Elevernas kunskapsresultat ska öka.

Indikator	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Vuxenutbildning - andel elever (%) som uppnått godkända betyg på grundläggande nivå och gymnasial nivå	90,3	90,6	91,7	Ökning jmf 2015

Källa: C3L

Kommentar: Andelen godkända betyg har ökat något under de senaste åren vilket kan ses som ett resultat av ett mångårigt arbete för att höja nivån.

Mål 4: Elevernas utbildnings- och yrkesval inom vuxenutbildningen ska vara väl underbyggda.

Indikator	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Vuxenutbildning - andel elever som anger att: "Jag har tydliga mål för mina studier"	4,4	4,3	4,4	5,0
Vuxenutbildning - andel elever som anger att: "Jag har träffat en studie- och yrkesvägledare på min skola"	71%	78%	77%	100%

Källa: Indikatorerna är hämtade från KSL, Stockholms läns kommungemensamma studerandeenkät. På första indikatorn är svarsalternativen är 1 till 5. Stämmer inte alls har värdet (1) och Stämmer helt har värdet (5).

Kommentar: Vuxenutbildningarnas kommungemensamma studerandeenkät i Stockholms län för 2016 pågick under april och maj. Resultatet presenterades i juni. C3L/Tyresö komvux är den skola i Stockholms län där procentuellt flest elever angett att de träffat en studie- och yrkesvägledare på sin skola.

Övriga strategiska målområden där vuxenutbildningen berörs

God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter*Strategiskt mål*

Varje verksamhetsområde ska bedrivas inom ramen för tilldelade ekonomiska resurser

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
-------	-------------	-------------	-------------	----------

Ekonomiskt resultat, Tkr	338	32	418	0
--------------------------	-----	----	-----	---

Kommentar: Vuxenutbildningen har i över 15 års tid bedrivit verksamheten inom tilldelade ekonomiska resurser. För att kunna erbjuda en bred och kvalitativt god verksamhet sökte och erhöles 10 miljoner i statsbidrag 2016. Till andra kommuner såldes utbildning för 7 miljoner kronor.

Attraktiv arbetsgivare

Strategiskt mål

Medarbetarnas sjukfrånvaro är lägre än fyra procent

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017
Den totala sjukfrånvaron inom verksamhetsområdet (%)	2,78 %	3,21 %	3,59 %	<4

Sjukfrånvaro till och med november 2016. Värdet är lägre än kommunens mål på högst 4% men högre än föregående år för vuxenutbildningen. Sjukskrivningstalet för 2016 har ökat på grund av några långtidssjukskrivningar.

2.2 Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan

Vuxenutbildningen har inga specifika uppdrag från kommun- eller nämndplanen.

2.3 Uppföljning av kvalitetsgarantier

Följande kvalitetsgarantier hade vuxenutbildningen i nämndplanen 2016:

- Alla Tyresöbor kan få studie- och yrkesvägledning på C3L.
- Studerande på C3L får en individuell studieplan.
- Vuxna Tyresöbor kan läsa grundläggande vuxenutbildning, gymnasiala kärnämnen eller andra ämnen som ger behörighet till högre utbildningar på C3L. Om kurserna för närvarande inte erbjuds på C3L, får man läsa dem i samverkande grannkommun eller på distans.
- För att säkerhetsställa undervisningens kvalitet genomförs årligen studerandeundersökningar.

Alla kvalitetsgarantier för vuxenutbildningen är uppfyllda.

2.4 Uppföljning av verksamhet och kvalitet

Under 2016 har C3L:s erbjudit utbildning inom sfi, sfx (svenska för invandrare med högskoleutbildning), sfy (svenska för invandrare mot ett yrke, i Tyresö vårdinriktning), grundläggande kurser, gymnasiala kurser och yrkesinriktade kurser på grundläggande och gymnasial nivå, lärling samt YH (Programmerare/Java). Den kommunala vuxenutbildningen omfattande Sfi, grundläggande- och gymnasial nivå, bedrivs på dagtid, distans och kvällstid.

Vuxenutbildningen ska förmedla kunskaper och stödja eleverna så att de kan arbeta och verka i samhället. Den syftar också till att möjliggöra fortsatta studier. C3L har under året sett en markant ökning av deltagare i sfi och svenska som andraspråk både med och utan yrkesinriktning. Eleverna är angelägna att snabbt komma i arbete och C3L har utvecklat sin verksamhet för att möjliggöra detta för eleverna.

För att bättre kunna analysera resultaten har C3L under 2016 arbetat med att utveckla kursutvärderingar. KSL:s utvärderingsfrågor har legat till grund för arbetet. Under två dagar i juni arbetade hela personalen med nämndmål och nationella mål (läroplanen). Syftet var att utveckla frågorna så att de tydligt svarar upp mot de nationella målen och ger en tydligare bild av vad som behövs för att förbättra kvaliteten i mötet med eleven. C3L kompetensutvecklar fortlöpande personal som framförallt arbetar i Studerandeteamet för att kunna möta elever med olika funktionsnedsättningar.

Under året har C3L arbetat med en kvalitetsrapport till t.ex. Nacka (C3L är auktoriserad utbildningsanordnare). Positiv feedback som bör nämnas från Nacka är C3L:s möjligheter att möta elevens behov av olika undervisningsformer. En distanselev kan kombinera studierna med att delta i klassrumsundervisning i de kurser lärarna på C3L undervisar både på distans och i klassrum.

Elevantalet har minskat inom särskild undervisning för vuxna på C3L. Tendensen är att gymnasiesärskolans elever i större utsträckning erhåller examen. Målgruppen söker vanligtvis kurser på grundläggande nivå. Denna tendens stämmer även på nationell nivå.

2.5 Uppföljning av verksamhet och ekonomi

Verksamhetsmått	2014	2015	2016
Öppet arbetslösa, andel av befolkningen	2,2 %	2,2 %	2,0 %

Verksamhetsmått	2014	2015	2016
Antal elever per termin * exkl. SFI och SFX	vt14 779 ht14 786	VT15 820 HT15 850	VT16: 832 HT16: 876
Totalt antal elever på SFI och SFX	SFI 360 SFX 86	SFI 432 SFX 117	468 129
Antal elever i gymnasial yrkesutbildning	350	541	563
Antal elever som genomfört yrkesutbildning under året. Några utbildningar sträcker sig även över nästa termin. (ej YH)	163	229	213
Antal elever i YH-utbildning	103	75	73
Antal elever som genomfört YH-utbildning	28	23	28

Kommentar

Den ökning av antal elever som skedde på vuxenutbildningen under 2015 förstärktes under 2016. Ökningarna härrör sig främst till sfi/sfx och gymnasiala yrkesutbildningar. Det är positiva siffror som också ställt ökade krav på anskaffning samt fördelning av lärarresurser, schemaplanering och lokaltillgång.

Resultaträkning för verksamhetsområde Vuxenutbildning

Belopp i tkr	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Intöcker (konto 2 pos)	43 005	43 359	45 451
Anslag	24 463	26 379	26 885
Taxor och avgifter	226	202	182
Övrigt	18 316	16 778	18 384
Kostnader	42 667	43 327	45 033
Personalkostnader	21 453	23 615	23 176
Köp av verksamheter	8 043	7 894	9 505
Interna kostnader	3 352	3 034	2 078
Lokalkostnader	4 108	4 351	4 099
Övrigt	5 711	4 433	6 175
Resultat	338	32	418

Driftredovisning per verksamhet, anslag

Verksamhet	Budget 2016	Utfall 2016	Avvikelse
Gemensamt	0	141	141
Förvaltningsgemensamt	0	141	
Totalt vuxenutbildning	0	277	277
Grundläggande kurser (vht 470)	-89	-741	
Gymnasiala kurser (vht 47211)	-3 647	-3 698	
Gymnasiala yrkesutbildningar (vht 47212-47272)	6 887	4 409	
Yrkehögskoleutbildningar (vht 475)	504	887	
Särvux (vht 474)	200	135	
Lärling (vht 47280)	1 217	959	
SFI (vht 4762, 4768)	1 095	-1 542	
Uppdragsutbildning (vht 478)	-796	-132	
Fördelning C3L	-5 371		
Resultat	0	418	418

Kommentar för verksamhetsområdet

Verksamheten har visat ett positivt resultat under tre-årsperioden. I ökningen på intäktsidan 2016 ingår försäljning till andra kommuner, ökade statsbidrag samt det kommunala anslaget. På kostnadssidan har de interna kostnaderna minskat men köp av verksamhet från andra kommuner och egna underleverantörer har ökat. Sammantaget har fler elever kommit i utbildning.

Kommentar per verksamhet

En ökning utöver budget av sfi och elever på grundläggande nivå har skett under året. För områdena gymnasiala kurser och gymnasiala yrkesutbildningar som delvis överlappar varandra behöver den ekonomiska styrningen ses över inför 2017.

3 Uppföljning av riskhanteringsplan

Risk	Åtgärder	Kontrollinsatser	Ansvar
Negativa elevavhopp från vuxenutbildningen, vilket kan leda till studiemisslyckande och i förlängningen försämrade möjligheter till egenförsörjning. Vidare kan negativa elevavhopp leda till minskat elevantal och minskade resurser.	<p>Åtgärder som vidtas</p> <p>Studievägledning, kartläggning och/eller intervjuer innan kurs, elevstöd under kurstid. Förlängning av kurstid. Analyser på avhoppet för distanskurser.</p> <p>Åtgärder som ska vidtas</p> <p>Minska avhoppet på distanskurser genom att utveckla tydligare rutiner internt och gentemot elever.</p> <p>Kvalitet inom distansundervisning och fortbildning kring distanspedagogik, drivs av förstelärarna i C3L: s pedagogiska utvecklingsarbete</p> <p>Samarbete med Ung i Tyresö (för elever 16 – 24 år med diffus och komplex problematik)</p>	Analys av avhopp tas fram internt och presenteras inför nämnd	Rektor C3L

Åtgärderna som beskrivs har genomförts, förutom delar av analysen.

4 Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag

Vuxenutbildningens mål och inriktning är att främja studerandes utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen anpassas efter den studerandes behov och förutsättningar och kan därför variera till både längd och innehåll. Under de senaste två åren har studerande från stora delar av världen påbörjat sina studier på skolan. Vuxenutbildningen i dag är mångkulturell och flexibel i sin struktur. Skolan ser att efterfrågan på yrkesutbildningar som snabbt leder till jobb ökar och även efterfrågan på distansstudier ökar. Flexibilitet är ett viktigt ledord för att nå verksamhetens mål.

Verksamheten växer inom ämnet svenska som andra språk, vilket ställer krav på kunskaper om andraspråkselevens utmaningar inom alla ämnen. Konkurrensen om lärarna i stockholmsregionen, speciellt i ämnet svenska som andraspråk, är och kommer att vara mycket stor. Vuxenutbildningen i Tyresö har en väl fungerande organisation för att ta emot nyanlända samt för att slussa dem vidare i utbildningssystemet.

C3L har genom åren erbjudit olika utbildningsvägar för elever som väljer att kombinera studier med praktik, t.ex. bussförare och barnskötare. En variant som spås kommer att efterfrågas i större utsträckning är lärling. Efterfrågan ökar även inom yrkesutbildningarna. C3L och gymnasiet kommer att fortsätta att utveckla samarbetet för att kunna bredda utbudet samt kvalitetsutveckla utbildningarna.

För vuxenutbildningen gäller nya regler från 1 januari 2017. Kravet på en examen från ett yrkesprogram i gymnasieskolan för att en vuxen ska ha rätt till komvux på gymnasial nivå tas bort. I stället införs en utökad rätt att delta i komvux på gymnasial nivå för att uppnå behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå och vänder sig till nybörjare eller till utbildning inom yrkeshögskolan. Under 2017 kommer C3L få en indikation om hur rättighetslagstiftningen kommer att påverka verksamheten.

Möjligheten att utfärda slutbetyg enligt äldre bestämmelser för gymnasial vuxenutbildning förlängs och får utfärdas till och med 1 juli 2020. Dessutom tar man bort riktvärdet på 525 timmars undervisningstid inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi).

Under 2017 kommer C3L med statsbidrag från Specialpedagogiska skolmyndigheten utveckla hur verksamheten bättre ska möta elever med behov av specialpedagogiskt stöd.

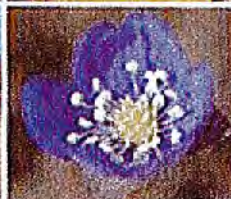
För statsbidrag inom yrkesvux införs 2017 krav på regional samverkan med minst tre kommuner som ansöker gemensamt. Tyresö avser att samarbeta med Haninge och Nynäshamn.

En nyhet i budgeten är att regeringen avser att, som villkor för att ta del av det utbyggda yrkesvux, ställa krav på att ansökande kommuner själva finansierar minst motsvarande antal utbildningsplatser på gymnasial nivå för vuxna. Sedan tidigare ingår också ett förslag om en rättighet till behörighetsgivande utbildning inom kommunal vuxenutbildning (komvux). Rättigheten införs 1 januari 2017 och innebär att vuxna ges rätt att studera inom komvux för att uppnå grundläggande och särskild behörighet för fortsatta högskole- och yrkeshögskoleutbildningar.

Verksamhetsområde Arbetscentrum

**Verksamhets-
berättelse
2016**

tyresö kommun

Innehåll

1	Viktiga händelser	3
2	Mål och resultat.....	4
2.1	Måluppfyllelse.....	4
	Blomstrande näringsliv.....	4
	God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter.....	6
	Attraktiv arbetsgivare.....	7
2.2	Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan.....	7
2.3	Uppföljning av kvalitetsgarantier	8
2.4	Uppföljning av verksamhet och kvalitet	8
2.5	Uppföljning av verksamhet och ekonomi	9
3	Uppföljning av riskhanteringsplan	11
4	Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag	11

1 Viktiga händelser

Hösten 2015 vädjade Migrationsverket till kommunerna att hjälpa till i mottagandet av ett stort antal flyktingar som kom till Sverige. Tyresö kommun öppnade då ett evakueringsboende från oktober 2015, fram till mars 2016. Boendet drevs i en av Kvarnhjulets byggnader och hade 50 platser. Insamling gjordes av bland annat kläder, leksaker och hygienartiklar som tillhandahölls de boende. Restauranger och livsmedelshandeln i Tyresö gjorde också en stor insats. Kommunen anställde arbetsledare som skötte verksamheten med hjälp volontärer som organiserades via Svenska kyrkan. Det var ett stort engagemang som visades av kommuninnevånarna i samband med uppstarten av evakueringsboendet. Många invånare har fortsatt att engagera sig för att etableringen ska bli så bra som möjligt för de flyktingar som nu bosätter sig i Tyresö.

En ny bosättningslag trädde i kraft i mars 2016. Migrationsverket räknade utifrån den ut hur många flyktingar med permanent uppehållstillstånd, PUT, som samtliga kommuner skulle ta emot. För Tyresös del hamnade siffran på 170 personer. Det ställer i sin tur krav på bostäder, barnomsorg, skola och övrig kommunal service. Det har varit en stor utmaning att finna bostäder till så många. Under året har kommunen lyckats ta emot 55 personer från anläggningsboenden. Resterande 115 personer ska tas emot under 2017. Dessutom förväntas Tyresö tilldelas ytterligare cirka 233 personer. Antalet flyktingar med permanent uppehållstillstånd som själva bosatt sig i Tyresö under 2016 uppgår till 48 personer. Totalt har 103 personer med PUT kommit till kommunen under 2016 i jämförelse med de 72 som kom 2015. Under 2014 kom det 58 personer med PUT till kommunen.

2016 har 58 hushåll fått kompletterande försörjningsstöd då etableringsstödet inte nått över normen för försörjningsstöd. Året innan var det 28 hushåll.

Inför 2017 gjordes en utredning för hur schablonersättningar och grundbidragen från Migrationsverket ska fördelas och Integrationsenheten drivs budgetöst fram till årsskiftet 2017/2018 för att den nya modellen sedan ska utvärderas.

Arbetsmarknadsenheten har haft färre deltagare på grund av personalbrist på försörjningsstödsenheten och omorganisation inom arbetsförmedlingen. 141 personer har deltagit i Arbetscentrums olika utbud. Av dessa har 50 personer slutat. 76 procent av de som slutat har gått till arbete eller studier.

Under sommaren 2016 fick 102 ungdomar sommarjobb och lika många arbetsgivare fick ersättning med 50 procent av lönekostnaden för dem. Inför nästa år har nämnden gett avdelningen i uppdrag att ta fram förslag för att öka antalet ungdomar som får sommarjobb. Det nya förslaget presenteras på februarinämnden 2017.

Under året har det kommunala aktivitetsansvaret börjat utvecklas. Personal är på plats, och rutiner håller på att ta form. Det kommunala aktivitetsansvaret innebär uppföljning av unga som fullgjort skolplikten, som ännu inte fyllt 20 år och som inte går på gymnasiet. Arbetscentrum är en del av utvecklingsförvaltningens breda verksamhetsfält som behövs för utveckla detta uppdrag.

2 Mål och resultat

2.1 Måluppfyllelse

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden skapar goda förutsättningar till egen försörjning genom ett varierat utbud av utbildningar och sysselsättningsåtgärder. Nämnden har det kommunala ansvaret för gymnasieutbildning, arbetsmarknadsåtgärder och vuxnas lärande.

Enligt kommunplanen 2015-2018 har Tyresö kommun följande strategiska målområden.

- Livskvalitet - den attraktiva kommunen
- Medborgarfokus - varje Tyresöbo i centrum
- Blomstrande näringsliv
- God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter
- Attraktiv arbetsgivare.

För Arbetscentrums del är det främsta målområdet blomstrande näringsliv med det underliggande målet att arbetslösheten i Tyresö är bland de lägsta i regionen. Nedan redovisas verksamhetsmålen från nämndplanen.

Blomstrande näringsliv

Strategiskt mål

Arbetslösheten i Tyresö är bland de lägsta i regionen och sysselsättningsgraden hög.

Här finns också en indikator på kommunnivå som arbetscentrum följer gällande målet som redovisas på kommunnivå

Andel arbetslösa (16-64år) i kommunen per år - Arbetsförmedlingens arbetslöshetsstatistik.

**Arbetslösheten
2014-2016**

16-64 år	2014	2015	2016
Tyresö	2,20 %	2,20 %	2,00 %
Kvinnor	2,10 %	2,20 %	1,90 %
Män	2,20 %	2,20 %	2,10 %
Stockholms län	3,10 %	3,00 %	2,80 %
Riket	3,40 %	3,30 %	3,10 %

18-24 år			
Tyresö	2,50 %	2,00 %	2,30 %
Kvinnor	2,30 %	1,50 %	1,90 %
Män	2,70 %	2,50 %	2,60 %
Stockholms län	2,50 %	2,20 %	2,20 %
Riket	3,40 %	3,20 %	3,00 %

Utrikes födda

Tyresö	4,70 %	5,10 %	4,70 %
Kvinnor	4,70 %	5,30 %	4,70 %
Män	4,60 %	4,90 %	4,60 %
Stockholms län	6,40 %	6,30 %	6,00 %
Riket	8,10 %	8,40 %	8,40 %

Siffrorna ovan innehåller öppet arbetslösa.

Nedan redovisas verksamhetsmålen från nämndplanen.

Mål 1. Tar initiativ till nya verksamheter och utbildningar, i samverkan med vuxenutbildningen eller andra aktörer, för Arbetscentrums målgrupper.

Indikator

Titel	Utfall 2015	Mål 2016	Utfall 2016	Mål 2017
Arbetscentrum - antal utbildningar eller verksamheter som startats under året	2	2	2	borttaget

Deltagare på kaféerna på Tyresö gymnasium och kommunhuset har fått utbildning i egenkontroll av livsmedel. Deltagare på Sågen/Skogen har under året fått utbildning i skogsvård, körkort för fyrhjuling och motorsågskort. Flera ungdomar ur Ung i Tyresös målgrupp som behöver en alternativ pedagogik mot traditionell skola har börjat på Second Chance School, Tyresö gymnasium, och på folkhögskolor. 21 utbildningskontrakt för unga har pågått under året vilket är mer än dubbelt så många mot målet på 10 platser.

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Färdiggrad
Ewa Eriksson	2016-01-01	2016-12-31	Klar	100 %

Mål 2. Säkerställer inflytande och delaktighet för personer som har kontakt med Arbetscentrum

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Arbetscentrum - andel deltagare som upplever att de har inflytande och är delaktiga			100 %	100 %

Aktivitet

Genom personalmöten varje vecka deltar personerna i planeringen av arbetets uppläggning. Månatliga arbetsplatsträffar och deltagarmöten ger samtliga möjlighet att delta i verksamhetens utveckling. När en person slutar erbjuds hen att svara på enkät om sin tid på Arbetscentrum. Samtliga har uttryckt att de kan påverka arbetet och sin tid på Arbetscentrum.

Övriga strategiska målområden där arbetscentrum berörs

God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter

Strategiskt mål

Varje verksamhetsområde ska bedrivas inom ramen för tilldelade ekonomiska resurser

Indikator	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Ekonomiskt resultat, Tkr	242	1246	524	0

Attraktiv arbetsgivare

Strategiskt mål

Medarbetarnas sjukfrånvaro är lägre än fyra procent.

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2017
Sjukfrånvaro (%) per enhet			1,75 %	<4,00 %

2.2 Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan

Särskilda uppdrag till arbetscentrum från kommunplanen

Implementera och utveckla projektet "En väg in och många vägar till arbete, studier och egen försörjning" i den ordinarie verksamheten från och med 2016.

Projektet ingår idag i den ordinarie verksamheten. Under året har 102 personer gjort en personlig handlingsplan tillsammans med handläggarna i En väg in. 71 personer har slutat under året varav 14 procent gått till arbete, 15 procent till arbetsrehabilitering och 21 procent till vård eller sjukersättning.

Genom aktiva insatser i nära samverkan med andra aktörer verka för ännu högre sysselsättningsgrad och självförsörjningsgrad i Tyresö

Samverkan med arbetsförmedling, försäkringskassa, vården, försörjningsstödsenheten och vuxenenheten har fortgått under året och lett till att flera personer som under lång tid stått utanför arbetsmarknaden har fått arbete eller börjat studera.

Öka kapaciteten för flyktingmottagandet

Avdelningen har tillsammans med flera andra förvaltningar deltagit i en arbetsgrupp för att finna lösningar för den ansträngda bostadsituationen. Inhyrning av bostäder från privatpersoner har ökat under året och löst boendet för en del av de flyktingar som bosättningsenheten anvisar till kommunen. Mottagandet har uppgått till 55 personer från anläggningsboenden, Abos, och 48 personer har själva bosatt sig i kommunen, Ebos.

Inrätta offentligt skyddade anställningar i syfte att öka självförsörjandegraden.

Förutom den ökning av antalet platser som Arbetscentrum har fått ska avdelningen arbeta för att fler enheter inom offentlig verksamhet ska ge fler ur målgruppen arbete.

22 personer har haft skyddade anställningar. 6 av dem har slutat. 4 personer gick till arbete på reguljära arbetsmarknaden, 1 till föräldraledighet och 1 till pension.

Ansvarig	Startdatum	Slutdatum	Status	Färdiggrad
Ewa Eriksson	2015-12-21	2016-12-16	Klart	100 %

2.3 Uppföljning av kvalitetsgarantier

Den som anvisats till arbetscentrum får tid hos en handläggare inom två veckor.

Garantin uppfylld

Arbetssökande får en handlingsplan som tas fram tillsammans med handläggare. Handlingsplanen följs upp vid varje besök.

Garantin uppfylld

2.4 Uppföljning av verksamhet och kvalitet

Under hösten har PwC granskat flyktingmottagandet i kommunen.

Sammanfattningen visade att 3 av 6 kontrollmål fick grönt ljus, 2 fick gult och ett fick rött.

PwC's rekommendationer utifrån granskningen är:

- Säkerställ att det finns tydliga mål och strategier avseende flyktingmottagandet vilka ger vägledning för hela kommunen och för de verksamheter som skapats med fokus på detta arbete.
- Tyresö kommuns flyktingstrateg, som vi uppfattar har en "samordningsfunktion" avseende flyktingmottagandet, bör säkerställa att även agera som samordnare kring återsökningsarbetet. Vår sammanfattande bedömning är att nämndernas styrning, genomförande och uppföljning av flyktingmottagandet inte är helt ändamålsenlig.

"Vår bedömning utifrån ovanstående kontrollmål är att det inte finns några tydliga mål eller strategier avseende flyktingmottagande antagna av kommunstyrelsen eller berörda nämnder. Däremot finns en samverkan och tydlighet i ansvar och roller inom verksamheten. Organiseringen för samhällsorientering och bostadsförsörjningen till nyanlända har också fungerat väl i kommunen. Förekomsten av rutiner för återsökningar varierar mellan förvaltningarna och en systematisk återkoppling på vad som återsöks saknas."

Vidare har PwC granskat hur kommunen hanterar hyror, bland annat för inhyrda bostäder till våra flyktingar. Den rapporten har ännu inte färdigställd.

Arbetslösheten är fortfarande bland de lägsta i länet och riket, 2 procent öppet arbetslösa i Tyresö mot 2,8 procent i länet och 3,10 procent i riket. Trots att de som blir anvisade till Arbetscentrum har varit borta i allt längre perioder från

arbetsmarknaden har 76 procent gått vidare till arbete eller studier efter det stöd de fått från Arbetscentrum och våra samarbetspartners. Det är en ökning med 14 procent från föregående år. Det tyder på att verksamheten är väl fungerande och fyller sitt syfte.

Även Ung i Tyresö arbetar individriktat med sin målgrupp vilket ligger helt i linje med resultaten från seminarier och workshops som ”Temagruppen unga i arbetslivet” gjort runt gruppen Unga som Varken Arbetar eller Studerar (UVAS). Sammanfattning nedan från deras hemsida.

- Arbetet med UVAS-gruppen kräver samverkan mellan flera parter där en första förutsättning är att samverkande parter har kunskap och förståelse för sina respektive uppdrag
- För att utveckla arbetssätt och metoder utifrån de kända framgångsfaktorerna behöver beslutsfattare efterfråga dessa och ge yrkesverksamma rätt förutsättningar i arbetet.
- Snabba och tidiga insatser behövs för att förebygga så att unga slutför sina gymnasiestudier
- För att stödet till UVAS gruppen ska fungera behöver det individanpassas och utgå ifrån att unga själva är en resurs. Ungas egna berättelser, behov och intressen.

2.5 Uppföljning av verksamhet och ekonomi

Verksamhetsmått	2014	2015	2016
<i>Öppet arbetslösa, andel av befolkningen</i>	2,2 %	2,2 %	2,0 %

Verksamhetsmått	2014	2015	2016
<i>Andel avslut till arbete/studier</i>	48 %	52 %	76 %

Kommentar

Verksamheten utgår från ett individperspektiv och varje handlingsplan med insatser är utifrån varje individs behov och förutsättningar. Personalen får handledning av extern handledare och kontinuerlig fortbildning för att på bästa

sätt kunna möta målgruppen. Samarbete med olika arbetsgivare ger också bra utdelning i form av praktikplatser som leder till arbete. Samarbetet med utbildningsanordnare gör att många finner sin väg till självförsörjning via studier och kompetensutveckling.

Resultaträkning för verksamhetsområde Arbetscentrum

Resultaträkning för verksamhetsområde Arbetscentrum

Belopp i tkr	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Intäkter (konto 2 pos)	20 503	20 707	27 636
Anslag	10 431	9 913	10 545
Taxor och avgifter		12	
Övrigt	10 072	10 782	17 091
Kostnader	20 361	19 543	27 112
Personalkostnader	14 300	12 501	16 393
Köp av verksamheter	80	53	93
Interna kostnader	1 142	1 357	1 265
Lokalkostnader	1 350	1 842	3 171
Övrigt	3 489	3 790	6 190
Resultat	142	1 164	524

Kommentar

Det ekonomiska utfallet beror dels på att färre ungdomar än förväntat hittade sommarjobb dels på högre intäkter än förväntat för arbetsmarknadsåtgärder.

Driftredovisning per verksamhet, anslag

Verksamhet	Budget 2016	Utfall 2016	Avvikelse
Gemensamt	0	299	299
Förvaltningsgemensamt	0	-13	
Nämnd	0	148	
Ankomstboende	0	164	
Totalt Arbetscentrum	0	225	225
Flyktingmottagande	0	1 037	
Arbetsmarknadsåtgärder	0	-758	
Rådet för funktionshinder	0	343	
Verksamheter	0	-397	
Resultat	0	524	524

3 Uppföljning av riskhanteringsplan

Risk: Svårigheter att finna bostäder till det ökade antalet flyktingar och anhöriginvandrade till ensamkommande flyktingbarn som kommer till Tyresö.

En förvaltningsövergripande bostadsgrupp har under året arbetat med att se över behov och utbud av bostäder. Det har bland annat resulterat i nya ägardirektiv till Tyresö bostäder som från och med oktober 2016 ska förmedla 25 procent av det lediga beståndet till Integrationsenheten för uthyrning till anvisade flyktingar. Flera bostäder har hyrts in från privatpersoner med kontraktstid om minst 1 år vardera. På sikt måste det dock finnas andra mer permanenta lösningar att erbjuda. Dessa åtgärder har inte räckt för att bosätta de 170 som är anvisade till kommunen. Endast 55 personer har fått bostäder och resten står på väntelista. Totalt förväntas kommunen bosätta 348 personer under 2017. Beräkningar visar att det kanske kommer att landa på 120 personer.

4 Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag

Årets resultat visar att Arbetscentrums verksamheter är väl anpassade efter behoven hos målgrupperna. Engagemanget hos personalen är stort och de är mycket kreativa att hitta individuella lösningar för personerna de stöttar. För de unga i Tyresö saknas fortfarande en verksamhet med IT/medieinriktning som främst skulle kunna locka unga arbetssökande.

Satsningen på En väg in tillsammans med Samordningsförbundet Östra Södertörn har fallit mycket väl ut och stor vikt läggs vid att upprätthålla det goda och prestigelösa samarbete som handläggarna från de samverkande myndigheterna har. Inför 2017 kommer samarbetet med Samordningsförbundet att ytterligare utökas i projektet Mobilisering inför arbete (MIA). Projektet, som beviljades medel av Europeiska socialfonden, ESF, i oktober 2016, riktar sig till personer mellan 16 och 64 år som står särskilt långt från arbetsmarknaden.

MIA är ett länsgemensamt projekt, som koordineras av Samordningsförbundet Östra Södertörn. Det är sex samordningsförbund i Stockholms län med tolv medlemskommuner, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Stockholms läns landsting, som har beviljats 100 Mkr för ett gemensamt utvecklingsprojekt för personer som står särskilt långt från arbetsmarknaden. Projektet inleddes hösten 2016 med en analysfas, och de första deltagarna väntas kunna tas emot 1 april 2017. MIA pågår sedan till och med år 2020. Sammanlagt kommer MIA att ta emot 2 500 deltagare, varav 700 personer gemensamt i Haninge, Nynäshamn och Tyresö. För detta projekt behövs lokaler i anslutning till En väg in, Arbetscentrum och Ung i Tyresö. Arbetscentrum behöver utöka sina verksamhetsytor.

En stor utmaning är det antal nyanlända med PUT som kommunen förväntas bosätta under 2017, då de planer som finns beslutade om modulbostäder i bästa fall kan räcka till 90 personer. De bostäder som Tyresö bostäder kommer att erbjuda för målgruppen enligt de nya ägardirektiven ger förhoppningsvis bostäder åt 30 personer ytterligare. Totalt innebär det bosättning för 120 personer vilket är drygt en tredjedel av de 348 flyktingar med PUT som Migrationsverket har, eller kommer att anvisa under året. Hittills har inga viten eller liknande utkrävts för dem vi inte ännu bosatt men stor osäkerhet råder om hur regering och riksdag ser på frågan nästa år.

Datum 2017-02-14
Tid 18:30–20:45
Plats Bollmora, plan 1 kommunhuset

Beslutande Se närvarolista

Övriga deltagare Se närvarolista

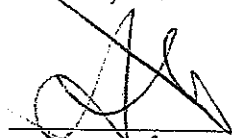
Justeringens plats
och tid 2017-02-16

Paragrafer 1 - 9

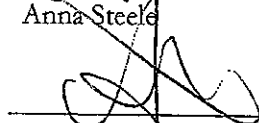
Sekreterare

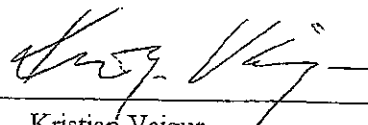

Frida Ryholt

Ordförande

Anna Steele

Justerande

Anna Steele

Kristjan Vaigur

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Observera att anslagstiden inte är samma sak som överklagandetiden.

Organ Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden
Sammanträdesdatum 2017-02-14
Datum då anslaget sätts upp 2017-02-16
Datum då anslaget tas ned 2017-03-21
Förvaringsplats för protokollet Utvecklingsförvaltningens stab, kommunhuset plan 7

Underskrift

Frida Ryholt

	Utdragsbestyrkande
---	--------------------

Närvarolista

Beslutande

Christian Delhage (KD)
Anna Steele (L)
Peter Odelvall (M)
Kristjan Vaigur (S)
Bo Jakobsen (M)
Kaj Runelund (M)
Agneta Hallbeck (S)
Luis Arias Vera (MP)
Ulla Hoffmann (V)

Ersättare

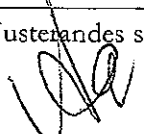

Haralampos Karatzas (L)

Övriga

Irene Hededal, Förvaltningschef, Utvecklingsförvaltningen
Ewa Eriksson, Avdelningschef, Centrum för arbete och integration, Utvecklingsförvaltningen
Erik Hamner, Gymnasie- och vuxenutbildningschef, Utvecklingsförvaltningen
Nina Gustafsson, sekreterare, utvecklingsförvaltningen
Frida Ryholt, Sekreterare/utredare, Utvecklingsförvaltningen
Lena Beskow, Rektor, Gymnasiet, Utvecklingsförvaltningen
Susanne Tidstrand, Rektor, C3L, Utvecklingsförvaltningen

Frånvarande

Dan Grönstedt (C)
Helen Dwyer (C)
Emil Kennerberg (KD)
Dennis Bengtson (M)
Helena Rustas (S)
Selma Harki (S)
David Westius (S)
Ingmar Jansson (MP)

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

§ 1011

Dnr 2017/SN 0029 10

Verksamhetsberättelser 2016

Socialnämndens beslut

1. Verksamhetsberättelse för verksamhetsområde individ- och familjeomsorg 2016 med mål- och uppdragsuppfyllelse samt uppföljning av verksamhet, kvalitet, ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.
2. Verksamhetsberättelse för verksamhetsområde omsorgen om personer med funktionsnedsättning 2016 med mål- och uppdragsuppfyllelse samt uppföljning av verksamhet, kvalitet, ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.
3. Verksamhetsberättelse för verksamhetsområde äldreomsorgen 2016 med mål- och uppdragsuppfyllelse samt uppföljning av verksamhet, kvalitet, ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.

Särskilt yttrande

Carl Johan Karlson (S) lämnar särskilt yttrande för de tjänstgörande socialdemokratiska ledamöternas räkning (bilaga).

Peter Söderlund (MP) lämnar särskilt yttrande (bilaga).

Christina Rosén (V) lämnar särskilt yttrande (bilaga).

Beskrivning av ärendet

Socialförvaltningen har sammanställt verksamhetsberättelse 2016 för socialnämndens verksamhetsområden individ- och familjeomsorg, omsorgen om personer med funktionsnedsättning samt äldreomsorgen.

Verksamhetsberättelserna redogör för uppfyllelsen av mål och uppdrag för 2016 i kommunplan och nämndplan. Verksamheten och dess kvalitet har följts upp liksom det ekonomiska resultatet. Dessutom redogörs för vidtagna åtgärder för att hantera risker och resultatet från kontrollinsatser enligt riskhanteringsplanen

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
--	---	--	---

Bilagor

Tjänsteskrivelse.pdf

Verksamhetsberättelse 2016 - Individ och familjeomsorgen.pdf

Verksamhetsberättelse 2016 - Omsorgen om personer med
funktionsnedsättning.pdf

Verksamhetsberättelse 2016 - Äldreomsorgen.pdf

Bilaga Rapport gemensamma nämnduppdrag 2016.pdf

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
--	---	--	---

SÄRSKILT YTTRANDE

Tyresö den 27 februari 2017

Socialnämndens sammanträde den 22 februari 2017 Ärende 2 Verksamhetsberättelser 2016.

Vi socialdemokrater har, efter övervägande, kommit fram till att delta i beslutet avseende att godkänna verksamhetsberättelserna med mål- och uppdragsuppfyllelse samt uppföljning av verksamheterna, kvalitet, ekonomiskt resultat och rikshanteringsplan. Verksamhetsberättelserna avser socialnämndens verksamhetsområden, d v s individ- och familjeomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning samt äldreomsorg.

Godkännandena ska ses endast som tekniska ställningstaganden till de framlagda siffrorna. Tidigare av oss framförda politiska prioriteringar gäller alljämt oförändrade och återfinns i av oss framlagda förslag till budget, kommunplan samt andra ställningstaganden. Dokumenten innehåller allmänt en del politiska vägval och åsikter som vi inte delar, vilket det är viktigt att allmänt framhålla.

Exempelvis har vi tidigare fört fram synpunkter som har bäring på avsnittet Sammanfattning.

Vi ställde oss inte bakom det under avsnittet beträffande omsorg om personer med funktionsnedsättning angivna beslutet att utförandet av personlig assistans i kommunal regi skulle avskaffas.

Avseende det under äldreomsorg angivna faktumet att kommunens behov av köpta platser för vård och omsorgsboende har ökat så vill vi föra fram följande. Vi socialdemokrater har återkommande vid ett stort antal tillfällen pekat på den moderatledda alliansens uteblivna planering avseende äldreboenden. Sådan måste ske kontinuerligt och dagens politiska tillkortakommanden kan härledas flera år tillbaka i tiden. Det råder idag stor brist på platser och för det gångna året så kan det beräknas ha köpts ungefär 50 stycken platser. Årskostnaden för varje sådan plats kan uppskattas uppgå till mellan 700 000 kr och 1 000 000 kr. Det kan alltså konstateras att kontrollen över medborgarnas skattepengar är svag inom socialnämndens politikområde. Den moderata ledningen inom socialnämndens politikområde med socialnämndens ordförande Andreas Jonsson i spetsen, liksom den på övergripande kommunal nivå ansvarige

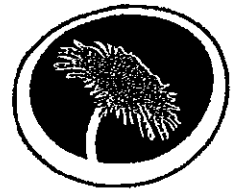
kommunstyrelsens ordförande Fredrik Saweståhl, har helt och hållet förlitat sig på att privata företag ska stå för att bygga äldreboenden. Detta har fått till följd att moderaterna i Tyresö helt avstått från att planera för nödvändiga kommunala investeringar avseende äldreboenden.

Inom individ- och familjeomsorg rådde under delar av 2016 en extrem situation som kulminerade med den framlagda rapporten per den 15 april 2016 (Dnr 2016/KS 0160) i vilken konstaterades att det i början av april 2016 fanns 287 ärenden rörande barn och unga som saknade handläggare.

För socialdemokraterna i socialnämnden

Carl Johan Karlson

Särskilt yttrande

för Miljöpartiet de Gröna i Tyresö Socialnämnden

Ärende 2 Verksamhetsberättelser 2016.

Vi Miljöpartister har kommit fram till att delta i beslutet att godkänna verksamhetsberättelserna med mål- och uppdragsuppfyllelse samt uppföljning av verksamheterna, kvalitet, ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan. Verksamhetsberättelserna avser socialnämndens verksamhetsområden, d v s individ- och familjeomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning samt äldreomsorg.

Godkännandena ska ses endast tekniskt till de framlagda siffrorna. Våra tidigare och framförda politiska prioriteringar gäller oförändrat och finns i vårt förslag till budget, kommunplan mm. Dokumenten innehåller en del politiska vägval och åsikter som vi dock inte delar inom Miljöpartiet.

Det angivna faktumet att kommunens behov av köpta platser för vård och omsorgsboende har ökat så vill vi påpeka följande. Vi i Miljöpartiet har vid ett stort antal tillfällen pekat på alliansens uteblivna planering avseende äldreboenden då sådant måste ske kontinuerligt. Det råder stor brist på platser och för det gångna året och vi det beräknar att det ha köpts ca 50 stycken platser. Årskostnaden för varje sådan plats är dyr och uppgår i vissa fall uppåt 1 000 000 kr. Det kan konstateras att kontrollen över medborgarnas skattepengar är svag inom socialnämndens politikområde. Den moderata ledningen inom socialnämndens politikområde och den på övergripande kommunal nivå ansvarige kommunstyrelsens ordförande verkar förlita sig på att privata företag ska stå för att bygga äldreboenden. Detta har fått till följd att moderaterna i Tyresö helt avstått från att planera för nödvändiga kommunala investeringar avseende äldreboenden.

Inom individ- och familjeomsorg rådde under delar av 2016 en extrem situation som kulminerade med den framlagda rapporten per den 15 april 2016 (Dnr 2016/KS 0160) i vilken konstaterades att det i början av april 2016 fanns 287 ärenden rörande barn och unga som saknade handläggare.

Peter Söderlund

Ledamot

VÄNSTERPARTIET I TYRESÖ

Vänsterpartiet

SÄRSKILT YTTRANDE

Socialnämndens sammanträde 2017-02-22

Ärende 2. Verksamhetsberättelser 2016

Vänsterpartiet godkänner de tre verksamhetsberättelserna men samtidigt vill vi påpeka att vi i vår kommunplan reserverade väsentligt mer resurser för att förbättra verksamheterna, till exempel ville vi anställa fler socialsekreterare och personal inom äldreomsorgen. Vi vill också påpeka att vi är djupt kritiska till de privatiseringar som sker inom nämndens område under beteckningen "ökad valfrihet". För oss i Vänsterpartiet gäller den moderatstyrda ideologiska valfriheten enbart friheten för företag att etablera sig och ta över kommunens verksamheter. Vänsterpartiet strävar efter individens valfrihet att välja och styra sitt eget liv.

Verksamhetsberättelserna innehåller också en hel del politiska vägval och åsikter som vi inte delar.

Individ- och familjeomsorgen

Det är glädjande att vi i Tyresö har så lågt antal personer som är beroende av försörjningsstöd i jämförelse med andra kommuner och att individ- och familjeomsorgen klarat sin budget inom ram. Vi anser dock fortfarande att det skulle behövas fler socialsekreterare då främst inom området barn och unga för att utredningar enligt SOL ska kunna bli klara i tid och undvika att barn far illa på grund av långa handläggningstider. Den situation som rådde under 2016 där 287 ärenden rörande barn och unga blev liggande får absolut inte upprepas.

Omsorgen om personer med funktionsnedsättning

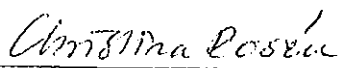
Vänsterpartiet är motståndare till införandet av LOV inom detta område. Till exempel omfattas insatsen boendestöd numera av denna lag. Till detta kommer att kommunen från februari 2017 upphandlat personlig assistans, något som vi sagt bestämt NEJ till. Vi ser med spänning fram emot den uppföljning av kvaliteten inom området som ska göras efter sex månader.

Äldreomsorgen

Vänsterpartiet är kritiska till den dåliga framförhållning som alliansen har när det gäller att planera för fler platser inom särskilda boenden, trots att de väl känner till att behovet av platser är stort. Vi har inte fått något nytt äldreboende under flera år, vilket lett till att kommunen fått lov att köpa platser till en kostnad av 700.000 kr till 1.000.000 kr. Det är oacceptabelt att dra på sig så höga kostnader på grund av dålig planering, men framför allt är det inte rimligt att våra äldre ska behöva flytta långt ifrån sin hemort för att få den vård de behöver. Vi står också fortfarande frågande inför vad som ska hända med vårt enda kommunalägda boende, Björkbacken, efter det att Arbetsmiljöverket dömt ut delar av anläggningen. Vi befärrar att alliansen planerar att lägga ut även detta boende på entreprenad. Vänsterpartiet kommer att rösta emot ett sådant förslag och vi anser också att kommunen snarast ska planera för ett äldreboende i kommunal regi.

Sammantaget visar socialnämnden på ett stort underskott, vilket återigen visar att alliansen försöker klara verksamheter med för små medel för att till varje pris undvika skattehöjningar. Detta på bekostnad av kvalitet, hög arbetsbelastning för de anställda och framför allt sämre service till våra Tyresöbor.

För Vänsterpartiet i Tyresö

Christina Rosén

Ersättare (V) i socialnämnden

Tyresö kommun
Socialförvaltningen
Johan Öhrberg
Verksamhetscontroller

TJÄNSTESKRIVELSE
2017-02-14
1 (3)

Diarienummer
2017/SN 0029 10

Socialnämnden

Verksamhetsberättelse 2016 för socialnämndens verksamhetsområden

Förslag till beslut

1. Verksamhetsberättelse för verksamhetsområde individ- och familjeomsorg 2016 med mål- och uppdragsuppfyllelse samt uppföljning av verksamhet, kvalitet, ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.
2. Verksamhetsberättelse för verksamhetsområde omsorgen om personer med funktionsnedsättning 2016 med mål- och uppdragsuppfyllelse samt uppföljning av verksamhet, kvalitet, ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.
3. Verksamhetsberättelse för verksamhetsområde äldreomsorgen 2016 med mål- och uppdragsuppfyllelse samt uppföljning av verksamhet, kvalitet, ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.

Socialförvaltningen

Magnus Lublin
Förvaltningschef

Johan Öhrberg
Verksamhetscontroller

tyresö kommun

Sammanfattning

Nettoresultatet för socialförvaltningen år 2016 uppgick till -13 466 tkr.

Individ och familjeomsorgen redovisade ett överskott på 3 553 tkr. Bristen på personal medförde ökade kostnader för flera enheter under året, bland annat genom att externa insatser beviljades i högre omfattning. Omförhandlingar av avtal med externa vårdgivare medförde påtagliga kostnadsminskningar för placeringar av ensamkommande flyktingbarn.

Omsorgen om personer med funktionsnedsättning redovisade ett underskott på -13 487 tkr.

Myndighetens underskott uppgick till -14 578 tkr. Under året verkställdes två nya ärenden inom boende LSS barn och unga. Inom insatsen boende LSS vuxna verkställdes ytterligare ett beslut under hösten. Ett vite för icke verkställda beslut betalades också under året. Kostnaderna för personlig assistans enligt LSS ökade, främst på grund av Försäkringskassans snabba aviseringar, men även långa handläggningstider i avvaktan på beslut enligt SFB. Kostnaderna för daglig verksamhet ökade, främst på grund av förändrade nivåbedömningar och förhöjda kostnader för turbundna resor. Under året minskade kostnaderna för övriga insatser inom LSS som ledsagning, avlösarservice, korttidsvistelse.

Verksamhetsrådets kommunala regi redovisade ett överskott på 1 091 tkr. Kostnaden för utförandet av personlig assistans i kommunal regi har under flera år överstigit intäkterna från schablonersättningen. Socialnämnden beslutade därför att verksamheten ska drivas av privat utförare från 1 februari 2017.

Äldreomsorgens nettoresultat uppgick till -3 533 tkr.

Myndigheten redovisade ett överskott på 3 904 tkr. Orsaken till det positiva resultatet för myndigheten var att volymen av beviljade hemtjänststimmar var lägre än förväntat. Under året ökade behovet av köpta platser för vård och omsorgsboende vilket balanserades upp av minskat behov av köpta korttidsplatser.

Nettoresultatet för äldreomsorgens kommunala regi uppgick till -7 437 tkr.

Avsaknaden av en ordinarie verksamhetschef inom äldreomsorgen i kommunal regi har fördröjt genomförandet av nödvändiga besparingsåtgärder.

Under 2016 påverkades äldreomsorgen i kommunal regi av ökade kostnader genom en oförutsedd löneökning på ca 4 procent som bestod av en satsning på lönerörelsen för undersköterskor. Detta påverkade resultatet negativt.

Beskrivning av ärendet

Socialförvaltningen har sammanställt verksamhetsberättelse 2016 för socialnämndens verksamhetsområden individ- och familjeomsorg, omsorgen om personer med funktionsnedsättning samt äldreomsorgen.

Verksamhetsberättelserna redogör för uppfyllelsen av mål och uppdrag för 2016 i kommunplan och nämndplan. Verksamheten och dess kvalitet har följts upp liksom det ekonomiska resultatet. Dessutom redogörs för vidtagna åtgärder för att hantera risker och resultatet från kontrollinsatser enligt riskhanteringsplanen

Individ- och familjeomsorgen

Verksamhets-
berättelse
2016

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Viktiga händelser	3
1.1	Personalsituation	3
1.2	Övrigt.....	3
2	Mål och resultat	5
2.1	Måluppfyllelse.....	5
2.1.1	Strategiska mål.....	5
2.2	Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan.....	6
2.2.1	Särskilda uppdrag.....	6
2.2.2	Nämnduppdrag.....	8
2.3	Uppföljning av kvalitetsgarantier.....	9
2.4	Uppföljning av verksamhet och kvalitet.....	10
2.4.1	Lex Sarah och lex Maria.....	10
2.4.2	Ej verkställda beslut	11
2.4.3	Uppföljning.....	11
2.4.4	Granskning.....	11
2.5	Uppföljning av verksamhet och ekonomi.....	11
3	Uppföljning av riskhanteringsplan.....	13
4	Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag	14
4.1	Slutsatser.....	14
4.2	Prioriterade områden att arbeta vidare med.....	14

1 Viktiga händelser

1.1 Personalsituation

Under 2016 var det stort fokus på rekrytering av personal inom socialförvaltningen.

Förvaltningschefen avslutade sin tjänst i maj och därefter leddes förvaltningen av en tillförordnad förvaltningschef. Innan slutet på 2016 blev det klart att en ny förvaltningschef tillträder i början av februari 2017.

Stabschefen lämnade sin tjänst i november. Ny stabschef tillträder i början på februari 2017.

Under första delen av året fanns en inhyrd tillförordnad myndighetschef för individ- och familjeomsorg men i juli tillträdde en ny ordinarie myndighetschef.

Personalsituationen inom främst barn- och ungdomsenheten samt familjevårdsenheten med familjerätt var mycket ansträngd under början av året och detta fick mycket stora konsekvenser i form av långa väntetider och långa utredningstider. När situationen var som värst prioriterades de barn och ungdomar som var mest utsatta vilket innebar att övriga fick vänta tills personal kom på plats. Det ansträngda personalläget påverkade även andra enheter på olika sätt.

Kommundirektören gav i början av 2016 kvalitetsenheten inom avdelningen medborgarfokus i uppdrag att granska barn- och ungdomsenheten och det kunde då konstateras att rättsäkerheten inte kunde garanteras - och att barn och unga inte fick det skydd och de stödjande insatser de behövde.

Personalsituationen förbättrades dock sammantaget under året på både barn- och ungdomsenheten samt familjevårdsenheten och det är bara ett fåtal tjänster som inte är besatta av ordinarie personal. Flertalet enhetschefer saknades i början av året men vid slutet av året var samtliga tjänster tillsatta.

Under året inrättades två metodstödjtjänster med syfte att dels skapa ett bättre mottagande och en bättre introduktion för nya socialsekreterare men också för att på olika sätt utveckla arbetet inom avdelningen för att bättre möta våra brukares behov.

1.2 Övrigt

Den första januari 2016 genomfördes den organisationsförändring som planerats under 2015. För avdelningens del innebar det att utförarenheter från individ- och familjeomsorgen så som socialpsykiatrin och resursenheten

flyttades över till verksamheten för personer med funktionsnedsättning. Avdelningen bytte namn till Verksamheter kommunal regi, funktionsnedsättning och individ- och familjeomsorg.

Förvaltningen tog med stöd av konsultfirman PWC fram en ny planerings- och uppföljningsprocess. Modellen började tillämpas i arbetet med nämndplan för år 2017.

Srödboende introducerades under året. Stödboende är en ny boendeform där barn och unga i åldern 16-20 år kan placeras isället för i familjehem eller i Hem för vård och boende, HVB-hem. Syftet med stödboende är att träna och förbereda unga personer inför vuxenlivet och ett självständigt boende.

Boendekedjan 2 för ensamkommande barn och ungdomar startades upp under året med elva platser. Inspektionen för vård och omsorg har genomfört granskningar av båda boendekedjorna utan anmärkningar.

En samordnad organisation för systemförvaltning, support och utveckling av verksamhetssystemet Treserva har infördes inom socialförvaltningens stab.

Migrationsverket tog fram en ny modell för anvisning av ensamkommande. Det innebär att de ensamkommande fördelas bland kommunerna utifrån en för varje kommun fastställd andel av det totala antalet flyktingar som väntas söka asyl i Sverige. Hänsyn tas till kommunernas tidigare mottagande av asylsökande, nyanlända samt mottagande av ensamkommande. Tyresö blev under 2016 inte tilldelade några ytterligare ensamkommande asylsökande barn.

Anrader hushåll som erhåller försörjningsstöd minskade från i genomsnitt 236 per månad under 2015 till 205 per månad under 2016. Likaså minskade kostnaderna för utbetalt försörjningsstöd från i genomsnitt 2,0 miljoner kr per månad under 2015 till i genomsnitt 1,5 miljoner kr per månad under 2016. Detta beror dels på en gynnsam konjunktur men är också ett resultat av enhetens arbete med konsultläkare för att medverka till att fler personer få sjuk- eller aktivitetsersättning. Vidare implementerades projektet "En väg in" vilket skapat en tätare samverkan med Försäkringskassan, Arbetscentrum och Arbetsförmedlingen. Inflödet av nya hushåll minskade också något. Arbetslösheten är låg i Tyresö och invånare som bedöms stå nära arbetsmarknaden kommer i hög utsträckning snabbt i arbete

Försörjningsstöds- och vuxenenheten påbörjade HBTQ-certifiering Syftet är att samtliga anställda ska ha en sådan grundkunskap kring HBTQ-frågor att de inte avsiktligt eller oavsiktligt utsätter någon av våra klienter, anhöriga till klienter, samarbetspartners eller kollegor för någon form av diskriminering eller kränkande behandling. Certifieringen ska vara klar under 2017.

2 Mål och resultat

2.1 Måluppfyllelse

2.1.1 Strategiska mål

Varje verksamhetsområde ska bedrivas inom ramen för tilldelade ekonomiska resurser.

Resultatet för individ- och familjeomsorgen för 2016 är 3 572 tkr.

Indikator	Resultat	Resultatmål	Resultat
	2015	2016	2016
Ekonomiskt resultat (tkr)	-6 358	0	3 572

Medarbetarna rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare.

Målvärdet uppnås ej. I årets medarbetarenkät uppgav 53 procent av individ- och familjeomsorgens anställda att de skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare, 33 % uppgav att de var neutrala och 14 % uppgav att de inte skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare.

I medarbetarenkäten för 2015 var svarsalternativet för den här frågan utformat på ett annat sätt vilket omöjliggör en jämförelse med 2016. Därför redovisas inget resultat från 2015.

Indikator	Resultat	Resultatmål	Resultat
	2015	2016	2016
Andel av de anställda som rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare.		70 %	53 %

Medarbetarnas sjukfrånvaro är lägre än fyra procent.

Målnivån uppnås ej. Den totala sjukfrånvaron för personal inom individ- och familjeomsorgen var under året 6,3 procent. Sjukfrånvaron har dock minskat jämfört med 2015 då sjukfrånvaron var 8,7 %.

Indikator	Resultat 2015	Resultatmål 2016	Resultat 2016
Den totala sjukfrånvaron för personal inom individ- och familjeomsorgen	8,7 %	4,0 %	6,3 %

Sysselsättningsgraden är anpassad till de anställdas önskemål.

I medarbetarenkäten för 2016 uppgav 85 procent av de anställda inom verksamhetsområdet att sysselsättningsgraden är anpassad efter deras önskemål.

Indikator	Resultat 2015	Resultatmål 2016	Resultat 2016
Andel av de anställda som anser att sysselsättningsgraden är anpassad efter deras önskemål	Resultat saknas	Resultatmål saknas	85 %

2.2 Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan

2.2.1 Särskilda uppdrag

Fortsätta öka självförsörjningsgraden.

Socialstyrelsens statistik avseende andel av befolkningen som är i behov av ekonomiskt bistånd redovisas årligen vid halvårsskiftet efterkommande år, vilket betyder att resultatet för 2016 redovisas sommaren 2017. Tyresö kommun har en låg andel av befolkningen som är i behov av ekonomiskt bistånd. Bedömningen är att andelen fortsatt kommer att understiga två procent.

Nämnden ska se över taxor och avgifter i syfte att avgiftsintäkterna ska bidra till verksamheternas finansiering.

Taxorna och avgifterna inom socialnämndens verksamheter justeras utifrån prisbasbeloppet och gällande indexering. Inom IFO finns en egenavgift för familjerådgivning och vuxna med missbruksproblematik som beviljats dygnetruntvård. Nivåerna har inte justerats på grund av för låg förändring av index.

All kommunal verksamhet, med undantag för myndighetsutövning och verksamheter som enligt lag eller beslut av kommunfullmäktige ska undantas, kan prövas för konkurrensutsättning.

Upphandling av konsulentstödda familjehem för barn och ungdom samt ensamkommande påbörjades tillsammans med Nacka kommun. En upphandling av jourhem genomfördes också. En ny upphandling av stödboender Källan genomfördes och Attendo tar över driften från och med september 2017. Avtal tecknades med Vårlyjus AB för drift av Tyresös stödboende från och med februari avseende stödboende för ensamkommande barn. Lag om valfrihetssystem (LOV) infördes för boendestöd vilket också innefattar personer med missbruksproblematik.

Utveckla tidiga insatser inom individ- och familjeomsorgen i samverkan med olika aktörer.

En inventering av det förebyggande arbetet i kommunen för barn och ungdomar gjordes under 2015 och visade att det finns flera välfungerande förebyggande insatser i kommunen. En slutsats var att införa föräldrautbildning och att erbjuda familjestödssamtal utan utredning. Utvecklingen av dessa insatser pågår och sammanfaller delvis med uppdraget att utveckla stödet till barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och deras familjer. En utökning av insatser förutsätter större medel, utöver nuvarande budgetram.

Genomlys behovet av boendeplatser inom individ- och familjeomsorgen i alla kommundelar.

En prognos av behoven fram till 2021 ingår i verksamhetsområdets behovsanalys. Förvaltningen avvaktar de kommunövergripande riktlinjer för lokalförsörjning som håller på att utarbetas. Förvaltningen kommer under våren 2017 att göra en ny prognos som underlag till en kommunövergripande lokalförsörjningsplan.

Implementera och utveckla projektet "En väg in och många vägar till arbete, studier och egen försörjning" i den ordinarie verksamheten.

Det särskilda uppdraget är genomfört.

2.2.2 Nämnduppdrag

Tillsammans med nämnderna BUN och GAN besluta om vilket förebyggande arbete och tidiga insatser som Tyresö kommun ska erbjuda samt säkerställa uppföljning och kvalitetsmätning av insatserna.

Barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden gav 2016 förvaltningarna tre gemensamma särskilda uppdrag. I fokus för de olika uppdragen är målgrupper som förvaltningarna gemensamt ansvarar för där det finns behov av att utveckla former för stöd och samverkan. Detta gäller såväl inom och mellan förvaltningarna, som med externa aktörer, såsom det civila samhället.

Två psykologer inom elevhälsan har genomfört föräldrastödsutbildningen ABC (Alla barn i centrum) under hösten 2016. Psykologerna ska nu utbilda sig till instruktörer och kan sedan utbilda handledare inom samtliga berörda förvaltningar.

Se bilaga 1.

Gemensamt med nämnderna BUN och GAN utveckla stödet till barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och deras familjer. Målsättningen är att kunna ge rätt stöd på hemmaplan.

Barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden gav 2016 förvaltningarna tre gemensamma särskilda uppdrag. I fokus för de olika uppdragen är målgrupper som förvaltningarna gemensamt ansvarar för och där det finns behov av att utveckla former för stöd och samverkan. Detta gäller såväl inom och mellan förvaltningarna, som med externa aktörer, såsom det civila samhället.

En kartläggning av nuläget genomfördes. Styrgruppen bedömde att följande behöver utvecklas: Barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen behöver utreda möjligheten att erbjuda en grundskola med kombinerat boende i Tyresö kommun. Förvaltningarna samverkar idag i gemensamma ärenden och till viss del finns det utarbetade rutiner för detta. Behov finns av att formalisera samverkan kring elever och ungdomar där flera enheter och förvaltningar är

inblandande och att rutinerna för samverkan behöver utvecklas. Detta arbete behöver sättas igång när vakanser på nyckeltjänster har tillsatts.

Se bilaga nr 1.

Gemensamt mellan nämndetna BUN, SN och GAN skapa en samordnande funktion för flyktingmottagandet. Boendelösningar, återsökning av statsbidrag och samverkan med ideella krafter är exempel på aktiviteter som behöver samordnas.

Barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden gav 2016 förvaltningarna tre gemensamma särskilda uppdrag. I fokus för de olika uppdragen är målgrupper som förvaltningarna gemensamt ansvarar för där det finns behov av att utveckla former för stöd och samverkan. Detta gäller såväl inom och mellan förvaltningarna, som med externa aktörer, såsom det civila samhället.

Kommunen inrättade en flyktingsamordnare som arbetat med boendelösningar, kartlagt och samordnat återsökning av statsbidrag, och haft möten med bl.a.

Röda korset och Tyresö församling.

Se bilaga 1.

Ta fram en omvärldsanalys som bland annat innehåller en behovsplan för verksamhetsområdet för 2016-2020 och som presenteras på nämnden i mars.

En behovsanalys togs fram och presenterades för socialnämnden i mars.

2.3 Uppföljning av kvalitetsgarantier

Vi är tillgängliga – Du behöver bara ringa ett samtal till individ- och familjeomsorgen för att komma i kontakt med en person som kan hjälpa dig.

På grund av en omfattande personalbrist uppfylldes inte den här garantin under 2016.

Om du söker försörjningsstöd – När du har lämnat en komplett ansökan om försörjningsstöd får du ett skriftligt beslut skickat till dig senast inom sju arbetsdagar.

Garantin uppfylldes.

Stöd till barn och ungdom – Om du ansöker om hjälp och stöd erbjuds du tid för personligt besök snarast möjligt, senast inom två veckor.

På grund av stor personalbrist var väntetiderna betydligt längre under 2016.

Stöd till barn och ungdom – En anmälan om att barn och ungdomar misstänks fara illa tas emot omgående och en första bedömning om ärendet är akut görs samma dag.

Garantin uppfylldes.

Familjehemsvård – Socialsekreterarna besöker alla barn och ungdomar som bor i familjehem minst två gånger per år och pratar med barnen utan att familjehemsföräldrarna är närvarande.

Garantin uppfylldes.

Familjerätt – Barn i skilsmässofamiljer erbjuds att delta i gruppverksamhet.

På grund av en omfattande personalbrist uppfylldes inte den här garantin under 2016.

Stöd till personer med missbruksproblem – Alla nya besökare får en besökstid snarast möjligt, och senast inom två veckor. Om du vill kan vi erbjuda dig fem besök där du kan vara anonym.

Garantin uppfylld.

2.4 Uppföljning av verksamhet och kvalitet

2.4.1 Lex Sarah och lex Maria

Under 2016 gjordes tre utredningar enligt lex Sarah varav en anmäldes vidare till Inspektionen för vård och omsorg, IVO. Denna utredning avsåg bristen på handläggare vilket äventyrat säkerheten kring utredning och uppföljning.

Ingen anmälan enligt lex Maria upprättades under 2016.

2.4.2 Ej verkställda beslut

Förvaltningen rapporterar kvartalsvis de beslut som ej verkställts inom tre månader till Inspektionen för Vård och Omsorg, IVO. Sammanställningar redovisas för socialnämnd, kommunfullmäktige och revisorer. Inom individ- och familjeomsorgen rapporterades 111 beslut under året varav 100 beslut avsåg familjehem och 11 beslut avsåg öppenvård.

2.4.3 Uppföljning

En avtalsuppföljning som gjorts under 2016 av Villa Victoria behandlingscenter AB och Aliba Care AB avseende omsorgs- och boendeplatser för ensamkommande barn och ungdomar visar att verksamheten bedrivs i enlighet med uppdragen.

2.4.4 Granskning

En granskning av Hästskons stöd- och boendeenhet genomfördes av kvalitetsenheten under juni och juli. Enheten svarar för individuellt anpassat stöd till de boende, som är vuxna personer med psykisk funktionsnedsättning och/eller samtidig missbruks-/beroendeproblematik.

Hästskon är en väl fungerande verksamhet men granskningen visar på en del brister och förbättringsområden. Det gäller framför allt dokumentation och genomförandeplaner men också rutiner som ska säkerställa att samtlig personal har tillräckliga kunskaper om rapporteringsskyldigheten, enligt lex Sarah.

2.5 Uppföljning av verksamhet och ekonomi

IFO Myndighet Tkr	Intäkt 2016	Kostnad 2016	Resultat 2016
Avdelningsledning	8 008	-7 001	1 007
Försörjningsstödsenheten ¹⁾	34 386	-32 872	1 514
Familjevårds- och familjerättsenheten	42 624	-43 514	-890
Barn- och ungdomsenheten	49 810	-56 317	-6 507
Vuxenenheten	35 738	-40 841	-5 104
Totalt IFO myndighet	170 566	-180 545	-9 979
Ensamkommande PUT/asyl	117 756	-104 224	13 532
Totalt IFO	288 322	-284 769	3 553

¹⁾ Försörjningsstödsenheten har belastats med en kostnad som avser 2017 motsvarande 1 500 tkr.

För myndighetsutövningen inom individ- och familjeomsorgen uppgick nettoresultatet till ett överskott mot budget med 3 553 tkr.

Försörjningsstödsenheten belastades dock i december med en kostnad som avser 2017 motsvarande 1 500 tkr.

Antalet hushåll som erhöll försörjningsstöd minskade från i genomsnitt 236 per månad under 2015 till 205 per månad under 2016. Likaså minskade kostnaderna för utbetalt försörjningsstöd från i genomsnitt 2,0 miljoner kronor per månad under 2015, till i genomsnitt 1,5 miljoner kronor per månad under 2016. Detta berodde till viss del på en gynnsam konjunktur men det är också ett resultat av enhetens arbete med konsultläkare för att medverka till att fler personer får sjuk- eller aktivitetsersättning.

Under första delen av 2016 saknades mycket personal, vid både familjevården och familjerätten. För att kunna tillgodose behovet av familjehem var det nödvändigt att köpa externa familjehemsplatser, vilket innebar betydligt högre kostnader. Flertalet av de placeringar som gjordes i externa familjehem gällde små barn som kommer att behöva längre, stabila placeringar.

För barn- och ungdomsenheten innebar den allvarliga bristen på personal att redan beviljade insatser fick löpa på utan uppföljning, och därmed inte avslutades i tid. Bristen på personal medförde även att externa insatser beviljades i högre omfattning.

I slutet av 2015 kom drygt 100 nya asylsökande ensamkommande barn/ungdomar till Tyresö kommun. Under året sökte kommunen ersättning från Migrationsverket för kostnader som uppstått i samband med detta. Ersättningen från Migrationsverket förväntas sänkas från och med juli år 2017. Omförhandlingar av avtal med externa vårdgivare påbörjades därför omgående. Detta medförde påtagliga kostnadsminskningar och den förväntade sänkningen av ersättningen från staten kommer inte att få så stor negativ effekt som det tidigare befarades.

Vuxenenheten tog under året emot personer från gruppen unga vuxna – 18-20 år – som i vanliga fall skulle haft fortsatt kontakt med barn- och ungdomsenheten eller familjevårdsenheten. Anledningen var att det inte fanns personal på dessa enheter och att dessa personer var i stort behov av stöd. I budgetförutsättningarna för 2016 ingick att enheten skulle få åtta träningslägenheter, fyra i början av året och fyra till hösten. I realiteten blev det fem lägenheter som enheten fick kännedom om först i september. Detta innebar att de hemtagningar av klienter som planerats inte kunde genomföras.

3 Uppföljning av riskhanteringsplan

Förändringar som påverkar aktuella LOV-avtal såsom budget, omsorgsnivåer/brukare, avtal utanför LOV, avtalstolkning och faktureringsrutiner.

En modell för regelbundna uppföljningar togs fram under 2016.

Osäkra antaganden och analyser i ekonomiska prognoser ökar risken för ett ineffektivt och felaktigt resursanvändande vilket kan bidra till utebliven måluppfyllelse.

En modell för budgetuppföljning togs fram under 2016 och ska börja användas under 2017. Förvaltningen ser ett behov av att säkra och följa volymer för att säkerställa mer tillförlitliga prognoser. Tiden för bokslutsprocessen behöver också kortas ned för att ge utrymme till analys och prognosarbete.

Oförutsägbara förändringar i bland annat kommunens demografi eller annan större förändring inom olika brukargrupper kan innebära att de femåriga behovsplanerna för utbyggnad av vård- och omsorgsboenden (såväl AO som FH) inte ger en fullständig bild av behoven. Detta kan medföra felaktiga utgångspunkter vid planering av nyproduktion.

Behovsplanen för 2016 förutsåg inte fullt ut de volymförändringar som inträffade under året. Behovsplanen uppdateras enligt plan i början av 2017.

Svårigheter att finna bostäder till det ökade antalet ensamkommande barn som kommer till Tyresö.

Behovet av bostäder har varit mindre än förväntat på grund av att Tyresö kommun inte blev tilldelade några ensamkommande barn under 2016.

4 Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag

4.1 Slutsatser

Individ och familjeomsorgen redovisade ett överskott på 3 553 tkr. Bristen på personal medförde ökade kostnader för flera enheter under året, bland annat genom att externa insatser beviljades i högre omfattning. Omförhandlingar av avtal med externa vårdgivare medförde påtagliga kostnadsminskningar för placeringar av ensamkommande flyktingbarn.

Verksamhetsområdet nådde inte målvärdet avseende medarbetare som rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare. Målvärdet angående medarbetarnas sjukfrånvaro uppnåddes inte heller.

Tyresö kommun har en låg andel av befolkningen som är i behov av ekonomiskt bistånd. Bedömningen är att andelen fortsatt kommer att understiga två procent.

4.2 Prioriterade områden att arbeta vidare med

Attraktiv arbetsgivare är ett strategiskt målområde som måste prioriteras. Den stora utmaningen, som individ- och familjeomsorgen delar med de flesta andra kommuner, är att rekrytera och behålla kompetent personal. En god arbetsmiljö, med allt vad det innebär, samt möjligheter till utveckling i sin yrkesroll är viktiga delar för att detta ska lyckas.

God hushållning och effektiva verksamheter är också ett strategiskt målområde som behöver prioriteras. Effekten av personalbristen 2016 kan innebära fortsatt ökade externa placeringskostnader. Externa familjehemsplaceringar riskerar att bli mycket långvariga och det finns även risk att antalet placeringar kommer att öka.

För att motverka ökade kostnader behöver verksamhetsområdet genomföra de åtgärder som identifierades i genomlysningen av individ- och familjeomsorgen. Myndigheten behöver även tydliggöra behovet av insatser inom kommunal regi.

Förändringar i omvärlden kommer också att få effekter för verksamheten, i form av ökat eller minskat antal ensamkommande barn och ungdomar. Även komplicerade regler kring ersättningsnivåer vid återsökning hos migrationsverket kan få effekter under kommande år.

Samverkan – såväl inom avdelningen som med andra aktörer – är ett viktigt område att utveckla och som kan innebära att individ- och familjeomsorgen blir bättre på att möta klienternas behov.

Omsorgen om personer med funktionsnedsättning

Verksamhets-
berättelse
2016

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Viktiga händelser	3
1.1	Personalsituation	3
1.2	Övrigt.....	3
2	Mål och resultat.....	6
2.1	Måluppfyllelse.....	6
2.2	Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan.....	9
2.2.1	Särskilda uppdrag.....	9
2.2.2	Nämnduppdrag.....	9
2.3	Uppföljning av kvalitetsgarantier.....	10
2.4	Uppföljning av verksamhet och kvalitet.....	11
2.4.1	Lex Sarah och lex Maria.....	11
2.4.2	Ej verkställda beslut	11
2.4.3	Granskning.....	11
2.5	Uppföljning av verksamhet och ekonomi.....	12
3	Uppföljning av riskhanteringsplan.....	15
4	Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag	16
4.1	Slutsatser.....	16
4.2	Prioriterade områden att arbeta vidare med.....	17

1 Viktiga händelser

1.1 Personalsituation

Under 2016 var det stort fokus på rekrytering av personal inom socialförvaltningen.

Förvaltningschefen avslutade sin tjänst i maj och därefter leddes förvaltningen av en tillförordnad förvaltningschef. Innan slutet på 2016 blev det klart att en ny förvaltningschef tillträder i början av februari 2017.

Stabschefen lämnade sin tjänst i november. Ny stabschef tillträder i början på februari 2017.

En ny myndighetschef för omsorg om personer med funktionsnedsättning och äldreomsorg tillträdde i februari. En enhetschef rekryterades för att förstärka ledarstrukturen och börjar sin tjänst i inledningen av 2017. Tillfälliga vakanser i kombination med svårighet att rekrytera vikarier medförde ökad arbetsbelastning för myndighetens handläggare.

Sedan maj 2016 finns det en vikarierande verksamhetschef för kommunal regi med ansvar för funktionsnedsättningsområdet och individ- och familjeomsorg. Den vikarierande chefen blir ordinarie på posten i början av februari 2017.

Personalförsörjning i utförarverksamheterna var en stor utmaning under året som gått och kommer att fortsätta vara det framöver. Under året påbörjades ett samarbete med C3L, vuxenskolan. Intresserade medarbetare var genom detta samarbete ambassadörer för sitt yrke. De berättade om sitt arbete i gymnasieklaser och på vuxenskolan, vilket varit mycket uppskattat och lett till att flera personer har bytt från akutsjukvård till inriktning specialpedagogik.

Det finns även en överenskommelse med vuxenskolan gällande erbjudande om praktikplatser för de studenter som vill ha sin praktik förlagd till förvaltningens verksamheter. Under året tog avdelningen emot 15 personer för arbetsplatslagd praktik och flera av dem har fortsatt som utmanställda.

Utöver detta så förs samtal med C3L om vilka kurser inom vård- och omsorgsprogrammet som våra framtida medarbetare behöver.

1.2 Övrigt

Förvaltningen tog med stöd av konsultfirman PWC fram en ny planerings- och uppföljningsprocess. Modellen började tillämpas i arbetet med nämndplan för år 2017.

En samordnad organisation för systemförvaltning, support och utveckling av verksamhetssystemet 'Reserva' infördes inom socialförvaltningens stab.

Sedan april 2016 omfattas insatsen boendestöd i Tyresö kommun av Lagen Om Valfrihetssystem, LOV. Insatsen omfattar ett drygt hundratal brukare och för närvarande kan brukarna välja bland fyra utförare, inklusive den kommunala utföraren.

Nämnden beslutade i början av året att upphandla personlig assistans i kommunal regi. På uppdrag av kommunen kommer den privata utföraren Omsorgshuset i Stockholm AB att utföra den personliga assistansen med start den 1 februari 2017.

Merparten av de tillsvidareanställda medarbetare som arbetar inom den kommunala personliga assistansen valde att gå över till Omsorgshuset. För de som valde att stanna kvar i kommunen kommer arbetsgivaren att se över möjligheten till andra placeringar.

Kommunens kvalitetsenhet kommer att genomföra en uppföljning efter sex månader för att kartlägga den upplevda kvaliteten hos brukarna.

En överenskommelse avseende LSS-boenden i kommunal regi håller på att tas fram. Syftet är att tydliggöra vad som ingår i uppdraget, hur verksamheten ersätts, samt att förbättra uppföljningsmöjligheterna.

Ansvar för hälso- och sjukvård i LSS övergick till kommunen i oktober på 2015. Under 2016 har det arbetats med att skapa tydliga rutiner och mötesstrukturer. Under 2017 kommer arbetet gå vidare med avvikelshantering i verksamhetsystemet Treserva, digital medicindelegering i Treserva och digital medicinsignering.

Den första januari 2016 genomfördes den organisationsförändring som planerats under 2015. För avdelningens del innebär det att utförarenheter från individ- och familjeomsorgen så som socialpsykiatri och resursenheten flyttades över till verksamheten för personer med funktionsnedsättning. Avdelningen bytte namn till Verksamheter kommunal regi, funktionsnedsättning och individ- och familjeomsorg.

Under året togs två nya gruppboendestäder i drift, Villa Linde och Tärningen. Även en ny servicebostad, Granängsringen, tillkom.

Under hösten påbörjades projektet Kostnad Per Brukare (KPB). Syftet med projektet är bland annat att få en tydligare bild av kostnaderna inom äldreomsorgen och funktionsnedsättningsområdet på individnivå och att kunna jämföra kostnaderna med andra jämförbara kommuner. Projektet beräknas pågå under två år.

Projekt DigIT startade under 2016 med workshops ute på alla arbetsplatser. Under två år kommer utbildning att erbjudas för en ökad kompetens och

trygghet i användningen av digitala arbetssätt och verktyg, för både medarbetare och brukare.

Alla enhetschefer fick en heldagsutbildning om våld i nära relationer och avdelningen har sett över sina rutiner gällande arbetet kring detta.

Verksamheten kommer att arbeta vidare med ett arbetsmaterial som kan användas ute i personalgrupper.

Stimulansmedel 2016 var en tillfällig statlig finansiering gällande kompetensförsörjning riktade till personal i det brukarnära arbetet.

Stimulansmedel 2016 gav verksamheten möjlighet till extra utbildningsinsatser. Exempel på aktiviteter som genomfördes är handledningar, kurser i åldrandet och delaktighet, lågaffektivt bemötande och motiverande samtal.

2 Mål och resultat

2.1 Måluppfyllelse

Tyresö är en av Sveriges mest attraktiva boendekommuner.

Indikator

Antal personer i daglig verksamhet enligt LSS som får arbete eller börjar studera.

En brukare började ett arbete under 2016.

Tyresöborna är nöjda med den kommunala servicen.

Målvärdena uppnås delvis. Resultatet är hämtat från den årliga brukarundersökningen. Målvärdet uppnås avseende information och bemötande. Målvärdet för handläggningstider uppnås ej. Av de som deltog i undersökningen svarade 70 % att de var nöjda med den informationen de fått, 76 % ansåg att de var nöjda med bemötandet och 66 % svarade att de var nöjda med handläggningstiden.

Indikator	Resultat 2015	Resultatmål 2016	Resultat 2016
Andel medborgare som söker bistånd som anger att de är nöjda med biståndsavdelningens arbete med information, bemötande och handläggningstider	Information 79 %	Information 70 %	Information 70 %
	Bemötande 84 %	Bemötande 70 %	Bemötande 76 %
	Handläggningstid 69 %	Handläggningstid 70 %	Handläggningstid 66 %

Varje verksamhetsområde ska bedrivas inom ramen för tilldelade ekonomiska resurser.

Myndighetens resultat för perioden 2016 är -14 578 tkr.

Resultatet för verksamheten i kommunal regi för perioden 2016 är 1 091 tkr.

Indikator	Resultat 2015	Resultatmål 2016	Resultat 2016
Ekonomiskt resultat myndighet (tkr)	-8 457	0	-14 578
Ekonomiskt resultat kommunal regi (tkr)	-342	0	1 091

Medarbetarna rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare.

Målvärdet uppnås ej. I årets medarbetarenkät uppgav 53 procent av de anställda inom verksamhetsområdets kommunala regi att de skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare, 34 % uppgav att de var neutrala och 13 % uppgav att de inte skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare.

I medarbetarenkäten för 2015 var svarsalternativet för den här frågan utformat på ett annat sätt vilket omöjliggör en jämförelse med 2016. Därför redovisas inget resultat från 2015.

Indikator	Resultat 2015	Resultatmål 2016	Resultat 2016
Andel av verksamhetsområdets anställda som skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare		70 %	53 %

Medarbetarnas sjukfrånvaro är lägre än fyra procent.

Målvärdet uppnås ej. Sjukfrånvaron inom verksamhetsområdets kommunala regi 2016 var 8,8 procent under 2016. Sjukfrånvaron har ökat jämfört med 2015 då sjukfrånvaron var 8,0 %.

Indikator	Resultat 2015	Resultatmål 2016	Resultat 2016
Den totala sjukfrånvaron inom verksamhetsområdet	8,0 %	4,0 %	8,8 %

Sysselsättningsgraden är anpassad till de anställdas önskemål.

Målvärdet uppnås ej. I årets medarbetarenkät uppgav 86 procent av de anställda inom verksamhetsområdets kommunala regi att sysselsättningsgraden är anpassad efter deras önskemål.

Indikator	Resultat 2015	Resultatmål 2016	Resultat 2016
Andel av verksamhetsområdets anställda som anser att sysselsättningsgraden är anpassad efter deras önskemål	87 %	100 %	86 %

2.2 Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan

2.2.1 Särskilda uppdrag

All kommunal verksamhet, med undantag för myndighetsutövning och verksamheter som enligt lag eller beslut av kommunfullmäktige ska undantas, kan prövas för konkurrensutsättning.

I april 2016 infördes Lag om valfrihetssystem för boendestöd (LOV). Utöver utförarverksamheten i kommunal regi så finns tre privata utförare som valbara alternativ.

En upphandling av utförandet av personlig assistans i kommunal regi genomfördes under 2016. Assistansen kommer att utföras av Omsorgshuset i Stockholm AB från och med februari 2017.

Två nya gruppboenden startades under året och de upphandlades enligt Lagen om offentligt upphandling (LOU).

En ny utförare, Främja AB, tillkom inom daglig verksamhet (LOV).

Se över taxor och avgifter i syfte att avgiftsintäkterna ska bidra till verksamheternas finansiering.

Taxorna och avgifterna inom socialnämndens verksamheter justerades utifrån prisbasbeloppet och gällande indexering.

Genomlys behovet av boendeplatser inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning i alla kommundelar.

En prognos av behoven fram till 2021 ingår i verksamhetsområdets behovsanalys. Förvaltningen avvaktar de kommunövergripande riktlinjer för lokalförsörjning som håller på att utarbetas. Förvaltningen kommer under våren 2017 att göra en ny prognos som underlag till en kommunövergripande lokalförsörjningsplan.

2.2.2 Nämnduppdrag

Gemensamt med nämnderna BUN och GAN utveckla stödet till barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och deras familjer. Målsättningen är att kunna ge rätt stöd på hemmaplan.

Barn- och utbildningsnämnden, gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden gav 2016 förvaltningarna tre gemensamma särskilda uppdrag. I

fokus för de olika uppdragen är målgrupper som förvaltningarna gemensamt ansvarar för och där det finns behov av att utveckla former för stöd och samverkan, både inom och mellan förvaltningarna, men även med externa aktörer, såsom det civila samhället.

En kartläggning av nuläget genomfördes. Styrgruppen bedömer att följande behöver utvecklas. Barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen behöver utreda möjligheten att erbjuda en grundskola med kombinerat boende i Tyresö kommun. Förvaltningarna samverkar idag i gemensamma ärenden och till viss del finns det utarbetade rutiner för detta. Behov finns av att formalisera samverkan kring elever och ungdomar där flera enheter och förvaltningar är inblandade och att rutinerna för samverkan behöver utvecklas. Detta arbete behöver sättas igång när vakanser på nyckeltjänster har tillsatts.

Se bilaga 1.

2.3 Uppföljning av kvalitetsgarantier

Vi är tillgängliga - När du ansöker om boende, daglig verksamhet, korttidsverksamhet, personlig assistans eller någon annan insats får du en personlig handläggare.

Garantin uppfylldes.

Vi bär synlig identitetsbricka - Alla biståndshandläggare som gör hembesök hos dig bär en synlig identitetsbricka.

Denna garanti uppfylldes delvis. Handläggare bär inte synlig identitetsbricka men har identitetskort.

Planering - När insatsen börjar görs en genomförandeplan tillsammans med dig inom en månad. Vi följer upp planen efter tre månader och sedan minst en gång om året.

Garantin uppfylldes.

Information om boende - Varje år får du information om vilka boenden som finns i kommunen, och vilka nya bostäder som planeras. Du får också informationen vid andra tillfällen om du behöver det.

Garantin uppfylldes ej. Oftast ges denna information enskilt vid andra tillfällen.

Stödperson på boendet - Du får en stödperson på boendet redan innan du flyttar in.

Garantin uppfylldes.

Arbete, daglig verksamhet, studier - Du erbjuds stöd för att komma i arbete, sysselsättning, daglig verksamhet eller börja studera.

Garantin uppfylldes.

2.4 Uppföljning av verksamhet och kvalitet

2.4.1 Lex Sarah och lex Maria

Under 2016 gjordes nio utredningar enligt lex Sarah. Ingen av dessa utredningar anmäldes vidare till Inspektionen för vård och omsorg, IVO.

Ingen anmälan enligt lex Maria upprättades under 2016.

2.4.2 Ej verkställda beslut

Förvaltningen rapporterar kvartalsvis de beslut som ej verkställts inom tre månader till Inspektionen för Vård och Omsorg, IVO. Sammanställningar redovisas för socialnämnd, kommunfullmäktige och revisorer. Inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning rapporterades 34 beslut under året varav 12 beslut avser boende I.SS. Övriga beslut avser kontaktperson, ledsagning, avlösning och korttidstillsyn.

2.4.3 Granskning

Under hösten år 2016 genomförde Tyresö kommuns kvalitetsenhet en granskning av socialförvaltningens handläggning och rutiner för uppföljning av beslut vid myndighetsutövningen avseende omsorg om personer med funktionsnedsättning. Granskningen är en uppföljning av en tidigare genomförd temagranskning från år 2014.

Den uppföljande granskningen visar att myndigheten har arbetat aktivt för att genomföra förbättringar med fokus på att öka tillgängligheten och att skapa gemensamma arbetssätt och rutiner. Det kvarstår dock brister som behöver åtgärdas så att rättssäkerheten i handläggningen upprätthålls.

För att åtgärda bristerna som framkommit av den uppföljande granskningen har myndigheten planerat flera aktiviteter under våren år 2017. Åtgärderna kommer att följas upp och redovisas i socialnämndens delårsrapporter och verksamhetsberättelse för år 2017.

Under mars och april 2016 granskade kvalitetsenheten den dagliga verksamheten TYDA, som bedrivs i kommunal regi. Granskningen visar att TYDA är en väl fungerande verksamhet. Personaltätheten är väl anpassad efter deltagarnas behov, deltagarna har goda möjligheter till inflytande och självbestämmande och den sociala dokumentationen håller genomgående god kvalitet. Verksamheten behöver dock säkerställa att all personal har kunskap om rapporteringsskyldigheten enligt lex Sarah samt att det finns genomförandeplaner för samtliga brukare.

Kvalitetsenheten genomförde även en granskning av den dagliga verksamheten MISA samt enheterna Bondegatan och Globen under april 2016. Resultatet av granskningen visar att verksamheterna är mycket väl fungerande. Både personal och deltagare upplever cheferna som tillgängliga, konsekventa och tydliga i sitt ledarskap. Utbildningsnivån är hög bland personalen och den sociala dokumentationen håller hög kvalitet.

Även Resursteamets dagliga verksamhet granskades under april och maj. Verksamheten bedöms vara väl fungerande, ledarskapet upplevs som tydligt och det finns en tydlig struktur för uppföljning av insatser.

En granskning av Hästskons stöd- och boendeenhet genomfördes av kvalitetsenheten under juni och juli. Enheten svarar för individuellt anpassat stöd till de boende, som är vuxna personer med psykisk funktionsnedsättning och/eller samtidig missbruks-/beroendeproblematik.

Hästskon är en väl fungerande verksamhet men granskningen visar på en del brister och förbättringsområden. Det gäller framför allt dokumentation och genomförandeplaner men också rutiner som ska säkerställa att samtlig personal har tillräckliga kunskaper om rapporteringsskyldigheten, enligt lex Sarah.

2.5 Uppföljning av verksamhet och ekonomi

Funktionsnedsättning Tkr	Intäkt 2016	Kostnad 2016	Resultat
Myndighet	270 901	-285 479	-14 578
Kommunal regi	177 339	-176 248	1 091
Totalt FO	-	-	-13 487

För verksamhetsområdet omsorg om personer med funktionsnedsättning uppgår nettoresultatet för 2016 till -13 487 tkr.

FO Myndighet Tkr	Intäkt 2016	Kostnad 2016	Resultat
Förvaltningsgemensamt/Administration	20 537	-19 594	943
Hemtjänst i ordinärt boende	10 887	-11 541	-654
Boendestöd i ordinärt boende	11 320	-12 616	-1 296
Korttidsvård	5 397	-4 713	684
Särskilt boende/annat boende	22 251	-25 740	-3 490
Övriga insatser i ordinärt boende	7 814	-7 361	453
Boende enl. LSS för vuxna	83 740	-85 557	-1 817
Boende enl. LSS för barn och unga	5 217	-9 636	-4 419
Personlig assistans enl. LSS/SFB	36 426	-40 716	-4 290
Daglig verksamhet enl. LSS	36 993	-40 986	-3 993
Övriga insatser enl. LSS	26 602	-24 363	2 238
HSL	3 567	-2 527	1 040
Färdtjänst	150	-127	23
Totalt FO myndighet	270 901	-285 479	-14 578

För myndighetsutövningen inom verksamhet för personer med funktionsnedsättning uppgår nettoresultatet för 2016 till -14 578 tkr.

Behoven hos brukare med psykisk funktionsnedsättning ökade under 2016 avseende boendestöd, stödboenden och träningslägenheter. Till följd av bostadssituationen i kommunen blir stödboenden och träningslägenheter ofta ett långvarigt eller permanent boende, vilket resulterar i kostsamma externa köp av boendeplatser.

För personlig assistans enligt LSS och SFB fortsatte antalet ansökningar från personer som fått sin personliga assistans indragen att öka. Försäkringskassans ambitioner att minska sina kostnader för den personliga assistansen enligt SFB, innebär ett ökat tryck från personer och deras företrädare som fått den personliga assistansen enligt SFB indragen. Under året ökade antalet beviljade timmar för personlig assistans enligt LSS med ca 25 procent vilket motsvarar ca 10 000 timmar. Kostnadsutvecklingen var svår att förutse på grund av Försäkringskassans snabba aviseringar om indragen personlig assistans samt långa handläggningstider i avvaktan på beslut om personlig assistans enligt SFB. Under året tillkom tre 20-timmars ansvar gällande personlig assistans enligt SFB. Volymökningen motsvarade ca 1 000 tkr och belastade årets resultat med motsvarande kostnad.

Kostnaderna för daglig verksamhet ökade under året och förklaras främst av förändrade nivåbedömningar där vårdtyngden för vissa deltagare ökat samt att kostnaderna för transport - så kallade turbundna resor - till och från daglig verksamhet ökat.

Under året verkställdes två nya ärenden inom boende LSS barn och unga vilket innebar ökade kostnader på årsbasis motsvarande 4 400 tkr. Inom insatsen boende LSS vuxna verkställdes ytterligare ett beslut under hösten. Dessutom tillkom ett vite för icke verkställda beslut på ca 1 000 tkr. Ett tilläggsavtal med privat utförare för LSS-boende sades upp vilket minskade kostnaderna med 300 tkr för 2016. En hemtagning av en extern LSS-placering genomfördes men visade sig inte vara långsiktigt hållbar och innebar därför ingen större kostnadsminskning.

Övriga insatser inom LSS som ledsagning, avlösarservice, korttidsvistelse hade en mindre efterfrågan jämfört med budgeterad volym.

FO kommunal regi Tkr	Intäkt 2016	Kostnad 2016	Resultat
Administration	3 625	-2 947	678
Bostadsenheter	50 082	-50 073	9
Socialpsykiatri	22 661	-19 949	2 712
Personlig assistans	59 601	-63 759	-4 158
Korta insatser	6 674	-6 432	242
TYDA	17 104	-15 784	1 320
Resursenheten	17 592	-17 304	288
Totalt FO kommunal regi	177 339	-176 248	1 091

För det kommunala utförandet av omsorg om personer med funktionsnedsättning uppgår nettoresultatet för 2016 till 1 091 tkr.

Socialpsykiatri redovisade 2 712 tkr i överskott. Överskottet består dock endast av ett budgettekniskt överskott mellan myndighet och utförare.

Kostnaden för utförandet av personlig assistans i kommunal regi har under flera år överstigit intäkterna från schablonersättningen. Socialnämnden beslutade därför att verksamheten ska drivas av privat utförare från 1 februari 2017. Personlig assistans har även under december belastats med en kostnad på drygt 700 tkr. Detta beror på en förändring av utbetalningssystemet för semesterersättning gällande medarbetare som går på PAN-avtalet.

Den kommunala dagliga verksamheten TYDA redovisar ett positivt resultat. Årets ingående balans var dock högre än årets utgående balans. Detta beror på en satsning inom teknik som gjordes för att vara ett attraktivt alternativ inom daglig verksamhet.

En organisationsförändring inom bostadsenheterna i kommunal regi resulterade i effektiviseringar som minskade personalkostnaderna med ca 1 000 tkr.

3 Uppföljning av riskhanteringsplan

Förändringar som påverkar aktuella LOV-avtal såsom budget, omsorgsnivåer/brukare, avtal utanför LOV, avtalstolkning och faktureringsrutiner.

En modell för regelbundna uppföljningar togs fram under 2016.

Osäkra antaganden och analyser i ekonomiska prognoser ökar risken för ett ineffektivt och felaktigt resursanvändande vilket kan bidra till utebliven måluppfyllelse.

En modell för budgetuppföljning togs fram under 2016 och ska börja användas under 2017. Förvaltningen ser ett behov av att säkra och följa volymer för att säkerställa mer tillförlitliga prognoser. Tiden för bokslutsprocessen behöver också kortas ned för att ge utrymme till analys och prognosarbete.

Oförutsägbara förändringar i bland annat kommunens demografi eller annan större förändring inom olika brukargrupper kan innebära att de femåriga behovsplanerna för utbyggnad av vård- och omsorgsboenden (såväl ÄO som FH) inte ger en fullständig bild av behoven. Detta kan medföra felaktiga utgångspunkter vid planering av nyproduktion.

Behovsplanen för 2016 förutsåg inte fullt ut de volymförändringar som inträffade under året. Behovsplanen uppdateras enligt plan i början av 2017.

4 Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag

4.1 Slutsatser

Onsorgen om personer med funktionsnedsättning redovisade ett underskott på -13 487 tkr.

Myndighetens underskott uppgick till -14 578 tkr. Under året verkställdes två nya ärenden inom boende LSS barn och unga. Inom insatsen boende LSS vuxna verkställdes ytterligare ett beslut under hösten. Ett vite för icke verkställda beslut betalades också under året. Kostnaderna för personlig assistans enligt LSS ökade, främst på grund av Försäkringskassans snabba aviseringar, men även långa handläggningstider i avvaktan på beslut enligt SFB. Kostnaderna för daglig verksamhet ökade, främst på grund av förändrade nivåbedömningar och förhöjda kostnader för turbundna resor. Under året minskade kostnaderna för övriga insatser inom LSS som ledsagning, avlösarservice, korttidsvistelse.

Verksamhetsrådets kommunala regi redovisade ett överskott på 1 091 tkr. Kostnaden för utförandet av personlig assistans i kommunal regi har under flera år överstigit intäkterna från schablonersättningen. Socialnämnden beslutade därför att verksamheten ska drivas av privat utförare från 1 februari 2017.

Tyresöborna är tämligen nöjda med den kommunala servicen. Den årliga brukarundersökningen visar att de är nöjda med information och bemötande vid kontakt med myndigheten. Målvärdet för handläggningstider uppnås dock inte.

Verksamhetsrådet når inte målvärdet avseende medarbetare som rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare. Målvärdet angående medarbetarnas sjukfrånvaro uppnås inte heller. Andelen av medarbetarna som anser att sysselsättningsgraden är anpassad till deras önskemål är hög, men når inte målvärdet.

4.2 Prioriterade områden att arbeta vidare med

Tyresö kommun har ett uttalat medborgarperspektiv med stor servicekänsla och lyhörddhet gentemot enskilda invånare. För att kunna möta det faktiska behovet av boendeplatser för personer med rätt till boende enligt Lagen om Stöd och Service till vissa funktionshindrade, på kort och på lång sikt, behöver myndigheten för funktionsnedsättning kvalitetssäkra beskrivningen av framtida behov av boendeplatser.

Attraktiv arbetsgivare är ett strategiskt målområde som måste prioriteras. Kompetensutveckling är viktig för att personalen inom myndigheten ska kunna utföra sitt uppdrag. Exempelvis innebär förändringar i lagstiftningen ett behov av vidareutveckling inom juridikområdet.

För att kunna fortsätta vara en väl fungerande och god arbetsplats, behöver myndigheten fokusera på att attrahera och behålla engagerade och kompetenta handläggare. Utan kvalificerade handläggare kan kvaliteten på utredningarna påverkas negativt, vilket på sikt skulle kunna äventyra rättssäkerhet och dessutom vara kostnadsdrivande.

Personalförsörjning i utförarverksamheterna var en stor utmaning under året som gått och kommer att fortsätta vara det framöver. Under året påbörjades ett samarbete med C3L, vuxenskolan. Intresserade medarbetare var genom detta samarbete ambassadörer för sitt yrke.

Det finns även en överenskommelse med vuxenskolan gällande erbjudande om praktikplatser för de studenter som vill ha sin praktik förlagd till förvaltningens verksamheter.

Utöver detta så förs samtal med C3L om vilka kurser inom vård- och omsorgsprogrammet som våra framtida medarbetare behöver.

Digitalisering är ett viktigt utvecklingsområde. Under 2017 kommer arbetet gå vidare med avvikelshantering i verksamhetssystemet Treserva. I projektet DigIT kommer utbildning att erbjudas för en ökad kompetens och trygghet i användningen av digitala arbetssätt och verktyg, för både medarbetare och brukare.

Aldreomsorgen

Verksamhets-
berättelse
2016

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Viktiga händelser	3
1.1	Personalsituation.....	3
1.2	Övrigt.....	3
2	Mål och resultat.....	5
2.1	Måluppfyllelse.....	5
2.1.1	Strategiska mål.....	5
2.1.2	Nämndmål.....	6
2.2	Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan.....	8
2.2.1	Särskilda uppdrag.....	8
2.3	Uppföljning av värdighetsgarantier.....	9
2.4	Uppföljning av verksamhet och kvalitet.....	11
2.4.1	Lex Sarah och lex Maria.....	11
2.4.2	Ej verkställda beslut	11
2.4.3	Granskningar.....	12
2.5	Uppföljning av verksamhet och ekonomi.....	13
3	Uppföljning av riskhanteringsplan	15
4	Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag	16
4.1	Slutsatser.....	16
4.2	Prioriterade områden att arbeta vidare med.....	17

1 Viktiga händelser

1.1 Personalsituation

Under 2016 var det stort fokus på rekrytering av personal inom socialförvaltningen.

Förvaltningschefen avslutade sin tjänst i maj och därefter leddes förvaltningen av en tillförordnad förvaltningschef. Innan slutet på 2016 blev det klart att en ny förvaltningschef tillträder i början av februari 2017.

Stabschefen lämnade sin tjänst i november. Ny stabschef tillträder i början på februari 2017.

En ny myndighetschef för omsorg om personer med funktionsnedsättning och äldreomsorg tillträdde i februari. En enhetschef rekryterades för att ersätta den tidigare enhetschefen som erhöll tjänsten som verksamhetschef för äldreomsorgen i kommunal regi. Den nya enhetschefen tillträder sin tjänst i början av 2017. Omsättningen på handläggare var relativt hög under slutet av året och resulterade i ett antal vakanser. Ett omfattande rekryteringsarbete genomfördes under samma period och tjänsterna är delvis tillsatta eller tillsätts under början på 2017.

Verksamhetschefen för äldreomsorg i kommunal regi slutade i maj. En ny verksamhetschef började sin tjänst i november.

Under året var det svårt att rekrytera personal med undersköterskekompetens till hemtjänsten. Det var få sökande till tjänsterna och många av de som sökt har inte haft tillräcklig kompetens.

1.2 Övrigt

Förvaltningen tog med stöd av konsultfirman PWC fram en ny planerings- och uppföljningsprocess. Modellen började tillämpas i arbetet med nämndplan för år 2017.

En samordnad organisation för systemförvaltning, support och utveckling av verksamhetssystemet 'Reserva' infördes inom socialförvaltningens stab.

Ett pilotprojekt för att förbättra patientsäkerheten och läkemedelshanteringen genom digital signering påbörjades på avdelning Kastanjen på Björkbackens vård- och omsorgsboende. Under 2017 kommer projektet övergå till ett arbetssätt som tillämpas på samtliga enheter på Björkbackens vård- och omsorgsboende.

Äldreomsorgen i kommunal regi hade under året övergripande kvalitetsråd. I kvalitetsrådet sker den övergripande analysen av de avvikelserregistreringar som gjorts månadsvis. Syftet är att identifiera övergripande förbättringsåtgärder i hela verksamheten. En lokal rutin för avvikelshantering på individ, enhets och verksamhetsnivå är framtagen.

Kvalitetsinstrumentet QUSTA (Quality, Uppföljning, Säkerhet, Tillsyn och Ansvar) består av ett antal kvalitetsfrågor gällande hälso- och sjukvården som ska användas för patientsäkerhetsarbete och vid kvalitetsuppföljning, samt utveckling av verksamheterna. Vid årets undersökning framkom utvecklingsbehov gällande arbetet med personliga inkontinenshjälpmedel, lex Sarah och nattfasta. Åtgärder som gjorts är utbildning för all personal via planeringsdagar och APT samt en utbildning på 7,5 högskolepoäng i inkontinens för sjuksköterskor.

Under hösten påbörjades projektet Kostnad Per Brukare (KPB). Syftet med projektet är bland annat att få en tydligare bild av kostnaderna inom äldreomsorgen och funktionsnedsättningsområdet på individnivå, och att kunna jämföra kostnaderna med andra jämförbara kommuner. Projektet beräknas pågå under två år.

I början av året utfärdade Arbetsmiljöverket ett föreläggande angående Björkbacken. Föreläggandet avser i huvudsak hygienutrymmen som inte uppfyller kraven i Arbetsmiljöverkets föreskrifter gällande god arbetsmiljö. Föreläggandet innebär att åtgärder behöver vidtas för att Björkbacken ska kunna fortsätta sin verksamhet. Åtgärderna ska vara vidtagna senast i mitten av 2019.

Med anledning av föreläggandet beslutade socialnämnden under våren att avveckla avdelningen Vitsippan. En renovering för att möta Arbetsmiljöverkets krav bedömdes inte vara genomförbar.

Silviacertifiering genomfördes för samtliga vård- och omsorgsboenden i både kommunal- respektive privat regi. Silviacertifieringen är en satsning på att utveckla demensvården och innebär att personalen på vård- och omsorgsboendena genomgått en utbildning inom demensvård i syfte att kunna bidra till högsta möjliga livskvalité för de äldre. Planeringen av certifiering av hemtjänstutförarna påbörjades och genomförandet kommer att ske under år 2017.

Under året sades avtalet med Landstinget upp avseende delegerade hälso-och sjukvårdsinsatser i ordinärt hoende. Det innebär att de delegerade insatser som hemtjänsten, såväl kommunal som privat utförare, utfört på uppdrag av Landstinget upphörde from den 9 januari 2017.

2 Mål och resultat

2.1 Måluppfyllelse

2.1.1 Strategiska mål

Varje verksamhetsområde ska bedrivas inom ramen för tilldelade ekonomiska resurser.

Resultatet för myndigheten för 2016 är 3 904 tkr.

Resultatet för verksamheten i kommunal regi för 2016 är -7 437 tkr.

Indikator	Resultat 2015	Resultatmål 2016	Resultat 2016
Ekonomiskt resultat myndighet (tkr)	-8 087	0	3 904
Ekonomiskt resultat kommunal regi (tkr)	-3 920	0	-7 437

Medarbetarna rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare.

Målvärdet uppnås ej. I årets medarbetarenkät uppgav 56 procent av de anställda inom verksamhetsområdets kommunala regi att de skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare, 24 % uppgav att de var neutrala och 20 % uppgav att de inte skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare. I medarbetarenkäten för 2015 var svarsalternativet för den här frågan utformat på ett annat sätt vilket omöjliggör en jämförelse med 2016. Därför redovisas inget resultat från 2015.

Indikator	Resultat 2015	Resultatmål 2016	Resultat 2016
Andel av verksamhetsområdets anställda som skulle rekommendera Tyresö kommun som arbetsgivare		70 %	56 %

Medarbetarnas sjukfrånvaro är lägre än fyra procent.

Målvärdet uppnås ej. Sjukfrånvaron inom verksamhetsområdets kommunala regi under 2016 var 9,7 procent. Sjukfrånvaron har minskat jämfört med 2015 då sjukfrånvaron var 12,0 %.

Indikator	Resultat 2015	Resultatmål 2016	Resultat 2016
Den totala sjukfrånvaron inom verksamhetsområdet	12,0 %	4,0 %	9,7 %

Sysselsättningsgraden är anpassad till de anställdas önskemål.

Målvärdet uppnås ej. I årets medarbetarenkät uppgav 78 procent av de anställda inom verksamhetsområdets kommunala regi att sysselsättningsgraden är anpassad efter deras önskemål. Resultatet är oförändrat jämfört med föregående år.

Indikator	Resultat 2015	Resultatmål 2016	Resultat 2016
Andel av de anställda som anser att sysselsättningsgraden är anpassad efter deras önskemål (egen regi)	78 %	100 %	78 %

2.1.2 Nämndmål

Brukarna ska vara nöjda eller mycket nöjda med hemtjänst och vård- och omsorgsboende.

Andelen brukare som anger att de nöjda eller mycket nöjda inom hemtjänst enligt socialstyrelsens årliga nationella undersökning var 88 % under 2016. Resultatet är bättre jämfört med 2015 då resultatet var 86 %. Målvärdet uppnås ej.

Andelen brukare som anger att de nöjda eller mycket nöjda inom vård- och omsorgsboende enligt socialstyrelsens årliga nationella undersökning var 76 %

under 2016. Resultater är sämre jämfört med 2015 då resultatet var 79 %. Målvärdet uppnås ej.

Indikator	Resultat 2015	Resultatmål 2016	Resultat 2016
Andel brukare som är nöjda/mycket nöjda inom hemtjänst	86 %	90 %	88 %
Andel brukare som är nöjda/mycket nöjda inom vård- och omsorgsboende	79 %	90 %	76 %

Personer som är 65 år och äldre och som bor på vård- och omsorgsboende ska inte få fallskador, vara undernärda eller ha trycksår.

Målvärdet uppnås. Andel personer 65 år och äldre som riskbedöms när det gäller fall, undernäring respektive trycksår och som bor i vård- och omsorgsboende var under året 100 %.

Indikator	Resultat 2015	Resultatmål 2016	Resultat 2016
Andelen personer över 65 år som bor på vård- och omsorgsboende som riskbedömts avseende fall, undernäring och trycksår	86 %	90 %	100 %

2.2 Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan

2.2.1 Särskilda uppdrag

All kommunal verksamhet, med undantag för myndighetsutövning och verksamheter som enligt lag eller beslut av kommunfullmäktige ska undantas, kan prövas för konkurrensutsättning.

En utredning av förutsättningarna att införa Lag om valfrihetssystem (LOV) avseende vård- och omsorgsboenden genomfördes. Socialnämnden beslutade utifrån utredningen att inte införa LOV utan fortsätta tillämpa upphandling enligt Lag om offentlig upphandling (LOU).

En utredning om förutsättningarna för att införa LOV för insatserna hemtjänst nattetid samt uttryckning vid trygghetslarm nattetid, genomfördes. I november beslutade socialnämnden att inte införa LOV för tidigare nämnda insatser.

Nämnden ska medverka till att andelen ekologiska livsmedel uppgår till minst 30 procent.

Matproduktionen inom äldreomsorgen i kommunal regi var under 2016 upphandlad. Kommunens mål för ekologisk mat var vid upphandlings tillfället 25 procent, vilket även är kravet i avtalet. Avtalet med utföraren sades upp och vid årsskiftet övergick produktionen till kommunal regi.

Se över taxor och avgifter i syfte att avgiftsintäkterna ska bidra till verksamheternas finansiering.

Taxorna och avgifterna inom socialnämndens verksamheter justerades utifrån prisbasbeloppet och gällande indexering. Beslut om ny taxa för äldreomsorg fattades till följd av minskade statsbidrag från och med 1 januari 2017. Den nya taxan bedöms motsvara de minskade statsbidragen.

Kommunfullmäktige beslutade under året om att införa avgiftsfria trygghetslarm för biståndsbedömda personer. Larmen blir avgiftsfria från och med januari 2017

Genomföra Silviacertifiering av äldreomsorgen.

Silviacertifiering genomfördes för samtliga vård- och omsorgsboenden i både kommunal- respektive privat regi. Planeringen av certifiering av hemtjänstutförarna påbörjades och genomförandet kommer att ske under år 2017.

Genomlysna behovet av boendeplatser inom äldreomsorgen i alla kommundelar.

En prognos av behoven fram till 2021 ingår i verksamhetsområdets behovsanalys. Förvaltningen avvaktar de kommunövergripande riktlinjer för lokalförsörjning som håller på att utarbetas och kommer under våren 2017 att göra en ny prognos som underlag till en kommunövergripande lokalförsörjningsplan.

Säkerställa tillkomsten av ytterligare platser i särskilt boende genom nya vård- och omsorgsboenden.

Planeringen av nya boenden framgår av verksamhetsområdets behovsplan. En upphandling av ytterligare platser i vård- och omsorgsboende påbörjades.

Genomföra en satsning på mat och måltider inom äldreomsorgen.

Aktiviteter formulerades i enhetsplanerna för enheterna inom Björkbackens vård- och omsorgsboenden. De privata utförarna påbörjade aktiviteter kring mat och måltider och frågan uppmärksammades på branschråd. Från och med årsskiftet tog kommunen över restaurang Utsikten, som distribuerar maten till Björkbackens vård och omsorgsboende, samt matlådorna.

2.3 Uppföljning av värdighetsgarantier

Önskemål om särskilt boende - När du har beviljats äldreboende får du välja vilket äldreboende du helst vill bo på.

Garantin uppfylldes.

Möjlighet att bo tillsammans - Genom olika boendeformer kan du få ökad möjlighet att leva tillsammans med din make/maka/partner, även om inte båda har behov av särskilt boende.

Garantin uppfylldes.

Utevistelse och gemenskap - Du erbjuds att gå ut varje dag om du bor på äldreboende. Vi planerar tillsammans med dig var, när och hur du vill vistas ute. Du erbjuds möjlighet till gemenskap och aktiviteter.

Garantin uppfylldes ej då brukarundersökningen visade låg nöjdhet inom detta område. Avvikelserna är dock i somliga fall svårbedömda då vissa brukare inte önskar ha uteaktiviteter.

Aktiviteter anordnas utifrån den enskildes behov. Det finns utrymme att planera flera aktiviteter i vardagen.

Kost - Du ska uppleva att maten är av god kvalitet, smakar gott och att du har inflytande över hur din måltidssituation ser ut. Du kan välja mellan minst två rätter till lunch.

Garantin uppfylldes ej. Boende, brukare och deras anhöriga förde under året fram synpunkter gällande matens kvalitet. Även resultatet av Socialstyrelsens brukarundersökning visade att de boende inte var nöjda med maten.

Maten lagas på restaurang Utsikten och verksamheterna hanterar maten efter befintliga instruktioner. Utöver detta har verksamheterna begränsade möjligheter att påverka matens kvalitet.

Samtal då insats eller boende beviljas - Senast på inflyttningsdagen erbjuds du samtal med enhetschef, verksamhetschef eller omvårdnadsansvarig sjuksköterska.

Garantin uppfylldes delvis. Vissa inflyttningar sker under helgerna då är inte alltid den ansvarige i tjänst.

Planeringssamtal - Senast inom två veckor från inflyttning på särskilt boende erbjuds du - och dina anhöriga om du vill - samtal för att göra en planering för din vård och omsorg (genomförandeplan) tillsammans med din kontaktman.

Garantin uppfylldes.

Uppföljningssamtal - Minst var tredje månad samtalar du och din kontaktman om hur dina förväntningar på vården och omsorgen har infriats.

Garantin uppfylldes.

Brytpunktssamtal vid förändrat hälsotillstånd eller vid vård i livets slut - Ditt behov av vård och omsorg kan förändras på grund av förändrat hälsotillstånd eller behov av vård i livets slut.

Garantin uppfylldes.

Efterlevandesamtal - Anhöriga erbjuds samtal en tid efter dödsfall.

Garantin uppfylldes delvis. Under året fanns brister i dokumentationen av samtalen.

Trygghet - Sjuksköterska finns tillgänglig dygnet runt. Vi besvarar larm inom tre minuter och är på plats omedelbart vid akuta situationer. Vi som arbetar på äldreboende bär alltid synlig namnskylt.

Garantin uppfylldes.

2.4 Uppföljning av verksamhet och kvalitet

2.4.1 Lex Sarah och lex Maria

Under 2016 gjordes tolv utredningar enligt lex Sarah varav två anmäldes vidare till Inspektionen för vård och omsorg, IVO. En anmälan avsåg brister i rutiner och informationsöverföring, och en anmälan avsåg en brukare som blivit våldsam mot både personal och andra boende.

Ingen anmälan enligt lex Maria upprättades under 2016.

2.4.2 Ej verkställda beslut

Förvaltningen rapporterar kvartalsvis de beslut som ej verkställts inom tre månader till Inspektionen för Vård och Omsorg, IVO. Sammanställningar redovisas för socialnämnd, kommunfullmäktige och revisorer. Inom äldreomsorgen har 17 beslut rapporterats in under året. Samtliga beslut avser särskilt boende.

2.4.3 Granskningar

Under hösten år 2016 genomförde Tyresö kommuns kvalitetsenhet en granskning av socialförvaltningens handläggning och rutiner för uppföljning av beslut vid myndighetsutövningen avseende äldreomsorg. Granskningen är en uppföljning av en tidigare genomförd temagranskning från 2014.

Den uppföljande granskningen visar att myndigheten arbetat aktivt för att genomföra förbättringar med fokus på att öka tillgängligheten och att skapa gemensamma arbetssätt och rutiner. Det kvarstår dock brister som behöver åtgärdas så att rättssäkerheten i handläggningen upprätthålls.

För att åtgärda bristerna som framkommit av den uppföljande granskningen har myndigheten planerat flera aktiviteter under våren år 2017. Åtgärderna kommer att följas upp och redovisas i socialnämndens delårsrapporter och verksamhetsberättelse för år 2017.

Kommunens kvalitetsenhet granskar socialförvaltningens verksamheter enligt en granskningsplan som kommunstyrelsen fastställt för privat och kommunal verksamhet. En granskning av mat- och måltidssituationen på kommunens samtliga fyra vård- och omsorgsboenden, Trollängen, Ängsgården, Krusmyntan och Björkbacken, genomfördes under slutet av 2015 och resultatet redovisades i socialnämnden i mars 2016. Granskningen visade bland annat att det finns stora skillnader mellan olika vård- och omsorgsboenden när det gäller hur väl måltidssituationen fungerar och vad de boende tycker om maten. Förvaltningen ser ett behov av att arbeta vidare med detta.

Kvalitetsenheten genomförde under början av året en uppföljande granskning av Lindalens städ- och hemtjänst AB och av vård- och omsorgsboendet Trollängen, som bedrivs av Förenade Care.

Med anledning av brister som framkom vid avtalsuppföljning av Lindalen har en granskning gjorts. Den visar att förbättringar har åstadkommit sedan avtalsuppföljningen med att verksamheten måste arbeta vidare med genomförandeplaner och att de bör använda inkomna synpunkter och klagomål mer systematiskt i sitt kvalitetsarbete.

Den uppföljande granskningen av Trollängen visar att verksamheten vidtagit åtgärder avseende bristerna kring rutiner och personaltäthet som påpekats i den ursprungliga granskningen.

Kvalitetsenheten genomförde även en uppföljande granskning av korttidsboendena Viljan och Linnéan. Granskningen visar att verksamheterna arbetat aktivt med de brister som framkom i den ursprungliga granskningen men att den sociala dokumentationen fortfarande är ett utvecklingsområde.

Medicinskt ansvarig sjuksköterska genomförde under november-december 2015 en tillsyn av hälso- och sjukvården på vård- och omsorgsboenden för äldre i Tyresö kommun. Uppföljningen ingår i kvalitetsuppföljning enligt systematiskt

kvalitetsledningsarbete för medicinskt ansvarig sjuksköterska. Resultatet redovisades i socialnämnden i april 2016.

Krusmyntans vård- och omsorgsboende, som bedrivs av Vardaga, granskades av kommunens kvalitetsenhet under maj och juni 2016. Den sammanfattande bedömningen är att verksamheten är väl fungerande. Verksamheten behöver dock säkerställa att all personal har kännedom om rapporteringsskyldigheten enligt lex Sarah, samt att all dokumentation förvara så att den inte är tillgänglig för obehöriga.

2.5 Uppföljning av verksamhet och ekonomi

Äldreomsorgen Tkr	Intäkt 2016	Kostnad 2016	Resultat
Myndighet	353 944	-350 040	3 904
Kommunal regi	168 366	-175 803	-7 437
Totalt ÄO	-	-	-3 533

För verksamhetsområdet uppgår nettoresultatet för 2016 till -3 533 tkr.

ÄO Myndighet Tkr	Intäkt 2016	Kostnad 2016	Resultat
Förvaltningsgemensamt/Administration	29 618	-28 023	1 595
Hemtjänst i ordinärt boende	96 134	-94 733	1 401
Korttidsvård	37 041	-30 972	6 070
Dagvård	5 148	-5 032	116
Vård och omsorgsboende	182 644	-188 042	-5 399
Öppen verksamhet	209	-155	54
Övriga insatser i ordinärt boende	3 000	-2 998	2
Färdtjänst	150	-84	66
Totalt ÄO myndighet	353 944	-350 040	3 904

För myndighetsutövningen inom verksamhet för äldreomsorgen uppgår nettoresultatet för 2016 till 3 904 tkr.

En orsak till det positiva resultatet är lägre antal beviljade hemtjänststimmar än förväntat. Därutöver bidrar större statsbidrag än förväntat till det positiva resultatet.

Under året ökade behovet av köpta platser för vård- och omsorgsboende vilket balanserades upp av minskat behov av köpta korttidsplatser. Nettoeffekten motsvarar ca 500 tkr.

ÄO kommunal regi <i>Tkr</i>	Intäkt 2016	Kostnad 2016	Resultat
Administration	5 268	-8 163	-2 895
Särskilda boenden	70 588	-73 664	-3 076
Korttidsboenden	15 439	-16 009	-570
Dagvård	4 563	-4 589	-26
Hemtjänst	69 960	-70 770	-810
HSL i LSS	2 548	-2 608	-60
Totalt ÄO kommunal regi	168 366	-175 803	-7 437

För äldreomsorgen i kommunal regi uppgår nettoresultatet för 2016 till -7 437 tkr.

Under året påverkades ledning och styrning inom äldreomsorgen i kommunal regi av att den tidigare verksamhetschefen slutade i maj. Tjänsten ersattes av en befintlig enhetschef som utöver sitt ordinära uppdrag var tillförordnad verksamhetschef, fram tills en ny chef tillträdde i november. Detta fördröjde genomförandet av nödvändiga besparingsåtgärder.

Under 2016 påverkades äldreomsorgen i kommunal regi av ökade kostnader för en oförutsedd löneökning på ca 4 procent för undersköterskor, vilket påverkade resultatet negativt.

Utöver detta belastades flera enheter av kostnader för personal som köpts ut.

Ett arbete påbörjades under året, tillsammans med kommunens HR-avdelning och förctragsvård, för att minska de höga sjuktalet inom äldreomsorgen i kommunal regi. Arbetet hade effekt under året men det är inte möjligt att särskilja de minskade vikariekostnaderna.

3 Uppföljning av riskhanteringsplan

Förändringar som påverkar aktuella LOV-avtal såsom budget, omsorgsnivåer/brukare, avtal utanför LOV, avtalstolkning och faktureringsrutiner.

En modell för regelbundna uppföljningar togs fram under 2016.

Osäkra antaganden och analyser i ekonomiska prognoser ökar risken för ett ineffektivt och felaktigt resursanvändande vilker kan bidra till utebliven måluppfyllelse.

En modell för budgetuppföljning togs fram under 2016 och ska börja användas under 2017. Förvaltningen ser ett behov av att säkra och följa volymer för att säkerställa mer tillförlitliga prognoser. Tiden för bokslutsprocessen behöver också kortas ned för att ge utrymme till analys och prognosarbete.

Oförutsägbara förändringar i bland annat kommunens demografi eller annan större förändring inom olika brukargrupper kan innebära att de femåriga behovsplanerna för utbyggnad av vård- och omsorgsboenden (såväl ÅO som FH) inte ger en fullständig bild av behoven. Detta kan medföra felaktiga utgångspunkter vid planering av nyproduktion.

Behovsplanen för 2016 förutsåg inte fullt ut de volymförändringar som inträffade under året. Behovsplanen uppdateras enligt plan i början av 2017.

4 Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag

4.1 Slutsatser

Äldreomsorgens nettoresultat uppgick till -3 533 tkr.

Myndigheten redovisade ett överskott på 3 904 tkr. Orsaken till det positiva resultatet för myndigheten var att volymen av beviljade hemtjänststimmar var lägre än förväntat. Under året ökade behovet av köpta platser för vård och omsorgsboende vilket balanserades upp av minskat behov av köpta korttidsplatser.

Nettoresultatet för äldreomsorgens kommunala regi uppgick till -7 437 tkr. Avsaknaden av en ordinarie verksamhetschef inom äldreomsorgen i kommunal regi har fördröjt genomförandet av nödvändiga besparingsåtgärder. Under 2016 påverkades äldreomsorgen i kommunal regi av ökade kostnader genom en oförursedd löneökning på ca 4 procent som bestod av en satsning på lönerörelsen för undersköterskor. Detta påverkade resultatet negativt.

Verksamhetsområdet når inte målvärdet avseende medarbetare som rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare. Målvärdet angående medarbetarnas sjukfrånvaro uppnås inte heller. Andelen av medarbetarna som anser att sysselsättningsgraden är anpassad till deras önskemål är hög men når inte målvärdet.

Andelen brukare som anger att de nöjda eller mycket nöjda inom hemtjänst enligt socialstyrelsens årliga nationella undersökning under 2016 är större jämfört med 2015 - men målvärdet uppnås ej. Andelen brukare som anger att de nöjda eller mycket nöjda inom vård- och omsorgsboende under 2016 är mindre jämfört med 2015, och målvärdet uppnås närapå.

4.2 Prioriterade områden att arbeta vidare med

Tyresö kommun har ett uttalat medborgarperspektiv med stor servicekänsla och lyhörddhet gentemot enskilda invånare. För att kunna möta det faktiska behovet av vård- och omsorgsplatser, på kort och på lång sikt, behöver myndigheten för äldreomsorg redogöra för framtida behov. Strategin är att på sikt minska antalet köpta vård- och omsorgsplatser utanför Tyresö kommun. Detta för att i högre grad tillgodose kommuninvånarnas önskemål och samtidigt minska myndighetens kostnader.

God hushållning och effektiva verksamheter är också ett strategiskt målområde som behöver prioriteras. En översyn av bemanning och arbetsätt inom Björkbacken genomfördes under hösten år 2016 i syfte att identifiera de nödvändiga effektiviseringar som krävs för att nå en ekonomi i balans. En planerad organisationsförändring inom verksamhetsområdets kommunala regi kommer att generera besparingar, bland annat genom minskade kostnader för timvikarier.

Attraktiv arbetsgivare är ett strategiskt målområde som måste prioriteras. För att kunna fortsätta att vara en väl fungerande myndighet, är ett högprioriterat område att behålla och attrahera kompetenta och erfarna handläggare.

Kompetensutveckling är viktigt för att personalen inom myndigheten ska kunna utföra sitt uppdrag. Myndigheten behöver utveckla den juridiska kompetensen, inte minst för att bevaka kommunens intresse i samverkansfrågor med andra aktörer, till exempel stat och landsting, och därigenom undvika ansvar utöver det lagstadgade.

Digitalisering är ett viktigt utvecklingsområde. Under 2017 kommer arbetet gå vidare med avvikelshantering i verksamhetssystemet Treserva. Även arbetet med digital medicindelegering i Treserva och digital medicinsignering kommer att fortgå.

Rapport

Gemensamma särskilda nämnduppdrag

SOC, BUN, GAN

2016-12-19

Innehåll

1	Sammanfattning	4
2	Inledning	4
2.1	Metod.....	5
3	Projektets resultat	6
3.1	Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning hos barn och unga.....	6
3.1.1	Socialtjänsten.....	6
3.1.2	Skolan.....	7
3.1.3	Fortsatta uppdrag.....	8
3.2	Föräldrastöd.....	10
3.3	Nyanlända elever.....	10
3.3.1	Boendelösningar.....	10
3.3.2	Återsökning av statsbidrag.....	11
3.3.3	Samverkan med ideella krafter.....	11
3.3.4	Sommarskola.....	12
4	Resursredovisning	13
5	Kvarstående frågor	13

1 Sammanfattning

Barn- och utbildningsnämnden, Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden och Socialnämnden har 2016 gett förvaltningarna tre gemensamma särskilda uppdrag. I fokus för de olika uppdragen är målgrupper som vi gemensamt ansvarar för och där det finns behov av att utveckla former för stöd och samverkan, både inom och mellan förvaltningarna, men även med externa aktörer, såsom det civila samhället.

Arbetsgrupper med representanter från de olika förvaltningarna har bildats.

Uppdragen har delvis kunnat slutföras. Tjänster av central betydelse för att kunna genomföra en del av uppdragen är i dagsläget vakanta och arbetet föreslås fortsätta när dessa tillsatts.

2 Inledning

Barn- och utbildningsnämnden, Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden och Socialnämnden har 2016 gett förvaltningarna tre gemensamma särskilda uppdrag. I mars 2016 hade förvaltningscheferna ett inledande styrgruppsmöte och utsåg då arbetsgrupper samt formulerade gruppernas uppdrag:

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN utveckla stödet till barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och deras familjer. Målsättningen är en högre måluppfyllelse i skolan.

I arbetsgruppen har Michael Martinsson, verksamhetschef för elevhälsan på Barn- och utbildningsförvaltningen, Karin Sundström, utredare på Utvecklingsförvaltningen och Ida Marén, utredare på Socialförvaltningen, ingått.

Föräldrastöd. Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN besluta om vilket förebyggande arbete och tidiga insatser som Tyresö kommun ska erbjuda samt säkerställa uppföljning och kvalitetsmätning av insatserna. Hitta ett samlat arbetssätt mellan nämnderna där vi varje år gemensamt utvärderar arbetet och beslutar vad som gäller för nästa år.

I arbetsgruppen har Michael Martinsson, Barn- och Utbildningsförvaltningen, Lena Beskow, t.f. rektor Tyresö gymnasium, Utvecklingsförvaltningen samt Gunilla Strindevall, enhetschef på Resursenheten, Socialförvaltningen, ingått.

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN skapa en samordnande funktion för flyktingmottagandet. Boendelösningar, återsökning av statsbidrag och samverkan med ideella krafter är exempel på aktiviteter som behöver samordnas.

Helene Bergström, flyktingstrateg med placering på kommunledningskontoret har arbetat med detta uppdrag.

Barn- och Utbildningsförvaltningen och Utvecklingsförvaltningen fick gemensamt även följande uppdrag:

Gemensamt mellan BUN och GAN skapa en sommarskola efter åk 9 för att bättre förbereda nyanlända ungdomar för gymnasiestudier.

Johan Ahlquist, verksamhetschef för grundskolan, Barn- och Utbildningsförvaltningen samt Lena Beskow på Utvecklingsförvaltningen har arbetat med detta.

2.1 Metod

Arbetsgruppen för uppdraget när det gäller att utveckla stödet till barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och deras familjer, träffades ett par gånger under våren för att resonera kring uppdraget och inventera nuläge och behov. Eftersom uppdraget tangerade nämnduppdraget kring föräldrastöd lades grupperna samman och jobbade vidare gemensamt.

Sedan de tre gemensamma nämnduppdragen lämnats har en flyktingstrateg inrättats under Kommunledningsförvaltningen. Hon fick ansvaret för uppdraget om flyktingmottagande.

Nulägesbeskrivning har vi inhämtat från verksamheterna och även sett till vilket arbete som redan gjorts och som därmed finns att utgå ifrån sedan tidigare. Inledningsvis har en kartläggning gjorts där gruppen listat de åtgärder som görs i respektive förvaltningar.

I början av juni hade samtliga arbetsgrupper en avstämning med styrgruppen för att avrapportera kring hur långt vi kommit i respektive arbetsgrupp. Detta möte uppehöll sig kring struktur på samarbetet inom kommunen och behov av att ta fram en övergripande plan med formulerade mål för samverkan. Detta borgar för kontinuitet och kvalitet utifrån funktion med effektivare lösningar som vi har bra kontroll över, istället för dyrare externa lösningar. Att arbeta fram en sådan plan kräver att processer och funktioner ses över och innebär ett mer omfattande arbete. Utöver detta presenterades vid detta tillfälle ett antal punkter som förslag till hur man skulle kunna gå vidare med de olika uppdragen. Styrgruppen återkom i slutet av oktober med nya uppdrag med utgångspunkt i detta.

3 Projektets resultat

3.1 Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning hos barn och unga

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN utveckla stödet till barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar och deras familjer. Målsättningen är en högre måluppfyllelse i skolan.

Målgruppen är barn och ungdomar mellan 1 och 20 år som har en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och som har ett stort behov av stödsatser, samt deras familjer.

Enligt socialtjänstlagen har socialnämnden ett tydligt uppdrag att bedriva ett förebyggande och uppsökande arbete och samverka med andra aktörer.

Av skollagen framgår att en elev som inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen och att elever i behov av särskilt stöd ska ges sådant stöd. Alla elever ska kunna erbjudas en god skolgång i Tyresö kommun som ska verka för inkludering. Alla barn och elever ska kunna utvecklas utifrån sina förutsättningar till sin fulla potential. Livhälsan har som främsta uppgift att vara förebyggande och hälsofrämjande och stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Kan vi utveckla stöd och insatser och i större utsträckning finna hemmaplanslösningar anpassade för målgruppen är den förväntade nyttan en högre måluppfyllelse i skolan vilket innebär stora vinster för individen. På kommunnivå utvecklar vi kompetens och resurser på hemmaplan att ta hand om målgruppen och antalet externa skolplaceringar minskar.

En kartläggning av vilket förebyggande arbete för barn, ungdomar och familjer som görs i Tyresö genomfördes 2015. Av prememoria "Förebyggande arbete för barn, ungdomar och familjer" (Dnr 2015 SN/0117 010) framgår att det finns en mängd olika insatser för barn, ungdomar och familjer generellt i kommunen.

När det gäller målgruppen för detta uppdrag har arbetsgruppen utgått från denna kartläggning och kompletterat med en genomgång och bedömning över de insatser som genomförs inom socialtjänsten och hur stödet är organiserat för elever med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning i grundskolan och gymnasiet.

3.1.1 Socialtjänsten

Socialtjänstens förebyggande insatser är organiserade på Resursenheten som samordnar motiverande, förebyggande, tidiga, stödjande och behandlande insatser för barn och ungdomar och deras familjer. Exempel är Mobila teamet – för barn och ungdomar som

av olika anledningar har bekymmer i skolan. Teamet ger i samarbete med skolan stöd till elever och föräldrar. Andra insatser som ges är familjeteam, kontaktperson, föräldrastöd.

Barn- och ungdomsenheten inom IFO har i maj 2016 fem barn placerade på skolor med kombinerad behandling. På biståndsavdelningen inom FO har man vanligtvis cirka 4-6 externa skolplaceringar på elevhem. Ett ärende kan aktualiseras genom IFO, då det kan finnas problem hemma, och ibland är det skolan som hör av sig, Barn- och utbildningsförvaltningen eller Utvecklingsförvaltningen om det gäller gymnasiet. Uppfattningen är att det oftast är under högstadiet ett ärende aktualiseras då det stöd skolan kan ge inom ramen för sin verksamhet, trots olika former av anpassningar, inte alla gånger motsvarar elevens behov.

När en elev väl har placerats externt går eleven ofta klart hela skolgången där. Efter högstadiet är det svårt att "ta hem" en elev och påbörja skolgång i vanligt gymnasium, ofta blir det därför en fortsatt placering även i gymnasiet.

Regelbundna samverkansmöten mellan IFO och FO är inbokade i syfte att få förståelse för varandras områden. En del personer har behov av stöd både enligt socialtjänstlagen (SoL) och lag om särskilt stöd och service (LSS) och då behöver enheterna samverka. En gemensam uppfattning både inom IFO och FO är att det finns behov av att göra ett omtag av samverkansrutiner mellan enheterna inom socialförvaltningen, mellan myndigheten för funktionsnedsättning respektive individ- och familjecomsorg, i syfte att klargöra vem som har vilken roll/funktion i gemensamma ärenden och vem som står för vilka kostnader när ett ärende är aktuellt hos båda enheter. Genom detta skulle också förståelsen och kunskapen om varandras uppdrag öka, var det börjar respektive slutar samt vilka förväntningar man kan ha på varandra. Förutom att samverkan fungerar kunskapshöjande för enheterna sinsemellan bidrar det till att föräldrar och familjer inte blir hänvisade runt, utan kan få samlad information om rättigheter och vilka insatser som kan sökas. Även utbildning kring neuropsykiatrisk funktionsnedsättning efterfrågas.

3.1.2 Skolan

En genomgång av nuläget i gymnasiet visar att 24 gymnasieungdomar hade tilläggsbelopp för särskilt stöd under vårterminen. Dessa går i många fall på skolor och program som är inriktade på elever med diagnoser inom neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NFP). Exempel på skolor är Fredrika Bremer i Haninge, Ingridskolan, Magelungen, Snitz, Fryshuset och Lunaskolan. Det finns naturligtvis elever som har NFP som går på vanliga nationella program.

Inför HT 2016 sökte 11 elever till program med särskilt stöd för elever med diagnoser inom NFP. Det gäller på nationella program och introduktionsprogram för elever som inte är behöriga. VT 2016 gick inga elever på Tyresö gymnasium i den särskilda gruppen

för Asperger som funnit på introduktionsprogrammet individuellt alternativ och preparand tidigare.

På Tyresö gymnasium har det funnits en liten grupp för elever med elever med diagnoser inom autismspektrat. Den har funnits på samhällsvetenskapsprogrammet (avslutades för ett par år sedan pga. för få sökande), introduktionsprogrammen. Denna särskilda grupp startades 2011 bl.a. för att erbjuda ett alternativ på hemmaplan för gruppen med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Denna grupp avslutades detta läsår bl.a. mot bakgrund av få sökande samt att eleverna integrerades i andra klasser.

Tyresö gymnasium bedriver ett projekt för inkludering och ökad delaktighet för elever med NPF. Medel har tilldelats från Specialpedagogiska skolmyndigheten. Det långsiktiga målet är att alla elever med neuropsykiatriska funktionshinder, utöver den grupp med så stora svårigheter att specialskolor/speciallösningar är enda alternativen, ska erbjudas en skolgång präglad av delaktighet på Tyresö gymnasium. Målet är vidare att elever med NPF ska vara i fas med sina studier och inte avbrutit sina studier i större omfattning än sina klasskamrater.

Alla elever har en klasstillhörighet till en stor klass. Specialpedagogisk resurs finns kopplad till åk 1 på fordons- och bygg och anläggningsprogrammen där NPF är vanligast. Det finns 10 elever av 31 på dessa program som har en diagnos inom NPF. Målet är att de program som har specialpedagogisk resurs kopplad till sig sedan ska kunna arbeta vidare på egen hand.

Nästa steg är att utöka detta till alla yrkesprogram och sedan till högskoleförberedande programmen. Så småningom vill Tyresö gymnasium kunna erbjuda fler av de elever med NPF och svårare social problematik och som inte studerar på Tyresö gymnasium idag en fullgod utbildning präglad av delaktighet.

3.1.3 Fortsatta uppdrag

Styrgruppen har efter arbetsgruppernas presentation i juni formulerat nedanstående uppdrag.

Resursskola

Barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen behöver utreda möjligheten att erbjuda en grundskola med kombinerat boende i Tyresö kommun. En styrgrupp ska bildas med förvaltningscheferna för respektive förvaltning. För att påbörja arbetet behöver man invänta en ny chef för barn- och elevhälsan samt chefer inom socialförvaltningen. En arbetsgrupp ska inrättas med chefen för elevhälsan,

verksamhetschef för grundskolan, och eventuellt en rektor, enhetschefer och eventuellt någon från staben inom socialförvaltningen.

Frågor att ta ställning till vid utredning av denna fråga är om elever som placerats externt ska tas hem och hur man i så fall genomför det på bästa sätt.

Handlingsplan

Förvaltningarna samverkar idag i gemensamma ärenden och till viss del finns det utarbetade rutiner för detta. Under arbetets gång har det dock framkommit behov av att formalisera samverkan kring elever och ungdomar där flera enheter och förvaltningar är inblandade och att rutinerna för samverkan behöver utvecklas. Detta för att förbättra medborgarfokus och även effektiviteten för våra verksamheter.

Barn- och utbildningsförvaltningen, Utvecklingsförvaltningen och Socialförvaltningen har ett gemensamt ansvar för målgruppen. Genom att erbjuda rätt stöd tidigt förebygger man problem som blir svårare att hantera längre fram. Barnet/ungdomen och dennes familj kan ha behov av stöd från både skola och socialtjänst på olika sätt. Utöver anpassning och stödinsatser i skolan kan personen ha stöd från myndigheten för funktionsnedsättning genom olika insatser enligt LSS (lag om stöd och service till vissa funktionshindrade). Även insatser från IFO kan vara aktuella. Rutinerna för samverkan mellan skola och socialtjänst kan utvecklas så att det blir tydligare hur samverkan ska ske för att stödet till barnet/ungdomen och dennes familj ska kunna anpassas på bästa sätt.

Stygruppen har formulerat uppdraget att arbeta fram en handlingsplan baserat på funktion som ska innehålla en konkret rutin för ansvarsfördelning som tydliggör vem som gör vad och när, från att ett gemensamt "ärende" aktualiseras. *"Hur aktualiserar vi ett gemensamt ärende? När startar ett sådant ärende? Vem har vilken roll? Vilket stöd behöver individen och från vem? Vad vill vi åstadkomma?"* är frågor som bör besvaras av handlingsplanen/rutinen.

I sådana ärenden där det finns ett behov av samverkan är ett tänkbart scenario att en arbetsgrupp kallas samman för att gemensamt hitta en rimlig lösning. I dagsläget händer ibland att ett beslut om placering tas på en förvaltning, vilket sedan medför åtgärder och kostnader inom andra förvaltningar. Tanken är att gemensamt komma fram till en lämplig plan för barnet/ungdomen. Fokus ska ligga på målet med samverkan, d.v.s. på vilket sätt vi uppnår ett bättre resultat för individen.

Detta uppdrag är inte slutfört. I verksamheter som berörs finns vakanser på sådana tjänster som är av väsentlig betydelse i det fortsatta arbetet för att uppdraget ska kunna genomföras. En person inom barn- och elevhälsan som spelat en central roll i uppdraget har under året också avslutat sin anställning varvid arbetet tappat fart. Arbetet föreslås fortsätta när tjänsterna tillsatts.

3.2 Föräldrastöd

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN besluta om vilket förebyggande arbete och tidiga insatser som Tyresö kommun ska erbjuda samt säkerställa uppföljning och kvalitetsmätning av insatserna. Hitta ett samlat arbetssätt mellan nämnderna där vi varje år gemensamt utvärderar arbetet och beslutar vad som gäller för nästa år.

Då arbetsgruppen för föräldrastöd har arbetat gemensamt med arbetsgruppen för neuropsykiatrisk funktionsnedsättning hos barn och unga har kartläggning av förebyggande insatser i kommun varit utgångspunkt även här med att inventera, och föreslå åtgärder som kan genomföras för att bygga upp ett bra och ändamålsenligt föräldrastöd.

Två psykologer inom elevhälsan har genomfört föräldrastödsutbildningen ABC (Alla barn i centrum) under hösten 2016. Utbildningen har genomförts i tre omgångar av ABC under hösten. Responsen från aktuella föräldrar har varit bra eller mycket bra. Det har uppstått en kö av intresserade föräldrar.

Inledningsvis så vände man sig till föräldrar till förskolebarn, sedan skolklass f-3, för att avsluta med alla med alla föräldrar med barn i åldern 3- 12. Psykologerna ska utbilda sig till instruktörer och kan sedan utbilda handledare inom samtliga berörda förvaltningar.

3.3 Nyanlända elever

Gemensamt mellan nämnderna BUN, SN och GAN skapa en samordnande funktion för flyktingmottagandet. Boendelösningar, återsökning av statsbidrag och samverkan med ideella krafter är exempel på aktiviteter som behöver samordnas.

Gemensamt mellan BUN och GAN skapa en sommarskola efter åk 9 för att bättre förbereda nyanlända ungdomar för gymnasiestudier.

3.3.1 Boendelösningar

Bogruppen för nyanlända är modifierad. Kommunens flyktingsamordnare är sammankallande. Uppdraget är att skaffa bostäder för nyanlända inom ramen för bosättningslagen som trädde i kraft i mars 2016.

Kommunen har upphandlat modulbostäder, 96 stycken 1:or, fem 2:or och fem 3:or. Tio platser i kommunen utsågs av stadsbyggnadsförvaltningen. Först skulle man börja med tre platser men bygglov söktes till alla utom två platser. Grannhöran skickades ut till alla fastighetsägare i närheten som kunde komma med yttranden. I Trollbäcken skickade 140

fastighetsägare in yttranden mot placering av moduler i deras område. Den placeringen drogs in. Flera av de utsedda platserna låg runt Granängsringen, före detta parkeringsplatser. Alliansen och oppositionen gjorde en blocköverskridande överenskommelse om boenden för nyanlända. Nytt ägardirektiv till Tyresö Bostäder har lämnats, 25 procent av alla lediga hyresrätter ska gå till nyanlända, 11 lägenheter under 2017 till förturer och försöksboenden. Två modulbostäder ställs upp i närtid, Farmarstigen och Björkvägen i Tyresö strand. Kommunen fortsätter också att annonsera för att hyra privatbostäder.

3.3.2 Återsökning av statsbidrag

I början av februari gick flyktingstrategen en kurs på PwC om återsökning av bidrag från Migrationsverket för att få en överblick över allt som var sökbart. Efter den kursen träffades alla som återsökte bidrag från Migrationsverket. Resersättning till ankomstkommun och förskolans återsökning missades under hösten 2015.

Flyktingstrategen har kartlagt att alla återsöker det som går att återsöka, vilka som återsöker och alla har tagit fram skrivna rutiner för detta. Om någon slutar ska det vara lätt att ta vid. I nuläget är alla som söker ersättningar från Migrationsverket väl insatta i rutinerna, det finns bra strukturer. På socialförvaltningen görs i nuläget omförhandlingar av boendeavtalen, där varje dygnsavgift måste innehålla mer till en lägre peng.

3.3.3 Samverkan med ideella krafter

Flyktingstrategen har haft ett möte med Tyresö församling och Rädda Barnen för att höra om intresse finns att samverka med kommunen genom att förmedla t.ex. cykelskola, naturparkour eller matlagning i naturen. Det blev ett visst gensvar men de hade sin egen agenda med "mentorskap" eller liknande. De har läxläsning och grupper av olika slag, efter behov som uppstår.

Möten har också genomförts med Väntjänsten som har en 75 procents tjänst som i nuläget mest vänder sig till äldre som behöver hjälp eller saknar någon att prata med. Man tittar om det går att starta ytterligare en del mot yngre nyanlända. På Väntjänsten talar man om "hjälpare" och "hjälpstagare". Vi tror också att de båda "benen" skulle kunna kombineras. Yngre som hjälper äldre med teknik etc. Här kan man också tänka sig att lägga ut aktiviteter som kommer in till kommunen genom sina kanaler, digitalt. Väntjänsten har språkcafé. Servicecenter ska ha en kontaktperson som arbetar med och ger information och stöd till Väntjänsten.

3.3.4 Sommarskola

Styrgruppen har gett Johan Ahlkvist och Lena Beskow i uppdrag att inkomma med rapport och utvärdering av sommarskola 2016 samt plan för sommarskola 2017. Särskilt fokus ska läggas på de elever som gått ut nian utan fullständiga betyg.

Följande har avrapporterats:

Sommarskola genomfördes på både grundskolan och gymnasiet. På grundskolan genomfördes sommarskola för elever i åk 7 och 8 under fyra skoldagar i slutet av sommaren. Totalt deltog 71 elever och alla som sökte fick plats. Eleverna läste matematik, svenska, engelska och idrott och hälsa.

På grundskolan samlar man ihop elever från Tyresös olika grundskolor för att bilda en grupp. En lärare i persiska tränade eleverna i svenska. Några av eleverna deltog även i simundervisning under fem dagar á 30 minuter/gång.

På gymnasiet genomfördes sommarskola i matte och svenska som andra språk för elever i åk 1 och 2 under två veckor i början av sommaren. De elever som deltog i sommarskolan 2016 kom från introduktionsprogrammen och åk 1 på nationella program, Tyresö gymnasium. Totalt deltog 52 elever. Sommarskolan genomfördes under två veckor i anslutning till vårterminen slut. Tre lärare och en klassassistent genomförde undervisning i svenska som andraspråk på grundskolenivå och matematik på gymnasienivå, Ma01a.

För de elever som var nära betyg var sommarskolan direkt avgörande för att eleverna skulle ha chans att gå vidare till andra studier till hösten. Lärare och elever ägnade under sommarskolan de två veckorna till restuppgifter, komplettering av inlämningar som ej var godkända samt till att testa av elevernas kunskaper som kunde påvisa den progression som eleverna gjort under de sista månaderna efter de nationella proven. Av de 9 elever som siktade mot betyg nådde alla målet.

För de elever som ej låg nära betyg fungerade sommarskolan som en chans till aktivitet under den del av sommaren som eleverna inte hade andra aktiviteter. Eleverna fick chans att lyssna, skriva, läsa och prata svenska men fokus för eleverna låg till största del inte på progression utan de såg sommarskolan mer som en fritidsaktivitet då de inte hade något annat planerat. Eleverna i denna grupp var 44 stycken. Syftena med sommarskolan 2016 ser vi som uppfyllt. Den mätbara måluppfyllelsen var god.

Plan för sommarskola 2017

Vi föreslår att syftet står oförändrat inför 2017. Den skillnaden vi föreslår är att elever som slutar årskurs 9 i Tyresö kommun och har sökt in på något av

introduktionsprogrammen på Tyresö gymnasium, också får möjlighet att delta i sommarskola.

En tanke är att dela upp sommarskolan i en vecka efter skolavslutning och en vecka före skolstart. Vissa ämnen kan erbjudas i en av perioderna och andra ämnen i båda perioderna. Fördelen om all undervisning ligger i början på sommaren är att möjligheterna att komma in på höstens utbildningar.

Att genomföra utbildningen i gymnasiets lokaler förbereder elever som kommer att gå på introduktionsprogrammen för den nya skolmiljön på ett positivt sätt. Sökta statsbidragen för sommarskolan på gymnasiet 2016 täckte uppkomna kostnader, vilket även statsbidragen för 2017 därför bör göra.

4 Resursredovisning

En del av de statliga medel som socialförvaltningen fått genom PRIO (Plan för riktade insatser inom området psykisk ohälsa) kommer att användas till utbildningar inom föräldrastöd riktade till föräldrar med barn som har neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Pengarna ska användas till att utbilda instruktörer eller gruppleddare för att fler ska kunna hålla i utbildningen då det finns en stor efterfrågan. I övrigt har arbetet skett inom ramen för ordinarie verksamhet.

Statsbidrag har erhållits från Skolverket för att genomföra sommarskola.

5 Kvarstående frågor

Att utreda vidare är möjligheten att erbjuda både grundskola och boende i Tyresö för elever barn/ungdomar som annars riskerar att placeras externt. Denna fråga skjuts upp till dess att det finns en ny förvaltningschef på socialförvaltningen samt verksamhetschef på barn- och elevhälsan på plats.

Ett annat uppdrag som inte är avslutat inom ramen för årets gemensamma nämnduppdrag är att formalisera samverkan kring elever och ungdomar där flera enheter och förvaltningar är inblandade och att utveckla och/eller upprätta rutiner baserade på roll/funktion. Detta för att förbättra medborgarfokus och även effektiviteten för våra verksamheter. Fokus ska ligga på målet med samverkan, d.v.s. på vilket sätt vi uppnår ett bättre resultat för individen. För att genomföra detta uppdrag behöver också nyckelpersoner på respektive förvaltning finnas på plats.

Datum 2017-02-22
Tid 18:30–19:50
Plats Myggdalen plan 1 kommun huset

Beslutande Se närvarolista

Övriga deltagare Se närvarolista

Justeringens plats
och tid 2017-02-28, kl 16:00

Paragrafer 1010 - 1017
2003

Sekreterare

Anita Lindbohm

Ordförande

Andreas Jonsson

Justerande

Carl Johan Karlson

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Observera att anslagstiden inte är samma sak som överklagandetiden.

Organ Socialnämnden
Sammanträdesdatum 2017-02-22
Datum då anslaget sätts upp 2017-03-01
Datum då anslaget tas ned 2017-03-23
Förvaringsplats för protokollet Socialförvaltningens arkiv

Underskrift

Anita Lindbohm

Utdragsbestyrkande

Närvarolista

Beslutande

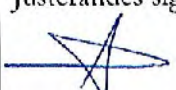

Andreas Jonsson (M)
Anna Lund (KD)
Carl Johan Karlson (S)
Gerd Dufberg (M)
Peter Freij (M)
Tony Thorén (L)
Tom Nilstierna (C)
Margitha Applegate (S)
Gisela Jansson (S)
Peter Söderlund (MP)
Christina Rosén (V)

Ersättare

Birgitta Soccorsi (M)
Jesper Lithman (M)
Lars Owe Larsson (C)
Amanda Kennerberg (KD)
Lilian Nylinder (MP)

Övriga

Anita Lindbohm, Sekreterare, Socialförvaltningen
Magnus Lublin, Förvaltningschef, Socialförvaltningen
Gunny Bäckström, Stabschef, Socialförvaltningen, §§ 1010-1017
Anna-Lena Engstedt, Myndighetschef, Socialförvaltningen
John Henriksson, Myndighetschef, Socialförvaltningen, §§ 1010-1017
Anna Larsson, Verksamhetschef, Socialförvaltningen, §§ 1010-1017
Auli Metsänsalo, Verksamhetschef, Socialförvaltningen, §§ 1010-1017
Johan Öhrberg, Verksamhetscontroller, Socialförvaltningen, §§ 1010-1017
Helena Wiberg, Utredare, Socialförvaltningen, §§ 1010-1017
Magnus Dahlquist, Controller, Kommunstyrelseförvaltningen, §§ 1010-1017
Sofia Rockström, Controller, Kommunstyrelseförvaltningen, §§ 1010-1017

<p>Justerandes sign</p> 			<p>Utdragsbestyrkande</p>
---	---	--	---------------------------

Frånvarande

Fredrik Bergquist (M)

Christina Melzén (L)

Barbro Rådberg (S)

Bertil Johansson (S)

Fredrik Melin (S)

Alejandro Ozano (MP)

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

§ 2

Dnr 2017/KFN 0008 001

Verksamhetsberättelse 2016

UTDRAG

Kultur- och fritidsnämndens beslut

- Verksamhetsberättelse 2016 för verksamhetsområde 9 Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar med mål- och uppdragsuppfyllelse samt uppföljning av verksamhet, kvalitet, ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.

Beskrivning av ärendet

Utvecklingsförvaltningen har sammanställt verksamhetsberättelse 2016 för kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområde 9 Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar. Verksamhetsberättelsen redogör för uppfyllelsen av mål och uppdrag för 2016 i kommunplan och nämndplan. Verksamheten och dess kvalitet har följts upp liksom det ekonomiska resultatet. Dessutom redogörs för vidtagna åtgärder för att hantera risker och resultatet från kontrollinsatser enligt riskhanteringsplanen.

Bilagor

Tjänsteskrivelse. Verksamhetsberättelse 2016 för verksamhetsområde Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar.pdf

Verksamhetsberättelse. Verksamhetsområde Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar.pdf

<p>Justerandes sign</p> 	<p>Utdragsbestyrkande</p>
---	--

Tyresö kommun
Utvecklingsförvaltningen
Karin Sundström
Utredare
08-5782 95 09
karin.sundstrom@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-02-07

1 (4)

Diarienummer
2017/KFN 0008 001

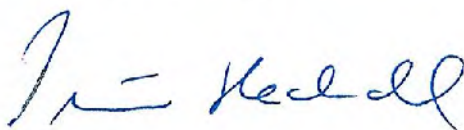
Kultur- och fritidsnämnden

Verksamhetsberättelse 2016 för verksamhetsområde Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar

Förslag till beslut

- Verksamhetsberättelse 2016 för verksamhetsområde 9 Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar med mål- och uppdragsuppfyllelse samt uppföljning av verksamhet, kvalitet, ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.

Utvecklingsförvaltningen

Iréne Hededal
Förvaltningschef

Karin Sundström
Utredare

Beskrivning av ärendet

Utvecklingsförvaltningen har sammanställt verksamhetsberättelse 2016 för kultur- och fritidsnämndens verksamhetsområde 9 Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar. Verksamhetsberättelsen redogör för uppfyllelsen av mål och uppdrag för 2016 i kommunplan och nämndplan. Verksamheten och dess kvalitet har följts upp liksom det ekonomiska resultatet. Dessutom redogörs för vidtagna åtgärder för att hantera risker och resultatet från kontrollinsatser enligt riskhanteringsplanen.

Viktiga händelser under 2016

Det har blivit en ny arrendator på Uddby gård efter att sedan 87 år och tre generationer brukats av samma familj. I samband med detta har en omfattande ombyggnation genomförts. Parallellt har utvecklingen av Alby fortskridit. Ett arbete med att uppdatera och komplettera skyltning till sevärdheter i Alby har påbörjats. Det nya strandbadet har invigts under våren, nya utegym har iordningställts samt multisportarenan i Kumla. Planering för parkourpark vid skateparken planeras vilket ger ytterligare aktiviteter för ungdomar.

Flera stora projekteringsarbeten pågår som ny ishall i Tyresö centrum och en sporthall i anslutning till Fornuddens nya skola.

Nya samarbeten mellan kulturskolan och fritidsgårdarna har resulterat i spännande lovaktiviteter och prova-på- möjligheter. Inför 2017 har Kulturskolan fått bidrag från Kulturrådet för att ytterligare nå ut till nya grupper av barn och unga. Fritidsgårdarna drev under sommaren ett bad i Krusboda vilket gav ungdomarna möjlighet till aktiviteter och sommarjobb. Café Bonzas sommarcafé vid Skatepark 135 gav också sommaraktiviteter för ungdomar.

På kulturområdet arrangerades en musikvecka för första gången, biblioteken hade uppsökande verksamhet. Samarbete sker med barn- och utbildningsförvaltningen för att erbjuda alla elever professionella kulturupplevelser och möjligheter till eget skapande fortsatte inom ramen för Skapande skola.

Sammanfattande slutsatser

Verksamheterna inom bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar har nästan uppfyllt alla mål. Naturvårdsverkets mått för friluftskommun har ökat i för Tyresö. I SCB:s medborgarundersökning rankas kommunens idrotts- och motionsanläggningar högt och Tyresö ligger över snittet bland deltagande kommuner. Måttet för kultur ligger på samma nivå som 2014. Antal fysiska besökare på biblioteken minskar.

Alla uppdrag har genomförts inom planerad tid. Verksamhetsområdets ekonomi är i balans och redovisar ett överskott.

En temagranskning av fritidsgårdarna genomfördes under 2016. Enkätresultat visar att besökarna är nöjda med verksamheten. Det systematiska arbetet med att utveckla verksamheten pågår och samtliga enhetsmål har uppfyllts. Resultaten har förbättrats sedan 2014.

Kulturskolan kommer att samverka med övriga kulturaktörer i kommunen och på det sättet bidra till ett rikt kulturutbud. Kulturutbudet och verksamheter inom kulturskolan behöver utvecklas för nya målgrupper.

Befolkningen i Tyresö ökar och verksamheterna inom kultur och fritid behöver utvecklas. Lokalt aktivitetsstöd beräknas öka. Den framtagna anläggningsförsörjningsplanen behöver analyseras och beaktas i planeringsarbetet i kommunen.

Åtgärder för att utveckla aktiviteter nyanlända och personer med funktionsvariationer behöver fortsätta. Nämndens verksamheter behöver aktivt delta i framtagandet av kommunens integrationsstrategi.

Arbetet med att utveckla Alby fortsätter

Brukarundersökningarna för föreningarna inom kultur och fritids områden ska analyseras och se om några åtgärder behöver vidtas. Biblioteket har också genomfört en brukarundersökning som avslutas i januari 2017.

Biblioteket i Tyresö centrum har haft färre besökare 2016 mot 2015. Åtgärden för att öka antalet besök var fler aktiviteter på biblioteken och utanför biblioteket samt att vara tydligare i marknadsföringen av de aktiviteterna. Biblioteket testade bland annat att anordna pop-up-bibliotek på badplatser och andra platser runt om i Tyresö under sommaren. Biblioteket behöver utveckla arbetet med att nå nya målgrupper.

Verksamhetsområde Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar

Verksamhets-
berättelse
2016

Fastställt den 20 februari 2017

tyresö kommun

Innehåll

1	Viktiga händelser	3
2	Mål och resultat.....	3
2.1	Måluppfyllelse Verksamhetsområde 9 Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar	3
2.2	Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan	10
2.3	Uppföljning av kvalitetsgarantier.....	12
2.4	Uppföljning av verksamhet och kvalitet	12
2.5	Uppföljning av verksamhet och ekonomi.....	18
3	Uppföljning av riskhanteringsplan	22
4	Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag.....	23

1 Viktiga händelser

Det har blivit en ny arrendator på Uddby gård efter att sedan 87 år och tre generationer brukats av samma familj. I samband med detta har en omfattande ombyggnation genomförts. Parallellt har utvecklingen av Alby fortskridit. Ett arbete med att uppdatera och komplettera skyltning till sevärdheter i Alby har påbörjats. Det nya strandbadet har invigts under våren, nya utegym har iordningställts samt multisportarenan i Kumla. På Wättingestråket, intill Skatepark 135, planeras det för en parkourpark som ska ge ytterligare aktiviteter för ungdomar.

Flera stora projekteringsarbeten pågår som ny ishall i Tyresö centrum och en sporthall i anslutning till Fornuddens nya skola.

Nya samarbeten mellan kulturskolan och fritidsgårdarna har resulterat i spännande lovaktiviteter och prova-på- möjligheter. Inför 2017 har Kulturskolan fått bidrag från Kulturrådet för att ytterligare nå ut till nya grupper av barn och unga. Fritidsgårdarna drev under sommaren ett bad i Krusboda vilket gav ungdomarna möjlighet till aktiviteter och sommarjobb. Café Bonzas sommarcafé vid Skatepark 135 gav också sommaraktiviteter för ungdomar.

På kulturområdet arrangerades en musikvecka för första gången, biblioteken hade uppsökande verksamhet. Samarbete sker med barn- och utbildningsförvaltningen för att erbjuda alla elever professionella kulturupplevelser och möjligheter till eget skapande fortsatte inom ramen för Skapande skola.

2 Mål och resultat

2.1 Måluppfyllelse Verksamhetsområde 9 Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar

Enligt kommunplanen har Tyresö kommun följande strategiska målområden.

- Livskvalitet - den attraktiva kommunen
- Medborgarfokus - varje Tyresöbo i centrum
- Blomstrande näringsliv
- God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter
- Attraktiv arbetsgivare.

Livskvalitet - den attraktiva kommunen

Strategiskt mål

Tyresö är en av Sveriges mest attraktiva boendekommuner

Nämndmål

Tyresö ska fortsätta att utvecklas som friluftskommun.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Bibliotek, kultur och fritid - så nöjda är medborgarna med kommunens utbud av friluftaktiviteter (poäng). Naturvårdsverket	28	21	28,5	29

Kommentar: I Naturvårdsverkets undersökning fick Tyresö kommun 28,5 poäng i resultat 2016. Fritidsavdelningen fortsätter arbetet med att utveckla friluftsområdet i Alby. Förbättringar sker regelbundet på de kommunala friluftsbaden. Utegyms finns i alla delar av Tyresö. Tyresö har ett rikt båt-, fiske- och naturliv. Underhåll av fastigheter i Alby pågår. Friluftsstugan och prästgården är klara. Skyltprogram inklusive sevärhetstavlor är framtagna. Informationstavla på plats. Arbetsgrupp bildad för att ta fram den information som ska finnas på tavlorna. Reviderad ansökan om viss breddning av spår och utbyte av armaturer på 4-kilometersspåret och 2-kilometersspåret är gjord. Södertöms miljö- och hälsoskyddsförbund har beslutat att avslå denna ansökan.

Tyresöbornas uppfattning om våra idrotts- och motionsanläggningar ska vara mycket positiv.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Bibliotek, kultur och fritid - medborgares sammanställda betygsindex avseende faktorn idrotts- och motionsanläggningar (Nöjd medborgarindex)	68	-	68	69

Kommentar: SCB:s medborgarundersökning redovisades i december 2016 och visade samma resultat som 2014. Målet är inte uppfyllt, men Tyresös värde är över medelvärdet för deltagande kommuner. Ingen undersökning genomfördes 2015.

Daglig behovsanpassad drift och underhåll av befintliga anläggningar genomförs och fritidsavdelningen har månadsvisa avstämningar med fastighetsavdelningen. Förarbete för en ny ishall är klar. Samverkan sker med de aktuella föreningarna för att planera de gemensamma ytorna.

Träffar med Tyresö Ryttnärförening angående renoveringen av Färdala ridskola är genomförda. Bygghandlingar klara och budget är upprättad.

Nyttjanderättsavtal upprättat, likasom rekommendationsbrev till Allmänna arvsfonden. Återstår att skriva avtal med föreningen.

Kylaggregatet i Fontanahallen är klar Vad gäller upprustningen av friidrottsanläggningen på Trollbäckens IP drog projektet ut på tiden eftersom man upptäckte att det behövs göras omfattande markarbeten. En tilläggsinvestering om 4,5 miljoner kronor krävdes, dvs. totalt 9,5 miljoner kronor. I november drog arbetet igång. En parkourpark kommer att anläggas vid skateparken och planeras vara klar sommaren/hösten 2017.

Tyresö ska ha ett kulturutbud som väl tillgodoser medborgarnas behov.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Bibliotek, kultur och fritid - medborgares sammanställda betygsindex avseende faktom kultur (Nöjd medborgarindex)	60	-	60	62

Kommentar: SCB:s medborgarundersökning redovisades i december 2016 och visade på samma resultat som 2014. Ingen undersökning gjordes 2015. Målet har inte uppfyllts.

Kulturskolans utåtriktade verksamhet är en angelägen och lustfylld del av verksamheten. Att ge alla elever som önskar en möjlighet att visa upp vad man lärt sig, få dela med sig och uttrycka sina tankar och känslor i konstnärlig form är mycket betydelsefullt. Det gör kulturskolan genom alltifrån små elevframträdanden för varandra och familjen till större sammanhang som öppnar för en bredare publik. För att bidra till att stärka kommunens kulturliv ytterligare har kulturskolan i år även deltagit i flera gemensamma projekt i kommunen. Där kan Musikveckan nämnas, som gav möjlighet att vara förband till etablerade artister och därigenom möta en helt ny publik. Ett annat exempel är kulturskolans deltagande i Tyresöspelet, ett av årets stora gemensamma projekt i kommunen, där kulturskolan samarbetade med kyrkan,

teaterföreningen och andra kulturaktiva medborgare i alla åldrar. Det blev en stor publiksuccé och Tyresös historia blev levandegjord för kommunens innevånare.

Det är av stor vikt att kulturskolan verkar i alltifrån små trygga sammanhang med elevfokus till större gemensamma projekt där vi bidrar till kommunens utåtriktade kulturverksamhet.

Under året som gått har kulturskolan startat två nya kurser, en i bild och en i musik, för barn med lättare funktionsnedsättning inom autismspektrum. Det har ökat möjligheterna för den målgruppen att ta del av kulturskolans verksamhet.

Kulturenheten annonserar om kulturprogrammen i kommunbilagan, månadsbladet, kulturbroschyren, Facebook, Instagram, digitalt nyhetsbrev, webbplatsen, direktutskick för t ex föreningar och intressegrupper, pressmeddelanden, närradion, via samarbetspartners. Kulturenheten tar in synpunkter om utbudet från medborgare via brukarenkät och via direkta frågor till publiken på eventen.

Kulturenheten har genomfört flera initiativ som berikar kommunens kulturliv. Barnteater, konstutställningar, konstföreläsningar, lovaktivitet med skapande verksamhet och musikvecka har arrangerats samt konstvandring i samband med promenadfestivalen. Café Bonza har kulturaktiviteter för ungdomar löpande. En enkät till medborgare med frågor om deras behov har genomförts och kommer att analyseras. De yngre medborgarna nås genom skapande skola för årskurs F-9. Projektet är bidragsfinansierat och gör att det finns möjlighet att nå alla barn. Samarbete sker med föreningsliv med föreläsningar inom konst och hantverk samt barnteater. Under året kommer en förstudie om att delta i melodifestival för funktionsnedsatta (Funkismello) göras.

Kulturenheten har vidare arbetat för ett främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas. Under året har bland annat ett underlag för nya skyltar arbetats fram med samlad information om naturreservatet och friluftsgården samt med nya fornminnesskyltar. Ett annat uppdrag är av naturvårdskaraktär, att anlägga av groddammar enligt Albyutredningen. En förstudie och en dispensansökan om att anlägga groddammar i naturreservatet har genomförts. Både skyltar och groddammar beräknas vara klart under 2017.

Kommunens tre bibliotek ska vara platser som besöks av många medborgare, inte bara i syfte att låna böcker.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Bibliotek, kultur och fritid - antal fysiska besökare på biblioteken	221 552	229 368	225 763	229 368

Kommentar: Besöksräknaren var ur funktion på biblioteket i Tyresö centrum under perioden 26/11 2015 till 2/3 2016, varför en uppskattning för dessa månader har fått göras. Se bilaga för detaljerad redovisning av antalet besök per månad per bibliotek. Utfallet 2016 visar på något färre besökare jämfört med 2015. Åtgärden för att öka antalet besök har varit att erbjuda fler aktiviteter både på biblioteken och utanför. Pop-up-bibliotek anordnades på olika platser runtom i Tyresö under sommaren. Tisdagsklubben för barn i åldrarna 9 till 13 år startades på biblioteket i Trollbäcken under hösten. Aktiviteten har varje tisdag lockat många besökare och har också gjort att skolbarn besöker biblioteket under andra eftermiddagar, vilket också gett utslag i besöksstatistiken. Språkcaféer, som anordnats i samarbete med olika aktörer har erbjudits både på biblioteket i centrum och i Trollbäcken. Andra aktiviteter har varit Digitala torget, Sommarboken, sagostunder, rim- och ramsstunder, filmvisning och pyssel. En annan åtgärd har varit att tydligare marknadsföra de aktiviteter som arrangeras. Detta har gjorts dels genom de digitala kanaler som vanligtvis används, det vill säga, bibliotekets webbplats, kommunens webbplats, evenemangskalendern, månadsbladet och sociala medier men också genom utdelning av flygblad samt via annonser i Kommunrutan.

En stor del av kommunens medborgare ska utnyttja bibliotekets huvudtjänst, utlåning av böcker.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Bibliotek, kultur och fritid - antal aktiva låntagare på biblioteken per 1000 invånare	12	11	11	11

Kommentar: Antal aktiva låntagare 2016 var 10 694 personer. Åtgärder för att nå målet har varit att erbjuda fler aktiviteter på biblioteken och att tydligt marknadsföra aktiviteterna.

Den digitala informationen till föreningar och medborgare om nämndens verksamhet och evenemang ska nå fler mottagare.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Bibliotek, kultur och fritid - antal prenumeranter av nyhetsbrevet Föreningsnytt		364	421	437
Bibliotek, Kultur och fritid - antal prenumeranter av nyhetsbrevet Kulturnytt		386	466	463

Kommentar:

Kulturenheten har annonserat i lokaltidning, månadsbladet, affischerat, flyers, haft QR-koder på affischer som går direkt till en sida där man kan prenumerera på nyhetsbrev, vid biljettbokning på webben kan man anmäla sig som prenumerant. För kulturnytt nåddes målet att öka antalet prenumeranter med 20 procent i augusti 2016. 1 december 2015 var det 386 prenumeranter, i december hade det ökat till 466 stycken.

I alla mail fritidsavdelningen skickar kommer en påminnelse om föreningsnytt med uppmaning att man ska prenumerera. Påminns vid föreningsmöten. Antalet prenumeranter har ökat med 15 procent, men målet var 20 procent. Antalet prenumeranter för de båda nyhetsbreven har ökat och målet för kulturnytt har uppfyllts.

Kommunens fritidsgårdar och träffpunkter ska vara öppna när ungdomarna vill besöka dem.

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Fritidsgårdar - andel besökare som instämmer på påståendet "den här fritidsgården/träffpunkten är öppen när jag vill vara här"	78 %	81 %	81 %	83 %

Kommentar: Frågan ställdes inte på liknande sätt som tidigare och därför är det inte helt jämförbart med tidigare år. Under 2017 kommer en gemensam enkät med Nacka nätverket genomföras där denna fråga ställs. I vår enkät ställde vi frågan vilka dagar man önskade att gården var öppen och där kan man se att det

finns ett behov av att öppna söndagar samt ett mindre behov tisdagar Enkäten visar att tisdagar är den dagen då de minst önskar öppet, vilket vi har sett och även stängt Kringlan den kvällen Enkäten visar också ett mindre önskemål om öppet på söndagar vilket vi får ta med i planeringen inför 2017.

Undersökningen gav svar om vad ungdomarna tycker om öppettider, fritidsintressen samt kamrattelationer som är bra att känna till. Överlag motsvarar gårdens öppettider med dagens/kvällens behov på tillgänglighet. Populäraste dagar/kvällar är onsdagar 35 procent och fredagar 71 procent Det finns önskemål om utökning av öppettider på fredagseftermiddagar 48 procent, vilket idag inte är möjligt på grund av ekonomi samt andra uppdrag för fritidsledarna

God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter

Strategiskt mål

Varje verksamhetsområde ska bedrivas inom ramen för tilldelade ekonomiska resurser

Indikator

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016	Mål 2016
Ekonomiskt resultat, Tkr	2 392	3 004	6 789	0

Kommentar: Kultur- och fritidsnämndens utfall för 2016 är 6, 8 miljoner kronor. Bibliotekets resultat beror på lägre personal och mediakostnader under perioden. Fritidsavdelningens redovisar ett överskott på 4,2 mkr för perioden. Avvikelsen beror bl.a. på försenade investeringar bl. a Trollbäckens IP vilket ger lägre driftkostnader, lägre kostnader för bidrag samt lägre personalkostnader. Fritidsgårdarnas resultat ligger bättre till än beräknat beror på att enheten vakanthållit personal samt fått statsbidrag för sommarverksamhet.

Attraktiv arbetsgivare

Strategiskt mål

Medarbetarnas sjukfrånvaro är lägre än fyra procent.

Kommunens mål är att sjukfrånvaron ska ligga under fyra procent.

Kommentar: Sjukfrånvaron 2015 och 2016 på biblioteket har legat över fyra procent p.g.a. långtidssjukskrivna. I övrigt har sjukfrånvaron legat mellan en och två procent för övriga avdelningar de senaste åren.

Medarbetarnas kan rekommendera Tyresö som arbetsgivare

För hela utvecklingsförvaltningen kan 54 procent rekommendera Tyresö som arbetsgivare, jämfört med 51 procent för hela kommunen.

2.2 Uppföljning av uppdrag från kommun- och nämndplan

Särskilda uppdrag

Konkurrensutsättning

Kommunal verksamhet, såväl befintlig som ny, kan med vissa undantag prövas för konkurrensutsättning. Nämnderna ska sträva efter att erbjuda olika alternativ för att ge medborgarna ökad mångfald och valfrihet.

Kommentar: 2013 redovisades två utredningar till kultur- och fritidsnämnden om konkurrensutsättning av nämndens ansvarsområde.

Taxor och avgifter

Alla nämnder ska årligen se över sina taxor och avgifter i syfte att avgiftsintäkterna ska bidra till verksamheternas finansiering.

Kommentar: Kommunfullmäktige beslutade i juni om att kultur- och fritidsnämndens taxor och avgifter ska indexregleras.

Genomföra den planerade Alby-utvecklingen

Kommentar: Kulturenheten har påbörjat arbetet med Natur- och kulturlandskapsvård och den del av skötselplanen som gäller våtmarker och groddammar. En konsult har, i samarbete med naturskolans sakkunniga personal, gjort en förstudie. Ansökan om dispens från naturreservatsföreskrifterna skickas i december 2016 till Södertöms Miljö- och Hälsoskyddförbund. 2016-11-30 har arbetet med upphandlingen påbörjats. Ett arbete med att uppdatera och komplettera skyltning till sevärdheter i Alby har påbörjats samt underhåll av fastigheter.

Utveckla någon form av kulturhus i anslutning till Tyresö centrum i nära samverkan med andra aktörer

Kommentar: Kulturenheten och biblioteket har deltagit i de olika workshops som genomförts under hösten/vintern 2015/2016 och bidragit med specialistkompetens. Projektering av kultur- och kunskapscenter i samarbete med Hemsö har avslutats. Erfarenheter och det underlag som tagits fram tas tillvara.

Arbeta fram en strategisk anläggningsförsörjningsplan inom verksamhetsområde

Kommentar: Uppdraget är genomfört. Anläggningsförsörjningsplanen har tagits fram och kostnadsberäknats. Planen har presenterats i kultur- och fritidsnämnden och kommunstyrelsen hösten 2016.

Nämnduppdrag

Parkourpark - Förvaltningen får i uppdrag att undersöka möjligheten att uppföra en parkourpark på den gamla grusplanen vid Skate 135 eller annat lämpligt ställe.

Utredningen görs i syfte att identifiera hur man kan locka olika personer (med tanke på kön, ålder och fysiska förutsättningar) till platsen med hjälp av utsmyckning och utformning av anläggningen.

Kommentar: Uppdraget är genomfört. KFN beslutade den 25 april 2016 att investera 1 300 000 kronor i parkourparken och Stockholms Idrottsförbund delfinansierar. Planerad att vara klar sommaren/hösten 2017.

Biblioteksvecka - Förvaltningen får i uppdrag att undersöka möjligheten att arrangera en biblioteksvecka i syfte att öka kännedomen om vad man kan göra på biblioteket förutom att låna böcker.

Kommentar: Uppdraget är genomfört. Biblioteket genomförde en biblioteksvecka under vecka 16, med ett antal olika aktiviteter för barn, unga och vuxna på alla tre biblioteken.

Kultur- och kunskapscenter - Förvaltningen får i uppdrag att aktivt bevaka projekteringen och utvecklingen av det nya kultur- och kunskapscentret som planeras i Tyresö centrum.

En viktig del i detta arbete är att samverka med kommunens föreningsliv redan i planeringsstadiet för största möjliga delaktighet och förankring.

Kommentar: Se redovisning under det särskilda uppdraget ”Utveckla någon form av kulturhus i anslutning till Tyres centrum i nära samverkan med andra aktörer”.

Brukarundersökning - Förvaltningen får i uppdrag att genomföra en brukarundersökning för föreningslivet i Tyresö.

Undersökningen ska besvara hur föreningarna uppfattar kommunens service, anläggningarnas kvalitet och tillgänglighet samt det ekonomiska stödet till främst barn- och ungdomsverksamheten. Brukarundersökningen ska omfatta alla typer av föreningar.

Kommentar: Uppdraget är genomfört. Brukarundersökning för kultur och fritid har genomförts. En analys kommer presenteras i början av 2017 på kultur- och fritidsnämnden.

Förvaltningen får i uppdrag att fr.o.m. verksamhetsberättelsen 2016, via analyser i verktyget ApN, redovisa relevant statistik.

Kommentar: ApN:s statistik- program är infört. Kontakter finns med ansvarig i Umeå. Uppgifter kommer att redovisas i nämnden under första halvåret 2017.

Fritidsgårdar, nämndmål och kvalitetsgarantier

Förvaltningen får i uppdrag att inför nämndplanen 2017 formulera ett nämndmål för fritidsgårdarna som tar sin utgångspunkt i Nackanätverkets brukarundersökning samt utveckla kvalitetsgarantierna för fritidsgårdsverksamheten i Tyresö.

Kommentar: Uppdraget är genomfört. Fritidsgårdarna har presenterat ett förslag till nämndmål och kvalitetsgarantier till nämndens målkonferens i juni 2016.

2.3 Uppföljning av kvalitetsgarantier

Samtliga kvalitetsgarantier är uppfyllda.

2.4 Uppföljning av verksamhet och kvalitet

Kultur

Kulturenheten har under året arrangerat 26 teater- och dansföreställningar för barn och föräldrar i kommundelarna och nådde 1 232 personer. Sju föreställningar var speciellt riktade till barn med behov av särskilt stöd. Lovaktiviteter med skapande verksamhet på höst- och sportlov nådde cirka 300 barn. I samarbete med Barn- och utbildningsförvaltningen har enheten administrerat projektet Skapande skola där Tyresös skolbarn får möta kultur i olika former.

I Tyresö konsthall har det visats nio samtidskonst- och temautställningar. Besöksantalet i konsthallen fram till jul var 18 638 stycken. Det är något lägre än det brukar. En förklaring kan vara att vi detta år inte hade någon stor

lokalhistorisk utställning som till exempel ”En hyllning till målarprinsen” och ”Tyresö centrum 50 år” och inte heller Visning och verkstad inom Skapande skola. På Trollbäckens bibliotek har det visats sju utställningar, oftast med lokala konstnärer. Tyresö ska vara en attraktiv boendekommun. I takt med nya bostadsområden byggs ökar behovet av konstnärlig gestaltning i offentliga miljöer. Kulturenheten har i den frågan samarbetat med Stadsbyggnadsförvaltningen.

Kulturenheten har genomfört sex stora evenemang under året: Musikveckan, Kultur- och idrottsgalan, Tyresö medeltidsdagar, Tyresöfestivalen, Kultur i höstmörkret och Nationaldagsfirandet. Flera av dessa evenemang är samarbeten med andra kommunala enheter och det lokala föreningslivet. Tyresö medeltidsdagar drog en stor publik cirka 7 000 personer. Musikveckan genomfördes för första gången med framträdanden av professionella artister, lokala kulturföreningar och elever från kulturskolan som agerade förband. Livekonserterna nådde en publik på 800 personer. Kulturenheten har även arrangerat föredrag, författarbesök och konserter. En nyhet är programserien Kulturtimmen där allt från poesi och konst till musik och film har presenterats.

På Kvarnhjulet kan föreningar och privatpersoner boka lokaler för möten och aktiviteter. Under våren användes B-huset som evakueringsboende för flyktingar. Brukarna erbjöds ersättningslokaler, främst i gymnasiet. När befolkningen växer ökar också behovet av fler och större mötesplatser. För den äldre målgruppen är lokalema på Kvarnhjulet av stor betydelse för livskvaliteten; där träffar man vänner, lyssnar på musik och spelar bridge. Det är hårt tryck på vissa lokaler under vissa tider, och föreningslivet efterfrågar större och fler lokaler.

Nu sker en utveckling i Alby på flera områden, bl.a. kring skyltar och groddammar (se redovisning på sid 6).

Ett nämndmål är att ha ett kulturutbud som tillgodoser medborgarnas behov. Därför genomfördes en brukarenkät, men ett lågt deltagande gjorde det svårt att dra tillförlitliga slutsatser av resultatet. Dock indikerar svaren på att information om evenemangen hittas på webben, men man saknar affischtavlor i den offentliga miljön. Man saknar också fler och större lokaler för Tyresös föreningsliv, lokaler för konserter och scenkonst samt lokalhistoriskt arkiv. De enskilda svaren med specifika önskemål tar enheten med sig i sitt fortsatta arbete.

Café Bonza bedriver verksamhet för ungdomar mellan 16-20 år. Personalen har ett coachande arbetssätt och man stöttar ungdomarna att själva genomföra sina idéer. Under juli månad öppnades ett sommarcafé i skateparken där sommarjobbade ungdomar fick lära sig allmänna göromål under handledning av personal från Café Bonza.

Tyresö naturskola erbjuder Tyresös grundskoleklasser praktiska natur- och miljölektioner i Alby naturreservat. Där får eleverna uppleva naturen med alla sinnen och upptäcka olika växter, djur och samband i naturen. Genom praktiska övningar får de en insikt om sin egen roll i kretsloppet och hur deras livsstil påverkar miljön. Naturskolan är ett komplement till skolans uppdrag att uppnå läroplanens mål i natur- och samhällsorienterande ämnen. Under 2016 deltog ca 1 700 elever från grundskolan i naturskolans verksamheter. Naturskolan erbjuder även äventyrsdagar, SFI-guidningar (60 personer), fortbildningar för personal i förskola och grundskola. Under sommaren samarbetade naturskolans personal med fritidsgårdarna, och Klövbergsgrottorna besöktes med barn och unga i olika åldersgrupper ca 150 personer. På slättem vid Ahlstorps båtsmanstorp deltog cirka 70 personer. Ängen är ett levande fornminne och evenemanget ett exempel på hur enheten arbetar med att bevara kulturarvet. Både unga och gamla deltog i slättern vilket bidrog till praktisk kunskapsöverföring mellan generationer.

Kulturskolan

I den omvärldsanalys som gjordes inför år 2016 tog kulturskolan upp den digitala utvecklingen och det behov som finns av att anpassa verksamheten till den. Medborgarnas förväntan på snabb information och väl fungerande e-tjänster ställer krav på förändringar. Under året har kulturskolan analyserat behoven.

Befolkningen i Tyresö ökar och för att Tyresö ska vara en attraktiv boendekommun behöver även kulturskolan följa med i utvecklingen både geografiskt och utbudsmässigt. Två nya kurser som riktar sig till barn med lättare funktionsnedsättning inom autismspektrum har startats.

Kulturskolan har också erbjudit nya korta prova på kurser i flera olika ämnen. Efterfrågan på gruppundervisning har minskat. Demokrati och delaktighet har varit ledord i verksamheten och tema för den gemensamma kompetensutvecklingen under 2016.

Det systematiska kvalitetsarbetet i Våga Visa, ett samarbete om utvärdering av kulturskoleverksamhet, visar en kundnöjdhet på 95 procent för kulturskolan. Andelen som anser att har inflytande i kulturskolans verksamhet har ökat. För att bidra till ett rikt kulturutbud i kommunen samverkar kulturskolan med övriga kulturaktörer i kommunen. Ett gott exempel på det har i år varit projektet Tyresöspelet där kulturskolan, teaterföreningen, kyrkan m.fl. samarbetat i en föreställning om och för Tyresös invånare.

Under 2016 har regeringen tillsatt en utredning för att ta fram en nationell strategi för en mer jämlik och tillgänglig kulturskola. Där finns en uttalad ambition är att ge alla barn och unga likvärdiga möjligheter att utvecklas genom

kultutövande i verksamhet av hög kvalitet och tillgänglighet. Kulturrådet har beviljat kulturskolan i Tyresö medel för att nå ut till fler målgrupper.

Biblioteket

Biblioteket har under 2016 arbetat för att erbjuda ett ökat antal aktiviteter med viljan att bredda verksamheten och överraska kommuninvånarna, med målet att locka fler besökare. Pop-up- bibliotek, födelsedagskalas, mingeltillfällen och att erbjuda ett öppet bibliotek i Tyresö centrum under annandag jul är exempel på detta. Under sena hösten har vi också utbildat några av bibliotekets anställda i programmering för barn vilket ska leda till nya spännande aktiviteter under våren.

Ett flertal samarbeten med andra enheter inom Tyresö kommun och olika andra aktörer i lokalsamhället har etablerats och förstärkts under året. Vi erbjuder sagostunder på finska i samarbete med finska föreningen, och har engagerat ungdomar i aktiviteten Unga läser för barn. Ett annat gott exempel är samarbetet mellan personalen på BVC i Trollbäcken och biblioteket som har fått till följd att ett ökat antal föräldragrupper besökt biblioteket under året. Även de höstlovsaktiviteter som anordnades på Kvarnhjulet och som byggde på samarbete med de andra enheterna inom avdelningen är exempel på detta. Att tydligt marknadsföra biblioteket och våra tjänster, litteraturen, läsning och våra olika aktiviteter har också känts som en angelägen uppgift i strävan mot att nå målet med att behålla antalet besökare på 2015 år nivå.

Under hösten och vintern genomförs en brukarenkät för att få kännedom om vad medborgarna önskar mer av verksamheten. Enkäten stängs och resultatet sammanställs och analyseras i januari 2017.

Fritid

Fritid och föreningsliv betyder mycket för unga människor i Tyresö.

Fler föreningar når elitnivå och med det följer idrottsförbundens allt högre krav på hallar/anläggningar för spel på högre nivå. I längden kommer det vara helt omöjligt för kommunerna att tillmötesgå de krav som ställs från förbunden, ingen kommun klarar av att ha elitidrottsarenor för alla sporter. Det är viktigt att se över möjligheterna till regional samverkan vid byggandet av tävlingsarenor. Det pågår också ett arbete inom Föreningen Storstockholms Kultur- och Fritidschefer (FSKF) tillsammans med SKL för att se över rimligheten i dessa krav. Tillgången på idrottsanläggningar är inte tillräcklig varken i Tyresö eller inom Stockholmsregionen i övrigt. Inom de traditionella idrotterna framförs önskemål om betydligt mer tid i Tyresös lokaler och anläggningar än vad som kan tillgodoses. Kraven på upprustning, tillbyggnad och modernisering är också höga, då flertalet av kommunens anläggningar är från 60-, 70- och tidigt 80-tal. Den anläggningsförsörjningsplan som gjordes under 2016 visar på stora investeringsbehov de kommande 20 åren, om man ska upprätthålla nuvarande servicenivå allteftersom befolkningen ökar.

Tyresö erbjuder stora möjligheter till rörligt friluftsliv. En ökad marknadsföring av kommunens rika utbud är önskvärt. Förhoppningen är att det arbete som pågår inom Albyprojektet skall kunna lyfta fram just detta med de ökade möjligheter till friluftsliv som nya Alby kommer att kunna erbjuda. Under 2016 tillträdde en ny arrendator på Uddby gård och satsningar gjordes för att utveckla visningsverksamhet genom nytt fähus och visningshagar. Det finns även möjlighet att utveckla annan pedagogisk verksamhet i anslutning till gården. Både kvinnor och män har en lång historia av motion och idrott, men det är traditionellt pojkar och män som har dominerat den organiserade idrotten. En tydlig trend är att föreningslivet tappar utövare till spontanidrotten och de entreprenörer som erbjuder olika former av träning. Det är tydligast från ca 13 års ålder och uppåt. Eftersom kommunens befolkningmängd ständigt växer och vi just nu har stora barnkullar så ökar sannolikt antalet LOK-stödsberättigade aktivitetstillfällen de kommande åren.

Befolkningsförändringarna i Tyresö påverkar verksamheterna eftersom behovet och kraven på kultur- och fritidsutbudet förändras. Folkmängden fortsätter att öka i Tyresö kommun vilket leder till ett ökat behov av olika rekreationer. Personer som är 64 år och äldre är den grupp medborgare som ökar mest, vilket kan resultera i att utbudet behöver förändras i framtiden.

Det sker en snabb utveckling inom den digitala sfären. Användandet av smartphones och surfplattor har, tillsammans med ökad tillgång till mobilt bredband, skapat nya beteenden och därmed nya utmaningar. Allt fler är ständigt uppkopplade och förväntar sig åtkomst av digitala tjänster. Kraven på e-tjänster och tillgång till digitala självservice-tjänster ökar från medborgare, regionala förbund och politiken. Detta medför ett ökat tryck på den digitala utvecklingen och därmed ett behov av kunskapsutveckling och innovativa idéer hos personalen. Samhällskulturen påverkas genom till exempel sociala medier. Idrotten som motionsform är en viktig faktor både i folkhälsoarbetet och för människors välbefinnande. Ändrade levnadsvanor med bl.a. ökad andel stillasittande aktiviteter har i en mängd rapporter lyfts fram som en fara. Motion, idrott och rekreation är därför viktiga komponenter i ett hälsosamt liv. En gemensam utmaning för Tyresö kommun och föreningslivet är att möta människors olika behov och förutsättningar samt att motivera till motionsaktiviteter. En ökad marknadsföring av kommunens unika natur och de möjligheter den innebär är angeläget.

En brukarenkät genomfördes 2016 och kommer analyseras under början av 2017.

Profilfritids, som innebär att föreningar driver fritids för barn i åldern 9-12 år har fortsatt med fyra anordnare. Verksamheten kommer permanentas från och med hösten 2017.

Fritidsgårdar

Under 2016 har Tyresö fritidsgårdar fortsatt jobba utifrån att ungdomar ska vara med och skapa verksamhet för varandra. Drygt 15 ungdomar sommarjobbade både på dagkollo och på "Krusbodabadets" cafeteria under sommaren 2016. Fritidsgårdarna har under året genomfört ett antal större arrangemang, mångkulturella veckan, sommarverksamhet, Tyresöfestivalen, skidresa, LAN osv. Tillsammans med det regionala nätverket KC har fritidsgårdarna jobbat fram ett främjande material, en etisk kod för fritidsledare allt för att ytterligare stärka yrkeskåren och på så sätt skapa bättre verksamhet för besökarna. Strandträffens öppettider har förändrats utifrån behovet och öppettiderna på fredagskvällar har ökat medan de har minskat på eftermiddagar.

Bergfotens fritidsgård

Korttidstillsyn är till för ungdomar som omfattas av lagen om särskilt stöd för vissa funktionshindrade (LSS): Verksamheten har genomförts på uppdrag från Handikappomsorgen. Under året har 23 ungdomar korttidstillsyn på fritidsgården, efter skoldagen samt hel dag under lov och studiedagar.

Ungdomarna är i åldern från klass 7 till sista året på gymnasiet.

Öppen kvällsverksamheten, en verksamhet som syftar till att under fria former underlätta och ge utrymme åt människors möten. Ett sätt att definiera årets öppna verksamhet är en fritidsform dit man har gått och inom vida ramar fritt valt att möta vänner, samtala eller syssla med fritidsaktiviteter, till exempel spontanidrott och olika estetiska uttrycksformer. Aktiviteter utöver det vanliga har bland annat varit, spelningar för musikgruppen, turneringar i hela landet för innebandyklubben.

Dagligverksamhet i samverkan med avdelningen, verksamheter för personer med funktionsnedsättning har utvecklats och en diskussion förs om meningsfulla arbetsuppgifter skapats. Tanken har varit att främja personliga utvecklingen och delaktigheten i samhället för en person i yrkesverksam ålder.

Verksamhet bedrivs för unga lagöverträdare 15-18 år. Tillsammans med samordnaren för ungdomstjänsten erbjudit oavlönat arbete, till två unga som har tilldömts ungdomstjänst av tingsrätten. Ungdomstjänsten har pågått under öppna verksamhetens fredagskvällar.

2.5 Uppföljning av verksamhet och ekonomi

Verksamhetsmått

Titel	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
<i>Biblioteket</i>			
Antal öppettimmar	5 526	5 704	5 928
Antal besökare	318 552	326 147	319 735
-varav webbesökare	97 000	96 779	93 972
Antal utlån	215 285	199 061	191 233 ¹
<i>Kultur</i>			
Antal besökare i Konsthallen	23 400	27 435	19 435
<i>Fritidsgårdar</i>			
Antal årsöppettimmar	3 822	3 822	3 753
Upplevelser av inflytande i verksamheten	75 %	82 %	90,5 %
<i>Kulturskolan</i>			
Andel elever i kulturskolan/invånare 7-19 år	17 %	16 %	14,5 %
Antal elever	1 402	1 340	1 251
<i>Fritid</i>			
Fritid - Antal deltagare i föreningslivet i åldrarna 7-20 år		6 328	7 347
- varav flickor		3 070	3 589
- varav pojkar		3 258	3 758

¹ Gäller lån av fysiska media, e-böcker samt lån via Mediejukeboxen

Resultaträkning

Resultaträkning för verksamhetsområde Bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar

Belopp i tkr	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Intäkter	115 107	133 635	138 163
Anslag, kommunbidrag	106 952	120 357	124 824
Övriga interna intäkter ²	981	5 395	4 429
Taxor och avgifter	2 672	2 704	2 751
Uthyrning av lokaler och anläggningar	3 888	3 835	3 824
Externa intäkter	614	1 344	2 335
Kostnader	112 716	130 631	131 374
Personalkostnader	24 209	34 130	33 622
Köp av verksamheter ³	13 942	16 083	14 812
Interna kostnader	13 521	15 380	14 059
Lokalkostnader	41 824	43 814	44 429
Bidrag	6 742	7 220	8 092
Media	1 201	1 604	1 597
Elkostnader	2 651	2 253	2 821
Avskrivningar	1 984	1 817	1 749
Övrigt ⁴	6 642	8 330	10 193
Resultat	2 391	3 004	6 789

² Avser intäkter från andra förvaltningar i kommunen, främst från socialförvaltningen för Bergfotens fritidsgård.

³ Simhallen

⁴ Övrigt innefattar bl.a. kurser och konferenser, dataprogramlicenser, konsulttjänster, studiebesök/föreläsare, annonser, fastighetsservice och livsmedel

Resultaträkning 2016 för verksamhet Bibliotek

Belopp i tkr	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Intäkter	16 338	16 904	17 824
Anslag från kommunfullmäktige	15 741	16 265	17 133
Övriga interna intäkter	230	314	317
Taxor och avgifter	118	105	205
Uthyrning av lokaler			
Externa intäkter	249	220	169
Kostnader	16 368	16 918	16 691
Personalkostnader	7 285	7 211	7 190
Köp av verksamheter			
Interna kostnader	833	1 251	1 227
Lokalkostnader	4 491	4 475	4 533
Övrigt bl. a mediainköp	3 759	3 981	3 741
Resultat	-30	-14	1 133

Resultaträkning 2016 för verksamhet Fritid

Belopp i tkr	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Intäkter	74 884	76 264	77 722
Anslag från kommunfullmäktige	71 664	72 869	74 336
Övriga interna intäkter			0
Taxor och avgifter	20	11	5
Uthyrning av lokaler och anläggningar	3 186	3 278	3 349
Externa intäkter	14	106	32
Kostnader	72 107	72 855	73 456
Personalkostnader	2 546	2 392	2 184
Köp av verksamheter	13 941	14 679	14 812
Interna kostnader	11 864	13 062	11 739
Lokalkostnader	31 159	30 066	30 932
Bidrag till föreningar	6 505	7 075	6 481
Elkostnader	2 651	2 253	2 821
Övrigt	3 441	3 328	4 487
Resultat	2 777	3 409	4 266

Resultaträkning 2016 för verksamhet Kultur

Belopp i tkr	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Intäkter	22 536	22 854	23 998
Anslag från kommunfullmäktige	18 196	18 562	18 546
Övriga interna intäkter	753	905	905
Taxor och avgifter	2 534	2 544	2 476
Uthyrning av lokaler	701	554	383
Externa intäkter	352	289	1 688
Kostnader	22 843	23 600	23 422
Personalkostnader	13 179	13 865	13 786
Köp av verksamheter		3	
Interna kostnader	824	1 042	711
Lokalkostnader	6 092	6 119	5 967
Övrigt	2 748	2 571	2 958
Resultat	-307	-746	576

Resultaträkning 2016 för verksamhet Fritidsgårdar

Belopp i tkr	Utfall 2014	Utfall 2015	Utfall 2016
Intäkter	0	14 433	15 674
Anslag från kommunfullmäktige		11 042	11 567
Övriga interna intäkter		2 614	2 599
Taxor och avgifter		45	65
Uthyrning av lokaler		3	7
Övrigt		729	1 436
Kostnader	0	14 198	15 242
Personalkostnader		9 400	9 510
Köp av verksamheter			
Interna kostnader		10	382
Lokalkostnader		2 981	2 884
Övrigt		1 807	2 466
Resultat	0	235	432

Fritidsgårdar fördes över till utvecklingsförvaltningen 2015.

Kommentar

Biblioteket har ett överskott på 1 133 tkr. Detta beror främst på lägre personalkostnader och lägre kostnader för inköp av media.

Kulturenheten och kulturskolan har ett överskott på 576 000 kr. Detta kan härledas till större intäkter än budgeterat, ca 902 000 kr. Statsbidrag från migrationsverket har inkommit med anledning av att Kvarnhjulet användes som

evakueringsboende, 235 000 kr. Nu vid årets slut tillgodoses vissa underhållsbehov i verksamhetens lokaler.

Fritidsavdelningen har ett överskott på 4 266 000 kr, varav ca 1 800 000 kr beror på att avdelningen inte belastats med kostnader för anläggningspersonal och att ingen fritidschef finns på plats. Försenade investeringskostnader för bland annat Trollbäckens IP ger lägre driftskostnader 2016, ca 1 800 000 kr. Det finns även bidrag till nämndens förfogande som inte betalats ut, 300 000 kr.

Fritidsgårdarna har ett överskott på 432 000 kr. Detta kan härledas till ökade intäkter, samt att personal inte tillsatts vid tjänstledighet. Under året har verksamheten fått bidrag från myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor för sommarverksamhet samt driftbidrag för Krusbodabadet.

Årsutfallet verksamhetsområdet: 6 789 000 kr.

3 Uppföljning av riskhanteringsplan

Fritidsgårdar

Bedriva en kvalitativ och öppen fritidsgårdsverksamhet för ungdomar.

Fritid

Lokal- och anläggningsbrist. Anläggningsförsörjningsplanen är klar. Omodernt inpasseringssystem. Ett kartläggningsarbete pågår.

Kultur

Risker att man inte uppnår ett kulturutbud efter medborgarnas behov. Se redovisning under måluppfyllelse.

Bibliotek

Risker att besökstalen på biblioteken inte ökar. Se redovisning under måluppfyllelse.

4 Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag

Verksamheterna inom bibliotek, kultur, fritid och fritidsgårdar har nästan uppfyllt alla mål. Naturvårdsverkets mått för friluftskommun har ökat i för Tyresö. I SCB:s medborgarundersökning rankas kommunens idrotts- och motionsanläggningar högt och Tyresö ligger över snittet bland deltagande kommuner. Måttet för kultur ligger på samma nivå som 2014. Antal fysiska besökare på biblioteken minskar.

Alla uppdrag har genomförts inom planerad tid. Verksamhetsområdets ekonomi är i balans och redovisar ett överskott.

Temagranskning av fritidsgårdarna genomfördes under 2016. Syftet var att ta reda på hur besökarna upplever verksamheten? Följande slutsatser drogs av granskningen. Enkätresultat visar att besökarna är nöjda med verksamheten, Systematiskt arbete med verksamhetsutveckling pågår och samtliga enhetsmål har uppfyllts och resultaten har förbättrats sedan 2014.

Kulturskolan kommer att samverka med övriga kulturaktörer i kommunen och på det sättet bidra till ett rikt kulturutbud. Kulturutbudet och verksamheter inom kulturskolan behöver utvecklas för nya målgrupper.

Befolkningen i Tyresö ökar och verksamheterna inom kultur och fritid behöver utvecklas. Lokalt aktivitetsstöd beräknas öka. Den framtagna anläggningsförsörjningsplanen behöver analyseras och beaktas i planeringsarbetet i kommunen.

Åtgärder för att utveckla aktiviteter för nyanlända och personer med funktionsvariationer behöver fortsätta. Nämndens verksamheter behöver aktivt delta i framtagandet av kommunens integrationsstrategi.

Arbetet med att utveckla Alby fortsätter

Brukarundersökningarna för föreningarna inom kultur- och fritids områden ska analyseras och se om några åtgärder behöver vidas. Biblioteket har också genomfört en brukarundersökning som avslutas i januari 2017.

Biblioteket i Tyresö centrum har haft färre besökare 2016 mot 2015. Åtgärden för att öka antalet besök var fler aktiviteter på biblioteken och utanför biblioteket samt att vara tydligare i marknadsföringen av de aktiviteterna. Biblioteket testade bland annat att anordna pop-up-bibliotek på badplatser och andra platser runt om i Tyresö under sommaren. Biblioteket behöver utveckla arbetet med att nå nya målgrupper.

Bilaga

Bibliotekets besöksstatistik

Nämndmålet var att behålla antalet besök på 2015 års nivå, det vill säga: 216 691. Besöksräknaren var dock ur funktion på biblioteket i Tyresö centrum under perioden 26/11 2015 till 2/3 2016.

Statistik enligt besöksräknare:

2015	216 691
2016	198 092
Skillnad:	-18 599

Med uppskattade siffror för de tre månader då besöksräknaren var ur funktion blir skillnaden mindre.

2015	229 368
2016	225 763
Skillnad:	-3 605

Besöksstatistik månad för månad biblioteket i Strand					
	2015	2016	Skillnad	2017	Kommentar
Januari	2 981	2 736	-246		
Februari	2 970	3 692	+722		
Mars	2 884	2 844	-134		
April	3 196	3 062	-134		Biblioteksveckan 2016
Maj	2 990	2 724	-266		
Juni	2 015	2 114	+99		
Juli	858	618	-240		
Augusti	1 395	2 207	+812		Födelsedagsfirande 27/8 2016
September	3 081	2 733	- 348		
Oktober	3 676	2 687	-989		
November	2 954	2 782	-172		
December	2 770	3 672	+902		
Totalt:	31 771	31 871	+100		

Besöksstatistik månad för månad biblioteket i Tyresö c					
	2015	2016	Skillnad	2017	Kommentar
Januari	13 869	13 869	-		Besöksräknaren ur funktion 2016
Februari	13 812	13 812	-		Besöksräknaren ur funktion 2016
Mars	15 559	12 904	-2 655		Besöksräknaren i funktion från 2/3 2016
April	12 554	13 365	+811		Biblioteksveckan 2016
Maj	12 059	11 262	-797		
Juni	11 761	11 225	-536		
Juli	11 004	9 147	-1857		
Augusti	10 925	13 105	+2 180		Födelsedagsfirande 27/8 2016
September	15 588	13 414	-2 174		
Oktober	15 316	14 421	-895		
November	12 835	13 803	+968		Besöksräknaren ur funktion från 26/11 2015
December	14 587	14 587	-		Besöksräknaren ur funktion 2015
Totalt:	138 887	138 887	0		

Besöksstatistik månad för månad biblioteket i Trollbäcken					
	2015	2016	Skillnad	2017	Kommentar
Januari	4 458	3 303	-1 155		
Februari	3 864	3 994	+130		
Mars	4 379	3 772	-607		
April	3 543	4 009	+475		Biblioteksveckan 2016
Maj	3 046	3 349	+303		
Juni	1 929	2 071	+142		
Juli	1 055	1 003	-52		
Augusti	1 703	2 138	+435		Födelsedagsfirande 27/8 2016
September	3 613	4 103	+490		
Oktober	3 508	4 366	+858		
November	3 761	4 357	+596		
December	2 878	2 513	-365		
Totalt:	37 728	38 978	+ 1 250		

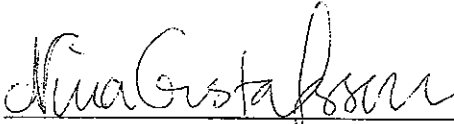
Datum 2017-02-20
 Tid 18:30–20:55
 Plats Myggdalen, plan 1 kommunhuset

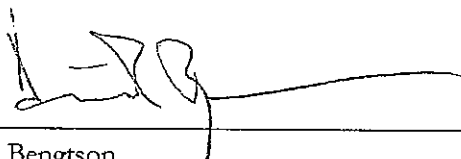
Beslutande Se närvarolista

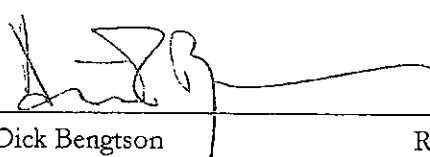
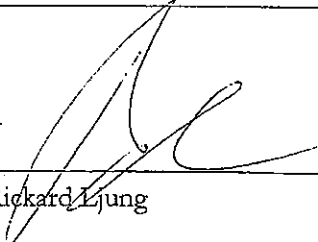
Övriga deltagare Se närvarolista

Justeringens plats och tid 2017-02-24, 16:30. Utvecklingsförvaltningen, Tyresö bibliotek

Paragrafer 1 - 12

Sekreterare
 Nina Gustafsson

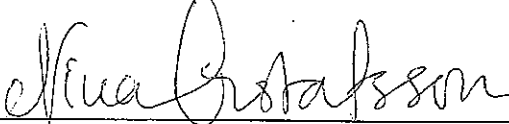
Ordförande
 Dick Bengtson

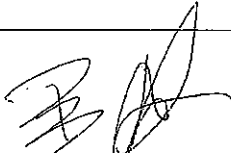
Justerande
 Dick Bengtson Rickard Ljung

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag. Observera att anslagstiden inte är samma sak som överklagandetiden.

Organ Kultur- och fritidsnämnden
 Sammanträdesdatum 2017-02-20
 Datum då anslaget sätts upp 2017-02-27
 Datum då anslaget tas ned 2017-03-21
 Förvaringsplats för protokollet Utvecklingsförvaltningens arkiv, Tyresö bibliotek

Underskrift
 Nina Gustafsson

	Utdragsbestyrkande
---	--------------------

Närvarolista

Beslutande

Dick Bengtson (M)
Anders Olsson (C)
Rickard Ljung (MP)
Erkki Vesa (M)
Karin Ljung (S)
Börje Eriksson (S)
Thomas Sundblad (L)
Per Lindén (KD)
Gunilla Andersson (V)

Ersättare

Lilian Edberg (M)
Klas Torstensson (M)
Agneta Hansson (L)

Övriga

Irene Hededal, Förvaltningschef, Utvecklingsförvaltningen
Inger Lundin, Avdelningschef kulturskola och fritidsgårdar, Utvecklingsförvaltningen
Karin Sundström, Handläggare, Utvecklingsförvaltningen
Nina Gustafsson, Sekreterare, Utvecklingsförvaltningen
Susanne Tonnysson, Bibliotekschef, Utvecklingsförvaltningen

Frånvarande

Lars-Gustaf Ericson (KD)
Tom Nilstierna (C)
Beatrice Rubeling (S)
Karin Sällberg (S)
Niklas Wennergren (S)
Mikael Ordenius (MP)

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

§ 2

Dnr 2017BNS0088 200

Verksamhetsberättelse för byggnadsnämnden 2016

Byggnadsnämndens beslut

1. Byggnadsnämndens verksamhetsberättelse för 2016 godkänns.

Beskrivning av ärendet

Enhetschef Johan Forsberg redovisar byggnadsnämndens verksamhetsberättelse för 2016 (aktbilaga).

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	---	---	--------------------

Tyresö kommun
Stadsbyggnadsförvaltningen
Andréa Ström
Tf Stabschef
08- 5782 9858
andrea.strom@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-02-13

1 (2)

Diarienummer

2017/BN0088

Byggnadsnämnden

Verksamhetsberättelse 2016 för Byggnadsnämndens verksamhetsområde 15

Förslag till beslut

1. Verksamhetsberättelse för verksamhetsområde 15 2016 med mål- och uppdragsuppfyllelse samt uppföljning av verksamhet, kvalitet, ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Förvaltningschef

Tf Stabschef

Beskrivning av ärendet

Stadsbyggnadsförvaltningen har sammanställt verksamhetsberättelse 2016 för Byggnadsnämndens verksamhetsområde 15. Verksamhetsberättelsen redogör för uppfyllelsen av mål och uppdrag för 2016 i kommunplan och nämndplan. Verksamheten och dess kvalitet har följts upp liksom det ekonomiska resultatet. Dessutom redogörs för vidtagna åtgärder för att hantera risker och resultatet från kontrollinsatser enligt riskhanteringsplanen.

tyresö kommun

Viktiga händelser under 2016

2016 har varit ett intensivt och produktivt år på Stadsbyggnadsförvaltningen. Det har varit det första året som en ny egen förvaltning då Samhällsbyggnadsförvaltningen vid förra årsskiftet delades i två delar; Stadsbyggnadsförvaltningen och Tekniska kontoret.

Den goda konjunkturen i byggbranschen har lett till att antalet ärenden och projekt i både planerings- och genomförandefas är historiskt högt på förvaltningen. Samtidigt gör den stora konkurrensen om kompetent och välutbildad personal att personalomsättningen varit relativt hög. Det hårda tempot på förvaltningen i kombination med brist på handläggare riskerar att också att påverka arbetsmiljön. Därför har förvaltningen arbetat aktivt under året för att förbättra arbetsmiljön för alla anställda. Under 2016 träffade alla anställda en extern arbetslivscoach enhetsvis för att göra en genomlysning av hur arbetsbelastningen och hälsan såg ut, samt identifierade riskfaktorer och friskfaktorer på respektive enhet och på förvaltningen. Under 2017 kommer Stadsbyggnadsförvaltningen att fortsätta arbetet genom att ta fram handlingsplaner för en förbättrad arbetsmiljö enhetsvis.

I slutet av oktober öppnade Stadsbyggnadsförvaltningen sitt satellitkontor på Högbergsgatan 91. Syftet med lokalen är att effektivisera förvaltningens arbete ytterligare eftersom många möten och samarbeten sker inne i Stockholm. Det är också ett sätt att underlätta möjligheten för medarbetarna att kombinera arbete och fritid samt öka attraktiviteten vid rekrytering. Det nya kontoret har varit mycket uppskattat av medarbetarna redan från start och bokningsgraden har varit hög. Även andra förvaltningar har bokat in sig för att ha möten i lokalen och medarbetarna på Stadsbyggnadsförvaltningen har bjudit in andra kommuner och externa aktörer vid möten för bland annat Bygglovsalliansen och GIS-samarbeten. Lokalen har också rönt mycket uppmärksamhet och uppskattning i branschen och vi har vid flera tillfällen bjudits in för att prata om vårt arbete med att skapa en modern arbetsplats.

Bygglovenheten

Stadsbyggnadsförvaltningens omorganisation innebar bland annat att den tidigare enhetschefen för bygglov blev avdelningschef för mät- och kartenheten och bygglovenheten som tillsammans bildar kart- och bygglovsavdelningen. En

ny bygglovchef tillsattes internt. Implementeringen av den nya organisationen har gått bra och nya rutiner börjar falla på plats. Chefen för bygglovenheten var föräldraledig första halvåret och chefen för kart- och bygglovsavdelningen gick på föräldraledighet innan sommaren och kommer tillbaka i slutet på februari 2017. Under sommaren slutade två handläggare och en handläggartjänst var sen tidigare vakant, vilket blev kännbart för enheten. En ny handläggare kunde anställas under sommaren och under hösten har rekrytering till de vakanta tjänsterna prioriterats i kombination med upplärning av redan nyanställd personal. Två nya medarbetare har börjat under hösten och utöver det har en extra resurs anställts från november till mars. Enheten har även haft en person anställd på arbetspraktik under hösten.

Sammanfattande slutsatser

Resultaträkning för verksamhetsområde 15

Belopp i tkr	2014 utfall	2015 utfall	2016 utfall
Intäkter			
Kommunbidrag	4 343 tkr	4 133 tkr	5 433 tkr
Taxor och avgifter	4 967 tkr	4 268 tkr	5 710 tkr
Övriga intäkter		452 tkr	
Summa intäkter	9 310 tkr	8 853 tkr	11 143 tkr
Kostnader			
Personalkostnader	5 890 tkr	4 963 tkr	4 273 tkr
Övriga kostnader	3 497 tkr	4 878 tkr	6 034 tkr
Summa kostnader	9 387 tkr	9 841 tkr	10 307 tkr
Resultat	- 77 tkr	- 988 tkr	836 tkr

Slutresultatet blev drygt 800 tkr högre än budgeterat. Det beror främst på ökade intäkter under året i form av bygglovsavgifter med flera stora bygglov som fakturerades i slutet av 2016. Personalkostnaderna minskade med ca 700 tkr. Det beror främst på att enheten haft minst en vakant tjänst under hela året och på grund av föräldraledigheter och att en person varit långtidssjukskriven under slutet av året. Utsikterna för 2017 är inte lika ljusa. Mycket beroende på att ett fåtal nya detaljplaner kommer vinna laga kraft under året och det innebär att färre stora bygglov kommer in under året. Vi ser också att personalkostnaderna

kommer att öka igen på grund av flera lyckade rekryteringar under slutet av året. Enheten har även ökade kostnader för omorganisationen och ökade lokalkostnader.

För att kunna behålla de korta handläggningsstiderna och den goda servicen samtidigt som vi fattar rättssäkra beslut kommer det vara nödvändigt att prioritera arbetsmiljön för att både på kort- och långsikt kunna behålla och rekrytera personal. Fokus ligger på ökad kundnöjdhet och vara lyhörd för vart våra svagheter ligger i kommande rapporter. Den årliga undersökningen av kundnöjdhet ska följas upp vid två tillfällen under 2017 och utvärderas i närtid. Årets satsningar ska göras inom områdena för effektivitet, kompetensutveckling och att utveckla stödfunktioner så att handläggarna kan fokusera på svåra bedömningar i ärenden. Kompetensutveckling är det område som bör prioriteras enligt den senaste rapporten och vi har flera handläggare i gruppen som är under upplärning. Effektivitet skattas som det viktigaste området hos den bygglovsökande.

Byggnadsnämnden Verksamhetsområde 15

Verksamhets-
berättelse
2016

tyresö kommun

1 Viktiga händelser

2016 har varit förändringens och förlusternas år i Byggnadsnämnden. Under loppet av drygt ett år har hela nämndpresidiet bytts ut. Vi har förlorat både vår 1:a och 2:a vice ordförande i förtid. Vid utgången av 2016 lämnade dessutom nämndens ordförande sedan sex år sitt uppdrag, då hon flyttade från kommunen.

2016 har även varit ett intensivt och produktivt år på Stadsbyggnadsförvaltningen. Det har varit det första året som en ny egen förvaltning då Samhällsbyggnadsförvaltningen vid förra årsskiftet delades i två delar; Stadsbyggnadsförvaltningen och Tekniska kontoret. Stadsbyggnadsförvaltningen ansvarar för planering och genomförande inom stadsbyggnadsområdet, medan Tekniska kontoret får ett mer renodlat ansvar för driftsfrågorna och sammalas under kommunledningsförvaltningen tillsammans med VA/Renhållning och Fastighet/Facility. Den nya organisationen ger ett ökat fokus på stadsbyggnadsprocessen och möjliggör ett modernt, flexibelt och långsiktigt arbetssätt.

Den goda konjunkturen i byggbranschen har lett till att antalet ärenden och projekt i både planerings- och genomförandefas är historiskt högt på förvaltningen. Samtidigt gör den stora konkurrensen om kompetent och välutbildad personal att personalomsättningen varit relativt hög. Det hårda tempot på förvaltningen i kombination med brist på handläggare riskerar att också att påverka arbetsmiljön. Därför har förvaltningen arbetat aktivt under året för att förbättra arbetsmiljön för alla anställda. Under 2016 träffade alla anställda en extern arbetslivscoach enhetsvis för att göra en genomlysning av hur arbetsbelastningen och hälsan såg ut, samt identifierade riskfraktorer och friskfaktorer på respektive enhet och på förvaltningen.

Under 2017 kommer Stadsbyggnadsförvaltningen att fortsätta arbetet genom att ta fram handlingsplaner för en förbättrad arbetsmiljö enhetsvis. Medarbetare som behöver extra coaching kan även erbjudas det, individuellt eller i grupp. Vi utgår också från livshjulet i våra medarbetarsamtal för att få en helhetssyn av våra medarbetares livssituation och hur vi som arbetsgivare kan underlätta ”livspusslet”.

I slutet av oktober öppnade Stadsbyggnadsförvaltningen sitt satellitkontor på Högbergsgatan 91. Syftet med lokalen är att effektivisera förvaltningens arbete ytterligare eftersom många möten och samarbeten sker inne i Stockholm. Det är också ett sätt att underlätta möjligheten för medarbetarna att kombinera arbete och fritid samt öka attraktiviteten vid rekrytering. Det nya kontoret har varit mycket uppskattat av medarbetarna redan från start och bokningsgraden har varit hög. Även andra förvaltningar har bokat in sig för att ha möten i lokalen och medarbetarna på Stadsbyggnadsförvaltningen har bjudit in andra

kommuner och externa aktörer vid möten för bland annat Bygglovsalliansen och GIS-samverkan Södertörn¹. Lokalen har också rönt mycket uppmärksamhet och uppskattning i branschen och vi har vid flera tillfällen bjudits in för att prata om vårt arbete med att skapa en modern arbetsplats.

Under året har antalet anställda i förvaltningen ökat i takt med att antalet projekt har blivit fler. Detta har gjort att vi blivit mycket trångbodda i våra lokaler. I slutet av året påbörjades därför ombyggnationer av förvaltningens lokaler på plan fem i kommunhuset till ett par kontorslandskap. Förvaltningen fick även tillgång till rum på plan fyra. De nya kontorsytorna möjliggör för ett effektivare lokalutnyttjande genom att fler medarbetarna ryms på samma yta och på så sätt kan ökningen av lokalkostnaderna begränsas.

Bygglovenheten

Stadsbyggnadsförvaltningens omorganisation innebar bland annat att den tidigare enhetschefen för bygglov blev avdelningschef för mät- och kartenheten och bygglovenheten som tillsammans bildar kart- och bygglovsavdelningen. En ny bygglovchef tillsattes internt. Implementeringen av den nya organisationen har gått bra och nya rutiner hörjar falla på plats. Chefen för bygglovenheten var föräldraledig första halvåret och chefen för kart- och bygglovsavdelningen gick på föräldraledighet innan sommaren och kommer tillbaka i slutet på februari 2017. Under sommaren slutade två handläggare och en handläggartjänst var sen tidigare vakant, vilket blev kännbart för enheten. En ny handläggare kunde anställas under sommaren och under hösten har rekrytering till de vakanta tjänsterna prioriterats i kombination med upplärning av redan nyanställd personal. Två nya medarbetare har börjat under hösten och utöver det har en extra resurs anställts från november till mars. Enheten har även haft en person anställd på arbetspraktik under hösten.

Staben

I samband med omorganisationen gjordes den tidigare enheten Förvaltningsstöd om till en stab. Staben är stadsbyggnadsförvaltningens administrativa enhet och arbetar mot både byggnadsnämndens- och miljö- och samhällsbyggnadsutskottets nämndmål.

Under det gångna året förändrade bygglovkoordinatorerna sitt arbetssätt genom att schemalägga sina olika arbetsmoment i block på fasta tider. Detta i kombination med kortade telefontider och löpande effektiviseringar av arbetsflödet har resulterat i att koordinatorerna numera hinner med arbetsuppgifter som har släpat efter under långt tid, exempelvis hevaktning av ärenden och obligatoriska ventilationskontroller.

---

¹ Åtta kommuner i Södertörnsområdet har tecknat ett avtal som innebär att kommunernas mät- och kartverksamheter samarbetar i samma IT-miljö. Systemet innebär också en möjlighet att integrera information som till exempel befolkningsutveckling, miljöpåverkan och statistik.

Under året har antalet timanställda i staben minskat och ersatts av färre men mer varaktiga tjänster. Detta har gjorts för att höja kontinuiteten och effektiviteten i arbetet och förbättra servicen till medborgarna.

Under året har förvaltningen bedrivit ett intensivt arbete för att kunna implementera ett e-arkiv. Systemen har testkörts och under början av 2017 kommer både handläggare och koordinatörer att påbörja arbetet med att arkivera digitalt.

Under 2016 har även ett förberedelsearbete pågått för att möjliggöra att de bygglovärenden som inkommer via e-tjänsten "mittbygge.se" kommer att beslutsstämplas digitalt. Beslutsdokumentet kommer på sikt att signeras med en kvalificerad elektronisk signatur. Detta ligger dock i ett separat projekt under 2017.

2 Mål och resultat

2.1 Måluppfyllelse

Strategiskt målområde

Medborgarfokus - varje Tyresöbo i centrum

Tyresö kommun arbetar utifrån ett medborgarperspektiv. Det innefattar hög servicekänsla, god nåbarhet, gott bemötande och stor lyhördhet gentemot medborgarna - både som myndighet och serviceorganisation. Kommunen har en fristående tillsynsorganisation för att trygga kvaliteten och stimulera verksamhetsutvecklingen. Vår samordnade satsning på etjänster förenklar medborgarens vardag och ger en snabbare ärendehantering. Vi beaktar även tillgänglighetsaspekter för att underlätta för personer med funktionsnedsättning. De gemensamma förhållningssätt som ska genomsyra våra kontakter med medborgarna är:

- Medborgarperspektiv: Tyresö kommun har ett uttalat medborgarperspektiv med stor servicekänsla och lyhördhet gentemot enskilda invånare.
- Valfrihet: Tyresö kommun erbjuder olika alternativ för att ge medborgarna ökade valmöjligheter.
- Respekt: Tyresö kommun visar tolerans och respekt för den enskilde individen och människors lika värde.
- Närhet: Tyresö kommun ska bidra till ett samhälle där beslut så långt som möjligt fattas av eller nära människor själva.
- Tillgänglighet: Tyresö kommun ska vara tillgänglig som arbetsplats och som serviceorganisation för alla.

Strategiskt mål

Tyresöborna är nöjda med den kommunala servicen

*Nämndmål***Servicen ska förbättras genom arbete med effektivisering och Information**

För 2016 valde byggnadsnämnden att fokusera på områdena information och effektivitet. Information valdes för att det området hade lägst betyg i senaste mätningen och nämnden såg ett behov av att utveckla bl.a. hemsidan där merparten av informationsmaterialet nu finns.

Effektivitet valdes för att detta område skattas som det viktigaste området hos den bygglovsökande. Då vi hade näst kortast handläggningstid inom bygglovalliansen är detta en stor utmaning för verksamheten.

Resultatet för 2016 ligger i linje med den analys som gjordes i T2. Både antalet ansökningar och beslut har ökat de senaste åren. Antalet medarbetare har dock varit oförändrat, vilket innebär att produktionen per årsarbetare ökar samtidigt som vi har behållit korta handläggningstider. Det för med sig en risk för att kvaliteten går ner och att arbetsmiljön för handläggarna blir ansträngd. Att rekrytera fler medarbetare har därför varit prioriterat under hösten.

Bakgrundsdata	2014	2015	2016
Årsarbetare	10,7	10,39	10,65
Ansökningar/anmälningar	614	733	668
Antal delegationsbeslut	618	944	1 325
Antal nämndbeslut	33	22	41
Antal överklagade beslut	16	16	8

Trots det ökade antalet ärenden uppfylls målen för handläggningstiderna med god marginal. Trenden som under hösten visade på längre handläggningstider har hållit i sig. Det kan bland annat förklaras genom den ökade ärendemängden i kombination med att vi hade flera vakanser, dels på grund av föräldraledighet men framför allt för att två personer slutade under sommaren. Det beror också på att bygglovkoordinatorerna som är placerade i staben och som arbetar för att ge service till bygglovhandläggarna för första gången på flera år är fullt bemannade. Detta har resulterat i att arbetet med obligatoriska ventilationskontroller och arbetet med bevakningar sker i större omfattning nu än tidigare. Det i sin tur leder till att arbetsbelastningen för bygglovhandläggarna ökar eftersom koordinatorena producerar mer underlag.

Handläggningstider - lov (veckor)	2014	2015	2016	Mål 2016
Tid från komplett ärende till beslut - medel	2,4	3	3,8	6
Tid från komplett ärende till beslut - median	1	1,6	2,4	
Tid från ansökan till expediering - medel	8	8,5	12,5	
Tid från ansökan till expediering - median	4,9	6	9,6	

Handläggningstider - attefall (veckor)	2014	2015	2016	Mål 2016
Tid från komplett ärende till beslut - medel	0,7	2,8	3,3	6
Tid från komplett ärende till beslut - median	0,6	1,4	1	

Tid från anmälan till expediering - medel	4	9,3	13,4	
Tid från anmälan till expediering - median	2,7	6,1	9,1	

Den del av verksamheten som har påverkats mest av den ökade arbetsbelastningen är tiden från inkommen ansökan till begäran om komplettering. Här når verksamheten inte ända fram till målet. Att tidsmålet för begäran om komplettering prioriterats ner beror framför allt på att tidskraven i lagen räknas först från den dag då ärendet är komplett.

Kompletteringsbrev (dagar)	2014	2015	2016	Mål 2016
Tid från ansökan till begäran om komplettering	5,7	6	16	10

För 2016 valde byggnadsnämnden att fokusera på områdena information och effektivitet, därför är det glädjande att se att andelen elektroniska ansökningar fortsätter att öka och ligger över nämndmålet.

Mittbygge (nämndmål 2016 - 18%)	2014	2015	2016	Mål 2016
Andel ärenden inkomna via mittbygge.se	3%	15%	19%	18%

2.2 Uppföljning av verksamhet och kvalitet

Den enkät som ska skickas ut till alla som söker bygglov i kommunen och som används för att mäta kundnöjdheten inom områdena Bemötande, Tillgänglighet, Effektivitet, Information, Rättssäkerhet och Kompetens och jämföra verksamheten med andra kommuner har inte skickats ut under 2016. Istället samlas all data in i början på 2017 och bygglovenheten kommer att återkomma till nämnden senare i år med resultatet från NKL-undersökningen och en djupare analys av verksamheten och vilken kvalitet den har haft under året.

2.3 Uppföljning av verksamhet och ekonomi

Resultaträkning för verksamhetsområde 15

Belopp i tkr	2014 utfall	2015 utfall	2016 utfall
Intäkter			
Kommunbidrag	4 343 tkr	4 133 tkr	5 433 tkr
Taxor och avgifter	4 967 tkr	4 268 tkr	5 710 tkr
Övriga intäkter		452 tkr	
Summa intäkter	9 310 tkr	8 853 tkr	11 143 tkr
Kostnader			
Personalkostnader	5 890 tkr	4 963 tkr	4 273 tkr
Övriga kostnader	3 497 tkr	4 878 tkr	6 034 tkr
Summa kostnader	9 387 tkr	9 841 tkr	10 307 tkr
Resultat	- 77 tkr	- 988 tkr	836 tkr

Kommentar

Slutresultatet blev drygt 800 tkr högre än budgeterat. Det beror främst på ökade intäkter under året i form av bygglovsavgifter med flera stora bygglov som fakturerades i slutet av 2016. Personalkostnaderna minskade med ca 700 tkr. Det beror främst på att enheten haft minst en vakant tjänst under hela året och på grund av föräldradigheter och att en person varit långtidssjukskriven under slutet av året. Utsikterna för 2017 är inte lika ljusa. Mycket beroende på att ett fåtal nya detaljplaner kommer vinna laga kraft under året och det innebär att färre stora bygglov kommer in under året. Vi ser också att personalkostnaderna kommer att öka igen på grund av flera lyckade rekryteringar under slutet av året. Enheten har även ökade kostnader för omorganisationen och ökade lokalkostnader.

Driftsredovisning per verksamhet

Tkr	Budget 2016	Utfall 2016	Avvikelse
Bygglov	0 tkr	836 tkr	836 tkr
Totalt	0 tkr	836 tkr	836 tkr

3 Sammanfattande slutsatser utifrån analysunderlag

För att kunna behålla de korta handläggningstiderna och den goda servicen samtidigt som vi fattar rättssäkra beslut kommer det vara nödvändigt att prioritera arbetsmiljön för att både på kort- och långsikt kunna behålla och rekrytera personal. Fokus ligger på ökad kundnöjdhet och vara lyhörd för vart våra svagheter ligger i kommande rapporter. Den årliga undersökningen av kundnöjdhet ska följas upp vid två tillfällen under 2017 och utvärderas i närtid. Årets satsningar ska göras inom områdena för effektivitet, kompetensutveckling och att utveckla stödfunktioner så att handläggarna kan fokusera på svåra bedömningar i ärenden. Kompetensutveckling är det område som bör prioriteras enligt den senaste rapporten och vi har flera handläggare i gruppen som är under upplärning. Effektivitet skattas som det viktigaste området hos den bygglovsökande.

Datum 2017-02-22

Tid 18:00–19:00

Plats Lindalen

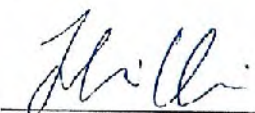
Beslutande Se närvarolista

Övriga deltagare Se närvarolista

Justeringens plats och tid Stadsbyggnadsförvaltningen 2017-03-07

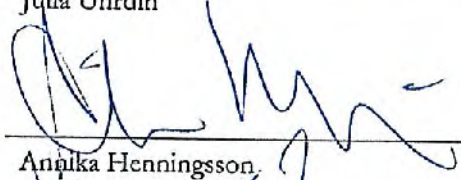
Paragrafer 1 - 8

Sekreterare

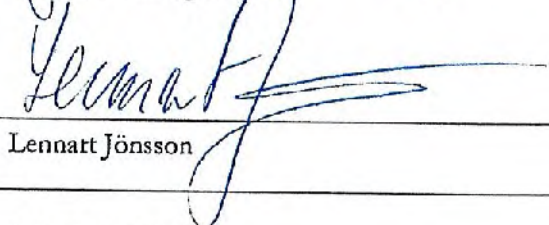
Julia Uhrdin

Ordförande

Annika Henningsson

Justerande

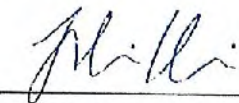
Lennart Jönsson

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag. Observera att anslagstiden inte är samma sak som överklagandetiden.

Organ Byggnadsnämnden
 Sammanträdesdatum 2017-02-22 § 1-8
 Datum då anslaget sätts upp 2017-03-08
 Datum då anslaget tas ned 2017-03-30
 Förvaringsplats för protokollet Stadsbyggnadsförvaltningen

Underskrift

Julia Uhrdin

	Utdragsbestyrkande
---	--------------------

Närvarolista

Beslutande

Annika Henningsson (M)
Helen Dwyer (C)
Lennart Jönsson (S)
Mikael Onegård (M)
Thomas Sundblad (L), ersätter Tony Thorén
Janis Salts (KD)
Barbro Nordlöf (S)
Tommy Blomster (S)
Johan Rydén (MP)

Ersättare

Jan-Åke Svensson (M)
Eva von Vogelsang (M)
Emelie Eklänge (KD)
Anders Bergétus (S)
Julia Fedioutchek (MP)
Ann Ödlund (V)

Övriga

Johan Forsberg
Julia Uhrdin, sekreterare, stadsbyggnadsförvaltningen
Johanna Nyrén Andersson, Nämndsekreterare, Samhällsbyggnadsförvaltningen
David Karlsson

Frånvarande

Tony Thorén (L)
Lars Owe Larsson (C)
Ann-Christine Jansson (S)

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Datum 2017-03-23
Tid 09:00–11:00
Plats Sammanträdesrum Bollmora, kommunhuset

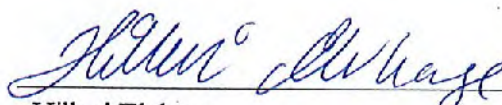
Beslutande Se närvarolista

Övriga deltagare Se närvarolista

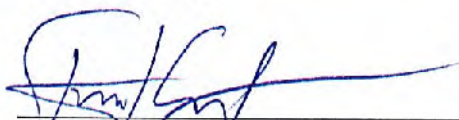
Justeringens plats och tid Kommunkansliet 2017-03-27

Paragrafer 32 - 54

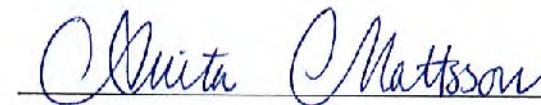
Sekreterare

Hillevi Elvhage

Ordförande

Fredrik Saweståhl

Justerande

Anita Mattsson

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Observera att anslagstiden inte är samma sak som överklagandetiden.

Organ Kommunledningsutskottet
Sammanträdesdatum 2017-03-23
Datum då anslaget sätts upp 2017-03-28
Datum då anslaget tas ned 2017-04-19
Förvaringsplats för protokollet Kommunkansliets arkiv plan 6

Underskrift

Hillevi Elvhage

am BS

Utdragsbestyrkande

Närvarolista

Beslutande

Fredrik Saweståhl (M), ordförande
 Mats Lindblom (L), 1:e vice ordförande
 Anita Mattsson (S), 2:e vice ordförande
 Ulrica Riis-Pedersen (C)
 Leif Kennerberg (KD)
 Kristjan Vaigur (S)
 Marie Åkesdotter (MP)

Ersättare

Andreas Jonsson (M)
 Anna Steele (L)
 Helen Dwyer (C)
 Anna Lund (KD)
 Anders Linder (S)

Övriga

Bo Renman, kommundirektör, kommunstyrelseförvaltningen
 Britt-Marie Lundberg-Björk, chef tekniska kontoret och medborgarfokus, kommunstyrelseförvaltningen
 Jonas Jansfors, HR-chef, kommunstyrelseförvaltningen
 Jan Nilsson, chef fastighetsenheten, kommunstyrelseförvaltningen
 Ulrika Josephson Westberg, chef kommunkansliet, kommunstyrelseförvaltningen
 Engin Ceylan, kommunjurist, kommunstyrelseförvaltningen
 Hillevi Elvhage, kommunsekreterare, kommunstyrelseförvaltningen
 Bernt Eklund, projektsamordnare, kommunstyrelseförvaltningen, §§ 32 och 34
 Helene Bergström, flyktingstrateg, kommunstyrelseförvaltningen, §§ 32-34 och 36
 Johan Ahlkvist, verksamhetschef grundskola, barn- och utbildningsförvaltningen, § 32
 Martin Strömqvist, Universum, § 33

Frånvarande

Karin Ljung (S)
 Inget Gemicioglu (V)

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

§ 2

Dnr 2017BNS0088 200

Verksamhetsberättelse för byggnadsnämnden 2016

Byggnadsnämndens beslut

1. Byggnadsnämndens verksamhetsberättelse för 2016 godkänns.
-

Beskrivning av ärendet

Enhetschef Johan Forsberg redovisar byggnadsnämndens verksamhetsberättelse för 2016 (aktbilaga).

Justerandes sign				Utdragsbestyrkande
------------------	---	---	---	--------------------

Tyresö kommun
Stadsbyggnadsförvaltningen
Andréa Ström
Tf Stabschef
08- 5782 9858
andrea.strom@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2017-02-13

1 (2)

Diarienummer

2017/BN0088

Byggnadsnämnden

Verksamhetsberättelse 2016 för Byggnadsnämndens verksamhetsområde 15

Förslag till beslut

1. Verksamhetsberättelse för verksamhetsområde 15 2016 med mål- och uppdragsuppfyllelse samt uppföljning av verksamhet, kvalitet, ekonomiskt resultat och riskhanteringsplan godkänns.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Förvaltningschef

Tf Stabschef

Beskrivning av ärendet

Stadsbyggnadsförvaltningen har sammanställt verksamhetsberättelse 2016 för Byggnadsnämndens verksamhetsområde 15. Verksamhetsberättelsen redogör för uppfyllelsen av mål och uppdrag för 2016 i kommunplan och nämndplan. Verksamheten och dess kvalitet har följts upp liksom det ekonomiska resultatet. Dessutom redogörs för vidtagna åtgärder för att hantera risker och resultatet från kontrollinsatser enligt riskhanteringsplanen.

Viktiga händelser under 2016

2016 har varit ett intensivt och produktivt år på Stadsbyggnadsförvaltningen. Det har varit det första året som en ny egen förvaltning då Samhällsbyggnadsförvaltningen vid förra årsskiftet delades i två delar; Stadsbyggnadsförvaltningen och Tekniska kontoret.

Den goda konjunkturen i byggbranschen har lett till att antalet ärenden och projekt i både planerings- och genomförandefas är historiskt högt på förvaltningen. Samtidigt gör den stora konkurrensen om kompetent och välutbildad personal att personalomsättningen varit relativt hög. Det hårda tempot på förvaltningen i kombination med brist på handläggare riskerar att också att påverka arbetsmiljön. Därför har förvaltningen arbetat aktivt under året för att förbättra arbetsmiljön för alla anställda. Under 2016 träffade alla anställda en extern arbetslivscoach enhetsvis för att göra en genomlysning av hur arbetsbelastningen och hälsan såg ut, samt identifierade riskfraktorer och friskfaktorer på respektive enhet och på förvaltningen. Under 2017 kommer Stadsbyggnadsförvaltningen att fortsätta arbetet genom att ta fram handlingsplaner för en förbättrad arbetsmiljö enhetsvis.

I slutet av oktober öppnade Stadsbyggnadsförvaltningen sitt satellitkontor på Högbergsgatan 91. Syftet med lokalen är att effektivisera förvaltningens arbete ytterligare eftersom många möten och samarbeten sker inne i Stockholm. Det är också ett sätt att underlätta möjligheten för medarbetarna att kombinera arbete och fritid samt öka attraktiviteten vid rekrytering. Det nya kontoret har varit mycket uppskattat av medarbetarna redan från start och bokningsgraden har varit hög. Även andra förvaltningar har bokat in sig för att ha möten i lokalen och medarbetarna på Stadsbyggnadsförvaltningen har bjudit in andra kommuner och externa aktörer vid möten för bland annat Bygglovsalliansen och GIS-samverkan. Lokalen har också rönt mycket uppmärksamhet och uppskattning i branschen och vi har vid flera tillfällen bjudits in för att prata om vårt arbete med att skapa en modern arbetsplats.

Bygglovenheten

Stadsbyggnadsförvaltningens omorganisation innebar bland annat att den tidigare enhetschefen för bygglov blev avdelningschef för mät- och kartenheten och bygglovenheten som tillsammans bildar kart- och bygglovsavdelningen. En

ny bygglovchef tillsattes internt. Implementeringen av den nya organisationen har gått bra och nya rutiner börjar falla på plats. Chefen för bygglovenheten var föräldraledig första halvåret och chefen för kart- och bygglovsavdelningen gick på föräldraledighet innan sommaren och kommer tillbaka i slutet på februari 2017. Under sommaren slutade två handläggare och en handläggartjänst var sen tidigare vakant, vilket blev kännbart för enheten. En ny handläggare kunde anställas under sommaren och under hösten har rekrytering till de vakanta tjänsterna prioriterats i kombination med upplärning av redan nyanställd personal. Två nya medarbetare har börjat under hösten och utöver det har en extra resurs anställts från november till mars. Enheten har även haft en person anställd på arbetspraktik under hösten.

Sammanfattande slutsatser

Resultaträkning för verksamhetsområde 15

Belopp i tkr	2014 utfall	2015 utfall	2016 utfall
Intäkter			
Kommunbidrag	4 343 tkr	4 133 tkr	5 433 tkr
Taxor och avgifter	4 967 tkr	4 268 tkr	5 710 tkr
Övriga intäkter		452 tkr	
Summa intäkter	9 310 tkr	8 853 tkr	11 143 tkr
Kostnader			
Personalkostnader	5 890 tkr	4 963 tkr	4 273 tkr
Övriga kostnader	3 497 tkr	4 878 tkr	6 034 tkr
Summa kostnader	9 387 tkr	9 841 tkr	10 307 tkr
Resultat	- 77 tkr	- 988 tkr	836 tkr

Slutresultatet blev drygt 800 tkr högre än budgeterat. Det beror främst på ökade intäkter under året i form av bygglovsavgifter med flera stora bygglov som fakturerades i slutet av 2016. Personalkostnaderna minskade med ca 700 tkr. Det beror främst på att enheten haft minst en vakant tjänst under hela året och på grund av föräldraledigheter och att en person varit långtidssjukskriven under slutet av året. Utsikterna för 2017 är inte lika ljusa. Mycket beroende på att ett fåtal nya detaljplaner kommer vinna laga kraft under året och det innebär att färre stora bygglov kommer in under året. Vi ser också att personalkostnaderna

kommer att öka igen på grund av flera lyckade rekryteringar under slutet av året. Enheten har även ökade kostnader för omorganisationen och ökade lokalkostnader.

För att kunna behålla de korta handläggningstiderna och den goda servicen samtidigt som vi fattar rättssäkra beslut kommer det vara nödvändigt att prioritera arbetsmiljön för att både på kort- och långsikt kunna behålla och rekrytera personal. Fokus ligger på ökad kundnöjdhet och vara lyhörd för vart våra svagheter ligger i kommande rapporter. Den årliga undersökningen av kundnöjdhet ska följas upp vid två tillfällen under 2017 och utvärderas i närtid. Årets satsningar ska göras inom områdena för effektivitet, kompetensutveckling och att utveckla stödfunktioner så att handläggarna kan fokusera på svåra bedömningar i ärenden. Kompetensutveckling är det område som bör prioriteras enligt den senaste rapporten och vi har flera handläggare i gruppen som är under upplärning. Effektivitet skattas som det viktigaste området hos den bygglovsökande.

Datum 2017-02-22
 Tid 18:00–19:00
 Plats Lindalen

Beslutande Se närvarolista

Övriga deltagare Se närvarolista

Justeringens plats och tid Stadsbyggnadsförvaltningen 2017-03-07

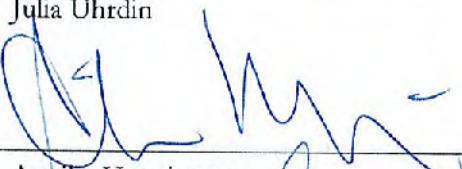
Paragrafer 1 - 8

Sekreterare

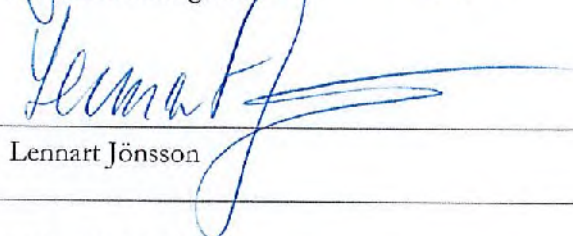
Julia Uhrdin

Ordförande

Annika Henningsson

Justerande

Lennart Jönsson

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
 Observera att anslagstiden inte är samma sak som överklagandetiden.

Organ Byggnadsnämnden
 Sammanträdesdatum 2017-02-22 § 1-8
 Datum då anslaget sätts upp 2017-03-08
 Datum då anslaget tas ned 2017-03-30
 Förvaringsplats för protokollet Stadsbyggnadsförvaltningen

Underskrift

Julia Uhrdin

	Utdragsbestyrkande
---	--------------------

Närvarolista

Beslutande

Annika Henningsson (M)
Helen Dwyer (C)
Lennart Jönsson (S)
Mikael Onegård (M)
Thomas Sundblad (L), ersätter Tony Thorén
Janis Salts (KD)
Barbro Nordlöf (S)
Tommy Blomster (S)
Johan Rydén (MP)

Ersättare

Jan-Åke Svensson (M)
Eva von Vogelsang (M)
Emelie Eklånge (KD)
Anders Bergérus (S)
Julia Fedioutchek (MP)
Ann Ödlund (V)

Övriga

Johan Forsberg
Julia Uhrdin, sekreterare, stadsbyggnadsförvaltningen
Johanna Nyrén Andersson, Nämndsekreterare, Samhällsbyggnadsförvaltningen
David Karlsson

Frånvarande

Tony Thorén (L)
Lars Owe Larsson (C)
Ann-Christine Jansson (S)

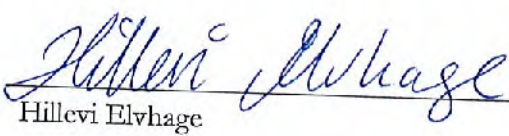
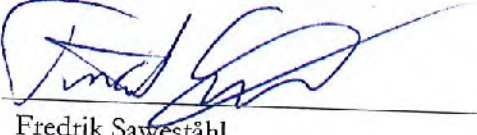
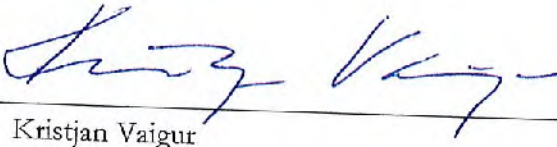
Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

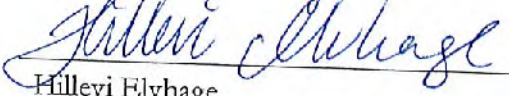
Datum 2017-04-04
 Tid 18:30–19:15
 Plats Sammanträdesrum Bollmora, kommunhuset
 Beslutande Se närvarolista
 Övriga deltagare Se närvarolista
 Justeringens plats och tid Kommunkansliet 2017-04-18
 Paragrafer 60 - 79

Sekreterare
 Hillevi Elvhage
 Ordförande
 Fredrik Saweståhl
 Justerande
 Kristjan Vaigur

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
 Observera att anslagstiden inte är samma sak som överklagandetiden.

Organ Kommunstyrelsen
 Sammanträdesdatum 2017-04-04
 Datum då anslaget sätts upp 2017-04-19
 Datum då anslaget tas ned 2017-05-11
 Förvaringsplats för protokollet Kommunkansliets arkiv plan 6

Underskrift
 Hillevi Elvhage

	Utdragsbestyrkande
---	--------------------

Närvarolista

Beslutande

Fredrik Saweståhl (M), ordförande
Mats Lindblom (L), 1:e vice ordförande
Anita Mattsson (S), 2:e vice ordförande
Andreas Jonsson (M)
Dick Bengtson (M)
Lotta Stjernfeldt (M), tjänstgörande ersättare för Anki Svensson (M)
Ulrica Riis-Pedersen (C)
Leif Kennerberg (KD)
Kristjan Vaigur (S)
Lennart Jönsson (S), tjänstgörande ersättare för Jannice Rockstroh (S)
Karin Ljung (S), tjänstgörande ersättare för Carl-Johan Karlson (S)
Marie Åkesdotter (MP)
Anders Wickberg (SD)

Ersättare

Peter Odelvall (M)
Annika Henningsson (M)
Anna Steele (L)
Mats Larsson (L)
Helen Dwyer (C)
Anna Lund (KD)
Anders Linder (S)
Inger Gemicioglu (V)
Marie Axelsson Ahl (SD)

Övriga

Bo Renman, kommundirektör, kommunstyrelseförvaltningen
Ingrid Bardh, tf ekonomichef, kommunstyrelseförvaltningen
Jonas Jansfors, IIR-chef, kommunstyrelseförvaltningen
Britt-Marie Lundberg-Björk, chef tekniska kontoret och medborgarfokus, kommunstyrelseförvaltningen
Sara Kopparberg, stadsbyggnadschef, stadsbyggnadsförvaltningen
Jenny Linné, avdelningschef mark och exploatering, stadsbyggnadsförvaltningen

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

Maj Ingels Fagerlund, säkerhetschef, kommunstyrelseförvaltningen
Mikael Onegård, politisk sekreterare, M
Leonid Yurkovskiy, politisk sekreterare, SD
Hillevi Elvhage, kommunsekreterare, kommunstyrelseförvaltningen

Frånvarande

Anki Svensson (M)
Jannice Rockstroh (S)
Carl Johan Karlson (S)
Peter Bylund (MP)

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------